Schulcz Ferenc

Nekrologja
Száradok
1870. 655. l.

SCHRÖCK, Joseph, pozsonyi ónöntőmester
J. SCH., bürgerl. Zinngiesser, 29 éves felesége meghalt.
(1811, 921 l)

—

U. az. 3 hetes fia meghalt. (1813, I. kötet, 31 l)

—

U. az, 2 éves lánya meghalt. (1815, 937 l)

—

U. az. 2 éves fia meghalt. (1819, 1243 l)

—

U. az, 1 hónapos fia meghalt. (1820, I. kötet, 477 l)

—

U. az + 63 éves korában, Pozsony, 1823 junius 24, májkemézgedésben.
(1823, II. kötet, 81 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

S c h r ö c k Ferenc MDK

német kömüvesmester

1820-22-ben tervezte és épitette a vásárhelyi emeletes iskolat /főgimnázium/.

Kiss L.: Vás.///.müv. 19.o.

Schröck Ferenc

német zömüvesmester lesvesta és épitette a fögimn - ot 1820-1822-ig.

Kiss Lajos, Vásárhelyi müvesélet, Bn. 1957.

19 l.

Schröck Franc

lisa

Szeremlei. Hmerova
sárhely tört. IV. 347

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a mühelyfőnök
al

8. sorsz. Mühelyi minta.

Schröch Mihály, festő

Honmüvész, 1833. 2o8-2o9.

Magyar szorgalom...rajzolatja

M.D.K.

Schröcr Lukács, festő

Pozsonban működött 1670-ben, 1698-tól Berlinben élt és ott is halt meg. Arcképfestő volt.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1775-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII.évf.

1. sz. 20. old.

Schröck József, ónöntő M.D.K.

bécsi születésű. 1804-ben pozsonyi segédként letelepedésre kér engedélyt Sopronban, ahol Frank ónöntő leányát venné feleségül. 1805-ben szabály ellenesen nem a soproni, hanem a pozsonyi céhbe iratkozott, ezért börtönbüntetést kap. 1808-ban polgárjogért folyamodik de a soproni tanács megtagadja tőle, sőt cégérének bevonásával fenyegetik. Erkor jelenti, hogy átköltözik Pozsonyba.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 28. old.

Schröck Mihály

festő

1670 – 1706.

Pozsonyban élt

l.

Mátrai Gábor jegyz. Sz. M.

1371.

319.

Berghem, Nicolas van (?)

Tehén a folyó parján. Rk.

122 m. 169 z.

K. 30. —

Schröck Mihály festő

17 sz.

III. 198.

Schröck Mihály

Művinek 1904-198

Khnopff Fernand: Patak 259 (621), 2182 (304).

Schröck Michael

geb

ein Portraitmahler, ist in Pressburg 1670 geboren, liess sich, nachdem er an verschiedenen Höfen gemahlt hatte, im Jahre 1698 zu Berlin nieder, und starb daselbst 1706. (M. s. Nikolay's Beschreibung von Berlin und Potsdam)

Dr. Rumy. Pressburger Mahler im 18. Jahrhundert. (Hormayr) Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst. 1817 of. 37. lap.

SCHRÖCK *Mihály*, festő, * Pozsony 1670, † Berlin 1706. Bécsben tanult, azután Pozsonyban főleg arcképeket festett. 1698. Berlinben telepedett le.

E-G II 4271

Schröckh Mihály

archipfertis

Mil Pozsony 1670.

Evekig ält itt, azután

Berlinben telepedett le s

ott is halt meg.

vrod

Nikolai: Beschreibung

von Berlin und Potsdam

vrod

Ballus 188 l.

_____ *műhely.*

főnökség!

v _____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számú _____

ım.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Schröck Mihály

festő

1670. Pozsonyban született. arckép festő. Elemente szülő vagyvisbarált, mely'd Berlinbe szert sott halt meg. Forrásunk szerint Nikolai „Beschreibung von Berlin und Potsdam" cím mben megemlékezik róla.

Pozsonyi régi festők. Művészet

1904. 198. l.

Schröck Mihály

tartó

Pozsony. XVIII. st

Ivod

Magyar szorgalom és mesterségek történeti rajzolatja Hormüvész

1833. 209. l

MVII. '87.

Schröck Mihály
festő
szül. 1670

l.

Szabómagyfest
113. l.

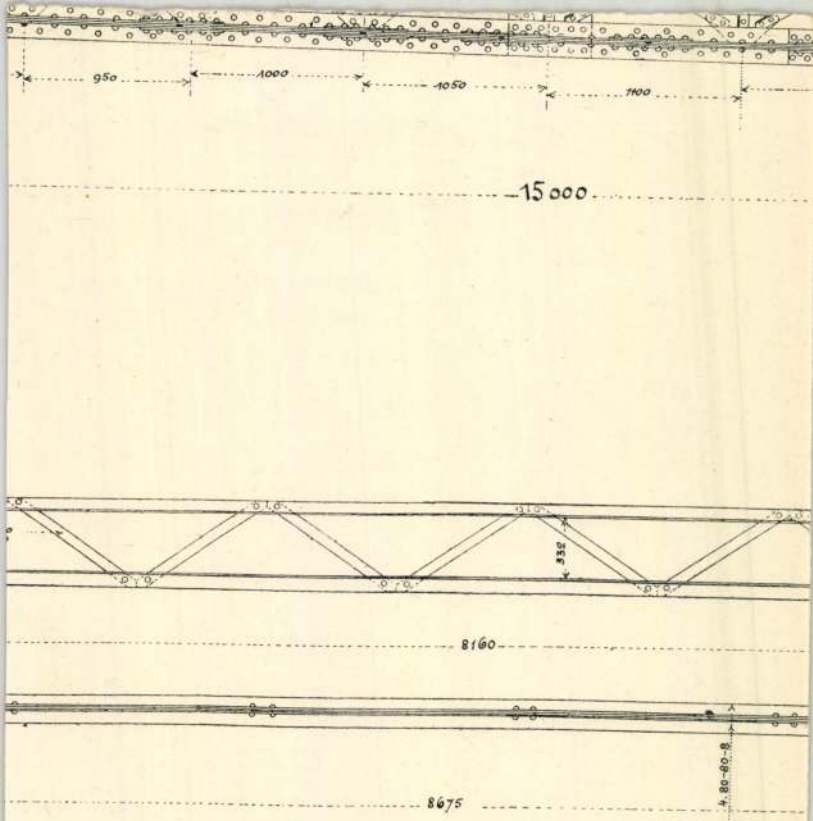
950
1000
1050
1100
15000
332
8160
80-80-8
8675

Schröck Michael

Thieme Becker
XXX. 289. l.
(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Schröck Mihály

festő

mint Pozsony 1870.

lásd

Művészet 1904. 198 l.

(Pozsonyi régi festők.)

Gyuritza Sándor dr. IV. 259

Schröd Erazmus

irod

=

Horváth Kentpéteri

204 l.

MDK

Schröd Erasmus

Mihalik S.: A magyarországi református egyházak pesti üvösmüvei. 1936. 2, 7-lo.o.

MDK

Schröder

Iparm.kiáll. Kassán. Magy. Iparművészet, 1911.

286. l.

MDK

Schröder,

Liszt és még négy félalak: Chopin, Marc. Mendelssohn, Thalberg és Henselt.

Fol. Schubert-nél kiadva. Hamburg.

Kunsthandel

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2.

S. 61.

M.P.K.

Schröder

festö

oltárkepei vannak
a borsmonostori (?)
(Sopron m) kegytem-
plomban és (u.ó.) a volt
pálos kolostorban pá-
los szenteket ábrázoló
kepei

Dehio-Ginhart

283. l.

Budapest X. ker. vegyes iskolai

könyvtár X. 70, 71.

Schröder Erzsébet

áparostanonciskolai
rajztanítói oklevél

Ferkèpzomfoisk vk

1935-36. 86. l.

Schröder Erzsébet

IV. évi

Jest. nak

Ferkepzomfoiskovk

1935-36. 7 z. l.

ágának,

B u d a p e s t .-

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
- 46. /1926. szám
Érk. 1926. év febr. hó 13. n.

Schröder Erzsébet

l. Budapesti egyetem

1934-35. 32. l.

446.

.....szám.

Mu

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. Saláth F.
altiszt részére
35 P.-t utalk.

A beadva

Melléklete

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Összeolva

Schröder Erzsébet

II. é.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 44. l.

A miniszter rendeletéből:
titkár.
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

A hivatal

m:

n.

MŰEMLÉKEK OSSZ[illegible] BIZOTTSÁGA
370 29.
Erk.: 1929 év Szept. hó 27. n.

Schröder Erzsébet

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

130 P.

MDK

Schröder Ferenc antalos

Mayer József üzletkiszket

Lipóto, Dorottya u. 5.

1863. - Homlokvatyalapr.

MDK-A-II-1/1042.

MDK

Schröder Ferenc antalos

Kühnel Albert, üzlethirahat
Lipótv, Dorottya u. 7.

1863. - Homlokzat, alapr.

MDK-A-II-1/994.

J.C. Schröder

Konstantinápoly

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által
Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

J.C. Schröder

Triesti tengerpart

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által
Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

J.C. Schröder

Normandia partja

Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Schröder Géza

hémitette Párkányi – Soós: Fizika III –
e műre kötéstervét.
Díjazott Intézet magyar könyv 68"/

Magyar grafika 1968 nell.

MDK

Schröder Károly
butorterv

Margittay B: Lakásművészeti kiáll. Magy. Iparművészet
1912. 135 l.

Schröder Károly

+ 1895. szept. 21.
Körmöcbányán
(szül. Tolna, 1840 okt. 5.)

teljes életrajza,
mely csellel felhasználandó

1.
dre: Sopron környékének műemlékei.
Sopron, 1932, 10-Lb.1.

Hlatky 1906

45, 46. l. 47. l.

MOB Kat. 1873. sz.

HELYSÉG

FERTŐSZÉPLAK

VÁRMEGYE

Sopron

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Kálvária

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Alapitotta 1736-ban
/Rokoké ráesokkal.Kr
mk bóa. Szent János 1806./
A Kálváriához

FÉNYKÉP, RAJZ

Schröder Karoly

épitést, intérêt
ugazgató

Szerkesztéstan c.

tankönyvé 1877(?)

Hlatky 1906

37 l.

A m. postatakarékpénztártól

16 XI 1911

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Högyes Endre u. 10.

Hivatalból
díjátalányozva

Schröder Karoly

épitésmernok

1864-től az alabbi intézet igazgatója volt –

1868/69-ben Budára hegyes tekát, két év mulva vinzatést s 1870/71-től az intézet igazgatója volt: halálány.

Hlatky 1906

28. l – 31. l.

(arcképpel)

32. l. ö. kv. ll.

2

(Schröder Károly)

épitész könyve

Vezérfonal a méstani
rajz szerkesztéséhez.
1870-es évek. Iskola-
könyv volt.

Lásd
2 Szimmyeit

szatarthatók.A névre szóló be
főnöke által az Om.szerv utjá
teni,amikor is a visszatartás
főnöke és az Om.szerv javasol
megfelelő lépéseket meg fogom

Felhivom, ho
kalmazottját sürgősen értesit

Budapest,194

Valamennyi Om. szervnek az I.

Schröder Károly

Építész mérnök
állami főreáliskolai
igazgató Körmöcbányán

1864-tól tanított az
alábbi föreáliskolában,
(nyilvánt) 1867-ben nevezték ki u.o.
igazgatóvá. 1868-ban a budai
föreáliskola tanára lett. 1870-
ben az alábbi föreáliskola igaz-
gatójává nevezték ki. Az alábbi
iskolában ábrázolómértant
és mathematikát tanított.

Hlatkörm

181, 182, 189. l 209. l

Lásd Szinyei: Magyar írók.

áros polgármestere

gos Bizottsága,

Budapest.

XI. Hőgyes Endre-u.lo.

Schröder Károly

wód

Jankovszky Demeter

Schröder Károly (Nekrolog.)

A kormóczbányai áll. főreáliskola 1895/6. évi értesítő. Je. Kormóczbánya 1896.

Hlatky 1906

43. l.

Budapest 5. Póstafiók 118

131858 szám.

Műemlékek Orsz. Bizottsága Elnökségének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj útalányozva.

Bp.
XIV. Hősök tere 10.

Schröder Károly

25 éves jubileuma
alkalmából
Bellaagh Aladár
ezekkel fentiről
az alábbi intézet
1889/90 évi érte-
sítőjében

Hlatky 1906

43. l.

Schröder Károly

könyve ill. cikkei

Harom várrom felvetele, 6 litogr. táblával 1888.

A körmöcbanyan föreáliskola története (1894 ig kibövitve)

Es kisebb cikkei az intézeti értesitökben

Hlatky 1906

43. l.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
BUDAPEST, 80.
VIII., NEMZETI MUZEUM.

Dr. Dercsényi Dezső urnak,

Bpest

Schröder Karoly

épitész

az alábbi intézet 1875
évi értesítőjében a követ-
kező cikke:
A természettudományok
nevelészeti fontosságá-
ról és képző erejéről.

Hlatky 1906

35. l.

946-NOV.13-N5

1

Műemlékek Országos Bizottság

HIVATALBÓL
BIJ-ÁTALÁNYOZ...

Budapest

Hőgyes Endre 4 ...
9

Schröder Károly

100 K államsegély

Kémiából 1909/10. 8. l.

Budapesti görögrészi múzeum

X. 7.

Schröder Karl

100 K államsegély

Értimist 1907/8. 19. l.

421.

SZA

róm. kath

Schröder Károly

Vigbiz. jó eredm.

Értimisk

1910/11. 16. l.

Pálffy Miklós gróf, a győri hős, arcz.

III. 35.

Schröder Zárók

100 K államsegély

Értesítők 1908/9. 13. l.

T. 3939.

tján az il quartiere di S.A.E. di
mig jobbra a hajóhid környé-
énkitik; tulsó partján pedig SET-
parancsnokaik szerint megnevezett
la strada mentén che viene da Mo-
rata jobbra a kövön:

DEL DI 9 E

A il ponte és befejezése: D. una grand

.1 : 35 cm.

16.

Schröder Károly

Lakóházterv, repr.

Éimisk 1912/13

449.

ban elesettekneck felhantolt, koszorukkal és le-
rjánál, balra fordulva s baltérdére ereszkedve
nádkozik Kossuth. Öltözete: kék köpeny prém-
aranyzsinórzással, piros nadrág s sarkantyus
szkard lóg s derekát aranyrojtos zöld öv szorítja. Fehér
tette. Mögötte ~~Dembinszky~~ zöld tollas kalap-
tban, kék nadrágban, magas szárú csizmában
derekán Dembinszki-t és egészen piros öltözet-
Görgei-t, valamint a kiséretőket képező nyolczan
óháton vannak ábrázolva. A lovasok közül fölés
fehér-kék, vörös-fehér-zöld és fekete-piros sárga
tt ér hegy vidék várossal. Alól jobbra ezt a jel-
égbolt felhős s a felhők közül a felkelő nap sugarai

méretei 47.5 : 62.5 cm.

tett ajánlat alapján 1897: II. 16-án
...ben. 1896 április 24-én (H. Lukeschitztől (65/97)
...elár elhamoltatott 1897. XII. 31-én (475/97)
...ndosnásul vétett 1898. V. 30-án a 2448 s.
).

Schröder Károly

100 K államsegély

Értimisk 1910/11.

15. l.

erkélyén egy úr, ki nejét átkarolta, a Távolba mutat.

757

odik felében. F leszerelt vitorlájú

letein innen, az oszlopos előcsarnokú
k. Előtte ~~egy~~ bárka kötött ki, ~~melynek~~ a
en hatan vannak, kik ~~közülök~~ egy pipál és egy
zsákot visz. Az előcsarnok ~~közelében~~ terrasseán egy
gy hölgygyel, míg tarza a lépcsőn ~~egy másik tiszt~~
a háttérbeli három ~~ágyú~~ naszádot, melyek-
k. ~~Balra a csarnokban, a hölgyet átkaroló~~
part~~on tett~~ ~~három~~ ágyúl mellett, két tiszt
nyeket. ~~Tőlük nem messze~~ Előtök három gályarab
~~d ragyog.~~ Középütt, a két czölöp közelé-
53. Az égbolton a hold ragyog.

cm.
l 1895:IX. 10-én 150 frt.
. 24-én (279/95.)
l. az 59601/95 min. számot.

MDK

Schröder Károly

tervezőművész

Lakásberendezési kiáll. Magyar Építőművészet, 1911. 312. o.

Schröder Károly

építőipari

1

A Lakás

III. 118. l

7.74

segély-nyújtás iránt a templom javitási munkálatokra.

Schröder Károly

busortervező

1906-1910

Elmisk 1930

88. l.

ágos Bizottsága

ökségének

Budapest.

eni professor által kért

vonatkozólag van szerencsém

cum területén 1935. év folya-

t nem ástunk ki. A közölt

atkozó adata az újság rom

tovább Schröder Károly

Steiner István

Uhlaczky József

1911-ben végbizo-
nyitvánt kaptak -

Sparm isk. ért

1910-11.

16. l.

SCHULEK JÁNOS

Müépitész. B

A Müemlékek Országos B

Tisztelettel jel

Immaculata szobor helyreállitási

sági épitőmester müvezetése mell

inditottuk.-

Arra való tekint

hoz szükséges nyerskő-anyag besz

günk, amely a már rendelkezésem

115.

115. DOLGOZÓ- ÉS FOGADÓSZOBA TÖLGYFÁBÓL.
TERVEZTÉK BARÁTH ISTVÁN ÉS SCHRÖDER KÁROLY.
KÉSZÍTETTE LINDNER MANÓ ÉS FIA.

CABINET DE TRAVAIL ET DE
RÉCEPTION EN BOIS DE CHÊNE.

116.

116. HÁLÓSZOBA SZEKRÉNYE MAHAGONIFÁBÓL.
TERVEZTE BÁBOLNAY JÓZSEF.
KÉSZÍTETTE KISS JÓZSEF.

ARMOIRE DE CHAMBRE
À COUCHER, EN BOIS D'ACAJOU.

Magyar Iparművészet
1912.

miszerek ára és már arról is beszéltek, hogy a fővárosi illegbe-
fog jutni. A vasutasok pedig az ország minden részéből tódul-
tak Budapest felé, azzal az eltökéltséggel, hogy minden körülmé-

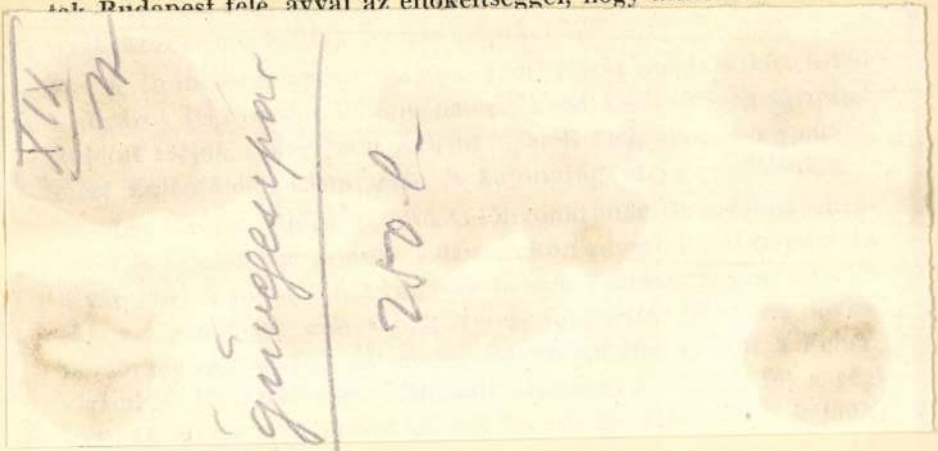

a Házban április elején benyujtotta a magyar királyi államvasuti alkalmazottak fizetésének rendezésére vonatkozó javaslatot. Ez azonban egyáltalán nem elégitette ki a vasutasokat, sőt uj táplálékot adott nyugtalanságuknak.

Országszerte megkezdődtek a gyülésezések és féktelen kijelentések hangzottak el azokon. A legfőbb sérelem az volt, hogy a javaslat rendelkezései megakasztották az alkalmazottak előremenetelét és némelyeknek a lakáspénzét is csökkentették. Hozzájárult az elkeseredéshez, hogy a kormány a Budapestre április 20-ára tervezett országos vasutas-nagygyülést betiltotta. A betiltó végzést az akkori rendőrfőkapitány, Rudnay Béla irta alá. Szinte láthatatlan drótszálakon terjedt el ennek az egész országban a hire. Hát még, mikor kiderült, hogy a vasutasmozgalom két vezetőjét, Sarlay Jánost, a nyugati pályaudvar helyettes főnökét és Turcsányi Pál hivatalnokot felfüggesztették állásuktól!

Schrödl Anton,

Állatkép Magyarors. Jagról
czímű festményével felhívta a bécsi
művészeti kiállitáson.

Dr. Wilhelm Lauser. Die Kunst in
Oesterreich Ungarn Wien I. 1885. 54 l.

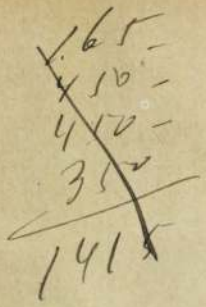

Schrödl Emil

szobrász

Schrödl Emil a kupola boltíveihez és a dongaboltozatokhoz tartozó főszdíszítményeket, valamint a nagy előcsarnok műkő díszítményeit.

díszítő szobrász munka

Thold Oskar Huve. A bpesti szt István templom. Bpest 1905. 56 l.

Schröpf
festó
Kazinczy Ferenc levelezése, IX. k. Bpest 1899.
464, 583. p.

okoznatot volna nékiek, tehát en Buzát és Szénát olj módon adtam és adok, hogy a buzának köblit 4 forintal — *valutába* — a Szénának ölit 20 forintal — *valutába* — olcsóban adom nékiek a piaczi árnál és ennek meg fizetésivel is utolsó Decemberig várakozom. Ezt tenni kötelez az emberiségnek legtisztább érzése, és ugy vélekedem, hogy kötelez minden földes urat. — Hosszas halgatásod éngemet valóba igen nagyon nyughatatlanit, de azon gondolatra még se vetemedem soha is, hogy róllam el feleitkeztél volna — kérlek tehát, hogy a mikor foglalatosságid engedik, gyönyörködtes éngemet kedves leveleiddel. — A Ti Diaetatok még mind folj, de rólla semmit se halhatunk — kérlek, közölj velem iránta valami bizonyost — vagyok a leg egyenessebb indúlattal

Hív tisztelőd:
Cs.

R. 951.

Für Eu. Hochwohlgebohren thätige Auszeichnung zum besten des Landes und für das dem 1ten gränzer, welcher eine privat plantage der tormentil wurzel für die Leder gerberey erlegt bestimmte geschenk von 100 f, danket das general Commando und eröfnet auf das an hero gelangte Schreiben von 17t. dieses, das sobald nur

wenn Bodmer und Gottsched nicht gestritten hätten, und Pray und Horányi bey uns in der Geschichte? Die Göttinger Herren müssen wissen lernen, wem sie trauen sollen. Audiatur utraque pars, oder sie sollen bekennen, dass sie die Mühe sich zu unterrichten scheuen.

Leben Sie diessmahl wohl, mein lieber Freund.

[Eredetije a M. Tud. Akad. könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 115. sz.]

2231.

Cserey Farkas — Kazinczynak.

Kraszna 15k. Maj. 1812.

Nagy érdemű Kedves Barátom!

Hannuliktul tegnap vett levél mellet el küldé nékem a Budai Német uiság azon toldalékját, meljbe az én emlékezetem az Austriai Annalisoknak idei 3dik darabjából van ki írva. Én ezen éngemet igazán érzékenyítő, minden érdememet feljűl haladó Tudósitást ugy gyanitom, sőt álhatatosan hiszem is, hogy Néked köszönhetem, és eszt mai datum alatt Hannuliknak is meg irám. Valóba igen nagy mértékbe érezteted velem, mennyire szeretsz, és eszt én inkáb érzem, mind sem ki mondani elégséges volnék — aval hálálom pedig meg, hogy igazán érezni ez életbe meg nem szűnök. Hannulik igen kedvesen vészi a rólla való meg emlékezést, de hihetőkép sietve olvasta el, mert eszt jegyzi meg: «Budae sane multi erunt mihi bene noti in Consilio, qui Te laudabunt et in Coelos efferent, quod etiam in me sis liberalis, id doleo, quod intermiserit addere Te olim Docente me studuisse.» — Erre én mai levelembe következőket felelek nékie: «In novalibus, in quibus mentio mei facta est, clare comprehenditur Te fuisse meum Educatorem, et ego utilium meorum conatuum praemium optatissimum in eo invenio, quod Tu pro laude nominis Tui, alioquin celebratissimi repente me educasses.».

A köz gyarapitására az én vélekedésem szerint szükséges minden illendő utakot el követni, ha nem szinlésből, hanem valóságbul következik Munkásságunknak aránya. A Tormentilla és Rhebarbara iránt való munkáimot a Gubernium nem csak nem méltóztatta figyelmére, hanem választ se adott reá — én tehát ezen Planumjaimot Német nyelvre által tévén, a General Comandonak nyuitottam be. A tormentillarul aszt jegyezvén meg, hogy a melj granitzer a

Diess zur Entschuldigung meines ungewöhnlichen Stillschweigens. Ich danke Ihnen sehr über die Belehrung von Dürers Geburt. Eben dieses, was Sandrart sagt, hat den alten Grafen Ráday bewegt,[1] Dürern für einen *gebornen Ungar,* und nicht einen *in Ungarn gebornen* zu halten. Er ging so weit, dass er gar behauptet hat, Dürer habe Száraz Albert und sein Bruder Száraz László geheissen. Ich hätte mich richtiger ausdrücken sollen, und bitte Sie, meinen Fehler gut zu machen, wenn Sie den Aufsatz sonst für die Vaterländischen Blätter zu übersetzen würdig achten.

Auf diesen Fall bitte ich Sie aber noch zu sagen, dass in Schmölnitz ein Altarblatt von Füger gemahlt und die heilige Catharina, die Patronin der Philosophischen Facultaet (in welcher Categorie sie aber von dem unglaubigen Friedrich Nicolai verflucht angegriffen wird) vorstellend, steht.

Bey den Verirrungen des Schröpf können Sie auch sagen, dass der heilige Stephan im Comitats Saale zu GrossWardein durch diesen Schmierer in ein rosenrothes Dolmány und Hosen von eben der Farbe gekleidet ist, mit gelben Zischmen, und einem stahlgrünen mit Hermelin ausgeschlagenen königlichen Mantel, welches zeigt, wie wenig sich dieser Mensch auf Harmonie, Verwandtschaft und Effect der Farben verstanden hat. Skt. Ladislaus, den die Geschichte als einen schön gewachsenen Mann kennt, hat er schwarz und mager, wie eine egyptische Mumie dargestellt.

Über Heyne's Brief habe ich mich sehr gestossen; beym ersten Lesen darf man das wirklich; endlich sieht man aber, dass, da der Brief aus Heyne's Feder floss, er unmöglich ohne Sinn seyn kann, freylich sind wir davon sehr entfernt, dass unsere Literatur sich mit der eines g l ü c k l i c h e r e n Volkes messen könne: aber unsere originelle, wenig gekannte, aber durch Schlegel und Humbold, und in Göttingen durch Meyer gelernete Sprache verdienen doch in der Reihe derjenigen Gegenständen gesetzt zu werden, die in einer gelehrten Lit. Zeitung Platz fordern. Selbst Engel's Werk bleibt unrecensirt. Was geschieht also mit *Göttingen?* — Und nun noch der Schluss: «Dazu kommt noch die böse Streitsucht Ihrer Landleute mit der Parteysucht. Man weiss nicht, wem man trauen soll in der Beurtheilung anderer.» — So! so! die böse Streitsucht. Also die ist böse! Was wäre aus der Literatur Deutschlands geworden,

[1] Bewogen. — Rumy K. Gy. javítása.

már kérdést akarék tenni nálad, ha ezt a' kettőt ne szóllítsam e meg, 's az a' levelem' első sorában kárhoztatott tartalék elnémíta, ettől a' szép örömtől megfoszta, mert íme, segédem nélkül, magadtól indultál-el. Tudom, hogy mind azok a' kiket megszóllítandasz, készek lesznek cselekedettel 's erszénnyel is segélleni; nevezetesen hogy a' gazdag Gróf Teleki Józefné 's a' leánya 's veje örömöt fognak abban lelni, hogy maradékodat lekötelezhetik: de ha a' Nagyok most is hasonlók maradnának magokhoz, 's a' segéllés' dicsőségét nekünk hagynák, kicsínyeknek, szóllj tartalék nélkül, édes barátom, 's a' mit lehet, meglátod, ha nem teszem e meg. Egyéberánt sajnálom hogy ezt a' dolgot Kővágó Örsi Pap korodban nem indítád-el. Eggy falusi Pap azt hamarább megnyerte volna mint az, a' mi Te Júniusnak 23dikán lenni fogsz. Adja Isten, hogy igaz ne legyen a' mit mondok. — Eggy kérdést: Minthogy az a' Te Vezetékneved meg nem felel a' maga czéljának, 's alkalmatlan arra hogy Tégedet másoktól megkülömböztessen — mert K. J. van a' két hazában talán két ezer is: nem volna e kedved ez úttal azt vagy eltávoztatni, vagy meghosszabbítani, p. o. Kis-Baráti, Kis-Dömölki, Kisfalvi. Az Esedezésben ezen kívánságnak okát feltehetnéd; azt t. i. hogy maradékod annál kevésbbé akadhasson-el tőled eredésének megbizonyításában.

Sztrokaitól vettem hírt Verseidnek nyomtatások eránt, de még az talán mindég húzódik. Hát Bécsben mit végzél Kiningerrel, Grűnerrel?

Az ide-zártat, kérlek, adassd-meg Rumi barátomnak, kit bajai miatt felette sajnálok. Élj szerencsésen, kedves barátom! Légy szerencsés minden igyekezeteidben! Midőn te lészesz Superintendenssé választva, azt fogom hinni, hogy én lettem azzá — én! —

[Eredetije Kis Gyula birtokában.]

2230.

Kazinczy — Rumy Károly Györgynek.

Széphalom den 15. May 1812.

Theurester Freund!

Ich war bettlägerig krank, und eine sehr gefährliche Lungenentzündung drohte mir meine $2^1/_2$ jährige Thalie zu entreissen. Sie ist nicht gestorben, und wir beyde, ich und sie befinden uns besser.

Schröder Keresztély

Pest 1849

l.

Ságüvegesipar

274 l.

Schröder Lajos

zanitó

alakrajzi osztály

9 hónap, jeles

Tanár Prenoszil S.

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

Schrödl

l.

LykaMagyműI300-50

17.139.l.

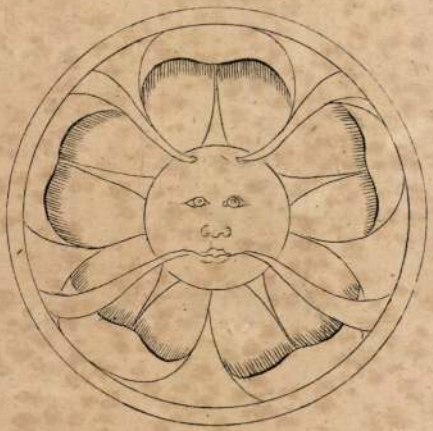

9.

5.

Schrödl

l.

Lykanemzromantika
60. l.

Schrödl N

Festo-

l-

Perálltörténés

607. l

Schrödl A. MDK

Hazatérő gulya

Műcsarnok 1877. nov.8.

Schrödl A. MDK

Juhok itatása az akolban.

Mücsarnok,1877.nov.8.

Schrödl Agorton

Művészet 1908.67

	2.000.-			
	1.500.-		-	2.900
	1.500.-		-	3.400

Schrödl Antal

A pesti műegylet 1854. évi
február-márczíusi kiállí-
tásain: Vásári jelenet Magyar-
országban, olajf.; (160ft.); –
(szept.-okt.) Bérczi tó, olajf.;
(150ft.).

Schrödl Antal Bécs

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő magyar ——— tárgyú képeivel vett részt:

1877. decz. - kiáll.: Fűzlaló akol Magyarországon, 600 ft.

1880. tavaszi kiáll.: Vázlat egy magyarországi faluból, ónrajz, 40 ft. - Czigánytanya, ónrajz, 30 ft. - Magyarországi major udvar, ónrajz, 30 ft. - Juhatag a Kárpátokból, rajz, 40 ft.

Schrödl Bécsben

1854. febr.–márc. Kiáll. Műegyet.
Vásári jelenet Magyarországban,
olajf., 160 frt.

Csak magyar tárgyú művei kiírva

Feinkötöredék III. 143

Schrödl

1854. Beésben.

még több nüve is
volt, de

csak a magyar
tárgyut irtam ki.

L.

Schrödl Antal

MDK

Havasi rózsák

Mücsarnok 1877.nov.8.

Schrödl Antal

MDK

Házlaló

Miscsornok 1877.nov.8.

Anton Schrödl(bécsi) F.0.19.2.

1962-ben Bécsben is bemutatta Magyar puszta c. képét

(Gy.N.R./60.

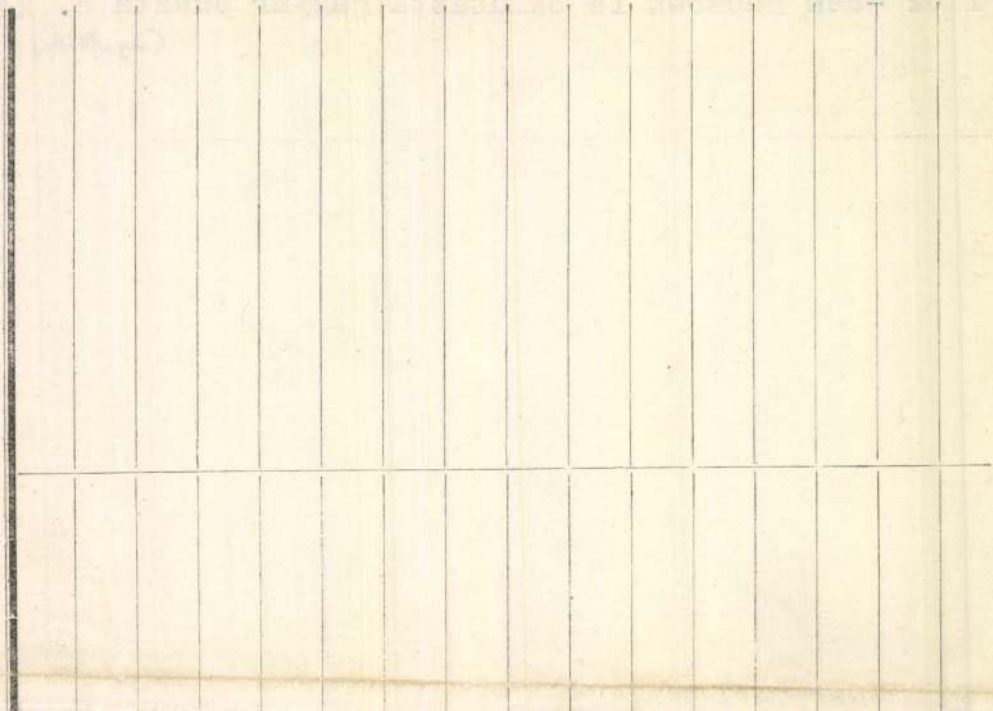

Schrödl Antal

MDK

Hizlaló akol Magyarországon

Miscarnok 1877. dec. 16.

Schrödl Antal MDK

Havasi rózsák

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Schrődl , festő

Divatcsarnok, 1854. január 25.5. 118.

Művészet

Festészet, önálló táblakép
Papagály, Schrődl

Divatcsarnok, 1854.január 25.5.118.

Művészet

Aut

Schrödl, Anton, Jertő

Müggyűjtő 1929. III.

Krónika

Schrödl Antal

Tavat ábrázoló müvét birálja a "Szeptember-októberi mütárlat" c. kritika. A fehér tajtékkal ellepett viz nem képez sik lapot, "olyan mintha a hegy oldalára mászna föl".
Müvészet c. rovat.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. ~~évf.~~ félév.
6. sz. 283-284. lap

MDK

Anton Schrödl, osztrák biedermeier festő

magyar tárgyu képét:"Dinnyevásár a Hortobágyon" adták el az árverésen.

Kié voltak az elárverezett császári képek?
A Mügyüjtő. 1929. 3.sz. 89.l.

KÉT FŐIGAZGATÓ KITÜNTETÉSE

A kormányzó úr két múzeumunk vezető főigazgatóját tüntette ki a másodosztályu polgári érdemrenddel. *Petrovics* Elek dr. az egyik kitüntetett. Hogy kicsoda, nem kell mondani senkinek, aki a gyüjtés és a művészetek ügyével foglalkozik nálunk. Fáradhatatlan szervező, nagytudású, bájos közvetlenségű vezetője mai művészi életünknek. Szeretik a művészek, a mecénások, a hivatalos körök, — mindenki. Olyasvalaki, akinek egész emberi mivoltát a művészettel foglalkozása formálta ki. Az alkotások egész sorával szolgált rá erre a kitüntetésre, köztük a legújabbal, a modern művészeti képtárral. — A másik kitüntetett, dr. *Hóman* Bálint, a Nemzeti Múzeum főigazgatója, akinek a múzeum újjáépítése körül való jelentős érdemeit jutalmazta a kormányzói kegy.

GYÜJTŐINK KELETI KIÁLLITÁSA

Mint már legutóbb megemlékeztünk róla, a Magyar Gyüjtők és Művészetkedvelők Egyesülete ez év tavaszán nagyszabású kiállítást rendez. A közeli és távoli Kelet iparművészete s régiségei fognak felsorakozni ezen a kiállításon, mely az Iparművészeti Múzeum földszintjén talál elhelyezkedést. A kiállítás szervezésének munkálatai már nagyban folynak. Eddigelé ismert gyüjtőink jelentős része, köztük Herzog báró, Perlmutter Alfréd, özv. Wodianerné, stb. igérték meg kollekcióikkal való résztvételüket. A kiállítás május 10-ikén nyílik meg.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI MÚZEUM ÚJ OTTHONA

A Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeum, mely eddig eldugott utcában és szük szobácskákban szorongott, az elmult év folyamán új helyiségbe költözött. Székesfehérvár és Fejérvármegye áldozatkészsége tette ezt lehetővé. A város nemcsak épületet adott neki évi egy aranyforint bér fejében, hanem 15.000 P segéllyel járult az épületnek múzeummá való átalakításához és egyben vállalta annak állandó karban tartását. A vármegye 10.000 P külön segélyt adott az új múzeum létrehozásához. De a társadalom is kivette részét az áldozatkészségből. Gyüjtés útján 4000 P-t juttatott a múzeumnak. A szép, modern, klasszikus stilü, emeletes épületben most folyik a berendezés, melynek elkészültével egy új megtekinteni valóval gyarapodik a műemlékekben is sokat nyujtó őskoronázó város.

A BIBLIOFIL-KÖNYVEKÉRT

A Magyar Bibliophil Társaság csak nemrég jelentette meg évkönyvét s máris egy újabb könyvkiadvány foglalkoztatja. Mint minden évben, úgy ezidén is kedveskedni kíván tagjainak egy olyan illetménnyel, mely maga is könyvészeti remekszámba megy. A most kiadásra kerülő díszes munka dr. *Hoffmann* Edith könyve lesz »Régi magyar bibliophilekről«. A hatalmas könyv, mely bővelkedni fog a fekete és színes illusztrációkban, a társaság tagjainak 1928—29. évi tagilletményéül fog szolgálni. Másik nevezetes akciója a *Végh* Gyula elnöklete alatt álló társaságnak, hogy a kommerciális könyvkiadványok esztétikáját is fokozni igyekszik. Ezért amerikai példán felbuzdulva, minden évben az esztendő legszebb magyar könyvészeti termékeiből kis kiállítást szándékoznak rendezni és az öt legsikerültebb könyv kiadóját elismerő oklevéllel fogják kitüntetni. A társaság ezzel a magyar irodalomért folyó propagandába akar belekapcsolódni.

BARCELLONA, HÁGA, AMSZTERDAM

Nagy előkészületek történnek e három városban rendezendő kiállításokra. Ankétek a kultuszminisztériumban. Művészbizottságok, zsürik, ujságfelhívások. A művészek beküldik képeiket s azokat ki is viszik. Még külügyi attasék és leendő kormánybiztosok is résztvesznek a tanácskozásokon. De vajjon eladnak-e a magyar művészek képeiből s lesz-e az úgynevezett erkölcsi sikeren felül egy kis támogatás is a magyar művészet számára? Aki e kérdésekre optimizmussal gondol, képeit beküldheti a Nemzeti Szalonban levő gyüjtőállomásra.

MOZGALOM A GYŐRI MÚZEUMÉRT

Egy győri olvasónk írja, hogy ott mostanában mozgalom indult meg a város egyik nagy hiányosságának pótlására. Győr ma az ország legnagyobb vidéki ipari és kereskedelmi városa. De nagyszerű kultúrája s gazdagsága mellett is hiányzik a múzeuma. Pedig vannak erre megfelelő kezdések. Dr. Börzsönyi Arnold néhai bencés tanár az ő gimnáziumában, majd Hlatky-Schlichter Lajos építész lakásában gyüjtötte a Győr multjára vonatkozó érdekesebb tárgyakat, képeket stb. Most, hogy dr. Szauter Ferenc, egy kiváló kultúrális érzékű férfiú lett Győr város polgármestere, felmerült egy kutató és múzeumszervező társaság alapításának a gondolata.

GRÓF VAY PÉTER AJÁNDÉKAI

Pár évvel ezelőtt még ismert és nagyrabecsült műgyüjtő volt ez az előkelő pap Magyarországon. Japán tárgyak gyüjtésében pedig ismert specialista. Azután feloszlatta itteni gyüjteményét s kiment Olaszországba. Most az a hír érkezett felőle, hogy nagyértékű óragyüjteményt ajándékozott a Pitti-palotában levő ezüstmúzeumnak. Félszáz órát, amelyek a directoiretól a második császárság idejéig készültek. Az olaszok közoktatásügyi minisztere köszönetét fejezte ki érte.

KIÉ VOLTAK AZ ELÁRVEREZETT CSÁSZÁRI KÉPEK?

Tudvalevő, hogy nemrégiben Wienben nagy érdeklődés mellett árverezték el Ferenc József király egykori magánképtárának legszebb képeit. Most kiderült, hogy a Kärnthnerstrasse-i műkereskedésben eladott képek a néhai trónörökös árváinak birtokából kerültek kalapács alá. A sürű kiállítási látogatások alkalmával Ferenc József igen gyakran vett meg egy-egy neki tetsző képet a kastélyai számára. Ezeket a Hohenberg hercegi család életbenmaradt tagjai örökölték. Az árverésen eladott sok kép közül egy Lotz-kép (Pusztai csikós) 2000 schillingért kelt el; azonkívül eladtak egy Anton Schrödl osztrák biedermeier festőtől származó magyar tárgyú képet is: »Dinnyevásár a Hortobágyon«. Az akvarellek közt Kemény Nándornak egy szép adriai tájképe is elkelt. Az egész aukció mintegy 50.000 schillinget eredményezett tisztán az örökösöknek.

KIÁSTÁK AZ Ó-SZŐNYI TÁBORT

Mintegy másfél évvel ezelőtt fogtak hozzá a Nemzeti Múzeum kiküldött archeológusai a bécs-budapesti országút mentén fekvő hajdani Brigetio feltárásához. Azóta már egy teljesen használható állapotban levő római vízvezeték maradványait tárták föl, mely Ó-Szőny és Tata között ipartelepeket is vízzel látott el. Kiásták a római tábor egy részét is: rengeteg régiséget, szarkofágokat, ékszert, korsókat, üveget stb. Remény van rá, hogy a tavasszal már egy amfiteatrum falai is elő fognak bukkanni. Érdekes, hogy Ipolyi Arnold már 1861-ben sürgette a hajdani római castrum felásását s azóta is sok régiség került onnan a parasztok istállóiba és fészereibe. De az ásatásokat csak most lehetett megkezdeni, részben az állam támogatásával, részben pedig társadalmi segítséggel, így a Lipótvárosi Kaszinó gyüjtésének eredményeivel.

HUSZTI-HORVÁTH KIÁLLITÁSA NEW-YORKBAN

Az elegáns Waldorf-Astoria kiállítótermeiben szép sikere volt nemrég egy Amerikába vándorolt magyar festőművésznek, Huszti-Horváth Nándornak. Immár hét éve dolgozik odakünn szorgalmasan, sok-sok kemény próbát leküzdve, míg most végre egy kollektív kiállítás keretében bemutathatta képességeit. Huszti-Horváth autodidakta-festő. Az orosz fogság nagy lelki válságai közepette a maga szorgalmából tanult meg az ecsettel, rajzónnal bánni. Az extázis, mely úgy látszik alapvető vonás a művészetében, ott fejlődhetett ki. Onnan hozta el a volgai hajósok, az elgyötrött szenvedők és a groteszkül túlzott figurák első élményeit. Legjobban kiérett ez a kesernyés, félig nevető, félig misztikus életfelfogás az alchymistáról festett képén, melynek fanyar, megragadó ízét a new-yorki nagy lapok kritikái is erősen kiemelték. Talán nem érdektelen azt is megemliteni, hogy ez a New-Yorkban nagy sikert aratott honfitársunk: fia Horváth Nándornak, az ismert pesti műbarátnak.

IDEGENFORGALMI EMLÉKTÁRGYAK

A kereskedelmi miniszter igen okosan nagy összeget, nyolcezer pengőt bocsátott az Iparművészeti Társulat rendelkezésére, hogy abból iparművészeink csinos emléktárgyaknak alkalmas és könnyen sokszorosítható modeleket csináljanak. Legyenek kedvesek, magyarosak, külföldön is iparművészetünk színvonalát hangsúlyozók ezek az apró ajándéktárgyak. 631 pályamunka érkezett be 118 pályázótól az Iparművészeti Társulathoz. Túlnyomórészt rajzok, tervek s egy kevés kivitelre került tárgy. Az eredmény lehangoló. A legtöbb pályázónak sejtelme sem volt a feladatról. Egyszerűen népművészeti jó munkákat átültetett idegen anyagba s formákba. Ily módon tükrösökből ezüstszelencék, szűrhimzésekből ékszerek és retikülök lettek. A szalon-hímzőüzleteknek és a mütyürke boltoknak örömük telhetik ezek láttára, de nem a műértő idegennek. Isten mentsen meg, hogy valaki az ilyesmit a wieni, müncheni, drezdai Werkstättek és elegáns ajándékboltok árúival összehasonlítsa. A Társulat persze mit sem tehet arról, hogy az iparművészeti iskolákból kikerült mindkét nembeli ifjúságban tobzódó dilettantizmus pusztít. Hiszen a legtöbb pályázó még azt sem teszi meg, hogy ízlésesen, tisztán tálalja fel rajzlapon azt az ötletét, mely egyáltalában nem ötletes.

A Műgyüjtő 1929. 3. sz.

MDK

Schrödl Emil

díszitési szobrászmunkák

A szt.István tpl megnyitása. Vállalkozók Közl.

1905. nov. 22. 3-5.l.

M.D.K.

Schrödl Emil, Epesti nobrász [mint mükökészítő állandóan hirdet]

Károly Lajos főhegyről természet után mintárok és bronzba öntött portréjáért külön elismerésben részesült.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1892. XXI. évf.

márc. 10. sz. 60. old.

M.D.K.

Schrödl Emil, szobrász

mintázta a Petschacher Gusztáv kerepesi temető-ben elhelyezett sírcsalóban lévő reliefet az elhunyt-ról, aki legjobb barátja volt.

Bauzeitung für Ungarn, 1890. XIX.évf.
dec. 20 sz. 285 old.

Schrödl Emil, szobrász M.D.K.

mint Petschiczy egyik legjobb barátja mintarta meg mellszobrát, melyet a Teréz-körút 24. sz. ház tulajdonosa – az ökvegy engedélyével – a bejárat egyik fülkéjében órajt elhelyezni.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1890. XIX. évf.
aug. 20 sz. 186-187. old.
+ okt. 1. " 220

M.D.K

Schrödl Emil

A Lotz-terem szobrászi díszeit készítette.

Ibl Erwin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 185 l.

MDK

Schrödl Emil
a diszitő szobrászmunkák

Bpesti Szt.István-templom. Épitő Ipar, 19o5.
nov. 2o. 391-94 l. képek.

M. D. K.

SCHRÖDL Emil kőbarggi

Műkőöntvények a Bazilikához

Ybl Ervin: Ybl Miklós 189.,

Schrödel Emil

M.D.K.

A Magyar Általános Hitelbank Nyugdíjintézetének épületének díszeit készíti.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve, 1952, 186 l.

ol. D. K.

SCHRÖDL Emil

Károlyi (Lajos) palota Bp. Puskin (Ester-
házy) u lépcsőházának bronzvacsa

Ybl Ervin: Ybl Miklós 40.,

M.D.K.

Schrödl Emil

szobrász

Schrödl síremléke a Kerepesi úti temetőben

Id. Erwin Petschacher Gusztáv

M.M.M. Évkönyve 1952, 190.

Schrödl Emil
szobrász

M.D.K.

„Petschacher, bronz mellszobra"

Ibl Ervin: Petschacher Gusztáv' pitézete
M.M.M. Évkönyve 1952, 187 l.

SCHRÖDL Emil szobrász

Ybl Miklós épitész 1814-1891 : A Hild-Ybl Alapitvány kiállitása a BTM-ben 1991/1992. [katalógus] Bp. : Hild-Ybl Alapitvány, 1991

74.p. Bp.,VIII.Pollack M.tér 3. Károlyi palota

Schrödl Emil

41

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 191, 193

let.

ér Fő-ucca 79.
Erőd-ucca 6.
Szemlőhegy-ucca 4.a.

let.

ér Zsigmond-ucca 55.

let.

ér Szarka-ucca 7.
Szervita-tér 8.
Képíró-ucca 6.

Schrödl Emil 9 - 10, 20, 26, 35, 38, 41, 43, 102 - 103, 120
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Schrödl N.

Perálltörtképes

270,502.l.

Schrödl Norbert

* 1815

Lieb. I. 22, 139

II. 68.

IV. 112, 152

Schrödter

l.

Lykanemzromantika

147 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

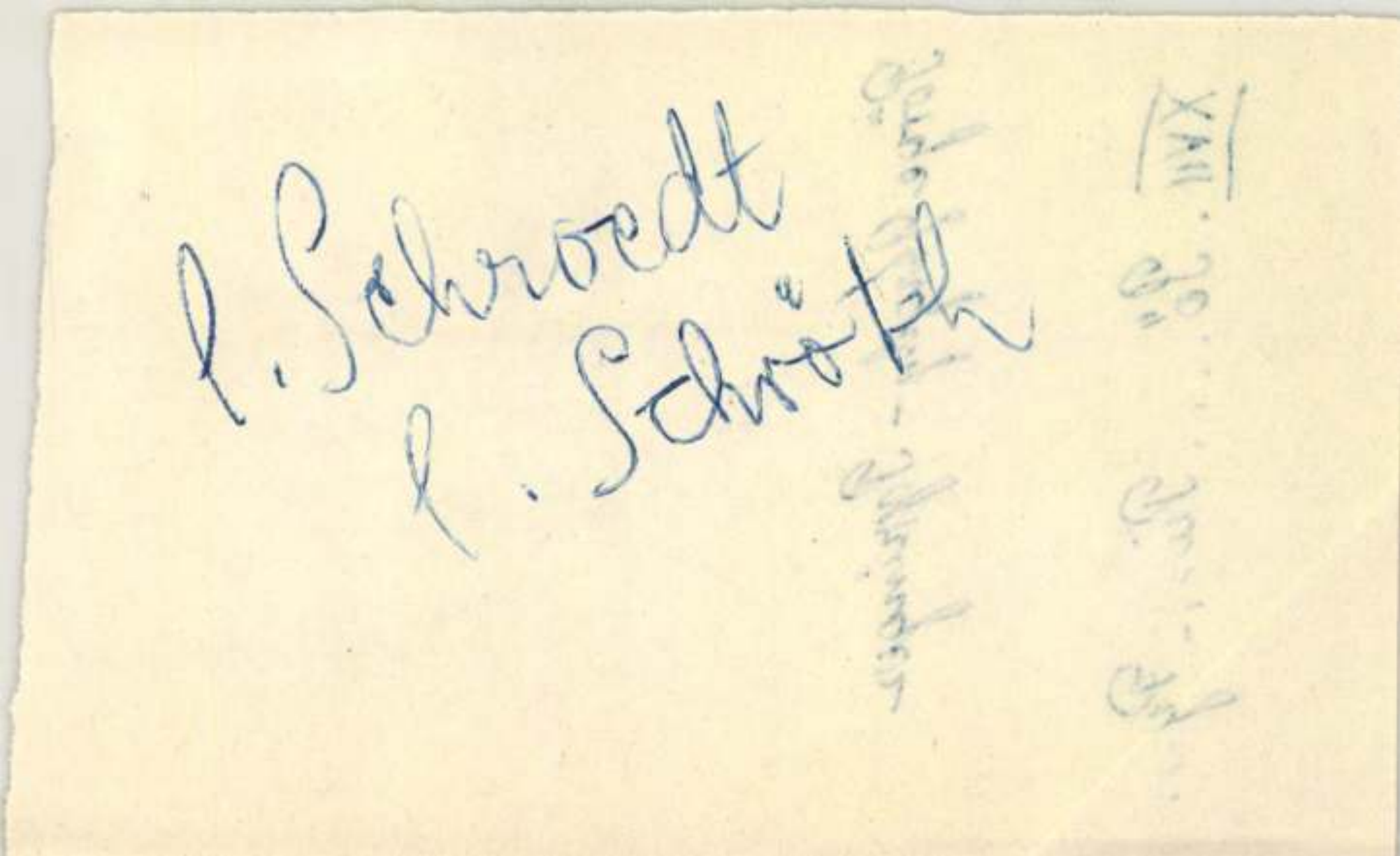
L. Schroedt
L. Schröder

Pörge Gergely – Pyringer

XVII. Pö.... Pü... Py...

Schöet Erasmus akadémiai képíró, rajztanár. Meghalt 1804.-ben.

Archaeologiai Értesítő
1915, 147.

Kovács Lajos: Művészeti adatok.

SCHRÖER, Karl Traugott, pozsonyi könyvkötőmester
K. T. SCH., Preßburger Buchbinder, 71 éves fia meghalt. (1794, 1028. l.)

—

U. az, kadiadót fizet. (1796, 1065. l.)

—

U. az (Traugott nélkül), 71 éves fia meghalt. (1802, 365. l.)

—

U. az (Traugott nélkül), 81 éves felesége meghalt. (1844, 539. l.)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Schröffel

bécsi szobrász

A nejszinhaz homlokszöge-
nek szobrai tőle.

irod

Past 1883. 34. 365. l

..... *mühely.*

lyfőnökség!

..év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

e ..... számu .....

iztam.

... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

vegyes

J. 25

4 köt. 8°

Reizner
János

Szeged története

I. A legrégibb időtől a XVIII. század végéig.
I. – XI. + 1. – 398. ll., 7 képes tábla

Szeged
Kiadja Szeged n. k. város
közönsége
é. n. (1899)

II. A XVIII. század végétől az 1879 évi árvízig

Schröfl

bécsi nobrán

l.

Lykakőrös

82. l

MDK

Schröfl György És Herman, szobrászok.

L. Lechner Henő dr.: A Magyar Nemzeti Muzeum épülete 1836-1926.

Bp. 1927. 51.l.

Schröfl György és Herman M. D. K.

szobrászok

A Nemzeti Múzeum lépcsőházának stukkó, márványozási és szobrászi munkáit végezték.

Sprenger M.: A Magy. Nemz. Múz. lépcsőházának díszítése. Művtört. Ert. (VII) 2-3 sz. 1958 209

Schröfl György és

Hermann

Hobrázok

l.

Lechner Jenő dr

A Magyar Nemzeti

Múzeum épülete

1836–1926.

Bp. 1927

51 l.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30. **Telefon: Aut. 46-5-69.**

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Műemlékek Országos úrnak
Bizottsága úrnőnek

utána Rákos u. 110 Bpest. VI

~~Aréna-út 41.~~

vármegye

M. D. K.

SCHRÖFFL György szobrász

Régi képviselőház szobrászi munkái

Vámház szobrászmunkái

Ybl Ervin. Ybl Miklós 203.

M. D. K.

SCHRÖFFL György és Árnein szobrász

Várbazár vízvezetéki épületének szobrászmunkái

Ybl Ervin: Ybl Miklós 144.,

M. D. K.

SCHRÖFFL György és Ármin

margitszigeti gyógytürdő élettményei

Ybl Ervin. Ybl Miklós 140.,

Schröffl György és Ármin

Kérjetette az Ybl Miklós épitette „Vaskert kioszk"

művényi pobrány munkáit

Dr. Czagány István: „A Királyi vízmű" története
(a cikkeit lásd Ybl Miklósnál)

Budapest 1981/3 36.o.

Schröfl György 79 kőfaragó
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Schröffl

zobrazí

lázd

Minich zobrazí

Schröffl

a Margit fürdő ékitmény
nincvei sóle

iroa

Ney Béla. A Margit
fürdő. M. Mérnök és
Épitész Egylet Közlönye.
V, 1871. 473. l.

M. D. K.

SCHRÖFL szobrász

Sándor-palota díszítő szobrászi munkái

Ybl Ervin: Ybl Miklós 134.)

~~Señor~~

MDK

Schröfl Hermann, asztalosmester

jó butorokat állitott ki, - bár taposott nyomon halad, -tanuságot tesz asztalos iparunk fejlettségéről

A Magyar Iparmüvészet Karácsony.
Magyar Iparmüvészet. 1897/98. 157-160.l./?/

MDK

Schröfl György És Herman, szobrászok.

L. Lechner Jenő dr.: A Magyar Nemzeti Muzeum épülete 1836-1926.

Bp. 1927. 51.l.

M.D.K.

Schröfl testvérek, bécsi szobrászok pesti műhellyel

készítik a Fellner-terverte Népszínház szobrászati díszeit.

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,
Bp.1874. III.évf. 42 sz. 281 old.

M.D.K.

Schröffl , szobrász

készítette, Ibl Miklós margit-szigeti fürdőépületén és a pesti fő-vámhivatalon az ékitményes szobrászi munkákat.

A Magyar Mérnök-és Építész-Egylet Közlönye, ~~Bp.~~ Pest, 1871. V. köt. 473. old.

Schröfft

laid

Schröpf

alatt is!

L 88

SCHRÖGEL, Johann, pozsonyi ónöntőmester
J. Schrögl, Zinngiesser, 4 éves lánya meghalt. (1766, 25. vzám, 8 l)
J. SCH., Zinngiessermeister, 1 éves lánya meghalt. (1775, 19. vzám, 8 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Schröpf, festő /Schöfft ?/

Kazinczy Ferenc levelezése. II.k. Bpest 1891.

437.
Kazinczy — Kis Jánosnak.

Várad, Mártz. 4d. 1794.

Kishez.

Testvér öcsémnél vagyok itt, Biharnak Fő-Notáriusánál, 's negyedik hete, hogy ágyban fekszem. Tulajdonítsd örök járásomnakkelésemnek, hogy két leveleidre illy későn megyen válaszom. Hidegségnek nem veheted, mert hogyan lehetnék én ahhoz hideg, a' kit minden levele' vételével még forróbban kell szeretnem?

A' Bölcseséghez írt Versezet felségesen emelkedik, 's rakva van igen nagy szépségekkel. Azt hiszem, midőn olvasom, hogy egy Franczia' Ódája zeng előttem. De mi még ez is Hajós-Énekedhez képest, mellyet Matthisson után a' Dunán éneklél! Ezt magok a' scandált sorok is új fényben ragyogtatják, 's úgy hiszem, hogy ha a' nehéz munka annyira kifárasztott is, hogy nem hamar fogsz hasonlót merni, érzed, mit nyerél a' kettős nehéz bilincsben. 'S melly bájos ez az elrontott Nyelv!

Mi szép letenni kormányt,
A' szél ha üldözött!
Feledni, hogy veszély hányt
Habok 's szelek között.

Dayka Lőcsén felszökött örömében, midőn neki a' szép dalt mutatám. Ha valami, ez érdemli igazán, hogy nyavalyás Puristáink által kárhoztassék, mert őket semmi sem szégyeníti meg úgy, mint ez.

Nyelvünkre 's Poesisünkre nézve nekem ez az ifjú ember eggyik legszebb reményem. Nem ismerek semmi szebbet, mint némellyik dala, 's gyönyörködve látom, mint hányja tűzre, 's rakásokban mind azt, a' miben magának nem tetszhetik. Némelly dolgozása nyolcz kilencz ízben van leírva táskájában, elhintve mindenike új meg új igazításaival. A' Fiumei Gubernátor, Pászthory, nekem eggyszer, midőn vele Nyelvünk' 's Literaturánk' emelkedése felől szóllék, eggy feledhetetlen intést ada: Munkádat, úgy mond' ez a' nagy ember, csak akkor tekintsd jónak, midőn azt még jobbá semmi erőlködések nem tehetik. Horátz a' kilencz esztendő és a' limae fuga által nem mond egyebet, s a' szó engem még is úgy megragada, mintha azt soha sem hal-

Kazinczy Ferenc levelezése
II. k. Pest 1891.

lottam volna Horátztól. Dayka ezt teszi, 's látszik dolgozásin, hogy ezt teszi. És még is, valamint szerencsésebb verseinél semmit nem ismerek, semmit nem képzelhetek még bájosabbat, úgy nem szerencsétlenebbet, mint prosája; Grammaticája pedig éppen rossz, sőt irtóztató. Sokat tanúlt, és tanúlni mindég fog. Utolsó neveltetését a' Pesti Seminárіumban vevé Verhovácz és Wohlgemuth alatt, 's ott tanula-meg németűl, francziául, olaszul és görögűl, 's a' három elsőn vagy jól vagy folyvást szóllhat, görögűl olvas. 'S ennyi tökélyhez, melly kedves külső, melly szeretetre-méltó bátortalanság, melly szép büszkeség, midőn annak van helye, 's melly tűz, melly szív, melly lélek! Eggyike a' szeretetre legméltóbb embereknek, 's az volna, ha soha nem írna is. Megházasodik, eggy fiatal szép gyermek elkapá, 's félek, lánczain korántabban hervadnak-el a' rózsák, mint másoknál szoktak. E' tűzzel ő még szerencsétlenebb lesz, mint mások lettek volna.

Említett két énekedet mind Patakon mutatám Professor Szentgyörgyi Úrnak, kinek csak nem magának köszönöm, a' mit tudok, mind itt az öcsémnek és mind azoknak, a' kik felől fel kelle tennem, hogy az affélét szerethetnék; 's ezek mindnyájan a' franczia izlésű Ódát annyira megkedvellék, hogy le is iratá némellyike; de a' Hajós-Éneke nem kapa javalást; azt mondják, hogy nem is értik nyelvét. Lássd ebből, mit kell az idegen javalásnak adnunk. 'S ez ismét eggy más szavára emlékeztet a' nagy Pászthorynak: — A' Magyar nagyon hasonlít az Anglushoz, de tetemes külömbözéssel. A' Magyar mindég a' könnyűn kap, az Anglus mindég azt keresi, a' mi nehéz. Igy a' Magyarnak a' könnyű is nehéz marad, az Anglusnak a' nehéz is könnyű lesz. — Nincs ellenemre az öszvehasonlítás; de úgy hiszem, hogy az Anglus is ott állott eggyszer, a' hol mi most, 's mi is ott fogunk, a' hol most áll az a' szép és nem szép nemzet. Csak ingerlést, barátom, hogy valaha ébredjünk-fel a' kórságból, és minthogy a' Tudomány és Mesterség a' lélek luxusa, kereskedést nekünk is, és pénzt. A' ki igazán akar itélni felőlünk, ne azt csudálja, hogy még alant állunk, hanem hogy a' Rudimenták mellett ennyire emelkedheténk. Nem rossz massza, a' mit régen el nem ronthatánk.

Ez a' Várad gyönyörű hely 's gyönyörűség helye. Eggy igen gazdag és eggy nem igen gazdag Püspökje van, eggy igen gazdag Káptalanja, Académiája, Katonasága, 's Bihar itt tartja Gyűléseit, sok gazdag Uraságok itt benn laknak, nagy részben még nyárban is. A' Várost Báró Patatich Ádám Püspök, később Kalocsai Érsek, tevé

csillogóvá. Ő alatta épűlt a' három sor ablakú Püspöki-lak, két szárnnyal, 's a' Püspöki nagy Templom, új Architectura szerint, pompásan, 's tele rakva szép oltártáblákkal, mellyek köztt a' főhelytt eggy szép Assumptio minden társait elhomályosítja. Nem jöhetek én Váradra, hogy mind ezt meg ne tekintsem, és minthogy én a' Város' nagy Bálványának, a' kártyának, nem hódolok, erre elég időm marad. A' Vármegye' házának nagy palotájában Theresiának és Józsefnek Hickel által festett portréji függenek, igen híven és kedves ecsettel, egész testállásban, Theresia gyászban, mint özvegysége olta mindég; József a' Szent-István' talárisában, fejér bugyogóval, fejér strimflivel, és fejér papuccsal. A' fej itt jobbra fordúl, a' szemek balra, 's ez a' tekervény a' külömben nagy Mívésznek nem csinál becsületet. Theresiának hibátlan képében a' szem kiismeri a' nemzetet-szerető tiszteletes anyát, 's a' szív felmelegszik látásában. Ablak és ablak köztt mind a' két hosszabb falon a' Schröpf' festései függenek: Szent István, Szent-László, Püspök és Fő-Ispán Patatich, és osztán Kegyesség, Igazság, Hit, Hűség 'stb. A' rajzolat nem rossz, de a' mocskos szineken látni, hogy Schröpf Frescófestő volt. A' Püspök az Allegoriai tableauk alá két két deák distichont irata, 's azok az ő tulajdon dolgozásai.

Nyavalyámat Orvosom annak jeléül veszi, hogy a' Párkák hosszúra szándékoznak nyújtani életem' fonalát. Azt a' jó vén lyányoknak nem tudnám eléggé köszönni, mert én becsesebbet, mint a' hosszú, egésséges és nem épen szomorú élet, semmit nem ismerek, 's a' ki sokat akar, 's illy nehezen dolgozik, sokra van szüksége. Kevés napok alatt Ér-Semlyénbe megyek-ki, anyai nagyanyámhoz, kinek karjai közt éltemnek hat első esztendejit ott töltöttem. Onnan Debreczennek veszem utamat, 's Tokajnak, 's Regmeczre az Anyámhoz. De bár hol leszek, előttem fog képed lebegni, 's kevélykedni fogok magam előtt, hogy tőled szerettetem.

Elj igen szerencsésen! és ha az Apolló kilencz leányi közzűl eggyike vagy másika ismét meglátogat, 's nálad felejti lantját, hallassd velem a' mit zengettél.

[Kazinczy másolata a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 215. sz.]

438.

Kazinczy — Kis Jánosnak.

Regmetz, Martz. 17d. 1794.

Most nem az Aesthetikus, hanem a' Merkantilis K. irja hozzád Levelét, kedves Kisem! De ezt nem kell kevésbbé szeretned, mint amazt. Kevéssel jövök elődbe; azzal a' kéréssel, hogy Győri Könyvkötő Miller Ferenc Urat, ki a' Magyar Literaturáért olly példásan iparkodott egykor, hívassd magadhoz, és tudakozd-meg, micsoda exemplárjaim tevődtek-le kezénél, mennyit árúlt belőlök, és mik vannak még el nem kelhetőleg nála? — Adj nékie az elköltek árából valamit, a' mit akarsz, és a' mivel ő meg fog elégedni, vagy még inkább, adj nékie Rabat helyett egynehány exemplárt az el nem költekből, a' többit a' pénzzel eggyütt vedd magadhoz, és valamelly alkalmatossággal küldjed Aszalay János Urnak, Pozsonyba; lakik ez a' Barátom Kochmeister volt Patikárius házánál. Ha leveledet, a' pénzt és az el nem költ explumok csomóját Prof. Fábri Urhoz küldöd, kezéhez jut Aszalaynknak bizonyosann.

A' másik, a' mire kérlek az, hogy írj Sopronyba, és ott is az el nem költ Herdereket és Diogeneszeimet vétessd, sőt vitessd által Aszalayhoz, azzal a' pénzzel eggyütt, a' mi talám némelly explumokért begyült. — 'S imé a' Merkantilis K. elvégzette dolgát Veled.

Következik az Aesthetikus K. fecsegése. — Fogod talám tudni, tisztelt szeretett kedves Barát, hogy én az úgy nevezett Magyar skandálatlan Alexandrinusokat sermóknak tartom; és hogy nem könnyen esem abba a' poétai tentátzióba, hogy ollyakat írjak. — Nem tagadom én azt, hogy azok szépek nem lehetnek, mert avagy nem elragadtatott örömmel olvastam é én az én KISem verseit Szentgyörgyi Barátjához? de csak ugyan igaz az, hogy ez az Epistola, ez a' kedves sermo sokkal hátrább van a' Duna hátán írt Hagedorni szép dalnál, mellyet az én Barátom nem csak Reimokra, hanem poétai lábakra is szedett. — Most Váradon betegen feküdvén, midőn gyógyulni kezdettem, Vice Ispán Bőthy erővel ebédre vitt magához. Az ebéd után olly gyenge voltam, hogy székemről nem csak felkelni, hanem ott csak eggyet mozdúlni is lehetetlen vólt. Az Öcsém egy Göttingai 1786-diki Musenalmanacchal jött felém, 's ezt mondá: Nesze az orvosság! Szégyenlem, ha társaságban arra emlékeztetnek, hogy

M. D. K.

SCHRÖTER Erasmus

laisa: Schrödt

Schröterer Michel MDK

Pozsonyi festő /1505-1515 között emlitve/, budai uraknak kölcsönöz.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955. 144. l.

 M.D.K.

SCHRÖTT (Schroett) Erazmus festő

szül. Goebel (Cseh o.), megh. 1804 Kassa

1789-ben nyer polgárjogot Kassán,

1790-től a kassai rajziskola tanára

1780 Kassa Városháza lépcsőház és

tanácsterem mennyezetképei

1792 Kassa Szinház díszletek

Tokaj Patak Erzsébet rondellá-

jának festése

./.

 M. D. K.

SCHRÖTT (Schroett) Erasmus festő

1796 Kassa, premontrei t. festett oltárarchitektura

1797 Kassa, Rozália hópolna oltarkép

1798 „Malerische Ansichten von Ungarn" Kassa és Eperjes tátképe

Garas XVIII. Jg. 128–129, 144, 176, 250, 277-1

SCHRÖTT, ERASMUS

GALAVICS, GÉZA: NÁSTROPNÉ MALBY KOŠICKEJ RADNICE (UMENIE A MEŠTIANSTVO 18. STOROČIA)

ARS 2. 1968, 1. str. 67 - 80

-

ai

és a Központi Vezetőség
pszervek készitsék el saját
tások előkészitésére és
zék az alapszervezeti válasz-
yban küldjék meg a KV Szer-

és lebonyolitásának tapasz-
zni és értékelni szükséges.
ről és a vezető szervek
sszesitőt kell készitenl.
a felsőbb szervek tájékoz-

Rézmetnet, Haydn Ján. Mih. Entwicklung hg. Kapellmeistere (:1801:) archépe.

Schröter.

Tud. gyűjt.

1832., VII., 36.

Schröterer Michel

festö

l. 1505–1515

Hoffmann Pozsony

46. l.

Hoffmann Südost

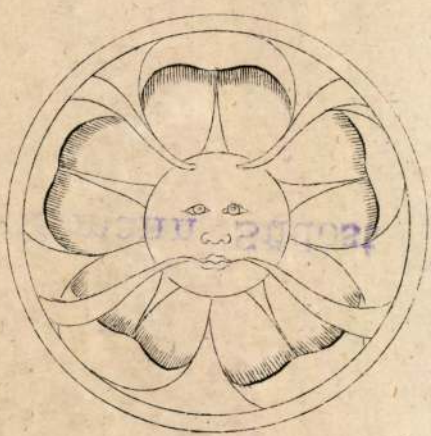

9.

5.

Schröterer Michel

festö Pozsony

l.

Hoffmann Pozsony

12 l.

8

9

Schrött Erazmus

festö

l

Voit Pál:

Régi magyar ottkonok

Bp. é n. 202, 224. l.

Másolat.

Kereskedelemügyi m. kir. Mini

Nagyméltóságú Miniszter Ur !
a keresztény iparosok országo
május hó 5-ére Budapestre ors
amely oly értelmü határozati
tertanács utasitsa a keresked
ipari közszállitás csak az ő
zatra s csak az ő ellenőrzése
kivánságnak első részét, amel
vonatkozik; gyakorlati szempo
mert ez a kiirási müveletet n
ganatositására késleltető ere
itélésnél való közremüködést
törvényes rendelkezések módot
történő ipari rendelések és
a nehéz gazdasági viszonyok m
az államkincstár érdekeinek m
zat betartásával, de egyuttal
emlitett kivánságainak is meg
van szerencsém Nagyméltóságod
sék a bölcs vezetése alatt ál
az alárendelt hatóságokat, hi
hogy jelentékenyebb ipari bes
zések/ odaitélése iránt tarta
miniszterium 18. /közszállitá

 M. D. K.

Schrött Erazmus, festő és grafikus, 1755–1804

Csehországban született. A XVIII. sz végén és a XIX. sz elején Kassán és Eperjesen működött. Freskókat festett a kassai városháza és displeteket a kassai színház részére, festett és rajzolt látképeket, Kassáról, Eperjesről és

Anna Petrova-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 32. és 69. old.

 m. D. K.

Schrött Erazmus, festő és grafikus, 1755–1804

ezek környékéről. Képei és rajzai utan számos grafikai lap készült. Részben 6 maga részben Prixner G. és Assner Ferenc metszette lépben Schrött műveit. 3. Képtábla, 111. old. „Lapis Refugii", szines rézmetszet, 1800 körül

Anna Petrová-Pleskova: Slovenské vytvarné umění obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 32. és 69 old.

— 2 — M. D-K.

SCHRÖDT (Schrött) Erasmus Jestő

1798-ban Schröter E. név megjelölésével „Malerische Ansichten von Ungarn" c. a. lat. és nem et szövegű könyvprogrammot adott ki

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954. 9., 136. l.

Szentpéteri Önéletírása 44-49. l.

Schröt Erasmus

festő

l.

Genthon-Szentiványi

Abauj-Torna vár-
megye és Kassa
mindenkei

Ospén. 8. l.
10. l.

58210 szám.

Folyó évi május hó
jesztésre felhatalmazom a tek
emlék megvásárolt pályamüvein
pest székesfővároshoz fordu

Nem lehetetle
lesz oly szabad rakt
zést találhatnak,
zett intézet iga

Budapes

S c h r ö t h Erasmus festő
/Kassa, 1789/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
283.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

G a e a b e l varos/Csehország/

Schröth Erasmus származási
hely e/XVIII.sz.második fele/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
283.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Schrött. Erazmus

Magyar festő
meghalt 1804. Kas-
sán –

Kemény Lajos közlése

Zsebnaptár 19

 M. D. K.

SCHRÖDT (Schrött) Erasmus festő és grafikus

Tanulmányait a bécsi akadémián végezte

Kassán telepedett le

1780-as évek. Kassa, városháza a magyar jog allegóriája, polgármesteri szobában Mária Terézia – falkép

1790 óta az el. isk. rajzoktalója

Schrött Erazmus

MMK

A barokk festők közt kiválik.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

70.l.

SCHRÖTT, Erazmus, kassai rajztanár

E.Schröt, Lehrer der Zeichenkunst an der hiesigen Nazionalschule [azaz Kassán] rézbe metszette a Kassától három mérföldnyi herleini gyógykút környékét. Landerer arulja. [1797, 21 l.]

E.Schröt, Lehrer der Zeichenkunst in der Königl.Normalschul, Kaschau, a Mahlerische Ansichten von Ungarn c. metszetes művét hirdeti [1798, 312-313, 335-336 l.

E.Schrött kassai Zeichenschule-professzor Kassára szobrászt keres [1801, 263,274 l.]

E.Schrött, Professor der hiesigen [Kassa] National-Zeichenschule, aranyozót keres. [1801, 570,582, 595 l.]

./.

E.Schröt, öffentlicher Lehrer der Zeichenkunst, Kaschau, gipsz-márványozót és kőfaragót keres.

[1801, 618, 639, 670 l.]

Pr.Z.

Schrött Erasmus

festō

l.

Kőrzegly Elemér

Kassa nincsilékei

Bp. 1939. 21. l.

Officina

hátul. 4. l.

l. Schroet
l. Schroeth

Schrött Erasmus

Az 1793-iki tűzvészben tetemes károkat (ojcozott) a kassai jezsuiták rendházában, mint az iskola és a templom (ma premontrei) épületében. Sahlhausen Móric báró főigazgató fentit, a kassai rajziskolák mesterét bízta meg az iskola diszterme menyezetének megfestésével. A kellően meg nem erősitett menyezet azonban rövidesen beomlott, s fenti menyezetfestmenye elpusztult. Ugyanezek ő festette a templom főoltárának a szentély záró falán levő architektonikus hátteret, mely ma is epsegben megvan.

Szabó Báthory

24. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Schrött Erazmus

Źródło

Wick Kassatort

183.1 –

Schrött Erazmus

festo 1796.

laid

Wick Kassa tort

389 l.

a legkényesebb igényeknek megfelelően berendeztem és raktáron tartok a legujabb divatu bel- és külföldi, őszi és téli szöveteket.

Készitek a legujabb divat után férfiöltönyöket, felöltőket, télikabátokat, zsaket, szmoking és frakk szalonöltönyöket. Továbbá javitást, átalakitást és vasalást vállalok.

Dacára, hogy szalonomban csakis elsőrendü szabásu és művésziesen kidolgozott öltönyök készülnek, mindamellett áraim meglepő olcsóak.

Amidőn még sok évi gyakorlatomra és széles körben elismert szakképzettségemre hivatkozva, magamat nagybecsü figyelmébe ajánlom és maradok

CZIRFUSZ FERENC
uriszabó m
Budapest, I. Szabolcska Mihály-u 9-1

kész tisztelettel
CZIRFUSZ FERENCZ
angol uri szabó

Schrött Erasmus

l.

Keinkassamtenl

25. l.

A m. kir. honvédség műszaki csapatainak
egyesített [illegible]

Schrött Erazmus

Freskoi a kassai
városháza egyik eme-
leti termében. 1779 (?)

Wickkassaikasmüeml

97. P.

Schröft Erasmus

Thieme Becker

XXX. 300. l.

(dyka)

Schrött Erazmus

rajztanár és akad. festő 1796-ban készítette a premontreiek kassai templomában a szentély festett architekturáját. U. ott tőle való a kápolnák festése is.

Wickkassaikatmüeml

54. l.

~~Római gyosmélep~~ VIII. 147

Schrött Erazmus

1755 - 1804

festo

l

Wick Kassa tört

423. l

Schrött Erazmus

festō
Kassa 1790–1804.

l.

Arch. Ert. 1899.
115. l.

Felelős kiadó: Fővárosi Könyvtár.

Schrött Erazmus

ivod
z

Mysk Erno
70-l.

Dr. Darvas Mihály ügyvédi irod

T. Czim!

A Kunossy, Szilágyi é
czég képviseletét átvettem é
ellen folyamatban levő peres
sággal folytassam.

Tudva azt, hogy Ön je
nem képes egyszerre megfizet
viszonyainak megfelelő kise

Schrött Erasmus

l. Wagbej

204, 212. l.

jét lehajtotta, mintha legelne.
K.

5 cm. — Lelt. sz. 1476. — Vétetett
rretól 12 lirán, vagyis 11·04 K-án.
22-én (191–898). — Az elszá-
ugusztus 26-iki 373 eln. sz. hatá-

Schrott Erazmus

festő

a kassai város haza

freskói

irod

z

Myskovszky Viktor:

Kassa város közép-

kori és renaissance

stílű műemlékei.

Bp. é n. 30 l.

Schrock Erazmus

festő

l.

Szabómagyfest

114. l.

ánosok"-hoz!

k, sokat dolgozom,
kenem a szint,
(Az árát „hozom"),
adószedő int!

váltón nyargalok,
irói zár!
magam szaladok,
száz konkurens vár!

Olcsó Jánosok,
egy se kalkulál.

napok buzgó megszentelésére kötelezi, külön megemlékezik a szt. Rozália kápolnához vezetni szokott fogadalmi processiókról is és kívánja, hogy „a kiknek tsak erejek engedi" gyalog tegyék meg oda-vissza az utat:

„Statutum 1. Tudván azt, hogy az Isteni félelemtűl füg az köz jónak elő-menetele, az emberi társaságnak boldogulása, azért már ez elöttis minden esztendőben tett rendelésekhez képest most is köz akaratbul rendeltetik, hogy Biró Uram Nemes Tanátsal, ugy hasonlóképpen Forminder Uram választott N. Községgel valamint B. Czéhek is más ünnep és vasárnapokon, azonkívül Karatsony, Új-esztendő, Gyertya Szentelő, Boldog-Asszony, Húsvét, Pünkösd, Urnapja és Szent Erzsébet ünnep napjain (Salvo Articulo 26-o Anni 1791[1]) a Parochialis templomban mennyenek és ott ajtatoskodjanak, azonkivül fogadasbul szokott tartani Szent Rozalia kápolnájához processiokra számosabban mint eddig meg jelenvén, azokat mind oda menetel, mint pedig vissza jövetelit, a kiknek tsak erejek engedi, gyalog kisérjék."[2]

A kassai tanács nem sokáig örvendhetett annak, hogy fogadalmi kápolnájának saját papot szerzett. Mossovits Pál nyugalmazott nagyladnai plébános, aki a Rozálián a remetelelkészi teendőket végezte, már a következő 1797. május havában elhúnyt. Halálának dátumát a plébánia anyakönyve a következőkép jegyezte föl:

„1797. Maj. 31. A. R. D. Paulus Mossovits Emeritus Parochus Ladnaensis mortuus est in monte Rosaliae ubi artem Eremitam agebat, anno 70. provisus, sepultus ad S. Rosaliam."[3]

Magyarul: „1797. május 31. Nagyontisztelendő Mossovits Pál nyugalmazott ladnai plébános meghalt a Rozália hegyen, ahol remete módjára élt, 70 éves korában a szentségekkel ellátva, eltemettetett a szt. Rozálián."

Mint a Rozáliára is vonatkozó adatot kell ugyanezen 1797. évről feljegyeznünk, hogy a városi tanács november 6-án Schrött Erazmus akadémiai festő, kassai rajztanárnak

[1] T. i. a másvallásúak erre nem köteleztetnek.

[2] Statuta Liberae Regiae Civitatis Cassoviensis Anno 1796. Renovata. — Kassa-városi levéltár.

[3] Matricula Mortuorum, 1797.

Wick Rozália

nyolc öl fát utalt ki, mivel a szt. Rozália kápolna, a kavecsányi és miszlókai templomok részére ingyen képet festett.[1]

Mossovits Pál halála után a szt. Rozália fogadalmi kápolna ismét lelkész nélkül maradt. A haladó idők azonban ezt a hiányt már pótolták. A városi védőfalak hadászati jelentőségének kora lejárt s a belvárosi plébánia lelkészeinek a külvárosi betegek ellátása még éjszakának idején is lehetségessé vált. A rozáliai lelkészi állomás megszűnt, a külvárosiak lelki gondozását teljesen a belvárosi plébánia vette át s a fogadalmi kápolna gondját pedig a továbbra is mellette maradt őr viselte. A plébániai káplánok száma a szükséghez képest szaporodott, úgyhogy a mult század elején számuk már ötre emelkedett.

A bekövetkezett napoleoni háborúk az ország és a város gondjait a maguk számára vették igénybe s a hadvezetőség magát a szt. Rozália kápolnát is hadiszerraktárnak foglalta le. A városi tanács azonban fogadalmi kápolnáját sohasem hanyagolta el s karbantartására mindenkor megtette a szükséges intézkedéseket. Így 1804-ben, Lorberer Gottfried plébániai felügyelőnek előterjesztésére, a szentsírt, a kápolna tetejét és egyes ablakait javíttatja ki.[2]

Ugyanezen 1804. évben létesül az egriből kihasított kassaegyházmegye s ezentúl a kassai püspökök gondviselése is őrködik a történelmi jelentőségű szt. Rozália kápolna fölött.

Szabó András, Kassa első püspöke, 1808-ban székvárosában egyházlátogatást végzett s az erről készített jegyzőkönyvben a szt. Rozália kápolnáról a következőket állapította meg:

---

[1] »Dnus Erasmus Schrött Scholae graphidis professor... pro gratuitis picturis in Ecclesiis S. Rosaliae utpote Kavetsanensi et Miszlokaensi praestitis octo orgiae lignorum resolvuntur.« — Kassa-városi levéltár, 1797. nov. 6. — 2837.

[2] »D. Godofridus Lorberer Eccl. Par. Inspector sepulchrum in Ecclesia Stae Rosaliae reparandum, Tectum in eadem Ecclia ruinosum reparandum et fenestras portulis muniendas disponi.« — U. o. 1804. márc. 5. — 671.

Schrött Erazmus

Si mai Kristóf utódja 1790-ben a kassai rajziskolán.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19. század fordulóján. Budapest, 1972

481

Schrött Erazmus

1790-ben felváltja Simai Kristófot a kassai rajziskolában.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor művépel a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

691

Schrött (Schroett) Erazmus

született 1755-ben Goebel-ben Cschor-
ságban, meghalt Kassán 1804-ben. A
bécsi Akadémián tanult. Elsőfokban Kassán
dolgozott.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvé-
szel a 18-19 század fordulóján, Budapest,
1972 721

Schrött Erazmus

Mennyezetképet, oltárképet festett, architektúrát stb. készített. 1792-ben díszleteket festett a kassai szinháznak.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

721

Schrött Erazmus

Grafikai munkásságából néhány városkép ismeretes.

Szabolcsi Hédvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

72 f

E. Schrött, Professor der hiesigen (Kassa) National-Zeichenschule, aranyozót keres. (1801, 570, 582, 595 l)

—

E. Schröt, öffentlicher Lehrer der Zeichenkunst, Kaschau, gipsz-márványozót és köfaragót keres. (1801, 618, 639, 670 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

SCHRÖTT, Erazmus, kassai rajztanár

E. Schröt, Lehrer der Zeichenkunst an der hiesigen Nazionalschule (azaz Kassán) vézbe metszette a Kassától három mérföldnyi herleini gyógykút környékét. Landerer árulja. (1797, 21 l)

—

E. Schröt, Lehrer der Zeichenkunst in der Königl. Normalschul, Kaschau, a Mahlerische Ansichten von Ungarn c. metszetes művet hirdeti. (1798, 312-313, 335-336 l)

—

E. Schrött kassai Zeichenschule-professor Kassára vzobrászt keres (1801, 263, 274 l)

—

./.

~~Assner Ferenc~~

~~rézm~~

Schrött Erazmus

Kassai vajztanár

A Herleini egész-
séges kútnak ki-látá-
sa Abauj-Vár-
megjében. Rézni

Mik Krasznah

943. lelt. sz.

Pálffy János hagyom.
Pozsony 109.

1630 Kort.

ola

re kanyarodó és balra haladó folyó
n ülő és bal kezével támaszkodó
sorompó és kézi kosár van, mig a
úr indul a balról látható fák kö-
a melynek ajtajában egy asszony áll
felesége, ~~és~~ valamint ezeknek vizért jövő cse-
~~a rudat tett, a melyen két rozsa lóg.~~
. Az égbolt felhőzött. Felzése alól gobbra:

Becsértéke 1200 K.
~~ya 1907. november 14-én (1429-908).~~ Clichée.
árnak 68 és annak kivonatában X:14.

111

~~dschaft mit Wasser in schwarzen Ro-~~
~~ergoldeten Verzierungen, gekauft zu~~
~~2 brt. (Schreibcabinet No.14)~~

pag 50

1.2

SCHRÖT Erarmen s. SCHRÖTT

Grafika. XIX. nd. Rézmetnet.

Schröter: Haydn János Mihály muzikus arcképe.

Tud. gyűjt.

1832. évf., VII., 36. l.

Rothkrepf G.: Második told. a magyarországi muzika tört.-hez.

Schrött, Nicolaus

aes

l.

Gat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k

230, 231 l.

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	Ráctemplom faragott éneke padok

Schröter András
penzverőmester
Körmöcbánya
XVII. sz

l.

Numizm. Közl
1926. 124. l.

8047

Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 674. l. (Wol-

Schröter Michel. festő

M.D.K.

neve abban az összefüggésben fordul elő a XV. sz. végi pozsonyi számadási könyvekben, hogy ő adott kölcsön váltóra pénzt a városnak, később a budai uraknak is.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 12. old

M.D.K.

Schröterer Michel, festő

1505-1515. között, mint vallonos polgár ari a városnak és a budai uraknak is kölcsönöket nyujt, többször nevével pozsonyi oklevelekben és telekkönyvekben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 46. old.

Schrötter Arnold

ötvös

1894

Einisk 1930

88.l.

izottsága tek. Elnökségének

Budapest.

IX. Rákos utca 10.sz.

rencsém egy darab Gombocz emlékérmet megkül-
ogy annak ellenértékét,10 aranypengőt a
skedjenek.
tek. Elnökséget,sziveskedjék a vezetése
figyelmét ezen emlékérem megrendelésére
udatni,hogy azután az érmet expediálhas-

Schrötter József

aranyvári orvos adjunktus

1788 – 1802

l. Körmöcb

82. l.

T.3707.

foglalja el balra a török
ból előtörő török lovasokat
egyverét süti el. Felirata
mely fölött mértani ábra van:

1.6 cm.

Hans Schröfer

lőcsei üveges, neve említve
a 70 f. oldalon

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp. 1975.

Schrotter

l

LykaMagymúIC00-50

17. l.

5

6

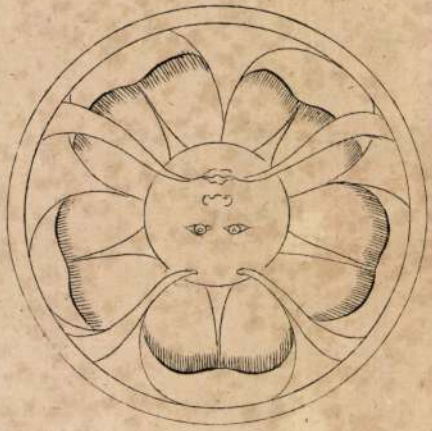

8

pag. 493.

Schrötter

Lab I. 22

Schrötter

Ihrer Majestät (ig) die
Königin von Ungarn E.E.E.
Marie Anne Caroli
ne / gebornen königlichen
Prinzessin von Sardini-
en Kojat Aolis

Jahr.
Nobilis de Schrötter fec-
Kiada Hör Janos
Biesben.

Schuck, C. N

I. Lipót 10180

Talapzaton nyugvo mellszobor, balra fordulva. Parókája göndör és vértje felett az aranygyapjas rend jelvényét nyaklánczon hordja. Mögötte Nemtő lebeg kezeiben m harsonával, babérkoszorúval és pálmával. Felirata a lebegő mondatszalagon három sorban:

Leopoldus I. Von Gottes Gn. Römischer Kayser,
auch zu Hungarn und Böheim König etc. etc. etc.
allzeit Mehrer desz Reichs.

jelzése fölül középütt: B.
és alól balra: Corneli Nicola Schruk sculp Nirinbergae.

Rm., mér. a vk. 17.7 : 13 cm.

Szn. 151-900.
332-900-104.

MDK

Schrumpf György kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Schrumpf György M.D.K.

kőmives

1699 - 1701 ig Hölbling mellett, dolgozott.

Schoen A. Hölbling építőmester Budán hiv. tört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 145

M.D.K.

Schlandt, Andreas, pesti harangöntő

1844-ben öntötte a Gyöngyösi ref. templom 6 mázsás harangját.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397. old.

SCHTAUDT, Andreas pesti harangöntő. 1844-ben önti a gyöngyösi ref.templom 6 mázsás harangját.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Schtaud András /Sic!/

pesti harangöntő MDK

1832-ben öntötte a szirâki ev. templom egyik harangját.

402.o.

Genthon:Nógrád. 1954.-

v.ö.Schaudt
és Schrandt András

Schubach festőművész: MDK.

"A nagyanyanya"

Vas.Ujs. 1858. 2oo.l.

Schubaky Vince

aranymivels

1835-ben mester

1849 ig kövesheto

Horváth Szentpéteri

256 l.

Schubart de Ehrenberg,
Petrus

l.

Bpgrafabr 245.sz.

lásd még
Ehrenberg, Peter
Schubert von
alatt is

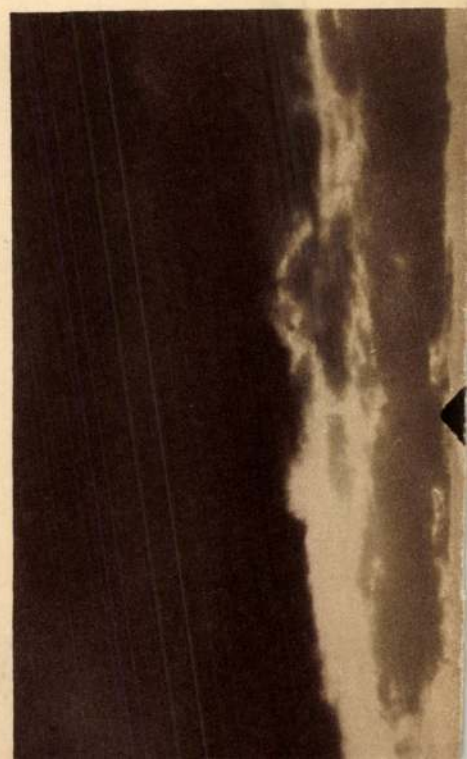

% *kamat*

Követel

LEJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
év, hó	nap			Pengő	f.

Bptávb 1940 szept.

Schubauer János vésnöki műterem, IV. Duna-u. 6. 388-051

14½ sz. Folyószámla. 26183 DEB.

Schubauer János

6.

Tartozik

KELET		Hivatkozás	TÉTEL	törös hagyo 25
év, hó	nap			9.
1933. dec	10.		Huszár vett swagon a 8 P.	3
			Szállítási költsége	
			Átvételi költség.	
			Eladási jut c/	
			Vétel jut N/1.	
			Nyerstőke v. ~~863~~ 958	
			Komat és Kor. v 1664/62	
dec	20		Huszár 1/2 Ny. r	
			Saját 1/2 Ny. r	

Schubauer János

Vésnök

Bp. IV. Duna u. 6.

Nemesfeök 1941

199. l.

Budavár ~~II-195~~. l. Budaivár.

Schubauer József festő

a pesti szervita templom
1769-ben végzett ~~ita~~ toronyátala-
zításában vett részt

Művészettörténeti Értesítő
7. old. 1973/1

Schuber József

1882

d.

Gereczerajztár

367. h.

Mécses bronzból, római

VI. 204.

Schubert

l

LykaMagyműI800-50

165. l.

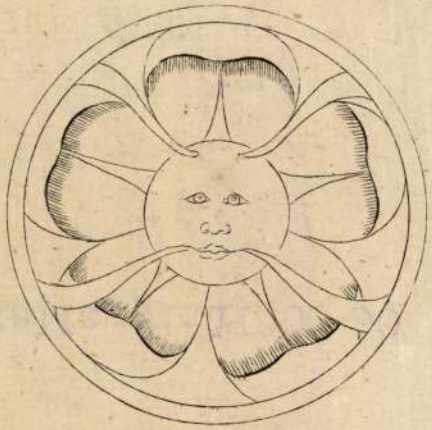

9.

5.

Schuber 2

Stab IV. 112

L; jobbra pedig a meredek sziklás
várromok koszoruzzák. Ihe erőd
előtti hegyoldalon

erőd és

vidéken balra, egy barlangból előtörő
lmünket L a nyáját örző L kosaras
ket lepi meg; a kőhidon távozó L nőt és
atekintő kutya áll, munkás követi bot-
ón felmálházott szamár, szürke paripán
unkás és fején kosarat vivő leány ké-
utó kutya előz meg. boltháj tásos
Az előtérben a hid előtt két
ik a vizen, a dobogó előtti dombon lehevé-
ő férfiakhoz asszony közeledik, közé-
bukkan fel hosszú bottal és podgyász-
csolnak köt ki, a melyben hár-
ető ösvény egy úr, egy hölgy meg egy ku-
bontakozik ki. Az égbolt felhős. Hamisitott
IFIER.

m.
én Fürst Dávidtól 400 Kán. (844/902)

S c h u b e r t

festő

Fővárosi Lapok.1869.ápr.9. /Fővárosi hirek./

MDK

Schubert

Regény jelenet /rézbe metsz. Blaschke/

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek.
Századok 1874, 26-44 l.

Schubert festő

kerepel az „Új realisták"

kiállításán a Tamás galériában

Nemzeti Újság 1936 X. 4

Schubert

festőművész

KUT.Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képpel szerepel.

Schubert

Festőművész

KUT.Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

3 órai Ujság
1930.I.12.

Schubert.
születésének.

Műve szerepelt az UME első
bécsi hangversenyén.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Schubert ....

és Hikisch Lajos tervezték az V. Népköztársaság u. 57. p. a. hátra épített harmadik emeletet.

Beöthy László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 133. 852.

Rossi

Só Skut
Schubert építőmester

Pester Lloyd, 1867 XIV. évf.
240.sz. idegen lista 5.old.

Schubert, festő

Művészet, III., 1904. 345-346.

Adatok művészetünk történetéhez

MDK

Schubert építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1908. máj. 27.
8.l.

MDK

Schubert építész

magánép.eng. Bp. Vállak. Közl. 1907. márc. 20. 4.l.

MDK

Schubert és Hikisch utodai építész

4-6 em.ház

Magánépitési eng. Bp. Epitő Ipar 1908.máj.31.232 l.

Schubert MDK

Népköztársaság utja 57.

Tervezte Petschacher Gusztáv 1892-ben.

A harmadik emeletet Schubert és Hikisch épitették.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

145.l.

Schubert M.D.K.

Az Andrássy ut egyik épitője

Preisich Gábor: Bp. városépitésének története
a kigyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.

I. mell.

Schubert

nevét említi munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban Haulisch Lenke válasza.

Haulisch Lenke: Szentendrei festészet... c. disszertációjának vitája,
Művtört.Ért.1972.4.sz. 291-293.l.

Schubert és Hikisch utódai MDK

Rózsa u.3261.hrsz.3 em.ház

Magánépitési en edélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye 19o7. máj.1.5.o.

Kossuth Lajos, mellkép, ásnak Könyvnak,

(Freytag, Bég) rajz. A. Schubert

a 90-es évekből. 41 x 48., 54.5 x 71 cm.—

Rim S. (32.) 380.

Schubert, A.

M.D.K.

Schubert Ágoston, keramikus

Az Apátfalvi Keményceréppgyárban dolgozott.-Származási helye: Kissenberg, Szilézia.-Bizonyára máshol is dolgozott. 248.o. 23.jegyz.

Molnár László: Az Apátfalvi keményceréppgyár a XIX. század utolsó harmadában./kb.1967-1894 között./. 241.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Schubert Ágoston, keramikus

Az Apátfalvi Keményceréépgyárban alkalmazásban állt 1874-1881 között.- Gyári festő" .-247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi Keményceréépgyár a XIX. század utolsó harmadában./ kb.1867-1894 között./ .241.o.

Az Agri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

Schubert Ariun

öpitän

läid

Magyar Halon

XI 1889. 174 s 197 ll.

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

A. Schubert: 11796.

Gróf Andrássy Ilona.

Mellig, kivágott fodros ruhában s gyöngyfűzérnyakékkel van ábrázolva. Felirata a kép alatt:

GRÄFIN ILONA ANDRÁSSY

jobbról: A. Schubert

s balról: J. ANGERER & G. ch.

a lap hátán pedig német nyomtatás olvasható.

Könyomat, mérete a papirosnak 24·5 : 21·9 cm.

Ltn. 14320

Stahl. 248-914

570-914-188.

K° 0·10

Schubert Arnim

6p tér

1881. Budapest

Ain es lakszerjék Franklin

1905 jan 13

II

Vallásalap

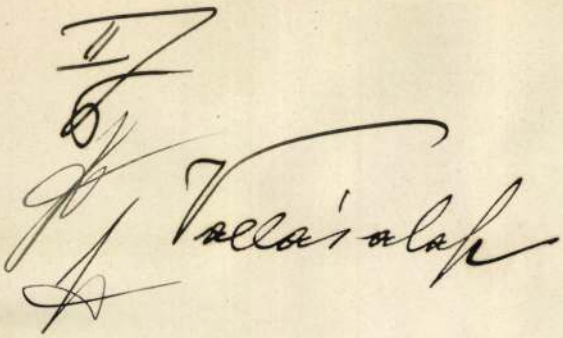

SCHRÖTT, ERASMUS

sű sorozat olyan hangsúlyozottan világi karakterű lett, amely ekkor egyedülálló volt művészetünkben.

Irod: Dóczy 1830, 212; Köll 1834, 271; Éber 1913, 214–215; Fábián 1936, 40–41; Garas 1955, 109; Galavics 1971, 63; Z. Sternegg – Szentgotthárd

SCHRÖTT, ERASMUS (Kbely pri Prahe, 1755 – Kassa, 1804)

Festő, rajztanár és grafikus, feltételezhetően a bécsi akadémián tanult. Művei Magyarországon kívül nem ismeretesek. Első ismert műve a kassai városháza két allegorikus mennyezetképe (1781). 1789. március 16-án polgárjogot nyer Kassán, majd 1790-től a Nemzeti iskola rajztanára lett. Tevékenysége az akkori É–K Magyarország területére esett, Kassán a mennyezet-képek mellett festett színházi díszleteket, oltárachitektúrát és oltárképet s dolgozott a városkörnyéki falvak templomaiban is (Kavecsány, Miszlóka). Rajzoktatói képességeivel felettesei meg voltak elégedve (Szabolcsi, 1972. 48.), azonban tanítványának, az ötvös Szentpéteri Józsefnek visszaemlékezései szerint (Mihalik, 1954. 44–49), pedagógiai készséggel igen kevéssé rendelkezett.

Történetileg legjelentősebb alkotása az a rézmetszet-sorozat (1798–99), amellyel Magyarországon elsőként tett kísérletet arra, hogy hazai festőként a hazai táj szépségeit programszerűen, széles közönségnek szánva, önálló kompozíciókban jelenítse meg. „Mahlerische Ansichten von Ungarn" című sorozata azonban félbemaradt, s még ebből is csak az itt kiállított 3 lapot ismerjük. (Kat. 3, 4, 5). Készített hagyományos típusú ábrázolásokat, céhlevél-vedutákat is (Kassa, Eperjes) s újszerű tájképfelfogását itt is igyekezett kifejezésre juttatni (Kat. 7).

4 A Tarpataki vízesés a Tátrában – 1799 1. TÁBLA

színezett rézmetszet, 46,2 x 29,8 cm (körülvágott)
Jelezve: Nach der Natur gezeichnet von Prof. Schröt Gestochen von J. Ziegler
Felirata és ajánlás József nádor címerének két oldalán: Ansicht des Wasserfalls in der Kahlbach am Fluss des Carpathus. Serenissimo Hungariae et Bohemiae Regio Hereditario Principi, Archid: Austr: Josepho Hung: Palatino. etc. dedicatum ab obsequentissimo Cliente Erasmo Schrőt. (C. P. S. C. M. nicht nachzustechen) Zu finden in Wien Pest und Kaschau
MNM TKcs, ltsz. 62.54

Meredek hegycsúcsok tövében hatalmas fenyők között négylépcsős vízesés zuhataga hull alá, s jobbra az előtérben öt alak szemlélődik. Mivel az ajánlás a legmagasabb rangú magyarországi tisztségviselőnek, József nádornak szól, úgy véljük, ez a lap lehetett a rajzoló által „Mahlerische Ansichten von Ungarn" címmel kiadott sorozat (lásd Kat. 6) első, 1798-ban keletkezett lapja. A sorozatnak ez a legsikerültebb kompozíciója s vele Schrött sikerrel ad vissza valamit a tátrai táj fenségének hangulatából.

ZIEGLER, JOHANN a lap metszője (Meiningen, 1750 k. – Bécs, 1812 k.) tájképrajzoló és rézmetsző volt, a bécsi Akadémia neveltje. Saját és mások előképei után számos lapot metszett bécsi, bécs-környéki, Rajna és Duna-menti tájakról s egyik szerzője a Collection de 50 vues de la ville de Vienne... c., az Artaria-nál 1779-től kiadott sorozatnak.

Irod: Galavics–Kassa 1968, 372–379; Galavics–Košice, 1968. 76.

Művészet Magyarországon 1780-1830 Katalógus
MTA MKCS, MNG Bp. 1980

lusi és városi templom egész belső terét (Gutatöttös, Császár, Balf, Nova, Toponár, Sopron, Szt. Lélek templom, Szigetvár, Kiskomárom), oltárait és szentélyét (Türje, Mesztegnyő, Kenyeri, Kemenesszentpéter) festette ki. De dolgozott különböző dunántúli kastélyokban (Sárvár, Ligvánd, Füles, Hegyfalu) és soproni polgárok, különböző szerzetesrendek – premontreiek, ciszterciták (Kat. 3, 66) – számára, valamint a pécsi püspökség (Kat. 63, 64, 65) s legtöbbet a szombathelyi püspök Szily János megbízásából (Szombathely, püspöki palota, székesegyház, szeminárium – Kat. 128). Elsősorban freskófestő volt, de igen sok oltárképet is készített s maradtak fenn portréi, valamint olajvázlatai is. (Kat. 67).

Művészetének jelentősége a barokk művészeti köznyelv széles körű terjesztésén túl abban van, hogy a 18. század végén kapcsolatba került a magyar nemesi-nemzeti mozgalommal s egyházi megrendelőinek olyan magyar történeti témájú alkotásokat készített, amelyek a 19. századi történeti festészetünk előzményeit képezik: Szentgotthárdi csata (Szentgotthárd, ciszterci templom, 1784), a két mohácsi csata (egykor Mohács, püspöki palota, 1787. Kat. 63, 64, 65), Szigetvár, plébániatemplom, 1788 , Szt. István megalapítja a pannonhalmi apátságot (Szombathely, székesegyház 1791), jelenetek a Szentgotthárdi apátság történetéből (egykor Szentgotthard, apátság, 1795–96; ma MNG; Kat. 3, 66). Munkásságára a hazai művészettörténetírás korán felfigyelt (Éber 1913), s tevékenységét egy-egy területre vonatkozó részkutatások eredményeként (Mihályi 1916; Fábián 1936; Csatkai 1968; Boros – Baranya 1974.; Boros–Somogy 1974.) viszonylag jól ismerjük, jóval ritkább azonban egy-egy művének behatóbb elemzése (Galavics 1971.)

3 Fritz Alberik apát bemutatja a szentgotthárdi apátságot 58. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 344 x 266 cm
MNG Régi M. O., ltsz. 55.386

Az antikizáló tájképtípus (római kövekkel) és a valóságos táj (a Rába és a Lapincs patak völgyében Szentgotthárd és környékének ábrázolása) ötvözetéből kialakított képen, a feudális „birtok-portré" jellegzetes példáján, két szerzetes az apátságra s birtokaira mutat, amelyen jobbágyaik szorgoskodnak. A kép további öt történeti ábrázolással együtt 1795/96-ban a szentgotthárdi cisztercita kolostor apáti fogadótermébe készült s mint sorozat, az egyházi funkciójú történeti kép típusának nálunk leginkább letisztult, a 19. század felé is nyitott megjelenési formája.

A sorozat tematikája részben hagyományos, rendtörténeti jelenetekből áll (III. Béla 1182-ben megalapítja a szentgotthárdi apátságot – MNG; R. Leeb apát 1734-ben visszaváltja Szentgotthárdot III. Károlytól – Heiligenkreuz, Képtár; az itt kiállított kép; Reutter Marián apát – a sorozat megrendelője – az épülő Szombathellyel s az itteni líceumban tanító ciszterekkel – MNG). A rendi események mellett azonban helyet kapott két magyar történeti esemény, a mohácsi csata (Kat. 66) és az e tájhoz kötődő szentgotthárdi csata ábrázolása is, s ez utóbbit ugyancsak Dorffmaister Istvánnal korábban már a templom mennyezetén is megfesttették (1784).

Bár a sorozat funkciója, megjelenési formája teljesen tradicionális feladatot jelentett, a nagyalakos történeti képtípus szerepeltetésével, a hangsúlyozott valószerűségre törekvéssel, a tisztán történeti jelenetek sorozatba iktatásával ez az egyházi megrendelé-

5 A Felka-völgyi vízesés a Tátrában 56. TÁBLA

színezett rézmetszet, 31,9 x 42,5 cm
Jelezve: Nach der Natur gezeichnet von Prof. Schrőt
Felirata és ajánlás Fischer Imre címerének hátoldalán: Ansicht des Wasserfalls in Völkergrund in Carpathen. / Illustrissimo Domino Emerico L. B. Fischer R. Cam: Administrationis Kassoviensis Assesori etc. dedicatum a humillimo Servo Erasmo Schrőt /C. P. S. C. M. nicht nachzustechen/ Zu finden Wien Pest und Kaschau.
MNM TKcs, Itsz. 70.262

Kopár hegy tövében jobbról, két, a kompozíciót lezáró fenyőfa mellett keskeny hegyi patak vize fut alá, amely a Felkai csúcs lábánál (Völkergrund), a Felkai völgyben (Velicka dolina) folyó patakkal azonosítható. Partjáról két puskás vadász figyeli a túloldalt zsákmányát marcangoló két medvét. A lap a metsző nevét nem adja meg, az ajánlás Fischer Imre kassai kamarai tisztviselőnek szól. Mint az előző lap, ez is Schrött Malerische Ansichten von Ungarn című sorozatának (lásd Kat. 6) része s 1798–99-ben keletkezhetett.

Irod: Vámošiová 1962, 12; Petrová 1966, 32; Galavics–Kassa 1968, 372., Galavics–Košice 1968, 76.

6 A menedékkői karthauzi kolostor romjai a Szepességben, 1799 56. TÁBLA

színezett rézmetszet, 31,9 x 42,6 cm (körülvágott)
Jelz.: Nach der Natur gezeichnet von Prof. Schrőt
Felirat és ajánlás Révai János címerének két oldalán: Zweite Ansicht der alten Cartheuser Abtey Lapis refugij in Zipsen/ Excellentissimo Illustriss. D. Joanni é Comitibus de Réva Episcopo Scepusiensi S. C. A. M. Int: Stat: Consiliario et I. C. Thurocziensis perpetuo Comiti etc. etc. dedicatum a humillimo Servo Erasmo Schrőt./ C. P. S. C. M. nicht nachzustechen./ Zu finden in Wien Pest und Kaschau.
MNM TKcs, Itsz. 62.55

Két, fenyőfákkal övezett, gotikus szentélyű templomrom között, széles mezőn gulya és néhány birka legelész, az előtérben favágók és pásztor, a háttérben az erdőszélen faszénégető boksa látható. A Lapis refugii (Menedékkő, Skala utočista) néven ismert 14. századi karthauzi kolostor romjai Igló mellett, Letanovce (Lethánfalu) határában ma is láthatók (Kláštorisko, Vörös Klastrom.)

A terület a kolostor 16. századi lerombolása óta a szepesi káptalanhoz tartozott; rézmetszetét minden bizonnyal ezért is ajánlotta a rajzoló a szepesi püspök Révai Jánosnak.

A máig kedvelt kirándulóhelyről Schrőtt Erasmus nyilván egy másik látképet is készített, mert a kiállított lap a „Zweite Ansicht" megjelölést viseli. Az „első látképet" jelenleg nem ismerjük, bár az 1920-as években még volt példánya szepességi magántulajdonban, s 1928-ban a második látképpel együtt szerepelt a Poprádi Karpathenmuseum kiállításán. Felirata a kat. szerint „Erste Ansicht der Ruinen des Alten Klosters aus Lapis Refugii in Zipsen" volt.

Metszőjét sem ennek, sem az itt kiállított kompozíciónak nem ismerjük. A második látképnek részben eltérő színezésű változata a kassai keletszlovák Galéria gyűjteményében van. Keletkezését 1799-re tehetjük.

Irod: Die Zipser Landschaft... Kat. 205, 206; Petrová 1966, 32, 245, 3. kép (Lapis refugii); Galavics–Kassa 1968, 372 (Vörösklastrom); Galavics–Košice 1968, 76 (Červeny Kláštor, téves fordításként Kláštorisko helyett); Zavadová 1974, Kat. 455 (Slovenský raj)

Az itt kiállított három Tátra-vidéki látkép, azzal a ma már ismeretlen negyedikkel együtt, amely ugyancsak a menedékkői karthauzi kolostort ábrázolta, az első, hazai művésztől származó magyarországi tájképsorozatot alkotja. Kiadójának s a tájképek rajzolójának programját szerencsés módon abból az egyleveles nyomtatványból ismerjük, amelyet Schrött 1798 március 1-én Kassán adott ki. (OSZK, Art. 1208), s amelynek szövegét a Pressburger Zeitung 1798. április 17 és 20-i számában is közzétette. Ez I. Ferenc császár 1797. márc. 24-én kiállított latin nyelvű privilégiumát tartalmazza, amely Schröttöt feljogosítja, hogy kizárólagos joggal saját maga által rajzolt magyarországi látképeket adhasson ki rézmetszetben sokszorosítva.

Majd Schrött német nyelvű programja következik, amelyben bejelenti „die in Wiener und Pressburger Zeitungen vorigen Jahrs angekündigten mahlerischen Aussichten merkwürdiger Gegenden von Ungarn fortzusetzen, und mit dem so schönen Ansichten des berühmten Karpatischen Gebürges den Anfang zu machen." Hogy vállalkozását „folytatja" és a Kárpátok látképeivel „elkezdi" az azt jelenti, hogy e metszetek előtt is készített már hazai tájképet. Ez lehetett a „A Herleini egészséges Kútnak ki-látása Abaúj vármegyében" aláírású lap (rajz. Prof. Schröt, metsz. Assner Ferenc; említi Mihalik 1913, 58; és – Schrött neve nélkül – Pataky 1951, 70), amely a Kassa melletti herlányi gejzirt ábrázolta, s a század elején a krasznahorkai vár gyűjteményében volt.

Schrött 1798 augusztusára tervezte az első két lap elkészültét, s erre előjegyzést fogadott el saját maga Kassán, valamint megnevezett könyvkereskedőknél, ill. könyvkötőknél, nemzeti iskolák igazgatóinál. Tevékenységét hazafias vállalkozásnak (Patriotische Unternehmung) nevezi, s kéri a hazafiak támogatását. Schrött felhívását és e grafikai lapokat itt kapcsoljuk össze először, megjegyezve, hogy az ábrázolt Tátra-vidéki tájak a 18. század végén még a Kárpátok összefoglaló elnevezés alatt szerepeltek. 1798-ban bizonyos, hogy el is készült a sorozatnak legalább két lapja (egyik a Kat. 4 lehetett), míg a másik két lap talán már 1799-ből származik. (Ezek egyike lehet a Kat. 6 szám.) Úgy tűnik, Schrött úttörő vállalkozása nem folytatódott, mivel újsághirdetésként sem akadunk nyomára.

Irod: Schrött 1798; P. Z. 1798, 312–3., 335–6; Mihalik 1954, 136; Garas 1955, 250; Schrött felhívását említi Szinnyei XII. 622, és Mihalik 1913, 58, aki tévesen a kassai és eperjesi céhlevelekre vonatkoztatja.

7 Eperjes látképe céhlevélen 57. TÁBLA

rézmetszet, 37,8 x 46,9 cm.
Jelezve a városkép alatt balra: Erasmus Schrött dell Martin Pöltzel sculp. jobbra: Cura Francisci Landerer de Füskut, Typography Cassoviensis. Sumptibus L. R. Civitatis Eperiesiensis.
Felirata a városképen belül: Die königl. Freystadt Eperies in ober Ungarn Saroser Comitat.
MNM TKcs, ltsz. 58.1235

A magyar címert (fent) s Eperjes címerét (lent) közrefogó keretben Eperjes kissé madártávlatból ábrázolt képe, előtérben tájképi elemekkel, háttérben hegyekkel. Alatta nyomtatott németnyelvű szöveg, az eperjesi „Fekete- és szépfestő" (Schwarz- und Schön-Färber), a kékfestőkhöz hasonló munkát végző céh tanúsítványa, kiállítva Jacob Hubert segéd részére 1802. jan. 23-án. A metszeten, amelynek keletkezési idejét 1800 körülre te-

1. tábla

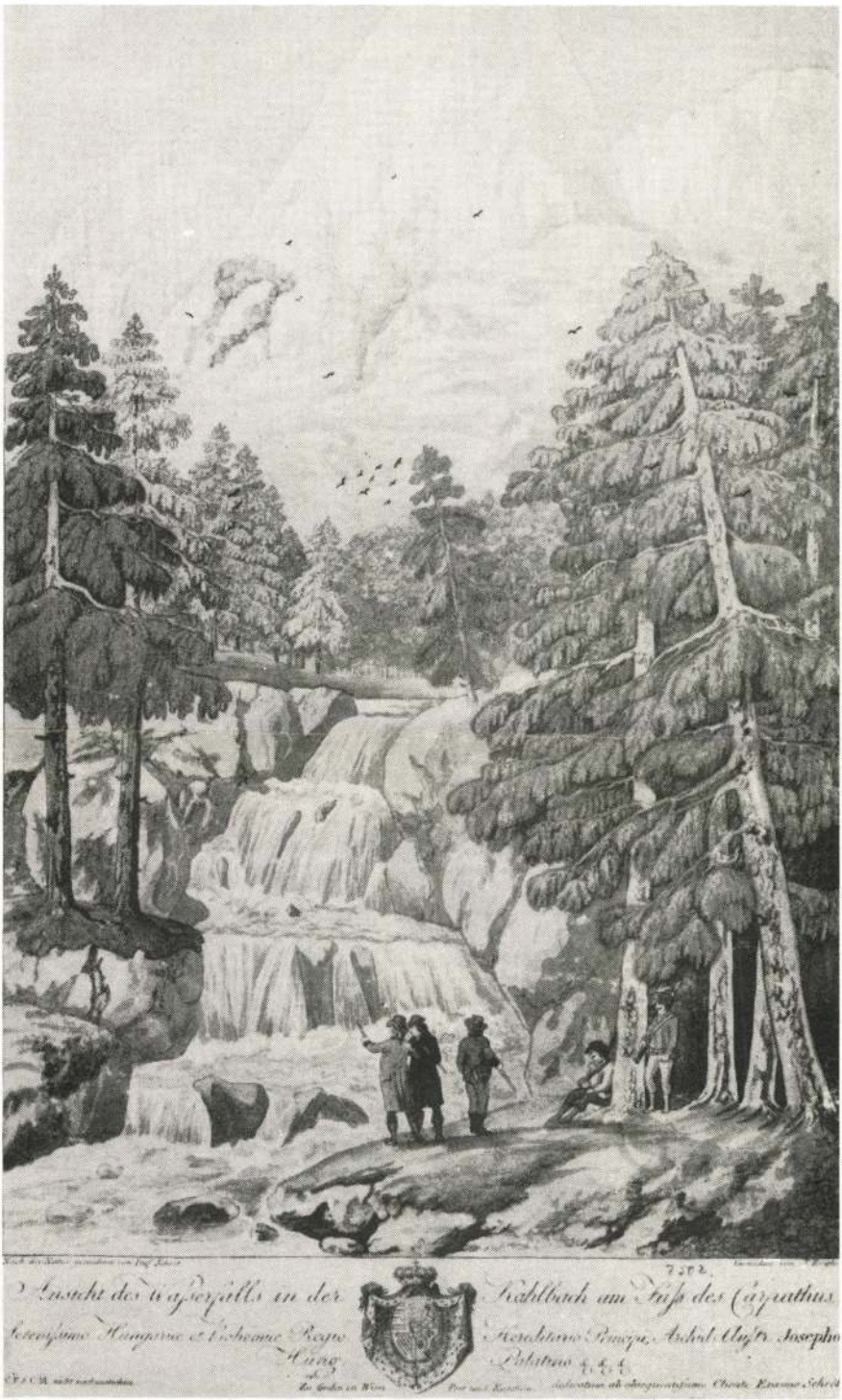
Ansicht des Wasserfalls in der Kahlbach am Fuss des Carpathus
Hungarie et Bohemie Regio
Hung.
Hereditario Principi Archid. Austr. Josepho
Palatino

2. tábla

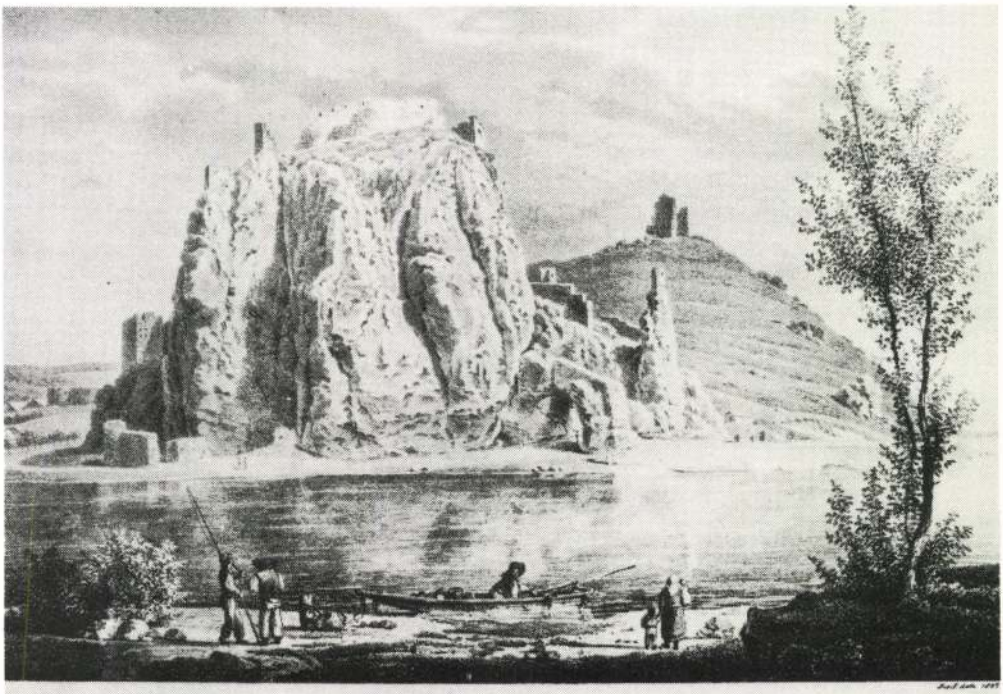

DÉVÉNYÁRA ROMLADÉKAI.

Ruine von Theben

Pressburger Comitat.

35

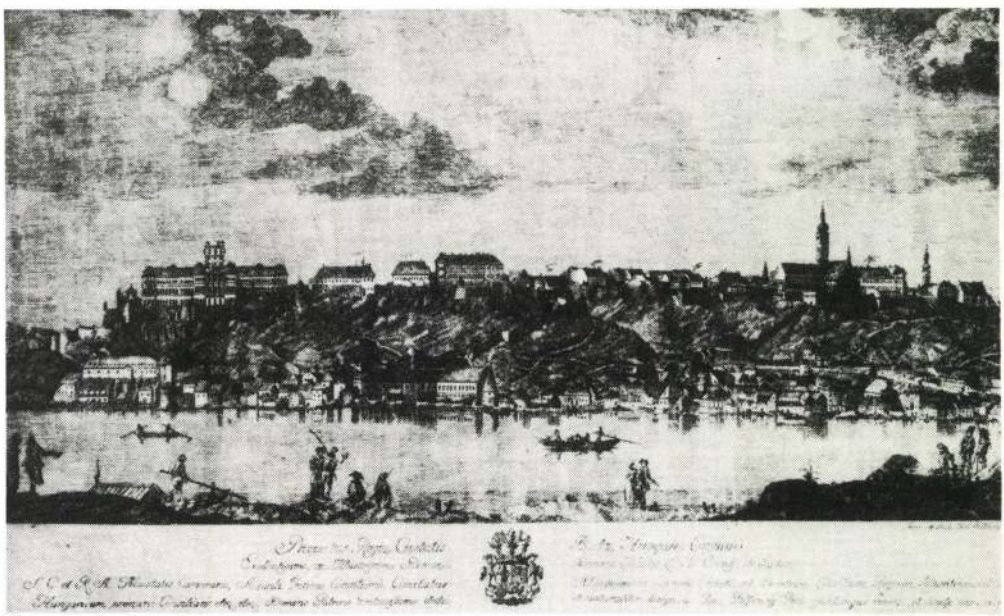

8

hetjük, Schrött megkísérli, hogy a céhlevelek hagyományos veduta-szerű városlátképábrázolását a tájképfestészet elemeivel élénkítse.

A metszeteket PÖLTZEL, Martin (Bécs, 1776 – Bécs, 1814) bécsi rézmetsző metszette, kiadója a Kassán tevékenykedő Landerer Ferenc, az ismert magyarországi nyomdász család tagja volt.

Irod: Kemény 1899, 115; Kemény–Schrött 1913, 283; Lyka MM. 419; Garas 1955, 250; Petrová 1966, 32; Zavadová 1974. Kat. 446 (tévesen, mint az eperjesi nyomdászok céhlevele).

9 Kecskemét látképe céhlevélen, 1814 57. TÁBLA

rézmetszet, 19,5 x 54,7 cm
Jelezve a kereten kívül balra lent: Szokolai Hártó János rajz. (jobbra lent) Karacs metsz. Pesten
Felirat a keretbe foglalt kecskeméti városcímer körül: Ketskemét városa Nap-Keletről 1814 20ik Oct.
MNM TKcs, ltsz. 56.297

Az egymásra zsúfolt házak tömegéből a vedutaábrázolás többévszázados hagyományának megfelelően a valóságos arányokat messze meghaladóan emelkednek ki a város templomai. E tradicionális városábrázolást rokokó és copf motívumokból összeállított szél-

57. tábla

7

9

6

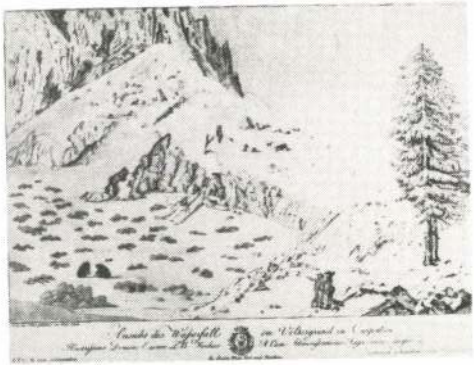

5

Schubert A

11315.

I. Ferencz József.

Mellig, kissé jobbrafordult. Katonai egyenruhát visel mellén az összes érdemjelekkel és szolgálati keresztekkel. Felirata a kép alatt:

SE. MAJESTÄT KAISER u. APOSTOLISCHER KÖNIG FRANZ JOSEF I

a bal karnál: A. Schubert.
legalól balra: DAS PARLAMENT
Eckstein'sche Verlags-Anstalt Wien(Stern & Steiner)
jobbra: Druck v. Stern & Steiner.

Kőnyomat alányomással, méretei 24.3:21.3 cm.

Szn. 103-910
717-910-30
Át. lelt. 3017.

Kossúth Lajos:

Mellig, kissé balra fordult, de szembe néz. Feje elöl kopasz; haja, bajusza és szakálla galambősz. Nyakkendője csokorra kötöt, mellénye kivágott, kabátjának gallérja lehajtott. Felirata a kép alatt

„KOSSUTH"

a bal karnál: „A. Schubert"
s legalól jobbra: „Freytag G. és Berndt, nyomása és kiadmánya Bécs."

Könyomat; az alak nagysága 44 cm.
Köre rajzolta: Schubert A.

9093.

107/95 № 410.

Schubert Ármin
építész

M.D.k.

A Sztálin út 57 sz. alatti házat Petsacher tervezte, majd 1893-ban Schubert és Hikisch építészek átalakították.

Hh Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952. 178 l.

Schubert Ármin

Építőmester

M.D.K.

A mai Marxtér 7-8 sz. alatti háriat Petschacherrel terverleti.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete

M.M.M. Évkönyve 1952, 186 l.

Schubert Ármin
építész

M.D.K.

Hikisch, Schubert és Kauser Gyula építőmesterek készítették a Rudas László utca 6 számú házat.

Hl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 189 l.

Schubert Arnold

1925/26 – 1928/29 I.

1276

Ferképzomfoiskèvk

730. C.

Schubart, Barthel

Késmárki antalos
1606

l.

Bruckner Győző dr.

A Késmárki céh
jog- és művelődés-
történeti jelentősége.
Miskolc 1941.
244. l.

MD K

Schubert Béla, textil
iparmüvész

aranyérmet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek."
Nemzeti Ujság, 1940 jun.29. 13.1.

K. D. K.

SCHUBERT Béla festő

1899-ben Nagybánya a Hollósi iskola növendéke

Déri Bn. 1954. 325. l.

Schubert Béla

Szül. Budapesten 1880 évref

1898/99 I. I. é. rajztjel -

Kirnyadtt -

~~Zilah~~

~~Szilágymegyei múzeum egyt~~

Schubert Béla

1898/99 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

130. 1.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 42. hét

13 Vasárnap		Ede kir. *Kálmán*
14 Hétfő		Kalliszt. p. *Helén*
15 Kedd		Teréz sz. *Teréz*
16 Szerda		Gál ap. *Gál*
17 Csütörtök		Al. Margit *Hedvig*
18 Péntek		Lukács ev. *Lukács*
19 Szombat		Alk. Péter *Luciusz*

Trébelés, római. V. 245.

Schubert Béla

Aut. Budapesten 1880 evref

1898/99 I. I. é. rajztjel -

Kirnagadt -

~~Zilah.~~

~~Spilágymegyei múzeum egyt~~

Trébelés, római V. 245.

Schubert Béla

1898/99 I.

Ferképzomfoiskèvk

130. l.

Schubert Carl

1746.

d. Eperjesy 1929

58. l.

13 Vasárnap		Ede kir. *Kálmán*
14 Hétfő		Kalliszt. p. *Helén*
15 Kedd		Teréz sz. *Teréz*
16 Szerda		Gál ap. *Gál*
17 Csütörtök		Al. Margit *Hedvig*
18 Péntek		Lukács ev. *Lukács*
19 Szombat		Alk. Péter *Luciusz*

Schubert, Carl

SAVARIA
15. KÖTET A VAS MEGYEI MÚZEUMOK ÉRTESÍTŐJE 1981

GÓTIKUS KEHELY KŐSZEGRŐL

B. PERJÉS JUDIT

Kőszeg város plébánia-temploma a XV. században a Szent Jakab tiszteletére szentelt egyház volt, amely gótikus stílusban épült, és ma is áll. Az eltelt közel hat évszázad alatt eredeti formájából eléggé erőteljesen kivetkőztették, belső térkiképzése, szentélye és a déli hajó szép falfestményei azonban elárulják egykori szépségét. A XV. századi templomi kegytárgyak egy része a reformáció időszaka alatt (1554–1671) elkallódott vagy megsemmisült. Megmaradt azonban a katolikus egyházi kultusz néhány darabja, amelyek közül is kiemelkedik egy szentségmutató (monstrancia) és két kehely. E három gótikus ötvösremek közül mi az 1486. évben készített kehellyel foglalkozunk[1].

Az egyházi edények között mindenkor a kelyhek a legfontosabbak, hiszen a bele töltött bor a Megváltó Krisztus vérévé változik át a szertartás közben[2].

A kőszegi kehely ünnepi misekehely, azaz calix pontificalis, noha többen egyszerű köznapi kelyhet (calix ferialis) vélnek látni benne. Anyaga ezüst. Már a 803. évi reimsi zsinat kimondta: „calix domini cum patena, si non ex auro, ex argento fiat" (az Úr kelyhe és paténája, hogyha nem aranyból, ezüstből legyen, de: „saltem habere cuppam argenteam intus inauratam" (legalább az ezüst kupa belül legyen aranyozva[3]). A kőszegi kehely is aranyozott ezüstből készült domborítással (trébelés) és öntéssel.

Három fő részből áll: a talp (pes) a szárral (calmus), az öntött nodus és a pohár (cuppa). A kehely teljes magassága 212 mm, a pohár magassága 78 mm, szájátmérője 100 mm. A kupa a kehely pártás kosarából kivehető. A hatkaréjos talp legnagyobb átmérője 125 mm, magassága 11 mm. A talp és a szár egy lemezből domborított. A szár magassága 66 mm. A talpat szegélyező, egyenesre kalapált karimát forrasztással erősítették fel. A karéjok hajlataiban egy-egy (összesen 6) öntött levéldísz ékeskedik. A levéldíszeket alulról tartórudacskákhoz rögzítették. A talp egyik cikkelyében egy vésett női alak látható. A fiatal nő középen elválasztott, vállig érő hajat visel, ruhája a nyaknál félkörívesen kivágott, derekát öv fogja össze. Jobb kezében egy virággal telt kosarat, baljában egy virágos ágat tart. Ez az ábrázolás feltétlen egyidős a kehellyel, hiszen a talpon körbefutó 5,5 mm széles mondatszalag közrefogja, mintegy – kiemelt fő helyre téve – hangsúlyozza. A nő feje feletti gloriola jelzi, hogy egy női szentet ábrázoltak. A kosárban viruló rózsák és a fiatal női arc egyértelművé teszik a meghatározást: Árpád-házi Szent Erzsébet alakját örökítették meg.

Szent Erzsébet II. András és Gertrúd gyermeke volt, aki 1207-ben Pozsonyban született. Kislány korában eljegyezték thüringiai Lajos őrgróffal, akitől négy gyermeke született. Megszállott vallásossága, nemesszívű irgalmassága, tékozló adakozásai, a szerencsétlen betegek, nyomorultak és a szegények szüntelen felkarolása alakját már életében legendássá tette. Egyszer egy didergő koldusra hermelin palástját borította rá, máskor a szegényeknek vitt táplálék változott át a kosarában rózsává. Ez a híres csoda

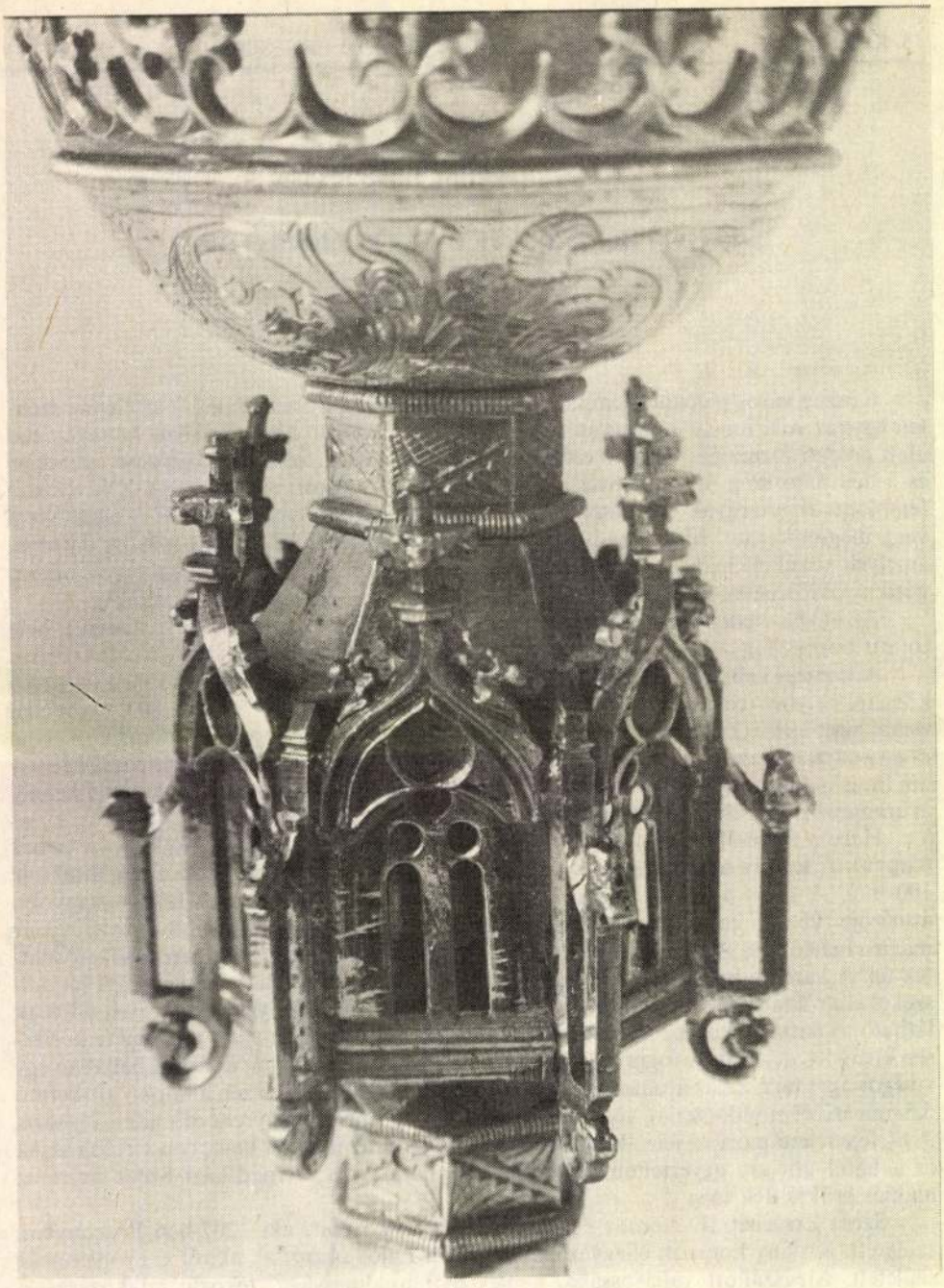

1. A kőszegi 1486-os évszámú kehely nodusa. Többszörös nagyítás.
Abb. 1) Der Nodus des Kelchs 1486 aus Kőszeg. (Mehrfache Vergrösserung).

(legendenhafter Rosenwunder) gyakran szerepel az ábrázolásokon, mint Szent Erzsébet attribútuma[4]. Erzsébet 1231. november 19-én halt meg, IX. Gergely pápa azonban már 1235. május 27-én szentté avatta.

A kelyhünkön látható ábrázoláson Szent Erzsébet bal kezében is nagy szirmú virágokkal teli ágat tart, amelyet mi ugyancsak rózsaágnak vélünk, hiszen a rózsa a Krisztus sebéből kiömlő vérnek és a szűziességnek is szimbóluma[5].

Nem feltűnő ez a Szent Erzsébet-ábrázolás a kőszegi kelyhen, hiszen Nyugat-Magyarországon – a Felvidékhez hasonlóan – eléggé elterjedt az Árpád-házi magyar királylány kultusza.

A Szent Jakab tiszteletére szentelt régi plébániatemplom XV. századi freskóján, a Palástos Madonna mellett Szent Erzsébet rózsás alakja is látható, sőt a kórházi kápolna titulusa is Szent Erzsébet[6]. Szombathelyen a Szent Erzsébet plébániát Széchenyi György csak 1665-ben szentelte fel ugyan, a városon kívül fekvő ferences templom és kolostor azonban már 1360-ban Szent Erzsébet tiszteletére volt szentelve[7]. A körmendi plébániatemplom a XV. században épült, és Szent Erzsébet patricíniumát is már 1489-ben említik, noha újra csak 1731-ben kapta vissza titulusát.[8] Bár a jelenlegi győrvári Szent Erzsébet templomot a Festeticsek csak 1782-ben építtették,[9] feltehető, hogy XIV–XV. századi előzmények felhasználásával épült újjá az egyház.

A kelyhet készíttető donator nyilván tudatosan kérte Szent Erzsébet alakjának a feltüntetését. Feltevésünket azzal támasztjuk alá, hogy a szombathelyi Szent Erzsébet titulusú templom is a ferenceseké volt, Erzsébet pedig rendkívül vonzódott a ferences rendhez, ő maga is be akart lépni Szent Ferenc apácái közé. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy Kőszeg legkorábbi egyházát már a XIII. században (!) a ferencesek bírták[10], akkor érthetővé válik mind a kelyhen ábrázolása, mind a híres kőszegi ún. Szent Erzsébet-casulán, amelyet jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeumban őriznek[11].

A mondatszalagon a következő felirat olvasható: (her + volfgang haiden) – (hat + lassen + machn) (disen + kölich + do) (man + hat + czelt) (+ 1 + 4 + 8 + 6 +)[12]. A felirat kiegészítve és átírva így hangzik: Herr Wolfgang Haiden hat lassen machen diesen Kelch + Domini man hat zehlt 1486, azaz: „Ezt a kelyhet Haiden Wolfgang úr készíttette az Úr 1486. esztendejében.

A minuscularis ún. barátírással kivésett betűk szabályosak, gyakorlott mester kezére mutatnak. A kőszegi kelyhet különösen értékessé teszi az, hogy évszámos. Tudjuk a készíttető nevét, sőt van egy adatunk magára a donator családjára is. Haiden Vencel özvegye, Ágnes asszony 1484. augusztus 24-én kelt végrendelete[13], ha többet nem is, annyit mindenesetre elárul, hogy a Haiden család a XV. század második felében Sopronban és Kőszegen élt. Kőszeg ekkoriban ismét királyi város, mégpedig Mátyásé nemcsak a város, hanem a vár is. 1392-től 1446-ig Kőszeg földesúri joghatóság alatt állt, noha kiváltságait megtarthatta. 1446-tól III. Frigyes császár szerezte meg Kőszeget, és Mátyás király csak 1482-ben tudta visszafoglalni. Nem lehet véletlen, hogy éppen erre az időszakra esik mind a vár építése, mind a plébániatemplom bőkezű megajándékozása.

A másik kehely nodusának magassága 68 mm, átmérője 63 mm. A hatszögletű kápolnás nodus öntött, alul-felül 12,5 mm széles, rovátkolt peremes szegéllyel keretelt gyűrűs tag kapcsolja a szárhoz, illetőleg a kosárhoz. A kosárral egybeépített 15 mm átmérőjű, 76 mm hosszú hengeres tagra húzták rá a nodust, majd a 21 mm hosszú, 5 mm átmérőjű csavarral rögzítették a szár, menetes lyukkal ellátott zárólapjához.

A gótikus ikerablakokat utánzó, szamárhát-íves fülkés nodus fiálés, a fülkékben azonban nincsenek szobrok.

A szárhoz hasonlóan a kosár is finoman vésett levélmintákkal díszített, a 25 mm magas pártát liliom-motívumokból képezték ki. A liliom nemcsak a tisztaság és az ártatlanság, hanem az isteni kegyesség szimbóluma is[14].

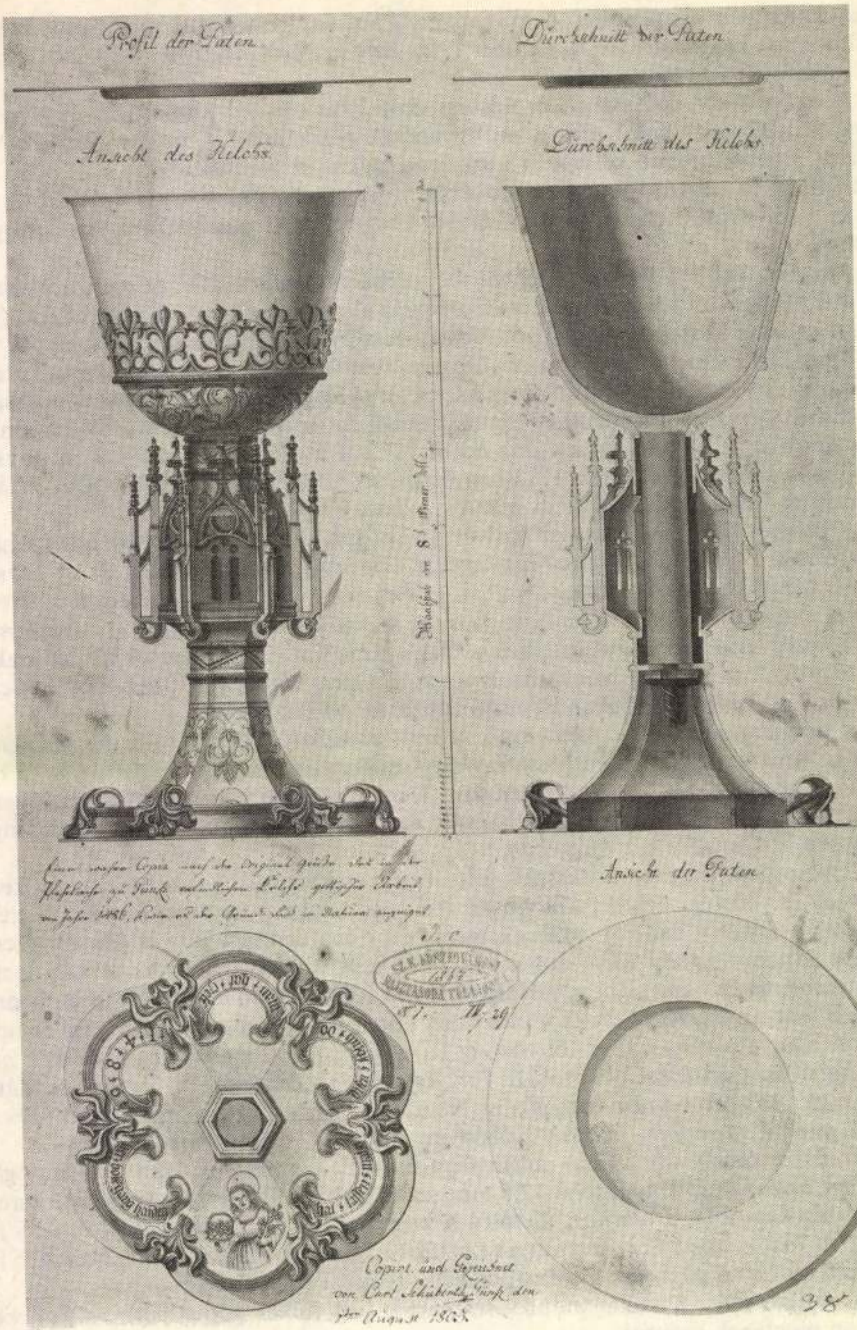

2. A kőszegi Rajz-iskola elemző rajza az 1486-os kehelyről, 1805-ből. JMM. A. 56. 289. 1. 1.
Abb. 2) Analytische Zeichnung der Zeichenschule von Kőszeg von dem Kelch 1486, 1805. JMM. A. 56. 289. 1.

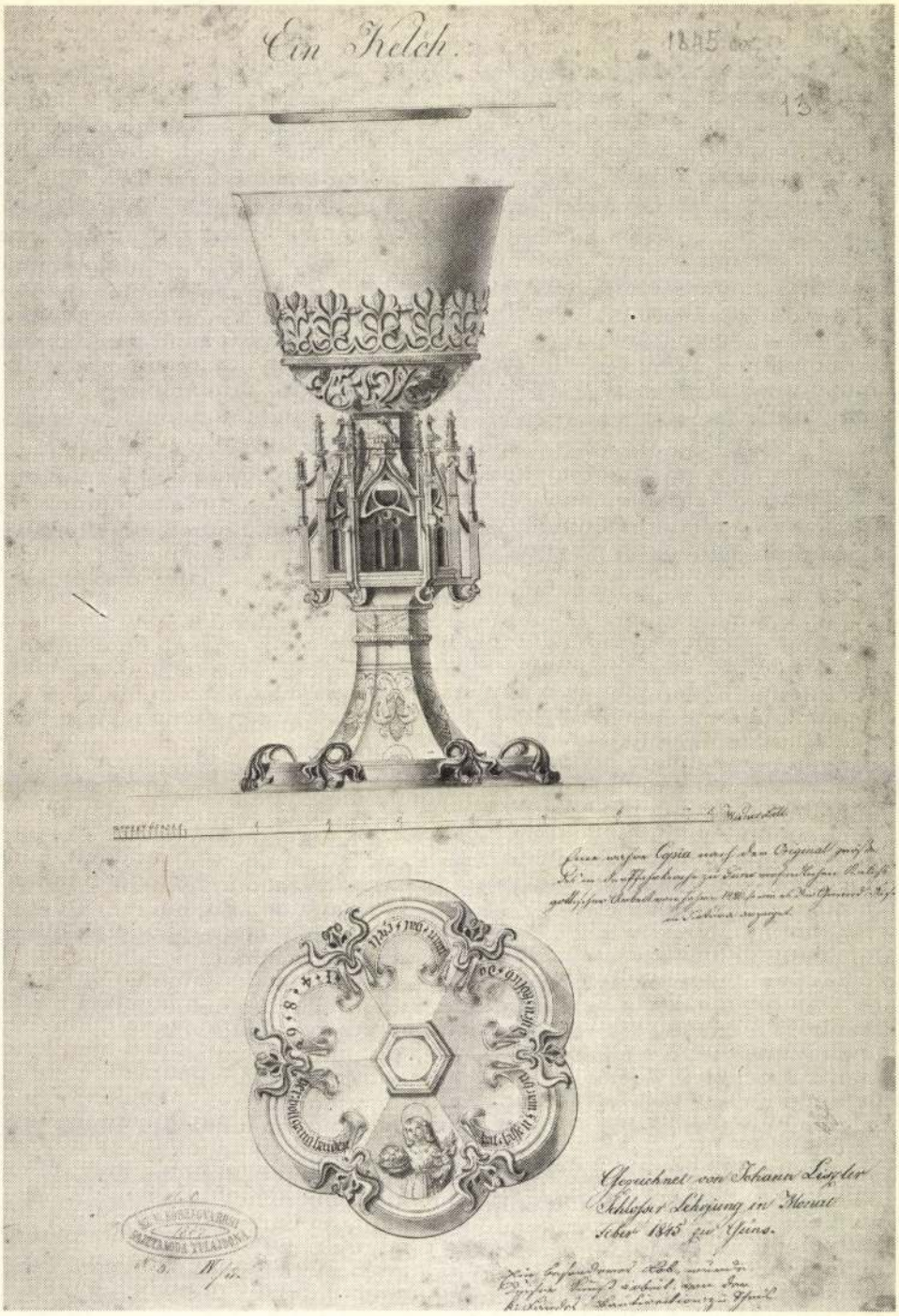

3. A kőszegi Rajz-iskola elemző rajza az 1486-os kehelyről, 1845-ből. JMM. A. 56. 289. 1. 10.
Abb. 3) Analytische Zeichnung der Zeichenschule von Kőszeg vom Kelch 1486, 1845. JMM. A. 56. 289. 1. 10.

A kőszegi gótikus ötvösmunkákkal alaposabban csak Somogyi Árpád foglalkozott[15], aki összeállította kelyhünk legfontosabb párhuzamait is. Somogyi a szelindeki, a keresdi és a vurpodi kelyheket emeli ki, nem beszél azonban a bártfai és az ismeretlen származási helyű, a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött, feliratos, kápolnás-fülkés nodusú aranyozott ezüstkehelyről[16], holott ez az egyik legközelebbi analógia[17].

Kőszegen, az általam ismert forrásokban, XVI. századnál régebbi ötvös-adat nem fordul elő. 1569–71 között tűnik fel egy ismeretlen nevű kőszegi ötvösmester, majd 1573-tól Aurifaber András, 1593-tól Arbeshofer Tamás. A kőszegi ötvöscéh 1639-ben jött létre, de a szombathelyi is csak 25 évvel korábban[18]. Így nem valószínű, hogy e remek kelyhet Kőszegen készítették volna. Figyelembe véve a kőszegi XV. századi monstrancia rokoni körét: Bajmóc, Trencsén, Pozsony, Felka, valamint azt a körülményt, hogy az 1486-os kehely és a szentségmutató egyazon ötvösmester keze alól került ki, úgy véljük, hogy a helybéli Wolfgang Haiden felvidéki ötvösökkel készíttethette el a kelyhet. A Felvidéken az ötvösségnek sokkal régebbi hagyományai voltak, hiszen például mind a Szepességben, mind Kassán már a XIV. században jelentős ötvöscéhek dolgoztak.

Kőszeg város régi jegyzőkönyveinek tanúsága szerint a városban 1798-ban rajztanodát állítottak fel, ahol jó félévszázadon át szebbnél szebb rajzmunkákat készítettek[19]. Kelyhünket két ízben is lerajzolták. Először Carl Schübert 1805 augusztusában, másodszor Johann Liszler tanuló 1845 februárjában[20].

IRODALOM

1. Chernel K., Kőszeg sz. kir. város jelene és múltja. Szombathely 1877.
2. „Az áldás kelyhe, amelyet megáldunk, a Krisztus vérében való részesülés". Szent Pál a korintosiaknak írt első levele. Biblia, Bp. 1976, 1315.
3. Egyházművészeti Lap 1 (1880) 40–41.
4. Lexikon für Theologie und Kirche. Herausgegeben von M. Buchberger. III. kötet Freiburg 1931, 632–633.
5. Herder Lexikon. Symbole. Freiburg–Basel–Wien 1979, 134.
6. A szombathelyi egyházmegye névtára. Szombathely 1977, 36.
7. Géfin Gy., A szombathelyi egyházmegye története. Szombathely 1929, 18. – Csánki D., Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában. II. Bp. 1894, 729.
8. Csánki D., Magyarország tört. földrajza. Bp. 1894, 724. – Magyarország Vármegyéi és Városai. Szerk. Sziklay J. és Borovszky S. Vasvármegye. Bp. 1898, 61.
9. Genthon I., Magyarország művészeti emlékei 1. Bp. 1959, 130.
10. A 200 éves szombathelyi egyházmegye emlékkönyve 1777–1977. Szombathely 1977, 335.
11. Németh I., A kőszegi Szent-Erzsébet-kazula. Vasi Szemle 6 (1939) 243–248.
12. Chernel id. mű 104. A feliratot hibásan közli.
13. Házi J., Sopron sz. k. város története. II/1 Sopron 1930, 213–214.
14. Herder Lexikon, Symbole. 1979, 102.
15. Somogyi Á., Régi kőszegi ötvösökről és ötvösművekről. Művészettörténeti Értesítő 1962, 253–254.
    A kelyhet megemlíti a Régi egyházművészet orsz. kiállítása c. katalógus, Bp. 1930, 47.
16. Pulszky K.–Radisics J., Az ötvösség remekei a magyar történeti ötvösműkiállításon. Bp. 1884, 123–124.
17. Czobor B., A középkori egyházi művészet kézikönyve. Bp. 1875, 158.
18. Horváth T. A., Szombathelyi ötvösök. Dunántúli Szemle 8 (1941) 42–50., 144–153. – Uő. Adatok a szombathelyi ötvösség történetéhez. Dunántúli Szemle 9 (1942) 138–139.
19. Chernel id. mű 246. – Horváth D., Kőszeg fejlődéstörténetének vázlata. Szeged 1930, 32.
20. Jurisics Miklós Múzeum Adattára 56. 289. 1. 1. és 1. 10.

MDK.

297. Schubert, C.:

A MARCH-EGGI VASUTI HID.Akvarell.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 19. l.

Schubert Dezio

festo

l.

Pogfestfort

96, 173. l.

Keppel

Schubert Ede

festő

László

Könyvbarátok Lapja

1927-28. 9-11.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Schubert Emil

festő

Erk. 1928

Schubert Emilné

festő

u. o.

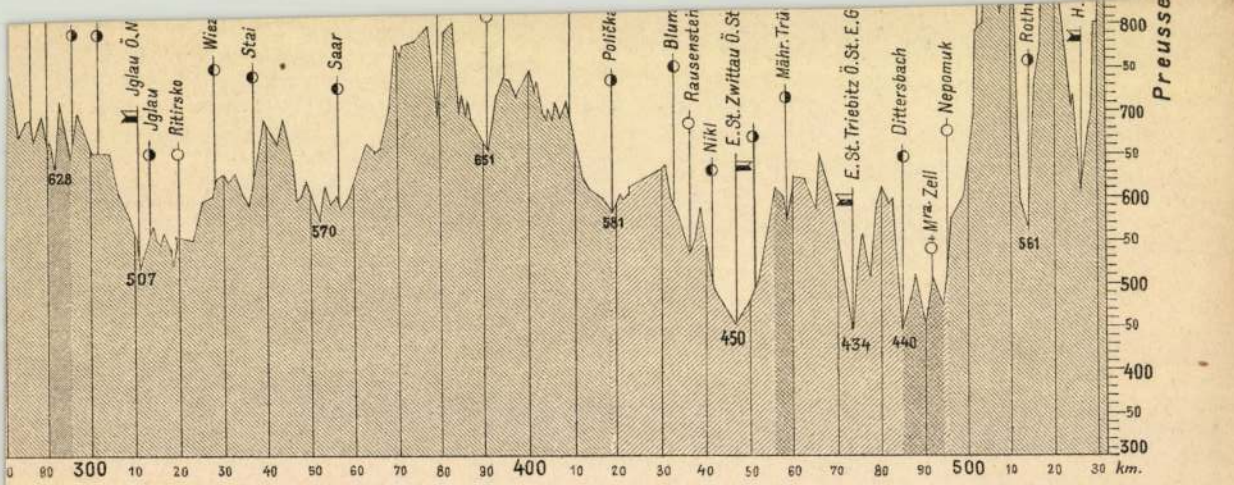
Jglau Ö.N
Jglau
Ritirsko
Wiez
Stai
Saar
Polička
Blum
Rausenstein
Nikl
E.St.Zwittau Ö.St
Mähr.Trü
E.St.Triebitz Ö.St.E.G
Dittersbach
Mra. Zell
Nepomuk
Roth
H.
628
507
570
651
581
450
434
440
561
Preusse
800
700
600
500
400
300
0 80 300 10 20 30 40 50 60 70 80 90 400 10 20 30 40 50 60 70 80 90 500 10 20 30 km.

Kreide.

Perm.

Schubert Emil

1877/8. I. Jametsző szakoszlály
Egyéb adat nincs.

1877/8. II. Jametsző
Egyéb adat nincs.

1878/9. I. Jametsző

1878/9. II. " "

Maroscsapói hallstatti lelet

VI. 130

Melléklet
a 22ik számu /1905
jelentéshez.

Schubert Emil

szül. Pálfalván (Nógrádm)
1853 jan. 7. 1871-ben vé-
gezte a 4-ik gimnáziumot.
Azóta építőmesterknél rajzolt
1873/4 rajzoskolába járt.
1876/7 I. a bpesti mintárajz-
fanoda fametsző szakosztályán.
1876/7. II. dtto.

Missale, esztergomi, 1508-ból VI. 11.

Schubert Emil

1876/77 – 1878/79

Ferképzőmfoiskővk

130. l.

Schubert Emilné

festő

l.

Grőrikiáll. 1919–1929

47-l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Schubert Emilné, Tinagl Ilona MDK

Virágok, olf.
Fertőendrédi öreg esküdt, olf.
Krumplihámozó, olf.
Csornai menyecske, olf.
Csornai asszony, olf.

Országos Magyar Tárlat
az Uj Művészházban, 1929.

Schubert ~~[illegible]~~ · Endre

Schubert Ernő.

* **Kiállitás.** Szombaton nyilt meg a *Mentor* könyvesbolt helyiségében (Andrássy-ut 17) *Schubert* Ernő és *Trauner* Sándor grafikai kiállitása. Figyelemreméltó talentum mindkettő. Schubert kemény átmenetekkel, lendületes vonalvezetéssel ható szénrajzai, a karakterisztikus erős hangsulyával, kifejező erejüek. Szépek egyszerü és stilusos akvarelljei. Trauner aktjai a test térbeliségének nagy sikokkal való hangsulyozására törekednek, anélkül, hogy a szin értelmező szerepéről lemondana. A kiállitás — vasárnap kivételével — február 25-éig mindennap 9—18 óráig van nyitva.

M 928 II 5

Magyarság, 1928. febr. 5.

NAPLÓJEGYZETEK

Irta: ILLYÉS GYULA

A nemzetben csak az hisz (és így csak az tartozik hozzá), aki öröklétében hisz. Ez Kölcsey tétele. Micsoda kishitűség hát, micsoda hazaárulás, ha a nemzet magatartását egy nemzedék magatartásával azonosítod, ha egy nemzedék véleménye vagy pláne szava hatása alatt közeledsz hozzá, vagy távolodsz el tőle keserűen és »örökre«! E téren egy mai riporter és a háromszáz éve halott Zrinyi szava közt időszerűség szempontjából semmi különbség sincs. Súly és érvényesség szempontjából annál több. Nemcsak előttem, de a nemzet előtt is azzal vizsgázol, hogy melyikre hallgatsz. Vigyázz, az igazi vizsga az, amelyik nehéz! Néha esztendőkig kell készülni rá s esztendők mulva sem hevered ki, álmodban is kísért.

*

A nemzet nevében tehát csak az beszélhet, aki teljességében ismeri, aki egész életét ismeri, egész multját. Nem a mult történelmét, hanem szelleme történetét; szelleméből azt, amely minden korban azonos, amely tehát a jövőben sem változhat már, örök. Ezt csak írók ismerhetik; nem valamennyi ismeri. Két kezemen meg tudom olvasni azokat, akiknek egy-egy korban joguk volt a nemzet nevében szót emelni, ítélkezni.

*

Minél sűrűbben s hangosabban hallom köröttem, hogy: magyar, magyar, annál szaporábban, sürgetőbben hallom lelkemből, mintegy figyelmeztetésül: ember, ember. Először azt hittem, a lélek mérlegjátéka ez, a tétel-ellentétel hullámváltozása, csatája, vagy legfeljebb alkudozása, a békére. De hamarosan rájöttem, — milyen jót lélegzettem, mikor rájöttem — hogy nem; hogy a külső hang bennem azonos a belsővel; hogy csak visszhangot hallok. A jelenség ritka, de valóságos; eredetét, törvényszerűségét bizonyítani lehet. Nézzetek hátra. A magyarság a legizzóbb nacionalista pillanatában a legemberiesebb.

*

Ha csak egyetlen művemmel s ha csak hozzávetőlegesen is meg volnék elégedve, azt hiszem, sohasem írnék többet. Az első sort valaha nyilván kísérletül írtam. A többit utána kiigazításul, javításkép. Néhányat felháborodásból, hogy Isten nem válaszolt: nem nyugtatott meg.

De a legfelháborítóbb az volt, hogy az emberek sem válaszoltak, noha az ő dolgukba is beleszóltam, világosan és szabatosan jelezve, mit nem helyeslek. Udvariatlanságuk háborított fel; olyan volt ez, mintha társaságban valaki végighallgatná szavainkat, aztán ásítva, egy szó nélkül sarkonfordulna. Bámulom az írókat, hogy e pimasz magatartás után még van kedvük és képük szólni. A magatartás többezeréves, csak növeli a szégyent. Magamat is bámulom.

Azzal vigasztalom magam: hogy még nem sikerült megértetnem, miről van szó, tehát a hiba bennem van s egyelőre még érdemes folytatni a kísérletezést, nem az emberek, hanem csak a saját megjavításomra.

*

— Elveim fenntartása mellett tetszik, amit írtál. De, ismétlem, elveim fenntartása mellett.

— Hálistennek! Csak nem hiszed, hogy meggyőzni akartalak?! Ahhoz a betűnél, igazán, könnyebben kezelhető eszközt is találnék, egy jó ismétlőpisztolyt, például! Nem akarlak meggyőzni, fiam, annyi kereszténység már nincs a szívemben; ennyire fölösleges felfújnod magad: annyi szivességre nem tartalak érdemesnek! Mit adhatsz te cserébe érte? Unalmat. Végtelenül unatkoznám egy olyan világban, amelyben mindenki úgy gondolkoznék, mint én. A meggyőzésben a győzelem van benne, abban pedig a harc, a küzdelem, az erőfeszítés. Nekem ép elég, ha magamat meggyőzöm. Te legfeljebb idefülelhetsz forgácsra leshetsz, ugyancsak erőfeszítéssel. Aztán csinálhatsz miattam azt, amit akarsz, elveidnek fenntartása mellett, illetve fenntartásával. Vigyen el az ördög, látod, első mukkod is csak kellemetlenséget okoz! Még tanácsot sem adok. Legfeljebb példát. De ezt is csak véletlenül; csak azért, mert élek s e kegyben véletlenül te is részesültél.

*

»E névtelen és hazátlan fantómok, a költemények...«, emlékezem hirtelen és minden összefüggés nélkül a hajdan-olvasott francia tanulmány kifejezésére. A meghatározás az eredetiben még remekebb, leleplezőbb: »ces fantomes sans nom et sans famille que sont les poèmes«. Csak most tudtam meg, hogy tudtam ezt a mondatot, eddig sose jutott eszembe; annakidején olvasás közben sem tűnt fel. Az emlékezet is szelektál és bírál. Én nem figyeltem, de ő mindenesetre eltette ezt, mintegy a jobb napokra.

*

Valamikor (nem is olyan régen) minden jelenséget elmém, mint problémát fogott fel. Volt »Nietzsche-problémám«, »Dosztojevszkij-problémám«, az utóbbin belül külön Szonja-problémám és Müiskin-problémám. Mindenből problémát szívtam magamba, ilyen öntelt voltam. Vagy lettem, ép ezáltal?

Ráadásul azt hittem persze, hogy e problémákat mind meg kell oldanom, csak akkor tudom majd érteni, azaz elviselni az életet.

Dosztojevszkijt lapozom. Nem olvasom, csak lapozom s riadtan észlelem, hogy a »problémák« már nem nyugtalanítanak annyira; már nem kelek fel éjnek éjjelén, nem ülök órák hosszat egy harmatos kerti padon, hogy kisüssem: miként kell hozzájárulnom megoldásukhoz? Mégjobban megriadok attól a felfedezéstől, hogy vannak megfejthetetlen kérdések... Szeretném, ha nem volna igazam. Szonja, Müiskin... igen, az ő sorsukat is meg kellett volna fejtenem s tán árulás is, hogy nem fejtettem meg, hogy — ha közben nyugtalan és boldogtalan voltam is — nem őmiattuk voltam az. Szóval lehet megoldatlan kérdések terhével is élni? Nem lehet, biztatom magamat. De a legnagyobb kérdést, a halálét sem oldottam meg s mégis élek s nem abba fogok belehalni. A szabadság kérdésének megoldásáért életemet áldoznám; a halál kérdésének megoldásáért egész bizonyosan nem.

*

— A megoldatlan kérdések még hagyján — mondja fejtegetésemre B. J. — Vannak olyan kérdések, melyekről egyszerűen lehetetlen beszélni is. Az emberi elme nem elég felkészült még a megoldásukra vagy maguk a problémák embertelenül bonyolultak? Minél több szó esik róluk, a lényeg annál mélyebbre húzódik. A legbölcsebb hát hallgatni, várni, szó nélkül gyógyítgatni itt-ott, ahol ép alkalom kínálkozik. A pedagógia például már háromezer évvel ezelőtt rájött, hogy a nemi kérdésről serdületleneknek nem lehet beszélni. Iszonyú, a sok szenvedés és trauma, amelyen a fiatalok átesnek, amíg a megnyugtató bizonyosságig elérkeznek, de mindegyiknek külön-külön kell átesnie a problémán, — nincs más megoldás. Mert szenvedésen és traumán még többen esnének át, ha véletlenül időelőtt kapnák a jóakaratú felvilágosítást, ami pedig a kérdés nyilt tárgyalásánál elkerülhetetlen. Vannak problémák, amelyek noha általánosak (mert mindenkit érintenek), mégis egyénenként különkülön tárgyalandók (mert mindenki különkülön egyén is). Vannak igazságok, amelyek terjeszkedésük arányában veszítenek érvényükből.

*

Ha Fazekas vezércikket vagy kiáltványt ír a Döbrögi-féle gazemberek zsarnokoskodásáról, egész bizonyos, hogy becsukják. Azaz még becsukni sem csukták volna be, mert hisz a kiáltványt ki sem adhatta volna; sőt a téma, olyan formában eszébe sem jutott volna. Hexameteres tréfás eposz formában jutott eszébe ez a vezércikknek és kiáltványnak akkoriban oly veszélyes téma; a téma ép ezáltal lett örök vezércikk és kiáltvány, azaz irodalom. Nem féltem az irodalmat.

Pihenő lány

Schubert Ernő rajza a Pesti Napló számára

A SÍRÓ BABÁK

Irta: TERSÁNSZKY J. JENŐ

Élt egyszer egy asszony. Két lánya volt neki. Egyik édes, másik mostoha.

Az édes lányát kényeztette, dédelgette az asszony, szép ruhába öltöztette, munkától megkímélte.

Pont ennek ellenkezőjét cselekedte a szegény mostohalányával. Minden nehéz munkát a mostohalány végzett a ház körül, rongyokban járt és még így is nap-napmellett kegyetlen vexálást, szidást, verést kellett tűrnie mostohaanyjától.

*

Egy napon az asszony mulatságba indult édes lányával. Fölcicomázta őt, akár egy karácsonyfát. Megjelent a háznál az édes lánynak udvarlója, egy jóvágású legény. Ez kísérte az asszonyt és édes lányát a vigalomba.

A mostohalánynak persze őriznie kellett otthon a házat, míg övéi odajártak. Sőt, hogy addig se üljön összedugott kézzel, a mostohája odanyomott neki egy nagy csomó viseltes ruhát, javítsa, toldozza-foldozza.

*

Node a mostohalány, szegényke, nemcsak szorgos volt, hanem igen ügyeskezű is. Hamarosan elkészült a rengeteg rongyos holmival. Aztán, ahelyett, hogy pihenésre gondolt volna, azon járt az esze, hogy: mivel szórakozzék el egy kicsikét?

Ott hevert körülötte a foltozásból megmaradt, kisöpörnivaló, sok hulladékrongy.

Megvan! Bábut csinálok ebből! — ötlött a kislány eszébe.

Azzal neki is fogott az új, kedves munkának.

Megcsinálta legelőbbis a bábu fejét. Nevetőnek akarta csinálni. Hadd legyen boldog legalább a bábuja, ha már ő olyan boldogtalan.

Nagyon sikerült! Nagyon tetszett a kislánynak a bábu vigyorgó arca.

Boldogan, lázban öltötte tovább egymásba a sok tarka rongyot, hogy megformálja a bábu alakját is.

Egészen belefelejtkezett a munkájába...

*

Már az utolsó öltésen túljutott a kislány. Fogta a szép, kész bábut és magasra tartotta, hogy megszemlélje.

A bábu olyan édesen, furcsán, kacagtatóan vigyorgott rá, hogy a kislány hangosan, szívből fölkacagott.

Abban a pillanatban nyílt az ajtó és berontott rajta a gonosz mostoha:

— Hát te micsoda haszontalansággal töltöd el az időt? Undok béka te! — rivallt rá a kislányra. — Talán bábuzni kezdesz anyányi lusta létedre? — kapta ki a kislány kezéből a bábut és kihajította az ablakon.

Aztán nekiesett a szegény mostohalánynak és kegyetlenül elverte.

A kislány sírt keservesen. Az ütlegeknél is jobban fájt neki, hogy gonosz mostohája elvette tőle, elhajította keserves fáradsággal összeábdált remek, vigyorgó babáját.

*

Az édes lány udvarlója szintén jelen volt ennél a csunya csetepaténál. Mert illendően ő kísérte haza a mostohát és édes lányát a vigalomból.

Sajnálta a legény a szegény kis mostohalányt. De persze bele nem avatkozhatott idegen ház ügyeibe.

Hanem mikor búcsút vett a háztól és kifordult a kapun az uccára, hát észrevette a porban heverő bábut.

Fölvette és magával vitte. Szándéka az volt, hogy titkon visszaadja a szegény kislánynak bábuját.

Éjjel volt, sötét volt. A legény meg se nézte a bábut. Bedugta a kabátzsebébe. Aztán megfelejtkezett róla.

Így történt, hogy másnap, mikor a legény elment a vásárba, a bábut magával vitte oda a zsebében.

*

Noshát ahogy ott őgyeleg a vásárban és nézinézi-nézegeti a sok eladnivaló portékát, a zsebébe nyúl véletlen. Na! Mi keménykedik benne? Ahán! Eszébe jut, hogy mit tett bele este.

Kihúzza a bábut és rápillant.

Hát abban a pillanatban a legényt elfogta a rettentő kacagás. A bábunak vigyorgása olyan ellenállhatatlan vidámságot gerjesztett, hogy netovább!

A legény a vásár kellős közepében elkezdett hangosan hahotázni, csuklani. A könnyei csurogtak, támolygott.

Micsoda beszéd?

A sok ember körül előbb sült bolondnak tartotta a legényt, aki magában nevet. Ámde, amint rápillantottak kezében a bábura, hát csak elkezdtek irtó módon kacagni ők is. Halálos búskomorság sorvaszthatta a lelkét bárkinek, ha a legény bábujára pillantott, görcs állt bele a nevetéstől.

Mit lehet ezután csodálni, hogy a sok ember közül akadt egy gazdag ember, aki nagy csomó pénzt ajánlott a legénynek, ha eladja neki a bábuját?

Bizonyára beteg gyereke lehetett otthon a gazdag embernek. Azt akarta fölvidítani, ha ilyen kacagtatós bábut vesz neki.

A legény oda is adta a bábut a sok pénzért.

*

Ám derék, becsületes ember volt. Zsebretehette volna igazán a bábu árát. A kutya sem ugatott volna utána miatta.

De nem a! A legény szíve megesett a kis mostohalány rossz sorsán és azon akart javítni ezzel a pénzzel.

Elment a gonosz mostohához és azt mondta neki:

— Hallja-e, néném asszony! Kár, hogy elpüfföltе a kisebbik lányát azért, mert bábozott. Lássa én megleltem a bábut az uccán és mert a fizomiskája megtetszett egy gazdag embernek, csomó pénzt adott érte. Ehol van ni!

Tyű! A mostoha kapzsisága menten nagyra puffadt a sok pénz láttán. Felcsavarította a gonosz eszét és ravasz, mézes-mázas szóval szólította magához a mostohalányát:

— Hallod-e kincsem! Megbántam, hogy a minap elvertelek azért, mert báboztál és elhajítottam a bábudat. Megengedem ezentul, ha dolgodat végezted, gyárts másikat! Tudsz-é éppen olyat csinálni, mint az első?

— Hogyne tudnék! — felelte a kislány: — Örömmel!

Azzal mikor a nehéz dolgán túl volt, nekifogott a bábucsinálásnak.

Ez a második bábu sokkalta könnyebben készült el, mint az első. Mert már gyakorlata volt a kislánynak meggyártásában. Szebb is, mulatságosabb is volt ez a másik bábu az elsőnél, mivel szabadon, ujjongó kedvében csinálta a kislány.

Mikor készen volt, maga a gonoszszívű mostoha is úgy fölvidult a bábu vigyorgásán, mintha megcsiklandozták volna.

Persze első dolga az volt, hogy kikapja a kislány kezéből a bábut és elvigye mutogatni, árulni a vásárba.

Nem hiába tette bizony a gonosz mostoha. Csődület támadt a vásáron a bábu miatt. Az ég majd leszakadt, a házak majd összerogytak az emberek harsogó kacagásától, amint a bábut nézték.

Rögtön akadt vevője is. Még nagyobb árat kapott érette, egy még gazdagabb embertől a gonosz mostoha.

Persze nemcsak az öröm duzzadozott a mostoha sötét lelkében. Hanem a kapzsiság kezdett förtelmes gőzerővel dolgozni abban.

Hazament és így szólt a kislányhoz fondorlatosan:

— Hallod-e, kincsem! Nemcsak azt bántam meg, hogy elvertelek a bábuzás miatt. De azt is, hogy valaha is csunya, piszkos házimunkára fogtalak. Ezentul nem kell mozditanod sem valamit a ház körül, akárcsak az édeslányomnak. Tetejébe unatkoznod sem kell, mint őneki. Hanem kedvedet töltheted és bábuzhatol egész nap. Akár egész éjjel is! Sőt, hogy egyebet se tégy, mint bábut csinálj, az az egyetlen kérésem hozzád és föltételem a jó bánásmódomért.

Így beszélt az álnok mostoha. A kislány pedig örült szegényke, tudatlan fejével, hogy fölmentették a nehéz cselédmunkától és csak a szórakozásnak élhet azontul.

De meddig is tartott a kislány boldogsága? Semeddig bizony!

Mert hiszen nyilvánvaló volt a gonosz mostoha terve. Egyre-másra sok, sok, sok, sok, sok bábut akart készíttetni a kislánnyal, hogy mennél több és több és több és több pénzért adja el.

Nem tarthatott aztán a szegény kislány percnyi szünetet sem a bábugyártásban. Éjjel sem pihenhetett, annyira hajtotta *szórakozásra* őt a gonosz mostohája. Majdnem megvakult már szegény kislány az öltögetéstől. A háta fájt a görnyedéstől. Az ujjahegye csupa vér lett, ahogy összeszurkálta a sietős varrással.

Ez nem elég! A mostoha később már vesszővel állt mögötte és ütötte-verte, hogy nem elég szorgalmasan gyártja a bábukat.

Így vált a kislány keserves életének egyetlen mulatságából utált robot, átkozott szenvedés... Mi rosszabb ennél?...

*

Hát aztán, mikor már egész garmadával készíttetett el a gonosz mostoha bábut a kislánnyal, akkor együtt az egészet akarta vásárra vinni. Persze váltig álmodozott kapzsian arról a teméntelen pénzről, amit ennyi bábuért kap.

Kocsi szállította ki a sok bábut a vásárba és nagy sátrat állított föl a mostoha a bábuk eladására.

De mi ez? Mi történt?

Az emberek egyáltalán rá se hederítettek a bábukra.

Micsoda beszéd?

A jobbik eset volt, amikor az emberek közönnyel haladtak el a bábuk mellett. Az volt a rosszabb, ha rájuk pillantottak. Akkor az emberek riadtan kapták el róluk a tekintetüket, elfintorították az ábrázatukat és szitkokat, becsmérléseket morogva mentek tova a gonosz mostoha sátrának tájáról is.

Mi ez csakugyan? Mi történt?

A gonosz mostoha fejét majd szétpattantotta a dühös álmélkodás és vad csalatkozás.

Hiszen a bábuk szakasztott úgy festettek, mint az első és mint a második közülök. Ezektől pedig az emberek egymásnak dőltek a röhögéstől.

Mi történt csakugyan?

A gonosz mostoha rá nem tudott jönni az emberek viselkedésének okára.

Végül is azt tette, hogy hangos szóval hivogatni kezdte a vevőket bábuihoz... Ez sem hozott több eredményt:

— Dehát ugyan, édes atyámfiai! — rikácsolta utoljára a gonosz asszony az emberek után: — Hogy-hogy nem akad meg a szemetek a bábuimon és hogy-hogy nem fog el kacagás a láttukra, mint valaha? Figyeljétek csak, milyen kedvesen nevetnek rátok a bábuim!

— Nevetnek-é? — szólalt meg erre egy ember a vásári nyüzsgésből és a többi helyeselt szintén a szavainak: — Nevetnek-é? Tán az eszed ment el, vén boszorkány? Hiszen sírnak ezek a bábuk és az ember elsavanyodik, epebajt és búskomorságot kap, ha soká szemléli őket.

*

Úgy ám! Ez történt!

A bábuk közül az elsők, amiket a kislány jókedvéből csinált, vigyorgásukkal kacagásra ingerelték. De a többi bábu, amit kínszenvedések közepett fabrikált, visszariasztották és elszomorították a bámulójukat.

Hiszen a sírásnál éppen úgy vonja szerte mindenki a száját és a vonásai épúgy torzulnak el, mint a nevetésnél. Nem lehetett megállapítani: hogyan lopózott a kislány bábuinak fintorába a vidámság helyett fájdalom?

*

Tyű! A gonosz mostohát a gutaütés kerülgette veszekedett dühében.

Kicsodán is töltötte volna ki legeslegelőbb?

Rátámadt az édeslányának kérőjére, hogy: ő volt az, aki beleugratta őt abba, hogy bábugyártásra fogja a mostohalányát és most nyakán marad a sok bábu és irtó nagy a kára tetejébe, amennyi kelmét, cérnát fektetett bele egy kocsidérék bábu készítésébe.

Csunyán szidalmazta, átkozta a legényt a gonosz asszony.

*

De a legénynek sem kellett több!

Nyelveléssel ugyan nem kelhetett versenyre anyósjelöltjével. Hanem másként állt bosszút rajta.

Odament a szegény kis mostohalányhoz és azt kérte meg feleségül az asszony lusta, cicomás édeslánya helyett. Jobban járt bizony annak **serény, dolgos kezével és hűséges szívével.**

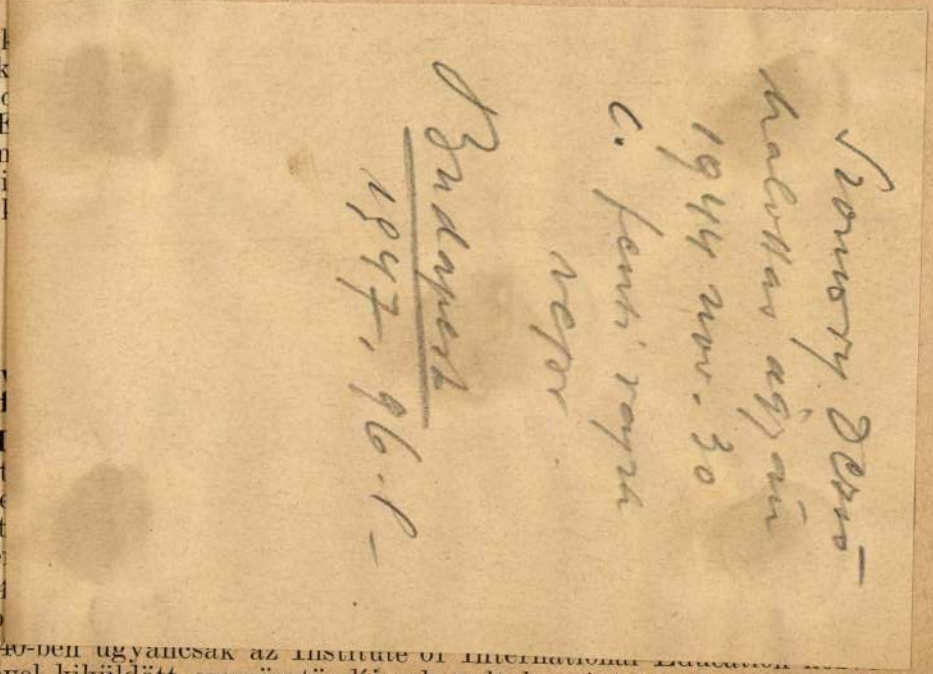

emlék
Bunk
elsősc
E
dor n
kokai
lása l

A ne
dött f

T
Guszt
Elnye
kapot
a szé

A
szako
1939/40-ben ugyancsak az Institute of International Education
titésével kiküldött csereösztöndíjasok voltak, mint tavaly, úgy ezidén

Schubert Ernő

Szomory Dezső
halottas ágyán
1944 nov. 30
c. fenti rajza
vesz.

Budapest
1947. 96. l.

tozás problémájának történeti kialakulását ismerteti, majd az alkotmányváltozás és alkotmánymódosítás fogalmának meghatározását nyujtja. A vonatkozó külföldi és igen gyér magyar irodalom gazdag felhasználásával az alkotmányváltozás különböző eseteit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban fogalommeghatározásait alkotmányjogi példákkal támasztja alá. Politikai vonatkozású a Magyar Szociográfiai Intézet Közleményei című folyóirat I. évf. 4. számában megjelent: „A délvidéki szerbek élete és szokásai" című nagyobb értekezése és ugyanitt Sirmiensis álnév alatt megjelent „Németek a Szerémségben és a Drávalapályon" című kritikai ismertetése.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Farkas Károly (1905, Újpest, róm. kat.), a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem kórbonctani és kísérleti rákkutató intézetének címzetes adjunktusa (Balogh E. professzor) 400 pengő ösztöndíjjal részben a nevezett intézetben, részben pedig az Országos Társadalombiztosító Intézet Magdolna baleseti kórházának prosecturalaboratóriumában folytatta tudományos munkálkodását. Ennek keretén belül, illetőleg eredményeként az Orvosi Hetilapban 1942-ben megjelent cikkében a nem fajlagos pozitív Wassermann-reakcióról értekezett, a Magyar Pathologus Társaság ezévi nagygyűlésén a kísérleti influenza kapcsán a belső elválasztású mirigyrendszer elváltozásait

Schubert Ernő
festő
Budapesti Hírlap
1932. dátum
levágva

[illegible] kiállítása.) A Tamás Galériában vasárnap nyílt meg *Schubert* Ernő festőművésznek első gyűjteményes kiállítása. Legnagyobb részben csendéleteket mutat be. Ezek azonban nem a természet esetlegességeit akarják artisztikusan ábrázolni, hanem elvonatkoztatott kompozicióba alakítják át a motivumokat. Egymást metsző, egymásra rakott színes síkok alkotják a képek szilárd vázát, amelybe egy-egy elevenebb, naturalisztikusabb forma érdekesen rajzolódik bele. Úgy hisszük, hogy ezek a konstrukciók csak átmeneti jelenségek Schubert Ernő fejlődésében, előkészület, gyakorlat arra, hogy fölhasználásukkal a természetábrázolásnak leszűrt, harmonikus nyugalmához juthasson el. Egyik tájképe (7.) és a *Mosónő* című alkotása már ezt az eredményt mutatja. Utóbbiak mellett nem egy szerkesztménye úgy hat, mint a kifejező zeneköltemény mellett a száraz skálázás. A *Mosónő* című képében az ábrázolt tárgyak texturájának közvetlenségét is érezzük. Schubert Ernő mostani kiállításán még túlsok az elmélet, az észmunka, de egyes alkotásai arra engednek következtetni, hogy a jövő majd meghozza a vizuális élmény közvetlenségét, elméletnek és természetbenyomásnak kiegyenlítését.

ijakra /:9:/ azaz Kilenc pengőt a
kszámla terhére,
költségekre /:40:/ azaz N e g y v e n
számu kiadási csekkszámla terhére,
i költségekre /:12:/ azaz Tizenkettő
számu kiadási csekkszámla terhére,
i költségekre /:20:/ azaz Húsz pengőt
kkszámla terhére. Budapest, 1933. évi
rendeletéből: Dr. Rónay Zoltán s.k.

s másolat hiteléül:

Zavolúhál

szteri iroda s. tiszt. h.

intézet oktató karának tágabb érte-
lítása, fejlesztése, egészséges és mű-

tári állomány gyarapításának céljaira
5.677·50 pengőre, 1932-ben már 3.864
csak körülbelül 3.400·— pengő áll r
vonta az állománygyarapodás mérték
kedvezőbb, mint amit az ellátmány
hogy a könyvtár az utóbbi években
könyvanyagot szerez be, amelyek ár
zett képző- és iparművészeti munkák
szükséges anyag beszerzését teszi le
lása megállapítható. Egy következő
vonna maga után. A szakkönyvtár az
ügyeinek legfőbb intézője, aki egyút
jának is irányítója, a könyvtárak n
következtében még fokozottabb ku
ismeri és — mint az arra leghivatott

A szakkönyvtár állományának g
mutatja.

A szakkönyvtár állományának

Év	Vétel					
	Munka	Kötet	Fénykép drb.	Műlap drb.	Értéke P	M

EGYETEMI NYOMDA
NYVESBOLTJA

Schubert Ernő

szoll. kiáll. Mentor

* * **Schubert Ernő és Trauner Sándor.** Két fiatal festő, ki a „Mentor" könyvesboltban mutatja be rajzait. Kettőjük közül Schubert a készebbik. Neki megállapodott kifejezésmódja is van: a plakátfestőnek az a módja, mely összekötő tónus nélkül kihegyezve állítja szembe egymással a sötét árnyékot és a teljes világosságot. Ügyeskezü rajzoló,, ki a mozdulat-megragadásához máris jól ért.

Trauner rajzain és nehéz festményén kevésbé tudunk eligazodni. Azt a nem szokatlan érzést keltik, hogy a fiatal művész még nem tudja eszközeivel követni és láthatóvá tenni azt, amit érez. *(é. a.)* 1928 febr. 5

Ujság, 1928. febr 5.

Könlöd h. n. IV. 37.

SCHUBERT ERNŐ

Tér és forma,— ez a két kifejezetten architektonikus elem dominálja elsősorban a fiatal Schubert Ernő művészetét. Sikformák összeépitése szolgálja benne a térképzést, minden külön plasztikai hatás mellőzésével. Szóval: képarchitektura? Bizonyos mértékig igen, de semmiesetre sem abból a kompromittált fajtából való, amely teljesen szakitva a valóság emlékképeivel, tárgytalan elrontottságba téved és rideg spekulációban merül ki. Ellenkezőleg: Schubert pikturája nagyon is tárgyias, a dolgok texturáját hangsúlyozó. Mértani leegyszerűsitése sohasem válik szárazzá. Egyrészt, mert a festői szinességben éltető kiséretet kap, másrészt, — ami talán még fontosabb,— mert a természeti motivumok határozottan, világos elrendezéssel tükröződnek benne. A szigoruan zárt s végsőkig egyszerü formák igy az életvalósága jellemző foglalatai maradnak képein.

Mindebből logikusan következik Schubert művészetének abszolut nyugalmassága. A mozgás semmi szerephez sem jut itt, akár a modern épitészetben, ahol a barokkmozgalmasság beiktatása végzetesen megbontaná a tökéletes nyugalom és kiegyensúlyozottság harmóniáját. Schubert fára festett, széles sikformákba tagolt képei valójában igazi „csendéletek". Még akkor is, ha interieurt, tájat, vagy éppen figurát ábrázolnak. Csakugyan ábrázolnak és nem pusztán jeleznek. Mert ez az egész művészet egy uj naturalizmus szemléletmódjában gyökerezik. És Schubert Ernő — fiatalsága ellenére is — meglepően érett és komoly, reprezentativ jelentőségü, minden merev dogmatizmustól ment, egyéni képviselője ennek a mai, korszerü pikturának. Szinskálája tiszta és ugyancsak redukált. Vörös-kék-sárga akkordjai tömören, tüzesen és erőteljesen csendülnek ki a barna vagy szürke alaptónusból, amely mindig megőrzi nála jelentőségét, sohasem higul üres foltokba.

Vérbeli festő ez. A legfiatalabb, modern magyar művészetnek pedig éppoly kiforott, mint amilyen igéretes, elsősorbeli értéke. Első kollektiv bemutatkozása ritka meglepetést s őszinte gyönyörüséget szerez minden igaz műbarát számára.

1932. május 3.

SCHUBERT ERNŐ KÉPEI

1. Csendélet — P 120.—
2. Interieur — dr. Artinger Imre tulajdona.
3. Tájkép — P 100.—
4. Csendélet — Byssz Róbert tulajdona.
5. Interieur — P 80.—
6. Csendélet — P 120.—
7. Tájkép — P 200.—
8. Udvar — P 150.—
9. Csendélet — P 100.—
10. Interieur — P 120.—
11. Tájkép —

12. Csendélet ... P 120.—
13. Interieur ... dr. Mihályfi Ernõ tulajdona.
14. Mandolinozó ... P 200.—
15. Csendélet ... P 200.—
16. Csendélet ... P 100.—
17. Interieur ... P 120.—
18. Csendélet ... P 120.—
19. Csendélet ... P 80.—
20. Interieur ... P 80.—
21. Mosónõ ... P —.—
22. Csendélet ... P 200.—
23. Csendélet ... P 100.—
24. Csendélet ... P 80.—
25. Csendélet ... P 150.—
26. Csendélet ... P 150.—
27. Csendélet ... P 150.—
28. Csendélet ... P 100.—
29. Csendélet ... P 80.—
30. Csendélet ... P 80.—
31. Csendélet ... P 80.—

Schubert Ernő

festő

Tamás Galéria kiállítások. IV. év. 44.
Kiáll. Schubert Ernő festőművész gyűjteményes kiállítása.

Schubert Ernő festőművésszé

A Magyar Nemzeti Galéria
Kiállításával emlékezik a
művészre

Losonczi Miklós: „Kiállítások a
Nemzeti Galériában" c. cikkére
Pest Megyei Hírlap 1978. XII. 5

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33
Telefon: 337-748, 340-726
1978 DEC - 5
PEST MEGYEI HÍRLAP

Hírlap
1978. DECEMBER 5., KEDD

Kiállítások a Nemzeti Galériában

ÉLETMŰVEKET REPREZENTÁLÓ A[illegible]SOK

Makrisz Agamemnon szobrai 1979. január végéig, Udvardi Erzsébet és Schubert Ernő művei decemberben láthatók.

Schubert Ernő munkássága

A Magyar Nemzeti Galéria népszerű sorozata most Schubert Ernőre emlékezik. Ő a „Munkakör" egyik tagja, Csók István tanítványa volt, később a kubizmus, elsősorban Braque hatott rá. Ez is ötvöződik művészetében — a látvány és az elvont szerkesztés. Elsősorban festőnek tartotta magát, de ismertek textil- és bútortervei —, képző- és iparművész volt egyszemélyben. Lelkiismeretes, elmélyült alkotó, — művek maradtak utána. Formakészsége mindig gondolati energiákkal párosult, nem a virtuozitás különjáratán haladt. Csendéletei, önarcképei, vízparti házai, külvárosa ma is újdonságnak hatnak. Nincsenek szélsőséges kapaszkodásai, süllyedései. Számára akotta, a mandolin, Vác környéke, piros terítő, hagyma, madár mint motívum, s a festményen is azzá válik; többrészletnél, tárgynál. *Mosónője József Attila* anyaverseinek idején készült és tőle teljesen függetlenül, Schubert Ernő is a kékítő kékjével árnyalja, jellemzi a munkásasszony általános alakját és sorsát. Egyik legjobb alkotása.

1978. DECEMBER 5., KEDD

A SZOT elnöksége a jövő évi tervről

Elutazott a Paraguayi Kommunista Párt küldöttsége

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására no-

nak vezetője és *Péter János*, a KB párt- és tömegszervezetek osztályának helyettes vezetője. A delegáció látogatást tett az MSZMP Politikai Főiskoláján, a Párttörténeti Intézetben, Somogy megyében.

A küldöttség elismeréssel szólt azokról az eredményekről, amelyeket a magyar nép az MSZMP vezetésével a fejlett szocialista társadalom építésében elért. Méltatták az MSZMP és a Paraguayi Kommunista Párt közötti szoros, internacionalista kapcsolatokat. Tolmácsolták a paraguayi kommunisták elvtársi üdvözletét a KMP megalakulásának 60. évfordulója alkalmából.

Az MSZMP képviselői pártunk, a magyar nép szolidaritásáról biztosították a paraguayi kommunistákat, demokratákat, minden hazafit a fasizmus megdöntéséért, a politikai foglyok szabadon bocsátásáért, a demokratikus szabadságjogok helyreállításáért, a dolgozók érdekeiért folytatott áldozatos harcukban. A két párt képviselői megerősítették szolidaritásukat a chilei, az uruguayi és más latinamerikai országokban a fasizmus és annak veszélye ellen harcoló erőkkel.

Megerősítették, hogy az MSZMP és a Paraguayi Kommunista Párt a nemzetközi

Hiszékenyek és szélhámosok

Magam a szélhámosság egyik csúcsának tartom a csalás alábbiakban leírt elkövetési formáját. Az igazsághoz tartozik, hogy akit ezzel a módszerel károsítanak meg, azzal egyáltalán nem tudok együtt érezni, még akkor sem, ha esetlegesen az utolsó forintjaitól szabadítják meg.

Az előbbiekben a szélhámia csúcsáról beszéltem, holott arról van szó, hogy a sértettek a végtelenségig naívak – már-már ostobák – és az elkövetők ezt óriási pszichológiai érzékkel használják ki.

A történet a következő: Az üzletbe besiet egy jól öltözött, aktatáskás, megnyerő külsejű fiatalember és kéri, hogy a főnökkel beszélhessen. természetesen ő valahonnan tudja, hogy az nincs elérhető közelségben, de ezt viszont az alkalmazottak nem tudják. A segíteni akaró beosztott sajnálkozását fejezi ki, hogy főnöke pont most nincs ott, de azonnal biztosítja a komoly külsővel rendelkező szélhámost, hogy amennyiben tud, természetesen segít. Szélhámosunk szörnyülködő arckifejezést vág, majd közli, hogy rajta és neki csak a vezető tud segíteni.

Ezzel egyidőben azonban kinyitja a hivatalosság látszatát alátámasztani hivatott aktatáskát és kiemel belőle néhány szintén nagyon hivatalosnak tűnő iratot. Ezekbe belenéz és komoly arccal azt mondja, hogy ez a találkozó meg volt beszélve a főnökkel, ő nem is érti, hogy miért nem tartja be a szavát, hiszen csak a számára nagyon fontos tartozásáért jött? Nyomatékképpen megkéri az alkalmazottat, hogy azonnal érje el valahogy a főnököt! Ha másképp nem, akkor telefonon. Az már nagyon kényelmetlenül érzi magát, ugyanakkor segíteni akar a főnökén és vagy felajánlja, hogy a kassából kifizeti a kért összeget, vagy a szélhámos érzi meg, hogy mikor kell szinte felszólítani az alkalmazottat a fizetésre, hogy azonnal nyissa a kasszát.

A leírt módszerrel aztán kemény tízezrek vándorolnak át szélhámosunk zsebébe. A leírt és megtörtént eset a kombinatívabb kivitel volt. Az egyszerűbb változat a következő:

A szélhámos bemegy, előad egy gyermeteg mesét, mint indokot a pénzkérdésre. Erre az alkalmazott szó nélkül fizet, sokszor a saját pénzéből. A szélhámos csak köszön és távozik.

A sértett kesereg. A szélhámos röhög a markába. Mindenki más befelé mosolyog. Mondják, az emberi...balgaság határtalan. Ez sajnos így van. Lépten-nyomon arra hívják fel a lakosság figyelmét, vigyázzanak értékeikre és általában körültekintően járjanak el mindenben. Erre aztán az első kérésre kiadják a kezükből a pénzt, ami sokszor nem is az övék.

Sajnos erre a naívságra, a hiányzó pénzre, nem pótlás még a későbbi rendőrségi feljelentés sem.

K. GY.

TEHETŐS EMBER '94

– Kifizeti a lakbért, gáz-, villanyzsámlát, Trabanton jár

Izsák Jenő

Lebuktak a festménytolvajok

A nyár elején a Szerb utca egyik házának lakását feltörték. A hír, sajnos, mondhatnánk, nem különösebben érdekes. Nem úgy a zsákmány, amit a betörők elvittek! A szokásos arany-ékszerek és készpénz mellett 8 darab nagyértékű, vászonra festett olajfestményt zsákmányoltak. Ezeket a helyszínen, nem éppen kellő alapossággal, már-már barbár módon szedték ki a keretekből. A lakás tulajdonosa, özvegy Sz. B.-né, aki a bűncselekmény elkövetésekor súlyos betegen kórházban feküdt, csak hazaérkezése után értesült a történtekről. Az idős özvegyasszonyt erős sokkhatást érte, amikor megtudta, hogy a féltve őrzött festmények mindegyike a betörőké lett. Lehet, hogy ez a sokkhatás is közrejátszott abban, hogy még a nyomozás befejezése előtt elhunyt.

A nyomozást a Bűnügyi Osztály nagy erőkkel indította meg. A nyomozás vezetésével és koordinálásával a Betörési Csoport vezetőjét, a nagy tapasztalatú, rutinos Kaló Zoltán főhadnagyot bízták meg.

A kapitányság nagy öregje és kis csapata pontról pontra került közelebb a megoldáshoz. Az aprólékos munka csak nem akarta meghozni a gyümölcsét.

A közmondás szerint: A jó kapusnak van szerencséje. Így történt ez esetünkben is; Kaló jó kapusnak bizonyult. A rejtélyre egy egyszerű, hétköznapi közúti ellenőrzés derített fényt. 1994. szeptember 14-én az éjszakai órákban a XI. kerületi Fehérvári úton közúti ellenőrzés során,.egy régi Moszkvicsból előkerültek a festmények, továbbá ott ültek benn az azokat eladni kívánók, és az azt megvenni kívánók is.

Az elsődleges kihallgatások során természetesen fogalmuk sem volt arról, hogy miért vitték be őket a rendőrségre? Mi több, volt aki hangot is adott a felháborodásának. A házkutatások után persze alább adták. Főleg amikor megtudták, hogy lakásukból jó néhány bűncselekményből származó tárgyat sikerült beazonosítani a nyomozóknak. Így több kisplasztikát, jó néhány hamis német 500 márkás bankjegyet, valamint egyéb apróságokat.

A betörés elkövetésével alaposan gyanúsítható két személyt, köztük a büntetlen előéletű mérnököt a bíróság előzetes letartóztatásba helyezett.

Betörőink számláján jó néhány, a kerületben elkövetett betörés van, amire a bizonyítékok beszerzése folyamatban van. Minden bizonnyal súlyos évekkel mázsálja majd a bíróság bűntetteiket.

K. GY.

JÁTÉKOK ÉS JÁTÉKOSOK

Emléktábla nélkül

Vas István régi otthona

Szép szokás, hogy híres művészek, tudósok egykori otthonára, szülőházára emléktáblát helyeznek el. Az arra séltáló elmerenghet kissé, fölidézheti magában a nagyszerű alkotó életútját, személyiségét, elgondolkodhat rajta, vajon környezete inspirálta-e, ihlette-e művelt. Vannak azonban épületek, amelyekről sajnos hiányoznak ezek a figyelemfelkeltő feliratok.

A Belvárosban, a Dunával párhuzamosan fut egy különösen szép utca. Nagy melegben enyhet adó, mégsem hűvös sikátor. Rendelőintézet, csarnok, étterem teszi forgalmassá, hatalmas, árnyas fái ugyanakkor csendes bölcsességgel figyelik a járókelőket. Némely háza mostanában újul(t) meg szemet gyönyörködtetően, de omlóromló állapotúak is akadnak. Az utóbbiak közé tartozik a körfolyosós, szőnyegporolós, régi időket idéző 5-ös számú épület. Itt, ebben a Hold utcai – már a neve is költőhöz illő – házban élt 1936 és 1939 között Vas István és első felesége, Nagy Etel táncművésznő.

De adjuk is át a szót a Miért vijjog a saskeselyű? című önéletrajzi prózakötet poétához méltó líraiságú sorainak!

De mikor már túlestünk a házasságkötés hivatalos hercehurcáján, amely annyira elvei ellen való volt (Eti elvei ellen, aki Kassák Lajos élettársának, Simon Jolánnak egyik leánya volt), és mire hosszú keresés után rátaláltunk a Hold utcai lakásra, annak a bizonyos, romantikusan ódon, mértéktartóan móros, és egyben bővülően biedermeier kis háznak első emeletén, őt is elfogta az új lakás, az új környezet, az új élet izgalma és várakozása. Nyaralásra tehát ebben az évben sem gondolhattunk: szabadságomat a költözésre és megtelepedésre fordítottuk. Egyébként is minden pengőre szükségünk volt a lakás fogyatékos és kissé egyoldalú berendezéséhez. ...a Hold utcai lakásnak jó nagy szobájában és halljában ugyanannyi szabad hely volt, mint a Nádor utcában (korábban Eti ott tanított mozgásművészetet), nem is beszélve a rendeltetésénél fogva is üres, szép és ugyancsak nagy tornateremről, amelyben egyéb kellék sem volt látható, csak egy bérelt pianínó meg Eti táncdobja: főleg tanítás közben kezelte.

Az ürességnek mindenesetre megvolt az az előnye, hogy a költözködés, berendezkedés nem foglalta le minden időnket, erőnket. És ha előző évi szabadságomat mint budapesti nyaralást emlegettem, ezt nyugodtan nevezhettem Hold utcai nyaralásnak – mert a közvetlen környékről nemigen mozdultunk ki. Szép, kellemes nyár volt, nem túl meleg, legalábbis a szabadságom idején. Akkor még Bandholtz tábornok szobra nem csúfította el kilátásunkat a tekintélyes Nemzeti Bank és Lechner szecessziós Postatakarék palotája között gyerekkorom sétaterére. Házunk előtt közvetlenül egy gesztenyefa állt, és ha kiléptünk az erkélyre, hatalmas koronájának kellős közepében éreztük magunkat...

Boldogság, szerelem színtere volt tehát ez a lakás egész addig, míg Eti betegségének tünetei mutatkozni nem kezdtek. Az eleinte hisztériának diagnosztizált agydaganat elszakította egymástól az ifjú házasokat. Eti három hetet töltött a Szabolcs utcai kórházban – három hétig voltam egyedül az üres lakásban.

Üres... egyedül – persze, nem pontos szavak ezek, a szó szoros értelmében. Hiszen amióta beköltöztünk a Hold utcába, kiadtuk albérletbe a három utcai szoba közül a legkisebbet, a bal szélsőt – enélkül ki sem tudtuk volna fizetni a lakbért. Egy elegáns, egy nett, fiatal házaspár vette ki a szobát: a férfi karcsú, fekete bankfiú volt valahol a közelben...; az asszony nem dolgozott, szőke, bécsi nő volt... Szóval nem maradtam egyedül az üres lakásban, annál kevésbé, mert ezen a pesti-bécsi, törvetűrve-turbékoló házasparon kívül élt benne egy másik is, akiknek takarításért adtuk ki a cselédszobát. Egyedüllétemben is rendben tartották a szobákat – meg engem –, néha meg fölnézett Piri, Eti nővére, aki nála is rögeszmésebben ügyelt a tisztaságra, sőt még a csínre is adott: most is úgy találta, hogy nagyon kopottak a bútoraink, ezért a cikornyás karosszéket, a piros posztós kártyaasztalt (amely nálunk ebédlőasztalul szolgált) meg az én ócska irodai asztalomat bekente brunolinnal.

De a mi nagy, Schubert Ernő által megtervezett és összeszerkesztett rekamiénkat és a könyvespolcokat meg azt az egy szőnyeget kivéve, amin gyerekkoromban tiltott könyveket búvva hasaltam – képtelennek, szedett-vedettnek éreztem Eti nélkül az egész berendezést.

Mi közöm ezekhez a kölcsönkapott bútorokhoz (az Azután című Vas István-kötetből tudhatjuk, hogy még meggypiros posztópárnás, faragott karosszéket adott kölcsön nekik Déry Tibor), ehhez a nagypolgári hulladékhoz? Déry nemcsak bútorokkal látta el Vasékat, hanem albérlőt is akart szerezni nekik, mégpedig József Attila személyében. ...barátai most már ki akarják hozni Attilát a szanatóriumból, és lakásd keresnek a számára, olyat, ahol meglehet nyugodtan, függetlenül, de azért... nem, nem ápolás és nem is felügyelet alatt, csak olyan helyen, ahol mégis rajta tartják a szemüket...

Márpedig Déry tudott róla, hogy a mi kedves albérlőink... tőlünk elköltözni készülnek: eljutottak odáig, hogy főbérleti lakást vehetnek ki – nekünk pedig új albérlő után kell néznünk. Vas mégis nemet mondott Déry ajánlatára, mert Eti nagy nehezen lábalt ki nyári ájulásaiból és emlékezetkieséseiből, de visszanyert egyensúlya sokkal bizonytalanabb annál, semhogy Attila elmezavara föl ne billenthetné. József Attila tehát nem költözött be a Hold utcába, sőt nem sokkal e lehetőség felvetődése után az élők sorából is távozott. Rövid idő múlva Nagy Etel is követte... Nem csodálkozhatunk hát a következő sorokon: ...el innen! egy órát se többé az üres, árva tornateremmel szomszédos szobában, a kettőnk gyönyör erkélyén, az édes gesztenyefa lombjai alatt. Nem volt nehéz megszabadulni a lakástól: Eti halálhíre rögtön elterjedt a Hold utcai házban, és a földszinti suszter – aki megtollasodott időközben – kapva-kapott az alkalmon., hogy felköltözhet a házúr valahai díszlakásába, az első emeletre: az októberi házbért már nem nekem kellett kifizetni. Vas István tehát visszaköltözött szülelhez a Sas utcába: igen, mert a Hold utcai, elveszett éden látványát nem bírtam elviselni...

Ezt az édent nem szabadna elfelejtenie az utókornak sem. Állítsunk emléktáblát vagy/és teremtsünk mi is magunknak édent!

R. S. E.

A bajban segítünk!

Temetkezési ügyekben forduljon a belvárosban lévő egyetlen irodához.

Bemutatóterem, megrendelésfelvétel:

V. ker. Nádor u. 30.
Telefon: 112-7066,
112-7067,
Fax: 131-6214
Nyitvatartás:
hétfő-péntek:
8-17 óra között

Igény esetén személyesen felkeressük!

Kegyeleti Szolgálat

Képünkön a szeptember 7-én, a Vigadó Galériában megnyílt kiállítás érdeklődő vendégeit örökítettük meg.
Fotó: Szalay István

Schubert Ernő kiállítása

81

Harminc képpel új fiatal művész mutatkozik be holnap a Tamás Galériában. Az előtte járó, örök forrongásra ítélt generáció problémáiból, a kubizmusból és képarchitektúrából indult el, de korához – és korunkhoz – képest meglepően tiszta, nyugodt, kiforrott világ alakul képeiből. Ez már a húszévesek generációjának önálló hangja. Szemlélete: új naturalizmus, amely a dolgoknak csak festői értékeit látja, és pátoszmentes nyugalommal gyűjti őket új rendbe.

Munkái mögött érezzük, hogy komolyan, szolidan, felelősséggel készült mesterségére, zseniskedés hangulatai helyett itt a műhely alázatos szeretetét és a munka szerénységét látjuk.

Ezek az értékes tulajdonságok kivételes festői tehetség fejlődését segítik – ezért várhatunk igen jelentős eredményeket a fiatal Schubert Ernőtől, akinek ez az első bemutatkozása különös figyelmet érdemel.

Magyarország, 1932. április 3.

Mihályfi Ernő: Művészet, barátaim
Bp. Corvina 1977

Egry József új képei a Tamás Galériában

Kettős jubileumot jelent Egry József holnap megnyíló kiállítása. A Tamás Galéria, amely öt évvel ezelőtt – ugyancsak Egry képeivel – kezdte modern kiállításainak sorozatát, félszázadik tárlatához érkezett most s ezzel Egry József ötvenedik születésnapját ünnepli.

Méltóbb névvel nem is jelezhetnék a modern magyar művészet útjának fontos mérföldköveit. Mai festészetünknek ő a legérdekesebb, legeredetibb, s amennyire a kortárs szemével ítélni szabad, talán legnagyobb alakja.

Az utolsó negyedszázad egymást kergető művészi forradalmaiban, folyton változó irányai között egyedül, magányosan, szabadon nőtt, fejlődött Egry művészete. Olyan naiv, üde, tiszta érzékenységű szemmel és lélekkel, amilyenből a népművészet születik, látta meg minden művész közül először a Balaton csodálatos, színt és fényt oldó levegőjét.

Egyéni témájához egyéni kifejezőeszközöket teremtett, amellyel tökéletesen tudja közölni költői vízióit. Ezek a fényálmok csak a magyar tenger vidékének különös atmoszférájában és csak Egry lelkében születhettek. Ezért jellegzetesen magyar ez a művészet, teljesen független a Párizsban, Berlinben és Rómában született s onnan terjedő új irányoktól.

Új képei még teljesebben mutatják a misztikus mélységeket, ahová ez az egyedülálló lírikus festő eljut.

Magyarország, 1933. február 12.

Schubert Ernő

SCHUBERT ERNŐ textiltervező, festő- és grafikusművész alkotásaiból nyílt emlékkiállítás tegnap a Nemzeti Galériában. A több mint 60 művet felvonultató tárlat a művész 30-as évek közepéig terjedő korszakából ad ízelítőt.

Magyar Hirlap 1978/275/8

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ernő Schubert

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JAN 23

1021

Ernő Schubert (1903—1960): Vase mit Rosen
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

Márk Vedres (1907—1961): Menschenpaar
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

Schubert Ernő

Pesti Napló
1936 X. 4.

2.

Uj realisták

Fiatal művészek új csoportja mutatkozik be a *Tamás Galéria* évadnyitó kiállításán. Új művészcsoport, amelynek első és legfőbb érdeme — maga a fiatalság.

Saját vallomásuk szerint »valami emberi tartalom, valami mélyebb életkapcsolat« kifejezésére törekednek. Úgy érzik, hogy »elődeik formaproblémáin a mai valóság túlhaladt s az új élettartalom a maga sokrétű összefüggésével új művészi formákat követel. Ez az *újrealizmus* útja«. Művészi program nemigen szokott pontosan kifejező és világos lenni. Önmagában ez sem túlságosan precíz és körülhatárolt. Ha viszont képekbevalósulását nézzük: éppenséggel csalódást érzünk. Ezeknek az »új realistáknak« legtöbbje kissé *illusztratív* módon igyekszik éreztetni az »életkapcsolatokat« s egyszerűen visszamegy a *tézistéma* festéshez, — *formailag* a legkülönbözőbb módon. Legfeljebb abban hangolódnak össze, hogy csaknem kivétel nélkül kedvelik a sötétkomor, nehéz barna színeket s a markánsan rajzos felépítést. Festőik közül főkép *Schubert* Ernő (akinek kvalitásait már régebbről ismerjük), *Bán* Béla és *Sugár* Andor válik ki, a grafikusok közül pedig Ilse *Kühner*, *Hevő* István és *Buti* István. A szobrászok csoportjából magasan kiemelkedik *Gádor* István, *Bokros-Birman* Dezső és *Goldman* György. Őket azonban igazán nem kell most felfedezni. Mint ahogy nem kell szegény elhúnyt *Derkovits* Gyulát sem, akinek két megkapó festménye a kiállítás ékessége.

K. A.

— **(Uj progresszív művészek kiállítása a Tamás-galériában.)** Legigazibb hivatását teljesíti *a modern kiállításokat szervező bizottság*, amikor fiatal progresszív törekvésü művészek munkáit mutatja be a közönségnek az Akadémia uccai kis kiállító szalónban.

Tizenhárom festő és két szobrász munkáit állították most ki, a legerősebb tehetség közöttük kétségkivül *Schubert* Ernő, akinek képességeit legutóbb a KUT kiállítása alkalmából méltathattuk és aki most egyetlen képével új, nagy perspektívájú fejlődésről számol be. Az ő törekvéseihez kapcsolódik a szintén nagyon tehetséges *Göllner* Miklós és kevésbé éretten, egyelőre még sok szertelenséggel: *Képes* György, *Korniss* Dezső, *Hegedüs* Béla, *Vajda* Lajos, *Trauner* Sándor. Valamennyien igazi festőtehetségek, akiknek fejlődésében bizhatunk. *Bene* Géza munkáit már régebben ismerjük, most erősen párizsi hatás alá került. Uj név *Csapek* B. Károly, aki néhány hangulatos tájképet állított ki, *Gábor* Jenő, *Kolozsvári* Sándor, *Dési Huber* István és *Sugár* Andor törekvései még bizonytalanok és egyenetlenek. A két fiatal *szobrász* — *Littman* Frigyes és *Goldmann* György — tehetséges. Különösen az utóbbinak női portréja ígér sokat. *(m—i.)*

Schubert Ernő
Ma 1920. III. 20.

Schubert Ernő

— **Kiállítás a Tamás-galériában.** *Schubert* Ernő első kollektív kiállításával kimondottan progresszív irányú művésznek mutatkozik, aki kétely nélkül, természetes biztonsággal jár a kubizmus és konstruktivizmus útjain. A művészetek forradalma még zajlik, de ő már a vívmányok birtokában érzi magát és nem kételkedik benne, hogy ez az új művészi világ örök időkre szól. Tájképekkel, csendéletekkel, interiőrökkel kezdte, amelyeket szögletes síkokba, szabályos mértani idomokba stilizált át; később a mértani formákra mind nagyobb súly helyeződik és a kép komplikált síkkonstrukcióvá változik, amelyben a csendéleti tárgyat, az interiőrt már csak a kereső, az analizáló szem lelheti fel. A formai problémák vannak az előtérben. De Schubert Ernő talán egy második forradalmat is meg fog még vívni egyszer, hogy a formai alapoknál is mélyebb emberi alapokhoz újra visszaérkezzék. Mai formájában művészete, bármily sok ízlés és tehetség legyen is benne, inkább egy könnyű, grafikai műfaj, a *plakát* stílusának felelne meg, mint a szó mélyebb értelmében vett festészet követelményeinek. — Schubert mellett az Alkotó Iparművészek rokonszenves csoportja állítja ki újabb kollekcióját. *(G.)*

P.N. 932. IV. 3

Schubert Ernő

Schubert Ernő képei a Tamás-galériában

A müvészi vajudások utvesztői között szerepel már néhány éve a sikok, szinfelületekkel bevont sikok tárgy- és alakképző játéka. Végtelen sora van már a festőmüvészeknek, akik erre a játékos utra tévedtek; elég sokan vannak már, akik visszafordultak, s igen kevesen, akik végig járták a meddő utat s eredménytelenséggel szenvedték végig ezt a kitalálást. *Schubert* Ernő még bizik ebben a játékban, még kutatja a festőiség formanyelvét abban, hogy fournirlapokat, viaszosvászonfelületeket, terazzo, csempelapokat, heterogén szinsikokat metsz össze és helyez egymás mellé. Egy bizonyos: olyan biztos szinérzékkel, a tárgyaknak axonometrikusan pontos árnyékhatásával, azzal a formaképző tudással, amelyeket nem tud *Schubert* Ernő elrejteni, soha sem fogja elproletarizálni a szent, örökszép, esztétikusan nemes képzőmüvészetet. Schubert fog még festeni is.

Boross Mihály.

E.K. 932 IV/3

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

IV. ÉV

XLIV. KIÁLLÍTÁS

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

SCHUBERT ERNŐ

FESTŐMŰVÉSZ

FOLYÓ ÉVI ÁPRILIS HÓ 3-ÁN,
VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR MEGNYILÓ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

EZ A MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS BÁRMELY NAPJÁN KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: ÁPRILIS 17-IG
VASÁRNAP DÉLELŐTT 10—2-IG
HÉTKÖZNAP D. E. 10-TŐL ESTE 6-IG

TAMÁS GALÉRIA

BUDAPEST V.
AKADÉMIA U. 8

MODERN
KÉPKIÁLLITÁSOK
MODERN
LAKÁS- ÉS
IPARMŰVÉSZETI
KIÁLLITÁSOK
MODERN
KERETEZÉS

TELEFON: 25-4-23

NYOMTATVÁNY

MAGYARORSZÁG
2
FILLÉR

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán

úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

IX Gyáli u. 15/6

35.	Schubert Ernő:	Alvó nő.	20,-P
36.	"	Tájkép.	30,-"
37.	"	Modell.	30,-"
38.	"	Szántás.	20,-"
39a.	"	Két nő ~~Tájkép~~.	20.-"
39b.	"	Alvó nő	20.-"
39c.	"	.....	
39d.	"	.....	
39e.	"	.....	
39f.	"	.....	
39g.	"	.....	

K A T A L O G U S.

1.	Schubert Ernő:	Kompozició.	60,-P.
2.	"	Tájkép.	40,-"
3.	"	Ülő nő.	35,-"
4.	"	Tájkép.	30,-"
5.	"	Olvasó nő.	35,-"
6.	"	Iró nő.	40,-"
7.	"	Tanulmányfej.	35,-"
8.	"	Balkon.	25,-"
9.	"	Mosogató lány.	40,-"
10.	"	Tájkép.	35,-"
11.	"	"	40,-"
12.	"	Ülő férfi.	35,-"
13.	"	Tájkép.	30,-"
14.	"	Müteremben.	40,-"
15.	"	Olvasó nő.	30,-"
16.	"	Két leány.	20,-"
17.	"	Tanulmány.	25,-"
18.	"	Naplemente.	40,-"
19.	"	Sikáló.	25,-"
20.	"	Olvasó leány.	40,-"
21.	"	Barátnők.	42,-"
22.	"	Sikálók.	25,-"
23.	"	Olvasó nő.	40,-"
24.	"	Tájkép.	25,-"
25.	"	"	30,-"
26.	"	"	35,-"
27.	"	Mosogató lány.	30,-"
28.	"	Festőnő.	30,-"
29.	"	Ebéd.	25,-"
30.	"	Varrónő.	30,-"
31.	"	Müteremben.	25,-"
32.	"	Konyhában.	35,-"
33.	"	Himző n[illegible]	[illegible]5,-"
34.	"	Pipázó	30,-"

Schubert Ernő

Magyar Nemzet 1970 X. 10 1000 d.

Nagy tehetségű és sokoldalú, a szó legigazabb értelmében vezető mesterét veszítette el tíz esztendeje Schubert Ernő halálával a magyar képzőművészet. Mert Schubert Ernő nélkül nemcsak a hazai textilművészet alkotói között, nemcsak iparművészetünk jelesei és vezetői, hanem képzőművészetünk meghatározó szerepű és erejű művészei között is üresen maradt a hely. Azok közé a művészek közé tartozott, akiknek nem jelentettek korlátot a műfajok határai. Pályáját Fényes Adolf keze alatt kezdte, majd Réti Istvántól és Csók Istvántól tanult a Képzőművészeti Főiskolán. Első kiállításán még festményeket, absztrakt kompozíciókat mutatott be a Tamás Galériában. De érdeklődése hamarosan, s nagyon fiatalon kiterjedt a grafika, majd az iparművészet: a bútortervezés és a textiltervezés térségeire is. Aktivitása, közéleti érdeklődése a hazai művészet haladó mozgalmainak sodrába vezette pályájának kezdeteitől — tagja volt a KUT-nak, majd az UME-nek, s a Szocialista Képzőművészek Csoportjának. A felszabadulás után Schubert Ernő saját műhelyében és a művészeti közélet fórumain egyaránt az új szellemű művészet megteremtésén fáradozott, korai haláláig. 1948-tól 1952-ig az Iparművészeti Főiskola igazgatója volt, s e posztján ő volt az, aki az 1948-ban főiskolai rangra emelkedett intézet céljainak és képzési módszereinek kidolgozásával és megvalósításával megadta iparművészetünk e fontos műhelyének alapvonásait.

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

SCHUBERT ERNŐ

NÉPSZAVA
Budapest

1987 OKT 15

ÉVFORDULÓK

SCHUBERT ERNŐ
festő, grafikus és textiltervező, érdemes művész, az Iparművészeti Főiskola volt főigazgatója, 10 esztendeje halt meg.

BURA SÁNDOR
cigányprímás születésének 75. évfordulója.

F. W. NIETZSCHE
német filozófus 126 esztendeje született.

FEJÉR LIPÓT
világhírű matematikus, Kossuth-díjas akadémikus halálának 11. évfordulója.

M. J. LERMONTOV
kiváló orosz költő és író 156 esztendeje született.

EVARISTO TORRICELLI
olasz fizikus, az első légsúlymérő elkészítője születésének 362. évfordulója.

TADEUSZ KOSCIUSZKO
lengyel szabadsághős 153 esztendeje halt meg.

— mert hadi-
erű tömegiszo-
k — mit is?
let problémáit,
ást, ezt több-
leménye, hogy
olcsóbban kel-
y, ahogy most
ben levő válla-
gtelen haszon-

ıtatja a gyá-
a fehér desz-
talmas ládát,
várakoznak az
ra festve üveg-
ly — nemzet-

dezem:
Végül is:
„Első és
el — minc
gondolkodá
igényeljen
hez is tud
Nem vol
egyszer, ré
hás sem, n
ron, akkor
gítő a ke
megfontolts
Munkájá
is ez a biz

Schubert Ernő
festő

** **Schubert Ernő.** (Tamás Galéria.) Ez a fiatal festő, mint legtöbb kortársa, a korabeli „uj"-at keresi. A kordivat hajszolásában azonban ő is megkésett, mint a magyar művészet általában. A tárgyaknak és az életjelenségek formáinak a geometria szabályai szerint való „egyszerüsitése" már régóta nem ujság. Ami pedig ennek a törekvésnek a művészeti lehetőségeit illeti azokról is rég kiderült, hogy fejlődés számukra nincsen és hogy sehová sem visznek. Mindezért sajnálnunk kell ezt a fiatal művészt, kinek tehetségéről volt már alkalmunk meggyőződni, s kinek tehetsége terv- és céltalan kubizálásában is megmutatkozik. Szinérzéke van, érzéke az iránt, hogyan kell a szineket finom összhangba foglalni. Olyan értékes tulajdonság ez, amely jövőt jelent, kivált, ha a festő olyan fiatal, mint Schubert Ernő. *(e. a.)*

1932.
ápr. 3.
Ujság

Szálldobosi erdő IV. 127

~~Anna Margit~~

~~[illegible]~~

Schubert Ernő

koll. kiáll. 1947.
febr.

a Ruszmyák-klinikán

erod
Szinhár

1947. febr. 12.

✓

Unterschied, wie es die Kritik leider häufig begeht, wenn wie hier die Menge der Einzeluntersuchungen, der auf nahen, weiten und

unserer Schule und unseres Volkes und tiefe Einblicke in die Verhältnisse, Bedürfnisse und Pflichten der Gegenwart eröffnen. Hoffen wir, dass es ihrer viele sein werden. In ihrer aller Namen und im Namen unserer Wissenschaft wollen wir zum Schlusse aufrichtig danken zunächst Herrn Dr. K. Kehrbach, der durch die Einbeziehung unseres Schulwesens in sein wahrhaft grossartiges Unternehmen das Erscheinen dieses Buches wesentlich gefördert, dann den Herren Verlegern, die dasselbe bei mässigem Preise vortrefflich ausgestattet haben; vor allen andern aber wollen und müssen wir dem Verfasser, Herrn Dr. Fr. Teutsch, innigen Dank sagen für dieses monumentum scholae Saxonicae Transs., für das Neue, das er in seinem Buche zum erstenmal veröffentlicht, für das Alte, das er verbessert, für die mannigfachen erklärenden und geschichtlichen Beigaben und in jedem Falle für die Förderung, die unsere Wissenschaft, für die Anregungen, die wir alle aus seiner Arbeit empfangen. *J. W.*

Über den Weg der deutschen Einwanderer nach Siebenbürgen.

Die „Mitteilungen aus dem Stadtarchiv von Köln“ fügen [1]) einer kurzen Anzeige der unter obigem Titel von Franz Zimmer-

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés húsz éve. 1960–1980
Tevan 1994

0 x 190 cm, 4-es
:., alatta védjegy.
gnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
eg.

x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szötte
a. Tímár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
g.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

78. 130 x 195
p.f. HL CM
t
on.

x 600 cm, 4-es
4. Szötte Hidvégi

bor Kórház.

zsef:

cm x 464 cm,
J SZE, szötte
ye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

-XII., XIV., XVIII.,
XX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
n Gyula: XXVI.

8., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
anosné: 4., 12., 13.,
32. id.
cs Ferenc: 2.
Susits László: 17.
yi Gyuláné: 35.

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Eta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Lívia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Schubert Ernő

MHSAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE
1983 JAN 8

SCHUBERT Ernő
1021

ISMERJÜK MEG!

Schubert Ernő: Csendélet 1930.

(1903—1960) **vászon, olaj, 41,5x70 cm**

Sorozatunkban eddig nagyon kevés csendélettel találkozhatott az olvasó, holott a múzeumi anyagban szép számmal találhatók e műfaj — igaz, nagyon változó színvonalú — példái. E „mellőzés" oka mégsem valamiféle idegenkedés a novellisztikus elemeket nélkülöző csendélet interpretációjának többnyire igen hálátlan feladatától, hanem sokkal inkább az a felismerés, hogy e műfaj hitele mára, a kommercializálódott műkereskedelem dömpingje következtében ugyancsak megkopott. De külön kell választanunk a műalkotást a jellegzetesen kispolgári igény, illetve igénytelenség kielégítésére hivatott, tucatszám készülő, s biztos piacú szobadísztől, annál is inkább, mert a csendélet nagymúltú műfajának a huszadik századi művészet fejlődésében is rendkívül fontos szerep jutott; s ha a valódi művek jelentőségét vizsgáljuk, kiderül: a csendélet nem szorul művészettörténeti rehabilitációra.

A csendélet — mint a lexikon definíciója mondja: — élettelen tárgyakból, edényekből, virágokból, gyümölcsökből, élelmiszerekből, hangszerekből (s ezernyi más elemből) összeállított, történés nélküli kompozíció. (Lényegét érzékletesen fejezi ki az olasz műszó is: „natura morta".) Évezredeken keresztül a festészettörténet szerény mellékszereplője volt, egyiptomi és pompeji falfestmények nagyigényű, cselekményes kompozícióinak egy-egy ikonográfiailag szigorúan indokolt részlete, középkori táblaképek és mozaikok járulékos eleme. A németalföldi és itáliai reneszánszban kezdett a csendéleti tárgyak ábrázolása jelentőségteljes festői feladattá válni, de még mindig figurális együttesek részeként. A csendélet önálló képi műfajjá avatásában Caravaggióé, igazi felvirágoztatásában a XVII. századi holland festőké az érdem. A XVIII. században a francia Chardin, majd a múlt század végén a nagy posztimpresszionisták, Cezanne és Van Gogh művészetében vált nagyon fontosssá e műfaj. A Cézanne nyomdokain járó kubizmusnak pedig egyenesen legkedveltebb témáivá lettek a csendéleti együttesek. S eközben észrevétlenül a művészettörténet talán legnagyobb forradalmának, sorsfordulójának részesévé vált e jelentéktelennek látszó műfaj.

Schubert Ernő, a század első fele magyar művészettörténetében progresszív szerepet játszó, a Szocialista Képzőművészek Csoportjával s a Kassák-féle Munkakörrel egyaránt kapcsolatba kerülő, s egyes periódusaiban határozottan avantgarde igazodású festő, később textiltervező, művészetpedagógus legtöbb festői művét e műfajban alkotta. A cézanne-i

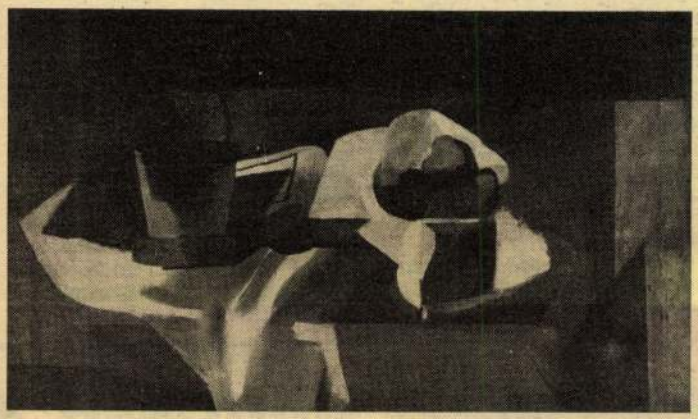

csendéletfelfogást követi e képen még motívumainak (edények, gyümölcs, drapéria) megválasztásában is, s egy olyan formanyelvet, mely a kubizmus eredményeinek sajátosan megkésett, kompromisszumokkal adaptált feldolgozásával jellemezhető. De ne feledjük: a konstruktív formálás minden karakterisztikus megnyilvánulása eretnekségszámba ment ekkor a hivatalos művészetpolitika szemében. Schubert csendélete persze ettől még nem lesz súlyos mondanivalójú kordokumentum, mint Derkovits ugyanebben az évben keletkezett Halas csendélete. Áttételek nélküli, par excellence csendélet ez, pusztán festői problémák igényes megoldásával. A holland elődök tárgykultuszától, s Cézanne heroikus tömörítésétől és analízisétől alapvetően különbözik abban, hogy e képen már nem a tárgyak testisége, hanem jobbára inkább dekoratív folt-mivolta a döntő. A tektonikus szerkezet, a dekoratív foltrendszer kimért, de határozottan festői hatásokra törekvő felületkezeléssel társul. A kompozícióban főszerepet játszó horizontálisok túlsúlya nyugodt, kiegyensúlyozott hatást biztosít. Formai feszültségek nélkül felépített kép ez. Dinamizmusa inkább a tónusok erőteljes kontrasztjában, s a színek erejében; a kolorit alaphangját megadó meleg vörösek, okkerek, barnák s a képmező közepén tömörülő hideg fehérek ellentétében érvényesül.

A festmény 1982-ben, vásárlás útján került a múzeum gyűjteményébe.

Várkonyi György
Fotó: **Rosta József**

AZ OLVASÓK FÓ

Örültünk, hogy írtak róla

Lapjuk karácsonyi számában írtak a Tapolcán élő dr. Szabó Endre nyugalmazott főorvosról, aki a nagysimonyi iskolának könyvvásárlásra 50 ezer forintot ajándékozott.

Nagy öröm érte családunkat, amikor róla olvashattunk, akit mi negyven éve kerestünk. Az újságírót illesse első köszönetünk, mert általa tudunk hol- és hogylétéről. Az utóbbi fáj, mert az olyan „igazi" orvosnak, mint amilyen ő volt, nem szabadna megöregednie, örökké délcegen kellene köztünk járnia.

Gondolom, sokan ráismertek a régi „Dömötöri" körzetből. Nagy volt a sár és a körzet, az emberek meg nagyon szegények. A Doktor úrnak sok dolga akadt a jegyzővel is, mert a szegények szappanjegyét a gazdagoknak adta. Mindig a szegények táborát védte, egészségét vigyázta, erre tette fel az életét, ezért hadakozott bárkivel szemben.

Családunk nagyon sokat köszönhet neki. Hárman voltunk gyerekek, édesapám napszámmal és reszesmunkával kereste családja kenyerét. Egészségének ártott a nehéz munka, súlyosan megbetegedett. Szomorú sors volt a miénk. Kórházra es orvosra nem volt pénzünk. Ekkor értesültünk róla, hogy új körzeti orvost kaptunk. Szegény anyánk szégyellően ment hozzá és kérte, segítsen rajtunk. Ezután naponta négy kilométert gyalogolt oda-vissza, és ingyen gyógyította édesapánkat. Hónapokig tartott a kezelés, édesapánk csonttá soványodott, de hála Szabó doktor úrnak, felépült. Most 81 éves és még mindig dolgozik. Apám neve Nagy Imre. Nemeskoltán laktunk. Talán emlékszik még a doktor úr, a szobánkban volt a padlás feljárata, ez volt lakásunk egyetlen helyisége.

Ahogyan a Főorvos úr nem feledte el a régi körzetét, annak lakói sem feledték el őt. Ha hazamegyek falumba sokszor hallom emlegetni, aki — az újságcikkből tudjuk — olyan maradt, amilyennek mi akkoriban megismertük.

Tóth Józsefné (Nagy Jolán)
Szombathely, Rumi út 128.

Félrehallás

Vékony, szemüveges pedagógusnő reklamál egy korábbi hírünk kapcsán. Megírtuk az újságban, hogy a Bolyai János matematikai versenyen második helyezést ért el a Hámán Kató általános iskola, holott ez az érdem valójában a kámoni iskoláé. Utánanéztünk a dolognak s kiderült, hogy elírásról, pontosabban félrehallásról van szó. Gépírónőnk, aki telefonon felvette a hírt, rosszul hallotta az iskola nevét. A hibáért elnézést kérünk, előfordul ilyesmi, megígérjük, hogy egy kis hírben helyreigazítjuk a hibát.

— Ez kevés lesz — köti az ebet a karóhoz a pedagógusnő, mondván, hogy az iskola tekintélyéről van szó. Annál is inkább, mert ilyen félrehallás máskor is előfordul. Sokan ...

Jogos-e a bírság?

Karácsony másnapján távolsági busszal érkeztünk a szombathelyi állomásra, ahonnan a 12 óra 50 perckor induló vonattal kívántunk Kőszegfalvára utazni. Nem volt időnk vonatjegyet váltani, futottunk a vonathoz.

Eddig úgy tudtam, ha a távolsági buszjegyet felmutatom, a jegykezelő bírság nélkül ad jegyet. A személyvonat utolsó kocsijánál állt a kalauz, odaszaladtam és megmondtam, vidékről érkeztünk, tőle szeretnénk jegyet váltani. Kijelentette, ő csak száz forint bírság felszámolásával hajlandó jegyet adni. Köszöntük, így nem kértünk, kettőnknek soknak találtuk a száz-száz forintot.

Az ünnepek alatt a 14 órás vonat nem közlekedett, így kénytelenek voltunk visszautazni Vasszécsenybe. Igaz, azóta is értetlenül gondolunk az esetre, mert máskor előfordult velünk, hogy a vonaton kaptunk bírság nélkül jegyet. Vagy talán kalauza válogatja?

Harminckét forint volt busszal az útiköltségünk Szombathelyig, meg harminckettő vissza, kiadtuk a pénzt és a fáradságunk is hiábavalónak bizonyult. Pedig karácsony volt, a szeretet ünnepe.

Nagy István Vasszécseny, Petőfi u. 48.

Pontosítás

A Volán Vállalat tájékoztatásaként közöltük december 29-én, a **Változások az autóbusz-díjszabásban** című írásunkat. Annak utolsó bekezdése hiányosan, ennek következtében félreérthetően jelent meg. A következőkben pontosítjuk a tájékoztatót.

„A pótdíjazás szabályai — kizárólag a helyközi autóbuszjáratokon — 1983. ja...

Negyven forint pótdíjat köteles fizetni, aki kézipoggyászként be nem vihető tárgyat visz az autóbuszba, vagy aki fuvarozásból kizárt tárgyat ad fel útipoggyászként; b) Száz forint pótdíjat köteles fizetni, aki váltotta, vagy ameddig a bérlete, utazási igazolványa érvényes volt, jegy nélkül, érvénytelen jeggyel, bérlettel vagy utazási igazolvánnyal kísérli meg az utazást, illetve valamilyen kedvezményt jogtalanul vesz igénybe; c) Háromszáz forint pótdíjat köteles fizetni — a díjon, illetőleg az a) és b) pontban meghatározott pót-

Schubert Ernő

Szabad Művészet

1957. 257 l.

1911 augusztus 3 sol

Kia

1911 augusztus 12. Kőfaragó jegy

Schubert Ernő

Meghívó

az Országos Iparművészeti Múzeum

„Művészi bőrmunkák Európában"

c. kiállításának megnyitására 1951. évi december hó 22.-én d.u. 4 órakor.

A kiállítást Schubert Ernő, az Iparművészeti Főiskola főigazgatója nyitja meg.

Szentiványi Gyula dr.
Bp. Lágymányosi u.10.

KESZPENZEL-BERMENTE
5 XII 20
BUDAPEST

SÉTA EGY KIÁLLÍTÁSON

IRTA: KÁRPÁTI AURÉL

A Műcsarnokban a népművészeti és iparművészeti kiállítás első termében, szemközt a falon egy Gorkij-idézet ötlik a látogató szemébe. Megszívlelésre méltó ez a rendkívül szerencsésen választott mottó. Arra hívja fel a néző figyelmét, hogy »a művészet megalapítói« a nép egyszerű gyermekei voltak, »általában iparosok, olyan emberek, akiknek művészi módon elkészített munkái örömet szereznek a múzeumok látogatóinak«. A tömör-egyszerű meghatározás lángelmére való, mély igazságot fejez ki. Kivált a jelen esetben, a népművészet és iparművészet egymáshoz való vonatkozásában. Eldönt minden vitát a két testvér-művészet egytőről fakadottsága körül. Lebontja köztük a sokáig fennállott, mesterséges válaszfalat. S jelentőségét épp az adja meg, hogy a kiállítás rendezői — *Schubert* Ernő vezetésével — a gorkiji főlismerés szellemében oldották meg nehéz, de szép feladatukat. Magyarországon ez az első olyan kiállítás, amely végre *természetes összefüggésében,* együttesen mutatja be népművészetünk és iparművészetünk multjának és jelenének java eredményeit, válogatott szemelvények gazdag változatain keresztül. Még pedig úgy, hogy az anyagot nem határolja el két külön csoportra, hanem igen helyesen *szintézisben,* egymásra való hatásuk hangsúlyozásával sorakoztatja fel. Ugyanekkor azonban a Gorkij-idézettel szemközt elhelyezett másik mottó sztálini követelményének is eleget tesz. A bemutatott darabok csoportosításánál kiemelni igyekszik a nemzeti jelleg sajátosságait, a magyar és szomszédos népi művészet egyrészt rokon, másrészt elütő vonásait. A kiállítás mindezt a lehető legmagasabb művészi színvonal biztosításával valósítja meg. Igy a »művészi módon elkészített munkák« harmonikus elrendezése csakugyan jóleső »örömet szerez« a laikus látogatóknak éppúgy, mint a hozzáértő szakembereknek.

Az első teremben két nagy múzeumunk (és az egyikbe beolvadt híres Wolfner-féle gyűjtemény) adja a kifejezetten *régi* iparművészet nemzeti közkincsanyagát. Kerámia, ötvösség, ón, vas, üveg, bőrművesség, bútor, textíliák, az összes iparművészeti műfajok szerepelnek itt.

A magyar reneszánsz legszebb iparművészeti emlékei közé tartoznak a budai várásatások folyamán előkerült kályhacsempe-töredékek. Ezek a kerámia-kollekció legrégibb darabjai. Király alakja látható rajtuk, trónuson, a reneszánsz kedvelt, palástszerű bő köpenyében, szép színösszeállításban. A másik tárlóban a török kerámiaművészet inspirálta tarka tálak arról tesznek tanúbizonyságot: honnan származik iparművészetünk egyes területein a máig is érvényesülő török hatás. Utánuk két tárlóban jól válogatott habán-kerámia következik. Ezeknek a Magyarországon már a XVII. század elején szereplő és működő, bevándorolt kézműveseknek remek produktumai igy, egybegyűjtve páratlan iparművészeti látványosság. A kékesfehér ónmázas alapú, virágcsokros első változatoktól kezdve, az áttüzesedő koloritú, kecsesen szökellő szarvasos mustrájú és madaras dekorációkon át az óriási hasas céhkorsóig s a bibliai fürtös »hegybíró kancsóig« együtt van itt minden, ami legtisztább alátámasztása, dokumentációja a gorkiji igazságnak, a »művészi módon elkészített munkák« örömetszerző tulajdonságának.

A két habán-vitrint a »korsós ipar« továbbfejlődésének izgalmas, színes fejezeteképpen első manufaktúráink: Holics, Tata, Pápa, Buda, Körmöcbánya, Kassa követi, üde tarkaságával és Batiz már elfelejtett, eredeti sötétmázas ragyogásával. Első nagy világhírre szert tett gyáraink termékei is egy-egy külön vitrinben szerepelnek. Pécs gyönyörű eozinmázas edényeivel és századvégi, magyaros stílusú törekvéseivel mutat jó példát, Herendről pedig egész kis gyártörténeti keresztmetszetet kapunk. A legkülönbözőbb típusú termékek ezek, amiket a gyár valaha is gyártott. Száztizenegy év előtt, az Első Magyar Iparmű Kiállítás alkalmával mint a »honi műipar örvendetes fejleményét jelentő példányokról« Kossuth Lajos írt róluk kritikát.

Az ötvös-vitrin hasonlóan értékes gyűjteménye mindehhez társadalmi háttér aláfestést is szolgáltat, a különböző cápás és verejtékes pohár-remekek mellett a főúri asztalok díszkannáinak, sokszögletű aranyozott tányérjainak, mélytűzű kálcedon és gyöngyháznyeles evőkészségeinek bemutatásával, a Bánffyak, Telekiek, Vér Juditok és más főurak gazdagságának felragyogtatásával. Mint ahogy társadalmi jellegzetességet tár fel a már megszűnt iparművességi ág: az ónok tárlója is. Az ón volt »a szegények ezüstje«. Ennek tálait, tányérjait Zinkkrauttal pucolta ezüstőt majmolón fényesre, a főúri kastélyok fényűzését megirigyelt udvarházak asszonya. A porcelán, a fajansz még drága portéka volt ebben az időben, így az ón a céhek és egyházak ünnepi felszereléseként is használatos.

A múzeumok sokrétű gyűjtési köre minden lehetőséget felhasznált ezen a kiállításon. Bemutatta az említetteken kívül a vasművességet is, mint művészi ipart, megdöntvén azt a hiedelmet, hogy a vas szerepe csak az építészettel kapcsolatosan jelentős. A XIX. században alakult munkácsi és diósgyőri vasöntödékben készült használati tárgyak, levélnehezékek, óra és gyertyatartók, gyümölcstálak, dísztányérok s egy áttört művű vas-sakktábla figurái méltán szerepelnek a korábbi századokból származó ajtózárak, »szakállas kulcsok«, ajtókopogtatók és művészi kivitelezésű ajtó- és ablakrácsok mellett. A terem szinte megható látványossága még az üveges vitrin, köszörült, vésett, festett pincetokjaival, szépformájú palackjaival, emlékpoharaival. Hosszan el lehet álldogálni előtte, akár a testvértárló könyvkötésremekei mellett, a nagyszombati aranynyomásos és a debreceni pergamentkötések tarka kis kirakata előtt.

A bútorok fala a legmegkapóbb, legtisztább típusdarabokkal — külön érdekesség. Ezek csak úgy lehelik, árasztják magukból koruk stílusának szellemét, akár a kétajtós, áttört peremes ruhaszekrényt nézzük, akár a tiszafaberakásos eperjesi kelengyeládát, vagy a bőrös kényelmes »gondolkodó széket«, a gyomai Knerek öregháza tornácáról. Van itt egy végtelenségig egyszerű, bájos kis öltözőszekrényke is. Olyan, hogy nincs az a mai élmunkásnő, aki el ne fogadná, szobájába ne tenné szívesen.

A rendkívül számottevő hímzésanyag külön fejezete az egész kiállításnak, népi, mesterségbeli, stílus-áramlatok hozta és alakította káprázatos variációival. Köztük vannak a korai századok hamvas-szilvakék barchend szőtteseinek legremekebb példányai, a »az szép öreg példák« után készült, patyolatra, selyemre hímzett, bomló-virágú XVII—XVIII. századi kézimunka-csodák, olyan hatalmas mennyiségben kirakva, amilyenben a köz- és magángyűjtemények együttes felvonultatásán még sohasem szerepeltek. Ezekhez csatlakoznak a szőnyegek. És pedig a legszebb keleti, erdélyi szőnyegpéldányok mellett a ritka, évszámos, 1723-as magyar szőnyeg, a virágos kis gobelin, s a mult század elején készült Buda Trésia remeke: »Ezt a szőnyeget 1810-be varrtam, — én Buda Trésia, — ki a jót akartam, — de valljon ki fogja bírni, ki számára készítem, hogy legyen díszire, használára, — Maradék ha birod, rólam emlékezzél, háládatos lenni el ne feledkezzél.« Az ízes, kedves szöveg valóban illik a kiállítás felvetett tematikájába.

Modern mai iparművészetünk hajléka a második terem. Itt elsősorban a Kossuth-díjas *Kovács* Margit pasztell-színekben tartott pompás kerámiai alkotásai tűnnek szembe. Nemcsak óriási, már gyüjteményes kiállításán is szerepelt nagy faliképe: *Próbál a népi tánccsoport* s felrakott kályhája, hanem többi, kisebb-nagyobb méretű kancsói, korsói és dísztálai is. Talán a legszebbek madaras ábrázolású változatai. Vele közös kiállítópadon legjobb kerámikusaink szerepelnek. A mindig ötletes, sokoldalú *Gorka* Géza, akinek munkái technológiai irányban is nagy értéket jelentenek megújult kerámia-művészetünkben, valamint *Gádor* István. De hová lettek Gádor színei és eredeti művészi egyénisége? A Gádor-kerámia fogalom volt évtizedeken át. Nem azért, mert modern, hanem mert Gádor volt. Most finomhatású, de elnagyolt magyaros-dekorációjú korsói, vázái sápadtak és nem is átköltésszerűen, de kedvetlenül másoltaknak hatnak. Még geometrikus díszítésű változatai a legsikerültebbek. De ismételten: hol vannak gyönyörű sárgái, melegen izzó vörösei? Hol egy egész korszaka, amiben akkoriban igen szerencsésen egy melegbarna alapszínű, fehér szgrafittós sorozata dominált? Hol a »Gádor« szőlőfürtök, emberképek, lovacskák és kedves virágtartók? Éppen a most tervezett 40.000 lakásnak, a százezer újonnan berendezendő szobának lenne szüksége rájuk! Gádor egy hosszú kulturális elnyomás alatt, éppen a nehéz években állta a próbát. Az a haladó szellemű értelmiség pedig, mely ma az élen jár, az akkori lehetőségek szerint szerény, de lelkes vásárlói közé tartozott.

És visszatérve a jól értelmezett *egyéni* művészi hangra — amelyet ma már a népművészetben is méltányolnak —, az üvegholminál is, *Báthory* Julia neve és egyénisége hat elsősorban. Sajnos, igen kevés alkotással szerepel. A Kossuth Lajos-utcai boltban kitett tenyérnyi üveglevelét például itt is szerepeltetni és árusítani kellett volna. Ugyanitt, bár csekély számban, de annál örvendetesebben nyomulnak előre a fiatalok.

Az üveg- és ötvösvitrinek falát óriási *Pekáry* falikárpit díszíti. Egy szüret minden fázisa, hamvas gyümölcsös gazdag színpompája, változatos táj, remek emberábrázolásai, mind kitűnő izlésnevelők lesznek, bárhol akasztják fel a nagyméretű, szép szőnyeget, bármelyik kultúr- vagy díszlermünkben. Gobelin-művészetünk másik, erősen markáns egyénisége a Kossuth-díjas *Ferenczy* Noémi, szintén hű maradt önmagához, mert nem is volt szükséges megtagadnia önmagát. Aki csak egyetlenegy művét jól megnézte, soha nem felejti el. Mindig ellalálja: ez Ferenczy-gobelin. Itt a kiállításon tiszta kompozíciója, mint a legnemesebb zenei szólam, csendül meg. *Rózsét cipelő asszonyának* égő kolorizmusa felejthetetlen. S abszolút biztos kezét dícséri, nyugodt, egyszerű, kékvirágos, gereblyés *Kerti részlete* is, amely — igen szerencsés rendezésben, Kovács Margit *Eső-lesője* és békegalambja fölött — a legszívderítőbb látvány.

Herend. Ez az, ami a teremben méltán elszomoríthatja a látogatót. Itt az lenne a kérdésünk, hogy hol a művészeti felelős? Különösen mióta a gyár Pécsel fuzionált. Az új Herend sápadt, gyenge, ötlettelen. Multból készenkapott, átvett híres »dekorjait« rosszul alkalmazza. Agyonzsúfolja velük edényeit. Ezekért nem fog kapkodni a vásárló, akinek nem imponál, hogy »Viktória dekort« akarnak rásózni, vagy sávos, kínai mustrájú »Gödöllőt«. S igaza is lesz: mindkét dekorációt elcsépelték már a sok sokszorosításban. Színhatásuk, eredetiségük messzi esik a régi, elsődleges tervektől, amikor az első kivitelezéseknél még uralkodónők ízlését vigyázták. Kár volt kitenni az óriási, fekete alapú »kínai díszvázát« is, ormótlan aranygombos fedelével, elrajzolt, lepényszerű virágaival, aljáin gyűrött-palacsintává lapított, rosszul értelmezett felhőszalagmustrájával. Melyik kultúrtermet akarják elcsúfítani, melyik ünnepeltet elkeseríteni vele? Egyetlen vigasz a kollekció néhány jól sikerült, fehérmázas porcelánszobra. Közöttük főleg a *Nyírfácska* fehér és színes változata.

Az ötvös-rész feltűnően kevés anyaggal szerepel. A tehetséges és mindig kitűnő *Tevan* Margitnál is a témakör erősen körülhatárolódott. Nagyon jó és nagyon szép, hogy munka és munkás, sőt a néphadsereg, népünk ünnepei és felvonulásai ábrázolásaival aktualitást ad műtárgyainak, de ez a témakör bőven kiterjeszthető. A dolgozó, az újtípusú szociális ember nemcsak dolgozik és felvonul, hanem sétál is, zenél, táncol, énekel, kirándul. Kissé több szabadságot engedélyezzen hát modelljeinek és önmagának ezen a téren. Sajnáljuk, hogy kivüle és néhány kiállítótársán kívül épp a magyar ötvösségnek (mely annyi és oly sok sikerült előképet hoz), oly kevés a követője, mai művelője.

A katalógus hangsúlyozza, hogy »a textilművészet hatalmas, szerteágazó területének több ágát« mutatja be a kiállítás. Ez valóban így is van. Rendkívül érdekes néhány nagyüzemünk, valamint az Iparművészeti Főiskola felvonulása. A főiskolai növendékek diplomamunkái, élükön tanáruk, *Schubert* Ernő sikerült megoldásaival, elsőrendüek s mielőbbi bekapcsolódásuk a termelés áramkörébe mindenképpen fontos és szükséges. Az üzemek nyomtatott textilia-tervei közül *Kozmutza* Teodora, *Vén* Magda munkáit megérdemelten közli a katalógus is. A Ruhaipari N. V. ruhakollekciójáról csak a szakmai benfentesek tudják, hogy nem teljes és nem ad hű képet a vállalat munkájáról. Az igazi nagy összeállítás most a Lipcsei Nemzetközi Vásáron szerepel. De hogy szín, ötlet, találékonyság dolgában mit produkálnak, abból itt a tehetséges *Nádor* Vera ad ízelítőt. Ő és még néhány társa remekül használja fel a tervezők néprajzi gyűjteséit, komoly viselettörténeti tanulmányait.

A kiállításon felsorakoztatott hatalmas népművészeti anyag rendkívül gazdag és értékes. Erről mégis csupán általánosságban jegyezhetünk meg annyit, hogy színes elevenségével (különösen a félbabák és mozgást kifejező figurák ötletes beállításával) szemet-szivet vidámító, igaz gyönyörűséget szerez minden látogatónak. Itt azonban szinte lehetetlen a részletezés. De talán nem is szükséges. A jól alkalmazott magyarázó szövegtáblák épp elég tájékozást nyújtanak a nézőnek, aki nyilván sokáig megőrzi majd látogatásának élményszerű emlékét, amit erről a valóban korszerű kiállításról visz haza magával.

Vidéki színházak ünnepi hete

SZOLNOKI SZIGLIGETI SZÍNHÁZ: Mi történt a mi utcánkban?

A SZOLNOKI SZÍNHÁZ a vidéki színházak tavalyi ünnepén *Szigligeti* »Csikós«-át adta elő. Már akkor megmutatkozott, hogy a társulatban sok a tehetséges színész, s hogy bár összeszokott együttes még nem jöhetett létre e fiatal színház fennállásának két esztendeje alatt, lelkesedésben és tehetségben nincs hiány. S nincs hiány művészi merészségben sem. A színház a felszabadulás óta először játszotta *Osztrovszkij* »Vihar«-át, Magyarországon elsőnek mutatta be *Zrotal* »A tyúk és a harangozó«-ját és ugyancsak először lépett színpadra Peter *Karvas* szlovák író vígjátékával, a »Mi történt a mi utcánkban«-nal is. Ez a dícséretes merészség természetesen több nehézséget is jelent és nyakran igényel önálló munkát. Karvas darabjával kapcsolatban is fel kell vetni a kérdést: miért nem foglalkozott a színház többet ezzel a mulatságos részletekben bővelkedő vígjátékkal, *mielőtt* bemutatta volna. A dráma igazi élete a színpadon kezdődik és minden bemutató, minden felújítás dramaturgiai munkát is jelent. A »Mi történt a mi utcánkban« esetében szükség lett volna rá, hogy a színház — együttműködve a szerzővel (aminek jó lehetőségét a »Klementina asszony szalonja« néhány évvel ezelőtti bemutatója bizonyította) — ezt a helyes törekvésű, jó típusokat felvonultató vígjátékot megszabadítsa jelentős hibáitól. Igy a cselekmény sok politikailag is zavarosnak látszó részlete válhatott volna világosabbá, csökkenhetett volna a darab ábrázolásmódjának gyakori sematizmusa s a vígjáték közelebb kerülhetett volna a társulathoz és a közönséghez is.

Az önálló dramaturgiai munka hiánya is oka annak, hogy a Szigligeti Színház előadásából idén se tudtunk meg többet, mint tavaly; vagyis csak annyit, hogy az együttesben sok a tehetséges színész, s hogy a tehetséges színészek fel-felszabaduló alakító kedve időnként valóban jó színpadi hangulatot, az előadásban valóban szép és színvonalas részeket teremt.

A RENDEZŐ, *Várady* György, a fiatal együttesben, érthető okokból, nem tudott jó összjátékot kialakítani. Játék és beszéd tekintetében egyszerre színen lévő szereplők is gyakran különböztek; a deklamálás színessége szabálytalanul váltakozott a hétköznapiság szürkeségével és ez a bizonytalanság nyugtalanító légkört eredményezett. Leginkább a *szatira* talaja volt az, melyre a rendező egységes épületet emelhetett; a szatirával ábrázolt figurák alakítói összjáték, ötletesség, emberi realitás szempontjából is jobbak voltak, amit a drámaadta lehetőségek is elősegítettek. A »Mi történt a mi utcánkban« azonban sok szempontból nem alkalmas arra, hogy a fiatal rendező teljes tehetségét megmutassa. Néhány mulatságos, csakugyan emberi, ötletes részlet bizonyítja mégis, hogy Várady György művészi erőfeszítése nem volt eredménytelen.

Mint említettük, a szereplők közül azok nyújtottak többet, akikre szatirikus szerep jutott. Közülük *Erdődy* Kálmánt kell elsőnek megemlíteni. Egy idős adóügyi főtanácsost játszik, akinek vérévé vált a hivatalnoki stílus s aki szerencsétlen életelvei teljes buzgóságával fordul most a jó ügy mellé. Erdődy alakításán érződik ennek a jellemformálódásnak sajátos tragikomikuma; az alakítás nem akar olcsón mulattatni, hanem — belülről építve fel a figurát — az igazi művészet eszközeivel hat.

Boross János egy borbély szerepében mulatságos, hiteles, emberi torzképet rajzol. Átélt, ötletes alakításában azonban az ötletek és megvalósításuk között néhol határozottan érezhető különbség van. Jól kigondolt, könnyed mozdulatok válnak a megvalósulás során nehézkesekké s ez helyenként rontja az alakítás hatását. A borbélyné asszonyt *Keresztessy* Mária játssza; félelmetesen házsártos, anélkül, hogy túlozna. Sikerült alakításának hibája, hogy maradi, ostoba, kötekedő nőszemélyből túlgyorsan változik gyöngéd, szerető hitvessé.

Szép Zoltán nem leli helyét a derék házmester egyszínű szerepében. Pátosza a figurához képest valószerűtlenül dagályos, csak néhol csillog benne igazi emberi érzés. *Győrffy* György munkásalakja hitelesebb. Általában kihasználja a szerep adottságait, néhol azonban merevebb a kelleténél. A feleségét játszó *Padur* Teréz nem tudja elhitetni hangos lelkesedését. Az előadás legjobb alakításai közé tartozik *Szüts* Iváné. Egy fiatal munkást játszik, egyszerűen, közvetlenül, s annyi erővel és bájjal, hogy a nézőt csakhamar megszereti. *Boray* Lajos egy hegedűművész erősen elcsépelt szerepével birkózik. Nemcsak az ő hibája, hogy ennek a muzsikusnak »dalból van a lelke«, ahelyett, hogy egyszerű emberi érzések laknák. *Füzessy* Ottó, aki szerepe szerint munkakerülő aranyifjúból derék, szorgalmas fiatalemberré változik, túlmélyen kezdi és túlmagasan végzi; így hihetetlennek tűnik gyors kigyógyulása.

A kisebb szerepek alakítói közül *Fatalin* Marianne, *Lukács* Éva, *Tarnay* Mari és *Pusztai* Péter tűnik ki. Két tehetséges gyerekszereplőt is meg kell említeni: *Somogyi* Zsuzsát és *Ádám* Lászlót.

Kerényi Lajos díszlete, mely egy régi ház udvarát ábrázolja, színpadszerű és jól illik a cselekményhez.

A »MI TÖRTÉNT A MI UTCÁNKBAN« példája azt mutatja, hogy a helyes irányú, bátor műsorpolitika önálló, határozott dramaturgiai munkát igényel. A szolnoki együttes tehetséges színészeit csak így segítheti színházuk a jó összjáték kialakításában, saját képességeik méltó érvényesítésében.

Sebestyén György

Igaz művész, igaz ember

JACQUES THIBAUD HALÁLÁRA

Párizsi jelentés szerint Jacques Thibaud, a világhírű hegedűművész repülőgépszerencsétlenség áldozata lett.

1

Ebben a hónapban töltötte volna be *hetvenharmadik* életévét a világjáró, nyughatatlan vérű zseniális hegedűs, aki fiatalos frisseséggel ült a repülőgépbe *Guarnieri* gyártotta hegedűjével, hogy Tokióba induljon muzsikálni. Gazdag életmű maradt mögötte és a kitűnő tanítványok serege.

Zenekarban játszott a konzervatórium elvégzése után, a párizsi Colonne együttesében. Alkotótársa még *Willy Burmester*, a fiatal Fritz *Kreisler*, a kis *Vecsey* Ferenc, *Hubay*, s egy új tehetség: *Hubermann* uralták a pódiumot. Művészi rátermettségé, akarata s szívós gyakorlása hamarosan őt is a szólisták közé emelte s Jacques Thibaud a legelsők között tört magának utat a világhír felé. Többször járt nálunk is, de bizony méregdrága áron adták a jegyeket s a legtöbb zenerajongó csak a rádión át ismerkedhetett meg játékával. Becses tulajdonságai között — művészi téren —, *a pontosságot*, az eszmei tartalom hangsúlyozását s a nagy mesterek iránti alázatot említjük elsőnek. Míg kortársai közül a legtöbb élvonalbeli hegedűs *az impresszionizmus* kötetlen szabályaival tolmácsolta Bachot, Beethovent, Mozartot, addig Thibaud *világos, igazsághű és pontos hegedülése* a kottafejekhez való ragaszkodás mellett: *a szerző igazi elgondolásának* volt a híve. A művészetben sohasem tűrte el a hamisságot, a ferdítést, az ingadozást, rögtönzést. Egészséges, tiszta zenei érzéke pedagógiai téren is érvényesült. Thibaud iskolája a hegedülésben a legmagasabb fokú *realizmusra* nevelte a fiatalságot. (Filharmonikusaink közül az idősebbek még ma is rajongással beszélnek itteni koncertjeiről!)

2

Emberi magatartásában éppen ilyen tiszta, egyenes és töretlen volt, mint aki a művészet örök törvényeit átvitt értelemben sem szegi meg. Valaha a leghíresebb *trió* volt *Thibaud*, Alfred *Cortot* és Pablo *Casals* hármasa. A három közül a hegedűs és a gordonkás maradt szédülésmentes, igaz hazafi, a legnagyobb megpróbáltatások idején is. *Thibaud minden együttműködést megtagadott a fasisztákkal és bérenceikkel.* (Mint ahogy Casals ma sem lépi át szülőföldjét, s inkább önkéntes számüzetésben él idegen országban, semhogy Francót szolgálja.) Thibaud és Cortot, az elválaszthatatlan jóbarátok a párizsi megszállás alatt hidegültek el egymástól; minden okkal. *Thibaud nem óhajtott vonót venni a kezébe, amíg Cortot keze olyan gyakran futott végig a billentyűkön...*

3

Alig negyedéve, hogy nemzetközi zenei versenyt rendeztek Párizsban. *A Jacques Thibaud és Marguerite Long neveit viselő hegedűs, illetve zongoraművész versenyt.* A zsűri a fogát szívta, *mert a szovjet hegedűsök voltak a legkülönbek s Thibaud ragaszkodott ahhoz, hogy a legjobb ifjú művésznő, Skolnyikova nyerje el az első helyet!* Az igaz embert nem lehetett félrevezetni, becsapni. Ügyet sem vetett a »politikai meggondolások«-ra és súgásra. *A tehetség az első!* És néhány nappal később, amikor a bíráló bizottság úgy döntött, hogy »sajnos, nincs módjában kiadni a zongoraverseny első díját, mert nem volt, aki megérdemelné«, *Thibaud vérvörös arccal ugrott fel helyéről és elhagyta a Chaillot-palota termét. Nem óhajtotta azonosítani magát az igazságtalan ítélettel.*

4

Nincs többé? De igen, *él a lemezein, a hangfelvételeken, a tanítványok játékában és mindazok szívében, akik valaha is hallották.*

Kristóf Károly

JEGYZETEK NŐKNEK

52 MODELLEL

szerepel a Lipcsei Nemzetközi Vásár divatbemutatóin a magyar ruházati ipar. A modellek részt vesznek a prágai ruhaipari versenyen. A Ruhaipari Tervező Vállalat a lipcsei kollekciót Budapesten is be-

mutatta. Az első modell: nehézipari munkaruha. Az erős, barna vászonból készült ruha kétrészes: kötényfelsőrészes — blúzzal vagy pulóverrel viselhető —, hosszú nadrág, s hozzávaló kabátka.

A kollekcióban igen szépek az új őszi-téli divatot képviselő kabátok és kosztümök. Anyagban és kivitelezésben a legszebbek egyike, mindkét oldalán viselhető, raglánszabású dubl-lóden kabát. Itt szerepelt először az új kockás lódenszövet is, amelyből sportkabátot készült.

A TÉLI KOSZTÜMÖK

közül a barna tweedkabát sima, barna szoknyával és a nagyzsebes, zöld lóden sportkosztüm, piroskockás barchetblúzzal, sok jó pontot szereznek majd a versenyben.

A szövetruhák sorozatában a legjobban tetszett — a rajzunkon látható — sötétkék tropikálruha, különleges fehér gallérral és a ruha anyagából készült »zsinórövvel«.

A TERVEZŐK

ötletessége a nyári modelleknél — már 1954 divatja — érvényesült a legjobban. Az új nyári ruhákat számtalan apró ötlet teszi változatossá. Például: világoskék pikéruha piros gombkivkdíszítéssel, zöld kreppből készült, újvonalú strandruha, gumírozott derékmegoldással, fekete ballonruha, drapp, sűrű gépitűzéssel díszítve.

SPORTRUHA

is szerepel a versenyre készült modellek között. A sportolók bizonyára örömmel üdvözlik majd az újvonalú »melegítőt«. A bemutatott modell felsőrésze egyenesvonalú, ingszabású. A hosszú nadrág magas, kötött bokapántja zippzáras.

Színházak és mozik műsora

Nemzeti Színház: Bánk bán (7) — **Katona József Színház:** Tartuffe (7) — **Madách Színház:** Romeo és Júlia (7) — **Fővárosi Operettszínház:** Boci-boci tarka (7) — **Állami Falu Színház:** Közös út (fél 8) — **Fővárosi Vig Színház:** Egy marék boldogság (7) — **Állatkerti Szabadtéri Színpad:** Keringő- és bordal-est (7) — **Majakovszkij Színpad** (Margitsziget): Balett-est (7) — **Károlyi-kert:** Rádió Szimfonikus Zenekar 3. béri. (8) — **Fővárosi Nagycirkusz: Vadállatok a porondon (4, 8).**

Mozik műsora:

A TÁRNA HŐSEI (csehszlovák film): MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b.) n6, f8, v. 3.

RÓMA 11 ÓRA (olasz film): PUSKIN (Kossuth Lajos-u. 18.) 3. hétre prol. f10, f12, f2, f4, h6, 8, SZABADSÁG (Bartók Béla-út 64.) 3. hétre prol. 11, h2, 4, n7, f9, ZUGLÓI (Angol-u. 26.) 3. hétre prol. f4, h6, n9, SZABADSÁG (P.-imre) h6, 8, v. h4.

TŰZ A MARICA PARTJÁN (magyarul beszélő bolgár film): SZIKRA (Lenin-krt. 120.) prol. 10, 12, n3, f5, h7, 9, FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3.) f4, h6, 8, HUNYADI (Kispest) 6, n9, v. h4, BRIGÁD (P.-lőrinc) f6, h8, v. n4.

ANNA (csehszlovák film): URÁNIA (Rákóczi-út 21.) prol. h4, n7, h9, VILÁG (R.-mihály) h6, 8, v. f4.

AZ ÓCEÁN JEGÉN (magyarul beszélő színes szovjet film): FÁKLYA (Lenin-krt. 88.) 3. hétre prol. n5, n7, n9, FÉNY (Újpest) 3. hétre prol. 6, 8, v. 4.

ELVESZETT MELÓDIÁK (színes, zenés osztrák filmvígjáték): DUNA (Fürst Sándor-u. 7.) 3. hétre prol. f5, h7, 9, v. f3, CORVIN (Kisfaludy-köz) 4. hétre prol. h4, 6, f9, ALKOTMÁNY (Újpest) f4, h6, 8, TÁNCSICS (Csepel) f6, h8, v. f4, TÁTRA (P.-erzsébet, kertmozi) prol. h6, 8, v. f4.

1. TÉLI REGE, 2. SZINES SZOTTES, 3. 1. sz. SZINES PLASZTIKUS HIRADÓ: TOLDI plasztikus mozi (Bajcsy-Zsilinszky-út 36.) 5, n7, f8.

1. Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. Béke és barátság III. rész, 4. Repülőnap. 5. Mese a halott cárleányról: HIRADÓ (Lenin-krt. 13.) Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

Nevess velünk (négy magyar film egy műsorban): BÁSTYA (Lenin-krt. 8.) 3. hétre prol. 3, 5, 7, 9, JÓZSEF ATTILA (R.-palota) h6, 8, v. f4, TÜNDÉR (Újpest) 6, n9, v. h4, csüt. szünnap.

Táncmester (zenés szovjet film): ADY (Somogyi Béla-út 3.) 4. hétre prol. 4, 7, KULTÚR (Kinizsi-u. 28., kertmozi) 4, 7, TINÓDI (Nagymező-u. 8.) f5, f8.

Angyalai nyaraltam (színes csehszlovák filmvígjáték): CSOKONAI (Népszínház-u. 13.) 3. hétre prol. 10, 12, 2, 4, 6, 8, UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) f4, h6, 8, ÓBUDA (Selmeci-u. 14.) prol. 4, n7, f9, MARX (Landler Jenő-u. 39.) f4, h6, n9.

Twist Olivér (angol film): SPORT (Thököly-út 56.) prol. f4, h6, 8, BETHLEN (Bethlen Gábor-tér 3.) 8. hétre prol. 4, n7, f9, JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7.) prol. f4, h6, 8, KOSSUTH (P.-erzsébet) h6, 8, v. f4.

Rejtelmes sziget (szovjet film): TANÁCS (Szt. István-krt. 10.) 3. hétre prol. n5, f7, 9, OTTHON (Beniczky-u. 3—5.) f4, h6, 8, CORVIN (P.-erzsébet) h6, 8, v. f4, SZABADSÁG (Cs.-liget) h6, 8, v. f4.

Díszmagyar (magyar film): VÖRÖSMARTY (Üllői-út 4.) 3. hétre prol. 4, n7, f9.

Budapesti szabadtéri mozik:

SZIGET (Margitsziget): Elveszett melódiák 5. hétre prol. fél 8 óra.

RÓZSAVÖLGYI (XIV., Rózsavölgyi-tér): 3—5-én: Elveszett melódiák prol. 8 óra.

SAKK

Augusztus 29-én megkezdődött a „Sakkvilágbajnokjelöltek" versenye a svájci Neuhausenben. E versenyen hazánkat Szabó László nemzetközi nagymester képviseli. A magyar sporttársadalom nagy reményekkel kíséri Szabó küzdelmét a világ legerősebb sakk-nagymesterei ellen. Alább bemutatjuk a legutóbbi bukaresti nemzetközi versenyen játszott kitűnő játszmáját, mely Szabó nagyszerű kombinatív képességeit tükrözi vissza.

SZICILIAI VÉDELEM

REICHER E. (Románia) — **SZABÓ L.** (Magyarország)

1.e4 c5 2.Hf3 a6 (Ritkább lépés a b5 mező védelme érdekében. Szokásosabb 2.... Hc6 vagy 2.... d6) 3.d4 (Számításba jött 3.c4.) 3.... cd4: 4.c3?! (Bátor gyalogáldozat gyors fejlődés érdekében. 4.Hd4: a szokásos.) 4.... dc3: 5.Hc3: d6 6.Fc4 e6 (6.... Fg4? 7.Fg7:†!) 7.Ve2 Fe7 (Jobb 7.... Hc6.) 8.Ff4 Hf6 9.Bd1 Hc6 (9.... b5 majd Vb6 elkerülte a bonyodalmakat.) 10.e5! Hh5 (Diagrammállás világos 11. lépése előtt.)

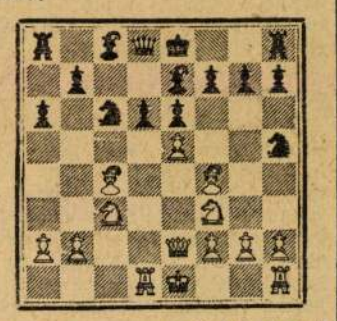

11.Fc1? (Gyenge lépés! 11.Fe3! után sötét helyzete sokkal nehezebb lehetett volna mint a játszmában. A mulasztás után Szabó kombinatív és taktikai készsége jut érvényre.) 11.... d5 12.g4 Va5 13.Fb3 Vb4! (Ezzel sötét menti a látszólagos tisztvesztést.) 14.gh5: d4 15.Fd2 dc3: 16.Fc3: Vg4 17.Bg1 Vh5: 18.Bg7: Fd7 19.Hd2? (Kockázatos manőver kezdete. Biztosabb volt 19.Ve4! kapcsolatban Vf4 vagy Vg4-gyel.) 19.... Vh2: 20.Vf3 He5: 21.Vb7: Fc6! 22.Fa4 (Egyetlen, mert 22.Vb6-ra 22.... Fc5! nyer.) 22.... Hd3† 23.Ke2 Hf4† 24.Kf1? (Ezután világos elveszett. Nehezebb volt sötét támadásának folytatása 24.Ke3!-ra pl. 24.... Hd5† 25.Ke2 döntetlen. Vagy 24.... Fc5† 25.Fd4 Fd4:† 26.Kd4: stb. kölcsönös esélyekkel.) 24.... Vh3† 25.Ke1 Vh1† 26.Bg1 (26.Hf1-re Ve4†.) 26.... Vg1:† 27.Hf1 0—0 28.Ve7: (28.Vc6: sem menti a játszmát.) 28.... Fg2 29.Vg5† (29.Vf6-ra 3 lépéses mattot ad sötét!) 29.... Hg6 30.Vf6 e5 31.Ke2 Ff1:† 32.Bf1: Vg4† és világos feladta. Hibái dacára végig érdekes játszma.

Hatos holtverseny a sakkvilágbajnokjelöltek versenyén

Neuhausenben befejezték a sakkvilágbajnokjelöltek versenyének harmadik fordulóját. A függőjátszmák befejezése után az állás: Averbah, Bronstein, Euwe, Reshewszki, Stahlberg, Szmiszlov 2, Boleszlavszkij, Geller, Keresz, Najdorf, Petroszjan 1.5, Gligorits 1, Szabó L. és Tajmanov 0.5, Kotov 0 pont.

Lósport

A szombati ügetőversenyre jelöltjeink: I. Musette — Adós. II. Bohóc — Betörő. III. Ballerina — Ballada — Bajadér. IV. Clairfontaine — Lucky Star — Fekete Madár. V. Scot Palmer — Kincsem II. — Aba. VI. Pepita — Rianás — Api. VII. Merész — Dáridó — Lucy Frisco. VIII. Akárki — Cilike — Atom D. IX. Pacific — Adópengő — Csak rajta. X. Hátha — Lia Volo — Sanyi.

BÚTOR

Gyönyörű hálószoba, alkalmi vétel, eladó. Sztálin-tér 13. földszint 2.

Cseresznye kétszemélyes barokk rekamié különlegesség, kettő fotel, kettő szék olcsón. Szent István-krt 26. Schiff.

Páros fotel, asztal, tálaló, írókarszék, állólógas eladó. Nyeste, Semmelweis-utca hét, Délután négytől.

Négyrészes plüss garnitúra és csillár eladó. IX. Angyal-utca 7/b. II. 9. Megtekinthető 10-től 20 óráig.

Hálószoba, kombinált szekrény és kisebb bútordarabok eladók. Lada, Újpest, Tél-u. 75.

Ritka szép korabeli francia barokk diplomata íróasztal, valamint egy nagyon szép „Mária Terézia" korabeli tabernáculum eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap és kedden d. u. 3 és 5 óra között. XI. Sztálin-út 18. II. 2.

Színes kombinált bútor eladó. Darabonként is. Ráday-utca 38. III. 16.

2 drb. keveset használt diófurniros, kétajtós ruhaszekrény olcsón eladó. XI. ker. Csurgói-út 31. Földesy.

Prima lószőr matrac 6 drb. eladó. Thököly-út 34. I 9.

Eladó! Dióháló mübútor. II. ker. Zivatar-utca 9. Bánhidi.

Eladó kétszemélyes patent rekamié garnitúra, 4 tömött székkel, két fotellel, este fél héttől. Thököly-út 14 II. 11.

Kétszemélyes rekamié, fotel, székekkel eladó. Belgrád-rakpart 13—15. II. emelet 21.

Használt bútor olcsón eladó. Domonkos-u. 17. III. 1., kedden, csütörtökön 7—8.

Sötétdió hálószoba eladó. 67-essel Öv-utcáig. Oszlány-utca 4.

Eladó szép sötét dió háló. Eötvös-utca 1. pince.

Sötétdió teliháló komplett, sürgősen eladó. VIII. Lujza-u. 10.

Komplett háló olcsón eladó. Tel.: 126—152. Szondy-utca 90.

Rekamié, kétszemélyes, kisipari munka, eladó. Nagymező-u. 58. üzlet.

Dolgozószoba (négyrészes), ülőgarnitúra (hatrészes), keleti szőnyegek, bronzszobrok eladók. Mezey, Kisfaludy-utca 6.

Eladó gyönyörű kétrészes, vitrines kombinált szekrény. XIV. Telepes-u. 82.

Kombinált szekrény és egy kerek asztal eladó. I. osztályú kisipari munka. Megtekinthető hétköznap 5—8 óráig, vasárnap egész nap. VI. Zichy Jenő-utca 17. Horváth.

Prima minőségű új hálószoba és kombinált szekrény eladó. Bata, XV. Felszabadulás-útja 41. Megközelíthető 25-ös autobusszal, vagy 55-ös villamossal.

Prima kétszemélyes kanapéágy eladó. Thököly-út 32. Mátrai.

Intarziás háromajtós szekrény eladó. V. József Attila-utca 12. földszint.

Kétrészes kombinált szekrény 5500-ért eladó. Egész nap, Rákospalota, Beller I. 86/a. 25-ös busz megálló.

Rekamié kétszemélyes szövet huzattal, Frankel Leó-u. 110. II. 3. Zsigmond térnél.

Kombinált könyv-fehérnemű szekrény, fagrapott nagy gömbölyű asztal, ebédlőszekrény, tükrök, stb. eladók. Erzsébet királynéútja 69/B.

Keresek neobarokk fotelt, puffot, kis asztalt, nagy állólámpát. Cím: Baross-utca 52., házfelügyelő.

Gyönyörű, kétszemélyes, epedás rekamié, négy barokk fotel olcsón eladó. Fürst Sándor-u. 38/b. Sátori.

Nagyon olcsón eladó 1a kétszemélyes rekamié, Wesselényi-u. 33.

Kétszemélyes legfinomabb minőségű vörös rekamié eladó. Henenfeld, Veres Pálné-u. 33.

Nagyon szép négy plüssfotel, kanapéval, darabonként is eladó. Szentkirályi-utca 1/B. I. 3.

Eladó empire cseresznyefa háló. XII. Greguss-u. 8., házfelügyelő.

Gyönyörű, modern hálószoba berendezés eladó. Kispest, Wekerle-utca 66. Farsang.

SZŐNYEG

Szőnyegjavítás, átalakítás, rojtozás, mosás, Voszgericsián volt Kecskeméti-utcai szőnyegjavító, most: Szarka-u. 7. Telefon: 186—355.

Szőnyegjavítás, tisztítás, átalakítás: Hoffmanné, Ráday-utca egy. Telefon: 189—387.

HANGSZER

Tangóharmonikát sürgősen vennék. Bpest, Ráday-u. 11. Orosz. Telefon: 422-252.

Tangóharmonika, 3 váltós, 120 basszusos eladó. XIV. Stubnyai-utca 12. I. 2.

Tangóharmonika Hohner, 80 basszusos eladó. XIII. Kiss József-utca 170. félemelet 2. (Dagály-utcánál.)

RÁDIÓ

Erősítő táncteremnek, magánosnak, hawaihoz, gramofonhoz olcsón: Szentkirályi-u. 47. Délutánonként. Ugyanott: hegedűtok.

Orion nyújtottsávos, kilenccsöves univerzális, vagy Telefunken ötcsöves váltóáramú eladó. Várnai, Rákóczi-út 9.

FOTÓ, OPTIKA

Voigtländer Bessa, Skopár és egy 2.9-es tükörreflexes olcsón. VIII. Práter-u. 65. üzlethelyiség, Füzessi.

Rolleiflex tükörreflexes Tessár 1:3.8 lencsével, olcsón. Pataki Lajos, VIII. Köztársaság-tér 6.

RUHÁZAT

Csináltassa nadrágját speciális nadrágszabónál. Női, si-, bricsesz- és átszabás garanciával. Varga János nadrágspecialista, Majakovszkij-u. 56, III. 4.

Átszabás Gerval szűcsnél. Szőrmebélések olcsón! Váci-utca 24. első emelet.

Bundák átszabása, szőrmebélelések, írhatisztítás: Somogyi szűcsnél, Kossuth Lajos-utca 5.

JÁRMŰ

350-es DKW eladó. Rákospalota, Arany János-utca 65.

DKW 125-ös sivatagi. Új férfi kerékpár eladó, vagy elcserélném ráfizetéssel, 350-esre, lehetőleg oldalkocsival. Szűcs, Izabella-utca 33.

125-ös Puch motorkerékpár eladó. X. Városszéli-telep 166.

750 kcm oldalkocsis motorkerékpár eladó. plusz differenciál. Sashalom, Brassói-u. 4. sz.

125-ös Puch olcsón eladó. XV. Rákospalota, Pázmány-u. 50. Gátszegi.

Csepel 125-ös motorblokk, új, 3000-ért eladó. Mészáros, XII. Királyhágó-tér 6—7. III. 41.

100-as Sachs motor, berúgós. Igényesnek eladó. V. Váci-utca 68, fodrászüzlet.

Puch 500-as oldalkocsis, 5500-ért, Sarolea 500, Csepel 100 hiányosan eladók. XIII. Jász-u. 148.

Prima állapotban lévő Stiriette, 60 kcm motorkerékpár olcsón eladó, Érdeklődni telefonon. Kovács Zoltán, 427—122. Cserhát-utca 21.

125-ös Csepel motorkerékpár, 350-es Puch alapfuratú henger, egyéb alkatrészek eladók. Baross-tér 6. IV. 9. Szombat, vasárnap, d. u. 3-tól. 341—857.

175-ös „Jawa" váz, henger, sebességváltó, R12-es henger. Csaba 22.

Vennék keveset használt, prima 125-ös Jetka motorkerékpárt. Bánhegyi Gyula, Szerencs.

600-as Zündapp patent kereket keresünk megvételre. Dombai, Kálmán-u. 20.

350-es Horex eladó. Hétfőtől, déltől, Aggteleki-utca 17.

600-as Zündapp oldalkocsival, igényesnek. Ludik, Orczy-út 40. 338—293.

500 Zündapp oldalkocsis, jó állapotban eladó. XVIII. Bathyány-u. 196/B.

Eladó 250 cms Népmotor ötezerért. Markovits, Csáky 32.

Oldalkocsis motorkerékpárt veszünk: Hűtőgépjavító, Erzsébet királyné útja 87. Telefon: 496—537.

Czetka, 150 cms-es, új típusú motorkerékpárt kifogástalan állapotban vennék. Bpest, VII. Majakovszkij-u. 1/B. Bíró. Telefon: 422—252.

Motorkerékpár javító műhely, Szinyei-Merse 17. Javít szakszerűen, gyorsan bármilyen gyártmányt.

Új kétkarburátoros Puch és 250-es Puch-váz eladó. VII. Damjanich-u. 54, fszt. 2.

Motor- és kerékpárzománcozó, Balogh, Vörösmarty-utca 40. Vidékre is. 310—059.

250 cms jó állapotban levő motorkerékpáromat sürgősen eladom. Megtekinthető Budapesti Oxigéngyár, garázs. XI. ker. Budafoki-út 72.

500 kcm Zündapp luxus oldalkocsis eladó. Kovács Gábor bőrdíszműves üzlet, V. Kecskeméti-u. 3.

100-as betolós motoromat olcsón eladom, vagy cserélhető. Tüzoltó-utca 33/b. I. 9.

Prima 250-es tüskés Triumph, 500-as Rudge igényesnek, R12 BMW személy oldalkocsival eladó. XI. Kanizsai 49. Bukarest-u. sarok.

Czetka 150-es új eladó. XIV. Róna-utca 189.

500-as Rudge motor kifogástalan állapotban eladó. V. ker. Régiposta-utca 4. III. 25. Máthé. Telefon: 384—159.

250-es sivatagi Triumph eladó, vagy elcserélném 500-asig. XX. ker. Klapka-u. 10/b. Kiss.

Eladó 125-ös Mátra. Erkel-utca 12., asztalos.

200-as Zündapp és 250-es Ardie, újonnan generálozva, új gumikkal, eladók. IX. ker. Högyes Endre-utca 13.

500-as Puch oldalkocsival eladó. Kispest, Baross-u. 32.

250-es DKW kéz- és lábváltós, prima állapotban eladó. Megtekinthető vasárnap délelőtt. Pesterzsébet, Török Flóris-u. 23. Daróczi.

Jóminőségű

GYERMEKKOCSIK

(sport és mély)

gyermekágyak,

triciklik

és

kollerok

nagy választékban a

SPORT- ÉS JÁTÉKBOLT VÁLLALAT-nál

Lenin-krt 24.

Lenin-krt 23.

Sztálin-út 4.

Négysebességes Hurth sebességváltó, oldalkocsialváz, balos, bőrnadrág-mellény, ötszázas cirkulációs Jap karter, főtengely vezérmű eladó. Nagytétény, Árpád-u. 23. Hajós, Kizárólag vasárnap.

Wanderer 125-ös motorkerékpár, jó állapotban eladó. Szombaton délelőtt, többi napokon délután. II. ker. Zuhatag-sor 8. Csikós.

Eladó prima generálozott, 100-as behajtós Csepel. Erkel-utca 14., festő. 420—877.

125-ös Csepel, teleszkópvillás, export eladó. Csáky 4. II. 12/a.

200-as Zündapp, sürgősen, áron alul eladó. Vasárnap 8—1-ig. VII. Dózsa György-út 46.

250-es Jawa motorkerékpár, lemezvázas, eladó. Rákóczi-út 78. Büffé.

350 kcm-es Zündapp prima állapotban eladó. Veszprém megye. Berhida. Kreitli.

750 kcm Zündapp mkp. beépített BMW főtengellyel és egy Jawa 500 kcm oldalkocsis mkp. eladó. Cím: Bpest, II. ker. Kitaibel Pál-u., garázs. Csak vasárnap.

200-as Puch eladó. VII. Csengeri-u. 3.

Prima állapotban lévő gyermek sportkocsi eladó. Pestszentlőrinc, Állami Telep. 155. ép. 8. ajtó.

Prima férfikerékpár és 220-as motor közvetlenül eladó. Rómaifürdő, Vihar-u. 19.

Motorcsónak, stabil, 4 személyes, beépített 400-as önindítós motorral, üzembiztos, eladó. Ugyanott 8-as filmfelvevő, 5 sebességes, visszacsavarós eladó. Vennék Emmel 8-as felvevőt. Csepel 125-ös, első-hátsó teleszkópos eladó. Este 7-től, vasárnap 9—11-ig. Práter-u. hetvenegy, földszint 8.

VARRÓGÉP

Használt háztartási és ipari varrógépeket és varrógép-villanymotorokat vásárol kp. fizetés mellett Keravill varrógép-szaküzlete, Rákóczi-út 16. Tel.: 221—695.

Varrógépek szakszerű javítása Bachrach műszerésznél, Dohány-utca 68. Telefon: 223—666.

Varrógépmotort, univerzálisat, v. egyenáramút, 110 voltra vásárolunk. Plesztik K. T. Sz., Dohány-u. 48. T.: 220—496.

GÉP, SZERSZÁM

Keresünk megvételre 2 db szabványos nyomtávú fordítókorongot, 10 to. teherbírásra, 3 m tengelytávolságú kocsik részére Kőbányai Sör- és Malátagyár, Bp., X. Jászberényi-út 7/11. Gépészeti főosztály, Fridreich. Tel.: 148—407.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Singer varrógép, 12 drb. emeletes gardrob-szekrény, nagy asztali tűzhely, Skaramani függőny eladó. Szt. István-krt. 5. II. 2.

700 drb. kisméretű tetőfedő cserép eladó. III. ker. Knurr Pálné-utca 56.

Radiátorokat készpénzért vásárolunk, magánkézből Universal Szövetkezet, VII. Hernád-utca 45. Telefon: 428—131.

Használt üvegcsillárt, bronzcsillárt, márkás állólámpát vásárol Keravill 27. sz. boltja, VII. k. Lenin-körút 41. — Tel.: 226—094.

Ezüst evőeszköz, 12 személyes, modern, esetleg 6-os eladó. V. Váci 44. II. em. 2.

Kályhát, Neo-Perpetuumot is veszek, ármegjelöléssel. Nyitray, Lenin-krt. 79.

Fűrészporos kályhát veszek. Rákóczi-út 30. III. em. 5.

Cserépkályhát vennék, prima Zephirkályha eladó. 358—208. Zárda 34.

Tollpárna, 4 drb. eladó. Anker-köz 1. II. emelet 2.

Eladó petróleumfőző, benzinhordók 50 l. csappal, 20—30—40 l. Marmon-kannák, 10 kg. piros golyóscsapágyzsír. II. Lajos-utca 14. Javítómühely.

Kályha, Neo-Calor elsőrangú, eladó. Csáky-utca 3. III. 17. u. 5-től.

Fehér sárga damasztok, könyvek, kották, zongoragyertyatartó, fürdőköpeny, fürdőcipő, vagdalásos futó, szőttescsíkok, sültestál, blúzok, borjúbőrtáska. III. Uszály-u. 6. III. 1.

Vennék téglát, tiszta nagyméretűket, ajtókat, ablakokat, faanyagokat, kétkerekű kulikocsit. Levélcím: Sallay Imre 20/a. Fekete.

Vibráclós kékfény sugárzó, 110-es, hibátlan villanyozó gépet keresek. Irjon, felkeresem. Gáspár, Pozsonyi-út 15.

Fürdőszoba eladó. Bp. XVIII. Pestimre, Vöröshadsereg-út 86.

Gáztűzhely, fehérzománc, joggal. Pestlőrinc, Küküllő-u. 2.

Eladók, jó állapotban lévő 25 l., zárható alumínium kannák. X. Bánya-u. 22. András.

Középnagyságú Heating, duplaágyra sodrony eladó. XVI. ker. Ráth Gy-u. 21. 155—275.

Fehér márványlap, 1 m hosszú, 50 cm széles. Tel.: 181—509. Ráday-u. 25.

Neteor, fafűtéses, 150 m3, prima állapotban levő kályha eladó és egy szénfűtéses. Csillaghegy, Attila-u. 42. Tel.: 163-414.

Cipősámfát, használtat is veszek. Nemsitz, Fürst S.-u. 2. Telefon: 129—269.

ALBÉRLETI SZOBA

Külföldi házaspár keres kétszobás bútorozott lakrészt. Telefon hétköznap 8—2 között 311—361, 311—384. Bp. V. Belolannisz 12.

Bútorozott, 2 sz. külön konyha, Nagybudapesttől 4 k., albérletbe kiadó. Levél: Géza-u. 1. Sükösd.

Bútorozott szobát keres gyermektelen tisztviselő házaspár 300 Ft-ig. Cím: Pataki László, Bp., V. Kossuth-tér 1. Földművelésügyi Minisztérium, II. em. 287/a.

SZOBA, ELLÁTÁS

Nagy-Budapesten idős nő otthont keres, esetleg ellátással. Bathy, Lónyay-u. 41, IV. 2.

FÉRFI ÁLLÁS

Acélöntő- és esőgyár felvesz férfi segédmunkásokat. Dolgozóinknak napi egyszeri kedvezményes étkezést biztosítunk. Jelentkezés: személyzeti osztályunkon, XIII. Váci-út 85.

Kertészeti Kutató Intézet gazdasága, Budatétény, érvényes munkakönyvvel női és férfi segédmunkásokat felvesz.

A 24/1. Építőipari Vállalat keres felvételre ÉPÍTŐIPARI SZAK- és SEGÉDMUNKÁSOKAT. Csekély térítés ellenében napi 2-szeri étkezést, valamint a vidéki dolgozók részére díjmentes szállást biztosítunk. Jelentkezni lehet: Bp., VII. Baross-tér 19. (Keleti pályaudvarnál) és XI. Bródi Zsigmond-u. 20. (Kelenföldi p. u.)

Kiváló patkoló és kocsikovácsokat azonnal felveszünk. Jelentkezés: Bp VIII. Mikszáth Kálmán-tér 4. 21/10. Szekérfuvarozó Vállalatnál.

Villanyhegesztőket felvételre keres a Dunakeszi Vagongyár, Vasútállomás: Dunakeszi Gyártelep. Munkásszállás igénybevehető.

Kazán- és központifűtés-szerelőket, vízvezetékszerelőket, épületlakatost, ácsot, asztalost, kőművest és férfi segédmunkásokat azonnali hatállyal felveszünk, üzemkarbantartói munkakörbe. Pesti Virágtermesztési Vállalat, Budapest, V. Bárczi István-u. 3.

Épület- és szellőzőbádogosokat alkalmazunk. Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő Vállalat, Budapest, VII. Nefelejts-utca 6.

Műszaki ismeretekkel rendelkező építészeti utókalkulátort alkalmazunk. Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő Vállalat, Budapest, VII. Nefelejts-utca 6.

SEGÉDMUNKÁSOKAT BUDAPESTI MUNKÁRA azonnal felveszünk. Naponként háromszori étkezésről, szállásról gondoskodunk. Bérezés teljesítmény szerint. Motorkerékpár igazolvánnyal rendelkező **küldöncöt** (esetleg saját motorkerékpárral) felveszünk. XI. Sopron-út 56—60. 22/8. Építőipari Vállalatnál.

Házfelügyelőségem elcserélném 1 szobakonyha, kamrás, lehet Kispest, Lőrinc is. Költségeket fizetem. VIII. ker. Szabóki-utca 18.

Autóelektromos szerelőket felvesz azonnali belépésre Üzemélelmezési Szállító Vállalat, Budapest, IX. Angyal-utca 9.

Társadalombiztosítási hivat. szakértő megbízást vállal közületektől, magánfelektől. 458—404. Fürj-utca 17.

Férfi munkaerőt (segédmunkást) villamos vágányépítési munkára felveszünk Nagy-Budapest területén. Dolgozóink munkaruhát, kedvezményes üzemi étkezést, ingyenes villamos utazási igazolványt és a vidékieknek munkásszállást biztosítunk. Jelentkezés a Fővárosi Vasútépítő Vállalat Munkaerőgazdálkodási csoportjánál, VII. ker. Akácfa-u. 15. IV. emelet 418.

BÁDOGOSOKAT és férfi SEGÉDMUNKÁSOKAT épületmunkára felveszünk. Épületbádogozó Vállalat, Budapest, XIV. Ilosvai-u. 8—12.

Vizsgázott normást azonnali felvételre keres a Budapesti Központi Üzemélelmezési Vállalat. Jelentkezni lehet: VII. ker. Majakovszkij-u. 85. szám alatt, Pozsgai elvtársnőnél.

Általános Építőipari Trösztkőműves szakmunkásokat felvesz budapesti és vidéki munkára. Jelentkezés: I., Vár, Uri-u. 64—66. szám, földszint 15, munkaerőnél.

Vidéki vállalatok, szövetkezetek, budapesti ügyintézését, anyagbeszerzését szakértelemmel vállalom. Pintér, Török 10. 151—153.

Faipari gépmunkásokat és asztalosokat azonnali belépésre felveszünk. Rákospalotai faárugyár, XV. Bocskay-u. 32.

MTH. 7. sz. tanulóintézet nehéz testimunkára segédmunkásokat felvételre keres. Jelentkezés: szeptember 5-én, reggel 7—10 óráig, Kőbányai-út 23.

Diesel szerelőket, autóvillanyszerelőket, lemezlakatosokat, fényezőket, betanított segédmunkásokat felvesznek Jelentkezés: Bp. XII. Városmajor-u. 12.

Kőműves, asztalos, vízvezetékszerelő, férfi és női segédmunkást felveszünk. Kedvezményes üzemi ebédeltetés. Vidékieknek munkásszállás biztosítva. Havonta egyszeri ingyenes hazautazás. VI. ker. Tatarozó Vállalat. Bp. VI., Rózsa Ferenc u. 79.

Azonnal felveszünk egy magasépítő és műköves szakmában jártas előkalkulátort, rajzismerettel. Budapesti Cementáruipari Vállalat. VIII. Asztalos Sándor-u. 12.

Azonnal szükségünk volna egy gépésztechnikusra, vagy egy lakatos üzemvezetőre, aki megfelelő szakismerettel rendelkezik. Budapesti Cementáruipari Vállalat. VIII. Asztalos Sándor-u. 12. alatt lehet jelentkezni. Reggel 8-tól délután 16-ig.

Bördíszműves szakmunkásokat felveszünk. Plesztik, K. T. Sz., Dohány-u. 48. Tel.: 220—496.

Az É. M. 32. sz. Állami Építőipari Trösztkeres azonnali felvételre **kőműves és ács szakmunkásokat,** férfi és női **segédmunkásokat.** Jelentkezni lehet: É. M. 32. Trösztkirendeltségén, XIII. Szt. István-krt. 16. II. 9., vagy Trösztünk központjában, Kazincbarcikán.

Rajzolónak ajánlkozik bárhova, szerényes építész-technikus. Vizugyel, Medgyesegyháza.

Műköves kőműves, pala- és cserépfedő, ács, vasbetonszerelő szakmunkások, segédmunkások azonnal felvételnek helybeni és vidéki munkákra. Jelentkezés: Bányászati Magasépítő Vállalat, Budapest, V., Harmincad-u. 3. II. emelet, Személyzeti osztály.

Vasipari technikusidőelemző állást keres. Vilczek, Nógrádveröce.

Árukihordónak saját triciklivel elmennék, cím: Zsombok János, Bp. (Sashalom), XVI. ker. Thököly-u. 61.

EGYÉB HELYISÉG

161 m2-es hűtőhelyiség kiadó. Tolbuchin-krt. 1—3. csarnok. Telefon: 188—720.

GYERMEKGONDOZÁS

Gyermekgondozást koszttal vállalok. Dembinszky-u. 23. III. 21.

Bécsi háziasszony ajánlkozik gyermek mellé, anyahelyettesnek, főzést is vállal, órákra, egész napra, legjobb referenciák. Tel.: 310—011. 9—12-ig.

NŐI ÁLLÁS

Bejárónőt félnapra, mindennapra gyakorlattal. Erdész, XIV. Balázs-u. 55.

Háztartási alkalmazottat háromtagú családhoz felvesznek. Szófia-utca 15, II. 11.

Két tagú család keres azonnalra főzni tudó bejárónőt. Puskin-utca tizenkilenc, első emelet három. Telefon: háromharminckilenc-hatnegyvenegy.

Szemfelszedőnőt keresek. Népszínház-u. 24. Aggteleki oldalon. Szemfelszedő műhely.

Férfi fehérneművarrásban tökéletesen jártas gépészt tagnak felveszünk. Szövetkezet, VI. Majakovszkij-u. 14. sz.

Üzemi zenekarvezetést, ének-, táncki sérést vállal zenetanár karmesternő. Rudas László-u. 7. földszint 2.

Okleveles ápolónő félnapi elfoglaltságot keres. Rudas László-utca 12. I. 5.

Komoly, egyedülálló, középkorú nő házvezetőnői, vagy anyahelyettesi állást keres. Elsősorban otthont keres, ahol családtag lehetne. Leveleket „Intelligens" jeligére főkiadóba.

Középkorú, jobb nőt keres, 6 éves iskolásfiúhoz, kis háztartás vezetésére, dolgozó házaspár. Havas, II. Nyúl-u. 9.

Feltétlen megbízható nő ajánlkozik szept. 15. F. M. XIII. Pannonia-u. 68. II. 4.

Magányos, nyugdíjas nő keres bentlakó takarítást, jobb helyre. „Megbízható 36001" főkiadóba.

Bejárónő ajánlkozik háromszor hetenként. Nyúl-utca 24. félemelet 2.

Keresek idősebb nőt dolgozó házaspár háztartásának vezetésére, gyermekének gondozására. Balogh, Kispest, Vörösmarty-utca 22.

Bejáró főzőmindenes ajánlkozik. Sztálin-út 19. III. 9/b.

Magyar Nemzet

Főszerkesztő: Boldizsár Iván

Felelős szerkesztő: Parragi György

A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója

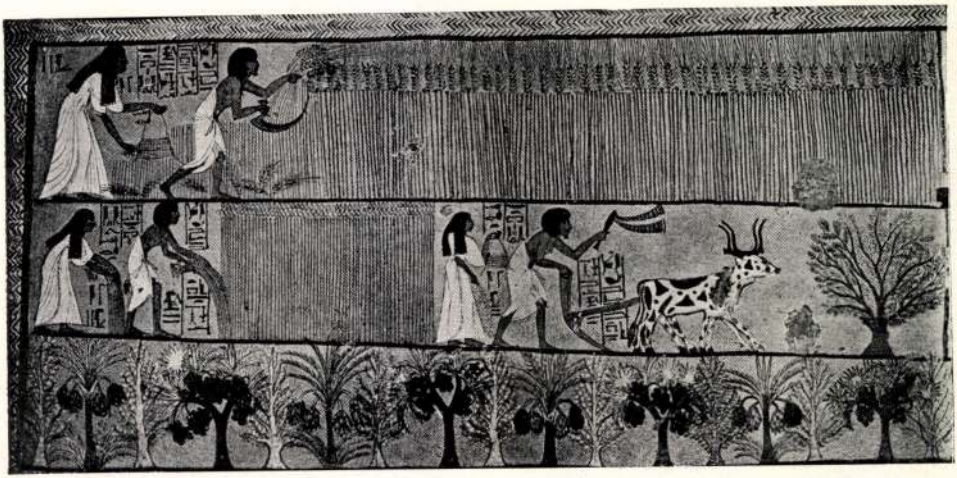

1. Lenaratás Egyiptomban (falfestmény)

DR. JACOBI MÁRTA:

Régi egyiptomi textilművészet

A szövésművészet bölcsőjét Keleten kell keresnünk. A Kelet — valószínűleg Kína — volt a kezdeményező az ókor textilművészetében, s ezt a művészetet Egyiptom közvetítette a kora-középkori Európa számára. Csaknem kizárólag Egyiptomból valók az ókori textilművészet ránk maradt emlékei; megmaradásukban nagy része van annak, hogy a forró egyiptomi homok konzerválta őket. De nemcsak megmaradásukban: keletkezésükben is döntő szerepe volt Egyiptom természeti adottságainak, ezzel összefüggő gazdasági és társadalmi szerkezetének.

Mintegy ötezer éven át élte az egyiptomi nép a Nilus két partján húzódó keskeny földsávon a természet és a hatalom által megszabott, sajátos rendű életét. Kultúrája is, művészete is sajátos és önmagába zárt, de ez a kultúra és ez a műveltség a görögség és ezen keresztül mai műveltségünk tanítómesterévé lett.

A Nilus évenkénti áradása Egyiptomot az északafrikai sivatag nagy oázisává, az egyiptomi dolgozók ezreinek munkája az ókor leggazdagabb gabonatermő országává tette. A Nilus áradása és a gabonaföldek művelése — ez a két tényező teremtette meg Egyiptomban a munka szigorúan kötött rendjét és a társadalmi osztályok szinte áthághatatlan kereteit, amelyek a természetadta gazdagság élvezőjévé a született vagy kinevezett előkelőket tették. Ezt a rendet tükrözte az egyiptomi vallás is. A fáraó minden földi dolog tulajdonosa és ura, maga is isteni lény. Az ő személyén keresztül az állam törvényei a kultusz előírásaivá lesznek, s hatalma összefonódik a papság korlátlan politikai és gazdasági hatalmával. A fáraó adhatja meg még az „örök élet" jogát is; az ő kincstárába ömlik a „második Nilus": az egyiptomi gabona, az ő földi és a papság „isteni" hatalma köti meg a hagyományok erejével a személyükben szabad, de minden ténykedésükben korlátozott, a királyi kincstár anyagából a király kincstára számára dolgozó egyiptomi kézművesek kezét. Akár szobrot faragnak kemény kőbe, akár az előkelők házainak és sírkamráinak falképeit festik, akár a fazekasműhelyben görnyednek, akár a szövőszék mellett: helyüket, munkájukat nem hagyhatják el, munkájuk módja is szigorúan meghatározott. A szfinxeknél és piramisoknál beszédesebb emlékek a falképek munkaábrázolásai, a sírok dolgozószobrocskái, akiknek feladata

6. Egyiptomi szék Kr. e. 2. évezred

7. Francia empire-szék 1800 körül

8.

9.

Olasz késő-reneszánsz székek a 16. századból

Az, hogy a tárgy többet „mutasson", a polgári társadalom jellegzetes igénye. Ennek csökevényeit megtaláljuk még ma is. De — mint Lukács György írja a „Színvonal és népszerűség" című cikkében — „Lenin egyik legmélyebb társadalmi elmélete a megszokásról szól. Leírja, hogyan „szokták meg" a dolgozók évezredeken keresztül az osztálytársadalmak embertelen viszonyait. „Ha a forradalom, a kapitalizmus megdöntése új társadalmi viszonyokat és velük a dolgozók számára az emberi élet lehetőségeit teremti meg, úgy ismét idő kell ahhoz, hogy a dolgozók tömege „megszokja" az emberi életet, hogy e „megszokás" következtében kibontakozzanak bennük az összes addig elnyomott lehetőségek. Ez nem egyszerű visszatérést jelent . . ., hanem egészen új kultúra létrejöttét."

Ezt az új kultúrát formálja és tükrözi vissza majd a dolgozó ember környezete, s ez meghatározza az alkotók, tervezők és termelők felelősségét. A tömegek ma már érzik, hogy a bútor nem dísztárgy, de ezt az érzést az alkotóknak kell tudatosítaniok és valóra váltaniok. Nem akarunk üres pöffeszkedést, hamis díszítgetést. Éppen a két elrettentő példa mutatja, hogy minél inkább „művészi" akar lenni a bútor, annál kevésbbé bútor. A 4000 évvel ezelőtti egyiptomi bútor szelleme sokkal közelebb áll hozzánk, mert nem hazudik.

A jó és szép bútor kialakítása azt jelenti, hogy az emberi tapasztalat, az emberi alkotás igazi hagyományait nem vetjük el. Kiértékeljük a ma követelményei és lehetőségei szempontjából. Így valóban kultúrált bútortípusokat alkothatunk. Nem típusbútort — ez a kifejezés bizonyos lezártságot, megállapodottságot idéz és nem fedi a valót —, hanem a szükségletnek megfelelő, szabadon csoportosítható széket, asztalt, fekhelyt és szekrényt, ahogy ezt Gádoros Lajos is írta. „Az élet kultúrája a művészet kultúrájának igazi alapja" — írja Lukács György. A dolgozó ember életének kultúrált környezete döntőerejű tényező a szocialista kultúra, a szocialista művészet kialakításában. (A kezdeményező lépést mint mindenben, ebben is a Magyar Dolgozók Pártja tette. Rákosi Mátyás beszéde 1947 aug. 1.) De az eddig elkészített típusszobák nem felelnek meg a kitűzött célnak. Szimpla utánzásai az eddig kisiparilag készített hálószobáknak és „kombinált" szobáknak. Eszmei tartalmat nélkülöző árucikkek. Nem állítom, hogy a tervezők által bemutatott bútorok sokkal jobbak, de azt állítom, hogy valamivel jobbak. Nem kell mindenáron „újat" alkotni, mert nem is lehet, de a réginek, a „megszokottnak" sincs örök értéke. Meg kell teremteni a tervezők, a termelők és fogyasztók kiértékelő együttesét, hogy elindíthassuk az igazi *bútor-típusok* termelését.

*

A 19. SZ. EGYIK MŰVÉSZE MAI PROBLÉMÁKRÓL

MORRIS WILLIAM: „De mégis azt mondom, bátorság! mert csodálatos, nem remélt, dicsőséges dolgok történtek még az alatt az idő alatt is, mióta én élek.

Igen, a változás csodálatos és termékeny évei ezek; e változásban van hervadás, de ez a hervadás is új életre kap s egy napon jobb napokat hoz majd a dolgozó embereknek, akik majd szabadabb szívvel és tisztább szemmel megint visszanyerik a külső szépség iránti érzéket s azt élvezni fogják.

Közben, . . . ne üljünk tétlenül, mint a bolondok és a finom urak, a közös munkát ne vessük meg s ne hagyjuk, hogy a zavar úrrá legyen rajtunk; hanem inkább dolgozzunk, mint jó cimborák s a pislogó gyertyafénynél próbáljuk meg rendbe tenni műhelyünket, mire eljő a holnapi napvilág — az a holnap, amikor a világ nem lesz többé kapzsi, civódó és pusztító; az a világ, amelynek a nép által és a nép számára alkotott dicsőséges, új művészete lesz, az alkotó és a szemlélő boldogságára."

(William Morris: The art of the People [A nép művészete] 1879.)

3.

4.

3. Egyiptomi szekrényke
Kr. e. 2. évezred

4. Angol gótikus szekrény
1500 körül

5. Angol barokk szekrény
1680

5.

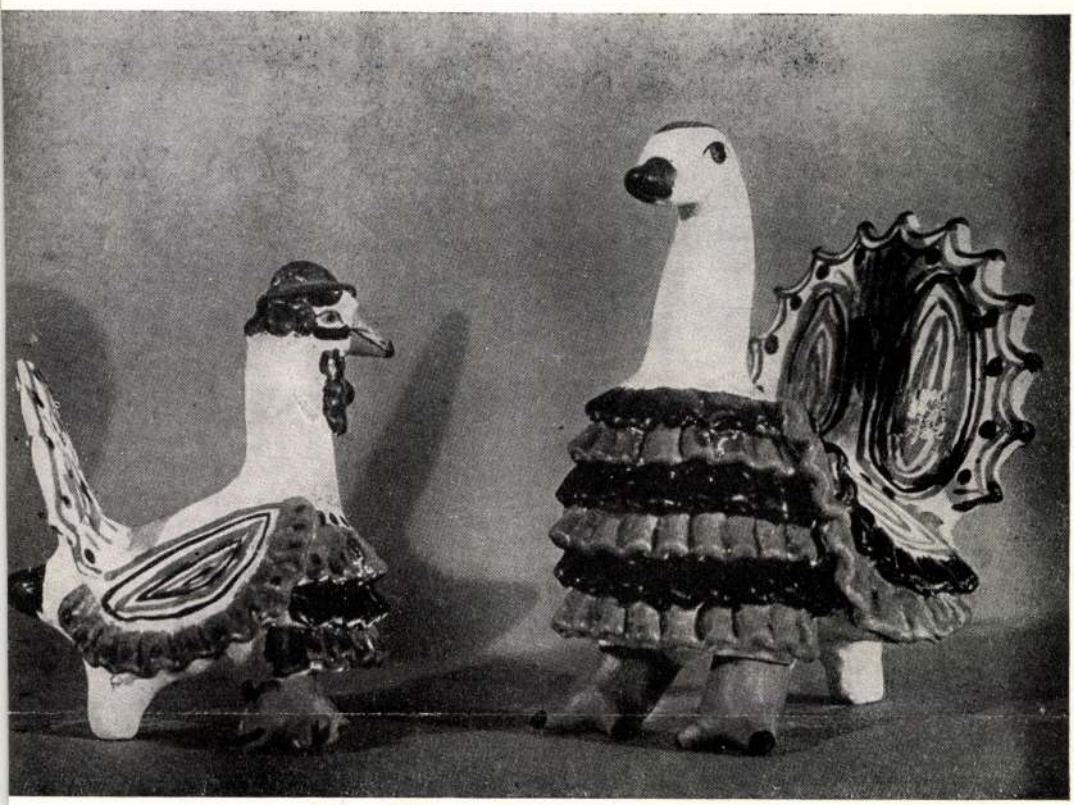

KOSKINA cserépmunkája: Liba és pulykakakas

tradíciók örökösei. Meglepett engem, hogy mennyire ismerik a népművészet legjobb példaképeit, legyen az régi mese vagy a hazai nép erejéről szóló lelkesítő monda. Ebből a forrásból merítve gazdagságot, jelenkorunk témáival foglalkozva művészi alkotásokat állítanak elő: termést betakarító kolhozparasztokat vagy szovjetharcosokat rajzolnak, a férfiasság hagyományos vonásaival és saját népüknek munkaakaratával ruházva fel őket. A kiállításon legerősebben a jelenkor friss hajtásai érvényesültek, amelyeket a régi idők remekei és a népművészet ősi hagyományai táplálnak.

A népből származó mesterek hatalmas művészetét új eszmék, új témák gazdagították és termékenyítették meg. A díszes szőtteseken vagy aranyos himzések a legvékonyabb és legfiligránabb öltésekkel ábrázolják a jelenkor motívumat. A jelenkor friss érzetével felújított dicső hagyományok tanulságait az üveg, csont és famunkákon, vagy a művésziskolák tanulóinak textilmunkáin is fel lehet fedezni, legyen az a moszkvai iparművészeti intézet vagy a Kalinin nevét viselő iparművészeti iskola.

Áthaladva a kiállítás termein, ahol az összes szövetséges köztársaságok mestereinek munkáit bemutatják, gazdagabbnak és boldogabbnak érzed magadat ettől a nagyszerű látványtól. Ilyen művészet alkotására csak az a művész képes, aki világosan látja célját maga előtt. A nép és alkotásai iránt figyelmesség és szeretet tölti el, művészetével a népet szolgálja.

Sokáig álltam gyönyörködve a leningrádi művészek üveg- és kristályremekei vagy a híres Gusz nevű „Kristály" város üvegművészete, a litván és eszt iparművészek bőrkészítményei, a Velikij Usztyug nevű város ezüstmetszetei előtt.

Az ipari és népművészeti kiállításon érezhető volt, hogy a népi teremtő gazdagság nagyszerű növekedésbe lendült, érett mesteri munka, kifejező és meggyőző erő teljességében.

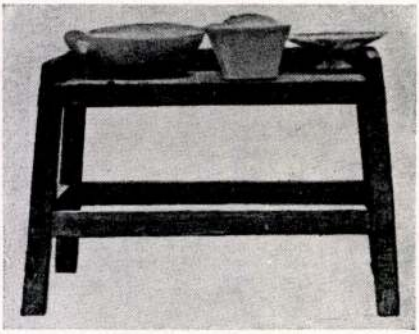

1. Egyiptomi asztal Kr. e. 2000

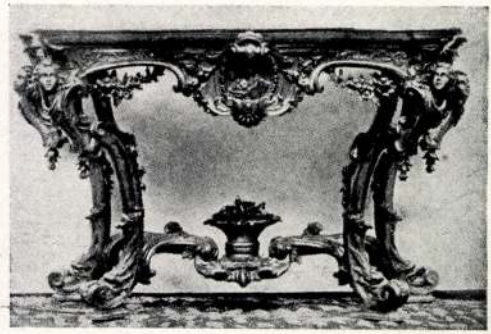

2. Német barokk-rokokó átmeneti stilus 1720 körül

SCHUBERT ERNŐ:

A dolgozók bútora II.

(Nem típusbútor — bútortípus)

A dolgozók emberhez méltó életlehetőségét a szocializmus teremti meg. Nem kizsákmányolók profitszempontjai alakítják életünk kereteit, hanem szükségleteink szerint magunk formáljuk azokat. A korszerű, szép környezet, lakás, bútor igénye egyre szélesebb körben jelentkezik. A termelés objektív feltételeit az épülő szocializmus, az államosítások, a tervgazdálkodás, a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal való együttműködés teremti meg.

A lehetőség azonban még nem jelenti automatikusan a szükséglet legmegfelelőbb kielégítését, mert a jó és szép bútor nemcsak termelési, hanem kulturális kérdés is. Ezért a dolgozók környezetének minden tárgyát meg kell terveznünk úgy, hogy az új társadalmi valóságot tartalmazza. Nevelő, ideológiai tényezővé kell tennünk. A szék, az asztal, a fekhely alapformáját már évezredekkel ezelőtt kialakította az a funkció, amelynek betöltésére készítették. Jó bútor alatt olyan bútort értünk, amely egyrészt rendeltetésének a lehető legjobban megfelel, másrészt tartós, jó anyagból és szilárd összeépítéssel készült. A szép bútor fogalma azonban koronként és társadalmi osztályonként változó. Az alapforma évezredeken át megmaradt, de mindenkor, minden társadalom ráütötte a maga ideológiájának bélyegét, kialakította a maga jellegzetes „stílusát". A négyezeréves egyiptomi szék, asztal vagy szekrény (kép: 92, 93, 95. old.) értelmes és közvetlen nyelven beszél. Értjük és felismerjük a szükségletet, az anyagot és a munkafolyamatot, amely létrehozta. Nem akar mást mutatni, mint ami. Nem dísztárgy: *használati tárgy*. Asztal (92. oldal) és szekrény (5. sz. kép, 93. oldal) a másik két bútordarab is, de szinte ellenáll annak, hogy használják, elhazudja az anyagot, elleplezi a szerkezetet. Olyan osztály számára készült, amely nem becsülte az anyagot, megvetette a munkát, nem akarta látni a konstrukciót. Az üres pompát, a pöffeszkedést szerette.

Szélsőséges példának hoztam fel ezeket, hogy megmutassam mennyire szétválaszthatatlan ideológia és környezet. Ez nem jelenti azt, hogy az emberi környezetnek, lakásnak ne lettek volna minden korban nemes értékei. De ezeket a nemes hagyományokat az eleve művészetellenes kapitalizmus elsikkasztotta és az emberi környezetet elsilányította. A gazdag polgárok otthona a mult stílus formáinak üres átvételével és meghamisításával igyekezett arisztokratikusnak látszani. A gyári termeléssel is a kézműipari termelés formáit utánozták. A gazdasági helyzetük folytán igénytelenségre szorított dolgozók tömegei elfogadták a silány és ízléstelen árut, mert „díszítettségében" a kizsákmányolók életformájának illúzióját adta.

Szabad Művészet
1949.

MAGYAR HIRLAP

1978 DEC 17

Schubert Ernő festő- és iparművész

1021

MAGYAR HIRLAP

Schubert Ernő emlékére

A *Magyar Nemzeti Galéria* központi épülettömbjének földszintje immár rendszeresen az évfordulós emlékkiállítások színhelyet lett. A *Tisztelet...* — kezdetű felirat mellett többnyire olyan művészek nevei váltakoznak, akik a századelőn indultak művészi pályájukon és a közelmúltban távoztak közülünk. Jelenleg *Schubert Ernő* emlékét idézi kamaratárlat, születésének hetvenötödik évfordulója alkalmából.

Önarckép (1955 körül)

Schubert Ernő olyan mesterektől kapott életre szóló útravalót, mint *Fényes Adolf, Réti István, Csók István* és nem utolsósorban *Kassák Lajos*. Így aztán szinte magától értetődő, hogy a művészet, a társadalmi élet dolgaiban vallott modern felfogása, valamint újító jellegű törekvései miatt rövidesen kizártak a *Képzőművészeti Főiskoláról* a többségében konzervatív tanári kar. De a *Munka-körben* szerzett ismereteit, a korabeli francia avantgard törekvések iránti lelkesedését továbbra is töretlenül őrizte. A kubizmus — főleg *Picasso* és *Braque* — is nyomott hagyott munkásságában.

Erre a periódusra így emlékezik vissza barátja, *Haár Ferenc*, a mostani kiállítás katalógusában: *„...Sohasem hallottam tőle, hogy ő magát művésznek nevezte volna. Ha magáról vagy foglalkozásáról beszélt, magát festőnek mondta. A művész megjelölést csak egy speciális minőség vagy elért kvalitás kifejezésére tartotta fenn. Ezért úgy tartotta, hogy ő saját magát nem nevezheti művésznek, ezt csak más mondhatja őróla..."*

Kiállításokon fél évszázaddal ezelőtt kezdett részt venni, a KUT és az UME tárlatain, de egy évtized után ettől is visszavonult. Pedig a festészet és a grafika terén egyforma könnyedséggel mozgott. Életében egyetlen önálló kiállítása volt. Ennek az 1932-es, tamás galériabeli tárlatnak részleges rekonstrukciója ez a jelenlegi, a Budavári Palota földszintjén. Valamivel több is az eredetinél. Kiegészítették ugyanis a Galéria grafikai gyűjteményéből válogatott anyaggal. Így aztán az *olajfestmények* mellett *ceruza-, szén-* és *tusrajzokban, temperák*ban és *akvarellek*ben gyönyörködhet az érdeklődő. S míg az olajfestmények sora lezárul a fenntebb említett dátummal, a grafikák szinte megszakítás nélkül folytatódnak a hatvanas évekig, haláláig.

Már a grafikai tárlókban felbukkannak színes *gobelintervek*. Nem véletlenül. A harmincas évek közepétől ugyanis végleg áttért az iparművészetre. Textíliás és bútort tervezett, lakberendezéssel foglalkozott, megszervezte a *békásszentandrási szőnyegszövő műhelyt*. A magyar népművészet szellemét igyekezett ötvözni a *Bauhaus* egyszerűségre, praktikumra, anyagszerűségre irányuló törekvéseivel. Ezért került néhány bútorszövet — mintegy ízelítőül — a tárlat záróakkordjaként a Galériába. A katalógus ezekről szólva figyelmeztet: *„Az iparművész Schubert Ernő munkásságát is igyekeztünk felidézni itt, bővebb bemutatásra csak akkor kerülhet sor, ha az iparművészettörténeti kutatás egy ilyen kiállítás előkészítésére vállalkozik."*

Gordonkázó férfi (1930)

Wagner István

Az esszéista kalandja

Első regényt kézbe venni mindig szellemi izgalmat jelent: vajon milyen újdonsággal lép be a szerző a szépírók táborába? Ez a fokozott várakozás akkor is él az olvasóban, ha az író egyébként ismert tollforgató. *A torinói szemfedő* ugyanis *Ungvári Tamás* első szépirodalmi műve.

Ungvári elsősorban esszéista. Szakítva a ma egyre jobban elterjedő szakosodással, különböző területek (irodalom, színház, beatzene stb.) jelenségei foglalkoztatják, az érintkezések és összefüggések érdeklik leginkább.

Regénye jeles előddel birkózik; egy klasszikus magyar lektűrrel kell felvennie a versenyt. A torinói szemfedő óhatatlanul összehasonlításokra ad alkalmat. Talán a szerző előtt is Szerb Antal Pendragon legendája lebeghetett elérendő példaképként.

Egy becsületes, legszebb férfiéveit taposó magyar entellektüel — ezúttal fotográfus — kétezer esztendős legenda nyomába szegődve kutatni kezd, miközben bejárja Nyugat-Európát. Élményeket gyűjt, kalandokba keveredik, szerelmi társra talál. Végül csalódottan, rezignáltan, de tapasztalatokkal gazdagodva tér vissza hazájába.

Ennyit akár a Pendragon legenda fülszövegeként is leírhatnánk. Túllépve a hasonlóságon és a kézenfekvő analógián. Ungvári könyvét olvasva azonban majdhogynem unatkozni kényszerülünk. A címadó történelmi legenda — Krisztus állítólagos szemfedője — bemutatása érdektelen és szinte követhetetlen. A felvonultatott fiktív alakok és élő, vagy azóta elhunyt világnagyságok sorsa nem kapcsolódik szervesen egymáshoz. A híres vagy éppen hírhedt személyek (festők, fotósok, gengszterek) kavalkádja elég színes ugyan, de szerepeltetésük csak a bulvár jellegű, a sznobságra hajlamos kíváncsiságot tudja és akarja kielégíteni. Ha ezektől a motívumoktól eltekintünk, csupán egy többé-kevésbé átlagos krimi fordulatai maradnak fenn emlékeztünk rostáján. Az igényes olvasót a könyv kielégítetlenül hagyja.

Ungvári Tamás A torinói szemfedőt — *elmulasztotta megírni.* Erről a regény hevenyészett stílusa is tanúskodik. Az esszéíró kalandja a műfajjal kudarccal végződött. Kár érte, mert a jó lektűr manapság hiánycikk. *(Szépirodalmi)*

Kelecsényi László

Messzi népek magyar kutatói

A hajósok, a katonák és a hithirdetők sarkában mindig ott voltak *a tudósok* is: térképet rajzoltak, feljegyzéseket készítettek, leírták a frissen megismert népek különös szokásait. Ők voltak az első etnográfusok. Többnyire nem tudományos becsvágy vezérelte őket, hanem egyszerű kíváncsiság. Érdeklődtek minden szokatlan dolog iránt, s meg akarták örökíteni különleges tapasztalataikat. Érthető, hogy magyarok ritkán kerültek e kíváncsi tudósok, első etnográfusok közé. A magyar írástudót túlságosan is lefoglalta a küzdelmes hazai történelem: a törökellenes harc, majd a Bécs elleni függetlenségi háború, a vallási küzdelmek sokasága. Ritka eset volt, hogy magyar utazók is eljussanak a nagyvilág messzi vidékeire, s úttörő munkát végezzenek a távoli népek megismerése terén.

„A magyar néprajz klasszikusai" címet viselő könyvsorozat kétkötetes gyűjteménye most mégis arra vállalkozhatott, hogy e ritka magyar utazók és etnográfusok munkásságát ismertesse meg velünk. A *Messzi népek magyar kutatói* című gyűjtemény, amely az ismert etnográfus: *Bodrogi Tibor* szerkesztésében került kiadásra, három évszázad magyar utazóinak és néprajzi kutatóinak állít megérdemelt emléket.

Az első magyar világutazó etre az európai „etnográfiai irodalom" egyik első műve a messzi keleti népek életmódjáról, civilizációjáról és szokásairól.

Kakas Istvánnak számos utóda-követője akadt. *Szepsi Csombor Márton*, az Europica Varietas híres szerzője valóságos nyugat-európai útikalauzt alkotott, *Benyovszky Móric*, a kalandor természetű főúr, a fél világot bejárta, *Éder Xavér Ferenc*, a nagyszombati jezsuita a perui indiánok életéről közöl felbecsülhetetlen értékű feljegyzéseket. A tizenkilencedik században azután egyszerűen hatalmasan megélénkült a magyar útirajz-irodalom, s vele az etnográfiai feljegyzések sora. *Haraszty Ágoston*, a kaliforniai szőlőkultúra egyik alapítója az Egyesült Államok nyugati partjait járta be, *Magyar László*, a sokat próbált tengerész kadét Dél-Afrikáig jutott, *Wass Samu*, aki Kossuth megbízásából próbált fegyvereket vásárolni Amerikában, az Antillák-szigeteit tanulmányozta.

Élénk érdeklődés és széles körű tapasztalat jellemezte őket, ám nem voltak igazán szakavatott tudósok: felkészült etnográfusok. Műveikben hallatlanul gazdag forrásanyag rejlik (a nemzetközi néprajztudomány sorra aknázza ki ezeket a forrásokat), az igazi tudományos szakszerűség azonban a követke-

VADAS JÓZSEF: SCHUBERT ERNŐ

Képzőművészet

Asztal, terítő nélkül

Schubert Ernőt eddig iparművészként ismertük. 1948 és 1952 között ő volt az Iparművészeti Főiskola igazgatója; mellette, de egyáltalán nem mellékesen a textiltervező tanszék vezetője, akinek nevéhez számos kitűnő bútorszövet fűződik. Egyik résztvevője 1948-ban a Típusbútor kiállításnak, egyik fő harcosa a sorozatgyártott termékek művészi tervezésének, majd 1954 után az újjászülető magyar iparművészetnek. Hivatalánál és meggyőződésénél fogva több fontos cikket publikált a tömegeknek szánt iparművészeti kultúra jelentőségéről.

A *Nemzeti Galéria* most felfedezte és emlékkiállításon mutatja be az elfeledett festőt.

Ez a festő a huszas évek derekán volt a Képzőművészeti Főiskola növendéke. Azért kell ezzel a látszólag jelentéktelen adattal előhozakodnunk, mert ugyanebben az időben és ugyancsak Csók István osztályára járt az akadémia szellemével szintén elégedetlen néhány más fiatal: Vajda Lajos, a magyar művészet immár klasszikus alakja; a világhírű Kepes György; az ugyancsak külföldön ismert Trauner Sándor és Hegedűs Béla; valamint Korniss Dezső, akinek épp a napokban ünnepeltük hetvenedik születésnapját. Ők voltak azok a fiatalok, akik Kassák mozgalmához csatlakozva 1928-ban megalakították a Munka képzőművész körét.

Ebben a körben, ezzel a körrel kezdődik Schubert Ernő pályája. 1928-ban ugyanis ők hatan együtt mutatkoznak be a Képzőművészek Új Társasága kiállításán. Egységes, s az akkori magyar képzőművészet áramlatai között egyértelműen modern irányvonallal. Ennél az általánosságnál többet a közös célokról nem mondhatunk, mert a kis társaság hamarosan szétszakadt. Először mesterüktől, Kassák Lajostól fordulnak el, majd a maguk helyének keresése közben egymástól is eltávolodnak.

Mit hoz Schubertnak az eltávolodás? Vagy ahogy szívesebben fogalmaznám: melyek azok a szellemi irányzatok és kik azok a mesterek, amelyek és akik a leginkább megragadják? A kiállításon körbenézve világosan kirajzolódik a fordulat. A húszas évek végén még valamiféle kiforratlan stílusban készült tájképeket látunk; inkább expresszív, mintsem expresszionista grafikákat. A huszas-harmincas évek fordulóján azonban már az akkor másodvirágzását élő, szintetikus korszakába

érkező kubizmus hatása mutatható ki műveiben. Főként csendéleteket fest, akárcsak a szintetikus kubizmus két vezéregyénisége, Picasso és Braque; s miként ők, Schubert is gyakran tesz képeinek asztalaira mandolint és kancsót. Még valami emlékeztet választott mestereire: általában ő is mértani alakzatokra — téglalapokra, rombuszokra, körszeletekre — redukálva festi meg az élet mindennapi használati tárgyait. Ismétlem: általában. Mert egy-egy elem szinte naturalisztikusan valósághű megfogalmazást kap; jelezve: a kubizmusnak ez az új hajtása a huszas évek klasszicizmusa után bontakozott ki.

Kevés azonban Schubert Ernőt kubizmussal és a Picasso—Braque együttessel párhuzamba állítani. A csendéletek ugyanis hamarosan elkomorodnak, s nemcsak a színviláguk változik meg, hanem a motívumok is kicserélődnek — a festő eszmélésével. A kancsó, a könyv, a gitár helyét csupasz asztalra tett kés, hal és borosüveg váltja fel, a háttér tiszta kék egét pedig szürke külvárosi környezet szorítja ki. A kubizmus adaptálódik — mondhatnánk tudományoskodó zsargonban. De nem egészen erről — a kubista módszer és hazai valóság összetalálkozásáról — van szó. A fiatal Schubertet egy másik hatás is éri, érte már korábban is a német és az orosz expresszionizmus felől, és most ez kerül előtérbe. Halas csendéletei Derkovits Gyula hasonló témájú, a baloldali német és a szovjet-orosz művészet tanulságait kamatoztató munkáit követik. Az eddig dekorativitásra hajló Schubert piktúrájában tehát egyre tisztultabb világnézeti állásfoglalás rajzolódik ki. Ez azt mutatja: Schubert nem annyira a modern festészet tiszteletét, mint inkább a szociális felelősségtudatot sajátította el Kassák körében.

Ez a döntő: a gondolkodásmód. Mert akármilyen szépek és őszinték is a csendéletek, értékük viszonylagos. Ha a korabeli magyar festészet egyik fő vonulatával, Bernáth Aurél és körének műveivel szembesítem őket, akkor szikárságukkal zsengéknek hatnak. Ha viszont velük szemben elkötelezett társadalomképüket emelem ki, akkor Derkovits szintézise emelkedik Schubert művészete fölé. De ami a lényeges: maga Schubert Ernő is meghaladta önmagát; a szegényes környezetben szegényes életmódot megörökítő festő a harmincas évektől mind kevesebbet fest, és mind több textilt tervez. 1942-ben Kassák Lajos már mint iparművészt mutatja be, a festőt meg sem említi. Okkal, hiszen a harmincas évek derekától 1960-ban bekövetkezett haláláig főleg textiltervezéssel foglalkozott. Mégpedig azoknak a képviseletében, akiknek asztalára azelőtt nem jutott még abrosz sem. Olykor persze ecsethez is nyúl, palettája ekkor kivirul, de ez nem felelőtlen vagy felszínes idillizmus. A hangulatváltozás mögött annak biztos tudata rejlett, hogy iparművészeti tevékenységével szebbé és elviselhetőbbé teszi mindennapjainkat. A néző azonban mindössze két bútorszövetet lát a kiállításon. Az igazi, az érett, az iparművész Schubert Ernő rejtve marad.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 9.
1978. DECEMBER 9.
XXII. évf. 49. sz. 13. lap.

icról lekapta a sapkáját, utána
bta.
A légy alákerült. Most ott van,
padlón. Odalépett, leguggolt:
Ha szépen, menetel
le a vékony szö
konként emeli föl,
tja... Óvatosan, p
t ujja közé. Leült,
például szárnyakkal lehet
ég egy légynek is. Félszárny-
al már semmiképp... Akkor
zont soha nem repül többé. Ő
n. Ám, ha így elengedi, egyből
negy.
Be kellene zárni az ablakot. Er-
azonban nem tudta rászánni
ágát: fel kellene állni a székre.
Csak a lábait fogta. A bogár
nden erejét összeszedve pörget-
a két szárnyát. Ha az arcát kö-
tartotta, még mintha érezte
lna is a pici légörvényt. Ha föl-
ob emelte, a fénypászmában
epedő porszemcséket kavarta
eg. — Ezzel jódarabig elszóra-
zott: annyira emelte a kezét,
gy csak a légy legyen benne a
gárban, s úgy vezette az ablak
é meg vissza. Aztán lejjebb he-
zte a pályát, úgy hogy a szár-
ak is árnyékba kerültek — csak
porszemcsék járták a maguk
d táncát.
Egyszerre felnevetett:
— Lázadtok, porszemek?!
A légy abbahagyta a verdesést.
ember lóbálta, rázta, ám töb-
nem tudta rávenni a játék
ytatására. — De ha elenged-
újra repülne!
— Elmennél?
Lehasalt, rabtartó két ujját egé-
n közel vitte a padlóhoz; és
san, óvatosan engedte el.
Hogy észre se vegye az átme-
tet.
A rovar kisdarabig egyhelyben
t, csak a lábait próbálgatta.
tán mászkálni kezdett, kicsi
rökben. Egyszerre felszállt. Az
ber nyugodtan nézett utána.
igaza volt: a légy ide-oda kó-
lt, majd irányt vett az asztal
é.
— Félszárnyúvá szoktattalak —
ndta csendesen, majd hanyatt-
ült.
Két kezét a feje alá tette, úgy
nyelmesebb.
A napfény vízszintesen verte az
ót: Ma már igazán el kellene
nni, bevásárolni. De minek?
g körülbelül két óra, és a
mszédasszony hozza a vacso-
. Mindig hatkor: megbízható,
nt a halál.

kel.

Mit láthatott a két K. fiú Csehországból? Megkockáztathatjuk, hogy a prágai zsidóváros falai, né-

[redacted]

ra. Franz — aki, mint említettük — írói tehetség volt, később igazi nagysággá vált (pontosan e peszszimista esszenciák receptjei szerint készült alkotásai segítségével), mit sem tudott a forrongó ifjú Csehország álmairól Goethéje és Strindbergje mellől, még az éjszakák közepén hazaandalgó Wolkerék részeg danája sem juthatott füléig (lévén a zsidóvárosnak még ma is hagyományosan kevés kocsmája), a Nezval kövérségében, Vančura tar fejében kavargó gondolatokat nem ismerhette, mivel a szesztől és az esztelen ábrándozástól kora ifjúsága óta idegenkedett. Maradt tehát innen is, onnan is a már említett esszenciális dolgozatok lehetősége, a modell pedig adott volt Josef személyében, akit születése pillanatától kicsit lekezelően, sajnálkozva és megvetően szemlélt.

Josef később annyira nem viszonozta a bátyi viselkedésnek ezt a nem éppen szeretetteljes megnyilvánulását (az irodalmi érték megítéléséhez nem volt érzéke — ne vessük meg őt ezért, nem egyedül az ő bűne), hogy Franz előrelátható korai halála és a legszükségesebbekre szorítkozó eltemettetése után (rabbi mellőzve!) Kubičekre változtatta a nevét és kiköltözött a zsidóvárosból, a Vltava túlsó partjára (ennek később a deportálások alatt sokat köszönhetett) messze, a Petrin oldalába, egészen közel Karel Hynek Mácha romantikus szobrához, de hát mit érdekelték őt a szobrok és a romantika?

Szerencsétlen sorsát persze tovább hordozta bátyja műveiben, reszketve át-átolvasgatta őket, mint valami beteljesülendő jóslatot, ideges borzongással és gyűlölettel viseltetve minden firkásszal szemben.

Itt és most kellene beleszőnünk Josef életébe egy szerelmes történetet, néhány vasárnap délutáni teameghívást mondjuk egy kopottasabb polgárház nappalijába, elképzelnünk egy csúnyácska, ámde

talizmusát igazolva nem volt fasiszta, mégkevésbé fajgyűlölő — mindkettő véletlen?) csizmáit

[redacted]

ként elcsattanó pisztolylövéseket, és naponta látta a Vltaván lebúszó holttesteket, amint a zubogókon megbucskázva, következetesen úsztak az Elba felé.

A sárga ház ura a háború után elhagyván az országot (volt ebben némi a politikumból is, Josef mentségére szólva: őt érintetlenül hagyta), Josef örökölte a házat, berendezéseivel együtt. Nem sokáig, mert az új lakásügyi rendelkezések visszalendítették a Vltava innenső partjára, egy óvárosi társbérletbe. (Jellemző mozzanat ez Josef balsejtelmekkel, balszerencsével megátkozott életéhez — az esemény örökké tartó megszakíthatatlan folyamat folytatódása —, bátyja nevét is hiába emlegette azokban a hivatalokban, ahová fellebbezéseit benyújtani járt: még nem volt divatban.)

Josef ma már túl van a hetvenen, napi programjához tartozik — milyen jellemző ez az öregkorra elboruló elmékre! —, hogy a Károly-hídon átgyalogolva, meglátogassa a sárga házat, élete valaha-volt egyetlen s véletlenszülte tulajdonát. Vele találkozhatott Oravecz Imre magyar költő a hatvanas évek végén vagy a hetvenes évek elején, amint fekete télikabátjában, amely tele volt a lakásban szállingózó, s a lyukas dunyhából származó lesöpretlen tollpihékkel, maga elé motyogva totyogott át a Károly-hídon az őszi ködben. Ha az emberi szemnek nem lenne elégséges némely esetben maga a hasonlatos puszta látvány, Oravecz sohasem írta volna meg azt a verset, amelyik „Héj" című kötetének egyik legjobb darabja.

Szemlélődni jár Josef az évek óta lakatlan s immár romos sárga házhoz? Korántsem. Hosszúra növesztett körmeivel firkál a málló falakra disznó verseket (lásd: freudizmus), melyeket talán ő agyalt ki, s a rendőrök, ha ilyenkor tetten érik, kétfelől belekarolva mindig jóindulatúan levezetik a hegyről.

Schubert Ernő

Schubert Ernő

SCHUBERT ERNŐRŐL

(1903—1960)

Teremtő vágyait követve sokat kísérletezett egész életében. De a többezer tanulmányból és vázlatból aránylag kevés szövet, szőnyeg vagy gobelin született. Érdeme és munkás élete bizonyítására termeket nem lehetne velük megtölteni, de ez szükségtelen is, mert eredetiségét — ami nála a legfőbb érdem — a kevésből is megítélhetjük.

Bár korai halála megállította őt a kísérletezés és a megismerés útján, erőfeszítései mégsem voltak hiába. Szövetei egyedülállók a textilművészetben, mert művészete szabályait maga hozta létre. Ez a képessége emeli őt a jelentős művészek sorába. A szabályalkotás az igazi tehetség legfőbb ismertetőjele minden művészetben. A nagy mesterek ezzel hatnak a többiekre korukban, vagy később, esetleg évtizedek, vagy századok múltán. Ma is rendelkezünk stílust formáló tehetségekkel az iparművészet és a képzőművészet majd minden ágában. Ezek a művészek jelentőség tekintetében kiemelkednek a középszerűségből. Érdeme szerint — bár szerényebb minősítéssel — Schubert Ernőt is ebbe a kategóriába kell sorolni, ha elfogulatlanul bíráljuk életművét.

Az elmúlt évtizedekben kialakult két stílusa, amelyek időben egymást követték, egyedülállók és korunk kifejezői a textilművészetben.

Első stílusát — korábbi munkássága eredményének felhasználásával — még az 1950-es évek elején megformálta, és 1959-ig ezek alapján szőtték bútorszöveteit az Iparművészeti Vállalatnál.

A másodikat 1959 nyarán alakította ki, sajnos csak papíron, mert körülményei, majd hirtelen halála megakadályozták, hogy tervei életében gyártásra kerüljenek.

Újabb stílusa tehát nem nyerhette el végső formáját, miként az előző. Csak elképzelhetjük, hogy milyenné alakította volna azokat a fonal, a szövőgép és a gyártási tapasztalat. Az Iparművészeti Tanács elsőként ismerte fel e tervek művészi értékét és Schubert Ernő halála után néhányat átadott kivitelezésre a nagyiparnak. Az eredmény persze csak hozzávetőleges lehetett, mert a kivitelezésnél már nélkülözni kellett „Subi" lelkesedését és célratörő makacsságát.

Ha terveit behatóan vizsgáljuk, Schubert Ernő két periódusa között szembetűnő különbséget találunk. Többek között a korábbit rajzosság, a későbbit festőiség jellemzi. Rajzos szöveteit az előnyös használati tulajdonságok — kopás állóság, színtartóság, stb. — és a különféle stílusú bútorokhoz való szolid alkalmazkodás jellemzi. Ekkor még kerülte a szinek uralkodó és meghatározó alkalmazását, valamint a nagy mintaelemek használatát. A tervezésnél a jóízlésű dolgozók otthonában kialakult lakásviszonyokat tartotta szem előtt. Ezzel szemben festői típusú szöveteinél a szinek már nagy kifejezőerőt képviselnek és dekorativitásukkal uralkodó szerephez jutnak a lakásban. Ez a szövetfajta már nem alkalmazkodó, mint az előző. Magas művészi szinten a legkorszerűbb művészi törekvést képviseli, sőt a jóizlésű divatot is.

A rajzos szövetek vászonszerűen sima szövése nem követi változatos texturával a szövet mintázatát. Viszont az újabbak erőteljes texturája már egyszerű tapintás útján is felismerhetővé teszi a szövetetet. Az ilyen szövet nemcsak dekoratív, hanem karakteresebb is az előzőnél. Mindezt különleges kötésrendszerrel, gyűrűs és csómózott fonalak alkalmazásával kívánta elérni.

De Schubert Ernő szövetei olyan tulajdonsággal is rendelkeznek, amely összefüggött szocialista nézeteivel, nem úgy, mint az a tulajdonság, hogy rajzos, vagy festői hatásúak. Pl. első periódusában csak klasszikus vagy népművészeti formaelemeket és kompozíciós rendszereket alkalmazott, szemben a másodikkal, amelyné már áttért a modern törekvések — köztük az absztrakt művészet — eredményeinek felhasználására. Következésképp korábbi stílusa nemzetibb, de konzervatívabb hatású a későbbinél, utóbbi viszont kozmopolitább, de korszerűbb és alkalmas az egyetemes divat magasigényű kielégítésére is.

Az első periódusában készült szövetei rendkívül nagy szeretetre találtak az Alföld városaiban, ahová a Kecskeméti Faipari Vállalat gyártmányaival kerültek el. Ez a vállalat megalakulásától kezdve Schubert Ernő és tanítványai által tervezett szövetekkel dolgozott, amelyeket az Iparművészeti Vállalatnál szőttek.

Első stílusát végső formájában főiskolai tanársága idején alakította ki és ebben résztvettek akkori tanítványai is. Az eredményekben ők is részesek. Schubert Ernő művészi koncepcióját nemcsak megértették, hanem sokan vele együtt fejlesztették. Évekig közösen állítottak ki. Művészi elgondolásai és pedagógiai eredményei ekkor váltak ismertté a művészeti közéletben. Kísérletező és újatkereső magatartása a hallgatóknak lehetőséget nyújtott értékes alkotói tapasztalatok megszerzésére. Növendékeit önálló művészekké nevelte.

Művészetpedagógiai munkásságát alapvetően meghatározta, hogy Schubert Ernő soha sem volt akadémikus vagy naturalista és becsületére legyen mondva, ilyen művészeti bázist 1949-től sem teremtett magának. Ezért jó és maradandó, amit 1949-től a művészetben és a pedagógiában véghezvitt. Újabb stílusa pedig 1959-től már egymagában is tagadja a naturalista formabázist, mert annak csak a modern művészet lehet a forrása.

Munkáit mindenkor a művészi igényesség és az alaposság jellemezte. Mégis azok a tervei sikerültek legjobban, amelyek megalkotásában az ösztönös mozzanat volt a meghatározó és nem nyílt lehetősége bonyolult gondolati tartalom konstruálgatására. Ellenkező esetben terveit nagyon lassan fejezte be.

Konstruálásra az első stílusa adott több lehetőséget. Az utóbbi tehát a tekintetben is szerencsésebb volt, hogy őt az intuitív jellegű alkotásra ösztönözte. Akik látták őt munka közben, emlékezhetnek, hogy mennyivel lassabban készültek a rajzos, mint a festői tervek. Amikor már kialakította festői stílusát, egyik napról a másikra 20—30 tervvel is meglepett bennünket. De soha sem élt a rutin lehetőségével, mindig újabb erőfeszítésekre vágyott. A könnyedén elvégezhető feladat már nem érdekelte, épp úgy, mint a nyugodt kispolgári életforma. Mindig harcra és mindig győzelemre vágyott. Műveivel is győzni akart. Első periódusában a helyesen értelmezett szocialista realizmus magasabbrendűségét akarta bizonyítani sematikus és középszerű próbálkozások fölött. Második korszakában azok fölé akart emelkedni, akik 1956-tól a nyugati művészet eredményeinek szabadabb átvétele idején — modernség címén — csak a divatos külsőségeket utánozták.

Amennyire kevesen ismerték művészi eredményeit, annyira sokan tapasztalták emberi tulajdonságait, a közéletben elfoglalt tisztségei és aktivitása következtében. Schubert Ernő az erős érzelmek és a nagy indulatok embere volt. Időnként megmutatkozó következetlensége és elfogultsága is erre vezethető vissza. Tulajdonsága ez egyébként minden olyan embernek, akinél a vágyak és az érzelmek határozzák meg tetteit. Utolsó éveiben ez még nagyobb probléma lett nála, mert indulatai a végsőkig fokozódtak benne. Meggyöngült idegrendszere ekkor már nem tudta közömbösíteni az őt ért kisebb benyomásokat sem. Ettől eltekintve — és ez a legfontosabb — világnézeti és politikai kérdésekben állhatatos kommunista maradt élete végéig.

Geszti László

Művészet 1963 márc

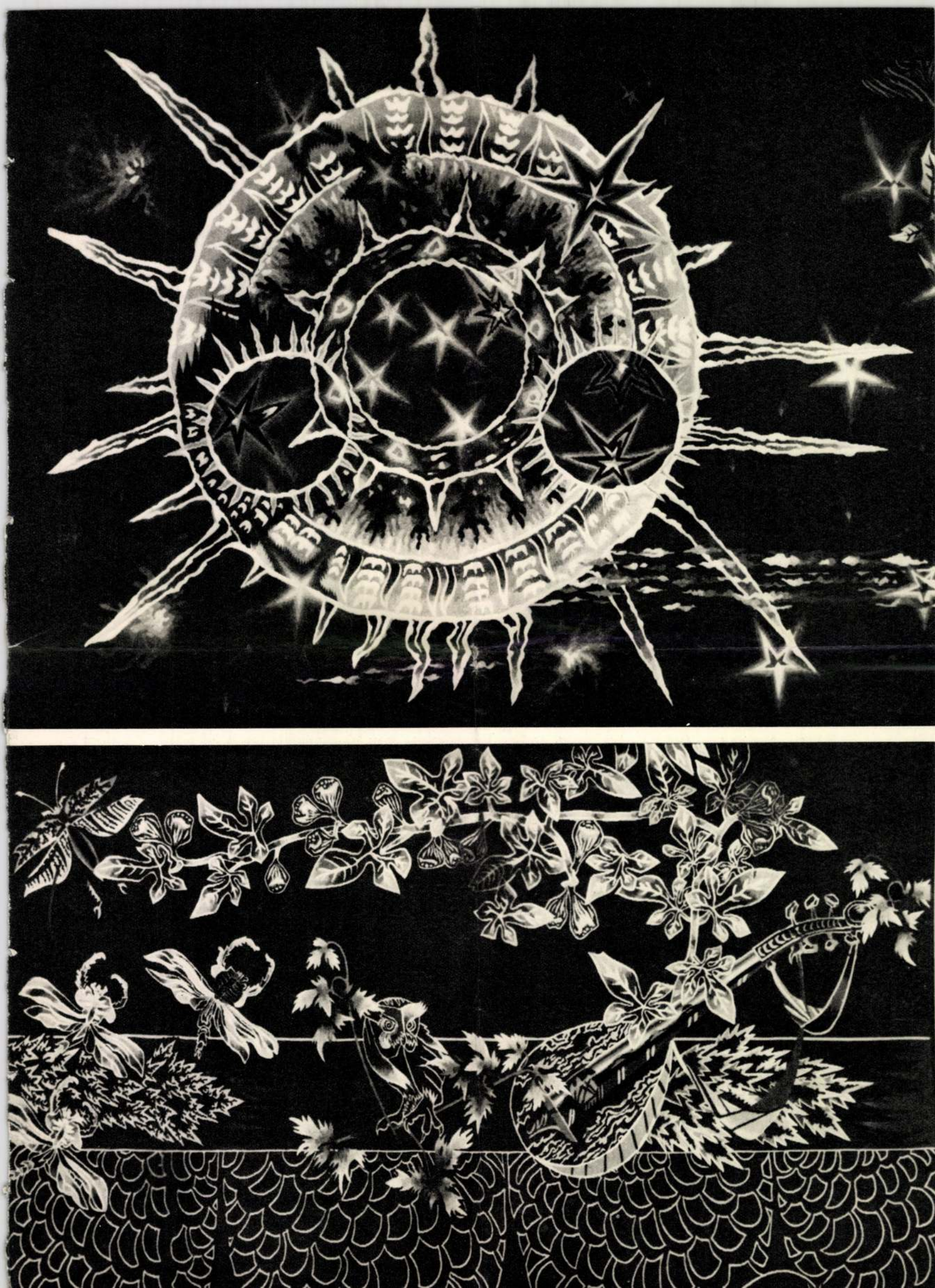

ANDREJ USIN METSZETEI

Andrej Usin ahhoz a művésznemzedékhez tartozik, melynek alkotómunkássága a legutóbbi évtizedben alakult ki. Bizonyos, hogy művészi arculata még egy és másban változni fog, de már ma megállapíthatjuk, hogy irányvonala, világszemlélete sajátosan egyéni. Meggyőzően bizonyítják ezt, az utóbbi évek tárlatain bemutatott művei mellett, soha ki nem állított, sehol még nem publikált munkái is.

1927-ben született, Leningrádban. Művészcsalád sarja; édesapja és édesapjának fivére maradandó érdemet szerzett a szovjet könyvgrafika fejlődésében. Andrej Usin a háború előtti években iratkozott be a Művészeti Akadémia által irányított középiskolába — a háború alatt félbeszakadtak tanulmányai, s véget is értek ugyanebben az iskolában 1944—1945-ben folytatott rövididejű stúdiummal. A további ismereteket, — a sokszorosító grafikában gyűjtött első tapasztalatokat, a fa és linometszés fejlettebb mesterségi tudását, — már önállóan szerezte meg. Sikereit elsősorban a metszetek készítésében kifejtett céltudatos és odaadó munkájának köszönheti.

Usin első fametszetei 1944 végén keletkeztek. Korai munkáiban a fametszés orosz iskolájának hagyományaihoz igazodott. Egyes műveiben Sz. Judovin és N. Alekszejev, szovjet fametszők hatása érezhető, igaz hogy csak a technikai eljárásokban. Már ezekben az években sajátos utat keres a művészetben, műveiben sajátosan filtrálódnak az élmények. (A. A. Sztaricsnyeva portréja, a „Székesegyház" című metszetei 1945-ben már új alkotói törekvéseit jelzik.)

Ezekben az években számos lapján idézte fel Oroszország középkori múltját (sajnos, ilyen munkáiból kevés maradt meg). Műveiben nem a történelem eseményeit mutatta be, s nem irodalmi műveket illusztrált. Inkább az orosz történelem témáihoz improvizált, a távolmúlt költői vonásait megelevenítő grafikák ezek. Érzésünk szerint e korai lapoknak jelentős szerepe volt alkotói fejlődésében, noha külsőségekben igen eltérnek attól, ami legújabban foglalkoztatja. Készítésük iskolázta a művész fogékonyságát, hogy meg tudja találni a szerves kapcsolatot az orosz nép múltjával; elősegítette a mai témájú lírai tájak tipikusan orosz intonációjának megteremtését.

A háború tragikus kontrasztjai, a lelki és testi erőfeszítés maximumát megkívánó évek, a körülzárt Leningrádban töltött esztendők soha nem múló nyomot hagytak Usin alkotómunkásságában. Feltételezhetően erre vezethető vissza világérzékelése; a kontrasztok alkalmazása, a drámai és néhol tragikus feszültségből derűs lírába való hirtelen átváltás gyakorisága. A drámai és lírai hangulat állandóan összeszövődik Usin műveiben, bármi is foglalkoztatja, önálló grafikai lap vagy könyvillusztráció alkotása. Másféle érzelmi színezetet megkívánó munkái már kevésbé sikerültek.

Andrej Usin: Jeszenyin illusztráció – Illustration d'une poésie de Essénine – Иллюстрация к стихотворению Есенина

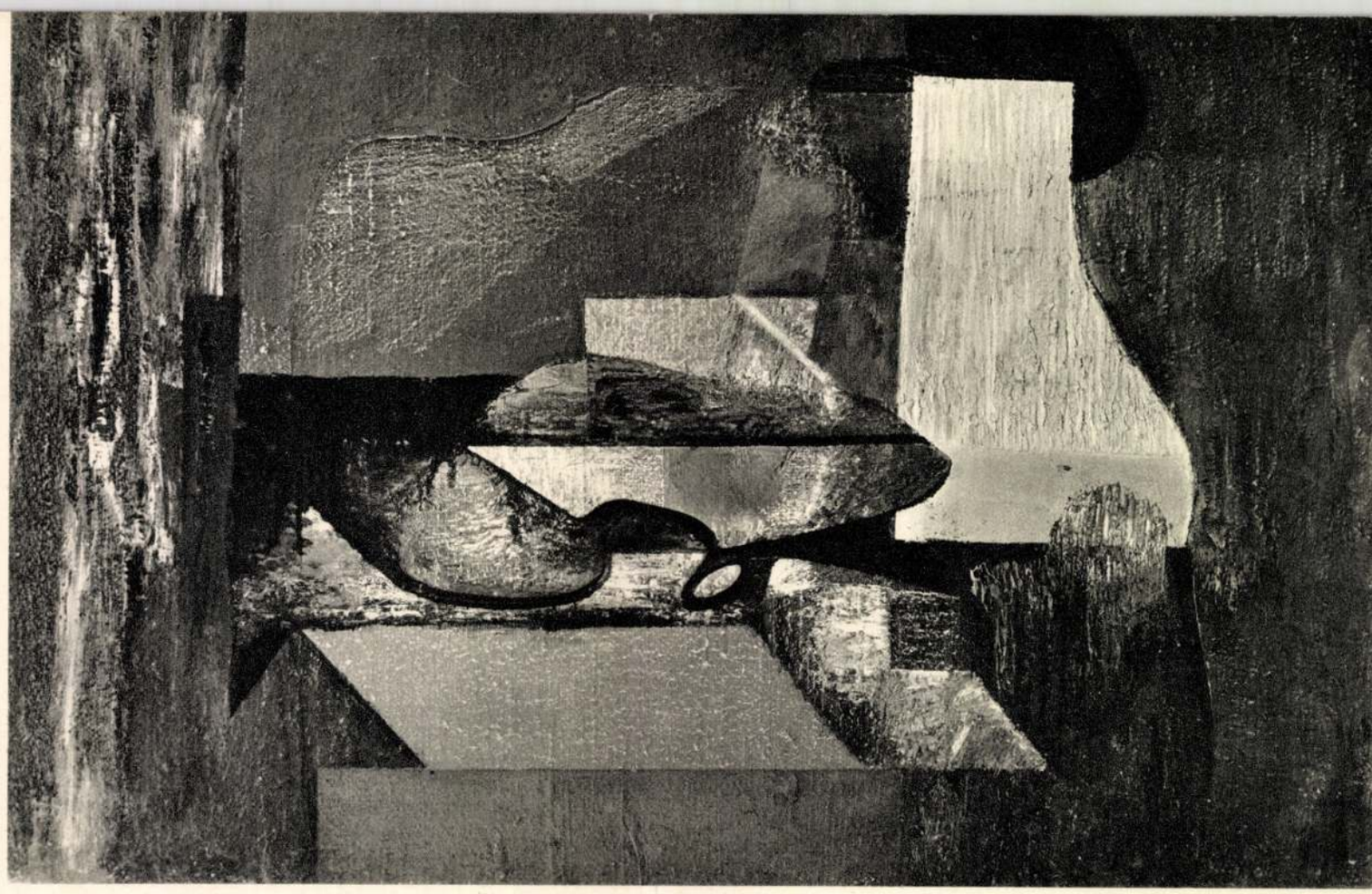

Schubert Ernő: Csendéletek – Naturesmortes – Натюрморты

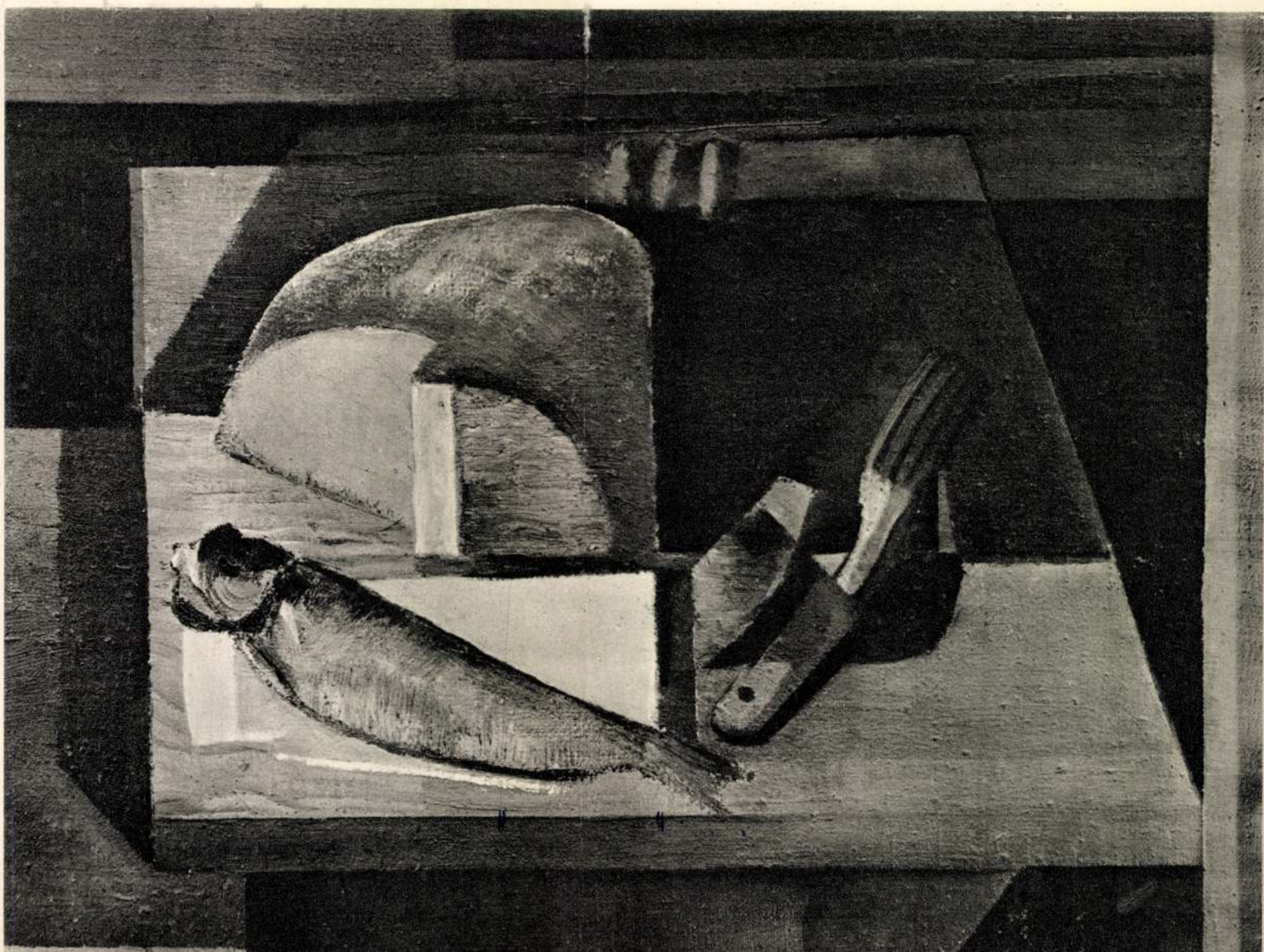

Schubert Ernő

Schubert Ernő (1903–1960): textiltervező, festő, grafikus. Nonfiguratív képeket festett, majd főként bútorszövet-tervezéssel foglalkozott. 1948–52 között az Iparművészeti Főiskola élén állt.

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Schubert Ernő, festő

FESTŐ, GRAFIKUS, TERVEZŐ

Emlékezés Schubert Ernőre

Emlékezés Schubert Ernőre címmel hangulatos kamarakiállítás nyílt a *Magyar Nemzeti Galériában.* Az 1903-ban született művész — festő, grafikus, textil- és bútortervező — *Fényes Adolf* vezetésével kezdte tanulmányait, majd 1924-től *Réti István* és *Csók István* növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. A *Munka* című folyóirat köré csoportosuló fiatalok gárdájához tartozott, emiatt *kizárták a főiskoláról.* 1928-tól kiállító művész.

Egyetlen önálló tárlatát a *Tamás Galériában* rendezte, 1932-ben. Az akkor bemutatott képek tanúsága alapján a Cézanne-i elvek híve és Cézanne követőinek alapos ismerője volt. Iparművészeti munkásságát a *Bauhaus-törekvések* inspirálták. Kevesen tudnak arról, hogy a békésszentandrási szőnyegszövő műhely egyik szervezője.

A harmincas évek második felétől a szentendrei művésztelep gyakori látogatója. Az 1960-ban elhunyt művésznek ez a kiállítása *a negyvenhat évvel ezelőtti tárlat részleges rekonstrukciója.* Műveinek sorát a kiállítás rendezője, *M. Heil Olga* bőséges rajz- és vízfestménykollekcióval egészítette ki. A tárlat az iparművész Schubert Ernő munkásságát is igyekezett felidézni.

– Emlékezés

Esti Hi

2.

Dong miniszterelnöknek az öt Asean-országban — Thaiföld, Indonézia, Malaysia, Szingapúr és a Fülöp-

nak ki a Vietnam és szomszédai közötti kölcsönös megértés elmélyítésére és az együttműködés fejlesztésére.

(*) **Fiatal művészek.** A Tamás-Galéria tegnap megnyílt kiállítása új progresszív művészek festményeit és szobrait tartalmazza. A kiállított képanyag meglehetősen egyenetlen és sem kellő áttekintést nem ad a legfiatalabb magyar piktúra helyzetéről, sem pedig új tehetségeket és új utakat vagy lehetőségeket nem revelál. Legérdekesebb s a legtöbb ígéretet tartalmazza *Schubert* Ernő *Csendélet*-e konstrukciós és festői problémáival és biztató tehetségre utal *Trauner* Sándornak erősen intellektuális tartalmú elemeket hangsúlyozó kompozíciója. A Traunerhez hasonló törekvésű festők: *Kepes* György, *Korniss* Dezső, *Hegedüs* Béla és *Vajda* Lajos fotomontázzsal kombinált képei olyan kísérletek, amelyek megengedhetők, sőt szívesen látottak a XX. század már szinte laboratórium-jellegű műtermeiben, de semmiképpen nem valók kiállításra, közönség elé, mert jelentőségük éppen abban van, hogy festőiknek túl kell jutni a bennük elért eredményeken. A többiek közül *Bene* Géza Picasso, *Gábor* Jenő André Lhote eredményeit és formanyelvét igyekszik híven követni. Biztató tehetség azonban a két szobrász: *Littmann* Frigyes és *Goldmann* György, bár *Goldmann* — különösen álló munkás-figurájában túlerősen mutatja *Mészáros* László befolyását. Az egyre gyakrabban szereplő és szívesen látott *Littmann* női portréi zártságukkal és egyszerű felületmegdolgozásukkal nagyon tehetségesek. (—r.)

P.N. 930. TF. 30

SCHUBERT ERNŐ

A KUT kiállítása

A Képzőművészek Új Társasága évente egyszer összegyűjti tagjainak és a törekvéseihez csatlakozó még fiatalabb művészeknek alkotásait, és bemutatja ezeket a közönségnek, mint a modern magyar művészet új eredményeit. (A modern szó nem jelent egyebet, mint hogy ez a művészet a mai emberek életéhez, vagy az emberek mai életéhez kapcsolódik, annak problémáit szólaltatja meg a maga új hangján.)

Ilyen reprezentatív kiállítás nyílik meg holnap délelőtt a Nemzeti Szalonban – sajnos nagyon szűk helyen ahhoz, hogy teljes beszámoló lehessen egy évi munkáról és eredményről. Sokan hiányoznak azok közül, akik nélkül nem lehet teljes a kép, s ezért a hiányért csak az vigasztal, hogy ezzel is több hely jutott a fiataloknak, akiknek még akkor is örülnünk kell, ha bemutatásuk inkább csak előlegezett bizalom a zsüri részéről – amely nehéz helyzetben lehetett. 6–700 mű közül választotta ki kilencven festő, szobrász és építész 230 alkotását, és ez az anyag is csak zsúfolva fér el az öt teremben.

Berény Róbert kollekciója áll a kiállítás középpontjában, ez tölti meg a nagyteremben a bejárattal szemben levő falat. Tisztára érett színek nyugodt foltjait egyensúlyozza képein, amelyeken a tárgyak formái csak utólagos igazolásai a színfoltoknak. Ezt az igazolást is mintha néha már fölöslegesnek érezné, és észrevehetően új utat keres új témák, vagy talán a tématlanság felé.

Mellette vannak *Egry* József fénylátomásai, ismert képeken kívül néhány pompás új alkotása ennek a kivételes tehetségű művésznek, s azután a KUT törzsgárdája: *Bernáth* Aurél (egy finom színhatású pasztellel), a régen látott *Czigány* Dezső (gyönyörű provence-i tájképsorozata és két csendélete kivételes érték), *Derkovits, Kmetty, Márffy* Ödön (félaktos kompozíción ragyogtatja színeit), *Szobotka* Imre (régen láttunk tőle olyan erőteljes munkát, mint női portréja), *Szőnyi* István (lovas tájképének színei frissek és súlytalanok) és *Walleshausen* Zsigmond, aki legutóbbi kiállítása óta is elmélyítette új stílusát.

Az absztraktabb irányok képviselői közül *Bortnyik* Sándor stilizált strandolója árulja el a legőszintébb meggyőződést, a legalaposabb kultúrát, és mutatja az új dekoratív freskóstílus felé vezető utat. *Kádár* Béla és *Hincz* Gyula meglepően rokon törekvésekről számol be, csak Hincz mélyebben hatolt a színek titkaiba.

Hozzájuk csatlakozik a fiatalok egy része. Közülük messze kimagaslik *Schubert* Ernő fegyelmezetten puritán és egyszerű eszközökkel festett, mélyen átélt, szuggesztív nyugalmú kompozícióival. Három képe, de különösen 182. számú csendélete, a kiállítás legkomolyabb, legszebb darabjai közé tartozik. Kiforrott művész, amit nem lehet elmondani a többiekről, akik szintén először szerepelnek ebben a társaságban. Kétségtelenül igen tehetséges például *Kepes* György, *Hegedüs* Béla és *Trauner* Sándor, ez a három rokonproblémákkal kísérletező festő, de heterogén kísérleteiket (olajra ragasztott

fotomontázs, stb.) kár volt a nyilvánosság elé hozni. Ezeknek éretlenségét rövidesen maguk is be fogják látni. Ehhez a csoporthoz kell sorolnunk *Kassák* dilettáns konstruktivista próbálkozásait is. Nagyon komoly eredményeket ér el ellenben *Göllner* Miklós fénystúdiumain.

Először szerepel ebben az együttesben *Kemény* László is eleven színekkel festett tájképpel. Komoly eredmény *Bor* Pál, *Bene* Géza, *Braun* Katalin, *Cserepes* István, *Erdős* Lajos, *Hulápy* János, *Járitz* Józsa, *Kaczián-Regner* Auguszta, *Kornis* Dezső, *Korda* Vince, *Körmendi* András, *Polgár* Boriska, *Gráber* Margit, *Szilasi* Boriska egy-egy képe. A tehetséges *Pekáry* Istvánt erős dekorációs hajlamai iparművészeti feladatok megoldására hívják, és plakátfestői készséget árulnak el *Spinner* Klári kis képei is.

Növekszik a szobrászok gárdája, de anyaguk nem egységes. Kitűnőek *Medgyessy* álló női figurái, csak kár volt a színezéssel leplezni a plasztika finomságait. Igen jó *Csorba* Géza márványból faragott karakteres *Gombaszögi Frida portréja*. *Varga* Oszkár és *Mészáros* László gyerekfeje, *Vilt* Tibor fába faragott férfifeje elsőrangú értéke az új szobrászatnak. *Székessy* Zoltán kissé bizonytalanul dolgozik a fával. Komoly munka *Bor* Pál egyik szobra, sokat ígér *Schaár* Erzsébet két finoman mintázott feje, Szép *Varga* Júlia női képmása, és érdekesen küzd anyagával *Sajó* Edit. De az Archipenko-utánzók túlstilizált formatanulmányai ma már nem hatnak őszintén. Kár, hogy a modern kerámia nincs képviselve – ami van, az csak elnézésből kerülhetett ide.

Külön termet kapott az építészet, amely régen volt olyan szoros kapcsolatban a piktúrával, mint most, amikor a vajúdó festői irányok úttörői és szálláscsinálói az új építészeti stílusnak. Igen nagy örömmel látjuk, hogy ennek az új építészetnek vannak már nálunk is kiváló művészei, akiknek ház- és lakástervei kiállják az összehasonlítást a legjobb külföldi építészekkel is, pedig azoknak a munkáját nálunk ma szinte elképzelhetetlen anyagi és erkölcsi lehetőségek könnyítik. *Kozma* Lajos, *Molnár* Farkas, *Masirevich* György, *Ligeti* Pál és még néhány fiatal építész tervei, és részben már fel is épített házának fotográfiái alkalmasak arra is, hogy a nagyközönségnek bebizonyítsák az új építészeti forradalom nagyszerű eredményeit, az új stílus előnyeit, szépségeit. Kár, hogy az építészeti terem egységes hatását nagyon rontja néhány oda nem illő rajz, amelyek nagy része nyugodtan elmaradhatott volna egészen is a kiállításról. Kár, hogy a rendezők nem bírtak, vagy nem mertek egészen megbirkózni a kiállítás nagyjában igen kitűnő anyagával. Félő, hogy a kiállítás könnyen kiküszöbölhető, de nagyon zavaró rendezési hibák miatt nem lesz eléggé meggyőző, nem lesz elég ereje új híveket hódítani a modern magyar művészetnek – pedig ez volna legfőbb hivatása.

Magyarország, 1930. január 12.

Mihályfi Ernő:
Művészet, barátaim
Bp. 1977. Corvina

PÉLDÁUL:

ÍGY LEHET MA ÉLNI

Ha apa volnék, így szólnék fiamhoz:

— Gyermekem, végy példát *Subiról*...

Ha feleség volnék, így szólnék férjemhez:

— Fiacskám, végy példát a *Subiról.*

Igy pedig azt mondom:

— Emberek, vegyetek példát *Subiról.*

Mindannyian vegyetek róla példát...

(Kerestünk egy embert, akin nem fognak a mai »történelmi idők«, aki végsőkig nyugtalan, folyton új megrázkódtatást hozó korunkban is tud nyugodtan, kihangsúlyozottan élni. Találtunk egyet, kivallattuk mi a titka és arcképvázlatot készítettünk róla.)

Subit rendes polgári nevén *Schubert* Ernőnek hívják és a telefonkönyvben ez áll a neve mellett: *»tervező«.*

Világéletében csak azt csinálta, amihez kedve volt, soha meggyőződése ellenére nem tett és nem mondott semmit, sőt gondolkozás nélkül vetett el mindent azonnal, ha látta, hogy mást kapott, mint amit várt. Az emberek, legalább is azok, akik csak kevéssé ismerik, mégis azzal a manapság megtisztelő jelszóval illetik, hogy *»a Subi élelmes...«*

Hogyan lehet valaki »élelmes« a mai világban, *ha a megalkuvás fogalmát nem ismeri, ha a legtisztább meggyőződés az egyetlen hajtóerő cselekedeteinél?*

Subi lénye, szavai, de főként *élete* válasz e kérdésre.

Mindezekről most, *harmincötödik születésnapján* beszélgettünk ünnepi komolysággal. Perszé anélkül, hogy Subinak a legcsekélyebb fogalma lett volna arról, hogy szavaiból útmutatás lesz embertársai számára.

Ő csak vidáman a szemembenézve — mindig így beszél mindenkivel — mesélte, hogy 16 éves korában eljött otthonról, — édesapja mészáros Vácott — mert apja semmiképpen nem akart beleegyezni abba, hogy *festő legyen, mészárosnak* akarta nevelni.

(„Mindent, csak giccset nem")

Pesten fodrászüzletek számára frizura alá való viaszfejeket csinált, ebből élt.

— Népkonyhán étkeztem ebben az időben. Időnként, ha munkát kaptam, *szobafestést is végeztem.*

(Egy bécsi játékgyárban)

— Ezekkel a munkákkal annyi pénzt szedtem össze, hogy el tudtam menni Bécsbe. Munkát kaptam egy asztalosáru gyárban. *Játékokat csináltunk.* Nekem megtetszett a fa és *tervezgetni kezdtem játékokat.* Az általam tervezett játékfigurákat megvették Amerika számára és a főnököm kijelentette, hogy kinevez üzemvezetőnek. *Komoly fizetést ígért. Erre otthagytam Bécset.* Amíg a megélhetésért kellett dolgoznom ebben a gyárban és amíg *tudtam, hogy számomra életszükséglet, hogy a gyönyörű bécsi múzeumokat sorrajárjam esténként,* addig szívesen dolgoztam ott. De polgári jómódot így nem akartam. Én mindig tudtam magamról, hogy *festő akarok lenni.* Szabadidőmben mindig festettem. Semmi értelme nem volt tehát, hogy egy úgynevezett karrier miatt és azért, mert a gyártulajdonos szerint »nagy jövő« várt volna rám, feladjam terveimet.

(A Képzőművészeti Főiskola legboldogabb növendéke)

— Visszajöttem Pestre, beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára és *négy évig én voltam a főiskola legboldogabb növendéke.*

— Aztán két kiállítást rendeztem barátaim biztatására és nagyon szép kritikákat kaptam.

Schubert Ernő kiállításának erkölcsi *és* anyagi sikere is volt. A legtöbb képét megvették.

(Festőből lakásberendező)

Ezért nem értették meg a barátai, hogy miért lett hirtelen — *lakásberendező* Subiból.

Mosolygó arcával, nagy szemével, kissé mindig az ég felé törő hajával *Schubert* Ernő azok közé az emberek közé tartozik, akik ellenállhatatlanul kellemes hatást váltanak ki mindenkiből már a találkozás első pillanatában.

Pedig ő aztán igazán nem előre megfontolt szándékkal kedves. Harmincötéves, szélesvállú, izmos, zömök férfi, mosolygó gyermekfogaival tíz évvel kevesebbnek látszik.

— ...Volt egy bútortervező barátom, aki ismét *felkeltette érdeklődésemet a fa iránt.* A fa nagyszerű anyag és nagyon sok mindent lehet kihozni belőle, ha az ember igazán ismeri minden tulajdonságát.

(„Őszinte" lakások)

— Beálltam egy *asztalosműhelybe* és a mesterség minden részletét ki-

Schubert Ernő önarcképe

tanultam. A festést teljesen abbahagytam ekkor. Amikor már annyira értettem a szakmát, hogy az asztalosok hozzám fordultak tanácsért, bútorokat kezdtem tervezni, az volt a törekvésem, hogy az embereket ráneveljem arra, hogy *őszinte lakásokat* rendezzenek be maguknak. *Az emberek a lakásuk berendezésénél hazudnak a legjobban.* Mindent figyelembe vesznek, csak azt nem, milyen lakás illik az egyéniségükhöz és a körülményeikhez. Hazudnak. Eleinte nagyon kevés lakást rendeztem be, mert semmiképpen nem voltam hajlandó a megrendelő kívánságainak eleget tenni, ha azok az én nézetem szerint nem voltak helyesek. Nem tűrtem beleszólást, *nem voltam hajlandó »kiszolgálni«.*

— Négy évig foglalkoztam bútortervezéssel, az utolsó évben *már annyit kerestem, hogy nagyon szépen meg tudtunk élni a keresetből a feleségemmel.*

(A pökhendi úrilány)

Schubert Ernő nyolc évvel ezelőtt nősült, feleségül vett egy »pökhendi váci urilányt«, — így mondja — akivel egy társaságban ismerkedett meg Vácott. Rögtön meg akarta csókolni, de *a lány hirtelen egy ruszlit kapott be, hogy hagymaszagú legyen.* Aztán összekerültek és ismerni kell Subit ahhoz, hogy az ember érezze, milyen harmónia és boldogság van e szavak mögött:

— *Egész szépen megszoktuk egymást...*

(Jön a szövet)

Subi bútorokat tervezett és szépen keresett, amikor megismerkedett — *a szövettel.*

— A lakásberendezés már untatott, az egész csak addig érdekelt, amíg nem oldottam meg a problémáimat. Amikor már sikerült leküzdenem az anyag nehézségeit, amikor már azt csináltam a fával, amit akartam, nem érdekelt többé. *Áttértem a szövetre.*

— *Most a szövetnél tartok.* Bútorszöveteket tervezek, még csak dadogok, de meglepetésemre az emberek már eddigi eredményeimtől is el vannak ragadtatva. *Boldog vagyok, hogy találkoztam a szövettel,* mert a művészi lehetőségek szinte korlátlanok ezen a téren.

A bútorszövet tervezéshez pénz kell. Mert hiába tervezi meg az ember papíron a mintát, abból nem látni semmit. Meg kell csinálni magát a szövetet. Ehhez pedig gépek kellenek. Schubert Ernőnek pedig nem volt pénze gépekre. Már pedig mindenáron szövetet akart csinálni. Ennek az érdekében megtette azt, amit a saját érdekében nem tett meg: olyan lakások berendezését is elvállalta, ahol nem csinálhatta azt, amit akart. De *ekkor már nem volt szentség számára a bútertervezés.*

— És úgy éreztem, hogy erkölcsileg szabad megalkudnom már akkor, amikor *a szövet érdekében teszem.*

A munka szent és a munka érdekében sokat szabad. Subi bútorszövettel akar dolgozni és ezért átmenetileg elvállalta »hazug« lakások tervezését is.

A felesége csak akkor tudta meg, hogy férje abbahagyta a bútortervezést és foglalkozást cserél, amikor egy délben hatalmas mennyiségű fonalszállítmány érkezett a lakásukba.

Subi valahonnan 1200 pengőt teremtett elő, mert meglátott egy üzletben egy csomó gyönyörű fonalat és nem tudott ellentállni.

— Szegény feleségem kétségbe volt esve, mikor meglátta a rengeteg fonalat. De azóta már beletörődött. *Azóta minden időmet a szövetnek szentelem. Gazdag világ a szövet világa.*

(Újra festő)

Szerényen számol be sikereiről. Aranyérmet kapott már kiállításon bútorszöveteiért és a megrendelők eleinte azt hitték, hogy külföldről hozatja a szöveteket. Pedig hát ő tervezi, ő csinálja, de nyáron azért abbahagyta az egészet négy hónapra. Eszébejutott, hogy *rég nem festett és négy hónapra kiment Szentendrére.*

— Reggeltől estig festettem, tájat, embereket, vizet, eget és teljesen elfelejtettem, hogy idehaza szövőszékeim között töltöm az életem...

Subi furcsa ember: soha nem veszi figyelembe a külvilágot. Mindig önmagából, a vágyaiból és munkakedvéből indul ki, cselekedeteit nem teszi függővé külső körülményektől.

(Nem félt az élettől)

Soha nem félt az élettől, mindig jókedvű, mindig nyugodt, mindig kiegyensúlyozott, mert mindig csak azt csinálta és csinálja, ami számára első szükségesség es soha egy percig sem gondolt arra, hogy nem lesz »praktikus«, amit csinál.

Nagyon sokan tanácsolták neki, hogy menjen ki külföldre, de Subi nem megy. Megoldásra váró problémáit magával vinné a világ túlsó végébe is, — mondja — minek menjen hát? Inkább *megoldja a problémáit, ahelyett hogy elmenekülne előlük.* Az embernek addig kell dolgozni, amíg meg nem tudja oldani a saját elképzeléseit és miután mindig újabb és újabb elképzelései vannak, mindig dolgoznia kell. Az élet értelme a munka.

Subi megtalálta az élet értelmét és így a külvilági bajok úgy pattannak vissza róla, mint a gumilabda.

(Problémák és harmonika)

Erős, egészséges, megtántoríthatatlanul halad a maga útján, vidám, jókedvű, kedélyes, még jónéhányszor fog valószínűleg új irányt keresni, habozás nélkül fogja ötödször is, hatodszor is polgári nyugalmat biztosító megélhetését otthagyni, csak azért, hogy újabb problémáit megoldja és azok, akik kívülről figyelik, minden ilyen újabb pályaválasztásnál meg fogják róla állapítani, hogy *»milyen élelmes a Subi«.* Tudniillik Subinak mindig minden sikerülni fog, de ez nem azért van, mert ő »élelmes«, hanem azért van, mert csak olyat csinál, amiben hisz, márpedig *ha valaki csak olyat csinál, amiben hisz, annak sikere van.*

Most *harmonikázni tanul Subi,* 25. születésnapjára feleségétől kapott ajándékba egy harmonikát. Húzósharmonikát, ilyenre vágyott már gyerekkora óta. Népdalokat fog játszani rajta. Szenvedélyesen szereti a népdalokat és általában a népművészetet. Rengeteg népművészeti könyve van és a világ legkülönbözőbb tájainak népművészeti remekeivel van tele a lakása...

Emberek, vegyetek példát a Subiról.

Rendy Lili

Hosszú idő óta fekvő betegek a rég bevált, tisztán természetes **»Ferenc József«** keserűvizet nagyon szívesen isszák és annak gyors, biztos és mindig kellemes hashajtó hatását általánosan dicsérik. Kérdezze meg orvosát.

Amilyen a jó napot!

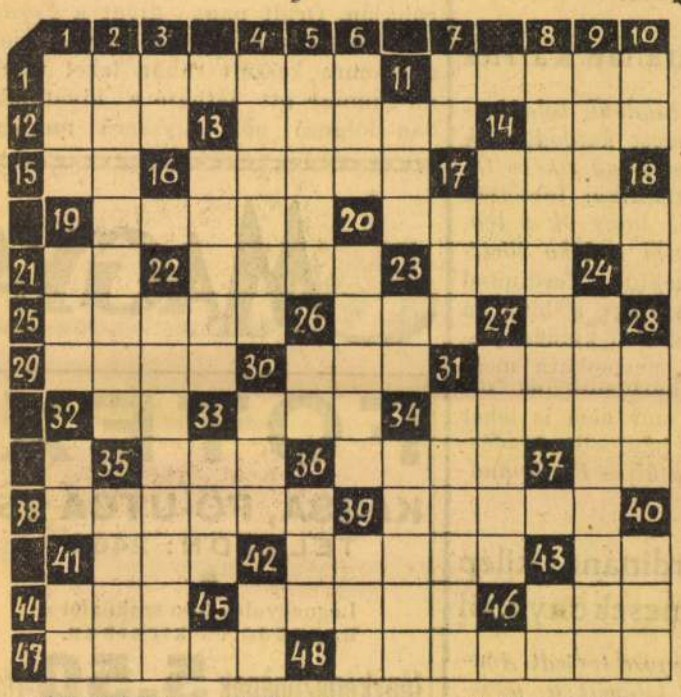

VÍZSZINTES:

1. Szőlőfajta
11. Munkakerülő
12. Vastelepeiről nevezetes község
13. Nimfa — magyarul
14. Az ilyen szó: nehezteléS
15. Irány az ajtó!
16. Mohamedán biblia
17. Főzelék
19. Színművésznőnk
20. Útmenti kocsma
21. Nem éppen udvarias hívószó
22. Indián nép
23. Angol segédige
25. Zamat
26. Nyílás
27. Irány a pince!
29. Az Ujpest egyik színe
30. Hímállat
31. Ilyen tészta a kenyér is
32. De — latinul
33. Vitéz férfiú
34. A tőke hozadéka
35. Sámuel királyunk előneve
36. A zsebkendő székhelye
37. L. T.
38. Díszes épület
39. Fűszer
41. Fohász
42. A »Bolero« zeneszerz.je; 1937-ben halt meg
43. Fordított mutatószó
44. Női név
45. Erdélyi folyó
46. Egészséges arcszín
47. Ósmagyar név
48. Aggtelek barlangjának nevezetessége

FÜGGŐLEGES:

1. ...-mók, batyu
2. Zilahy Lajos drámája
3. Nyujt
4. Felvidéki elszakított város
5. Lehelyez
6. Névutó
7. Vadászige
8. A legszebb érzés
9. Hosszabbít
10. A. A. A.
13. Éghajlat
14. Veszteség
17. Madárkirály
18. Növelő
19. Vízben él
20. Egyszerű hosszmérték
22. Megőv, vigyáz valamire
23. Favágószerszám
24. Álomba merül
26. Tág
27. Riff-....., afrikai néger nép
28. Egyforma betűk
30. Féltucat
31. Balatoni fürdőhely
32. Teljes, sértetlen
33. Óriáskígyó
34. Csíkos
35. Verdi operája
36. Menyaszony
39. Képesfél
40. Izomban rejlik
41. Papírmértékegység
42. Római 1050
43. Egyforma betűk

FERDINÁND, a világ leghíresebb bikája

NewYork, december 24.

(A Magyarország külön tudósítójától.) Amerika legnépszerűbb alakja ma: Ferdinánd.

Ferdinánd egy kedves, különös életet élő bika, »aki« néhány hónap alatt *csodálatos karriert futott be* az Egyesült Államokban. Ma már nem lehet kimenni NewYorkban az uccára, hogy az ember lépten-nyomon bele ne ütközzék *Ferdinánd* tömpe, felkunkorodott orrú és okos, nagy, vidám barnaszemű fejébe. Nem lehet társaságba menni, hogy valaki az első öt percben elő ne hozná *Ferdinándnak, az ifjú spanyol bikának mulatságos történetét.*

Ferdinánd, Ferdinánd, Ferdinánd mindenütt — állapítja meg az idegen is, aki még csak egy napja tartózkodik az Egyesült Államokban. *A Ferdinánd-láz* vetekedik minden eddigi amerikai lázzal és senki sem tudja kivonni magát hatása alól.

Ferdinánd születése

Ferdinánd karrierje, mint általában a legtöbb karrier, rendkívül *mostoha körülmények között indult.* Élt NewYorkban egy *Leaf* nevű fiatal író, aki kis mesét írt egy spanyol bikáról. Ez három évvel ezelőtt történt. Egy fiatal rajzoló illusztrálta a mesét és elkeresztelték a mese hősét *Ferdinándnak.*

Azután Munro *Leaf* hóna alá vette a Ferdinándot tartalmazó mappát és *bemutatta a fiatal bikát a newyorki kiadónak.* Eddig minden szabályosan történt Ferdinánd életében. A kiadók belenéztek ábrándos barna szemeibe, azután *visszaadták Munro Leafnek.*

Végre egy kiadó hosszabb rábeszélésre elhatározta, hogy megismerteti az amerikai olvasókat — elsősorban a gyerekekre gondolt — Ferdinánd történetével. A mese megjelent, Ferdinándból hős lett és elkerült néhány amerikai gyerekszobába.

Váratlan karrier

Ferdinándnak, a bikának tulajdonképpeni karrierje most kezdődött. A könyvnek *váratlanul nagy sikere támadt.* Lassan az amerikai felnőttek kezdték észrevenni, hogy *ők a legszorgalmasabb olvasói a bika történetének.* A gyerekektől, Ferdinánd első barátaitól »elvették« a bikát a felnőttek. Ferdinánd első kiadása hetek alatt elfogyott, nemsokára megjelent a második, harmadik és negyedik kiadás, ma már nem is lehet megmondani, hogy hányadik kiadásban nyomtatják le *a híres Ferdinánd-mesét és rajzokat.*

Ferdinánd kilép a mesekönyvből

A Ferdinánd-láz egyre terjedt Amerikában. Ferdinánd kilépett a mesekönyv lapjaiból és elfoglalta helyét minden elképzelhető és elképzelhetetlen helyen. Hasábos cikkek jelentek meg az ifjú spanyol bikáról a legnagyobb amerikai lapokban. Természetesen elkerült Hollywoodba is és Walt *Disney* elhatározta, hogy híres állatsztárjai után *filmszerepre szerződteti Ferdinándot is.* Ma rengeteg amerikai moziban játsszák óriási sikerrel a Ferdinánd édes-bús bikaéletéről készült rajzfilmet.

Ferdinánd

Ötvenhat formában él a bika

Ebben a pillanatban *ötvenhat különböző formában* szerepel már Ferdinánd az amerikai nyilvánosság előtt. A legtöbb amerikai kirakatban ott látható valamilyen formában Ferdinánd. Százezres példányszámban árasztották el az Egyesült Államokat *Ferdinánd-érmekkel.* Ezek az érmek ott láthatók a hölgyek kalapján és ruháján. Őrült nagy divat a *Ferdinánd-bross*, amelyet ma már minden alkalomra készült ruhán lehet viselni. Éppúgy ott látható a hivatalokban dolgozó nők egyszerű munkaruháján, mint a színházakban, nagy társadalmi eseményeken az *estélyiruhákon.*

Néhány nappal ezelőtt megjelent az első teljes *Ferdinánd-ruha,* selyemre nyomva a híres bika. Ha egy új cikk jelenik meg az amerikai üzletekben, az hatvan százalékban Ferdinánd nevét viseli. Van már *Ferdinánd-baba, Ferdinánd-szappan, Ferdinánd-nyakkendő, Ferdinánd-esernyő, Ferdinánd-esőkabát.*

Két héttel ezelőtt azután bevonult *az amerikai népszokásokba is Ferdinánd.* Most tartották meg a mezőgazdasági szezon lezárásakor szokásos nagy felvonulást NewYork uccáin. Óriási felfujt gumiballon figurákat húznak végig ilyenkor kötélen a nizzai karneválhoz hasonló menetben a város uccáin. Ezeknek a húsz-harmincméteres gumibabáknak sorában idén már ott szerepelt Ferdinánd is, *»balkezében« kedvenc virágcsokrát tartva úszott a levegőben a newyorki felhőkarcolók között.*

Ferdinánd teljesen átszövi Amerika életét. Bikáknál szokatlan jámborságáról, szentimentális kedvességéről — ez sikerének egyik titka — beszél mindenki. Amerika *»Crazy abont Ferdinand«*, vagyis megbolondul a spanyol bikáért.

Ferdinánd Budapesten

A világhírű mesét a *Magyarország* fogja megismertetni a magyar közönséggel. *Sikerült megszereznem az eredeti mesekönyv közlési jogát, a Ferdinánd életét ábrázoló illusztrációkkal együtt* és így a *Magyarország*-nak módja lesz arra, hogy *bemutassa olvasóinak ezt a világhírű állatot.*

30 év óta

birja a Darmol sok millió ember bizalmát. Ez legjobban bizonyitja, hogy milyen jól bevált. — Székrekedés ellen a kedvelt hashajtó: DARMOL

MI LESZ ÖT PERC MULVA?

Arthur H. *Compton*, a Nobel-díjas fizikusprofesszor, a kozmikus sugarak világhírű kutatója, rendkívül *mulatságos táblázattal* lepte meg az angol közvéleményt.

Az emberiség multjáról készített egy kis táblázatot, *időrendben* felsorakoztatva a főbb eseményeket. Nemcsak az eseményeket sűrítette össze, hanem az időt is összezsugorította egy kicsit.

De beszéljen maga a táblázat:

Egy-két évvel ezelőtt az emberek megtanulták, hogyan kell baltát készíteni a kőből.

A mult héten megtanulták, hogyan kell csiszolni a követ.

Tegnapelőtt már a képírásnál tartottak.

Tegnap bevezették az ABC használatát.

Tegnap délután a görögök megajándékozták művészetükkel a világot.

Tegnap éjfélkor letünt Róma fénye.

Ma reggel negyedkilenckor Gallilei megfigyelte a testek szabadonesését.

Tíz órakor elkészült az első gőzmozdony.

Tizenegy órakor meg voltak oldva a *mágnességi és villamossági problémák.*

Tizenegy óra harminckor az előbbiek következményeképpen tökéletesítették a drót útján való távérintkezést.

Tizenegy óra negyvenkor felfedezték a röntgensugarakat.

Ötven perccel ezelőtt általános lett az autó használata.

Öt perccel ezelőtt megindult a rendszeres repülőforgalom.

Egy perccel ezelőtt a rádió vált általánosan népszerűvé.

És most délben a tudomány egészen új értelemben egyesítette az egész emberiséget, teszi hozzá időrendi táblázatához *félreérthetetlen gunnyal a kiváló tudós.*

MAGYAR KASSA

FOTEX
KASSA, FŐ-UTCA 25
TELEFON: 2463.
Legnagyobb foto-szaküzlet nagyban és kicsiben,
fényképezőgépek 5.50-től
és filmek minden márkában

A Felvidék egyik legrégibb szaküzlete
MARKOVICS EDE
Kassa, Fő-utca 49
óriási választékkal, elismert szolíd árakkal várja a t. vevőközönséget.
Textiláruk, kelengyék, szőnyeg, függöny, linoleum stb.

Feldman H. és fia
férfiruha- és nőikabátüzlet
Kassa, fiók: Ungvár
Alapítva 1865. évben

Schubert Ernő

festő-grafikusművész

A főiskolán nála tanult pl. Plesniri Károly is.

— Cs. —

Pesti Műsor
1982 okt. 21.

Schubert Gunő

gobelinműrény

a z Iparművészeti Főiskolán tanított.

Vielet - Magyarország

1984 nov. 10.

SCHUBERT Ernő

rajza, Deák Dénes Székesfehérvárnak adott gyüjteményében

Élet és Irodalom, 34.évf.22.sz.1990. 6.p.

Wien 1987
Zauber der Medusa. Europäische Manierismen. Katalog zur ... Ausstellung der Wiener Festwochen, 3. 4. – 12. 7. 1987 im Wiener Künstlerhaus. Wien 1987.

Zürich 1946/47
Meisterwerke aus Österreich. Kunstgewerbemuseum. Zürich, 27. Okt. 1946 – 2. März 1947.

SCHUBERT ERNÖ

Aukción:

Ernö Schubert: Landschaft.
Öl auf Leinw., auf Hartfaserplatte
70x53 cm.

WIEN, Dorotheum
462. Kunstversteigerung, Okt.1982.
Kat. nr. 312. S.46.

SCHUBERT ERNÖ

Aukción:

Ernö Schubert: Landschaft.
Öl auf Leinw., auf Hartfaserplatte,
40x44,5 cm.

WIEN, Dorotheum
463. Kunstversteigerung, Dez.1982.
Kat.nr. 293., S. 44.

Schubert Ernő

Jenő

V. Klebelsberg u. 29.

MKSz 1947

Schubert Ernő

Jáj - cet.
Janulmányok I-III. - cet.

Asszonyvdrei Művésztelep jubilaris
kiállítása 1926-1956 Katalogus: Lyka Károly

Schubert Ernő

Szabad Művészet

1947. 3. n.

Címlap

Schubert Ernö

~~Antal Tibor~~

229. l.

~~Bódog Ivan~~ 233. l.
234. l.

Tovább 2

Gabriel Frigyes 230. l.
231. l.
232. l.

Hornicsek László
230. l.

Schubert Ernö 230. l
231. l.
232. l

iparmúsenektől
tervezett butorokei
szobaberendezések
repr.

Ú. Épitenet
1948. 6. 7.

P

ki róm. kath. templomrom keri-

sövény költségeire kiutalt

lt pénzmaradvány.----------

hó 22-én.

Jorbélyt József

ministeri számv. tanácsos
a MOB vagyonkezelő gondnoka

Schubert Ernő

főiskolai tisztelet díjas tanárt az Iparmüveszeti Főiskola létszámába főiskolai rendes tanárra az I. illetmény csoportba 1948. jan. 1. hatályával kinevezték

Köznevelés

1948. febr. 15. 38.

M.D.K.

Schubert Ernő

Müveivel szerepel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson, amelyről Berend Ilona ir elismeréssel "Kiállitások az uj esztendőben" cimmel.

„Szinház Szeme Füle"c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf.
3. sz.

Schubert Ernő

festő

l. böcletrap

Tragorvácnürezzei

138. l.

635 Szám. Erk. 1903. okt. 26.
1903

Tekintetes.

Országos e

Mellékelve van szer
czégnek hozzám inte
végett a Tek: Bizottság
deni.—

Budapest 1903. Oktober

Schubert Ernő

l.

Szabad Művészet

1948. 222. l.

sen templomot, gazdag adományokkal
ket és szerzetesrendeket, de a templ
az apát feladata volt. Székesfehérvá
király maga épitkezik, a kijelölt ti
rendek ~~kolostorai mellett~~ a püspökö
épitéséről ék hozatják a tanult mes
ságuk és látókörüktől függ, milyen
meg is felelt ennek a feladatnak. A
kiemelkedőbb korszaka a román stilus
az Árpád dinasztia ~~története~~ legfén
keket köszönhetünk ennek a másfélsz
egyetlen korunkig fennmaradt árpádk
tott, restaurált állapotában is fén
európai igazodása mellett. Ezen kivü
idéznem, vagy amix még jobb volna k
met bizonyithassam: a magyar művész
maga egészében egyházi müvészet. Ré
templomokról Kisbényről, melyet a p
Boldváról, Lébényről és Jákról, mel
szinten a premontreiek alapitottak
ragadok ki: az esztergomi királyi v
III.Béla korában kezdi mai alakját

Schubert Ernő (Bácsfa, 1903. dec. 17. — Bp., 1960. okt. 15.): festő, grafikus, textiltervező, érdemes művész (1956). Az Orsz. Magy. Izr. Közművelődési Egyesület (OMIKE) képzőművészeti isk.-ban Fényes Adolf 1924-től pedig a Képzőműv. Főisk.-n Réti István és Csók István növendéke volt. Tagja volt a Képzőművészek Uj Társ. (KUT)-nak és rövid ideig a Szocialista Képzőművészek csoportjának. 1932-ben a Tanács Galériában rendezett gyüjteményes kiállitást absztrakt festményeiből. Később áttért a bútor- és bútortextil-tervezésre. Számos külföldi és 1945. után szinte minden hazai iparművészeti kiállitáson szerepelt. 1948—52 között az Iparmü-

vészeti Főisk. főig.-ja, [illegible]aja a textil-főtanszak vezetője volt. Butor- és textilterveiben a m. népművészet motivumkincsének és a klasszikus textilművészet hagyományainak egyesitésére törekedett. -- Irod. Dobrovits Aladár: Sch. E. (Élet és Irod. 1960. okt.).

Schubert Ernő festő, grafikus, textiltervező

Magyar Életrajzi Lexikon

Schubert Ernő

1932. ápr. 3 megnyílt

ugyanaznap *Schubert Ernő* festőművész
gyüjteményes kiállítása a Tamás-galériában;

Magyar Művészet
1932. 196. l.

KÉPEK

Schubert Ernő

l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1940. 5 l.

Schubert Ernő

l. w 1

MAGYAR IPARMŰVESZET

1940. 39. l.

Schubert Ernő

rajza repr.

Pirely 155. l.

os Bizottsága megengedi, hogy a
. Szent István mauzoleumról készitett
mutatott fényképfelvételeit a
ttassa.
gusztus 29.

elnök

Schulcz Ernő

az 1940. évi milánói

Triennalén arany

érem

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 81. l.

Schubert Ernő

festő

Műcs. kiáll, 1932 tól
Pipics 120.0.

Schubert Ernö

festö Budapest.
Ume 1928. febr. kiäll.
4 grafika.

Schubert Ernő

MAGYAR MŰVÉSZET
1932. 196

--

tüzér. Timár u.9.

" Bécsi ut 88-92.

" Timár u.11.

Schubert Ernő

festő

köll. kiáll. a Tamás

Galériában. 44. kiáll.

1932.

Munkásságának iránya

új naturalizmus.

Csetri Mihály, főgimn. tanár

IX. 130.

Schubert Ernő

festő

A modell, szerzője
A festő "

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Hadsereg.

E lapon az 1700 és 1758. é
az 1800, az 1817 és az 1840 év
szemlélhető. Felirata fölül

középütt: DIE K.K. ÖSTERR
jobbra: No. 14.

a kép alatt: Leibgarden.
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr. bei J. Höfe
legalól középütt: Wien bei J.
am Graben zur g

Szines kny., mér. a papiros
F. l'Allemand: Die k.k. öst
zweyer Jahrhunderte, J. Berman

140-91-5

Schubert Ernö
grafikus, Bpest

l.

Nemzeti Szalon 1928
Une febr.
195 – 199. n.

HANGAI SZABÓ MIKLÓS: Feleségem

SCHUBERT ERNŐ

181	Kép, olajf.	150.—
182	Kép, olajf.	150.—
183	Kép, olajf.	150.—

Nemzeti Szalon 1930
Kut jan.

MAGYAR NET.

Megtekinthető: 1940. február 18-tól március 3-ig.

Schubert Ernő

Vasaló nő, szénrajz

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

T. 951.

okban lévő diszes keretben:

AE
una
nigram

2 : 17.1 cm.

Schubert Ernő

Jenő

Erk. 1928

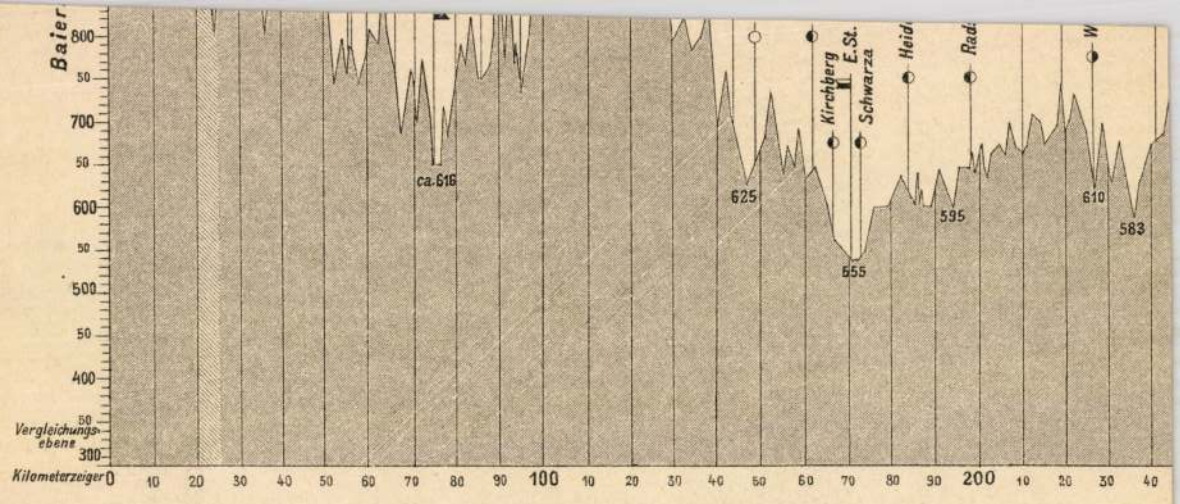

R. v. Waldheim art. Anst. Wien.

Schubert Ernő

illustrációi

Budapest. 1946
sept. hava

Schubert Ernő

Jerbo

rod

Az új magyar
művészet önarcképe. ↑

[Bp. 1946] 24 –
25. l. önarcképpel.

↑ Europai Iskola
7-8. 7.

NAG
MAGYAR POSTA

Schubert Ernő

jelenlegi textil-
tervező

Gerevich Tibor ismerő

Nó volt róla
1946. aug. 4 -

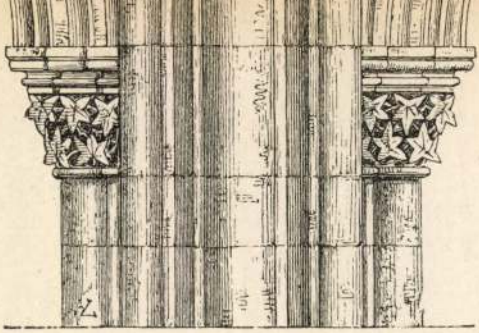

5.

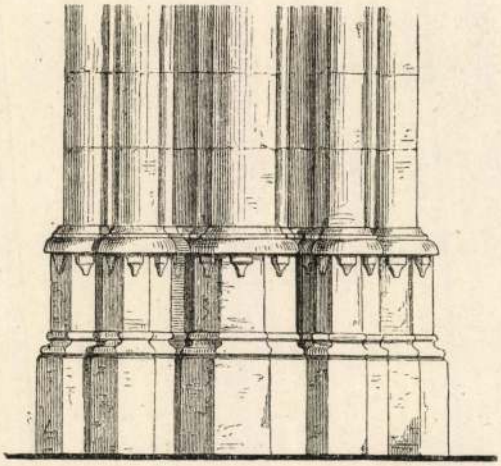

Schubert Ernő

Szoba beljeje,
festmény
repr.

Ug. Szin
1930. 1. 22. 46 l

Darabszám	szám	Megnevezés
1	0120	conus
		2% forgalmi

Csakis az áru átvételénél emelt felszólamlások vehetők figyelembe.

Ny. sz Sz. A. 3

Schubert Ernő

festő Kut-tag.

Műcsarnok

1932. febr. – márc. kiáll.

379

Schubert Ernst

Thieme Becker

XXX. 304. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Schubert Ernő

iparunivers

erőd

Fränkel György =

Lakás és butor.

Bp. 1938. 35–37. l.

képekkel

BUDAPESTI KÉPESKÖNYV

Schubert Ernő

iparművész

lásd

Kassák Lajos:

Vallomás tizenöt

művészről.

Bp. 1942. 121–128. l

XXIX – XXX. t.

MDK

Schubert Ernö, festö

Csók István tanitványa.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. /VIT/ Műcs.
Ujság, 1928 máj.2o. 22.l.

M. D. K.

SCHUBERT Etus

1933-1937 között a Szocialista Képzőművészek Csoportjá-hoz tartozott

Major Máté: Negyedszázados alakult a Szocialista Képzőművészek Csoportja Magyar Építőművészet 1955. 3/4. sz. 133-134. l

Schubert Ernő

MDK

A szentendrei művésztelep kiváló tehetsége. Művészetében tudatosan él a konstruktív formálás akarata.

Dávid Katalin: A XX. század magyar művészete. I. Konstruktív törekvések. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89.l. 82.o.

Schubert Ernő

(Bácsfa 1903 - Bp. 1960)

„Filodendron vázában" o.v. 45x35

J.l.j. Schubert E. Kiáltási ár: 6000 ft.

—

„Gyümölcsöstál" vázával" o.v. 45x55 cm

J.l.j. Schubert E. Kiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Schubert Ernő (Bácsfa, 1903 - Bp. 1960)

„Csendélet" o.v. 40x69 cm

J.l.: Schubert E. 930.

Kikiáltási ár: 10000 Ft.

BÁV 58.Képaukció Bp.1982.szeptember

Schubert Ernő (Bácsfa, 1903 - Bp. 1960)

„Saját virágok vázában" tempera 29x33 cm
J. l. p.: Schubert E. kiállítási ár: 6000 Ft.

„Naposok" tempera 23x29 cm
J. l. p.: Schubert kiállítási ár: 6000 Ft.

BÁV 59. Képeslap 16 Bp. 1982. december

Schubert Ernő

A Tamás galériában a KUT fiataljainak tárlatán szerepelt 1929.dec.-1930 febr.

Uj irás 1979/1/96.o.

Bodri:Töredékek

Schubert Ernő

Schubert Ernő sem szerepelt a Csoportban, kassákista volt és mint ilyet diverzánsként tartották nyilván.

Horváth Béla: Beszélgetés Fekete Nagy Bélával a Szocialista Képzőművészek Csoportjáról. Művészet, 1980. március - 10.lap.

Schubert Ernő, festő- és grafikusművész

a felszabadulás után 1945-ig Szentendre telepét nem kapták meg a művészek. Intézményes törődést es 1945 után élvezték. Volt közöttük egy festő Schubert Ernő aki párttag volt és festőnek is jó. Mindent el tudott intézni, felújították a telepi épületet is.

Barcsay mester.

Népművelés, 1980. júl. hó, 16. old.

Schubert Ernő

Az 1939-es New-Yorki világ-
ki állitáson részt vett a mű-
vész.

Ernyey Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Schubert Ernő

„Kuboáros" (repro)

Balla Erzsébet: Schubert Ernő festménye.
Új Tükör, 1978. december 17 - 4. lap.

Schubert Ernő

A „Vác környéke", a „Falurészlet" finom akvarelljeit, a kiállításon szerepel a „Márta" című metszete.

Balla Erzsébet: Schubert Ernő festményei.
Új Tükör, 1978. december 17. 4. lap.

Schubert Ernő, festő

L: Korniss Dezső

Lánez S.: Korniss Dezső 1487-1490.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. nov. 24. XXXIII/47.

Schubert Ernő

Schubert Ernő festményeit az
Magyar Nemzeti Galériában
állították ki.

Balla Erzsébet · Schubert Ernő festményei.
Új Tükör, 1978. december 17 – 4. lap.

Schubert Ernő

Schubert Ernő a képzőművészeti Főiskolán Csák Sylvan tanítványa volt. Érdeklődött kassák hajos vezette Munka kör programjai iránt.

Balla Erzsébet: Schubert Ernő festményei.
Új Tükör, 1978. december 17-4. lap.

Schubert Ernő

A „Kengeres-hagymás csendélet Brague szinvilá gát i dézi. Egyik legjelentősebb olajhepe a „Nagy csendélet".

Balla Erzsébet: Schubert Ernő festménye.
Új Tükör, 1978. december 17 - 4. lap.

Schubert Ernő

Elrősorban a kubizmus ragadta meg, de nem lett következetes kubista. Útheresését jelzi a: „Csendélet könyvekkel és mandolinnal" című képe.

Balla Erzsébet: Schubert Ernő festményei.
Új Tükör, 1978. december 17 – 4. lap.

Schubert Ernő, grafikus

A MODERN MŰVÉSZET hazai fejlődésében a két világháború között fontos szerepet betöltő haladó művészcsoportosulás, a Képzőművészek Új Társasága tagjaként ismertté vált Schubert Ernő textiltervező, festő- és grafikusművész alkotásaiból nyílt emlékkiállítás tegnap a Nemzeti Galériában.

–: Kő

8

Népszabadság, Bp. 1973 nov. 22.

Schubert Ernő festő
textilkreező

L: Cs. Uhrin Tibor

Losonci M: Cs. Uhrin Tibor tűzzománcai 92

Alföld, Debrecen, 1978 jún. XXIX/6

Schubert Ernő, festő

L: Barsay

Lánez S. Képzőmův. krónika 453 - 456

Jelenkor, Pécs, 1982. máj XXV/5

Schubert Ernő, textiltervező festő

L: Trauner Sándor

Harangozó M: Merész és eredeti álmodozó 2.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 6

Schubert Ernő, festő-grafikusművész

Korniss Dezső és társai még a főiskolán alakítottak egy avantgarde szellemű csoportot, amelynek tagjai voltak: Korniss, Kepes György, Schubert Ernő és Traumer Sándor.

Csapó György: Beszélgetés Korniss Dezső festőművésszel.
Magyar Nemzet, 1982. aug 7

Schubert Ernő

Bodri Ferenc: Trauner Sándor tárlatának
élménye és tanulságai

Művésznek, 1982. június

Schubert Ernő, textiltervező festő

L: Vajda Lajos

– : Hír 8.

Nepszabadság, Bn. 1980 aug. 15.

Schubert Ernő

A képzőművészeti Főiskolán 1925 és 1928 ill. 1927 és 1928 között mindkettan az un."progresszív fiatalok" csoportjába tartoztak:Vajda Lajos,Kornics Dezső,Trauner Sándor,Kepes György,Hegedüs Béla,Veszelszky Béla,Schubert Ernő.

Körner Éva :Szentendre és a Kelet Európai Avantgarde

Kritikák és képek Corvina Bp.1976. 353.old.

A képzőművészeti Főiskolán 1925 és 1928 íll.
1927 és 1928 között mindkettőben az un."progressziv
Fiatalok" csoportjába tartoztak:Vajda Lajos,Kormos
Imre,Tihanyi Sándor,Kepes György,Hegedüs Béla,Ve-
szelszky Béla,Schubert Ernő.

Körmer Éva :Szentendre és a Kelet Európai Avantgarde

Kritikák és képek Dorvina Bp.1976. 353.old.

Schubert Ernő

1945 után az üveg, öltözködési tárgyak, tipog
ráfia és alkalmazott grafika ter letén uj szka-
gárda jött létre, melynek tarja a fenti művész is

Ernyei Gyula:az ipari forma t rténete Magyarorszá
gon Akadémiai Kiadó 1974 46.o.

SCHUBERT ERNÖ

Külföldi aukción:
Ernö Schubert: Landschaft.
Öl auf Leinwand auf Hartfaserplatte
70x53 cm.

Wien, Dorotheum
467. Kunstversteigerung Mai 1983.
Katalogus 45.old. 265.sz.

SCUBERT ERNÖ

Külföldi aukción:
Ernö Schubert: Landschaft.
Öaauf Leinwand auf Hartfaserplatte
40x44,5 cm.

Wien, Dorotheum
468. Kunstversteigerung Okt. 1983.
Katalogus 38.old. 270.sz.

Schubert Ernő

Találkozás Kepes Györgyel

Magyar Nemzet 1986. IV. 12.

Schubert Ernő

→ Ama Margit

Műnéprét 1985/4/55

Schubert Ernő, festő- és grafikusművész

Csányi Árpád díszlettervező eredetileg grafikusnak készült, a Főiskolára járt, Schubert Ernő volt a Főiskola igazgatója akkor, vele beszélte meg, hogy díszlettervező szeretne lenni, – miután a Nemzeti Színházbaz a „Szentivány éji álom" díszleteit látta, melyek Oláh Gusztáv művei voltak.

Partnerek.

1984. VI. 2. Televízió 2., 18.25 /Sz. Lné/.

Schubert Ernő

Kiállítás Szentendrén a Művésztelepi Galériában

Magyar Nemzet 1986. VIII. 27.

Schubert Ernő

Méltatás

Bodri Ferenc: Kepes György uj szintézise.
Művészet, 1977. március - 38. oldal.

1)

Schubert Ernő, textiltervező, festő, grafikus, érdemes művész.
Született 1903, Bácsfán, elhunyt 1960, Budapesten.
Az VME, a KÚT s a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja volt. 1948-tól 1952-ig az Iparművészeti Főiskola igazgatója.

Herczeg Ibolya: Jegyzetek.
Kritika, Budapest, 1976. aug. 12. old,

Schubert Ernő 2.) Folytatás

A felszabadulás után megindult az élet. A képző- és iparművészek gyűlést hívtak össze és megpróbálták a területet összefogni. Gádor István próbálta az iparművészeket összehozni. Aztán Schubert jelentkezett és segítségét ajánlotta a szervezéshez. Az első ülést hamarosan megszervezték az Iparművészeti Iskolán.

Gádor István: Pályám emlékei.
Kritika, Budapest, 1976. aug. 11. old.

Schubert Ernö
Csendélete - melyet a Magyar Nemzeti Galeriától kapott a miskolci Képtár* az állandó kiállításon szerepel.
* Huszonkilenc más Schubert művel együtt.

Benedek Miklós: Háromszáz, meg hétszáz Mükincs.

Észak-Magyarország 1974/21 4 old.

Schubert Ernő

A lakáskultura fellendüléséhez kapcsolódott kerámiaművészetünk, valamint az ipari termelésre alkalmas lakástextil-művészet indulása/Lukáts Kató, Pekáry István, Schubert Ernő, Szabó Éva, Vértes Árpád/.

Ernyey Gyula: Az ipari forma története Magyarországon

Akadémiai Kiadó 1974 35.o.

Schubert Ernő, festőművész

1936-ban rendezték meg a Tamás Galériában a Szocialista Képzőművészek csoportos kiállítását, melyen szerepelt a művész összefogottan előadott, néhány foltra épülő, majdnem elvont „Lány gitárral" c. képe. (említve)

Lancz Sándor: Képzőművészeti krónika. Jelenkor, 1977. 8. 687 old.

Schubert Ernő

A Tamás Galériában -1936-ban- rendezett "Ujrealisták"c. kiállitásra emlékezik Vadas György: "Ujra ujrealisták" c. beszámolójában, mely a jelenlegi szombathelyi Savaria Muzeum tárlatát veti össze a negyven év ellőtivel, annak jelentőségével, az akkor és most szereplő müvészek munkájával, állásfoglalásával. Az elhunyt és ma élő festők, szobrászok nevét felsorolva, egyes alkotásukat is megemliti: Bán Béla, Berda Ernő, Fenyő A. Endre, Háy Károly László, Schubert Ernő, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Szántó Piroska, Goldmann György, Bokros Birman Dezső, Gádor István, Buti István, Hevő István, Sugár Andor, Fehér György.

Fenti c. Vadas-cikket lásd: Bokros Birman Dezső nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 11. XXI. évf. 24. sz. 12. lap.

Schubert Ernő

Méltatás

Rózsa T. Endre: Kassák Lajos . . .
Művészet, 1977. október - 22 lap.

Schubert Ernő festő- és grafikusművész

Meghívó

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

TISZTELET SCHUBERT ERNŐNEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

1978. NOVEMBER 21-ÉN, KEDDEN DU. 16 ÓRAKOR

A BUDAVÁRI PALOTA C. ÉPÜLETÉNEK FÖLDSZINTJÉN

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

PLESZNIVY KÁROLY,
AZ IPARMÜVÉSZETI FŐISKOLA TANÁRA

78-11 fnyv 14 7608

Schubert Ernő. festő- grafikusművész

Időszaki kiállítások.

Schubert Ernő emlékkiállítása
(nyílik nov. 21.) C. ép. fsz.

Kiállítások.

a Magyar Nemzeti Galéria programja
1978. November.

Schubert Ernő festő

1920 tavaszán Korniss és öt társa (Vajda Képes, Trauner, Schubert és Hegedüs) kiállítást rendez a Tamás-galériában. Képeikre Kassák Lajos felfigyel és – a „Munka" c. folyóiratában – a kis csoport mellé áll.

Dérényi Iván: Korniss Dezső.

Vigilia, Budapest, 1975. 1. 32. old

Schubert Ernő

Lakástextil tervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi iparművészeti kiállítás Kecskemét, 1975. jún–júl.

Schubert Ernő
festő

A szentendrei művésztelep emlék-
kiállításáról szerepeltek művei

Tóth Antal: A szentendrei régi művésztelep....
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 26.oldal

Schubert Ernő

Vízfestmények, 11 db. 25,8 × 23,8 cm

A régi művésztelep
emlékkiállítás, 1972. Szentendre

Schubert Ernő

Virágcsendélet, repr.

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1972. Szentendre

Schubert Ernő

„Olvasó munkás" c. lapja

a 11. oldalon

Néptava 1973 január 5

Schubert Ernő

Padon ülő férfi

Tempera 29 x 24

Kikiáltási ár: 3000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Schubert Ernő

Bemutatott műve:

34. sz. „Intérieur," vízfestmény.

Bálogh J.: A „Magyar Képzőművészetéret," I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

81

SCHUBERT ERNŐ, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
279./.-SCHUBERT ERNŐ,- Tehenek, /1922/,-szén, papir,-
20.5+ 24 cm.-Ltsz.68.650.a.- 309.old.

KOMÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII.-1968.
Pécs,-1971.

SCHUBERT ERNŐ, festő

A Pécsi Modeern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
278./.-SCHUBERT ERNŐ,- Csendélet,-olaj, tempera, vászon,-21+ 20 cm.-Ltsz.68.649.- 309.old.

KOMÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII.-1968.
Pécs,-1971.

Schubert Ernő

festő, grafikus és textiltervező

az Iparművészeti Múzeum volt főigazgatója

12 éve halt meg

Képzőművészet 1972 október 15

10. old.

Schubert Ernő, iparművész

Megemlítve: „népművészeti ihletésű (,) párákkal és madarakkal díszített szövött anyagai ..."

Torday Aliz: Tyúklábtól az egyszarvúig

M: 10.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 10.

Schubert Ernő festőművész

A Herman Ottó Múzeumhoz csatolták a Miskolci Képtárat; az állandó kiállításon látható a művész festménye „Csendélet"-e, mint friss szerzemény, melyet a Nemzeti Galériától kapott a képtár, 29 más művel együtt. (említve).

Benedek Miklós: Háromszáz, meg hétszáz műkincs.

Északmagyarország, 1974. jan. 26.

Schubert Ernő

műveit 1928-ban mutatták be a V. Tanács krt. 26. sz. a. Nedwyánszky teremben.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

1335

745

SCHUBERT ERNŐ, festő

A Székesfehérvári István Király Múz.képzőmüv.gyüjteménye a Magyar Nemzeti Galéria ajándékaképen Schubert Ernő festőművész hagyatékából 25 olajképpel gyarapodott 169.old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1968-69. évi tevékenységéről.-Képzőmüv.Gyüjt. 169.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Evkönyve, XI. 1970. Székesfehérvar, 1971.

Schubert Ernő

szerepét és munkásságát a "Munka" körrel kapcsolatban részletesen tárgyalja

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. - Művtört.Ért.1972.2.sz.133-140.l.

Schubert Ernő

mere emlitve a 9. oldalon

Magyar Nemzet 1972 oktober 15

Schubert Ferenc

Kassák tanítvány - neve említve

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

77. old.

Schubert Ernő

neve említve

Művészetörténeti Értesitő 197 2

133-136, 137, 140, 291. old.

Schubert Ernő

Az Iparművészeti Múzeum az ungvárból az ő textiljeit is kiállította.

Bakay Erzsébet: Lakástextil-kiállítás; Ipari Művészet, 1972/5.sz. 24.l.

Schubert Ernő

A halottaságyon fekvő Szomory Dezsőről készült ceruza-rajza (egyebek is?) a jelzett gyűjteményben.

Dévényi Iván: Deák Dénes gyűjteménye; Műgyűjtő, 1973/3. sz. 19. l.

Schubert Ernő festőművész

A szentendrei Ferenczy Károly Múzeumba került a Magyar Nemzeti Galériától 22 olajképe és 40 grafikája. A művész a felszabadulást követő években a szentendrei művésztelep lakója volt.

T.P.: Százhetven új szerzemény.

Pest m. Hírlap, 1972. aug. 5.

Schubert [Ernő], festő,
textiltervező

Tanára volt Hontyi Máriának.

Hallama Erzsébet: Látogatás Bors Jenőnél és Hontyi Máriánál
544-547.

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV 6.

Schubert Ernő

Csók István tanitvány volt a Főiskolán.
Baráti kapcsolatban állott Korniss Dezsővel,
Kepes Györggyel és Trauner Sándorral.

Rényi Péter - Egy magyar avantgardista utja;
Magyar Grafika, 1971/6, 5o. l.

Schubert Ernő

Frank János: "Izléses" címmel az egyes korokban kialakult művészi izléssel foglalkozva néhány nevet említ meg a változó ízlés bizonyítékául: Deim Pál egyik képére és Keményy György korábbi plakátjaira kapott kritikákra emlékeztet, majd Lechner Ödön és Kozma Lajos művészetére hivatkozik és az időben utánuk következő Fischer József és Schubert Ernő korszakát veszi sorra.
A továbbiakban beszél a fiatalok közül Péter Vladimir és Horváth Márton ékszereiről, valamint Pérely Zsuzsa gobelinjeiről példaként említve őket a mindig változó más és más ízléssel kapcsolatban. Frank János cikkét lásd Keményy György nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 26. XXI. évf. 9. sz. 12. lap.

Schubert Ernő, festő

L.:Berda Ernő

Láncz S.:Képzőművészeti krónika 687-692.

Jelenkor, Pécs, 1977. jul.-aug. XX/ 7-8

Schubert Ernő, festő

L:Berda Ernő

Rózsa Gyula: Ujrealisták 6.

Nemzetőrség, Bp. 1977. jún. 4.

Schubert Ernő

az 1948-ban megszervezett Iaprművészeti Főiskola igazgatója

Uj Irás 1974/3 1o2.o.

Schubert Ernő festő

SCHUBERT ERNŐ
(1903—1960)

festő, grafikus és textiltervező, az Iparművészeti Főiskola volt tanára, majd főigazgatója, érdemes művész halálának 15. évfordulója.

— Évfordulók

4.

Népszava, Bp. 1975. okt. 15.

Schubert Ernő

Képe szerepelt az Egyesülés
Vallástalan a Tanács-galériában (1936)
– említve

Bálint György : A toronyőr visszapillant
Bp. Magvető 1976.

I. 654. old.

Schubert Ernő

A fiatal Lengyel Lajos vele került kapcsolatba. Már akkor nemcsak festett, hanem iparművészettel, textil- és butortervezéssel is foglalkozott.

Rényi Péter - Egy magyar avantgardista utja; Magyar Grafika, 1971/6, 5o. l.

Schubert Ernő

Miltakis

Devényi Iván: Pán Imre halálára
Művészet, 1972. április – 21 oldal.

Schubert Ernő

festő, grafikus, textiltervező

11 éve halt meg

Nemzava 1971 október 15

4. old.

Schubert Ernő

„Kassák Lajos szerkesztésében megjelenő"
„Munka" című lap köréhez tartozott.

Beiza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

7691

Schubert Ernő

iparművész

Uhrin Tibor mesterei az Iparmű-
vészeti Főiskolán Ihnecz Gyula, Rá-
kosi Zoltán és Schubert Ernő vol-
tak.

Kovács Gyula: Debrecen képzőmüvészei.

Müvészet, 1974. október - 9.oldal.

Schubert Ernő

Az Iparművészeti Főiskola volt főigazgatója, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze.

Népszava, 1973. dec 16. 101. évf. 294 n. 14 p.

Schubert Ernő

Neve az Europai Iskola
kapcsán emlitve.
Dévényi Iván cikke

Vigilia 73/12 854.o.

Schubert Ernő

1903. dec. 17-én született.

Népszava, 1973. dec. 16. 101. évf. 294 sz. 14 p.

Schubert Ernő

Korniss Dezső, Hegedüs Béla, Schubert Ernő, Kepes György, Trauner Sándor müvészek nevét emliti meg Bálint Endre: "Kulisszák - titok nélkül" c. cikkében, mely válasz Vadas József: "Titok -kulisszák nélkül" c. irására.
A szentendrei konstruktivista müvészeti irány ismertetésével kapcsolatban emliti meg Bálint Endre fentiek nevét, akik Vajda Lajossal együtt ahhoz a kiállitó csoporthoz tartoztak, amelynek valamennyi tagja erősen kubista-konstruktivista-szuprematista elvek szerint épitette föl képeit. /1930 MUNKAKÖR/

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 1.
XIX. évf. 5. sz. 12. lap.

Schubert Ernő
festő

1929-1930 között a Tanácsgalériában
a baloldali fiatalok műveiből rendezett
kiállításon a művész részt vett.

Feljegyezte Székely Zoltán: Kornis Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Schubert Ernő

festő

A Tanács Galériában 1930-ban
a fiatal művészek tárlatán részt
vett Schubert Ernő is.

f. j. Új progresszív művészek kiállítása.
Művészet, 1974. november - 7. oldal

Schubert Ernő
festő

Méltálés

Kassák Lajos: A KUT fiataljai.
Művészet, 1974. november - 7. oldal

Schubert Ernő
festő

Az 1926-28-as évek táján felbukkan egy sereg fiatal művész, aki uj szellemben akar dolgozni, köztük van a fennt nevezett művész is.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9.oldal

Schubert Erno - Művészetpolitikai

Tanári kinevelések a művé-
szeti főiskolához

Szabad Nép 1948. febr. 8. - 8.

Schubert Ernő
ipannüvész.

M.D.K

Munkassága tanulmányokból, vázlatokból, szövet, szőnyeg és gobelin tervekből áll. —
„Csendéletek" (repro)

GesztiLászló: Schubert Ernőről
Művészet, 1963. március — 12 lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.146.4.ó

Schubert Ernő

Végh Gusztáv kikérdezéséből.
kikérdező:Széll Margit.

Schubert Ernő festő, textil és bútortervező

Kassák munka-köréneh tagja volt.

Csaplár Ferenc: Kassák munka-köre
és a modern építészet

Magyar Építőművészet 1970 3 sz. 55 old

SCHUBERT 1. *Ernő*, festő, grafikus és iparművész, * Budapest ——. Fényes Adolfnál, majd a képzőművészeti főiskolán Csók Istvánnál tanult. 1932. a Tamás-galériában rendezett gyüjt. kiállításán keltett feltűnést konstruktivista csendéleteivel. Újabban főkép bútortervezéssel foglalkozik.

E-G II. 427 l

Schubert Ernő

festő

Kul. Bácsfa (Pozsony vm.) 1903 dec. 17.

Ujv. MZsL.

776. l.

MDK.

Schubert Ernö, textip.müv.

A kiáll.-t rendezte:OMTI és a Magy.Orsz.Iparmüv.
Egyes.

"Magyarország" 1940. márc.16. 8.l.
Mária Valéria u. helys. "Uj Magyar Otthon" kiáll.

MD K

Schubert Ernö, festö-graf.

A kiáll.-t rendezte: OMIT és a Magy. Ip. Müv. Orsz. Egyes.

"Magyarország" 1940 márc. 16. 8.l.
Mária Valéria u. helys.: "Uj Magyar Otthon" kiáll.

Schubert Ernö, festö. MDK

Anya.	Tusrajz.
Almafa.	"
Virágok.	"
Udvar.	"
Virágok.	Vizf.
Fák.	"

Száz magyar müvész. Föv. Képtár kiállitásai.XL.
Budapest.1948. okt. Kat.lo.l.

MDK

Schubert Ernő, iparművész

felszólal ...

A Szöv. Elnöks.-nek tagja.

Magy. Képzőmű. és Iparmű. Szöv. közgyűl.-nek 2. napja. - 5. l.
MN. 1952 V. 27. -

MDK

Schubert Ernőiparművész

munkái a magyar textilipar szin-
vonalát jelzik.

Mária Valéria u.-i. termek. – „Művészet az Iparban." kar. kiáll.

Új Magyars. 1941 XII. 5

MDK

Schubert Ernő

Tájkép, paszt.

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N.Szal. 1948, jan. 15 l.

MDK

Schubert Ernő

Kert, paszt.

Magy. Képzőmüv. ujabb irányai. N. Szal. 1948. jan. 14 l.

Schubert Ernő, MDK

A közgyűlésen választmányi tag lett.

– : Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 2-3. 8. l

Schubert Ernő

l. Kállai 1948

100, 104. n.

tőszáz Pengőről, mely
nyi Gyula úrtól alapi-
O. K. Régészeti és Kü-
részére átvettem
3. szeptember hó 1.

[illegible]
társ. pénztáros

MDK

Schubert Ernő

Tehenek, graf.

Önarckép, vf.

Mohács emléke. Ernst Múz. 84. kiáll. 1926. szept. 14 l.

MDK

Schubert Ernö, ip.müv.

a textil-müvészet anyagát gazdagitotta.

Dr. Ujlaky Andor: A magyar müvészet nagy bemutatkozása Milanóban. -Milano.VII. nagy Nemzetközi Ipa müvészeti kiáll. Nemzeti Ujság. 1918. III. 24.

MDK

Schubert Ernő

Csendélet

Uj magyar művészet keresztmetszete. Tamás Gal. 45. kiáll. 1932. ápr-máj.

MDK

Schubert Ernő

Nxy NY.K.J: Öregek és fiatalok. A Reggel, 1936. okt. 5. 12 l.

MDK

Schubert Ernő

Tehenek, graf.

Önarckép, vf.

Mohács emléke, Ernst múz. 84.kiáll. 1926.szept.
14 l.

MDK

Schubert Ernő

Tájkép, vf.

Csendélet, "

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept. 14 l.

MDK

Schubert Ernő

Pihenő

Kert

Fák alatt

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan. 14 l.

MDK

Schubert Ernő

Tájkép, vf.

Csendélet, vf.

Mohács emléke. Ernst Muz. 84. kiáll. 1926. szept.

14 l.

MDK

Schubert Ernő iparm.

Új magy. otthon kiáli. iparm. Párs. 1940.

26 l.

Schubert Ernő festő M.D.K.

Anya.	Tusrajz.	Mgtul.
Almafa	"	"
Virágok	"	"
Udvar	"	"
Virágok	aqu.	"
Fák	"	"

Szár magyar művén. Kiállítás kat. Bp. 1948 10

	"	"
	"	"
	"	"
	"	"
	"	"

MDK

Schubert Ernő

Interieur, vizf.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 3 1.

Schubert Ernö

Interieur, viril.

Schubert Ernő

MDK

A Művelődésügyi miniszter kinevezte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 50 tagu ideiglenes elnöksége tagjának.

Műterem 1958 I.évf. 11.sz. 9.o.

Schubert Ernő
iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa
46 lap

MDK

Schubert Ernő textil-müvész

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliografiája Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 342.l.

MDK

Schubert Ernő
A modell, szén
A festő, "

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
18 l.

z ó

uzeum Külföldi Osztálya,

Schubert Ernő
iparmüvész

Uj Magyar Otthon kiállitás, 1940.Budapest.
katalogusa 26 lap

Schubert Ernő

iparmüvész

Uj Magyar Otthon kiállitás, 1940.Bpest.katalogusa 28 lap

Schubert Ernő

iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa
30 lap

Schubert Ernő

iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa

30 lap

Schubert Ernő
iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 194o. katalogusa
4o lap

Schubert Ernő
iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 194o.katalogusa
42 lap

M.D.K.

Schubert Ernő, festő

nevét a művésztelep tagjai között

említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965 XIV.évf. 3.sz.

227. old.

M.D.K.

Schubert Ernő, festő

nevét említi:

Körner Éva: Hozzászólás a "Szentendrei művészet" fogalom kérdéséhez

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 3.sz.

227. old.

M.D.K.

Körner Éva: Hozzászólás a "Szentendrei művészet" fogalom kérdéséhez

Művészettörténeti Értesítő, 1965, XIV. évf. 3. sz.

old.

Schubert Ernő.

Festőművész,

Kiállítás 1948 művel a Nemzeti Szalonban.

Emlétve.

Népművelés, 1965. 6. sz. 33. old.

Schubert Ernő.

Festő.

Az Iparművészeti Főiskola tanára.

Emlitve.

Népművelés, 1965. 5. 12. 36. old.

Schubert Ernő

festő

szül. 1903

Lásd

Kassákképzm

74, 75. l.

képpel

55 —

Bresciai iskola, XVI. sz: Pieta. Vá-
szon, olaj, 58 × 46 cm

Gerevich: PA, 238 l.
Bresciai iskola, XVI. sz: Pieta, Moretto-
kos áll közel,

—

Évri kiállítás, Ipolyi 67. szám

M.D.K.

Scubert Ernő

Gobelin-tervét az Iparm . Váll szövőmühelyében kivitelezték
1 db

Domanovszky György: A magyar gobelin ~~muszx~~ művészet husz éve
Magyar Nemzet 1965. márc. 7. l.

M.D.K.

Soubert Ernő

Gobelin-tervét az Iparm . Váll szövőmühelyében kivitelezték
1 db

Domanovszky György: A magyar gobelin ~~huszx~~ mü-
vészet husz éve
Magyar Nemzet 1965. márc. 7. 1.

Schubert Ernő

Kiáhit

Újság 1936. X. 3.

Schubert Ernő

festő

M.D.K.

1928-ban barátságot
kötött Lengyel Lajos
könyvművéssel.

Frank János: Lengyel Lajosnál
Élet és Irodalom, 1966. felv. 19-9 lap.

MDK

Schubert Ernő

Európai Isk. II. csoportkiáll.

Pán I: Az európai iskola. INDEX 21-24. 1947.

MDK

Schubert Ernő

Európai Isk. tagja, festő

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

MDK

Schubert Ernő

Népszava, 1947. márc. 27. 4 l.

Schubert Ernő

MDK

részt vett az Európai Isk. I. csop. kiállitásán

Pán I: Az európai iskola. Index, 21-24. 1947.

Schubert Ernő
Nagyanyám

Könyves Kálmán leg. kiállítás. 2 l.

igen rongált állapotban
egyik ablaka barokkori,
tett. Szobái gerendemen

Lakóház. /Volt Hanzély-
Története: Épittette H
Jellege: Eklektikus.
Külseje: Földszintes, k
pilléres, oromzatos köz
Oldalhomlokzatok 3-3 ab
tengellyel, közép és ol
Belseje: Kétmenetes, ér
Irodalom: Borovszky 126

Magtár. /Volt Simonyi-k
Története: Épült a XVII
család számára.

Schubert Ernő

Anya, tusr.
Almafa, tusr.
Virágok, "
Udvar, "
Virágok, "
Fák, vizf.

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. lo 1.

Schubert Ernő
Önarckép

Tamás Galéria XXIIII. kiáll. 1930. okt.

Schubert Er nő

Csendélet, paszt.
Tájkép, vizf.
Külváros, olaj
Kert, tus
Napsütés, temp.

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 15 1.

Schubert Ernő ipam.

2 hétre Jugoszláviába utazik

NN: Somogyi József ...

Irodalmi Ujság 1955 II. évf. 44 sz. okt. 29 8 l.

Schubert Ernő festő

Szerepel a kiállitáson

Nonlapi: A neutendrei művésztelep jubiláris kiállitás

Nepszava 1956 okt. 3. 84 évf. 233 sz. 6 l.

MDK

Schubert Ernő iparmüv. butorszövetek

Iparmüvészet a képszalónokban. Magyar Iparmüvészet. 1937. 189 l.

Schubert Ernő

dr.Mihályfi E: Modern plakát - művészi ujsághirdet
Magy.Iparműv. 1929. 93-95 l.

MDK

Schubert Ernő
Ipar és művészet c. cikk

Népszava, 1947. márc. 27. 4 l.

Schubert Ernő
Táj, cer.
Tanulmányok I-III., cer.

Szentendrei Műv.telep jub. kiáll. 1926-36.
14 l.

MDK

Schubert Ernő

Tanúk Galéria. 52.sz.

Schubert Ernő

U. 3434

cred

Fóthy János:

Sch. képei a Tamás-Galériában –

Pesti Hírlap

1932. apr. 3.

ÉMI NYOMDA
OLTJA
AJOS-UTCA 18.
: 37.473. ALAPÍTÁSI ÉV 1577

1334

Tüzoltók Országos
Parancsnoksága
Budapest

CSAK JELEN LEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	P	f.	P	f.	P	f.
rend						

Schubert Ernő

U. 3437

Az Est. 1932.
ápr. 3. (-r.: Sch.
kiállítása.)

91	**Hörcher Elemér**	II. Margit-krt. 8.	152-126	48	—
92	**Hudetz Béla**	VII. Rottenbiller-u. 6/b.	135-154	42	—
93	**Iloncai Béla**	I. Naphegy-u. 5.	154-822	51	—
94	**Inokai Miksa**	V. Pozsonyi-út 52.	110-674	40	—
95	**Juhász István Pál**	XI. Bernáth G.-u. 32.	153-649	43	—
96	**vitéz Kántor István**	VIII. Stahli-u. 1.	335-606	46	—
97	**Kégl László**	VII. Károly-krt 9.	144-630	30	—
98	**Kirsch Bertalan**	I. Krisztina-krt. 159.	152-462	38	—
99	**Kiss Aladár**	XIV. Szobránc-u. 29.	297-772	46	—
100	**Koncz Lajos**	XIV. gr. Gvadányi-u. 32	493-639	42	—
101	**Lehotzky József**	XI. Horthy M.-út 101.	256-700	36	—
102	**Lencs István**	VII. Aréna-út 80.	133-594	48	—
103	**Márton József**	VIII. Kisfaludi-u. 6.	136-540	28	—
104	**Máthé József**	II. Fő-u. 51.	367-554	35	—

Schubert Ernő

u. 3435

uod

Magyarország

1932. ápr. 3.

(Sch. kiállítása.)

m-i:

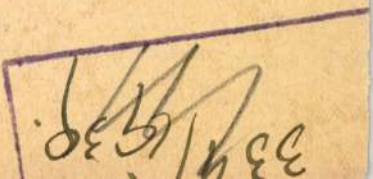

112	Pruscha Ede	X. Kelemen-u. 30.	—	45	—	48-
113	Pruscha József	X. Kelemen-u. 28.	148 025	50	—	ige
114	Rácz Márton	II. Felvinci-út 6.	156-519	36	—	—
115	Robelli Aladár	X. Füzér-u. 54.	—	71	—	—
116	Rozgonyi Iván	I. Hieronymi-út 40.	157-168	36	—	—
117	Rück József	IX. Soroksári-út 20/b.	349-418	35	—	—
118	Schanda Ferenc	IV. Városház-u. 10.	387-151	53	—	—
119	Sturm K. Frigyes	VI. Szőny-út 1.	297-026	43	—	ige
120	Szabó Árpád	XI. Sümegvári-köz 2/b.	259-143	43	—	ige
121	Szalay Ferenc	VI. Benczúr-u. 3.	127-679	46	—	ige
122	Szilágyi Imre	VII. Erzsébet-krt. 58.	137-121	45	—	ige
123	Tömpe Károly	XIV. Czobor-u 83.	297-713	45	—	ige
124	Uhrini Kovács K.	VI. Liszt Ferenc-tér 11.	124-960	40	—	ige
125	Vándor Ferenc	III. Berend-u. 21.	310-998	35	—	—

Schubert Ernő.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új titkárság elnökségébe választották.

Népszava, 1952. május 27.

MDK

Schubert Ernö, ip.müv.

müvészi alkotásaival/?/ tünt fel.

Schalk-ház/Kassa.-/?/:A kassai iparmüvészeti kiállitás.
Népszava.1943.máj.9. lo.l.

MDK

Schubert Ernő

Juhász László: Tipusbutor-kiállitás a Nemzetközi Vásáron. Forum. 1948. 7 sz. 577, 578. l.

MDK

Schubert Ernö, festö

Csendélet. Olf.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6.Ka.b.17.1.

MDK

Schubert Ernö,ip.müv.

nehézszövésü butorkárpitjai dicséretet érdemelnek.

Dr.Ruzicska Ilona:"Müvészet az iparban", Iparm.Társ. karácsonyi kiállitása. 1941.dec.-Magyar Iparmüvészet 12. sz. 133-36.1 .1941.

M. D. K.

SCHUBERT Ernő festő, iparművész

(1903 - 1961)

Textilterveső, absztrakt festészetben is tevékenykedett.

Több külföldi díjat nyert.

Genthon - Németh - Végvári - Zádor:
Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 467 l

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945.

MDK

Schubert Ernő

Tamás Galéria. Uj progressziv müvészek kiáll.
193o. márc-ápr.

Schubert Ernő

A felszabadulást követően az iparművészek megszervezése során Bortnyikkal, Kassával, Kovács Margittal és Gádor Istvánnal tartotta a kapcsolatot. Tagja lett az előkészítő bizottságnak.

Kovács Zsuzsa: 25 éve alakult a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. VI. 15. l.

Schubert Ernő

Többekkel – így a szertővel – együtt az MKP dekorációs műtermében az ő vezetésével tervezni folyt az első szabad Május 1 ünnepi dekorációinak a tervezése.

Kovács Zs.: 25 éve alakult a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. 16. l.

Schubert Ernő

Részt vett az önálló iparművészeti Szakszervezet felépítési tervének módosításában Kozma Lajossal és Schubert Ernővel együtt.

Kovács Zsuzsa: 25 éve alakult a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. 16. l.

Schubert Ernő

A Művészeti Tanács keretében 1945-ben alakult Iparművészeti Szaktanács tagja.

Kovács Ts.: 25 éve alakult a M. Iparművészek Sz. Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. k. l.

Schubert Ernő

Az újonnan megalakult iparművészeti szakszervezet alakuló ülésén felolvassa a vezető bizottság javaslatát. Vezetőségi tag lesz és a textil tagozat vezetője.

Kovács Ilona: 25 éve alakult a M. Iparművészek Sz. Szakszervezete, Ipari Művészet, 1970. III. 18. l.

Schubert Ernő

Az Iparművészeti Szabadszervezetének alakuló ülésén kéri az Orsz. Szakszervezeti Tanácsba való felvételét, majd ismerteti a tagfelvétel adminisztrációját. A vezetőség az első ülését vele tartotta meg. Önzetlenül segítette az adminisztrátori munkakör megteremtésének feladatait.

Kovács Zs.: 25 éve alakult a M. Iparművészek Sz. Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. 19. l.

Schubert Ernő

A felszabadulás után közvetlen a szertővel részt vett a Magyar Művészek Szakszervezete megalakításának előkészületi munkálataiban, illetve az iparművészeti szakosztályok létrehozásában.

Iparművészet, 1970. III. 15. l.

Kovács Zsuzsa: 25 éve alakult a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezete;

Schubert E. (1907 - Sein nächstes!!)

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendék

beiratkozás éve 1899.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 l, 149 l

Schubert Ernő

A lakáskultúrához kapcsolódó textil-ágazat művelője. A kézmű- és a gyáripar részére egyaránt tervezett.

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 21. l.

MDK

Schubert Ernő

az Iparmüvészeti Főisk. tanárává nevezték ki,
1948. jan. 1.-én

Szabad Müvészet, 1948. 1. sz. 31 l. Státusrendezés
a müvészeti főiskolákban.

Schubert Ernő festő M.D.K.

/1903-1961./v

Csendélet. . repr.

1928-ban a "Progresszív fiatalok" kiállitásán tünt fel.

Körner Éva: Magyar művészet a két világháború között Bp. 1965.

29.1.

MDK

Schubert Ernő

Domanovszky Gy: Iparm. pályázat és kiáll. SzM. 1955. 182, 184. l.

MDK

Schubert Ernő

Herczeg G.: Veszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

MDK

Schubert Ernő

Megnyitották Kassán sz ... iparm. tárlatot. Uj Magyarság 1943. máj. 11.

MDK

Schubert Ernő iparművész

Domanovszky Gy: Fiatal iparművészek. Szabad Művészet, 1955. 408, 409 l.

MDK

Schubert Ernő

Ruzicska I. cikke a Müvészet az Iparban. A Képzőm. Társ. karácsonyi kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1941, képek: 142 l.

Schubert Ernö, ip.müv. MDK

a textiliák közül ki kell emelnünk az ö munkáját.

Müvészies ség, magyarosság, modernség és célszerüség az uj magyar lakáskultura ideálja. - "Uj Magyar Otthon" kiáll az Iparm.Társ.Mária-Val.utcai bérpalotájában. -Esti Ujs. 1940. febr.29. 7.l.

Schubert Ernő

Kassák Munkakör tagja volt, beronásával a szoc. művészek csoportjába a szoc. dem. bürokrácia bizalmatlanságát akarták legyőzni.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. 20. l.

MDK

Schubert Ernő

a főiskolán tanára volt az alantinak

Fett Jolán iparm.kiáll. Csók.I.Gal. 1966.nov.

M.D.K.

Schubert Ernő, festő

műveit is közölte Kassák az
1928-ban indított Munka c. fo-
lyóiratában.

Bori Imre-Körner Éva: Kassák irodalma és festészete
Magvető, Bp. 1967.

217. old.

Schubert Ernő „festő"

M.D.K.

nevét említi Koruiss

Pán Imre körkérdésére beérkezett válaszok: Az uj magyar művészet önarcképe, Európai iskola, 1945.

Idézve:
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev.és összeáll. Perneczky Géza, Bp.1967. Corvina,

278. old.

MDK

Schubert Ernő, [iparművész]

Pécsi László „Schubert Ernő tanítványa-
ként kapott diplomát."

György István: Mindennapok művészei

4-5

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 10.

M.D.K.

Schubert Ernő, festő

műveit méltatja rendkívüli nagy elismeréssel:

Kassák Lajos: A KUT fiatalsága

Idézve: Munka, 1930. febr. 12. sz. 382-383. old.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina,

245. old.

Schubert Ernö,ip.müv. MDK

a textilia részben különösen kiváló munkákkal szerepel mint a tervek kivitelezője textil-vonatkozásában.

Mária Valéria-utcai kiállitó termek.
Szép hallok,szobák,kertudvarok és munkásházak az "Uj Magyar Otthon" kiállitáson.
Magyarország.1940.febr.28. 4.1.

MDK

Schubert Ernő

az alábbi Szöv. elnökségébe megválasztva

A M.Képző- és Iparmüv. Szövetségének 2.közgyülése.
Szabad Müvészet 1955. 6-7.sz.

MDK

Schubert Ernö, text.ip.müv.

a közgyülésen kiosztották a "Magyar Otthon" kiállitás kitüntetettjeinek a dijakat.

Az Iparmüv. Tás. ezüstérmét kapta.

Az Ip.müv.Társ.közgyülése.
Ujság.1941. máj.8.

M.D.K.

Schubert Ernő

"A Szinház Füle" c. rovat kirül adja a Szabad-
szervezet uj helyiségeiben rendezett kiállitá-
son szereplő müvészek nevét. Közöttük szere-
pel a müvész is.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25. okt. 1.
II. évf. 37. sz. 24.

M.D.K.

Schubert Ernő

"A Szinház Füle" c. rovat kiríl adja a Szabad-szervezet uj helyiségeiben rendezett kiállitás-son szereplő művészek nevét. Közöttük szere-pel a művész is.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25. okt. 1.
II. évf. 37. sz. 24.

M.D.K.

Schubert Ernő

A "Szinház Szeme" c. rovat hozza fényképét abból az alkalomból, hogy munkáiból kiállitást rendeztek a Rusznyák Klinikán.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

M.D.K.

Schubert Ernő

A "Szinház Szeme" c. rovat hozza fényképét abból az alkalomból, hogy munkáiból kiállítást rendeztek a Rusznyák Klinikán.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

MDK

Schubert Ernő, festőm.

kompozicióit látjuk.

/F.i./: Jubilál a Tamás Galéria. /10 év.1oo.kiáll./
Pesti Napló 1938. okt.9. 18.1.

Schubert Ernő"

MDK

Tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának.

Vértes Gy. Harc a szocialista realizmusért.
Kortárs. 1961. 12. sz. dec. 919. l.

MDK

Schubert Ernő ipm.

Iparm.Társ. Körirata. 1948.XI.26. 2371.sz.
3. l.

Schubert Ernő, iparművész festő

M.D.K.

nevét a felszabadulás után alakult és csupa kiváló művészből álló "Európai Iskola" tagjai között említi a szerző, mely "az uj szocialista művészet kiindulópontjává válhatott volna".

Láncz Sándor: A szocialista ~~xxxxxx~~ realizmus művészetéből. 1949 - 1956.

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 2. sz.

141. old.

M.D.K.

Schubert Ernő

N.U. 932. IV/3

— **Schubert Ernő kiállitása.** Megszinesedve, de régi problémái mellett kitartva lép *Schubert* Ernő kollektiv anyagával a nyilvánosság elé. És mi ez a régi probléma-kör. Képarchitektura? Lehet. Tér- és formaproblémák? Igy is nevezhetjük. Valami a festőművészet és a képzőművészet divatos ideologiái között. Bevalljuk, nem szeretjük ezt a művészetet, mert tulontul józan és tul szenvedélyesen magyaráz. *Schubert* is hamarosan csak olyan állomásnak tekinti majd, amelyen keresztül eljutott oda, ahova ha a tehetségére bizza magát, könnyü lesz eljutnia. *(m. v.)*

Schubert Ernő

M. O. 932 IV. 3

Schubert Ernő kiállítása

Harminc képpel új fiatal művész mutatkozik be holnap a *Tamás Galériában*. Az előtte járó, örök forrongásra ítélt, generáció problémáiból, a kubizmusból és képarchitekturából indult el, de korához — és korunkhoz — képest meglepően tiszta, nyugodt, kiforrott világ alakul képeiből. Ez már a *húszévesek generációjának önálló hangja*. Szemlélete: új naturalizmus, amely a dolgoknak csak festői értékeit látja és pátoszmentes nyugalommal gyüjti őket új rendbe.

Munkái mögött érezzük, hogy komolyan, szolídan, felelősséggel készült *mesterségére*, zseniskedés hangulatai helyett itt a műhely alázatos szeretetét és a munka szerénységét látjuk.

Ezek az értékes tulajdonságok kivételes festői tehetség fejlődését segítik — ezért várhatunk igen jelentős eredményeket a fiatal *Schubert* Ernőtől, akinek ez az első bemutatkozása különös figyelmet érdemel.

(m—i)

Schubert Ernő

— **Schubert Ernő kiállítása.** A Tamás Galériában holnap egy kevéssé ismert fiatal festő, *Schubert* Ernő, mutatkozik be első kollektív kiállításával a közönségnek. Schubert a háború utáni fiatalok, a húszévesek nemzedékéhez tartozik és képei megmutatják generációjának minden hibáját, de minden erényét is. A legkomolyabb kifogás, amit pikturájával szemben emelhetünk, az a párizsi iskola törekvései iránt való túlzott fogékonyság és a francia kubizmus, valamint a német »objektiv« festészet eredményeinek sokszor kritikátlan átvétele. Ez az első kiállítás csak egy kísérletező korszakáról számol be, amelyen keresztül jutva ez a konokul lelkiismeretes és intranzigens művész, aki generációjának kétségtelenül egyik legtehetségesebb és legtöbbet ígérő festője, rövidesen elérkezik majd egyéni mondanivalóinak adekvát kifejezéséhez. *(—r)*

Ét 1932 III 3

Schubert Ernő

Kiállít

PH. 1932. IV. 24.

Schubert Ernö

Kiállít

MO. 1932. IV. 24.

Schubert Ernő

PH. 1932. IV. 3.

Schubert Ernő képei a Tamás-Galériában.

Első pillanatra az az érzésünk, hogy a fiatal *Schubert Ernő* is egyike azoknak a festőknek, akik még ma sem szabadultak ki a késői kubizmusnak azokból a formabilincseiből, ortodox térproblémáiból, amelyek ma már csak leszürődött hatásaikban, nem pedig önmagukért való mivoltukban érezhetők az igazi festőnél. Amint azonban belemélyedünk Schubert Ernő képeinek szemléletébe, rájövünk, hogy a formának és térnek ezek a problémái nála szervesen kapcsolódnak a festői mondanivalókkal, annyira, hogy a forma és tér kérdéseinek megoldása egyuttal a kifejezés és anyagszerüség belső és külső problémáira is feleletet ad. Ritkán lát az ember annyira szerves, egyensulyos festőiséget, mint Schubert Ernőnél, akinek mai eredményei is: *eredmények*, de egyuttal mintha átmenetet is jelentenének valami uj és érdekes, hogy ugy mondjam: *objektiv naturalizmus*, magyarul: *tárgyilagos természetlátás felé*. Különösen *Mosónő* és *Mandolinozó* cimü kompozicióji, 1-es, 6-os, 27-es csendéletei és 7-es számu tájképe mutatják fejlődésének ezt az irányát. Érdekes, komoly kiállitás.

Fóthy János.

Scheiber Hugó

Kiállít

Ek. 1932. X. 24.

Schubert Eino

Kiäkit

EK. 1929. IX. 25.

Schubert Ernő

Kiáhít

PN. 1920. IX. 25.

Schubert Ernő

Kiállít

Mo. 1929. IX. 25.

Schubert Ernő

Kiáhit

Рн. 1930. III. гр.

Schubert Ernő

Kiákit

Est 1930. III. 30.

Schubert Ernő

Kiáhít

~~A~~ reggel 1936. X. 5.

Schubert Ernő

Liliput

No. 1930. X. 12.

Schubert Erna

Kitsch

E.K. 1930. X. 15.

MDK.

Schubert Ernő

Méltatása

Magyar Nemzet 1965 ápr.17.lap 4.

Schubert Ernő

Jestő

Kovács Ákos Balonja

I. kiáll. ?.

l. könyvtárunkban

Schubert Ernö

Sparm Frisk: fötanszak-
vezető tanára

„érdemes művész"
Kitüntetést kapott

MN. 1956 jul. 1.

(Ny érdemes művészek)

Schubert Ernő

Az Európai Iskola tagja volt

Nagymuvelés, 1965, 4 sz., 37 old.

Schubert Ernő

A Népzőművének Szabad Szervezete egyik alapítója 1945-ben

Népművelés, 1965, 4 sz, 37 old.

MDK

Schubert Ernő

Táj, cer.

Tanulmányok I-III. cer.

Szentendrei Müvésztelep jub.kiáll. 1926-56.

Ferenczy Károly Muz. Mücs. kiáll.
14 l.

Schubert Ernő M.D. K.

Az Iparművészeti Vállk szövőműhelyében kivitelezték gobelin-tervét

Domanovszky György: A magyar gobelin-művészet husz éve

Magyar Nemzet 1965. március 7. 9.l.

Schubert Ernő,
Csók István növendéke.

Munkája szerepel a képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap, 1928. Máj. 23,

Schubert Ernő.

Írók tanítványa.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1924. máj. 20.

M.D.K.

Schubert Ernő

A "Szabadság Ünnep" alkalmából rendezett kiállitáson szerepel müvével a Fővárosi Képtárban, amelyről Berend Ilona ir "Nemzeti Kiállitás" cimmel.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

M.D.K.

MDK

Schubert Ernő

Modern magyar reklámkulturát! Magyar Grafika 1929. 3-4. sz. 49-52.l.

MTDK

Schubert Ernő,

a Tamás galériában aratta sikereit.

Tamás Henrik képcsarnokának jubileuma. /1o év/.
Magyarság. 1938.okt.9. 2o.l. 100. kiáll.

MDK

Schubert Ernő, ip.műv.

butorszöveteiről tesz említést.
A lap külön részt szentel a magyar iparművészeknek. ezek közt szerepel Sch.is.

"Artifex" a Nemzetközi Kézmüvesipari Központ lapja.
/olasz/
Magyar Iparmüvészet.1942.2.sz.

Schubert Ernő MDK

A Művelődésügyi Minisztérium kilenc művészt szólított fel gobelinek tervezésére, a zsűri elfogadta az ő klasszikus verdűrökre emlékeztető tervét.

(d.m.) Magyar művészek a szövőszék előtt.

Magyar Nemzet. 1957. szept. 15.

M. D. K

SCHUBERT Ernő festő

megh. 1960.

Az Iparművészeti Főisk. textiltanszékei
nek vezetője
Fényes Adolfnál tanult, majd a Kép-
zőművészeti Főiskolán Csók István
tanítványa lett
1932. Kiállítása a Tamás Galeriaban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 247. sz. 4. l.
okt. 19.

M.D.K.

Schubert Ernő
iparművész.

Méltálás. — Meghalt Schubert Ernő

Dobrovits Aladár: Schubert Ernő.
Élet és Irodalom, 1960. okt 28. — 44 szám. — 9 l.

Schubert Ernő MDK

A gobelin-műfaj kifejező erejét Rippl Rónai tapintotta ki, de kísérlete nem tudott kibontakozni. /Ferenczy Noémi áhitatos művészete kivétel csupán/. Most a Művelődésügyi Minisztérium kilenc művészt szélitott fel gobelinek tervezésére, köztük Bán, Domanovszky, Pekáry, Schubert Ernő, Szabó Vladimir.

(d.m.) : Magyar művészek a szövőszék előtt.

Magyar Nemzet. 1957. szept. 15.

Schubert Ernő

M.P.K.

Méltatás.

Major Máté: Búcsú Berda Ernőtől
Művészet, 1961. március. – 43 l.

Schubert Ernő

"Érdemes müvész" cimet kapott

SZABAD MÜVESZET, 1956.7.sz.
348.l./Hirek/

< Schubert Ernő >

cikkei

( ) Ipar és művészet. alkotás. 1947 1-2. sz. 44-47 l.

Schubert Ernő

MDK

A MUNKA körének 1930-ban a Tamás Galériában rendezett "Uj progressziv művészek kiállitásá"-n a törzsgárda mellett ő is részt vett.

DÁVID KATALIN: A XX. század magyar művészete.
I. Konstruktiv /a/ törekvések.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89.l.
82.l.

MDK

Schubert Ernő

Új. Magy. Képzőm. Főv. Képt. vándorkiáll. 1948. jun.
PCG. bevez. tanulm.

14 l.

Schubert Ernő

rajzai

Munka 1930 febr. 12. szám. 11 évf.

Új Szás VII. évf. 3. sz. 1967. márc., 36. l.

Schübert Ernő

1933–1937 között a Szoc. Képzőművészek Csoportjának tagja.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 438. l.

Schubert Ernő

A kubizmus szerkesztési módja és a csendéletfestés újfajta szemlélete... hazai képzőművészetünkben sem maradt hatástalan. Párizsban járt művészeink kivétel nélkül mind megkísérelték átvenni és fogtatni a nagy elődök példáját. Már a „Nyolcak" körében találkozunk a kubista csendéletfelfogásra utaló törekvésekkel. Később Derkovits Gyula, Dési Huber István, Perlrott Csaba Vilmos, Diener Dénes Rudolf, Schubert Ernő, Bernáth Aurél művein követhetjük végig a cézanne-i konstruktivizmus egyszerűsítő hatását.

Hárs Éva: Csendélet ábrázolás és folklór Martyn Ferenc festészetében.

Jelenkor XII. évf. 6. sz. 1969. jún., 527. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Schubert Ernő

Textiltervvel nerepelt

Bálor és Lalásművéneti
Kiállítás. Bp. 1956.

Schubert Ernő

Ferenczy Noémival és Molnár Bélával a textil falikép műfajának elindítója volt.

Ipari Művészet, 1968. 5-6 sz. 62. l.

Schubert Ernő

festő

~ tanára volt a Főiskolán bők isty-
rán és Vaszary János.

Körner Éva: Korniss Dezső
Képzőmű v. Alap 1971.

Schubert

A Bp.VI. Népköztársaság útja 57.sz. házat Petschacher Gusztáv tervezte kétemeletesre 1873-ban; 1893-ban Schubert és Hikisch harmadik emeletet épitett rá. - A helyreállitás terveit Kacziba Ferenc készitette.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban. - Müemlékvédelem, 197o.2.sz.91-lol. 1.

loo-lol. 1.

Schuber Ernő, [ ]

MDK

A Nemzeti Galériában még nem volt Schuber Ernő - emlékkiállítás.

R. Gy.: Kire emlékezzünk?

M. 8.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 21.

Schubert Ernő festő

10 éve halt meg

Népszava 1970

oktober 15

4. old.

Schubert Ernő

felszabadulás után
nevét, mint a főiskolai rangra emelt Iparművészeti
Iskola tanárát említi

Erestyánszky Ilona: Iparművészek a fővárosért.
Budapest, 1970. 11.sz. 18-20. l.

Schubert Ernő

Interieur, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

Schubert Ernő

iparművész

Textilművész /1903-1961/

A magyarországi műv. tört. I. 532.

Corvina 1971.

Schubert Ernő

festő

Ismertek a gobelinfaliképtervei

Geszti László: Szocialista országok.....

Müvészet, 1971.augusztus - 26.oldal

Schubert Erno

Az 1940-es Uj Magyar Otthon kiállításon ismerkedett meg vele Gábriel Frigyes, akivel együtt később közös munkákkal jelentkezett.

Ernyey Gyula: Gábriel F.; Iparmüv. 1941.2.sz. 27.l.

Schubert Ernő

A képzőművészeti Főiskolán a „progresszív fiatalok" csoportjába tartozott. Kassák Munka-köréhez kapcsolódott.

Vörös É.: Szentendre és a közép-európai avantgarde; Valóság, 1971. 2. sz. 79. l.

Schubert Ernő

Az 1948-as Tamási Vásár képesbútorait Gábriel Frigyessel közösen tervezte.

Ernyey Gyula: Gábriel Frigyes; Ipari Művészet, 1971. 2.sz. 29.l.

Schubert Ernő

A Gábriel Figyessel közösen alkotott munkákból a 2. ukáboró előtről a Fischer József tervezte rózsadombi villa belső kiképzése emlékezetes.

Ernyey Gyula: G.F.; Ipari Mův.; 1971.2.sz. 27.l.

Schubert Ernő

a textilfestészet szakembere,
a főiskola tanára.

Molnár László: „Junge ungarische Künstler."

Budapest, 1959, Globus.

Schubert Ernő

Latott rá a Nyolcak-kör. A Munka-körtagja.

Dévényi Iván: Tihanyi Bp. 1968.

6.o.

Schubert Ernő, iparművész

17 Dk

Schubert Ernő, az Iparművészeti Főiskola tanára, a Magy. Népköztársaság érdemes művésze 57 éves korában hirtelen elhunyt.

Temetése okt. 20-án, a farkasréti temetőben.

–: Elhunyt Schubert Ernő iparművész

10. (

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 18.

hier

Schubert Ernő, iparművén M Dk

Okt. 20-án, a farkaszéti temetőben eltemették.

Búcsúztatták: Ág János, az MSzMP XII. kr. pártbizottságának tagja,

Hincz Gyula, az Iparművészeti Főiskola, Dobrovits Aladár pedig a képző művének szövetsége nevében.

– Eltemették Schubert Ernőt 8. l

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 21.

M.D.K.

Schubert

Harsányi Zsolt: A csodálatos visszatérés c. novelláját illusztrálta. Sign.: Subi.

Szinházi élet. Bp. 1929. január 6-12. XIX. évf. 2. sz. 37-40. lap.

Schubert Ernő

festő -

M.D.K

1928-ban Lengyel Lajos
nyomdász - könyvművész -
szel barátságba került.

Frank János: Lengyel Lajosnál
Élet és Irodalom, 1966. febr. 19 - 9 lap

Schubert Ernő

festőművész

KUT. kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Uj Nemzedék
1930.I.14.

Schubert Ernő

festőművész

KÜT. Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Fegyelmezetten puritán és egyszerű eszközökkel festett, mélyen átélt, szuggeratív nyugalmu kompozicióival. Három képe, de különösen csendélete a kiállítás legkomolyabb, legszebb darabjai közé tartozik. Kiforrott művész.

Nagyatország
193[illegible].I.12.

Schubert Ernő

festőművész

" K.U.T." Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1938.1.12.

Schubert Ernő festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.X.2.

Schubert lemez.

az M. M. K. bemutatkozó kiállításán műve szerepel.

Esti Kurir, 1928. febr. 21.

Schubert Ernő

Grafikai munkájával szerepel a Nemzeti Szalonban rendezett UME első budapesti kiállításán.

Magyarság, 1928. febr. 14.

Schubert Ernő

Az 1945 nyarán megalakult Európai iskola tagja lett.

Mándy Stefánia: Az európai iskola és előzményei
1962. Bp. 30.l.

Schubert Ernő

A szentendrei művt. jub. kiáll.-ra. Népszava
Koszlopi György 1956. okt. 3.

Schubert Ernő MDK

Táj, olf.

Ferenczy Károly Muz.1963.okt.Szentendrek festészet

Schubert Ernő

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O. 932.Ü.21.

Schubert Ernő

nem tartozott a művésztelephez, de gyakran dolgozott szentendrén.

A szentendrei festészet negyven éve (Németh Lajos)

(Kultura – Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 15. 9. l.

Schubert Ernő

Emlitve

P. Brestyánszky Ilona: (parmüvészek) a fővárosért

Budapest, 1970. nov. 18-20. l.

Schubert Ernő
festő

1929 májusában a Műcsarnokban
a fővárosi művészeti kiállításon
szerepelt

Bodri Ferenc: Magyar művészek...
Művészet, 1970. október – 9 lap.

Schubert Ernő

festő.

Moholy Nagy László meghívására
Kepes Györggyel és Veszelszky Béla-val
Berlinbe később Londonba ment
dolgozni.

Bodrie Ferenc · Magyar művészek . . .
Művészet, 1970. október – 9 lap

SCHUBERT ERNŐ

SZEREPEL A „KUT" 1930-AS KIÁLLÍTÁSÁN.
KÉSŐBB LAKBERENDEZŐ ÉS BÚTORSZÖVET-
TERVEZŐ.

BODRI FERENC: GYORSFÉNYKÉP KÉPES
GYÖRGYRŐL.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1969/6. 57. L.

Schubert Ernő

Az 1930-as években a lakástextil nonalán többekkel együtt új vállalatok számára különböző technológiákra alkalmas feladatokat old meg.

Juhász L. – Pécsi L.: A magyar lakástextilek tervezése és a termékek elbírálásának rendje. — Ipari Művészet, 1967. 4. sz., 19. l.

Schubert Ernő

Ő alapította az Iparművészeti Főiskolán a bútor-
textil tanszakot.

P. Szabó Éva: Textiltervezők a két háborúk közötti H. –
Ipari Művészet, 1969. 2. sz., 60. l.

Schubert Ernő

tanítványa az Iparművészeti Főiskolán

Fett Jolán.

Weiner Mihályné: Fett Jolán kiállítása

az Iparművészeti Múzeumban „Művészet"

folyóirat, Budapest, 1968 febr. 2.p.

481

Schubert Ernő

Említve

Szij Rezső: Löwinger Gyula 60 éves
Iwaszkiewicz Szemle 1970. máj.
471. l.

Schubert Ernő 1.

1903-ban született, Fényes Adolfnál, majd a Képző-
művészeti Főiskolán Csók Istvánnal, Rétival tanult.
Bútortervezéssel is foglalkozott. 1932-ben a Tamás
Galériában rendezett együttesen kiállításán tünt
fel konstruktivista szemléletével.

P. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború között. — Iparmi
Művészet. 1967. 2. sz., 54-55. l.

Schubert Emil

Az I. Magyar Országos Iparművészeti Társlat keretében állított ki először bútorszövetet, melyről képanyag is jelent meg a Magyar Iparművészet 1938-as évfolyamában.

P. Szabó Éva: Textilterveznők a két háború között. — Iparmüvészet, 1967. 2. sz., 55. l.

Schubert Ernő

1939-ben, a New York-i világkiállításon állít ki külföldön először. 1941-ben a Magyar Iparművészet számol be textiltervezői munkásságáról, a „Művészet az iparban" c. kiállítás anyagát fotók dokumentálják.

D. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború között. – Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 95. l.

Schubert Ernő

Részben mechanikai Jacquard szövőszékre tervezett anyagait a Vandorfi szövőgyárban gyártották, s Textura néven kerültek forgalomba. Modern változatok mellett stílusszövetéket is tervezett. A Magyar Iparművészet 1942-ben 11 tervét mutatja be.

D. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború között. — Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 55. l.

Schubert Emil

1943-ban Szabó Évával együtt szerepel a kassai II. Országos Iparművészeti Tárlaton. Ennek kapcsán elismerően ír róla Mikalik Sándor. A Tárlaton elnyerte a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete szakmai elismerését (M. Iparművészet, 1944. I. szám, 52.l.).

P. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború között. — Iparművészet, 1967. 2. sz., 55.l.

Schubert Frau

1948-ban az Iparművészeti Főiskolán megalapozza a kalásztextil-tervezés módszerét és gyakorlatát. Nevéhez fűződik az Iparművészeti Iskola megalakulása is, amelynek Kozma Lajos után 1952-ig főigazgatója, majd a textiltanszak vezető tanára volt.

P. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború közöl. — Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 55. l.

Schubert Ernő

Az Iparművészeti Társulat kiállításain 1938-tól rendszeresen szerepelt P. Szabó Évával.

P. Szabó É.: Textilterezők a két háború között. — Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 59. l.

Schubert Ernő

7.

Egyik vezetője a Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Képzőművészeti Alapnak, és utóbbinak elnökségi tagja. 1948-ban Kiváló munkáért kitüntetést kap (SZOT), 1950-ben a Népköztársaság érdemérem arany fokozatát.

P. Szabó Éva: Találkozások a két háború között. – Iparművészet, 1969. 2. sz., 55. l.

Schubert Ernő

1955-ben megkapja a Munka Érdemrend arany fokozatát, majd az Érdemes Művész címet nyeri el. Készült egy gobelinje, amelyet a magyar kormány a szovjet kormánynak ajándékozott. 1953-ban a Szovjetunióban iparművészeti kiállítása volt Domanovszky Györggyel és Szécsi Ferenccel. 1960-ban halt meg.

P. Szabó Éva: Textiltervezők a két háború között. – Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 55. l.

Schubert Ernő

a Szocialista Képzőművészek
Csoportjának tagja - emlékére

Derkovits és a Szocialista művészet
Magyar Nemzet 1968 szept. 20.

Schubert Ernő festő

Kiállitott a Tamás-Galériában. "Mosónő" , "Mandolinozó" c. kompoziciói, csendéletei, tájképei a kiállitáson.

P.H.932.IV.3.

Schubert Franz Teste

Kléffitott a Tanács-Galériában. "Mozaik" .
"Mandolinos" c. kompozíció, csendéletek,
tájképek a Kléffi tékban.

F.M.c92.IV.3.

M.D.K.

Schubert Ernő festőművész

Szőnyi István festőművésszel együtt "A képző
művészek Szakosztályán"cimmel fénykép a két
művészről.

Képpel... c. rovat
Szinház, Bp. 1945. aug. 22-28. I. évf. 2.sz.
2o. lap

Schubert Ernő

Szentendrén, a városban dolgozott.

Nemeth Lajos, Modern magyar műnél, Corvina, 1968 105. l.

Schubert Ernő

Csendéletekkel

szerepel a szentendrei művész-
telep Liánitásán Székesfehérvárott

Bojár Mozán: Két Liánitás

Magyar Hirlap 1969 XI. 12

Schubert Ernő

Az Európai Iskola festőtagja.

Nemeth Lajos: Modern magyar minnet, Corvin, 1968 120. l.

Schubert Ernő

Szerepelt a Tamás Galéria március ki-
állításán.

B. H. 1938. X. 9.

Schubert Ernő

Szerepelt a Tamás Galéria második kiállításán.

PH. 1938. X. 13.

MDK

Schubert Ernő

3. M. ipm. és népműv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

kép

MDK

Schubert Ernő ipm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm.Muz.

MDK

Schubert Ernô

Interieur, vizfestmény

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7-Jul.28.
8.lap

Schubert Ernő.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőművészeti egyesületek történetekézirat.

Schubert Ernő

Tájképével nőrepel a Szentendrei
művének kiállításán

Körner Éva: A Szentendrei művének
kiállítása (ikk)
Jelenkor 1964 II. 165 oldal

MDK

Schubert Ernő

-ie.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

MDK

Schubert Ernő

Murányi-Kovács E.: Kiáll. Szentendre festészetéről.
Népszabadság 1963. nov. 19.

MDK

Schuber Ernő

Lakatos A.: Az első országos magyar iparművészeti tárlat. Művészet 1938. III. 22. sz. 158.l.

MDK

Schubert Ernö,

elnyerte az iparmüvészeti ezüstérmet.

Az"Uj magyar otthon" c.kiáll. -MIP.1940.10.sz.

malk

Schubert Ernő magángyűjtő

Lagyatékából (32 db) kimelkedő darab a hodmezővásárhelyi páruzvég ismeretlen tulipános-rozettás mintaváltozat

Szolnoky Lajos: A Nepr. M. 1961-ér tárgygyűjtése

Nepr. Muzeum Évkönyve 1962 238. L

MDK

Schubert Ernő, ip.müv.

Kéziszövésü butorszövetek. Képpel.

Magyar Iparmüveszet. 1942. 2.sz. 18.l.

Schubert Ernő MDK

Vasalónő, szénrajz

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

Schubert Ernő MDK

festő

Tamás Galéria 1936.okt. Uj realista csoport kiáll.

Schubert Ernő, festő

MDH

A kubizmus hatott rá.

Murányi-Kovács Endre: Kiállítás Szentendre festészetéről

8. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. nov. 19.

MDK

Schubert Ernő

1.

UME kiáll.bécsi 1928.

Ugyanez az anyag kiállitva Pesten 1928.febr.

M.D.K.

Schubert Ernő

Művei szerepelnek az "Európai Iskola" művészeinek első grafikai és kisplasztikai kiállitásán, mint azt a lap "Szóval..." c. rovata közli.

Szinház, Bp. 1946. márc. 9-19. II. évf. 9. sz. 24. lap

...

Schubert Ernő

Szerepelt a lakást diszitő művészetet bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26.-Okt.10.

Schubert Ernő MDK

Rajztanulmány I-II, ceruza

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Schubert Ernő

MDK

Iparművészeti textil-művei a debreceni Medgyessy-szalonban.

--:Megnyilt a Medgyessy - képszalon.
Hajdu-Biharmegyei Napló 1958. okt. 11.

MDK

Schubert Ernő

iparművésztől tervezett butorok

Uj Épitészet 1948. 6. sz. 230, 231, 232 l.

MDK

Schubert Ernő

Tanári kinevezések az Iparművészeti Főiskolán.
Kézirat.

Schubert Ernő MDK

1930-ban szerepelt a Progressziv Fiatalok c. rendezett kiállitáson a Tamás-galériában.

24.o.

Repr:
"Önarckép"

25.o.

__:Az uj magyar müvészet önarcképe.Bp.é.n. /1945-?/ Európai Iskola Könyvtára/szerk. Pán Imre/ 7-8.sz.

MDK

Schuber Ernő

Szentendrén tartozkodó törzstag. Ott dolgozik.

Esti Hirlap 31 szám 1958. febr 6. 2 old.

Schubert Ernő

Lád.

Szabad Művészet
1955. 182. l.
185. l.

M.D.K.

Schubert Ernő
festő

Méltatás.

Csoóri Tibor: Adalék a „szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. június - 12. lap.

Schuber Ernő.

Csak tanár nőrendeke.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállítá-sán szerepel munkája.

Budapesti Hírlap, 1928. máj. 20.

Schubert Ernő.
Csák-tanítvány.

a Műcsarnokban, a Képzőművé-
zeti Főiskola növendékeinek
kiállításán munkája szen-
pel.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Schubert Ernö M.D.K.

"lkotása a MNG gyüjteményébe került

hagyatékából , vázlatok, vizfestmények, pasztellek, minegy 130 tétel

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962- 1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

163. l.

Schubert Ernő.

Tóth István tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán munkája szerepel.

Ujság, 1928. Máj. 20.

MDK

A PN fotolátogatása a Szentendrei művészeknél

Schubert Ernő foto

Pesti Napló Képes Mill. 1938. jul. 31.

Schubert Ernö Jertő

Szabad Nép
1946.4.4.–4. l.

Schubert Ernö" Jertö"

Szabad Nejs
1946.4.2.-6.l.

Schubert Ernő festő

A magyar valós ág kiállítása

Szabad Nép 1948 ápr 21 40

Schubert Ernő, kiállítási rendezője

Plakátkiállítás a természet szolgálatában

Szabad Nép 1948 márc. 11-60.

Schubert Ernő festő

Szabad Nép

1946.11.28.-4.l.

Schubert Ernő fertő

Szabad Nép 1947

7.27. – 9.

Schubert Ernő festő.

Megjár Menuet.
1946. VI. 28. I. 48.
(: Hir :)

Schubert (Ernő)

festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 31. o.

A II. Szabad Művészeti kiállítás.

(S. S.)

Schubert Ernő ipsarmüvés

Szabad Nép

1946. 1. 18. – 4. l.

Schubert Ernő festő és tervező
iparművész

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 3. 6

Fóthy János: két kiállítás

Schubert Ernő festő és tervező épar-
művész

Pesti Hirlap. 1932. ápr. 24. 8

f. j. a magyar művészet keresztmetszete

SCHUBERT Ernő (festő)

"E művészeti ág hazánkban nem több husz esztendősnél, de ez idő alatt nagy szerephez jutott a lakásban és a kommunális épitészeti terekben egyaránt. Ferenczy Noémi , Schubert Ernő, Molnár Béla munkássága volt elinditója e műfaj fejlődésének."

FITZ Péter: A magyar textil kalandjai I.
ÉLETÜNK, 1986/11. 1024.p.

Schubert Ernő, igazmüvén

L: Fajka János

-: Heti ajánlat

Új Tükör, Bp. 1986. júl. 20.

3

XXIII/29

SCHUBERT Ernő

PERNECZKY Géza: Kisérlet egy legenda racionalizálására : György Péter - Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Müvészek Csoportja, Bp. 1990 [rec.] - Buksz. III.évf. 2.sz. 1991 194. sz.

SCHUBERT Ernő

György - Pataki 1990 10, 12, 16, 25, 91,
140, 144, 151, 152,
194, 195, 203 + ill.

f you're using a standard VGA color monitor, you can dramatically improve olor quality by replacing your current color card with an improved color lriver.

mproving monitor performance is virtually a necessity if you're preparing presentations to be displayed to small groups on your computer screen.

ALUATING YOUR PROGRESS

After you've created a Slide Master and Color Scheme that represent the visual identity of your company or association, you can use them over and over. The following questions will help you evaluate how close you've come to achieving your intent.

- Have I chosen an appropriate border?
- Does the title appear in a logical location on my Slide Master?
- Have I added all necessary presentation information to each Slide Master?
- Are the Color Scheme and Background Shading appropriate both for anticipated lighting conditions and for the desired atmosphere?
- Do the Color Scheme and logo treatment accurately portray and reinforce the identity of my company or association?

SCHUBERT Ernő

91 9. 49

Új Művészet

Schubert Ernő

J LIG Zoltán: A posztimpresszionizmus stiluskapcsolatai a magyar művészetben. = Vasi Szemle, 1993, 4. 595

A BRUNSZVIK CSALÁD MARTONVÁS
TÖRTÉNETE A FORRÁSO
35
36

SCHUBERT ERNŐ

Csendélet 1944

XV. Orsz. Akvarell Biennálé

Eger 1996

Tábornok-ná

Ifjúsági Ma

Hubert Ernő

M.D.K

Németh Lajos: A szocialista képzőművészet csoportjai-
nak története.

M.M.M. Évkönyve 1959, 81 l.

Schubert Ernő ipari művén

2 hetes tanulmányut Jugoszláviában

NN: Nagyar kérdőművészek utartak ...

Nepszava, 1955, okt. 21. 83 évf. 248 n. 20.

Schubert Ernő.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének 1952. évi közgyűlésén az új tisztikar elnökségébe választották.

Független Magyarország, 1952. Máj. 26.

MDK

Schubert Ernő

Tanulmány, rajz

Kis almafa, "

Szentendrei Művészkiáll. 1951. okt.

előtti toronnyal, kétbo[illegible]szakaszos
szentéllyel és orgonakarzattal. Szó-
I.sz. Épittette .Erdődy László Ádám
g által 1107-ben alapitott prépostsági

1908, 74–202 — Szabó Erzsébet, 1951)

Schubert Ernő

Szabad Művészet

1952. 6. 4. 259. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
833/913
MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

ota megnyitó ünnepségeinek ndje:

órakor, a Közművelődési-palota
yesület" és az aradi „Filharmónia
következő műsorral:
c, elmondja: **Jászai Mari.**
Filharmónia Egyesület elnökének

ngok, nagy zenekarra. Alkalmi szer-
a felavató ünnepélyére.
, I. tétel.
n. Szimfonia, III. tétel: „A kertben".
., IV. tétel.
ány.
alogezred zenekarának és az aradi
ze egésziti ki.
s kir. karnagy.

Schubert Ernő

Szabad Művészet

1952. 6-7. 252. l.
255. l.

NETI

M E G H I V Ó

kedden d.u. fél 6 órakor az Eötvös
t-u.8./ I.em.13.sz.tantermében

lvasó ü l é s é r e.

tván-dr.Kádár Zoltán:

aközösség eddigi kutatásairól.
etítéssel.

ELNÖKSÉG.

Schubert Ernő

Képzőművészeti és iparművészeti kiállítás.
Miskolc. 1953. aug-
okt

XXXI. tábla
Butorszövet.

Schubert Ernő

Liszt

Szabad Művészet
1955. 325. l.

Wydawnictwo Naukowe PWN

<Schubert Ernő>

Cikke

<> A m. iparművészet és népművészet helyes értékelése.

Szabad Művészet

1954. 5. szám.

193 r

(2) Schüberl Ernő (szőttes) I. díj
Steig István (fazekas) II. "
Szabó János (ötvös) III. "
F. Szabó Mihály (fazekas) I. "
Szelek Dénes (farajás) I. "
Tevan Margit (ötvös) II. "
Vén Magda (textil) I. "
Werner Andrásné (szőttes) I. "

SzM. 1955. 48. l.
(Hírek.)

(Iparművészeti és népművészeti felszabadulási díjak.)

Schubert Ernő

róla

Murányi Kovács Endre:

A magyar képzőművészet újabb irányai

Szabad Művészet

1948. 2. sz. 49, 50. l.

Képpel

436.

d jobbra, állva. Dicsfénytől körül-
glár mellett fehér tollakkal, s hosszú
ssa s szakála barna. Jobb kezében
baljában a keresztes országalmát
ujai láthatók s új nelküli s leber-
ománt hegesü s a mely felett nyaklán
Hegyes orrú csizmája piros a hasiték
s hátter balra erdős s jobbra hegyes vidék.
tó: „S: Steffan. kvnig. Von Vngernn."
+ van.

69:39 c/m.
~~allócsa Lajosnál~~ B. Riegertől-
ettetett Thallóczy L. Kereiher 1890, XII. 6-án. F
Kiállításra engedtetett at (39/96), hon-
+ vissza (416/96.)

2 án (41/92)

MDK.

Schubert Ernő

Kritika

Népmüvelés 1954 6.lap 33.

H. D. K

SCHUBERT Ernő iparművész

Textil terv

Az Iparművészeti Mús. Évkv. II. 1955.

Dobrovits Aladár: Az Iparművészeti Mús. és társintézetei a felszabadulás után 34. l

~~34~~.

Schubert Ernő

cikke

a Közművelés-ben

l.

Szabad Művészet

1949. 266. l.

267. l.

Meghivó

A IX. KER. M. N. D. Sz. (Üllői-út 11-13) ZRINYI ILONA CSOPORTJA

műsoros estet

rendez az

Úttörők ráckevei nyaraltatása javára

július hó 6-án (szerdán) este 7 órakor a IX. ker. Elöljáróság kerthelyiségében (Ráday-u. 46.)

Belépőjegy ára 1 forint *A meghivó belépőjegyül szolgál*

*

493397 Pátria

Schubert Erna

l.

Szabad Műveszet

1949. 9. l. 13. l.

17. l.

mor 97. l. — Gerevich PA, 240. l. (Carracci köre.) — Lepold—Lippay 55. l.

CARRIERA, ROSALBA (velencei festőnő, 1675—1757) KÖVETŐJE

Női arckép

Karton, pasztell, 42×34 cm.

CASTELLO, BERNARDO (génuai festő, 1557—1629)

Kálvária

Fa, olaj és tempera, 55×72 cm.
Maszlaghy II., 361. szám. (Castelli Bernát.)
— Gerevich PA, 240. l. (Bernardo Castello.)

Levétel a keresztről

Fa, olaj és tempera, 55×72 cm.
Maszlaghy II., 362. szám. (Castelli Bernát.)
— Gerevich PA, 240. l. (Bernardo Castello.)

CERQUOZZI, MICHELANGELO (római festő, 1602—1660)

Krisztus töviskoronázása

Vászon, olaj, 64×76 cm.
A Capese—Zurlo és San Marco gyűjteményből.

CREDI, LORENZO DI (firenzei festő, 1459—1537)

Mária Magdolna mennybemenetele (72. kép)

Fa, olaj és tempera, 52×39·5 cm.
A Bertinelli gyűjteményből.
Rényi 15. l. — Maszlaghy II., 101. szám, (Credi.) — Gerevich: A Újság, 1916. júl. 20.

MDK

Schubert Ernő [iparművész]

tanár. Bútoranyagtervezőkért szerepel a III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállításon.

Fedor: A III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás.

Nők Lapja. Bp. 1955. december 8. [20. l.]

MDK

Schubert Ernő

Kert, olaj

Virágok, paszt.

Szentendrei Művésztelep kiáll. 1951. okt.

zattal, fülkében Madonna- tondó dom-
Belül keresztboltozatos tér. Épült a.z.

rádi megység részletes halmaz a. Bp. 1929,

(Schubert Ernő)

cikke

1) A dolgozók butora
II. Szabad Művészet
1949 2-3. sz. Képek-
kel.

re álló összeg terhére, elszámolás
ékek Országos Bizottsága elnökének
em értesiteni méltóztassék.-
od őszinte tiszteletem nyilvánitását.

lat hiteléül:

ó. 4

Schubert Ernő.

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének évi közgyűlésén az új tisztikar elnökségébe választották.

Szabad Nép, 1952. május 27.

MDK

Schubert Ernő

Megnyiltak az átszervezett művészeti főiskolák.
Magyar Nemzet 1949.okt.16.

MDK

Schubert Ernő festőm.

Müv. mozaikokkal és gobelinképekkel diszitik a Népstadion helyiségeit. Magyar Nemzet, 1953. jul. 23. 5.l.

Schubert Ernő

Szabad Művészet

1952. 7sz. 345. l.

13854. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának, f. évi január hó 14-én 35. szám alatt kelt fölterjesztésére, tudomása és megfelelő további eljárás végett kiadom.

Budapest, 1913. március hó 6.

A miniszter rendeletéből:

Schubert Ernő

Szövött ruha és függönyanyagok, repr.
Butorszövet, repr.

III.Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum katalogusa,Bp.1955.
22 lap

Schubert Ernő MDK

Butorszövetek, repr.

Mücsarnok 1953 Népmüvészeti és Iparmüvészeti Kiáll

~~Gádor István~~

Schubert Ernő

az alábbi szövetség elnöségébe megválasztattak. A többi megválasztottak más cédulákon:

Szabad Művészet

1955. 6-7. sz. borítók.
(A M. Képző- és Ipar-művészek Szövetségének II. közgyűlése.)

Schubert Ernő

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 1. sz. 9-18. o.

Gádoros Lajos: A dolgozók bútora.

Schubert Ernő

textiltervező

két butorhuzat

tervvel szerepelt az

alábbi kiállításon.

Domanovszky György

Népművészeti ipar-művészeti kiállítás.

Sz. III. 1953. 202-l-

Schubert Ernő

festő

elmúrás kitüntetés-
ben részesült

Szabad Művészet

1948 3 96 l (Mű-
vészek kitüntetése)

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde . . . Wien, 1839., 8. sz. (?) — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914. 174. l. — Genthon: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bp. 1927., 57. l. (Friedrich Pacher köre.) — Benesch Belved 69. l. (Meister von Herzogenburg.) — Gerevich IPGY, 89. l. (Képe 98. l.) — Genthon RMF, 93. l. — Pigler Evag, 131. l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1480 körül

Vérző Krisztus Szent Egyeddel és donátorral

Fa, tempera, 86·5×68 cm.

Blasius Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi Lemann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutsche Gemählde... Wien. 1839., 2. szám. — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 173—174. l. — Pigler Evag, 129—130. l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1480 körül

Mária halála

Fa, tempera, 141×90 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1480 körül

Szent Miklós és a szegény nemes három leány (Belső kép.)

Szent Balázs és Dénes (Külső kép.)

vinarallo szabadalmazott mész

OMLOKZAT-FESTÉK

50 színárnyalatban. Ára kg.-ként 24 fillértől feljebb.

Évtizedek óta kitünően bevált és **minden utánzatnál erősebb.**
Az egyetlen legjobb mázoló anyag **már szinezve volt homlokzatra.**

Mintakönyv és prospektus ingyen és portómentesen. Budapesten: Kraye

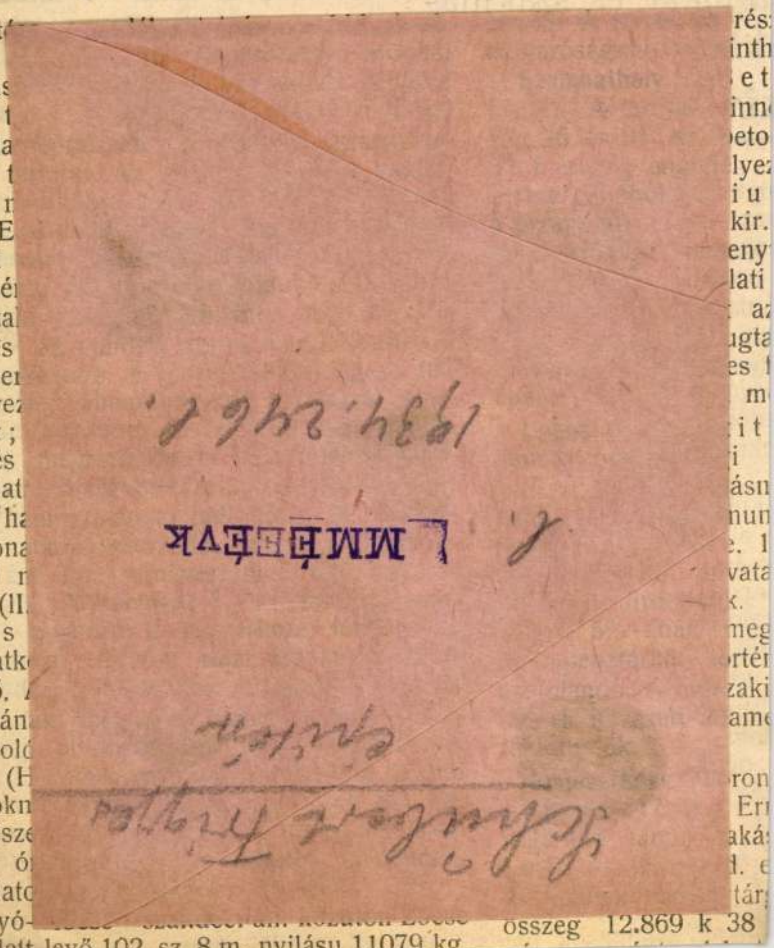

összeg 12.869 k 38

ellett levő 102. sz. 8 m. nyilásu 11079 kg.

ZPONTI IRODA: ■
t, VI., Podmaniczky-u. 18.
.....
Fedéllemez-fedése
zsindelytető-átfedése
legjobb kivitelben, teljes garan

szeget, mindenfajta
zalokat és szakma-
kkeket
kivül szállit
SOMOGYI VIK
BUDAPEST, VI., Lehe
Telefon III—29. Telefon

nytárgyalás fog tartatni. szereknél 300 k, a kő- nyagszereknél 100 k, a pedig 60 k helyezendő ánlatokhoz, melyek papir- omdai és egyéb anyag- gminták csatolandók, a vonatkozó minták a kir. atójánál tekinthetők meg, kre vonatkozó feltételek

rmegyei szükség- alispánja árlejtés hirdet kséges papir, irodaszerek, nyomdakellékek, tüzifa, katonák ruházatának és tői, nyomdai és kályhás- az 1910. január 1-től leendő biztositására. Az tott ajánlatok augusz- óráig Za avármegye al- egye főjegyzőjénél nyuj- il az ajánlati összegnek ; a zalaegerszegi m. kir. le. A bánatpénz letété- jánlathoz csatolandó. A rdeklő szállitások, illetve fekete zsinórzattal, felső részén rózs- nek tárcájában Magyarország cimere be. 2 db. zsávolykabát, 5 db. zsá 3 db. zsávolymellény. Felhivatnak, senytárgyalásban résztvenni óhajta ivenkint 1 k bélyeggel ellátott augusztus 15-én d. u. 5 óráig a kir. törvényszék elnökénél nyujtsák l pénz 40 korona, mely az ajánlat landó, esetleg a veszprémi kir. ad letétbe helyezendő s a nyugta az mellékelendő. A feltételek a törvénys igazgatónál megszerezhetők.

Fehértemplom. (Gyertya sz A fehértemplomi kir. törvényszék, területén levő fehértemplomi, te károlyfalvai, verseci, dettai, oravica szászkabányai kir. járásbiróságoknál, a fehértemplomi kir. ügyészségnél 190 15-től, 1910. április 15-ig terjedő szükséglendő, részben f. szeptembe részben pedig 1910. január 1-só nap tandó, körülbelül 900 csomag 6-os s oszt. hazai gyártmányu stearin-gyertya nak biztositására a versenytárgya tartására határidőül augusztus nak d. e. 10 órája tüzetik ki. A

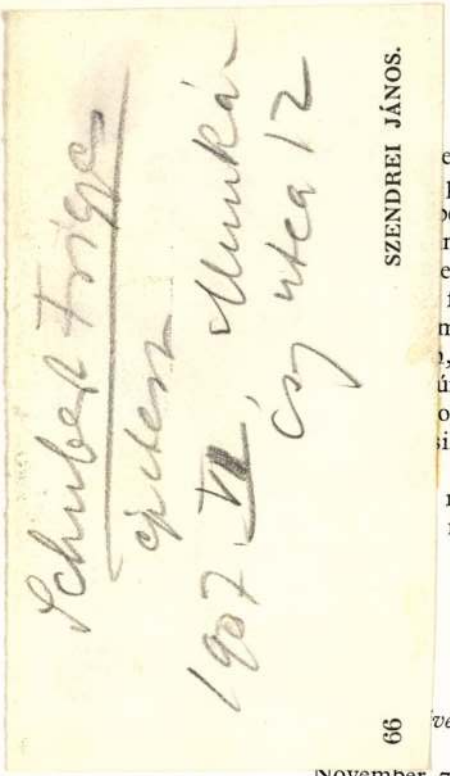

ert afelől, hogy az új magyar festőművészet
párisi kiállítás és a műkereskedések rengeteg
ette egyszerre csak elfogta a félelem. Mi lesz,
mel látja majd ezek után a hazai művészetet,
em homályosul-e majd el ennek a művészetnek
fényességek után? De nem így történt. Határ-
művészet kitűnően megállta a kényes próbát.
, hogy ez a művészet milyen eredeti szellemű
úrájú. Ha a magyar művészetnek egy meg-
ogatott kiállítását elvinnék Párisba, bizonyos,
ikere volna. A franciák meglátnák, hogy nem-

magyar festők, akiket Párisban szerepeltetni
mindenki, aki művészetünket jól ismeri . . .

---

vészeti Kiállítások programmja:

November 7. Kmetty János.
November 28. Iványi-Grünwald Béla

Wien

Schubert, Ferdinand
Ferkó

Der Ungar 1843. jül. 18.
(Sz.: Pester Salon 1843.)

Kalmár

Schubert Ferenc

hangszerkészítő

l.

Ezredeveskiáll

I B. 19. l.

Nagyságos Dr. Szent
történetíró

Műemlékek Orsz. Bi
Rákosu.

Schubert Ferenc,szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepel a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben.- 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat. III.1959.Sopron

Schubert Jenő grafikus

Tegnap nyílik meg tárlata jún. 24-én.

– Kiállítások, dalostalálkozók 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. B.

Schubert Ferenc, grafikus

Tárlata nyílik meg Pécsett
jún. 24-én.

— : Debreceni nyári tárlat 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1974. jún. 12.

MDK

Schubert Frigyes, 1900

A József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873 - 1928-ig. Építő Ipar - Építő Művészet 1931-ig. jun. 1. 89.l.

Schübert Frigyes, épitész

Müvészet, II., 1903. 206.

Kitüntetések.

Schubert, épitész

Művészet, II., 1903. 357.

Művészeti irodalom.

Schubert Frigyes
építész.

Szül. Budapest 1874.
Oklevelet nyert 1900.

Műegyetem 18.0.

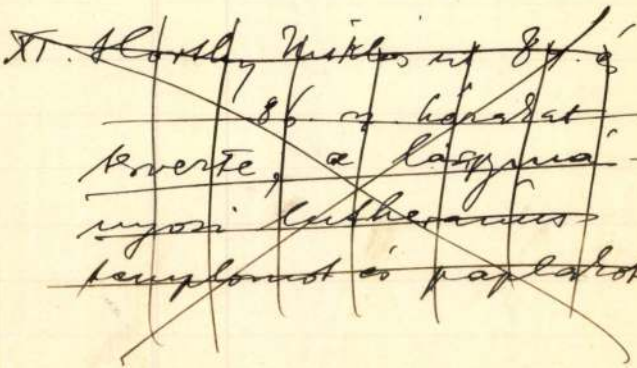

T. 5680.

etei látszanak, az előtérben pedig
t a vizbe szoritják. Felirata:

nächst Wien am 30ten October 1848.

Werner in Wien.

2.1 : 33 cm.

Schubert Frigyes

Münchner 1903. 206, 357

Engel Otto H.: Frèslandi
ányok 146(611), 3952(557).

Schubert Gunter

Hollóházi kerámikus, aki réntven az ifjak oktatásában is.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
64-65.o.

ROMMEL NÉMET ÉS OLASZ CSAPATPARANCSNOKAI JELENTÉSÉT HALLGATJA A MARMARICAI FRONTON

Szovjet-inváziótól tart az indiai nemzeti tanács

Bangkok, június 6.
(Német Távirati Iroda)

Az indiai nemzeti tanács ligájának megbizott tájékoztatója a rádióban foglalkozott „az Indiát fenyegető szovjet veszéllyel" s kifejtette, hogy *ez a veszély a közeljövőben fenyeget. Az angolok inkább behivják a szovjet csapatokat India védelmére — mondotta a megbizott —, semmint megadják Indiának a szabadságot.* Nagy szerencsétlenség lenne Indiára, ha éppen akkor, amikor India kiküzdeni akarja függetlenségét, a szovjet uralma alá kerülne. Azok az indiaiak, akik arról álmodoznak, hogy a szovjetrendszer szabadságot, testvériséget jelentene, a szövetségesek propagandájának félrevezetett áldozatai. Az iráni szovjet-terror mutatja, mi történik azzal az országgal, amely szovjet uralom alá kerül. Iránban a szovjet-csapatok fosztogatják a falvakat, bántalmazzák az asszonyokat, felgyujtják azok tulajdonát, akik ellenállnak, lefoglalják a gabonakészleteket és más élelmiszereket, úgyhogy *Irán lakossága éhinséggel küszködik.* India most már nem küszöbölheti ki teljesen a szovjet-invázió veszélyét. *Indiát csak akkor hagyják békében, ha az indiaiak lerázzák a brit igát és a maguk kezébe veszik India megvédését.* A tájékoztató megbizott megcáfolta azután azt a jelentést, hogy Nehru Moszkvába készül és megjegyezte, hogy olyan kritikus időben, aminő a mostani, *Nehru nem szándékozik látogatásokat tenni külföldi fővárosokban.* (MTI)

Repülőgépgyárat létesit és kiépiti légierejét a török kormány

Ankara, június 6.
(Német Távirati Iroda)

A török légügyi társaság nyolcadik kongresszusának megnyitása alkalmával Refik Szaidam miniszterelnök beszédében a repülőkiképzés szükséges voltát hangoztatta. A kongresszus — mondotta a miniszterelnök — *tanulmányozni fogja repülőgépgyár létesitésének kérdését.* Ez a kérdés kiválóan érdekli a kormányt. A kormány ezért figyelemmel fogja kisérni a kongresszus munkálatait, amelyeket — noha a világhelyzet bizonytalan — a köztársaság elnöke is szükségesnek tart. A miniszterelnök szólott azután a légi fegyvernem alkalmazásában bekövetkezett változásokról, amelyek a légi erőnek a szárazföldi csapatokkal és a haditengerészettel való együttműködéséből adódnak, foglalkozott az ejtőernyősök és a vitorlázó repülés kérdéseivel, végül hangsúlyozta, hogy *Törökországnak függetlensége megtartása céljából szüksége van légi fegyvernemre.* A legközelebbi jövőben megoldják a műszaki kérdéseket és a nyersanyagbeszerzés kérdését. A forgalmi adatok igazolják, hogy a nemzet felismerte a repülés jelentőségét és a légügyi társaság, amely közreműködik a nemzeti védelemben, joggal követelheti az egész nép közreműködését. A miniszterelnök végül sikert kívánt a kongresszus munkálataihoz. (MTI)

Különleges japán tengeralattjárók hatoltak be Sidney kikötőjébe, a diegosuarezi öbölbe

Shonan, június 6.

A Stefani-iroda különtudósítója érdekes részleteket szerzett a japánoknak május 31-én éjszaka a sidneyi kikötőben végrehajtott támadásáról. A japán hatóságok egyáltalán nem nyilatkoznak arról a módszerről, hogy a különleges torpedóvetők hogyan tudtak behatolni a kikötőbe, csak annyit mondanak, hogy éjszaka történt. A tenger nyugodt volt, az ég csillagos. Világosan látták a japánok egy nagy hadihajó és több, néhány lámpával kivilágított teherhajó körvonalait. A parancsnok nem várta be a hajnalt, hanem elhatározta, hogy előbb támad. Ekkor

egy fényszóró fénynyalábja egy pillanatra megvilágította a kikötő bejáratánál tartózkodó japán támadókat,

úgy hogy azonnal alámerültek, közben azonban már más fényszórók is rájuk világitottak s minden oldalról lőtték őket. A helyzet igen nehézzé vált, de a támadás gondolatával nem hagytak fel és az élen álló két japán tengeralattjáró kilőtte torpedóit.

Ezek a nagy hadihajó közepén robbantak fel. A többi torpedó három gőzhajót talált el.

Ugyancsak május 31-én éjszaka más, különleges tengeralattjárók, miután — nem tudni hogyan — 3500 kilométer távolságot maguk mögött hagytak, Szumátrából kiindulva,

behatoltak Madagaszkár szigetén a diegosuarezi öbölbe.

Amikor a hajnal első sugarai megvilágitották az öblöt, a búvárhajók vakmerően megközelitették az ott tartózkodó ellenséges haditengerészeti alakulatot. A japán legénység először azt hitte, hogy csak cirkálók vannak ott, amikor azonban világosodott, felfedeztek egy Queen Elisabeth-osztálybeli angol csatahajót is. Egy felderítő brit repülőgép arra kényszerítette a japánokat, hogy a legnagyobb óvatossággal haladjanak előre és sikerült is észrevétlenül maradniok. Amikor a repülőgép tovaszállt, a búvárhajók kiléptek az árnyékos részről, ahol eddig tartózkodtak és jobban megközelitették a hadihajókat. Már élesebben sütött a nap, amikor a támadás megtörtént.

Két torpedó a csatahajó első részét találta el és a robbanás után a nagy hajó nyomban lebukott. A harmadik torpedó telibe találta a könnyű cirkálót.

A tengeralattárók ezután gyorsan lemerültek. Támadásuk annyira váratlan volt, hogy nem is lőtték őket.

Néhány órával később a japán tengernagyi hivatal két titokban tartott helyről megkapta a hírt, hogy a sidneyi csoport és a diegosuarezi csoport egyaránt kitűnő sikerrel működött. A részletes jelentés délután érkezett meg Tokióba, jelezve az ellenségnek okozott veszteségeket, nemkülönben azt, hogy három különleges japán tengeralattjáró hajó odaveszett. (MTI)

A német légierő eredményesen támadja a szovjet utánpótlási vonalait

Berlin, június 6.
(Német Távirati Iroda)

Mint a véderő főparancsnoksága közli, a keleti arcvonal déli szakaszán német zuhanóbombázók csütörtökön nehézbombákkal szovjet ütegállásokat támadtak és *több löveget megsemmisitettek.* Ugyanakkor német harcirepülőgépek támadásokat intéztek szovjet repülőterek és a mögöttes területen utánpótlási útvonalak ellen. *Bombákkal súlyosan megrongáltak nagyszámú, a földön álló repülőgépet s Charkovtól keletre a vasút egy fontos szakaszát telitalálatokkal szétrombolták.* A német harcigépeket kisérő német vadászrepülők heves légi harcokban *tizennégy ellenséges repülőgépet lelőttek.*

Az arcvonal középső szakaszán német gyalogság a bolsevisták szivós ellenállását letörve, ismét nagyszámú k ö z s é g e t foglaltak el. A harcigépeket kisérő német vadászrepülők légiharcokban *hét ellenséges gépet megsemmisitettek, két másik repülőgépet pedig német légelhárító-ütegek lőttek le.*

POLITIKAI NAPILAP. MEGJELENIK MINDEN HETKÖZNAP DÉLBEN
Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS
Szerkesztő: vitéz BÉRY LÁSZLÓ
Felelős kiadó: Dr BATHORY-HÜTTNER JÁNOS
Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein. — Felelős: György Aladár igazgató

A „Magyar Művészetért"-kiállítás a Műcsarnokban

A Kormányzó úr hitvesének fővédnöksége alatt az idén ismét megrendezték a *„Magyar művészetért"* kiállítást. Ez a nemes akció éppen úgy szociális tartalmú, mint ahogy lassanként kollektiv seregszemlévé fejlődik ki művészi tekintetben is. És ez az a pont, ahol örvendetes fejlődést tapasztalhatunk a multtal szemben. *A Műcsarnok falain rég nem láttunk annyi friss, egészséges invencióról tanuskodó, tehetséges festményt, mint ez alkalommal.* A kiállítás részben szociális jellegéből következik, hogy nagy mestereink munkássága nem alakul ki teljes egészében itt előttünk, mert hirességeink alkotásai ugyanannyi helyet kapnak, mint a ma még névtelen és kezdő tehetségeink művei. Igy ha egy-egy robusztus és nagyobbszabású egyéniségünk szellemarca ezen a kiállításon nem is jelenik meg teljes pompájában előttünk, *a nagy átlagban a szinvonalat meglepően becsületesnek és komolynak kell tartanunk.*

Ugy tünik fel, mintha művészeink ismét hinni kezdenének a magasabb művészi célkitűzések örök értékeiben és fokozottabban tartanák érdemesnek kiállni elveikért, művészi világnézetükért.

Művészetünk már elismert kiválóságai és kialakult értékei között emlitsük meg névsor szerint Benkhardt Ágost, Bernáth Aurél, Csók István, Czóbel Béla, Damkó József, Egry József, Emőd Aurél, Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi, Gaál Ferenc, Glatz Oszkár, Istók János, Juszkó Béla, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond, Komáromi-Katz Endre, Koszta József, Krusnyák Károly, Medgyessy Ferenc, Molnár C. Pál, Pásztor János, Pátzay Pál, Réthy István, Rudnay Gyula, Sidló Ferenc, Siklódy Lőrinc, Szőnyi István, Szüle Péter, Thorma Jánosné nevét. Ezeknek a már beérkezett és elismert művészeinknek a kép- és szoboranyagát harmonikusan veszik körül a fiatalok és a még le nem szürődött, új utakat kereső és éppen ezért a fiatalokhoz sorozható idősebb művészek alkotásai. Itt több új névre bukkan a budapesti közönség, mert nem szabad elfeledni, hogy Erdély, a Felvidék és Délvidék művészei is teljes mértékben bekapcsolódtak már művészi életünkbe.

Ebből az értékes munkát kifejtő, valóban művészi szemléletet képviselő gárdából emlitsünk meg ugyancsak névsor szerint *Agricóla* Lidia, *Andrássy Kurta* János, *Antal* Károly, *Apátfalvy Czene* János, *Balázs* Árpád, *Barcsay* Jenő, *Nagyborosnyói Bartha* László, *Barzó* Endre, *Basilides* Sándor, *Biai Vöglein* István, *Boda* Gábor, *Boldogfai Hajgató* Ferenc, *Borbereki-Kováts* Zoltán, *Buzi* Barna, *Cseby Pogány* István, *Cser* Károly, *Csűrös* Béla, *Csont* Ferenc, *Csucs* Ferenc, *Dabóczy* Mihály, *Dési Huber* István, *Diósy* Antal, *Döbröczöni* Kálmán, *Ducsay* Béla, *Dudás* Jenő, *Elekfy* Jenő, *Eősze* András, *Erdey* Dezső, *Fesziy* Masa, *Gábor* Marianne, *Gallé* Tibor, *Göllner* Miklós, báró *Hatvany* Ferenc, *Heincz* Henrik, *Hincz* Gyula, nagybányai *Horthy* Béla, *Ispánki* József, *Istókovics* Kálmán, *Iván* Szilárd, *Jeges* Ernő, *Kássa* Gábor, *Kerényi* Jenő, *Kmetty* János, *Koffán* Károly, *M. Kovács* Mária, *Lorberer* Anna, *Madarassy* Walter, mágori *Varga* Béla, *Marosán* Gyula, *Matthioni* Eszter, *Medveczky* Jenő, *Mikus* Sándor, *Morinyi* Ödön, *Mihaltz* Pál, *Ohmann* Béla, *Ogonovszky* Géza, *Paizs Goebel* Jenő, *Pataky* Ferenc, *Pécsi Pilch* Dezső, *Pohárnok* Zoltán, *Rátz* Kálmán, *Rafael* Viktor, *Rónay* Géza, *Schicker* Jenő, *Strasser* István, *Szabados* Jenő, *Szabó* Vladimir, *Szabó Iván*, *Szilágyi* Margit, *Szobotka* Imre, *Turáni Kovács* Imre, *Varga N.* Lajos, *Vass* Elemér, *Vestróczy* Manó, *Vidéki* Brigitta, *Vilt* Tibor nevét. Ime, ez majdnem teljes foglalata a mai magyar művészetnek, amelynek egészséges szellemét és életerejét ez a kiállítás is erőteljesen hirdeti.

T. D.

Festményeket nézünk, amelyek Mátyus földjének lankáit, a Zobor alatti palócföld halmait, a Szepesség völgyeit és a Tátra bérceit hozzák elénk. Érezzük ezeken a képeken levegő frissességét, a nap fénye derűs örömmel ott rezeg a tájak eleven zöldjén és tudjuk, hogy *ezek a festmények ünnepet jelentenek . . . Szlovákiai magyar képzőművészek munkáit nézegetjük és tudnunk kell, hogy alkotóik évtizedek óta tőlünk elzárva élnek és dolgoznak a magyar szellem frontján. A magyar művészek élete Szlovákiában egyike a legsajátosabb kisebbségi kultúrjelenségeknek.* Teljesen elszigetelten, minden művészi kapcsolat nélkül él és fejlődik a magyar képzőművész túl a határokon, mint a Szlovákiában élő magyarság nemzeti öntudatának

formálója. *Hivatásuk van ezeknek a kultúrmunkásoknak és a szlovákiai magyar művészek mélységes komolysággal vállalják sorsukat.*

A legfeltünőbb, hogy *csaknem minden munkájuk: tájkép.* Mélyen gyökereznek az ősi földben, kisvárosi magányukban elmult hangulatokat őrizték magukban és *egyedüli friss élményük a táj.*

A Csallóköz festője

Alig van magyar művészet, amelyben a szülőföldnek, az otthonnak, a hazai tájnak olyan mély kultuszát találnók, mint ebben a kisebbségben. Ha művészünk a tájat festi, felszabadul és *kötöttség nélkül áldozhat érzéseinek és élményeinek.* A szlovákiai magyar festők egyik feltünősége,

Alló Gyula saját életével példázza küldetése szerepét.

A Csallóköz közepén született, mint gazdálkodó gyermeke, szerencsétlenség következtében korán elvesztette félszemét, csak polgárit végzett és mint gépész dolgozott. Tehetségére felfigyeltek, de, *a prágai Akadémián kvalifikációs papirokat kértek tőle.* Nagy elszántsággal elvégezte a középiskolát, a bécsi képzőművészeti Akadémiára került, majd Párisban folytatta tanulmányait és amikor hazajött, első útja szülőföldjére vezetett és itt is maradt.

A Csallóköz festője lett.

Finomság, szin, hangulat száll fel tájképeiről. érzik rajtuk a falu és a szülőföld odaadó szerelme.

Szlovákiai magyar művészek első jelentkezése

A szlovákiai magyar képzőművészek a Pantheon kiadásában *a legmagasabbfokú igényeket is kielégítő albumot adtak ki,* amely nyolc művésztől *12 grafikai lapot tartalmaz. Magyarországon ez az első jelentkezésük,* szereplésüket, működésüket az anyaország alig ismeri. A szlovákiai magyar képzőművészek *reprezentativ budapesti tárlatra készülnek,* amelyet a Nemzeti Szalonban rendeznének meg. Munkáikból csak mutatványt láthattunk, de már annak alapján *rájuk kell terelni az egész magyar képzőművészet - figyelmét,* mert szinvonaluk európai és magyar, művészetükben hatalmas erőforrások rejlenek. A szlovákiai magyar művészek legtevékenyebb tagja, szervezője *Schubert* Gyula, a pozsonyi képzőművészeti egyesület elnöke. Kedvenc műfaja az akvarell és munkái elárulják, hogy *lélekből fest, — lelket ad.* A tervezett tárlat előkészitésével is foglalkozik és szerény mosollyal mondja:

— *Négy képet hoztam, de ha húsz lett volna, mind eladhattam volna. Mi határzár mögött élünk, nem tudunk semmit sem átküldeni. A magyar művészeknek csak kis körük van Pozsonyban, Nyitrán, Eperjesen, Rózsahegyen, Körmöcbányán. Valamennyiünket az a vágy füt, hogy műveinkkel Pestre kerüljünk. Minden évben országos kiállitást rendez a szlovákiai magyarok képzőművészeti egyesülete Pozsonyban. A mostani kiállításon 23 művész 145 művel szerepel.*

Brogyani Kálmán műtörténész, a szlovákiai magyar sajtó egyik vezető tagja és a Magyar Képzőművészeti Egyesület alelnöke, érdeklődésünkre elmondja: a második sorsfordulat után

„Igényünk van az anyaország felé"

még erőteljesebben érvényesült, hogy képzőművészetünknek a magyarság öntudatát és rangját képviselő jelentősége van. A szlovákiai magyar művészek elsősorban a magyar szellem képviselői, műveik a nemzeti kultúra tartozékai s csak másodsorban egyedek. A legnagyobb békességben férnek meg egymás mellett a legmerészebb kubista irányú és a mult századbeli konzervativ hagyományok képviselői. *Esztétikai vitáknak nálunk nincs helye.* Különböző kor, gondolkozás, iskolai stilus szaggatottá és mozaikszerűvé teszik tárlataink képét, ebben a sokrétűségben mégis van feszültség, szinesség, elevenség. Húsból és vérből alakult ki ez a mozaik, 22 éves kisebbségi sorsunk lüktet benne. A szlovákiai magyar képzőművészek jellegzetessége, hogy nagyon mértéktartóak. A szlovákság most éli népies, nemzeti romanticizmusát, művészeik is a nép, a viselet, a táj heroikus beállitását keresik. Néhány európai rangú festőjük van: *Fulla, Benka, Bazovszky, Mudroch* és *Alexy*, ami a magyar művészeket fokozottabb tevékenységre sarkalja. Évi nagy reprezentációs kiállításuk valóságos kultúrünnep, amelyre kivonul az egész szlovákiai magyar társadalom, hogy dédelgesse művészeit, mert érzi szolgálatuk jelentőségét.

Igényünk van az anyaország felé, mert mi vállaljuk nemzeti küldetésünk nehéz sorsát, de nem tudunk bejutni a magyar művészet pantheonjába, a Szépművészeti Múzeumba, a Fővárosi Képtárba, pedig működésünk a magyar kultúra integer része.

Az utánpótlás gondja

A szlovákiai magyar művészetnek *az utánpótlás az egyik legfőbb gondja.* A Magyar Párt kulturális osztálya *Csáky* Mihály gróf vezetésével *állandó figyelemmel kiséri a felbukkanó magyar tehetségek sorsát és gondoskodik taníttatásukról.* A szlovákiai magyarság és annak elnöke, *Esterházy János gróf* évről-évre történő vásárlásokkal igyekszik pótolni az elmaradó hivatalos vásárlásokat és ösztöndíjakat. A magyar művészeknek Pozsonyban a Madách-könyvesház kis képszalónja nyujt állandó kiállítási lehetőséget. *Ez a Madách-szalón intim hangulatával, nagy látogatottságával, hozzáértő közönségével különösen meleg légkört biztosít a kiállított műveknek.* A szlovák művészek hatalmas kiállítócsarnokukat évenként egyszer, egy hónapi időtartamra, immár hagyományszerűen, szokták a magyar kiállítás céljaira átengedni.

Igy élnek a szlovákiai magyar képzőművészek, szétszóródva, egymás munkáit is évenkint csak egyszer látva, *de tevékenységük értelmét nemcsak az adja meg, hogy három-négy képüket felküldik a pozsonyi évi nagy tárlatra, hanem az, hogy a magyar szellemi kultúra [illegible] megbonthatatlan egységét jelentik.* [illegible] Imre.

Kis vizsgázók nagy problémákról

A Biró-uteáig tartó Városmajor mögötti kapaszkodó megérte a fáradtságot. Amikor a Magyar „Uj Iskola" egyesület leányginmáziumának kiállítótermébe beléptünk, éppen egy barnahajú kislány magyarázta, kezében nádpálcával, rettentően komoly szemmel, hogy a dán gazdálkodás mennyivel fejlettebb a magyarnál. A falon grafikonok, rajzok tucatjai, az asztalokon agyagból készitett dombormüvek sokasága, körül pedig mindenütt egy-egy kislány, elsős, vagy hatodikos és a munkakiállítás közönségének nagy szakértelemmel magyaráz. „Magyar újjászületés Széchenyi szellemében" a kiállítás cime és a falnak minden négyzetcentimétere nagy gondosságról, lelkiismeretességről és játszvatanulásról tanuskodik. A kis vizsgázók egymásután állnak elő, kiderül, hogy a II. osztály feladata volt szemléltetni ezt a mondatot: a „Széchenyi ébresztője nyomán megindult a nemzet vérkeringése, a magyar tájak csereforgalma". A hatodikosok és hetikeseké: A korszerű gazdálkodás kérdései Széchenyi szellemében. A negyedikeseké: „Honunk szebblelkű leányai" ma a nemzet szolgálatában. Az V. osztály munkája: A Pesti Kereskedelmi Bank megalakul, gyárak épülnek. És így tovább. A kis csapatnyi közönség pár perc mulva megdöbbenéssel veszi észre, hogy a kislányok mindegyike kis tulzással tudósnak mondható, tökéletesen ismerik a szerteágazó problémákat, vitára készek és kialakult véleményük van. Megérte, nagyon megérte tehát az a kis kapaszkodó a fáradságot, szeptemberig megtekinthető a kiállítás. Bizonyára sokan nekivágnak a hegyoldalnak, már csak azért is, hogy lássák: milyen szépen lelkébevéste az „Uj Iskola" minden növendéke a Széchenyi-mondást: Elvész az én népem, elvész, mert tudomány nélkül való. (thz)

LÓSPORT

Szombaton: Balatoni-díj
Vasárnap: báró Wenckheim Béla emlékverseny

Szombaton a fiatal évjárat legjobb ménjei találkoznak a 10.000 pengős első díjjal jutalmazott Balatoni-díjban. Sajnos, mindössze öt indulója lesz a mai főszámnak s közülük Diridongó kimagasló esély. Diridongónak Raphael kemény ellenfele lehet s az ő győzelmén sem lepődnénk meg.

A főszám mellett a gátverseny és a Ritter-díj emelkedik ki az átlagból.

Szombaton és vasárnap nyolc-nyolc futam kerül lebonyolitásra 3 órai kezdettel.

Jelöltjeink:

I. Rebus—Patkó Bandi—Ezresbankó. II. Veritas — Toborzó — Pandora. III. Olympia — Pistike — Daczára. IV. Diridongó — Raphael. V. Lyra — Mafla — Noémi. VI. Alca — Ámok — Etele. VII. Perzsa — Mikádó — Fiumára. VIII. Okkázió — Jónapot.

*

Kamarással Vendetta, Haladj, Fricandeau és Várnagy küzd a báró Wenckheim emlékversenyben.

Vasárnap a Lovaregylet nagynevű elnökéről, báró Wenckheim Béláról elnevezett emlékverseny kerül lefutásra. A 15.000 pengővel jutalmazott emlékversenyben Kamarás ellen mindössze négy ellenfele áll ki.

A főszám mellett a Mogyoródi-díj és a Palotai súlyelosztó érdemel figyelmet. Előbbiben Pityke megoldható feladat előtt áll. True Wonder és Cyrano az ellenfelei.

Jelöltjeink vasárnapra:

I. Pityke — Cyrano — True Wonder. II. Mokány legény — Noémi — Huma. III. Centurio — Nanette — Finesse. IV. Kamarás— Vendetta — Haladj. V. Szekler— Csángó — Basalak. VI. Okkázio— [illegible]görgő — Láncos. VII. Menyecske — Sweet Lead — [illegible]ny. VIII. [illegible]dallikas — Pöttyi — Bapitya.

Schubert Gyula

magyar festő Pozsony

l.

Forum (Pozsony)

1931. 30. l.

Gyermekarckép, olaj

repr.

u. o. 35. l.

Budapest, I., Vár, Bástya-sétány 40.

lo.szám.

---

sgt.-1939.

BUDAPEST
939 NOV.-7. 16.
c 1 c

A Müemlékek Országos Bizottságának

Hivatalból
Díj átalányozva

BUDAPES

Hőgyész Endr
lo.

Schubert Gyula

festő Pozsony

l.

Forum 1931. 309. l.

318. l. 323. l. 388. l.

Schubert Gyula

l.

Forum, 1932
26, 27 l.

Schubert Gyula

festő

Ljásd okv. !

Szalatnai Rezső:

Schubert Gyula akvarelljei.

Forum. 1932.

45–47. l.

Képekkel.

Schubert Gyula

festő

Cikke

Ligeti Pál épülete

Der Weg aus

dem Chaos c.

könyvéről.

Forum

1932. 53. l.

Schubert Gyula

festő

l. Forum

1932. 321-l.

Schubert Gyula

l.

Forum. 1933. 67. p.

„EUROPA"
film-, könyv-, lanterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Schubert Gyula

l,

Forum

1933, 75, p. 76. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Nyomtatvány.

Schubert Gyula

akvarell kiállítása

Pozsonyban

l.

Forum 1934. 37. l.

többször említve

erről az oldalon

10f
MAGYAR KIR. POSTA

10f
MAGYAR KIR. POSTA

Schubert Gyula

festő

l.

Forum

1934. 302. l.

BUDAPEST
12 II 12-2
1912

Schubert Gyula

festő

l.

Forum

1934. 309. l.

Tek.

Európa
Könyv és Lapterjesztő vállalat
R. T.

Budapest
V Rothermere u. 12 III. 2

Schubert Gyula
festő

Masaryk - portré
emlétve

l.

Forum
1935. 104. l.

BUDAPEST

IX. [illegible] u. 10 [illegible]

Schubert Gyula

l.

Forum
1935. 127. l.

~~Fazekaskorong, öskori~~ VII. 92.

Schubert Gyula

l.

Forum

1935. 178. l.

Fizaborkut

BUDAPEST 5-12 11 24

Schubert Gyula

Balatoni akvarelljei-
ből rendezett Estl.
Kiáll. Pozsonyban

l.

Forum
1935. 269. l.

Teleki Sándor gróf IV. 58, 59.

Schubert Gyula

d.

Forum

1935. 298. l.

Ismeretlen festő.
A XIX-rázadból.

693. Puchner Antal gróf.

látható, kissé fordult

Mellig, jobbra ~~néz~~. Négy ren
~~rendjelekből~~ egyet mellén, hármat pedig s
be vegyült, szemöldöke és szeme barna, sz
kabátja egyelejű, ~~jobbvállától bal csipőj~~
tett köpenyegének bélése piros.

Vászon, méretei 62.6: 46.6
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

Jobb vál
vonulva

904: V.4.

Schubert Gyula

l.

Forum

1935. 334. l.

Pósta Béla dr. VIII. 19.

Y381

Gobil Bálint, m. XV.
Gobra Béla, f.
Gockel András, ö. † 1664.
Gode Lajos, r. XVII.
Godlewsky M. f.
Goebel Károly, r.
Goeldner Simon l. Simon.
Goetz Ferenc l. Goez.
Goez József Ferenc báró, f. m. 1754 – 1815.
Goigner József, f. 1837 – 1887.
Goldarbeiter Simon, ö. † 1629.
Goldberger Antal, ö. 1782.
Goldberger Károly, ö. XVII.
Goldner Endre l. András.
Goldner Georg l. György.
Goldreich Géza, f.

Schubert Gyula

l.

Forum (magyar rév.)

1936. 16 l.

Schubert Gyula

l. Fórum (magyar rész) 1936. 24. l.

Schubert Gyula

l.

Forum (magyar rész)

1937. 25. l.

Budapesti iparművészeti iskola

X. 40.

Schubert Gula

l.

Forum, neuer rest

1937. 93. l.

Schubert Gyula

Jestö

Pozsonyban

laid okv

Magy. Müvészet

1948. 151. l.

meghalt Pozsonyban

1948. jan. 2.

Budapest 1938 dec. 3 an

Pálin László

Centrum rsz. 101.

Felszólalásokat csak 3 napon belül vehet$^{ek}_{ünk}$ figyelembe.

Átvett$^{em}_{ük}$:

Schubert Gyula

Jestö

l.

A szlovákiai magyarság élete 1938-1942.
Bp. 1942.

165. l.

Szászvárosi ref. Kún - Kollégium

~~Könyvtárának~~ gyűjteményeinek / működése 1913-ban

VIII. 179, 180

Schubert Gyula festő

Egri Vs Salovenszkói magy. képzőművészek kiáll.
Nyugat, 1936, jan. 85-87 l.

MDK

Schubert Gyula festő

Sávoly M: Képzőműv. kiáll. Pozsonyban. Magyar Minerva, 1935, nov. 15. 280-281 l.

sabb szegénységben munkálkodik, egyedül a Felvidék szépet sugárzó természeti adottságából s a törhetetlen művészhitből merítve erőt.

Nincs egységes, központi művésztelepünk, nekünk nincs Nagybányánk (az idecsatolt Técső lelkét vesztette Hollósy mester nélkül), de valahány kultúrcentrum, vagy esetleg nem is az, annyi új fészke van a képzőművészetnek. Pozsonyban (a Pozsonyi Képzőművészeti Egyesületbe tömörülve) Lerchner Gusztáv, Schubert Gyula, Murmann József, Riegele Alajos, Weyde Gizella stb.; Komáromban (a Jókai Egyesület képzőművészeti osztálya körében) Harmos Károly, a két Basilides, Barna és Sándor, Nagy Márton; Érsekújvárt Thain János; Léván Hetzer Géza; Körmöcbányán Hermély Viktor, Angyal Géza; Losoncon Gerő Gusztáv, Csehi Lajos, Jurkovics Ferenc; Besztercebányán (a Szlovenszkói Általános Képzőművészeti Egyesület) Flache Gyula, Schüle Gusztáv, Skuteczky Rolla; Selmecbányán Gwerck Ödön; Rimaszombatban Makovics Jenő; Rozsnyón Tichy Kálmán; Kassán (a Kazinczy-Társaság Képzőművészeti Szakosztálya) Halász-Hradil Elemér, mint ott, ahol a műpártolók nagyobb tömege létalapot ad ezek alá, de a forradalmi irányok leszűrt eredményei, melyek ha a tévedések tanulságaival is, föltétlenül előbbre viszik a művészetet, itt is termékenyítőleg hatottak. A felvidéki művészet távolról sem mondható konzervatívnak és éppen ebben van a fejlődőképességnek, a jövőkeresésnek biztos jele.

A szétszórtan élő tehetségek s ezzel az egész országrész képzőművészetének országos megszervezése mindeddig nem sikerült. Ennek oka önként következik az előbb jellemzett földrajzi helyzetből. Kísérletek történtek ebben az irányban, de csak a részlet megoldásokig jutottunk el.

A négy képzőművészeti, illetve képzőművészettel is foglalkozó kultúregyesület a maga hatás- és érdekkörében dícséretes munkát fejt ki. A magát általánosnak nevező besztercebányai „Szlovenszkói Képzőművészeti Egyesület“ (Jednota Výtvarných Umelcov na Slovensku) nem áll kizárólag magyar alapon, de mégis magyarnak mondható, mert működő tagjai és pártoló testülete a legnagyobb százalékban magyarokból tevődik össze, a szlovák művészet, illetve Prága felé való orientálódása nem sikerült. Prágai

SCHUBERT GYULA: GYERMEKARCKÉP. 1926. Olajfestmény
Magántulajdon. Pozsony

Magyar Művészet 1928. évf.

Schubert

S. 2. *Gyula*, festő, * Pozsony 1888 ápr. 28. A bpesti képzőművészeti főiskolán Réti Istvánnál és Párizsban tanult. Pozsonyban működik. A festői naturalizmus szellemében főleg arcképeket

1159

fest. Több képe van a pozsonyi városi múzeumban.

E. G. II. 427 l

Schuchart Gyula

1918/19 V.

Ferképzomfoiskèvk

No. 1.

Schubert Gyula

Hul. Pozsonyban 1888 apr.
28. Rk. gim. gett. tud-
egyetem.
1918/19 II. elsőéves mű-
vesznöv. - Réti T.

Henczy Paulina, özv. Mepsits Jánosné

VIII. 157.

Schubert Gyula

Magyar Művészet
1928. 317, 318

Poszatban id.

Egy gyermek arcképe
rép Magyar
Művészet

Schubert Gyula

Született 1888-ban Pozsonyban. Tanárnak készült, 1906-10-ig a bpesti tudomány-egyetem természettudományi szakának hallgatója. Ezután nevelőnek megy. 1913-ben bevonul s csak 1918-ban kerül haza a frontról. 1919-ben ujra Pestre megy és Réti Istvánnál tanul a képzőművészeti főiskolán. Egy év mulva harájon és azóta Pozsonyban dolgozik. 1927-ben egy féléves tanulmányutra megy Párisba. Megfordult Olasz- és Németországban is. A pozsonyi városi múzeum több képét birja.

Brogyányi Kálmán: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa 1931. 110. l. 66. l.

Naturalista. Jó akvarellfestő

SZOCIALIS MISSZIÓTÁRSUL
I., KRISZTINA-KÖRÚT 125. SZ. BUDAPESTI SZERVEZETE TELEFON: AUTOMAT

..... ám.

Országos Műemlékek Védő
Bizottságnak

Budapest

Allatkerti út 1

Schubert Gyula

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 317, 318

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Schubert Gyula

festő, szül. 1880. Po-
zsonyban. U. itt él.

7 képe az alábbi
múzeumban.

Kat Bratislavy
304. l.

Sbierky 43 l.

Schubert Gyula

festő

Rigele Alajos rajzának
arcképe, repr.

Csákós 3. 1.

Magyar Film-Iroda Rt. Ungarischer Film

A «Magyar Hiradó» című «Aktuális Filmujság» kiadója. Filmfelvételek. Előhivás. Másolás. Saját laboratórium. Műtermi és egyéb fényképfelvételek.

Telefon: 145-510

Budapest, VIII,

Schubert Gyula

festő

szül. 1888.

Pozsonyban működik

itód

Nemesvári

121. l.

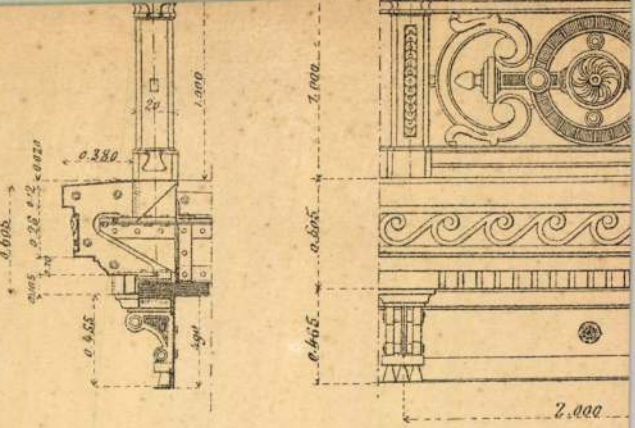

Fig. 1

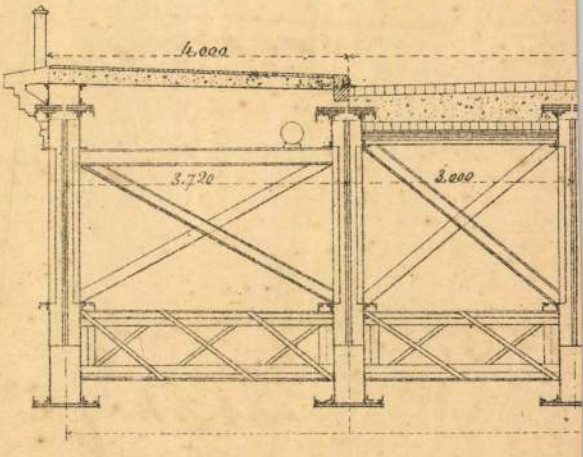

R. v. Waldheim art. Anst. Wien

Schubert Gyula

festő

szül. 1888. Pozsony

Életrajzát lásd

Csákó 14. l.

vagy Forum 1934-35.

Schubert Ignác

1877/8. I. Esti tanfolyam
Litografus, évig jart az inté
zetbe.

1878/9. I. Esti tanfolyam.
Sikrelnema – Egyéb adat
nincs –

1878/9. II. esti tanf.

összegyűjtött

Mária Terézia Korbeli asszony aprósági
a sümegi múzeumban VI. 151.

Schubert Ignác

1873/74 – 1876/77 I.

Ferkpzomfoisk vk

130. C.

-89- M. D. K.

Schubert Gyula, festő, 1888-1947

Eredetileg természet budományt hallgatott a budapesti egyetemen és ez állatt az idő alatt nevelői állást is vállalt, csak az első világháboru után iratkozott be a budapesti képzőmű vészeti főiskolára, ahol Réti tanítványa volt. Pozsonyba telepedett le, a „Kunstverein" körében működött. Festett portrékat és tájképeket.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945. 78. 79. old.

1960

 m. D. K.

Schubert Gyula, festő, 1888-1947

Konturosszan festett, a rajz kőrül zárta a formákat, nyugtalan, kísérletező festő volt. - a művészo anyjának arcképe" 1931. olaj, 78. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945. 78. 79. old.

Schubert Gyula, festő

Réntvesz a Masaryk Akadémia kiadásán
(1935. okt. 19. - nov. 4.)
Valsdorfnak tőle

Turczel Lajos: Magyar művészeti élet az első csehszlovákiai köztársaságban.
Irodalmi Szemle 1966/7. 655-6. l.

Külmel – Szabó István

Rajz (repr.)

Magvető-almanach 1964/1. 129. l.

MDK

Schubert Gyula, Pozsony

Gyermekarckép.1926.,repr.

Magyar Művészet 1928. 318.l.

MDK

Schubert Gyula, Pozsony

Magyar Művészet 1928. 317.l.

Schubert Gyula MDK

festő

A szlovákai Magyar Müvészek Albuma.
Esti Magyarország 1942. jun.3.

Schubert Ignác

siketnéma könyvnyomdász
tanonc
szül. Szigetszentmiklóson
(Csepel sziget) 1859 márc.
12. ok.
1876/7. I. már két éve
vendéglátogató a bpesti min-
tarajztanodában. A typ
városi mérnök Bpesten.

1876/7. II. tandíjnem
fizetés miatt törölték.

Zombory Gusztáv rajzoló és metsző.

19. sz. II. 349.

Schubert és Hübschl, építészek M.D.K.

körös terve harmadik díjat nyert a fasori evang. gimnázium pályázatain.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

apr. 29. sz. 4. old.

M.D.K.

Schubert és Hikiser, építészek

tervei szerint épült ~~a~~ 1873-ban a Diehl-féle háromemeletes, hőrös udvarra nyíló kettős ház az Újlipótvárosi Attila-u. 6-8. sz. alatt.

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,

Bp.1874. III.évf. 12. sz. 88. old.

M.D.K.

Schubert és Hikisch x), építészek

tervei szerint Fischer Péter háromemeletes kislakásos bérházat építtetett a Király-u. és Erdősor sarkán.

x) Másutt Hikisch-nek írva

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,

Bp.1874. III.évf. 4.sz. 25. old.

M.D.K.

Schubert és Hinisch, építészek

tervezik Mehr J. vendéglős részére a Király [ma Majakowszkij] utca 92. sz. alatti „Kék flaskó" hor cimzett vendéglőt és lakóházat.

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,

Bp.1874. III.évf. 14. sz. 106. old.

M.D.K.

Schubert és Hikisch, építészek

Tervei szerint az Attila-u. 6-8 sz. alatt épült Diehl-féle hettős ház elsőemeleti alap-rajzát körli a lap:

Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger,
Bp.1874. III.évf. 34. sz. 231 old.

Schubert J.

I. Henrik. 10623.

A teljes vértben ábrázolt fejedelem jobbkezét felemelve sértőn beszél a 933 elején megjelent és az évdijat követelő magyar küldöttekkel. A háttérbeli sátrakon innen vértezett német katonaság áll, mig mögötte lovát és apródját látjuk. Felirata:

Heinrichs I Sieg über die Ungarn.

fölül jobbra: B. III. Tab: XXVI.
legalól jobbra: J. Schubert del.

Tusrajz, mér. 14.6: 9.7 cm.

Sz.n. 96-902
797-902-1.

Schubert Jakab

asztalos

a XVIII. Hasadban

Gyuldról mend

Aradra, hol az öttani

asztalos ich tapa

volt.

Lakatos Ottó

Arad tört. II. k.

Arad, 1881. 170. l.

zetközi jogról tartott előadássorozatát, Gentell professzornak az antik politikai gondolattal foglalkozó szemináriumát és több dolgozatot készített ezen két tárgykörből. Russel professzornak „Nemzetközi vonatkozások, európai kisebbségek" című szemináriuma alkalmat adott arra, hogy „Csehszlovákia kisebbségi problémái" című tanulmányát kétórás szemináriumi előadás keretében ismertethesse és így e nagyjelentőségű kérdést a magyar szempontok kellő kidomborításával tárhatta a nemzetközi hallgatóság elé. Dickinson és Radin professzorok előadásait is hallgatta. Tanulmányainak eredményes befejezése után lehetősége nyílt arra, hogy mind az egyetem, mind az International House által nyujtott kedvezmények igénybevételével az 1939—40. tanévet is ugyanezen az egyetemen tölthesse.

Szentkirályi József (1913, Pozsony, róm. kat.), okl. középiskolai tanár a newyorki International House-ban kapott ingyenes lakást biztosító ösztöndíjat, élelmezési és egyéb kiadásaihoz pedig havi 45 dollár erejéig 1939. augusztus hó 1-ig bezárólag a Hungarian Reference Library Barátainak Szövetsége járult hozzá. A Hungarian Reference Libraryben könyvtárosként dolgozott és a szorosan vett könyvtárosi teendőkön kívül ellátta az információs szolgálatot is. Ez különösen a személyesen vagy telefonon történt érdeklődések kielégítésében állott, azonban ezen túlmenőleg az írásos megkeresésekre adandó válasz anyagának előkészítésében is tevékenyen közreműködött. Több

Schubert János

vésnök ??

az alábbi érem tervezésében és kiadásában buzgolkodott. Az érem részletesen leírva.

Nefelejts. 1869. 346. l.

(Mária Valéria főhercegnő emlékérme.)

A terézvárosi polgárok a főhercegnő születése napja alkalmából népünnepélyt rendezter a városligetben. Ez alkalomra adták kiaz érmet.

Schubert Jenő

Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szab. 1938. okt. 1.

MDK

Schubert Jenő

Csendélet, of.

KUT; N.Szal. 1938. okt.

SCHUBERT JENŐ

127. Csendélet olajf.

Nemzeti Szalon

1938. okt.-nov

Kat

Schubert Jenő.

"Csendélet" olajf.

Képzőművészek Uj Társasága/kiállitás, Nemzeti Szalón
1938 október 30-november 13./katalógusból.

SCHUBERT JENŐ 1

A *Magyar Nemzeti Galéria* központi épülettömbjének földszintje immár rendszeresen az évfordulós emlékkiállítások színhelyet lett. A *Tisztelet...* — kezdetű felirat mellett többnyire olyan művészek nevei váltakoz-

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schuber emlékére

SCHUBERT JENŐ 2

nak, akik a századelőn indultak művészi pályájukon és a közelmúltban távoztak közülünk. Jelenleg *Schubert Ernő* emlékét idézi kamaratárlat, születésének hetvenötödik évfordulója alkalmából.

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schuber emlékére

SCHUBERT JENŐ 9

talógus ezekről szólva figyelmeztet: *„Az iparművész Schubert Ernő munkásságát is igyekeztünk felidézni itt, bővebb bemutatásra csak akkor kerülhet sor, ha az iparművészettörténeti kutatás egy ilyen kiállítás előkészítésére vállalkozik.”*

Wagner István

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schubert emlékére

SCHUBERT JENŐ J

Schubert Ernő olyan mesterektől kapott életre szóló útravalót, mint *Fényes Adolf, Réti István, Csók István* és nem utolsósorban *Kassák Lajos*. Így aztán szinte magától értetődő, hogy a művészet, a társadalmi élet dolgaiban vallott modern felfogása, valamint újító jellegű törekvései miatt rövidesen kizártak a *Képzőművészeti Főiskoláról* a

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schuber emlékére

SCHUBERT JENŐ 4

többségében konzervatív tanári kar. De a *Munka-körben* szerzett ismereteit, a korabeli francia avantgárd törekvések iránti lelkesedését továbbra is töretlenül őrizte. A kubizmus — főleg *Picasso* és *Braque* — is nyomott hagyott munkásságában.

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schuber emlékére

SCHUBERT JENŐ

MAGYAR HIRLAP 1978.

Wagner: Schuber emlékére

Erre a periodusra így emlékezik vissza barátja, *Haár Ferenc*, a mostani kiállítás katalógusában: „... *Sohasem hallottam tőle, hogy ő magát művésznek nevezte volna. Ha magáról vagy foglalkozásáról beszélt, magát festőnek mondta. A művész megjelölést csak egy speciális minőség vagy elért kvalitás kifejezésére tartotta fenn. Ezért úgy tartotta, hogy ő saját magát nem nevezheti művésznek, ezt csak más mondhatja őróla ...*"

Kiállításokon fél évszázaddal ezelőtt kezdett részt venni, a

SCHUBERT JENŐ 6

KUT és az UME tárlatain, de egy évtized után ettől is visszavonult. Pedig a festészet és a grafika terén egyforma könnyedséggel mozgott. Életében egyetlen önálló kiállítása volt. Ennek az 1932-es, tamás galériabeli tárlatnak részleges rekonstrukciója ez a jelenlegi, a Budavári Palota földszintjén. Valamivel több is az eredetinél. Kiegészítették ugyanis a Galéria grafikai gyűjteményéből válogatott anyaggal.

MAGYAR HIRLAP 1

Wagner: Schubert emlékére

SCHUBERT JENŐ 7

Így aztan az *olajfestmények* mellett *ceruza-*, *szén-* és *tusrajzokban*, *temperák*ban és *akvarellek*ben gyönyörködhet az érdeklődő. S míg az olajfestmények sora lezárul a fenntebb említett dátummal, a grafikák szinte megszakítás nélkül folytatódnak a hatvanas évekig, haláláig.

MAGYAR HIRLAP 1978/297/9

Wagner: Schubert emlékére

SCHUBERT JENŐ 8

MAGYAR HIRLAP 1978

Wagner: Schubert e

Már a grafikai tárlókban felbukkannak *színes gobelintervek.* Nem véletlenül. A harmincas évek közepétől ugyanis végleg áttért az iparművészetre. Textíliás és bútort tervezett, lakberendezéssel foglalkozott, megszervezte a *békésszentandrási szőnyegszövő műhelyt.* A magyar népművészet szellemét igyekezett ötvözni a *Bauhaus* egyszerűségre, praktikumra, anyagszerűségre irányuló törekvéseivel. Ezért került néhány bútorszövet — mintegy ízelítőül — a tárlat záróakkordjaként a Galériába. A ka-

Schubert ~~Schőrk~~ Jenő

Magyar Hirlap 1

Önarckép (1955 körül)

Schuber Jenő

Magyar Hirlap 1978

Gordonkázó férfi (1930)

SCHUBERT József kutmester. Egerben 1843-47 között készíti az érseki palota „kutmasináját".

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Schubert József
Táj, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 8 l.

Schubert József

1923/24 – 1926/27.

Ferkápzomfoiskávk

730.1.

SCHUBERT József kőmüves. 1845-ben szerepel egy izben az egri városi adófizetők között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Schubert József, kútmester

Egerben 1843-47 között készíti az érseki palota „kútmasinéját".

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397 old.

M.D.K.

Schubert József, kőműves

1843-ban egy írben szerepel az egri városi adófizetők között.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397. old.

MDK

Schubert József

Táj, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus, 1924.

8. l.

MDK

Schubert József

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.1.

SCHUBERT JÓZSEF

A Független Művészek Társasága jan.22.-én tartott tisztujitó közgyülésén választmányi taggá választották.

Képzőművészet. 1929. 17.sz.56.oldal

Schubert Károly MDK

lőcsei származásu rajztanár/

1798 óta az ifj ipari tanulókat oktatta a "rajzoló iskolában."

Kőszeg madártávlatból. rajzáról metszet készült. /40. kép./

59.o.

LELKES ISTVÁN : KŐSZEG. Bp. 1960.

Schubert Károly

körzeji rajztanító

l.

Gereczerajztár.

416.h.

MDK

Schubert Károly

"Rajzoló mester"

"Kőszeg 1908-ban."

154.o.

Repr.: 55.o. 40. kép.

LELKES ISTVÁN: KŐSZEG. Bp. 1960.

Schubert Karl

lásd

SzBVas 545.

levő Ép
tőle.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. -

zésen kívül csupa olyan dolgok vannak a könyvben, melyeket a nem hivatásszerűen szoczialista írók is megírtak igen sokszor és sokkal jobban is. Elvégre a humanizmus, a keserves létküzdelmet vivő munkásokkal való együttérzés nem kizárólagos szoczialista privilégium. Domanek István elbeszélései különben kereken, helyenkint érdekesen is vannak írva, legtöbbjük megközelíti az irodalmi szinvonalat, csak nyelv dolgában maradnak alatta, mert a stilusuk meglehetős lapos és színtelen.

Új könyvek:

A mi mindennél erősebb; regény, írta *Szemere* György. Budapest az Országos Irodalmi és Közmívelődési Szövetség kiadása.

Álomvirág, életgyümölcs. Irta *Bujdossy* Miksa. Budapest, szerző tulajdona; ára 2 korona.

Szerelmes zsoltárok. Versek, írta *Gerő* Attila. Budapest, Benkő Gyula Grimm-féle könyvkereskedése; ára fűzve 3 korona.

Magyar írók élete és munkái 98-ik füzet. A M. T. Akadémia megbízásából írta *Szinnyei* József Budapest, Hornyánszky Viktor kiadása. Egy-egy füzet ára 1 korona.

Az állatok világa. 180. füzet. Alsórendű gerinctelen állatok. Szerkesztik dr. *Rátz* István és ifj. dr. *Entz* Géza, Budapest, Légrády testvérek kiadása. Egy-egy füzet ára 80 fillér.

Árnyak. Novellák, írta *Domanek* István. Budapest, kapható a «Népszava» kiadóhivatalában; ára 1·60 korona.

A BUDAPESTI VÁROSLIGETBŐL. — Barokaldi czikkusza.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dezső Mihály kir. kereskedelmi és váltó-törvényszéki jegyző és pertárnok életének 66-ik évében Budapesten. — Szt.-rókusi Blancz Jenő, m. kir. honvéd-őrnagy, a katonai érdem-érem, jubileumi emlék-érem és a III. oszt. katonai szolgálati jel tulajdonosa életének 44-ik évében Budapesten. — Schubert Herman Károly műépítész és építőmester 62 éves korában Budapesten. — Haszlinger Ferencz, az aradi főgimnázium tanára, a ki Aradon egyike volt a legrokonszenvesebb polgároknak, 54 éves korában. — Charusz László a trencséni piarista-rendház tagja, aranymisés áldozópap, életének 87-ik évében. A szabadságharczban résztvett és titkára volt báró Mednyánszky Géza tábori püspöknek. — Kopacz Antal jövedéki hivatalnok életének 61-ik évében Kolozsvárott. — Mihalovits Gyula Debreczen város házipénztári tisztje életének 34-ik évében Budapesten. — Hegedüs Imre mezőturi plébános életének 51 ik, áldozópapságának 27-ik évében Mezőtúron. — Tóth Lajos nyug. kántortanító 85 éves korában Sajóládon. — Igert Lajos okleveles szőlő- és mezőgazdász 26 éves korában Kispesten. — Esztergomi Kubányi Kálmán sarkadi gyógyszerész, Bihar vármegye törvényhatósági bizottsági tagja 46 éves korában Sarkadon. — Páll Balázs, a kőrispataki ref. egyház lelkipásztora életének 91-ik, lelkipásztori működésének 61-ik évében Kőrispatakon. — Csabai Imre nyug. ref. főgimnáziumi tanár 82 éves korában Kecskeméten. — Hollósy Zsigmond tanár 74 éves korában Kecskeméten. — Papp László dr. ügyvéd 42 éves korában Szilágysomlyón. — Dezséri Bolemán Lajos ügyvéd, 55 éves korában Kisujszálláson. — Waltz Antal füszerkereskedő életének 39-ik évében Budapesten. — Mihálovits Gyula m. kir. posta- és távirdanövendék 18 éves korában Pécsett. — Hangos Antal 58 éves korában Budapesten. — Eltz Jakab gróf Vukovárott 46 éves korában. — Várady Béla kereskedő Budapesten. — Mihály Jenő ügyvéd 64 éves korában Tóváros on. — Roller István, a borsodvármegyei Erzsébet-közkórház gondnoka, az alsómiskolczi katolikus egyház tanácsosa, 57 éves korában Miskolczon. — Dr. vatai Vattay Gábor államvasuti fogalmazó életének 31-ik évében Debreczenben. — Gulyás Elek Kálmán, Szent-Benedek-rendi aranymisés pap, pannonhalmi főapáti szentszéki tanácsos, hetvenöt éves korában Czelldömölkön. — Benes Ignácz háztulajdonos 70 éves korában Budapesten.

Palkovics Józsefné szül. Brunner Eleonóra ötvenkilencz éves korában. — Pintér Imréné, szül. Szép Olga, életének harmincznegyedik évében. — Özv. Lászy Vilmosné szül. Kövessy Etelka, az Országos Színész-Egyesület nyug. tagja hatvanhárom éves korában Budapesten. — Farkas Béláné szül. Vasvári Kamilla huszonhat éves korában Budapesten. — Maár Terike, Maár Gyula és neje született Barcza Aranka nyolcz éves leánya Kercseligeten — Özv. Haader Lászlóné szül. Saly Rózsa hetvenhét éves korában Székesfejérváron. — Özv. Incze Lajosné szül. Stark Amália nyolczvankét éves korában Nagyváradon. — Özv. velikei és bessenyői Skublics Istvánné szül. dunaszentgyörgyi Tolnay Irén hetven éves korában Bessenyőn. — Tutko Jenny zongoratanítónő életének negyvennyolczadik évében Kassán. — Csiky Jánosné földmivesasszony százegy éves korában Torján. — Özv. Fuchs Józsefné szül. Göndöcs Mária hatvanöt éves korában Budapesten. — Feld Salamonné szül. Pollák Jozefa, életének hatvannegyedik évében Budapesten. — Özv. marsovai Marsovszky Kamillóné szül. pészaki báró Bajzáth Gizella, élete 75-ik évében Bodajkon.

EGYVELEG.

* **Hivatalos adatok** szerint a London városa területén levő utczai koldusok évenként átlag harmadfél millió koronát keresnek.

Hogyan lehet szép kebelre szert tenni? Az a mód, a melylyel a nyak és a keblek szépsége megszerezhető, immár nem csupán egynéhány kiváltságos nő titka, a mióta a «Keleti labdacsok» csodás tulajdonságai ismeretesek. Ezen labdacsoknak tényleg megvan az a kiváló sajátságuk, hogy kifejleszszék és szilárddá tegyék a női kebleket, avagy visszaadják azok előbbi kecsességét, továbbá a kiálló nyak- és vállcsontokat eltüntessék, megadván úgy az egész deréknek bájos kerekdedségét, a nélkül, hogy az kövérré lenne. Az egészségre sohasem válnak ártalmassá és épen úgy javára szolgálnak a fejlődésben visszamaradt leánynak, mint a felnőtt hölgynek. Olvasónőinknek tehát mindezeknél fogva e labdacsokat határozottan ajánljuk.

KÉPES LEVELEZŐLAP AZ OSZTENDEI SAKKVERSENYEN RÉSZTVETT MESTEREK ALÁIRÁSAIVAL.

SAKKJÁTÉK.

2490. sz. feladvány. Schuszter Zsigmondtól, Budapest.

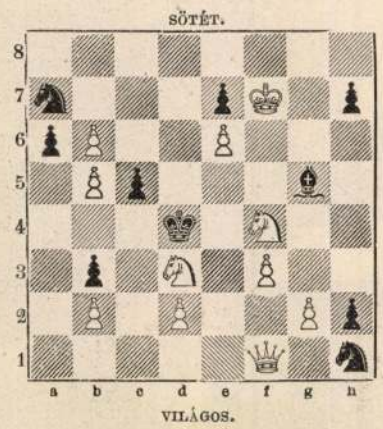

Világos indúl és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2486. számu feladvány megfejtése Erdey Aladártól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vd2—a2	Kh5×g6 (a)	1.	h7×g6 v.	Kh5—g4
2. Hd5—f4 † és matt.		2. Va2—e2 † és matt.		

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — A «*Budapesti Sakk-kör*» — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*» *(Budapest)*. — Németh Péter *(Csongor)*. — Kintzig Róbert *(Fakert)*. — Müller Nándor *(Szombathely)*. — Nyársik Ágnes *(Szeged)*. — Hofbauer Antal *(Lipótvár)*. — Szabó János *(Bakony-Szentlászló)*. — A «*Nagykőrösi Városi Kaszinó*». — Kovács László *Nagykőrös)*. — A «*Győri Sakk-kör*». *(Győr)*. — Szopkó Árpád *(Körmöcbánya)*. — Kádár Ferenc *(Alsókubin)*. — A «*Franzfeldi Olvasó Egylet*» — Róth Jenő *(Franzfeld)*. — Kunszt János *(Zólyombrézó)*. — A «*Zborói Társaskör*». — A «*Kalocsai Katolikus-kör*». — Wolf János *(Kalocsa)*. — «*Sásdi Társaskör*».

Szerkesztői üzenetek.

Nagyhéti emlék. Javított formájában se lett sokkal jobb; hangulata most is megkap, kifejezése azonban fogyatékos. Jobb szeretnénk valami új dolgát látni, mert tehetsége, úgy látszik, van.

Álom. Éjjel. Megelégedés stb. Bizony — hiába az «édes remény», — a papirkosárba jutottak, mert nem igen mutatkozik bennük költői véna.

Fercsike emlékkönyvébe. Csupa konvenczionális panaszkodás; az egyes sorok mintha olyan «patronok» szerint volnának összeállítva, a milyeneket a szobafestők használnak. A költőnek pedig művésznek kell lennie.

Gazdagság, dicsőség. Miből fonjunk stb. Nem az a baj, hogy a papirosa kicsi, hanem a költői tehetsége az. Köznapi filozófálás, olcsó frázis-puffogtatás egyéb alig van verseiben.

Debreczen. Cs. F. A czikkről véglegesen majd a jövő héten döntünk, — addig kérjük szives türelmét.

KÉPTALÁNY.

A 23-ik számban megjelent képtalány megfejtése
Egy virág nem hozza meg a tavaszt.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.
Szerkesztőségi iroda: **Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.**
Kiadóhivatal: **Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.**

Nyers Bast-selyem
9·90 frtól 43·25 frtig teljes ruhához való szövet. Bérmentve és már **elvámolva** a házhoz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal.
Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator Természetes vasmentes **Lithion-forrás** kitünő hatású
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, czukorbetegségeknél a légző- és emésztési szerek hurutainál.
Budapesten főraktár Édeskuty L. urnál.

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.
BRÁZAY-féle KÖLNI-VIZ
az illatszerek legkiválóbbja.
BRÁZAY-SÓSBORSZESZ
nélkülözhetetlen háziszer.

Versenyenkivüli pipere-szer a „Miranda-créme“

feltünést keltő gyors fiatalitó hatása, káros alkatrészektől való mentessége **általános kedveltségü pipere-szerré** avatták, melyet gazdag és szegény egyaránt szivesen használ. Az **arczbőr, nyak** és **kezek vörösségét,** minden **szeplőt, májfoltot, pörsenést** biztosan eltávolit. Használata felismerhetetlen, mert leheletszerüleg fedi a bőrt, melynek fiatalos üdeséget és bájt kölcsönöz. Egy tégely «**Miranda**»-**créme 1 korona,** egy darab «**Miranda**»-**szappan 70 fillér,** egy doboz «**Miranda**»-**puder 1 korona** (három szinben). Budapesten kapható: **TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában** vagy a készitőnél **DIENES I. C. utódánál Eszéken, felsővárosban,** a hol postai megrendelések azonnal utánvétel mellett eszközöltetnek.

Lábizzadás
kéz és hónaljak izzadása ellen egyetlen biztos szer a «**Succin balzsam**», megszüntet minden büzös helyi izzadást a legrövidebb idő alatt. 1 üveg ára 2 kor. Postán szétküldi Prágay Elemér gyógyszerész Uszód, Kalocsa mellett.

TANULJUNK ANGOLUL!
Bizony. Angol-Magyar **beszélgetések** kézikönyve. Vászonba kötve . . . . . 3.20 K
Gaspey. Angol **Nyelvtan.** Magánhasználatra. Kötve . . . . . 3.60 K
Ollendorff. Eredeti angol **nyelvtan.** Vászonkötésben . . . . . 3.60 K
Yolland dr. Angol olvasókönyv . . . . . 1.40 K
Kaphatók **Lampel R.** könyvkereskedésében (**Wodianer F. és Fiai**) **r. t.** Budapesten, Andrássy-ut 21.

Hazai termék!
Míg eddig a **régi bőrbetegségek,** a legkülönbözőbb súlyos **idegbajok (neurasthenia, vitustáncz), a sápkór, a női arczot elháborító pattanások s a női szervek hurutos megbetegedéseinek kezelésénél** csekély értékü idegen vizekre voltunk utalva, addig ujabban
a PARÁDI ARSEN vizben vastartalommal
olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsensavas viznél (Roncegno Levico) hatásosabb, **könnyebben emészthető s** manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicséri hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.
Egy postaláda (7 palaczk) parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postaállomásaira 4 korona 70 fillérért bérmentesen szállit a
Főraktár: ÉDESKUTY L. cs. és kir. udv. szállító, BUDAPESTEN.
Kapható minden gyógytárban és megbizható füszerkereskedésben.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

PILULES ORIENTALES
(KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdsága, fejlesztés, a kebel helyreállitása, a kebel dússága.
Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyektől elismerve. Az egészségnek semmiképen ártalmas. Otven éves siker. Ezernyi elismerőlevél. Világhirü
Egy üveg használati utasitással 6.45 K. utánvéttel 6.75 K.
Diszkret bérmentes szétküldés.
J. RATIÉ, gyógyszerész, 5, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék czimezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Pserhofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15., Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19., vagy bármely előkelőbb gyógyszertárba.

Vásároljon Svájczi selymet!
Kérjen mintát a mi ujdonságainkról feketében, fehérben vagy szinesben K 1.15-től egész K 18-ig méterenkint.
Különlegesség: Selyemkelmék társasági, menyasszonyi, báli és utczai toilettokra, valamint blousokra, bélésre stb.
Mi csak jótállással kezeskedett selyemszövetet adunk el **direkt magánfeleknek, vám- és portomentesen** a lakásba szállitva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

Sok millió előkelő urhölgy használja
a világhirü Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit. A **Földes-féle MARGIT-CREME** gyors an és biztosan ható ártalmatlan szer **szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések** s mindennemü **bőrbaj ellen.** A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb haifestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Artalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő: **Földes Kelemen gyógysz. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban

KODAK
kamarák napfény-tekercsfilmek részére K 6.50-től egész 400 koronáig.

TREMO és POCO kamarák üveglemezek részére és Premo-film-packok (napfény töltés) 22 koronától egész 915 koronáig.
Prospektusok ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók.
KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

SCHUBERT, Karl

1808-as lőszeg vásárlása

Bariska 199597

Schubert Károly

a kőszegi rajziskolában rajztanító-
ként működött 1798-ban.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19. század fordulóján, Bu-
dapest, 1972

Lyl

Schubert Károly

rajztanító ülőbútor-tervei; 298 sz. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

Schubert Károly.

cbédlőasztal terve 1804-ből; 233. sz.
reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi kritor-
művészet a 18-19 század fordulóján,
Budapest, 1972

Schubert Károly

Kőszegi rajztanító mintarajza egy iró-szekrényről, 1804-ből. 176. s. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18.-19.-i század fordulóján, Budapest, 1972

Schubert Károly

Köpegi rajztanító mintarajza 1804-ből. 163. sz. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 szazad fordulójár, Budapest, 1972

Schubert Károly

rajzot képített, amelyről metszet is képült.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

Fol

KARL SCHUBERT, rajztanár, bútortervező

Kőszegen volt rajziskolája. A 12.képen ábrázolt irószekrénye, iróalmárium/tabernákulum/tervrajzának kész darabja.-13.kép.Ungarischer Schreibschrank,um 1800. 104.old. 22.jegyz. Fekete repr.

SZABOLCSI,HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18.Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Múz és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve,XI.1968.Bpest.1969

KARL SCHUBERT,rajztanár,bútortervező

Tőle és tanitványaitól olyan szekrényminták kerültek ki,melyeken két ajtó van.Ezt XVIII.szazad 80-as éveiben is divatos volt..Ilyen van Sopronban a Liszt Ferenc Múzeumban is. 99.old. 12.jegyz. 10.kép.Schreibschranck,Kőszeg,Ende des 18.Jahrh.Fekete repr.

SZABOLCSI,HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschhrancktypen am Ende des 18.Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Múz és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve,XI.1968.Bpest.1969

KARL SCHUBERT, rajztanár, bútortervező

Kőszegen volt rajziskolája a múlt század elején, 1804 ben. 8. kép. Schreibschranck auf der Musterzeichnung des Kőszeger Zeichenlehrers Karl Schubert aus dem Jahre 1804. 98. old. Fekete repr.

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschranktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89. old.

Az Iparműv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Műv. Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

KARL SCHUBERT, rajztanár, bútortervező

Tőle és tanitványaitól olyan szekrényminták kerültek ki, melyeken két ajtó van. Ez már a XVIII. század 80-as éveiben is divatos volt. Ilyen Sopronban is van, a Liszt Ferenc Múzeumban. 99.old. 12.jegyz. 10.kép

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

SCHUBERT KÁROLY, rajztanár

A kőszegi rajziskola kezdeti időszakáról, megindulásának évéről nem sokat tudunk. Első adat 1798-ból a lőcsei szász származású Schubert /1774-1836/ "professor graphidis" /polgár 1805-ben/ állt a rajziskola élén. Több mintarajzat, "tabella"-ját ismerjük 1804-ből. Kőszeg. Jurisich M. Muz. 368. old. 9. jegy

SZABOLCSI HEDVIG: Butorrajzok egy kőszegi rajziskolából és egy kőszegi "secretaire". 257. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

KARL SCHUBERT, rajztanár, butortervező

Kőszegen volt rajziskolája.-12.kép.Schreibschrank, Teilansicht von einem Musterblatt des Kőszeger Zeichenlehrers Karl Schubert aus dem Jahre 1804. 103.old. Fekete repr.

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18.Jahrhunderts 89.old.

Az Iparművm.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Műv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

KARL SCHUBERT,rajztanár,bútortervező

Tőle és tanitványaitól olyan szekrényminták kerültek ki,melyeken két ajtó van.Ez már a XVIII.sz.80-as éveiben is divatos volt. Ilyen Sopronban is van.a Liszt Ferenc Múzeumban. 89.old. 12.jegyz. 10.kép.

SZABOLCSI,HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18.Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv.Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969.

KARL SCHUBERT, rajztanár

Kőszegen rajziskolai tanár. 1800 körül irószekrényeket /tabernákulum/ tervezett. Tiszta koraklasszicista stilusban, és fényt vetnek a helyi tipusra is. 97.old. 8, kép. 10. jegyz

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibschrancktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv. Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969.

Schubert Herman
Karol

mineralogie s'épitomes-
ter. meghalt 1906
ben 62 éves korában
Budapesten.

Vas. Nyj. 1906. 429 l

Schubert & Hikisch

építészek

tervezték és építették az alábbi budapesti épületet

Bauzeitung für Ungarn

1876. 40. sz. (Neubauten 1876. XIV. Der Neubau für Herrn David Spitzer am Schiessstattplatz, alap-rajzzal.)

Schubert és Hübsch

1903-ban a budai fasori
lutheránus templom
és gimnázium
tervpályázatán III. díj.

Györy Aranka dr. Evan-
gelikus templomművészet
Budapesten. Budapest,
1935. 52. l.

vagy a század második felében ismé
feléledt fametszetet alkalmazták.T
kintetbe kell venni továbbá azt a
körülményt is,hogy a nagyobb nyomd
rendszerint már korábban réznyomó
pekkel is fel voltak szerelve,vala
azt,hogy a XVIII.század végén a de
ceni diákok /Kováts György,Farkas
ván,Kabai Mihály,Erőss János,elsős
ban azonban Karats Ferenc.V.ö.Dr.E
di István:A rézmetszés müvészete a
debreceni református kollégiumban,
Debrecen,1931./ által fellenditett
magyar rézmetszésnek számos kiváló
müvelője müködött Pesten /Karats,
Ehrenreich,majd Vidéki Károly,Falk
Sámuel/,s a 40-es évektől kezdve i
erőssé vált az angol acélmetszés d

Schubert Lajos akad. tanár.

Magyar Nemzet.

1947. VI. 3.; III. évf. 123. sz.

3. old.

(: Kér. :)

MDK

Schubert Márta ipm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm.Muz.

SCHUBERT, Matthias Röfarugó

Vörösteny, Barin 1660-1664, 1673-74

Ars 1997/1-3. 237.

ileg egy-egy
) és második
harmadik és
ablakok, a
y szent kőből
ja czopfstílű.
ély falán az
sarnokának s
k külső falán
ílású ajtó. Az
aragott fialás
st az Olajfák
álóboltozatos

einek orman

SCHUBERT, Michael Lörüves

17. sz.

WAB 100. 195.

N. 28. 1/4 sessio, 22 1/2 tízláb^2, 6 forint, 32 3/4 dénár, Censuális [Csáky L. u. 27.]
1669. Kőmíves Péter[159]
1735. Vincze Tamás
1779. Sós Imre maradékai[160]
1796. Soós Mártonné[161]
[a 18. sz. végére összeolvadt a N. 27. és a N. 28.]

N. 29. 1/4 sessio, 22 1/2 tízláb^2, 6 forint, 32 3/4 dénár, Inscriptionális [Fő u.20.]
1656. Lippay János, jobbágy[162]
1660. Lippay Szabó János, 1/4 sessio, katolikus, 4 fő[163]
1669. Tajnai Ferenc hoppmester[164]
1671. Keszthelyi Szabó János és jövendőbeli felesége kapta meg néhai Lippay Szabó János telkét Esterházy Ferenctől, amelyre inscriptiót is nyert[165]
1715. Varmacsi Pál – inscriptionális ?[166]
1735. Horváth László
1749. nov. 29. Az uradalom visszavette az inscriptiót Monyovski János szűcstől
1715. Miklós Mi
1735. Naszali-ház
1752. febr. 19. N
a jelenlegi
1796. Szakál Jáno

N. 33. 1/7 sessio
65 1/2 dén
1656. Kőmíves G
1660. Kőmíves P
katolikus, 6
1671. Süvegjártó
1680. Sövegjártó
Pogorácz S
Esterházy F
1715. Sanyaházi
1735 előtt: Koma
1735. Magi Feren
1733. [sic!] máj.
1753. máj. 7. Kác
visszafizette
1788. Sajnovics M
1796. Sajnovits M

SCHUBERT, Michael Rönüwer

17. sz

WAB 100. 195.

forintért
1779, 1796. Faigl Mátyás[229]
1807. Denk Jakab kérvénye az uradalomhoz, miszerint megvette Faigl Mátyás szitacsináló özvegyének házát és abban cukrászboltot nyitott, de a boltja nem ment ezért benne biliárd asztalt is felállított, de a tanács bezáratta a boltját, mivel kávéházat nyitott engedély nélkül, most kéri az uradalmat, hogy ne zárassa be a boltját.[230]

N. 43. 1/9 sessio, 10 tízláb^2, 2 forint, 81 1/4 dénár, Censuális [Deák F. u. 3-9.]
1656. Rajczi István jobbágy ?[231]
1660. Rajczi Csapó István, 1/2 sessio, katolikus, 1 fő ?[232]
1735. Szili Szabó János özvegye
1779, 1796. Loskai László[233]

N. 44. 1/9 sessio, 10 tízláb^2, 2 forint, 81 1/4 dénár, Censuális [Deák F. u. 3-9.]
1656. Rajczi István jobbágy ?[234]

N. 46. 1/3 sessio
dénár, Inso
1656. Csapó Gyö
1654. Botka Fere
Páltól, hog
vagyon" m
megvehess
1660. Dédeki Cs
katolikus, 4
1674. Széplaki B
házára, am
jobbágyé v
1676. Botka Fere
1715. Komáromi
1735. Zámbó Fer
1791. Az uradalo
levelet 750
1796. Kálóczy Jó

N. 47. 1/3 sessio
dénár, Cen
1656. Balázsföldi
1660. Kovács Sza

Schubert Péter

/Művészeti gimnázium/ MDK

a /Baranya/ megyei KISZ bizottság pályázatán

III. díjat és 200 frt-ot nyert

"Beszállás" c. művéért

Elbírálták pályaművéket

Dunántuli Napló 1963 / jun 12.

Schubert Péter grafikus (Szekszárd) 1.)

A tolnai ösztöndíj egyikét ez évben, illetve egy megbízást kapott a művész, aki a szekszárdi nyomdában grafikus. A Pécsi Grafikai-műhelybe jár át dolgozni, műtermre még nincs. – Babits Jónás könyvének fakszimile kiadás illusztrációit Schubert Péter készítette. (emlétve)

Marafkó László: KISZ-ösztöndíjasok Tolnában. Magyar Ifjúság, 1976. júl. 9.

Schubert Péter grafikus, 2.) Folytatás.

A díj pályázói eddig jóvészt a Babits Mihály Művelődési Központ stúdiójának tagjaiból kerültek ki, amelynek vezetője a grafikus – a stúdió 1970-ben alakult, addig művésztelepeken tudtak csak dolgozni. Tavaly az amatőr képzőművészek országos kiállításán első díjat kaptak, Schubert Péter egyedüli grafikus a nyomdában.

Marafkó László: KISZ-örztöndíjasok Tatnában.

Magyar Ifjúság, 1976. júl. 9.

Schubert Péter

Fiatal képzőművészek bárlata nyílt meg hétfőn a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban. A tárlatan a Szekszárdon élő Kovács Ferenc, Schubert Péter és Takács Béla 22 olajfestménye, illetve tusrajza és színes metszete látható.

Magyar Hírlap 1972/288 8 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Schubert Péter
Tolna m. Népújság

1977 JAN 27

kapuig is menni.

1021

(Schubert Péter rajza.)

(Folytatjuk)

Jánost, a segédmunkást régóta ismerem. Néhány éve tudom, hogy analfabéta. Nem tud írni, sem olvasni. Számomra ez elképzelhetetlen.

hiányzott a b
az első évek
mindig ugrat
tották leírni
jen a beíróla
rajzolnia. Mu
szükség a bet
megvolt a gy
kinek szótfo
elvégezte. Cs
lassabban en
többieké. A
kek, a rendsz
változtatták.
nyei. Vett h
rendes ruhát.
daná róla, h
ben nagyok
kek. Rendese
iskolába. Tud
ni. Az apjuk
anyjuk eljut
miig.

János pár é
hogy nem tud

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tolna m. Népújság

Schubert Péter

1977 JAN 11

2021

Két asszony a bozótban.
(Schubert Péter rajza.)

NEHÉZ ÉV VOLT, így summázta véleményét az elmúlt esztendőről Angster József a Baranya—Tolna megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat főmérnöke. Az új, korszerű üzemek — így a bátaszéki gyár is — a felfutás időszakát élte, s ez mindig sok munkát, különleges figyelmet követel. De a tavaszi fagyok a hagyományos gyáraknál is okoztak gondokat, s nyáron az eső bénította meg a munkát a bányákban. Ennek ellenére a két megyében a tervezettnél ötmillióval több, 227,5 millió kisméretű téglának megfelelő mennyiségű falazóanyag készült.

Ez a szép teljesítmény nagyrészt a szocialista brigádok odaadó, lelkiismeretes

szönhető. A gyárban 73 mil tégla készült dombóváriak és félmillióval m 1975-ös terme Pakson és Hida tízezerrel több mint egy eszte Egyedül Palánk lemaradás, ami anyaggond és hiány idézett e

Most, január téglaiparban sz tozások történ kult a Tégla- é Tröszt. Ez vá rosabb közpon jelent, s egy teszi a fejlesz sek és eszköz golt megvalósít használását.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JAN 13

Tolnamegyei Népújság

Schubert Péter

A főispán is tanár volt ezelőtt. Barna arcú, nevetős szemű. Erős, izmos testű: kikupálódott, jól felöltözött paraszt. Könnyen megjegyezhető neve volt: Balogh István.

Schubert Péter rajza.

sok
záz
ahh
gű s
fűs

ár ha
sza
gondoskodott,
tagozaton to-
a vendéglátó-
középiskolában.
sre, hogy ott-
nak a főztjé-
zolt: Anyu di-
azt mondta,
magyaros étel
ba. ő ezt szok-

ám ennek a
rossz oldala
de az a ke-
nem számít.
nkiszolgálóban
jó nézni azt,
főztömet vá-
dégek.

hi — mov

dasági problémáival. A járás ipara — összességében túlteljesítette előirányzatait, ám nőtt a differenciáltság az egyes üzemek között. Ez utóbbinak okai néhány üzem technológiai elavultsága, a sokrétű profil, szervezési fegyatékosság.

Az üzemek többségében nagymértékben nőtt a termelékenység, javult a készletgazdálkodás. Ám vannak lemaradók is. A pártbizottság állást foglalt: egyedi bérpreferenciális kéréseket nem támogat a jövőben. Előfordultak csoportos munkahely-változtatások, ezek mögött régóta elhanyagolt szociális ellátási, vagy üzemen belüli egyenetlen bérfejlesztési problémák húzódnak

1978 JAN 7

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

Schubert Péter

„Megparancsolom, hogy tanulóit a legrövidebb időn belül távolítsa el az iskola területéről.

Mindennemű parancsmegtagadást és szabotázscselekményt az érvényben levő német haditörvényszék szerint büntetek.

Dr. Biezerbach alezredes"

Béla bácsi sápadt lett, és ahogy a levél elolvasása után összehajtotta a papírt, remegett a keze.

Bejelentette, hogy azonnali hatállyal tantestületi értekezletet tart, és megkért néhány tanárt, hogy menjenek be az osztályokba, igazítsák el a gyerekeket; csendben és fegyelmezetten maradjanak a helyükön, a további utasításig, ők pedig azonnal jöjjenek vissza az igazgatói irodába, hogy haladéktalanul megkezdhessék az értekezletet!

A városban helyre állt a rend. A kive-

Schubert Péter rajza.

Társadalombiztosítás, juttatások

A lakosság társadalombiztosítási ellátására fordított összegek a korábbi évekhez hasonlóan az idén is gyorsabban növekednek, mint a nemzeti jövedelem.

Az idén a tavalyinál 9,2 százalékkal, mintegy ötmilliárd forinttal többet költenek társadalombiztosítási juttatásokra, amelynek értéke — az állami költségvetésből elkülönítve kezelt nyugdíjalapokat is beleértve — eléri a 63 milliárd forintot.

Nyugellátásokra 40,8 milliárd forintot terveznek, 11,8 százalékkal többet, mint 1977-ben.

Több mint egymillió család kétmilliónál is több gyermek után kap családi pótlékot, s ha mérsékeltebben is, de tovább emelkedik a gyermekgondozási segélyt igénybevevők száma, amely ez év átlagában várhatóan meghaladja a 300 ezret. Terhességi, gyermekágyi segélyre is 6,8 százalékkal többet irányoztak elő a tavalyinál, mivel a dolgozó anyák átlagkeresetének növekedése nyomán az átlagos segélyösszegek is nőnek, összességében az anyákat, a gyermekes családokat támogató készpénzjuttatások az idén elérik a 14,7 milliárd forintot, ami a tavalyinál 600 millió forint-

legesnek tekint
megfelelően az
igényeknek meg
nyiségben — teh
tilag korlátlanul
lunk citromot, k

Lakásé

Az idei népga
ben előirányzott
kásból 38 ezret
lalatoknak kell
ük, átadniuk. A
teljesítése érdek
néhány vállalat
cialista brigádja
el munkásgyűlé
folytatják a szo
kaversenyt, s k
seikkel, munkaf
kal segítik a
gyorsítását, üt
minőségének jav
A vidéki É
közül a Szolnok
napokban tart
gyűlésen elhatá
az idén előirány
kást november
s olyan gondos
geznek, hogy a
tató a múlt évil
va legalább 5
javuljon. Az
gyorsabb munk
zák meg, hogy
befejeződjék
József Attila út
mes iskola épít
tus 20-ra elv
megyei művelőd
gi ház építési m

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

1978 JAN 12

Schubert Péter

enyém lenni... 1021

Schubert Péter rajza.

darabot forgá-
szép benne.
ghoz másfajta
ell köszörülni,
ılatot, előtolást
ni — mondja,
ő jól válasz-

ban lakik. Van
lub, könyvtár,
an pingpong-
li foci, televí-

kettgyár mun-
tték meg a
luk érezte elő-
örömét. Jó
z belőle.

hj — mgy

sen mozgosították a parttagságot és a pártonkívülieket a termelési feladatok végrehajtására. A cselekvési programokat eredményesen valósították meg mindenütt, irányítással, ellenőrzéssel segítették a munkát. A vb azonban azt is megállapította, hogy egy-két üzemben a vezetők beszámoltatása során napvilágra került nehézségeket egyszerűen tudomásul vették anélkül, hogy valamilyen megoldást kerestek, javasoltak volna. E téren tehát van még javítanivaló.

A két ipari üzem közül a Mosonmagyaróvári Kötöttárugyár hőgyészi üzeme túlteljesítette tervét, a Vegyesipari Szövetkezet azonban messze elmaradt az objektív nehézségek mellett — beruházás, rekonstrukció — a vezetés hiányosságai is közrejátszottak.

Schubert Péter

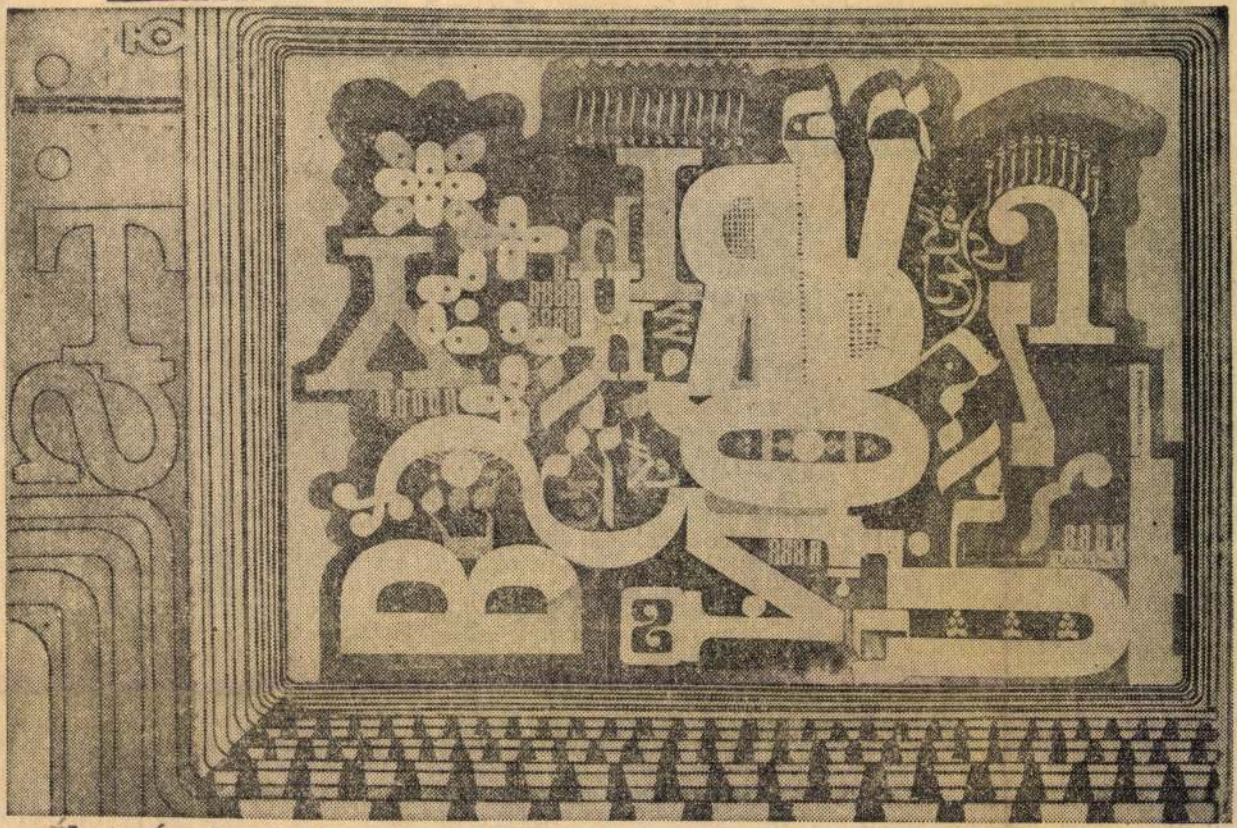

Élet és Irodalom, Bp. **Schubert Péter: Színház** 1975. aug. 23.
XIX. évf.34. sz. 3. lap.

A magány sárkányai, sármányai

(Folytatás az 1. oldalról)

Sorsának oka nemcsak életkora volt, hanem a korból fakadó furcsa parasztnyugdíj, a semmittevésre ítéltetettség, amit ő el sem tudott képzelni. Akinek tenyészlovai voltak, leült az árokpartra a kecske mellé, mert akkor egy tehén tartása többe került, mint amit előteremtettek maguknak. Akkor kezdett leromlani, kalapja alá süllyedni, gyerekkoporsóhoz illő picire válni. Mégsem volt környezetéből kitetsző. A hatvanas évekre elöregedett az egész falu, minden látogatásom egy-egy Szücs Jánossal, Nagy Lajossal, Marton Péterrel, Borbács Mariskával, Takács Sárival, Tomor Ferenccel lett kevesebb. Magányosak lettek az utcák, a maradék ifjúság bóbiskolt, elment a kocsmába, aludtak.

●

Meglátok egy-egy Pestről hazajött fiút, itthon dolgozik, albérletéből hazatért a családba.

...ok a városi albérletek: ma-

A Fülest mindig megveszem, rászoktam a rejtvényfejtésre, jó unaloműző játék."

„Színházban nem voltam, mert feleség nélkül nem megyek, vele meg nem lehet. Nem vagyok ismerős Pesten, csak annyit tudok, mondani, hogy Pesten csak a pénz kell. A Váci utcában már voltam egyszer a Balesetbiztosítónál, ott a Duna mellett. A Gellérthegyen nem voltam, az Állatkertben egyszer a gyerekekkel."

„A szobában két éve együtt lakunk hárman. Lemegyünk néha a büfébe. Az egyik békéscsabai, a másiktól nem is kérdeztem."

Így beszéltek, de nehezen szólaltak meg, talán azt hitték, aki nem szól, annak nem történhet baja. Asztali lámpáik nincsenek, tehát még az oldó olvasásig sem juthattak el. Míg alattuk társaik töredéke egymásra talál a kultúrteremben, ők a fal felé fordulnak szomorúan. A szerencsések családjukhoz mennek pénteken-szombaton, számíthatnak valami enyhülésre. De aki még a karácsonyt is kiürült szobájában tölti el! Mint az a negyvenen túli férfi, aki elsírta

a kémény valószínűtlen füveitől és a tető moháitól lefelé, s az udvar csalánjaitól, kúszónövényeitől fölfelé satuba fogta. A szélső házban olyanok voltak a szeles éjszakák, mint a háború, ahonnan bármelyik pillanatban előléphet a fegyveres ember. Most közel a templomhoz és a temetőhöz aszszonybarátai között mulasztja életét. Rátalált valamire, ami korához, erkölcséhez, gondolkodásához illik. A régi ház magánya is nekünk tűnik föl inkább, hiszen ő minden nap odajár, kapál, sarabol, bevégzi az érő gyümölcsök sorsát. De gyerekeinek fáj a lakatlan galambház, a kutyaház, melyből a pulink egyszercsak elszállt, a bútortalan tiszta szobában a kukoricazúzó. A füsttelen kémények huzatja kiröpítette a ház lelkét. A látogatónak rossz végiggondolni túlélését ebből a magányból. Téglás halmazt találunk gyermekkori tárgyainkra borulva.

●

A magányba nem mindig nagy dolgok emelnek át. Sokszor az is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Schubert Péter

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

1977 MÁR 3

1021

(Schubert Péter rajza.)

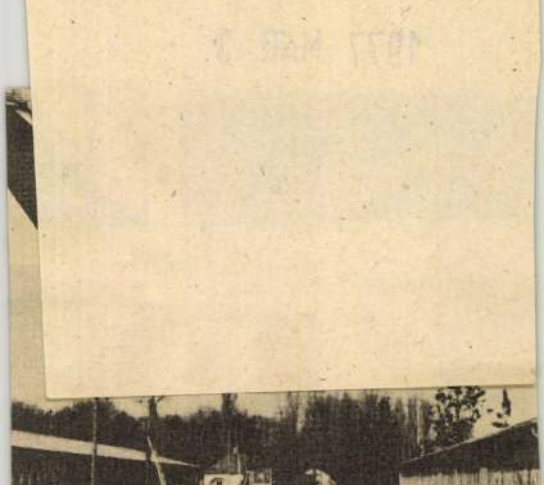

tésének legdinamikusabban fejlődő ága a sza
helyes tehenészeti telep létrehozása a cél. Az
et és — a fejőberendezést kivéve — a belső
lték.

Schubert Péter, grafikus A) Folytatás

Schubert Péter

Pécsett született, 1946-ban — iskolába Szakályban járt. Kisiskolás volt, amikor kiderült, hogy különösen ügyesen rajzol. A pécsi művészeti gimnáziumban érettségizett, aztán új irányba indult: műszaki főiskolára jelentkezett, egy évig üzemmérnökként is dolgozott Szekszárdon. A mérnöki munkánál mégis jobban vonzotta a képzőművészet, s hogy közelebb kerüljön hozzá, elment nyomdai grafikusnak.

Akkoriban elsősorban a grafika sokszorosított eljárásai foglalkoztatták, közben — munkája hatására — egyre többet próbálkozott az alkalmazott grafikával. Plakátjai, meghívói közismertek a megyében, de munkáit két önálló kiállításon bemutatta, részt vett a stúdió valamennyi bemutatóján.

Eddigi alkosátait végegnézve, egyre többször találkozunk a betűvel, mint motívummal, mint témával: a betűkultúra leegyszerűsítése új grafikáinak célja.

Munkáiból március 20-án nyílik kiállítás a Babits Mi-

vlé: a KISZ képzőművészeti ösztöndíjasa, Tahna Magyar Népújság, 1977. márc. 2.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 MÁR 1 8

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Schubert Péter

1021

(Schubert Péter rajza.)

Uzsonnázni,
la, ahová az
egy műszak
étszer csak ki

az érzésünk,
óra 20 percet
goznunk kel-
yű dolog ez,
hiszen mi is
meg külön-
r szereti, ha
unkájára. A
nem megy 7
Megáll, mert
, hol anya
nyzik, hol az
a szalag, vá-
en mit mon-
ványa, hogy

hogy én nem tudom milyen címen, kapunk havonta 2—300 forint pótlékot, addig, amíg az új normába belejövünk.

Így hát az én pénzem, a mi pénzünk meglesz, vagy majdnem meglesz. Mégis azt mondom, ha már kérdezte tőlem, hogy ne csak a mi normánkat piszkálják, hanem azokét is, akiknek arról kell gondoskodniok, hogy ezekben a kis fiókokban itt ni, ahonnan az alkatrészeket előszedem, mindig legyen minden, ami kell. És akkor, gondolom, nem lesz baj se a száz százalékkal, se a tervteljesítéssel.

FÖLDEÁKI BÉLA

Schubert Péter 2.) Folytatás.

Tolna Megyei Népújság, 1977. márc. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MAJ 3

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Schubert Péter

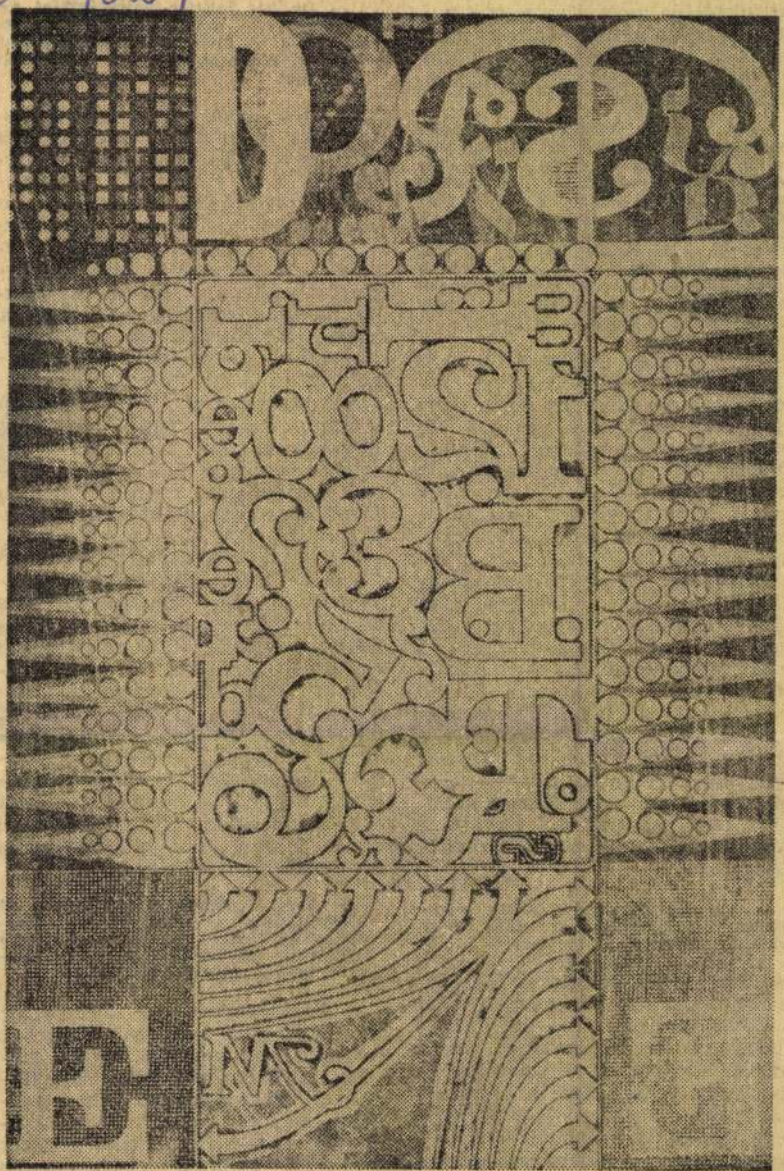

Schubert Péter: Betű

1975. MÁJUS 3.

...szakembermány. Az úgy-
nevezett Kodály-módszer nagysá-
gát felesleges most újra részletezni,
de nyilvánvaló, hogy az ő célját
csakis a gyakorlatban; jó, lelkes,
sőt megszállott pedagógusokkal le-
het megvalósítani.

— A magyar énektanítási módszer világhírű. Ezt nálunk is tudják. Művelői megbecsültek, sőt, akik kiemelkedően végzik munkájukat, azokhoz sereglenek a külföldi vendégek, vagy őket hívják meg, hogy tanuljanak tőlük. A pedagógusok fizetését is rendezték. Mi hát az oka annak, hogy valóban maroknyi a nemzetközileg számon tartott, kiemelkedő tudású pedagógus, és hogy aggasztó az utánpótlás helyzete?

— Az országos helyzetről nem is
merek szólni. Tudja, hogy az éne-
ket tanító pedagógusok igen nagy
része nem szakosított tanár? De
beszéljünk most azokról, akiknek
hivatása az iskolai énektanítás, s
akiknek kötelességük lenne, hogy
Kodály útmutatását kövessék. Min-
denekelőtt azt hiszem, nem anya-
giak hátráltatják őket. Persze a pe-
dagógus pályán nem lehet meggaz-
dagodni — még a fizetésrendezés
után sem. De nem is sokkal rosz-
szabb a kezdő tanár helyzete a
kezdő mérnökénél. És van a pályá-
nak talán némi gyakorlati előnye
is: például a kötött, nyolcórás
munkaidőnél szabadabb elfoglalt-
ság és a hosszú vakáció. Ismétlem:
nem anyagiak miatt állunk rosz-
szul az utánpótlással, hanem azért,
mert nem kutatjuk fel azokat a
datalokat, akik valóban elhivatott-
ságot éreznek.

— Véleménye szerint tehát elsősorban hivatástudat kell ahhoz, hogy valaki jó énektanár legyen?

— Az is, sőt, mindenekelőtt az.
Ne szépítsük: ha hivatalosan nem
is, de gyakorlatban az ének mel-
léktárgy. S ha az énektanár nem
harcolja ki kollégái elismerését és
nincs ereje megküzdeni a gyerekek
adaadásáért, akkor mindegyik
tárgy fontosabb lesz az övénél. Ne
higgye, hogy szakmai elfogultság
szól belőlem: a vizuális nevelés
helyzete sem kedvezőbb, s így azt
hiszem, az esztétikai érzék fejlesz-
dése főleg az irodalomtanárokra
hárul. Mindez persze a gimnáziu-

...hoz. Úgy gondolják: az a fontos, hogy bekerüljenek az egyetemre, főiskolára, aztán majd átnyergelnek. S ha netán nem nyílik módjuk változtatásra, igazi pedagógus akkor sem válik belőlik. Úgy gondolom, rossz a felvételi vizsgák metódusa. Én a szakmai képességek mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítanék a pedagógiai rátermettség vizsgálatának — ezt nem lehet ötperces beszélgetéssel és a középiskolai tanár jellemzése alapján eldönteni. De ha a néhány valóban jó énektanár személyes ügyének tekint*hetné* az utánpótlás nevelését, ha kihasznál*hatná* tekintélyét és személyes hatását — mert a jó tanár népszerű tanítványai körében —, akkor a maga példájával csábíthatná a pályára növendékeit; s ha apróbb feladatokkal már a gimnáziumi évek alatt pedagógiára nevelhetné őket, akkor évről évre emelkedhetnék a rátermett tanárjelöltek száma.

— Azzal kezdtem: miért ment el „hivatalosan" a Veress Pálné Gimnáziumból? Azt hiszem, ezek után felesleges megkérdeznem, miért maradt mégis, „nem hivatalosan".

— Talán ez ma már közhely, de én ugyanolyan fontosnak tartom a tömeges zenei nevelést, mint a szűkebb körű szakmai oktatást. Nagyon jó, hogy szakiskolában nevelhetek, de nincs annál nagyobb boldogság, mint amikor azok a kócos gyerekek, akiknek a legnagyobb részéből soha nem lesz muzsikus, olyan szépen, olyan átélten énekelik, hogy Megrakják a tüzet...

Feuer Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 FEB 22

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Schubert Péter

családi hagyományok továbbfolytatására is mód nyílnék. Másfelől: az országosan elterjedt és szokványos sátortetős házaknál a szerkezeti

később egyha... berendezést illeti, nem válik-e esetleg később alkalmatlanná egy új életforma kiszolgálására?

lakótelep tervenez viszonyítju úgy tetszik: messzire rugaszkodo a képzelet.

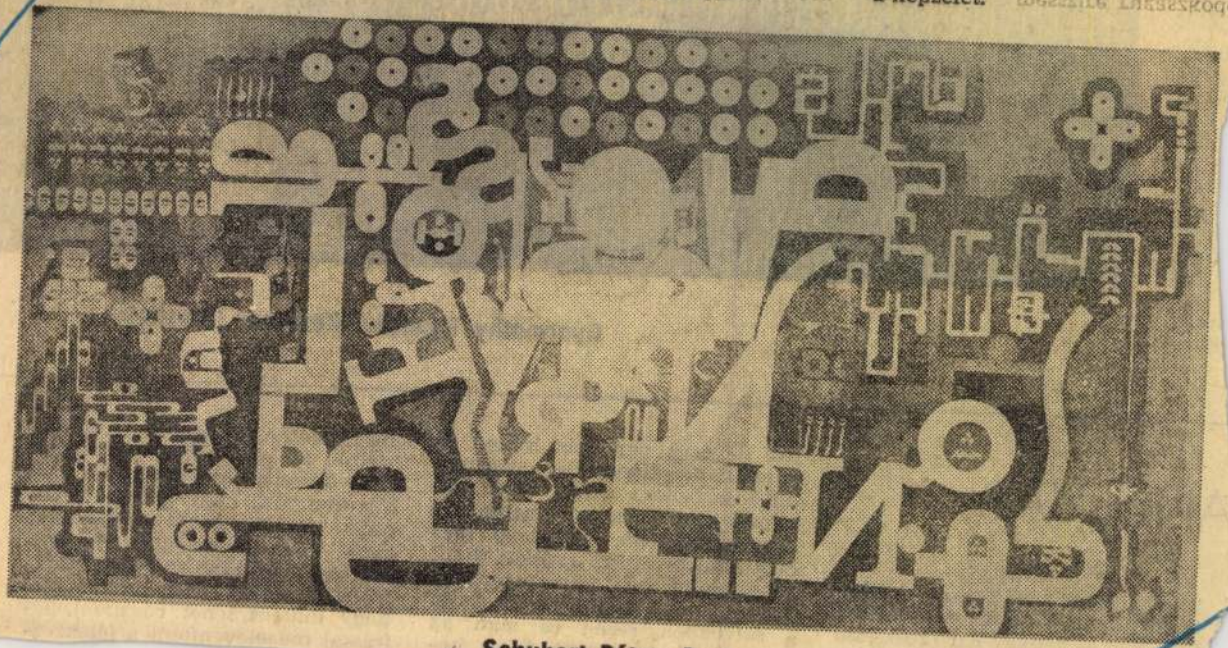

Schubert Péter: Betű

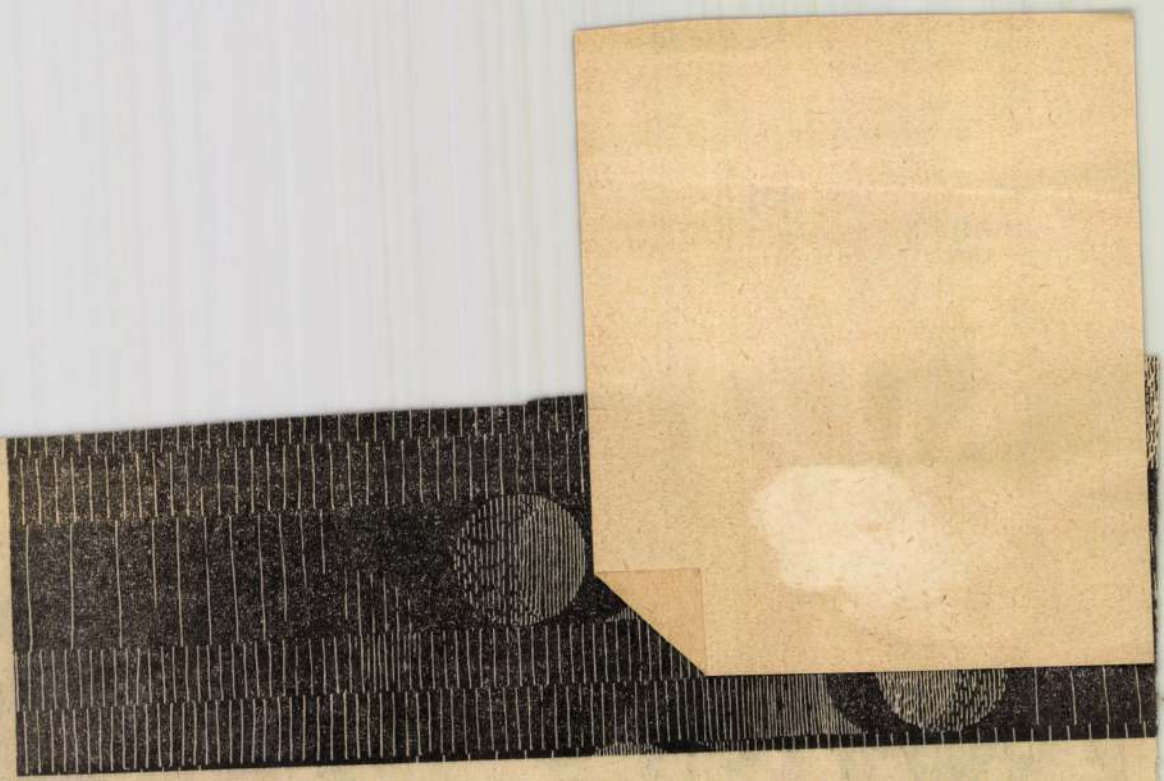

Gyarmathy Tihamér: Kozmosz (részlet)

meg,
Tő-
biz-
ágas-
ukac
l, a
itva,
pett
aza-
kell
el-
núl-
pus-
go-
nete.
küdt

ANULVA?

hieroglifáival válogatott közhelyeit balzsamozta be. A szógyűjtő fejezeten és néhány leíró részleten kívül csaknem kizárólag ilyesfajtét, de csak egy más irányú és teljesen megalapozatlan szólamot tud mozgósítani erre a célra: „Értelmes embernek az érzelmi világa érdekesebb, magasabb rendű." Ami pedig az ágyékot illeti, „A szerelem csak addig alkalmas témára, míg a lelket rezgeti. Amíg a szívekben rezeg és nem az ágyékban." Az ember tehát hámegszületne a legenda Gárdonyiról, az éppen szárnyait bontogató modern realistáról, meg kell állapítanunk, hogy a konvencionális maradisággal önállósított „szív" realizmusára gondolt elsősorban. Gárdonyi kutatásai csaknem kizárólag arra irányultak, hogy miként lehet rögzíteni, leírással megeleveníteni a lélekrez-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1975 AUG 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Schubert Péter

/1021

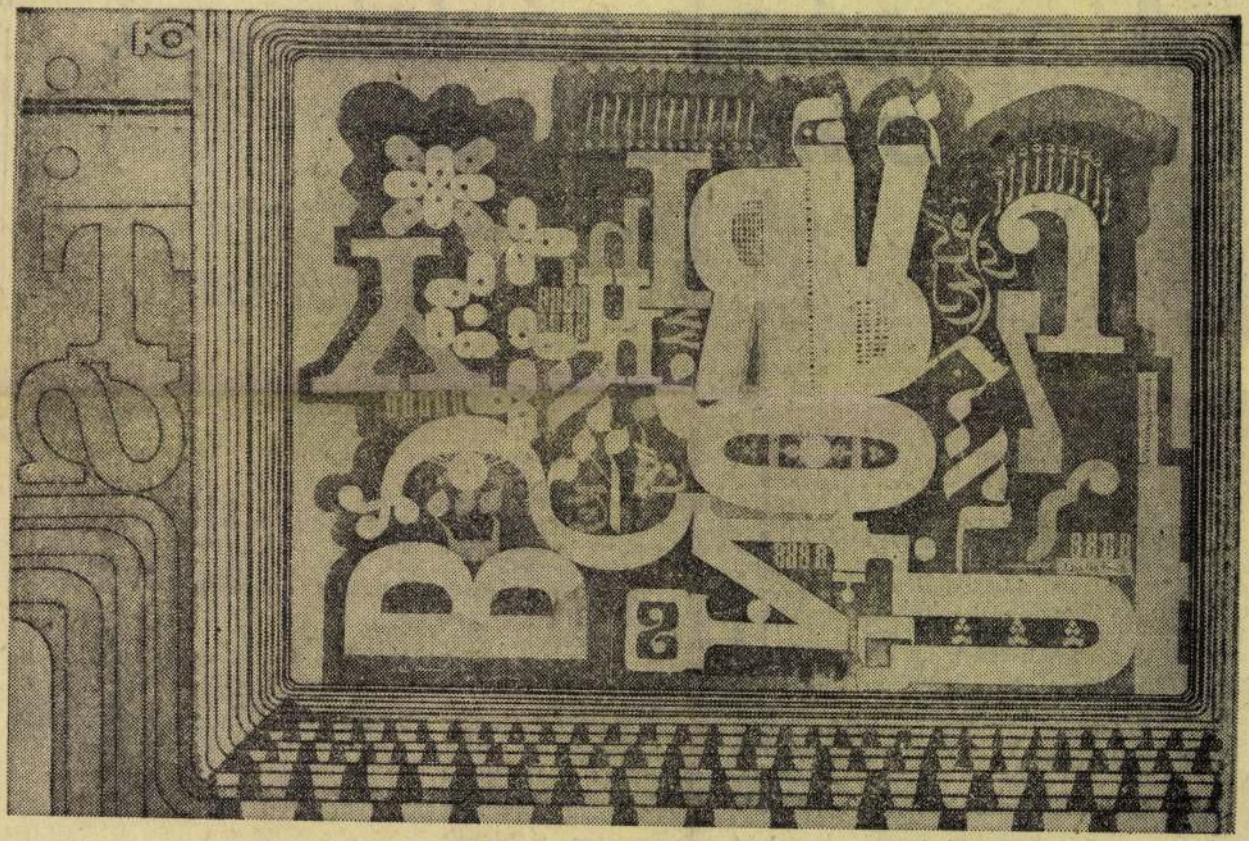

Schubert Péter: Színház

A magány sá sármányai

(Folytatás az 1. oldalról)

Sorsának oka nemcsak életkóra volt, hanem a korból fakadó furcsa parasztnyugdíj, a semmittevésre ítéltetettség, amit ő el sem tudott képzelni. Akinek tenyészlovai voltak, leült az árokpartra a kecske mellé, mert akkor egy tehén tartása többe került, mint amit előteremtettek maguknak. Akkor kezdett keromlani, kalapja alá süllyedni, gyerekkoporsóhoz illő picire válni. Mégsem volt környezetéből kitetsző. A hatvanas évekre elöregedett az egész falu, minden látogatásom egy-egy Szücs Jánossal, Nagy Lajossal, Marton Péterrel, Borbács Mariskával, Takács Sárival, Tomor Ferenccel lett kevesebb. Magányosak lettek az utcák, a maradék ifjúság bóbiskolt, elment a kocsmába, aludtak.

●

Meglátok egy-egy Pestről hazajött fiút, itthon dolgozik, albérletéből hazatért a családba.

Ó, azok a városi albérletek: magány-kaszárnyák, magány-cellák. A Fülest mindig megveszem, rászoktam a rejtvényfejtésre, jó unaloműző játék."

„Színházban nem voltam, mert feleség nélkül nem megyek, vele meg nem lehet. Nem vagyok ismerős Pesten, csak annyit tudok, mondani, hogy Pesten csak a pénz kell. A Váci utcában már voltam egyszer a Balesetbiztosítónál, ott a Duna mellett. A Gellérthegyen nem voltam, az Állatkertben egyszer a gyerekekkel."

„A szobában két éve együtt lakunk hárman. Lemegyünk néha a büfébe. Az egyik békéscsabai, a másiktól nem is kérdeztem."

Így beszéltek, de nehezen szólaltak meg, talán azt hitték, aki nem szól, annak nem történhet baja. Asztali lámpáik nincsenek, tehát még az oldó olvasásig sem juthattak el. Míg alattuk társaik töredéke egymásra talál a kultúrteremben, ők a fal felé fordulnak szomorúan. A szerencsések családjukhoz mennek pénteken-szombaton, számíthatnak valami enyhülésre. De aki még a karácsonyt is kiürült szobájában tölti el! Mint az a negyvenen túli férfi, aki elsírta magát, mert még egy karácsonyt a kémény valószínűtlen füveitől és a tető moháitól lefelé, s az udvar csalánjaitól, kúszónövényeitől fölfelé satuba fogta. A szélső házban olyanok voltak a szeles éjszakák, mint a háború, ahonnan bármelyik pillanatban előléphet a fegyveres ember. Most közel a templomhoz és a temetőhöz aszszonybarátai között mulasztja életét. Rátalált valamire, ami korához, erkölcséhez, gondolkodásához illik. A régi ház magánya is nekünk tűnik föl inkább, hiszen ő minden nap odajár, kapál, sarabol, bevégzi az érő gyümölcsök sorsát. De gyerekeinek fáj a lakatlan galambház, a kutyaház, melyből a pulink egyszercsak elszállt, a bútortalan tiszta szobában a kukoricazúzó. A füsttelen kémények huzatja kiröpítette a ház lelkét. A látogatónak rossz végiggondolni túlélését ebből a magányból. Téglás halmazt találunk gyermekkori tárgyainkra borulva.

●

A magányba nem mindig nagy dolgok emelnek át. Sokszor az is elég, ha meglátok egy sárga

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 26
Tolna m. Népújság

Schubert Péter

1021

FIATAL(O)K FIATAL(O)K

SCHUBERT PÉTER: A HALÁSZ ÁLMAI

Szekszárdi kerékpárversenyző csehszlovákiai sikere

Ez év júliusában negyedik alkalommal került megrendezésre Csehszlovákiában, Presov (Eperjes) városban a szocialista országok úttörősportolóinak olimpiai versenye. A kéthetes küzdelemsorozaton bolgár, magyar, mongol, lengyel, román, szovjet, német fiatalok mellett a Finnországból és Franciaországból érkezett versenyzők is rajthoz álltak. Lapunk korábbi számában egy rövid hírben beszámoltunk róla, hogy a 26 fős magyar versenyzőgárda tagja volt Halász László, a Szekszárdi Szövetkezeti SK fiatal kerékpárosa is. Ezúttal feleleventjük a szekszárdi versenyzővel folytatott beszélgetés alapján a nemzetközi úttörő-olimpia eseményeit.

— Minek köszönheti, hogy részt vehetett a presovi rangos versenyen?

— Úgy gondolom, hogy a Magyar Kerékpár Szövetség az eddigi eredményeimet vette figyelembe, amikor a küldöttségbe javasolt. 1972-ben korosztályomban Dobogókőn megnyertem az országos hegyi bajnokságot, majd Székesfehérváron az országos rövidtávú bajnokságon is első helyen végeztem. Ebben az évben a Budapesten megrendezett országos idénynyitón győztem, és a Dunántúl-bajnokságon a serdülők korcsoportjában is elsőként érkeztem a célba.

— Milyen versenyszámokban szerepeltek a magyar versenyzők?

— A nemzetközi úttörő-olimpiát megelőzően a 26 fős magyar csoport tagjaival Dunaújvárosban edzőtáborozáson vettünk részt. Atlétikában, négytusában, asztalitenniszben, úszásban, sakkban és az én kedvenc sportágamban, a kerékpározásban szerepeltünk.

— Milyen eredményeket ért el Csehszlovákiában?

— A versenyen kívül bizonyára akadtak kedves élményei is.

— Először jártam külföldön, így számomra a Csillebércről történő indulástól a Presovba érkezésig már az utazás is sok élményt nyújtott. A legkedvesebb élményem azonban ahhoz a kiránduláshoz fűződik, amikor a versenyzőket a Magas Tátrába vitték. Itt a Lomnici csúcson valamennyi ország sportolóit lenyűgözte az elénk táruló látvány szépsége. Libegővel szállítottak fel bennünket, velem együtt egy magyar négytusázó utazott, mindketten sok felvételt készítettünk. Szerencsére hallgattam a tolmács intelmeire, és jól felöltöztem, mert fent a csúcson bizony hideg volt. Presovban egy 11 emeletes diákszállóban laktunk, mindannyiunk nagy örömére esténként a szálló falára vidám filmeket vetítettek, többek között egy sorozatot a Chaplin-filmekből.

— A nemzetközi versenyen bizonyára sikerült több barátot is szerezni.

— Igen. A két hét során bőven nyílt lehetőség a különböző országok sportolóival való barátkozásra. A román és a bolgár sportolók között találkoztam olyan fiúval, aki tudott magyarul, így közvetlen eszmecserére is sor kerülhetett. Ezenkívül a szlovák úttörők tolmácsolásával sikerült a cseh versenyzőtársakkal is beszélgetni. Presovban vendégségben jártunk az egyik helyi általános iskolában, ahol egy kis ajándékcsomagot kaptunk. Jártunk ezen kívül a lengyel határhoz közel eső Duklán is. Itt egy rögtönzött harcászati bemutatót láttunk, majd később mi is bekapcsolódtunk az ügyességi játékba. Számomra felejthetetlen marad életem első külföldi versenye, a presovi úttörő-olimpia.

Halász Lászlóval folytatott beszélgetésünket végighallgatta Petrics József, a Szekszárdi Szövetkezeti Sportkör ügyvezető elnöke is. Elmondotta, hogy a sportkör vezetőségének örömére szolgált fiatal kerékpárosuk csehszlovákiai derekas helytállása. A jó szereplés jutalmául a közeljövőben egy új versenykerékpárt kap egyesületétől Halász Laci.

Fekete

Ökölvívás

Gazdag program a szövetségben és az egyesületek szakosztályaiban

Nincs uborkaszezon az ökölvívóknál sem. A Tolna megyei Ökölvívó Szövetség négy versenybírója Leposa Béla, Mestyán Ádám, Leposa Dezső és Sumicz Árpád első napok háromnapos rendezvénysorozatának e kiemelkedő sportműsora iránt már most is nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Hovorka János, a sportiskola

lán fehérségéről ehekelni, különö- például szép is, telitalálóan jellem-

Schubert Péter, "Betü" c. müve.

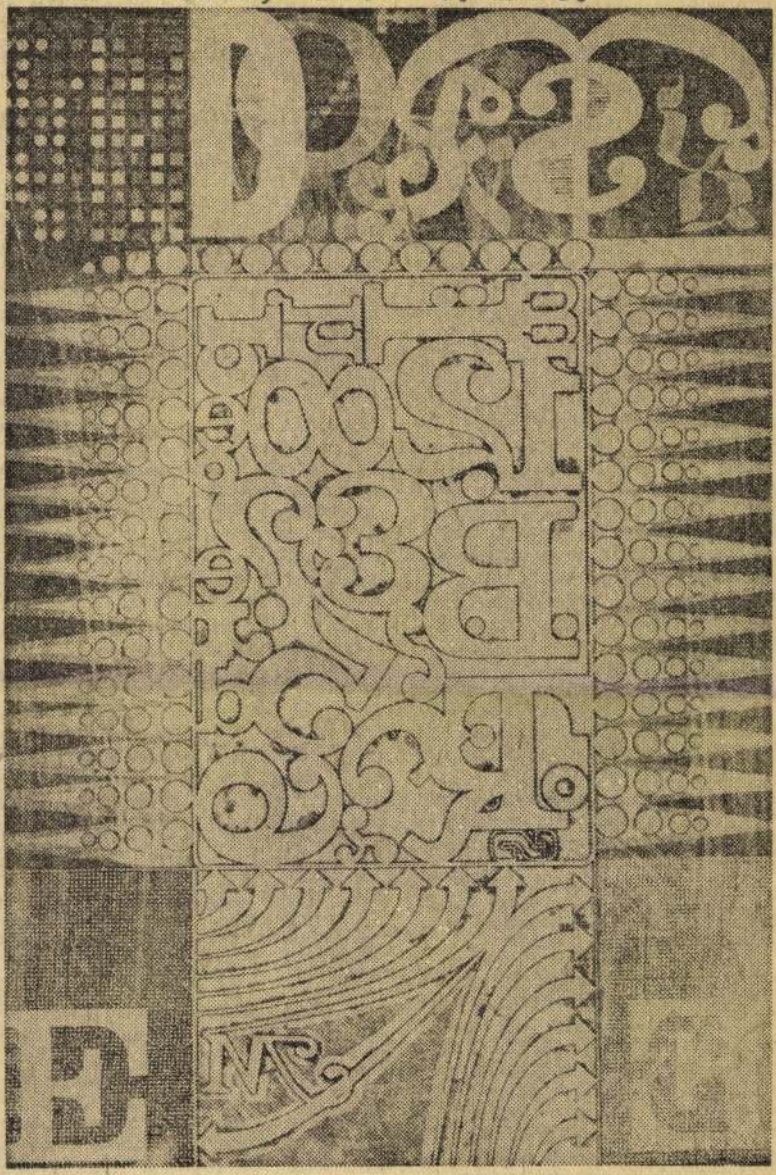

Schubert Péter: Betű

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
18. sz. 11. lap.

1975. MÁJUS 3.

tragikus, mert egyébként is katasztrofális a szakemberhiány. Az úgynevezett Kodály-módszer nagyságát felesleges most újra részletezni, de nyilvánvaló, hogy az ő célját csakis a gyakorlatban; jó, lelkes, sőt megszállott pedagógusokkal lehet megvalósítani.

— A magyar énektanítási módszer világhírű. Ezt nálunk is tudják. Művelői megbecsültek, sőt, akik kiemelkedően végzik munkájukat, azokhoz sereglenek a külföldi vendégek, vagy őket hívják meg, hogy tanuljanak tőlük. A pedagógusok fizetését is rendezték. Mi hát az oka annak, hogy valóban maroknyi a nemzetközileg számon tartott, kiemelkedő tudású pedagógus, és hogy aggasztó az utánpótlás helyzete?

— Az országos helyzetről nem is merek szólni. Tudja, hogy az éneket tanító pedagógusok igen nagy része nem szakosított tanár? De beszéljünk most azokról, akiknek *hivatása* az iskolai énektanítás, s akiknek kötelességük lenne, hogy Kodály útmutatását kövessék. Mindenekelőtt azt hiszem, nem anyagiak hátráltatják őket. Persze a pedagógus pályán nem lehet meggazdagodni — még a fizetésrendezés után sem. De nem is sokkal rosszabb a kezdő tanár helyzete a kezdő mérnökénél. És van a pályának talán némi gyakorlati előnye is: például a kötött, nyolcórás munkaidőnél szabadabb elfoglaltság és a hosszú vakáció. Ismétlem: nem anyagiak miatt állunk rosszul az utánpótlással, hanem azért, mert nem kutatjuk fel azokat a fiatalokat, akik valóban elhivatottságot éreznek.

— Véleménye szerint tehát elsősorban hivatástudat kell ahhoz, hogy valaki jó énektanár legyen?

— Az is, sőt, mindenekelőtt az. Ne szépítsük: ha hivatalosan nem is, de gyakorlatban az ének melléktárgy. S ha az énektanár nem harcolja ki kollégái elismerését és nincs ereje megküzdeni a gyerekek odaadásáért, akkor mindegyik tárgy fontosabb lesz az övénél. Ne higgye, hogy szakmai elfogultság szól belőlem: a vizuális nevelés helyzete sem kedvezőbb, s így azt hiszem, az esztétikai érzék fejlesztése főleg az irodalomtanárokra hárul. Mindez persze a gimnáziumi tanár kényszerűen, tavasgásként, előírásosan ugyan, de hit nélkül látja el feladatát.

— De hát lehet-e beleplántálni ezt a hitet és — nevezzük nevén: tehetséget — a jövendő énektanárokba? Hogyan oldhatók meg az utánpótlás gondjai?

— Ezen egyre többet gondolkozom. Azt hiszem, az a legnagyobb baj, hogy a főiskolán tanuló tanárjelöltek (s ez valószínűleg az egyetemek pedagógiai fakultásaira is vonatkozik) valójában nem éreznek pedagógiai elhivatottságot, csupán ugródeszkának tekintik tárgyukat valamely más, áhított szakhoz. Úgy gondolják: az a fontos, hogy bekerüljenek az egyetemre, főiskolára, aztán majd átnyergelnek. S ha netán nem nyílik módjuk változtatásra, igazi pedagógus akkor sem válik belőlük. Úgy gondolom, rossz a felvételi vizsgák metódusa. Én a szakmai képességek mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítanék a pedagógiai rátermettség vizsgálatának — ezt nem lehet ötperces beszélgetéssel és a középiskolai tanár jellemzése alapján eldönteni. De ha a néhány valóban jó énektanár személyes ügyének tekinthetné az utánpótlás nevelését, ha kihasználhatná tekintélyét és személyes hatását — mert a jó tanár népszerű tanítványai körében —, akkor a maga példájával csábíthatná a pályára növendékeit; s ha apróbb feladatokkal már a gimnáziumi évek alatt pedagógiára nevelhetné őket, akkor évről évre emelkedhetnék a rátermett tanárjelöltek száma.

— Azzal kezdtem: miért ment el „hivatalosan" a Veress Pálné Gimnáziumból? Azt hiszem, ezek után felesleges megkérdeznem, miért maradt mégis, „nem hivatalosan".

— Talán ez ma már közhely, de én ugyanolyan fontosnak tartom a tömeges zenei nevelést, mint a szűkebb körű szakmai oktatást. Nagyon jó, hogy szakiskolában nevelhetek, de nincs annál nagyobb boldogság, mint amikor azok a kócos gyerekek, akiknek a legnagyobb részéből soha nem lesz muzsikus, olyan szépen, olyan átélten énekelik, hogy Megrakják a tüzet...

Feuer Mária

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tolnamegyei Népújság

Schubert Péter grafikusművész

Schubert Péter grafikái Pécsett

A tartalom a betű által él, a betű él és gyönyörködtet önmagában is . . . — Ez a mottója annak a kiállításnak, amely a pécsi Kisgalériában nyílt meg. A kiállító Schubert Péter grafikusművész, akinek ez az első önálló kiállítása.

Pécsett végezte a művészeti gimnáziumot és a műszaki főiskolát. Három éve Szekszárdon dolgozik nyomdagrafikusként és a Tolna megyei képzőművészeti stúdió vezetője. Grafikái a betűk világába vezetik el a tárlat látogatóit.

A gyufából
lag helyessé
ban egy szál
helyre tesztek.

sárga szalmából arany-,
vagy más színes szállal külön-
féle, tetszetős csillagformákat
kötözünk. A kötözésnek né-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUL 12

Dunántúli Napló

Schubert Péter

1021

1974. július 12.

KIÁLLÍTÁS

Schubert Péter képei a Kisgalériában

„A tartalom csak a betű által él, a betű él és gyönyörködtet önmagában is."

A fenti idézetet olvashatjuk a kiállítás egyik képén, ám az idézet egyben a tárlatnak és Schubert Péter piktúrájának is mottója lehetne. A képek nagyrésze ugyanis a betűk mágiájának ihletésében született.

Megható és megkapó, ha valaki ennyire szereti a szakmáját.

A fiatal kiállító, aki tíz éve érettségizett a Pécsi Művészeti Gimnáziumban, s aki ugyancsak Pécsett kapott szakmérnöki képesítést a Műszaki Főiskolán, a szekszárdi nyomda grafikusa.

Mégsem a betű lesz a kiállítási látogató elsődleges élménye, hanem a lármás jókedvet harsogó színek. Vörösei, melyek néhol nyíltan uralják a képet, másutt a kék-zöld-sárga szövevénye mögül izzanak elő. Csak az alapszínekkel dolgozik, illetve itt-ott az ósdi pergamen színére emlékeztető fakó-ezüstöt és fáradt okkert is látjuk.

Betűiből csak itt-ott lesz szöveg, széles faktúrában ívelő színfelületei csak ritkán emlékeztetnek konkrét dolgok színére. Nincs elvontabb fogalom, mint egy betű. S mégis, mert egyezményes jel a betű, igen konkrétnak érezzük. Ilyen elvontak s egyben összegezők színei is, csupán az érzelmek felszabadításában kísérlik meg betölteni azt a szerepet, amit a betű intellektuális izgalma kelt az értelemben.

A betű korunk emberének legszentebb rekvizituma, Schubert képein a forma dekadens szépségében jelenik meg, s hogy tartalmában mégsem érezzük e képeket dekadensnek, az nem csupán a vitalitástól lobogó színkompozíciók miatt van, hanem kissé azért is, mert a betűknek internacionális arzenálját kapjuk.

Az európai nyomdászat legszebb betűtípusainak képbe komponálása mellett megjelenik az ősibb iniciálé, a kínai betű, a protosinai jelek, s az iszlám művészetben is díszítőelemmé vált naszkhi írás is. Mintegy bizonyságaként annak, hogy e föld minden pontján a betű volt az emberi műveltség és tudás hordozója, az egyetemes műveltség folyamatosságának biztosítéka. S mindenkor az emberi minőség kérdése volt csupán, hogy a közösség egyezményes jeleiben az esztétikumot is megérezzük.

E képek színorgiáiban felfénylő betűk szépsége megérteti velünk, hogy valamikor mágikus erőt tulajdonítottak az egyszerű emberek az írásnak, s egy-egy varázserővel bíró betűt talizmánként viseltek.

Schubert Péter első egyéni bemutatkozásakor arról vall képeivel, ami a legbensőbb élménye, amelynek szépsége mindennapjait betölti.

B. L.

Területfe
Kecsker

Ha területfejlesztésről van szó, akkor ebben mi, baranyaiak úgyszólván nyakig benne vagyunk. Odáig eljutottunk, kilépve a megyei keretek útszűkületeiből, hogy kezdeményezésünkre Baranya vezetői összeültek a szomszéd megyék vezetőivel, hogy egyeztessék az ötödik ötéves tervidőszakra szóló fejlesztési elképzeléseiket. Területfejlesztés. Hogy a netán tájékozatlan olvasót a témába bevezessük, arról a koncepcióról van szó, amely az országot nem megyénként, hanem tervezési-gazdasági körzetként kezeli. Hat ilyen körzet van — emlegetjük régióként is —, közöttük a Zalát, Somogyot, Tolnát és Baranyát magába foglaló „Délduná ntúli". A területfejlesztési politika legfőbb célja e körzetek fejlettségi különbségeinek mérséklése és fokozatos kiegyenlítése, másrészt az egyes körzeteken belül a fejlesztési elképzelések összehangolása, regionális méretű koncepciók kialakítása. Ez már nem központi, hanem helyi, területi feladat. Feltéve, ha a megyék is akarják.

Kecskemét fő témája

A területfejlesztés volt az egyik fő témája az idei, kecskeméti közgazdász vándorgyűlésnek is. Ezen a baranyai közgazdászok is képviseltették magukat. Köztük volt Rapi János, a Pécsi Tervező Vállalat területfejlesztési csoportvezetője, az egyik szekcióülésen fel is szólalt. Az előadásokon és a vitákon hallottak azóta gondolatban rendeződhettek, letisztulhattak. Pillantsunk vissza Kecskemétre, milyen benyomások maradtak meg?

— Mi már 1970 őszén megfogalmaztuk a területfejlesztés téziseit, majd a következő évben minisztertanácsi határozat látott napvilágot a területfejlesztésről és a településhálózat fejlesztéséről. A határozat óta három és fél év telt el, kevés az előrehaladás. A gyakorlati lépésekre gondolok — teszi hozzá Rapi János. — Különböző tanulmányok, értekezések, cikkek láttak napvilágot, de ez három és fél év után kevés. Úgy látszik, ennek is olyan sorsa van, mint több fontos határozatnak. A megvalósítás nagyon vontatottan halad. A területi tervezés, a területfejlesztés a kezdeti stádiumban van, s mindez rányomta bélyegét a közgazdász vándorgyűlés előadásaira. De az is kiderült, mi sokkal előbbre tartunk, mint más megyék, ahol ma még inkább a felismerésig jutottak el, mintsem a gyakorlati megvalósításig.

Hogy miért lassú az előrehaladás, az a szekcióüléseken így fogalmazódott meg: a tervezési-gazdasági körzetek hipotetikus jellegűek. Ezzel kapcsolatban Rapi János, aki ötvenötben végzett a Közgazdaságtudományi Egyetemen, megjegyzi, Markos professzor már ötvenhárombaп beszélt a régiók kialakításáról. S ma is csak a hipotetikus gazdasági körzeteknél tar-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Schubert Péter
grafikusművész
NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1983 NOV 19

1021

Schubert Péter kiállítása Bonyhádon

Az elmúlt évek legszebb katalógusa hívja a látogatót Schubert Péter bonyhádi kiállítására, amit szerényen játéknak nevez, „a színekkel, betűkkel, formákkal, egy kiállítási prospektus ürügyén", de első pillantásra tudjuk, hogy ez a játék nagyon is komoly, mert egy grafikusművész teszi mérlegre eddigi pályájának eredményeit. Közben a játékba a látogató is bekapcsolódik, a kiállításon ugyanis váratlan meglepetés fogadja: grafikai tervek, változatos címkék, két festmény, a terem egyik oldalán pedig borosflaskák sorakoznak, amelyeknek címkéiből össze lehet állítani ar ország bortermelő vidékeinek térképét.

A játék azonban itt komolyra fordul, mert ebben az esetben nem a butéliákban levő borok a fontosak, hanem az őket kínáló címke, Schubert Péter pedig arra vállalkozott, hogy művészi rangot adjon a címkének, melynek funkciója ebben az esetben kettős: olyan önálló művészi alkotás, amely a bor jellegét, karakterét fejezi ki, s ezzel kínálja is.

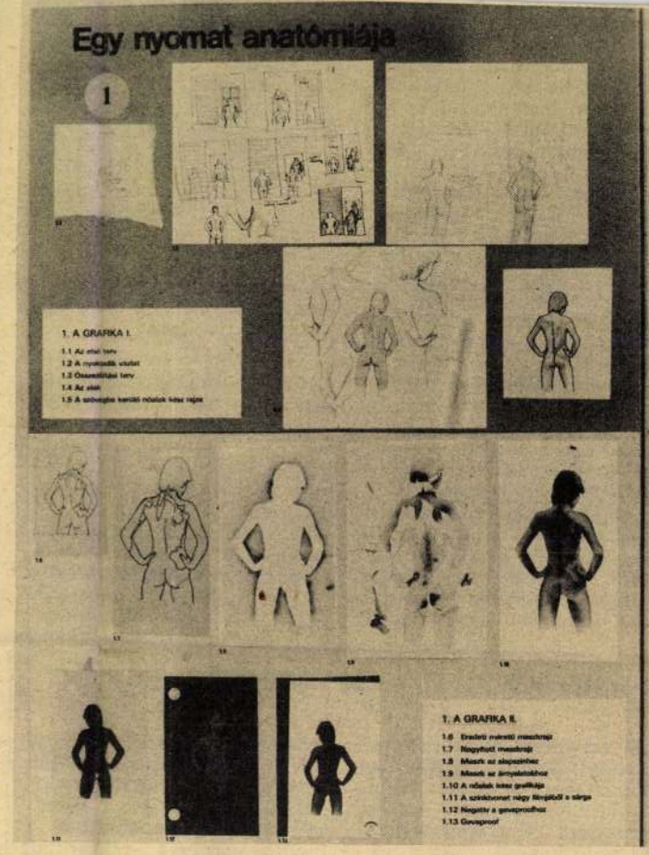

Az elmúlt évtizedekben alászállt az alkalmazott grafika becsülete, az áru, mint tény jelent meg, azzal kínálva önmagát, hogy van. Schubert Péter művészete az áru jellegét emeli ki, a benne rejtőző esztétikai lehetőségekkel együtt, egy márkához, névhez, tájhoz asszociációk sora társul, s ezzel az áru kilép az eladhatóság praktikumából, mert egy műalkotás része lesz.

Természetesen nemcsak a hagyományos értelemben vett árunak kell megteremteni környezetét, itt van a könyv is, amelynek művészete évszázadokra nyúlik vissza, s nálunk különösen gazdag hagyományai vannak. A hajdani nyomdász, gondoljunk Heltaira, Huszár Gálra vagy Tótfalusi Kis Miklósra, nem egyszerűen mesterember volt, hanem fölkészült művész, akinek még a helyesírás kialakításában is volt szerepe. Kner Imre, Lengyel Lajos, Haiman György, Szántó Tibor a nagy elődök példáján indulva, nemzetközi tekintélyt szerzett a magyar könyvművészetnek, van tehát kiktől tanulni a fiatalabb nemzedéknek. Schubert Péter pedig okosan sáfárkodik a hagyománnyal és saját tehetségével, egyaránt vezeti a biztos szakmai fölkészültség és az invenció. Könyvborítóin a szerző szándéka találkozik a kor követelményével, mert az ízlés soha nem állandó, a művész pedig, bármilyen területen működjék is, saját korában él, kifejezve annak reményeit, törekvéseit.

Az alkalmazott grafika azonban nemcsak az ízlésszint tükre, bizonyos nevelő feladata is van, éppen azzal, hogy napi szükségleteinket emeli ki az ár és áru kereskedelmi fogalmából, művészi rangot adva mindannak, ami állandóan a kezünk ügyében van. A könyv természetesen azért van, hogy elolvassák, de távolról sem mindegy, hogy milyen keretben jelenik meg a gondolat. Schubert Péter erre is ad példát, midőn nyomdai folyamatokat mutat be, érzékeltetve azt is, hogy minden igazi nyomdai termék kollektív munka eredménye, s egy katalógus elkészítéséhez is sok szakember hitéhez, lelkesedéséhez és tudásához van szükség.

Schubert Péter bonyhádi kiállítása egy kitűnő grafikus eddigi pályájának összegezése, s mindenképp rászolgál arra az érdeklődésre, ami Bonyhádon kíséri.

CSÁNYI LÁSZLÓ

…barázda van. A barázda méreteitől függően előbb ún. normál, majd később, 1947 után mikrobarázdás lemezeket gyártottak, melyekhez különböző lemezméretek és fordulatszámok tartoznak.

A lemezek gyártása nagy nyomású présgépeken történik. A gépeken a hanglemezek két oldalának megfelelő-en két présmatrica van. Közéjük helyezik a megfelelő mennyiségű előmelegített versenyanyagot — normál lemeznél különböző töltőanyagokat (korom, palaliszt stb.) tartalmazó sellakot, mikrolemeznél különböző vinilalapú műanyagokat —, és a két címkét, majd nagy nyomással összepréselik. A matricákat galvanikus úton sokszorosítják a hangfelvételt tartalmazó viasz- vagy lakklemezről.

A hanglemezt egyeduralmától azonban megfosztotta az elektromágneses hangszalag, és a piacon egyre inkább

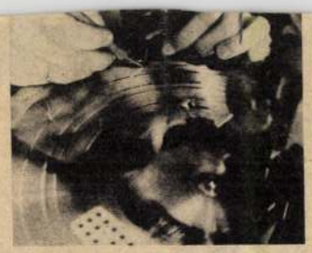

A hagyományos lemezgyártás egyik fázisa, a matrica javítása

túlszárnyalta a lemezet. 1976-ban első ízben adtak el több magnókazettát, mint mikrobarázdás lemezet, részben már zenés kazetták formájában, részben pedig üres kazettaként.

A jelek szerint korunkban második újjászületését éli a hanglemez, hiszen a mikrobarázdás technika megjelenése óta nem volt akkora sima felületébe mart pontok hordozzák a zenei információt. A pontokat lézersugár tapogatja le érintés nélkül, így nem koptatja a lemezt, a felvétel minősége a használat során nem romlik, nem torzul, a lemez élettartama gyakorlatilag korlátlan.

A hangszedőben tű helyett hajszálvékony lézersugár pásztázza végig a kódokkal teli spirált, amelynek felületéről visszaverődik, mélyedéseiben pedig elnyelődik a fénye. A fényingadozásokat fotocella érzékeli, s a visszavert jelek sorozatából újra felépül az eredeti hanganyag. Miután a készülék a digitális jeleket rezgésekké alakítja át, a hangszóróban megszólal ugyanaz a hang, amit felvételkor a mikrofon továbbított a számítógépnek.

A digitális lemezek elterjedésével tehát búcsút mondhatunk a sercegésnek, és a hagyományos lemez kopás okozta torzulásainak.

…százalékban elpusztítsák azokat a mikróbákat, amelyek egyébként rövid időn belül élvezhetetlenné tennék a halat. A jegelt hal legfeljebb két hétig tárolható anélkül, hogy a mikróbák okozta bomlási folyamatok jelentősen előrehaladnának. A röntgensugarak hatására a hal — ugyanilyen körülmények között — tíz nappal tovább tartható el.

a bőrnek.

— A nők ebben kevesebbet eszn… anyagcsere 2 százal… sabbá válik. Min… amelyet ilyenkor veszünk, ott ragad… a derékon — ha …gunk sokat.

— Változatla… azoknak a nőknek a …, akiknek 20 és 30 éves kora … éves korukban.

Illatos nyomdafesték

Eddig ahhoz, hogy a nyomtatványt illatossá tegyék, az illatanyagot utólag, külön munkafolyamatban kellett felhordani. A nyomdafestékhez való keverés megváltoztatta az olyan jellemzőket, mint a száradási idő, a színárnyalat és a tapadás. Úgy látszik, a Kentucky-i Louisville-ben a Fetter Printing Co. megoldotta a problémát. Olyan nyomtatványokat kínál, amelyek a szín rányomása után 6—9 hónappal is a kívánt vonzerőt gyakorolják az illatérzékre. Az új eljárás reklámplakátja egy sárgabarackot ábrázol —, és ennek megfelelő illatot áraszt.

Kék gyémánt

Egy amerikai mérnök eljárást dolgozott ki, amelynek segítségével a drágakövek színe megváltoztatható. A köveket néhány napig bárium-, plutónium-, stroncium- és nikkelizotópok és más rádioaktív anyagok sugárzásának tette ki. A kezelés eredményeképpen a gyémánt égszínkék lett.

A hét karikatúrája

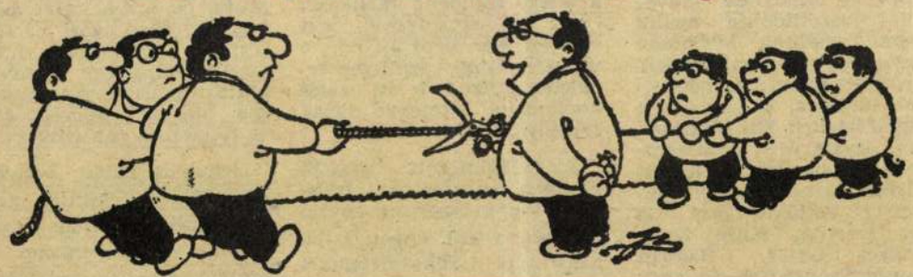

— Ezennel megnyitom a kötélhúzás-világbajnokságot.

Bokraink közt...

Bokraink közt már az ősz barangol,
kóró lett a fényes laboda...

Szergej Jeszenyin: „Bokraink közt" című verséből idézünk Rab Zsuzsa fordításában. Az idézet folytatását rejtvényünk vízszintes 14. és függőleges 33. számú sorának megfejtésével kapják.

VÍZSZINTES: 1. Földrész. 8. Színművész (Iván). **14. Az idézet első folytatása, zárt betűk: É, E, D.** 16. E névről Kosztolányi Dezső káprázatos, játékos verset írt. 17. Verdi-opera. 18. Hiszékeny. 19. Világhírű lengyel labdarúgó. 21. Kelmevég! 22. Munkarész! 23. A Száva mellékvize Jugoszláviában. 24. Kettőzve: ütőhangszer. 26. Őzkisasszony. 28. A meglepetés hangja. 29. A molibdén vegyjele. 30. Kar. 31. A tantál vegyjele. 32. Arra a helyre. 34. Ural-altáji nép. 36. Tóth Árpád verse. 38. Gyümölcs. 40. A nagy francia forradalom kiemelkedő alakja volt. 42. ...Hari, az első világháború hírhedt kémnője. 43. Színművész (Gábor). 45. Drágakő súlyegység. 47. Női becenév. 48. Kettőzve: cukorka. 50. Esetleg. 51. Vatikáni és román gépkocsik jelzése. 52. Négylábú. 53. Egyiptomi hírszolgálati iroda. 55. Mark Twain regényhőse. 56. Laoszi gépkocsik jelzése. 57. Világbajnok szovjet tornászno (Nelli). 58. Alulra. 60. Svájci szabadsághős (Wilhelm). 61. Fa-fúvós hangszer. 63. Híres bolgár hegység és kolostor. 65. Ismert békéscsabai nyomdászcsalád. 69. Színigazgató, színész (Mór, 1851—1945). 70. Betakarítják a termést.

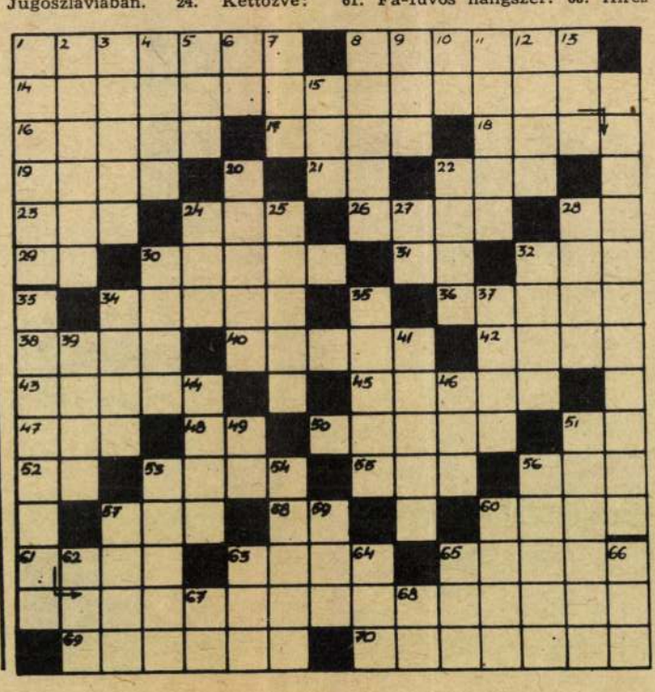

FÜGGŐLEGES: 1. Menedék. 2. Olasz város, ipari centrum. 3. Ettől az időtől fogva. 4. A válók városa Nevadában. 5. Járom. 6. Ásvány. 7. A filmek fényérzékenységének mértékegysége. 8. Borsod megyei helység. 9. Az osztrák MTI. 10. Róza egynemű betűi. 11. „Monna..." (Maeterlinck drámája). 12. Tornaszer, névelővel. 13. Sporteszköz régies neve. 15. Gépkocsi típus. 20. Fedetlen istálló. 22. „... és holdvilág" (Szerb Antal). 24. „... atyafiak" (Mikszáth Kálmán). 25. Napoleon tábornoka, a „Nápolyi herceg". 27. Közterület. 28. Részértesülés. 30. Szőlőtámasz. 32. Debrecenhez tartozó puszta. **33. Az idézet befejező része; zárt betűk: N, M, D.** 34. Egyik táncdalénekesnőnk beceneve. 35. Függőzár. 37. Arab szultánság, fővárosa: Masgat. 39. Sziget az Adria Kvarner tengerszorosában. 41. Kártyaletét. 44. Érzékszerv. 46. Szakadék a Pilisben. 49. Izomkötő. 51. Egykor. 53. Következtében. 54. Máshollétigazolás. 56. Mennyiségből elvesz valamennyit. 57. Szovjet autonom köztársaság. 59. A jelzett tárgy előtti helyre. 60. Térbeli alakzat. 62. A „Magyar Athenas" szerzője (Péter, 1712—69). 63. Kevert bor! 64. Mutató szó. 65. Trombitahang. 66. Község Tolna megyében. 67. Silbak. 68. Vízmozgás.

Megfejtésként beküldendő a vízszintes 14. és a függőleges 33. számú sorok a Tolna megyei Népújság Szerkesztőségének címére: Szekszárd, Széchenyi u. 36. 7100. Beküldési határidő: 1983. november 25. A levelezőlapra, borítékra kérjük írják rá: Rejtvény.

A 44. heti rejtvényünk helyes megfejtéseként Kosztolányi Dezső nevét kaphatták. A versidézet pedig „Vörös és sárga az ősz színe, vörös üzérbe paprika és sárga tengeri."

A helyes megfejtést beküldők közül könyvet nyertek:

Csampai Rudolfné, Szekszárd, Tartsay ltp. 29. 7100; Várhegyi Lászlóné, Döbrököz, Homokhegy 5. 7228; Turányi Alajosné, Szekszárd, Wosinsky ltp. 32. 7100; Tóbiás Roland, Tolna, Mikszáth u 6. 7130 Gergely Vincéné, Bonyhád, Zalka Máté u. 7. 7150.

Schubert Péter

Betü

Népmüvelés 1975/8/37.

Schubert Péter [gestö:]

L.: Simon Béla

Türkés T.: Képzőművének . . . . . 55-62.

JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

Schubert Péter

"Betü" cimmel kép, mely stilizált betükből áll.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. 16. lap.

Schubert Péter

Megjzetel az V. Dunaújvárosi
Tarlatról

Mihály 1985/5

Schubert S.

festő

A festő c. kép repr.

Ujság. 1927.

márc. 6.

Schubert Simon

ötvös

1828 + 1831 okt. 7 Temesvár

Magyarország ötvösök 44 l.

8505-6

...és nyolcrad jobbra, állva. Jobb kezével
...k s baljában kalpagját és díszkardját
...laját, barkót és bajuszt hord. Ingének
...je csokorra kötött, atillája brokátból való
...rémes. Derekát kardkötője szorítja s az
...lirata a kép alatt öt sorban:

...ltóságú
...THLEN ANDRÁS
...kir. miniszter
...s, a róm. kir. rend nagy keresztese stb. stb.
...képviselő.

...Sománé"
...ntartva"
...vérek Budapesten"
...ága 25.4 c/m.

...köz. nyom.)
...hin. pap.).

75/94 N: 1-2.

SCHUBERT Simon ötvös (Temesvár)

MÉrt 1999. 131-132.

künstlerisches Verfahren), auf die ein Werk bezogen wurde, was immer auch sein Thema sein mochte. Die Kunst aber bot einen höchst unsicheren Bezug, weil sie eine allgemeine Idee blieb, die sich in keinem einzelnen Werk erschöpfen ließ. Wenn ein Werk eine Idee verkörperte, die sich nicht lehren ließ, so war der Konflikt vorauszusehen, in den die Kunst mit der Autonomiebewegung geriet. Deshalb muß die Rede von der Abstraktion überprüft werden. Abstraktion ist nicht erst dort erreicht, wo die Maler auf einen Gegenstand verzichten, sondern schon dort eine Norm, wo sie ihre Werke auf eine abstrakte Idee beziehen: auf die Kunst in jenem schillernden und flüchtigen Sinne, wie ihn die Moderne ausbildete. Die Rede vom unsichtbaren Meisterwerk ist also in Wahrheit der Verzicht auf einen praktikablen Werkbegriff.

Auch das sichtbare Meisterwerk ist aber in Wahrheit ein Paradox, denn Werke beschädigen notwendigerweise das Ideal, das ihnen unsichtbar eingeschrieben ist. Der Kunstfetisch, der vom allgemeinen Publikum vergötzt wird, ist nur die Parodie einer Idee, weshalb er von der Avantgarde immer wieder empört als Popanz entlarvt wurde (S. 310). Mit der Trivialisierung dieser Idee begann die Suche nach anderen Modellen und Metaphern. Die *Kathedrale* wurde zum Sinnbild einer verlorenen Ganzheit der Kunst, die man im «Gesamtkunstwerk» wieder heimholen wollte (S. 259). Die *Abstraktion* wurde zum Traum einer verlorenen Reinheit der Kunst, die sich weder an einem nacherzählbaren Thema noch an einem beliebigen Werk bewähren sollte (S. 333). Die sogenannte Konzept-Kunst ging daran, die reine Idee aus Werken mit einer opaken Oberfläche zu be-

MDK

Schubertné Tinagl Ilona, Győr
Önarckép, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N. Szal.
1928. jan. 1o 1.

Schubertné Tinagl Ilona

festő grafikus

Önarckép, olaj. a
Képzőművészek Vidéki
Kiállításának 1928. évi
katalógusában

Dési könyvtár X. 7.

M.D.K.

Schubertné Tamás Ilona

Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában beszél a müvészről, a Gázgyári dolgozók képzőmüvészeti csoportjának tagjáról, aki müveivel szerepel a kiállitók között.

Szinház, Bp. 1947. május 6-12. III. évf. 19. sz.

.D.K.

Schubertné Tamási

Ilona

festő

Mühelysarok c. vízf.

repr.

H. I. Budapest Szekes-
főváros Gázművei
képzőművészeti kiállítása. Tér és Forma

1947. 141. 142. l.

Hacke Jullien Alie, Vierzon.
echnologiai gyűjteményében.

a réz redukálva és oxidálva, mint zöldszínű

és újdonságait oly nagyszámú tárgy képviselte,
is bocsátkozhatom. Az újabb irányon meglát-
mostani vezetője; mert sok edény a faïence-

MD K

Schubertné Tamás I., festő

Kis tanonc. Aquarell.

Budapest. Műv. Képtár. - Képzőműv. Ip.-műv. és Foto kiáll.
1940. jan. 3.-22. Kat.

MDK

Schubertné Tamás I., festö

Nagy fa. Vizf.

Bpesti Föv.Képtár. -Képzömüv. Ip.müv. és Foto kiáll. Kat.
1948.jan.3.-22.

MDK

Schubert Tinagl Ilona,
akvarellfestö.Györ.

kevés,de értékes darabbal szerepel.

Nemz. Szal. 388.kiáll.

Képzömüv. vidéki Szöv.-nek I.kiáll. Kat.
1928 jan.

MDK

Schuberthné Tinagl Ilona, festőm.
Győr.

Önarckép. Olt.

Nemz. Szal. 383. kiáll.
Képzőművészek vidéki Szövetségének I. kiáll. Kat.
1928. jan.

Schubner Hans

v. Scholtner

1559.

ÖTVÖS

IROD.

Te

20VT

B u d a p e s t .

Budapest olasz renaissance
plasztikái/I.rész/
- Schubring Pál -
/: 24 illusztrációval :/
A Szépmüvészeti Muzeum
anyagából

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
104-117.

MDK

Schuch Eduárd

Az 1930-31-es tanévben a kecskeméti művésztelepen dolgozott.

Képzőm.Főisk.Évk.1930-31. 69.l.

Schuch Eduard

1930/31 I. Kecskeméti
telep

Ferkèpzomfoiskòvk

130 - 1 -

SCHUCH Jakab parádi német bányász. Nagyvisnyón 1791-ben végez próbafestést a tetőpalából.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Schuch Jakab, paradi német bányász

Nagyvizsnyón 1791-ben véger próbafejtést a tetőpalából.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397. old.

(32. old.)

Johann I. Schuch

nohrnmüre ötvösmüren

Vulkán, a kovács (pohárfoglalat)

Műrénet
89/1

A 33. német
műrénetti, anti kvi-
tárvásár

Szegő György
ajánl

Schuch Károly

pozsonyi ezüstnüves

l.

Horvmagyötv Bécsben

8. l.

Schuch Karol

Müvészet 1905. 128

Keszler J.: Die sieben heil. Zufluchten 257 (621), 2133 (289).

Schuch Károly

építőmester

Pozsony. 1828-ban

született.

Fleischer Pécs 83. l.

Budapest VII. 289

M.D.K.

Schuckhart József, órásm.

Schmidt Ignác tanitványa volt Győrött. 1858 okt. 17-én szegődött. 350.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965 Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

Schuchbauer, Anton

Magyar Muvészet

1934. 369. l.

Schuchbauer Antal

nobrán

l.

Mak Vásár Kolozsvár

73. l.

74. l.

148. l.

augusztus hó
díját f. év ~~szeptember hó 5-én~

A hivatalos másol

fő igazgat

Schuchbauer Antal
szobrász,

faszobrász Erdély egyik kiemelkedő
barokk mestere.

Banner Zoltán: Mikrokozmosz fában
Korunk, Kolozsvár XX. 1961. XI. 1366.

MDK

Schuchbauer Antal

A Szent Mihály-templom volt Szent Háromság-oltára, repr.

Pásztortüz. 1935. febr. 15. 58.l.

Schuchbauer Antal

rsobrász

Kolozsvár, - nuvei a Szent Mihály templom-ban.

Balogh Kolozsvár

34, 35. l.

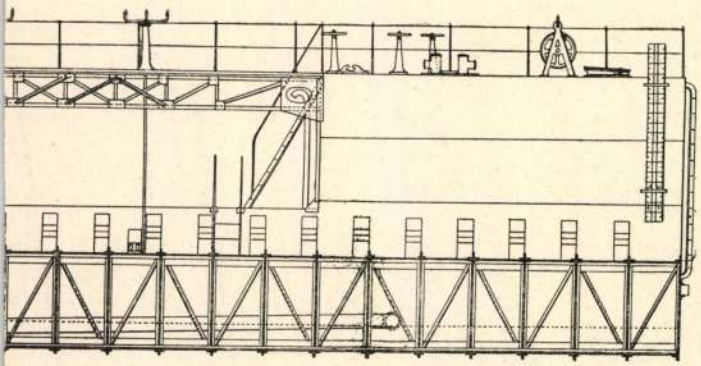

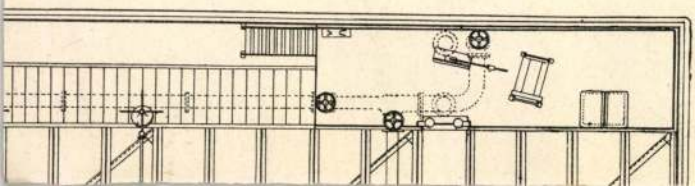

Schuchbauer Anton

Thieme Becker

XXX. 308.

Cdyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Schuchbauer

Hobraiz

Wod

Fürsthangsz

36. l

Schuchbauer Antal

Nobrász

erőd

Makkai László

Városunk barokk emlékei.

Pásztortűz

1935 febr. 15.

IIIq OSZTÁLYU

a M.Á.V. szám

Pálya szám 3161

Alaprajz és vizszi

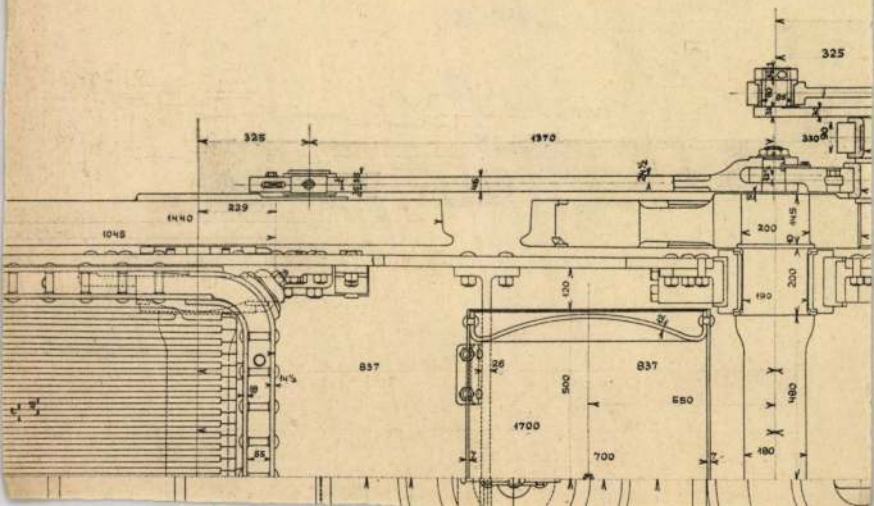

Schuchbauer Antal

alkotta a kolozsvári Jezsuita templom képeket.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E. A. Seemann Verlag I. 1968 775 l 459 l.

Schuchbauer Antal

és Nachtigall János alkotásai révén lett Kolozsvár Erdély barokkorszakának központja.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E.A. Seemann Verlag. I. 1968. 775 l. 459 l.

Schuchbauer Antal szobrász M.D.K.

König János félbenmaradt müveinek folytatója Wachtigall Jánossal.

Közös munkájuk a kolozsvári Sz. Mihály-templom szószéke.

Kampis Antal : A képzőművészetek története
A Kultura Világa Kp. 1963. 666.1.

M.D.K.

Schuchbauer Antal, szobrász

König János félbehagyott munkáit folytatta Nachtigall Jánossal együtt. Kolozsvárott a Szt. Mihály templom szószéke közös munkájuk. Önállóan a piarista templom szószéke. XVIII. sz első fele. 456-57.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Schuchbauer Antal M.D.K.

kolrán

A ~~ut.~~ kolozsvári ut. Mihály tplom szóréte
Vachtigall Jánossal együtt.
önálló műve: a piarista tplom szóréte.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 457

M.D.K.

Anton Schuhbauer, szobrász

és Johann Nachtigall fejezték be Kolozsvárok ~~Anton~~ Johann König félbemaradt munkáit. Az ő közös művük a Szt. Mihály templom szószéke.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

191 old.

Schuchbauer Antal

és Wachtigall János folytatta König
János félbemaradt munkáit.
Közös munkájuk a kolozsvári ht.
Mihály templom nyugati része.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

152.l.

Schuchbauer, Anton

nobrán

Kolozsvári Szent Mihály-
templomban:

~~Háromkirályok oltára~~

~~Szt Katalin oltára~~

Szentháromság oltára

Nep. Szt János "

Vízkereszt "

Szónék Nachtigall
Jánossal kötösen.

Kampis Antal:

Szárádok. 1936. 210 l.

Schuchbauer Antal

diszitette, esetleg épi-
tette is a marosvásár-
helyi Toldalaghy-házat.

Kampis Antal:
Háradok. 1936. 211. l.

Földrengéskutató Nemzetközi Bővetség

V. 55.

Schuchbauer Antal

Nobrâss

irod

Kampisujabbmagyrobr

492. l.

MDK

Schuchbauer Antal

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 194o.

492.1.

Schuchbauer Antal

Nobrán

1.

Gerevich Emlékkönyv

173. l. - 187. l.

ALAPRAJZ

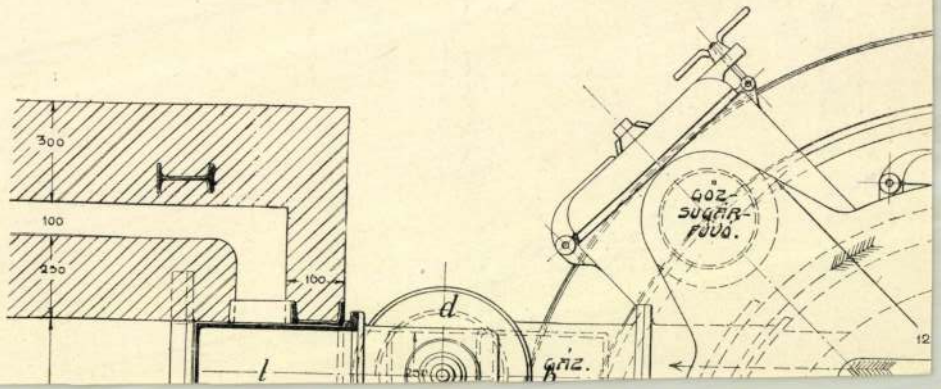

Schuchbauer Antal

nebrisz

laid

Gerevich Emlékkönyv

161. l. 163. l.

164. l. 168. l. 170. l.

T. 1453.

s részen és balra bányászok dol-
vezető magyaráz a három vendégnek,
ll égő fáklyával, jobbra pedig
kiknek egyike ül.

3.4 cm.

Schuchbauer, Anton

l.

Heklerling

115. l

Schuchbauer Antal

u obrazu

l

Hekler M M Tort

153. l.

kelta

Vasvard, VII. 240.

Schuchbauer Antal

rsobrait

l.

Hekler M.M. Tort

184. l.

Tanácsrendeletek gyűjteménye, budai és pesti

VII. 35.

Schuchbauer Antal
nobrán

wod

Grandpierre Edith
A Kolozsvári Szent
Mihály-templom.

Szépmüvèszet
1942. 114. l.

Schuchbauer Antal

Hobrás

lásd

Grandpierre Edit

A Kolozsvári Szent
Mihály templom
Bpest, 1936. 38
és Erd. Ll.

lának tataro-	200 "
restaurálási	200 "
reállitási	100 "
egü róm. kath. égeihez való	100 "
om helyreállitá- ás	100 "
a	6.000 "
.....	5.000 "
ó fényképekre	1.000 "
.....	4.000 "
.....	2.000 "
Átvitel :	50.500 P.

MNK

Schuchbacher

Szentháromság-oltár

Nep.Szt.János-oltár

Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Bp. 1936.

MDK

Schuchbacher Antal szobrász

oltár, 1747-5o.

Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Bp. 1936.

Schuchbauer Antal

Nobász

A marosvásárhelyi Toldalagi-ház plasztikai díszét, a Nobák stukkómennyezetét és egy kandallóját a XVIII. században fenti készítette.

KiP 58. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Schuchbauer

– Kobrák –

Készítette a maros-vásárhelyi ref. plébániatemplom négy apostol (nem evangelista?) kobrával díszített szószékét, melyet 1763-ban ajándékozott a templomnak gróf Bethlen Miklós.

KiP. 41. l

Európa: Film-, Könyv és
lapterjesztő R. T.

Ihrengezo u 36

Budapest,

V. ~~Rothermere~~ u. 12.

Schuchbauer Antal

Nobrátt

a marosvásárhelyi
Vk. plébi. templom
nőszéke 1763-ból

M. Kiss Pál: Marosvásárhely művelődés története. Marosvásárhely, 1943– 24. l.

A marosvásárhelyi
Toldalagi-ház plasztikai dísze, stukkói és egy kandallója fenti művel

u. o. 29. l.

895.

balra nézve látható. Rövid haja, ba-
"sz, szemöldöke összevegyült, szeme szür-
etvált. Ingének gallérja lehajtott; csokorra
vágott mellénye és kabátja fekete; szemü-
ába vetve viseli s inggombjainak száma
a: „Spindler L. 1893."

éreteí 52·5 : 38·5 cm.
jaúdéka 1900. május 31-én. (297/900).
7/900.

Schuchbauer Antal

a Kolozsvári Szt
Mihály templom.
barok oltarai

Biró József:

Erdély műemlékeinek
sorsa a belvederei dönt-
és utan. Kolozsvár,

1943. 10 l.

Budapest

Műemlékek Országos Bizottsága

IX. Ferenc Endre u. 10.

Schuchbauer Antal

nohám

l.

Bíró Erdkost

20, 57, 62, 63, 88,
90, 91, 104.

XLII. tábla

Schuchbauer Antal

l.

Biró Erdmüv

123, 124, 129, 133,
135, 261, 262. l.

12.
Szürcsölő, aranyozott ezüst. Teleki Mihály czímerével 1690-ből. Kiállította gróf Teleki László.

MARADT EMLÉKEK CSOPORTJA.

Schuchbauer Antal

Hebräer

l.

Bürgermeyerregi

38. l.

Lobbnor

10779.

keretbe helyezett tojásdad medail-
al, köpenyegben és nyaklánczon az
elirata fölül:

ENTISSIMVS
us

IV.
ROAT. ET
x Austriae,

i temporis, Coloniae 1652 Lib. VI.

Schuchbauer Antal

l.

Birógernyeszegi

106. l

Schuchbauer Antal

Hobrán

l.

Biró József: A

zsiboi kastély.

Bp. 1942. 5-l.

(Agnus Dei) 192
SENS *(Yonne)* székesegyház, faládika 158
SFĂRAȘU l. Farnas
SIEGBURG *(Rhein-Provinz)* ú. n. Anno-szövet 221
SIENA Opera del Duomo, oszlopfő 143
SIMIANE *(Basses-Alpes)* kastély kapuja 89
SIRMIUM oszlopfők 137
ŠIVETICE l. Süvete
SKALICA l. Szakolca
SOLTVADKERT *(Pest m.)*
—en talált zománcos tál (Nemz. Múz.) 261. jegyz
SOLVA 14
SOMOGYVÁMOS templomrom, épít. anyag 36
— torony. 42, 103, LXXXV,
SOMOGYVÁR bencés apátság 61, 69, 230
— templ., alapr, 29, 30, 70*
— oszloplábazat 154, CXXIII,
— a templom faragványai 117, 161, 177, CXXIII, CLIII, CLIV, CLXXXIII—CLXXXV
— griffes dombormű 189, CLIV

114
STRAUBING lom, oszlo
STREDA NA l. Bodrogs
STREI-SAN- Sztrigysze
ŠTVRORTO VE l. Csü
SUSA S. Gi
SÜMEG mel ka 9
SÜVETE *(Ši* r. k. te 228, 229
SVÄTÝ B HRONO benedek
SVÄTÝ JU NOM l.
SVÄTÝ MI mihályfa
SVINICA
SZABOLCS —i földvár
SZÁDOK *(S Nyitra* templ., a
SZAKADÁ

Biró József dr. a kolozsvári Far-
kas-utcai volt Faraczay-ház
homlokzati ablakszemöldökeit. Végre
a kolozsvári volt minorita-temp-
lom egyhori oltárait is csak Sch. Ke-
szithette, valószinűleg az 1770-es évek-
ben. E két oltár most a nagyenyc-
di minorita-templom disze. Élete
végének soráról, valamint halalá-
ról sem tudunk eddig bizonyosat.
1776. Hadadon dolgozott.

Biró kolozsvári szilhály

28-30. képekkel.

Schuchbauer Antal

szobrász.

Bevándorolt német volt Kolozsvárt, hol az 1740-es évektől dolgozott a Szent Mihály templomon. 1745 jun. 20. nősült Kolozsvárt. Neje Christina Ullin. Sch. 1720. körül született. Első ismert gyermekét 1746. okt. 8. keresztelik Kolozsvárt Vencel Antal nevre – Második gyermeke Borbála szül. 1749. ~~[illegible]~~ Kolozsvárt 1763 szept. 24 halt meg Vencel Antal nevű fia. 1762-től kezdve a marosvásárhelyi Toldalagi-házon, a legszebb itteni barokpalotán dolgozott. E ház padlásablakai, homlokzati díszei, menyezeti stukkói, kandallója az erdélyi barok legszebb hajtásai közé sorolhatók. E munkákkal való analógiák alapján több kolozsvári barok ház homlokzati díszeit tulajdoníthatjuk Sch.-nek. A kolozsvári főtéri gróf Kemény-ház homlokzatdekorációi minden bizonnyal a mester kezétől valók. Ugyanesak neki tulajdonítja tordits

Schuchbauer Antal

kolozsvári zobrist Nachtigall Jánossal együtt készítette az alábbi templom szószékét. 1740 1750 között.

Biró kolozsvári szilvál

47. l. (Keppel) 49. l. 50. l. 51. l.

Szerző Sch. műveinek tartja a kolozsvári piarista templom előtti téren álló Mária-emlékzobrot, melyet Kornis Antal gróf tartományi főbiztos állíttatott 1744-ben. Valószínűleg Nachtigall Jánossal együtt ugyanezek ő készítette a kolozsvári jezsuita templom szőnyörű szószékét, véli a szerző.

SCHILLER

BUDAPEST

VII., Erzsébet-körút 42.

Telefon: 45-3-51.

Női vagy **férfi kézzel** vagy **géppel varrott**

BŐRKEZTYŰK 4.90

az összes különleges divat fazonokban.

Minden pár keztyűért teljes szavatosságot vállalunk.

Schuchbauer Antal

A volt kolozsvári minorita templom Mária-oltára. Most a nagyenyedi templomban. Repr.

Bírókolozsvári ntMihály

32. l.

Schuchbauer Antal

Készítette a kolozsvári szent Mihály templom ~~[illegible]~~ Következő oltárát és nedig a 1) Három Királyok oltárát (ma szent József) 1747-1750, a 2) Szent András oltárát (~~ma~~ utóbb szent Keresztt-~~[illegible]~~ ma szent Teréz oltár) 1749-1756, 3) a szentháromság oltárt (mely jelenleg az EME régiségtárában van), 4) ~~a Vízkereszt oltárt~~ Nepomuki szent János oltárát. (mely jelenleg szintén az EME régiségtárában van) 1756-57. 5) a Vízkereszt oltárt.

Biró kolozsvári szent Mihály 53. l.
~~56, 57, 58. l. 59.~~ 60. l.

SCHILLER

BUDAPEST

VII., Erzsébet-körút 42.

Telefon: 45-3-51.

Női vagy **férfi kézzel** vagy **géppel varrott**

BŐRKEZTYŰK 4.90

az összes különleges divat fazonokban.

Minden pár keztyűért teljes szavatosságot vállalunk.

Schuchbauer Antal

nebrán.

l.

Biró József

Kolozsvári képeskönyv –

Bp. 1940. 16, 17. l.

29. l. 5. t.

Officina.

31. l. 18. t.

RANACCI, FRANCESCO (firenzei festő, 1477—1543)
íria halála
iromkarélyos felső díszítésekkel.
, tempera, olajjal aláfestve, 33·5 × 63·5 cm.

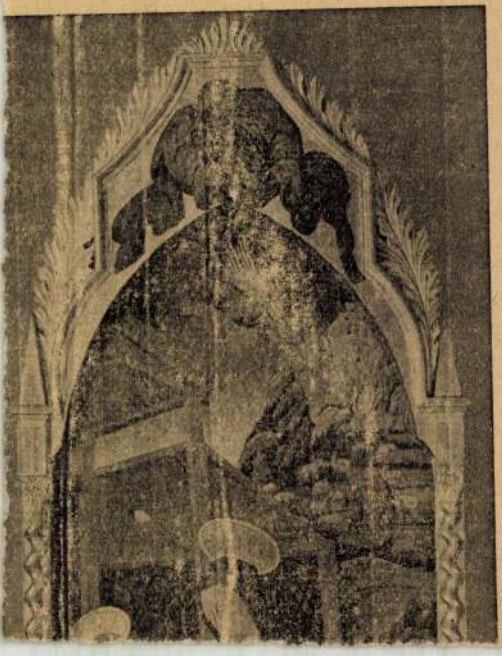

Schuchbauer Antal MDK

nohán 18 n.

Kolozsvárt, harozvásárhelyt, Nagyne-
benben, Hadadon dolgozott.

~~[illegible]~~.

Bíró József: Kolozsvár Zépekben Rp 1941
17.10.

Schuchbauer Antal MDK

sobrán

Kolozsvárott működött a 18 n-ban

A piaci nagytemplomot dinitette
(repr. 5.)
A jezsuita templom sióséke és stallumai
a Minorita fpl oltárai (Később Nagy emyedre Terültek) a jezsuita Tollégium elott
levő Mária-oszlop 1744.

Bíró József: Kolozsvár Tépekben.
Bp 1941 16.0

Schuchbauer Antal

marosvásárhelyi Toldalagi-ház 1762

Kolozsvári Mária-oszlop.

Genthon István:

Erdély műemlékei.

Szépművészet

1940. 8. l.

Schuchbauer Antal

vöd

Genthon Erdélymúr

24. l.

25. l.

A Nagyméltóságu Vallás és Közokta

Schuchbauer Antal

ingd

Rados Jenő: Kolozsvári műemlérek.
A m. kir. állami felső
építőipariskola 1941–
42. évi szimidei fel-
vételei [Bp 1943] 2. l.

12:11½ B			12:11½ A		
4.50	4.50	25 4.50	25 6.–	6.–	25.50
6.–	6.–	25 4.50	4.50	4.50	25.50

C

Schuchbauer Antal

wód

Radoskolorovumenul

r. l.

Bp. 942. II. 26.

Kedves Gyulám!

Válaszolok a feltett kérdésekre:

1.) A visegrádi célokra kiutalt 20.000 P. póthitel volt.

2.) A szombathelyi ásatásokra kapott 10.000 P szintén póthitel, e.címen még lesz 20.000 P., összesen tehát 30.000! [illegible] a 115.000 P-ös keretben.

Schuchbauer Antal

nobrász

Cáid

z

Entz Géza

A csíciókeresztúri

rk. templom -

Kolozsvár 1942,

7. l. 9. l. előtt, 13 l.

15 l.

Képekkel

~~Temető, gyúrói római~~

VII. 193

Schuchbauer Antal

Hobrász

lád okv

Entz Géza:

A csicsókeresztúri

rk. templom.

Kolozsvár, 1942

könyvtáramban

Schuchbauer Antal

szobrán

Esdélyi, barokk ~~ott~~ mester, oltárokat faragott.

A magyarországi műv. tört. I. 299.
Corvina 1970.

Schuchbauer Antal, szobrász

MDK

Erdélyben, mint oltárfaragó müködött a 18.sz.végén.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II kiadás. 448.1

Schuchbauer Antal MD K

sz. 1720 körül
szobrász

Erdélyben szélekörü oltárfaragó tevékenységet fejtett ki.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 404.o.

14

Schuchbauer Anton

Sáromberke, Teleki kastély, két szoba stukkódísze; Alsóidecs, ref. templom, stukkók.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben; Bukarest, 1970.

3221.

Schuchbauer Anton

1786: Kolozsvár: gr. Bethlen Gergely kriptájához egy sírkőcet farag címerrel és felírattal Komlód: az udvarház homlokzati kiképzése. Bögöz, ref. templom, Korda György lovasszobra a templom szószékkoronáján.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 322 l.

Schuchbauer Anton

1779-1782: Kolozsvár: Bánffy palota, a balkon griffes címere, a homlokzat szobrai és urnái, és ablakok kiképzése. 1780: Szeben: Otto Traun gróf síremléke

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben; Bukarest, 1970.

3221.

Schuchbauer Anton

1776: Hadad: Wesselényi kastély, az ajtó feletti címer és a hétoldalt elhelyezett feliratos kövek: Rédey Zsuzsanna épitőfiumköve.

Dj. Nagy Margit: Renaszánsz és barokk Erdélyben, Bucharest, 1970. 322 l.

Schuchbauer Anton

10

1771 Kolozsvár, ferences templom, Karl Engelshaus síremléke. 1771: Zsibó, Wesselényi kastély, a lovarda emléktáblája fölötti kőló.

B. Nagy Margit: Reneszánz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

322 l.

Schuchbauer Anton

1770. körül. Kaplyon. Szent Antal mellékoltár, a Haller kastély homlokzati kiképzése. 1770-es évek. Kolozsvár, minoriták templom két oltára (ma Nagyenyeden vannak).

D. Nagy Margit: Renaszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 322 l.

Schuchbauer Anton

1766. Csáki gorbó: Haller kastély, a kapu feletti három pobor. 1767: Csicsó keresztur, kat templom, főollár, Szent István és Szent László pobrai. 1768-70 között. Hadad: Wesselényi kastély, címerkő.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 322 l.

Schuchbauer Anton

1764 körül: Dés, kat. templom, Mária oltár. 1765 előtt. Szarvaskend, kat. templom, oltár, feszület. 1765 körül. Szamosújvár, örmény nagytemplom, ezüstoltár, Lászlóffy ház.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 3221.

Schuchbauer Anton

1757. előtt no: Szent Arnolfós fa dombormü. 1759-62 Marosvásárhely, Tolalagi palota, hombokzatdiszek 1760-as évek. no. Knöpfler hóz ablakok.

D. Nagy Margit: Renészánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

321 l.

Schuchbauer Anton

1750-es évek. Kolozsvár, Szent Miklós templom, Vízkereszt-domborművű. 1751-57. Ill. Szentháromság-oltár 12 szobor-ral és tabernaculum. 1756-1758. Ill. Nepomuki Szent János-oltár.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 321.

Schuchbauer Anton

1748-49. uo. Szent András oltár. 1749

Zsibó, a régi Wesselényi udvarház, emléktáblája. 1740-es évek vége, Déva, Magna Curia, kondolló, lépcső és erkély balusztrád.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 321 l.

Schuchbauer Anton

1740-50: Kolozsvár, Szent Mihály templom, szószékkorona. 1744. uo. Mária oszlop. 1745 uo: akadémiai (jezsuita) templom, szószék és stallum. 1747-50. uo Szent Mihály templom, 16 szobor.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1970. 321 l.

2

Schuchbauer Anton

Kolozsváron 1740-ben fel először a neve a Szent Mihály templom építkezésével kapcsolatban. 1734-után: Zsibó Wesselényi István epitáfiumköve.

Bj. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

321 l.

Schuchbauer Anton

(+1789) Szobrász a XVIII. század egyik legjelentősebb barokk mestere Erdélyben. 1719-ben született s Budáról költözött Kolozsvárra. Testvére Schuchbauer József képíró, a budai céh tagja.

Bg. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 321 l.

Schuchbauer Antal

művei a kolozsvári Szentháromság Mária oltárja; fekete-fehér reprodukció. (24 l.)

B. Nagy Margit: Renaissance és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

240 Ft.

Schuchbauer Zaton

müve a Nagyenyedi minorita templom egyik mellékoltárának részlete; Nagyszeben, részlet Traun Otto gróf sírem lékéről lehete-lehér reprodukciók, (235, 236 sz.)

B. Nagy Margát: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2401.

Schuchbauer Anton

A kolozsvári Bánffy palotához készített szobrai nem tartoznak legjobb alkotásai közé: a szobrok Apollo, Diana, Mars, Pallasz Athéne és feltehetően Zeuszt és Poszeidónt ábrázolják.

B. Nagy Margit: Renezánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2071.

Schuchbauer Anton

az időben Erdély leghiresebb barokk szobrásza faragta a kolozsvári Bánffy palotán a homlokzat istenszobrait s ezek közé elhelyezett nyolc urnát, az erkély címerét és az udvari erkélyt tartó három griffet.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

206 l.

Schuchbauer Anton

a korabeli Erdély legtehetségesebb barokk szobrásza faragta a hadadi Wesselényi kastély bejárata felett a kombinált cimert. Szerződéskelte: 1776. VIII.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

1841

M.D.K.

Schuchbauer, Anton, szobrász

Kolozsvárott és környékén működett a 18. sz. folyamán, mint a vezető mesterek egyika. Valószínűleg Budáról, került Erdélybe. Szerző közli a kolozsvári egyházi jezsuita templom szószékét (1760), és Severinus Pech-hel közösen készített kolozsvári Szt. Mihály templom lombban álló Három-Királyok-, és Szt. Kereszt mellékoltárait (1747-50, és 1756).

Aggházy Mária: Barockplastik in Ungarn.

Übers. Barbara Faragó

Bp. 1959. 29 l. 185 t.

18. old.

276-277., és 282. á

— 1. — M. D. K.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

(1720 – 1776)

1740 körül Kolozsvárott emlitik

1744. Kolozsvár, Mária - oszlop

1745. Kolozsvár, Szt. Mihály - templom szószék (Repr.)

1747 – 1750. No., Három királyok oltára (Repr.)

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

P271. l.

— 2. — M. D. K.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

1756. Szt. Kereszt és Szentháromság oltára (Kolozsvár Szt. Mihály t.)

1758. Uo., Nep. Szt. János oltár (Repr.)

Kolozsvár, jezsuita templom szószék és stallum

Kolozsvár, minorita templom oltárai (ma Nagyenyeden)

Agghány: Barokk szobrászat.. Ap. 1959.

./. I 271-272. l.

 M. D. K.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

1762 - 1774. Marosvásárhely, Tholdalagi ház

1763 - 1776. Hadad, Wesselényi-kastély, homlokzati címerek, park, díszurnák, stukkók, kandallók

1766. Csákigorbó, Haller-vár-kastély, kapuja Héraklészi ismás szobrokkal

Apgházy: Barokk szobrászat... Bp. 1859.

I 272.C:/.

 M. D. K.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

1771. Zsibó, kastély, lovarda-emlek-tábla kőlova

Déva, Magna Curia, konzolos, ballusztrados erkely, ablakszemöldökök, belső stukkók

Kapjon, kastély, griffek, sasok, török mellkepes szobrok

Agghásy. Barokk szobrászat... Bp. 1959

./. I 272. l.

 M. D. K.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

Kapjon, r. k. templom, oltár

Nagyszeben r. k. " Traun Otló gróf síremléke

Szarvaskend, r. k. templom, feszület

Gyulakhérvár, székesegyház, Immaculata oltár

Agghazy: Barokk szobrászat ... Bh. 1959

I. 147. 148. 253. 271. II. 58. 61. 67. 100, 112, 113, 127, 144. 145. 146. 148. 171. 183. 189. 237. 258. 259. 315. CCXXIII. CCXXXIV. t. CCXXXVIII.

SCHUCHBAUER Antal (1720-1776)

és Nachtigall János (1717k.-1761) a holozvári műhely két vezető mestere, a pesti hatást magába foglaló, polgári barokk-rokokót képviselik működésükkel.

Ágoházy hária: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960, TIT József A. szabadegyetemének előadásai 42.

hatásos gyógyszer
Togal
Rheuma | Ulöidegzsába | Ideg- és fölájás
Köszvény | Spanyolnátha | Hüléses megbetegedések nél.
Togal oldja a húgysavat, azonnal hat és a bajt közvetlenül gyökerében támadja meg! Bármily hangzatosan is dicsérnek más hasonló gyógyszereket, csak a Togal tud 6000-nél több irásbeli orvosi véleményt felmutatni. Togal semmivel sem pótolható! Egy kisérlet Önt is meg fogja győzni! Az összes gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 52. — A Togal-tabletta svájci készítmény

ki eléjük. Néhány tépett dolmányú, felkötött karu inszurgens vezeti a hosszú kocsisort s a szekerek szalmájából kinosan hangzik fel a szerencsétlen sebes katonák nyögése. A gyerekek félve olvassák: lehetnek úgy huszonöten, — az asszonyok meg jajongva kérdik: nem falubeliek-e? A bekötött fejü, puskaporfüstös tiszt komoran int, nem falubeliek, sőt inkább javarészt franciák, úgy szedték fel őket a csatatéren s most a falu gondjaira bizzák valamennyit.

— Hamar, asszonyok, mindegyik ház vegyen magához egy franciát...

Az özvegyasszony épp a kertjében dolgozgat s fényes álmait szövögeti a fia számára, — hej, beh szép is lesz az, mikor a gyerek a tündöklő medáliával mellén, teli zsebbel hazajön! Hallja a zenebonát az utca felől, de nem nagyon siet. Csak mikor a szomszéd leány kiáltását hallja: „sebesültek!“ akkor kap észbe. Fut ki a kapuba s ott egyszerre elakad a lélekzete. A tiszt parancsából épp akkor jár oda a ház elé egy sebesültet hozó kocsi.

— A fiam!? Az én fiam?!

A szomszédok dünnyögve csititják, az egyik inszurgens még leszól hozzá a lóról:

— Dehogy is a maga fia, néni! Mondom, nem falubeliek, nem a mieinkek ezek, hanem francok...

Az asszony azonban sehogy se tud megnyugodni. Az ő anyai szívében nagyot fordulnak az indulatok ezek alatt a rövid percek alatt. A háború való borzalmainak láttára egyszerre rombadőlnek dicső álmai s valami egészen különös rettegés fogja el. Nem arra gondol már, hogy fia aranyos palotába a király színe elé menjen, hanem csak arra, hogy Isten kegyelméből életben maradjon. Sőt efelől se biztos többé... Reszketve lép oda a ház elé zökkenő szekérhez s ahogy meglátja benne a szalmán a sebesült francia gránátos élettelen testét, feljajdul: mintha a maga saját fiát látná ott a ponyva alatt holtan! Valami borzasztó sejtelem, sőt tán annál is több: meggyőződés nyilallik a szívébe... micsoda is? Az, hogy valahol messze-messze tőle már az ő fia is így fekszik sebesülten! Összecsapja a kezét, ujjai szinte könyörgő imára kulcsolódnak, ahogy a francia fölé hajlik. Oly sápadt az istenadta, szeme lehúnyva, talpig vérben egész teste.

— No, néni, — szól a tiszt ellovagolva a ház előtt, — itt van hát a maga franciája is!

Ezalatt már emberek és asszonyok óvatosan emelik ki a kocsiból a sebesültet s féltő gyöngédséggel viszik be a házba.

— Hm, de hová is fektessük, néni?... Tudja mit? Hát persze, hogy oda a maga fiának az ágyába, úgy-e?

Vederszám hordják be a vizet s az özvegy reszkető kézzel kezdi kihámozni a beteget a véres rongyaiból. Nézik a segítők, még megigazítják a fekhelyét, aztán ki-ki hazasiet megtudni, mi újságot hoznak a többi sebesültek... Az asszony magára marad a franciájával. Szép legény, termetes gránátos, — ő meg-megszólítja, beszél hozzá gyöngéden, szeretetteljesen. De a katona alig hallja, lázban hánykolódik s idegen nyelven mormolgat érthetetlen, furcsa szavakat. „Istenem, Istenem!...“ — tör ki az anya szívéből s megint csak imára kulcsolja a kezét:

— Te szegény fiú, neked is van anyád valahol és ha az anyád most így látna! No, no, bízvást megnyugodhatnék, mert én nálam jó kézben vagy. Gondodat viselem én! Uram Isten, szentséges Mindenlátó, segíts rajtam...

Megáll egy percenetre, aztán tudja már, mit kell kérnie. Rajongó hittel folytatja fohászát:

— ...add meg nekem azt az egyet, hogy cserében aztán az én sebesült édes fiamat is ugyanily híven ápolja valami más jó anya!

*

Aggódó napok, szenvedéses éjszakák következnek. Szerencséje annak a francia gránátosnak, hogy tovább nem hurcolták azon a zötyögő parasztszekeren, bizony elpatkolt volna, ha az a jó asszony nem veszi gondjaiba! Ezt mondogatja a falu népe és bizony igaza van. Csudálatos, de való: az özvegy úgy ápolja ezt az ő idegen franciáját, mintha a tulajdon édes fia lenne! Nem mondja ő senkinek, de napról napra erősbödik benne a hit, a szent meggyőződés, hogy Isten mégis csak meghallgatja az ő fohászát s ha ő meg tudja menteni az életnek az idegen fiút, akkor az ő fia is meggyógyul annak az idegen anyának a gondozó keze alatt. Hisz jó az Isten, számon tartja ő az emberek indulatait és cselekedeteit! Telnek az órák, egymást váltogatják a veszedelem percei s a megkönnyebbülés pillanatai, míg végre egy kínos hajnalon az özvegy betegével együtt átszenvedi a döntő krizis minden gyötrelmeit. Különös... a jó asszony e hullámzások alatt olykor mintha egészen megfeledkeznék arról, hogy egy idegen beteg ifjú küszködik a fia ágyában előtte: a francia gránátos szenvedésében voltaképp a fiáért aggódik s mikor enyhülnek kínjai, úgy érzi, a fia is jobban van... Itt van végre a krizis utáni reggel, — a sebesült kinyítja szemét s ámultan néz széjjel a szobában s az özvegy boldogan csacsog: „No, jobban vagy, fiam?...“ Ő persze nem érti, mosolyogva vonogatja vállát s csak néz rá beszédes, hálás kék szemével. Pedig ő is szeretne valamit mondani, s mikor látja, hogy szóval semmire se megy, egyet gondol s köszönő szeretettel kezdi cirógatni az ágy szélén remegő kérges kezet. Az anya könnyezve bólint:

— Értem, fiam, csak azért nyugton maradj...

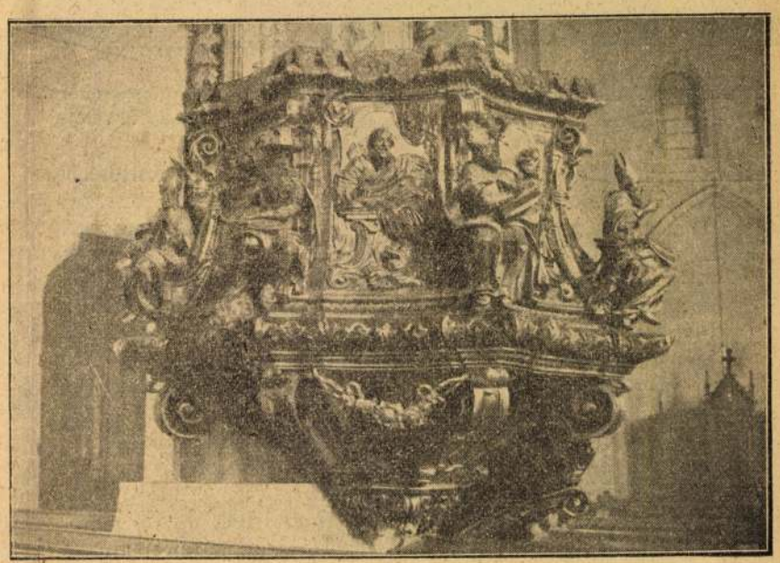

Nachtigall János: A Szent Mihály-templom szószékének corgusa.
(Fotofilm felv.)

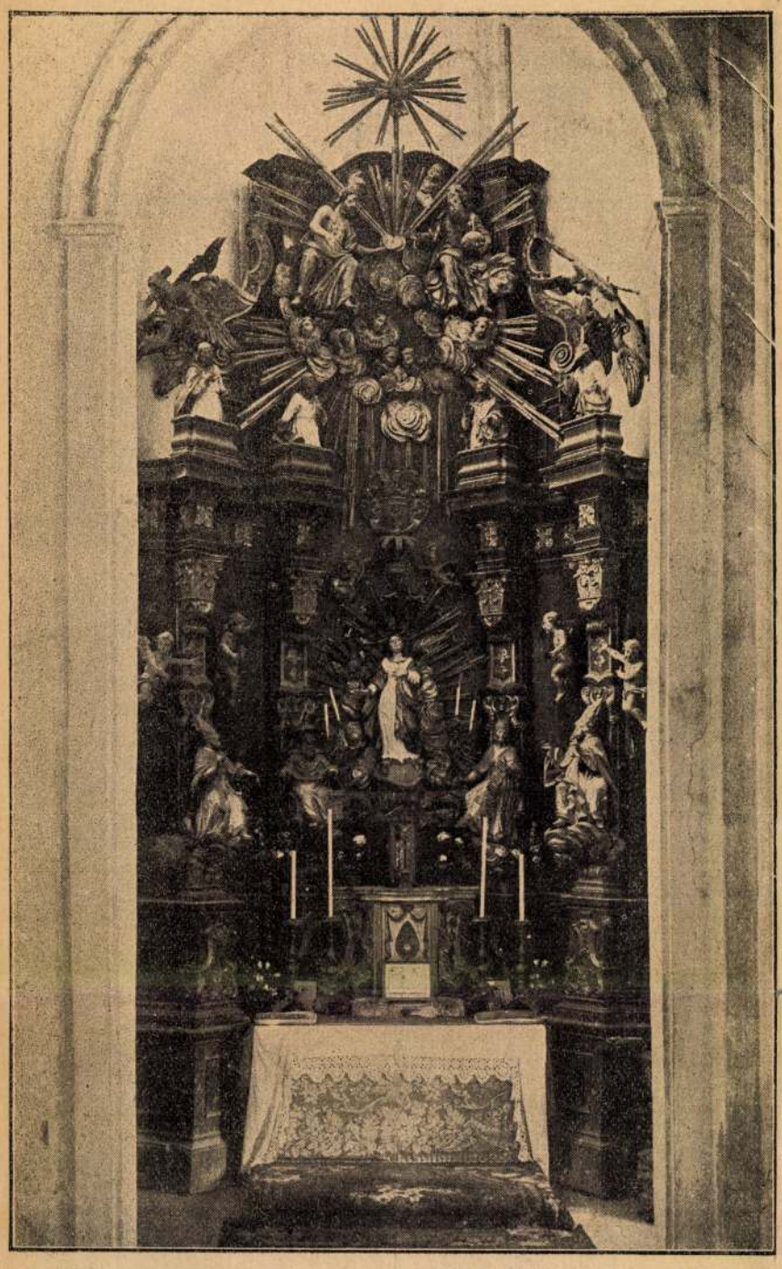

Schuchbauer Antal: A Szent Mihály-templom volt Szent Háromság-oltára.
(Dunky felvétele.

Hosszan néznek egymásra, gyöngéden, bensőségesen. Aztán derűsebb napok jönnek. A gránátos hamar visszanyeri ifjú erejét, immár órák hosszat azon mulatnak, hogy jelbeszéddel milyen jól ki tudják fejezni gondolataikat. Víg gyerek a szőke francia, akár csak az ő barna magyar fia, mikor néha-néha jó kedve kerekedik. Az anya mind gyakrabban áthivogatja a szomszédokat s büszkén mutogatja nekik az ő lábbadozó betegét. A látogatók helyeslőn bólogatnak:

— Szó ami szó, takaros egy legény! Van akkora, mint a nénémasszony fia... Hát aztán kapott-e már levelet a fiától?

— Nem én, — veti oda az özvegy gondtalanul, — de azért tudom én anélkül is, hogy ő is egészséges.

— Ugyan már, honnan tudná?

— Hát csak úgy érzem... Jó az Isten, úgy-e, hogy jó? — teszi hozzá az anya az ő franciájának a fejét simogatva.

Nos, a látogatók addig mulatnak a gránátos gagyogásán, míg a francia fiú egy napon végre egészen értelmesen magyarul felel meg nekik. Nosza van öröm! Legjobban persze az ápoló tanítója, a jó özvegy örül ennek, most végre megértetheti betegével, hogy voltaképpen neki is van egy fia a seregnél. Szapora szóval magyaráz neki sok mindenfélét, a gránátos tán meg se érti mindazt, amit mond, de azért résztvevően néz rá s egyre hálásabban szorongatja a kezét.

— Holnap felkelek, *mama*...

Újabb öröm az alázatos kis házban, — a francia fiú mankóján kimegy az udvarra s a lócára telepedve, boldogan sütkérezik a nyári verőfényben. Jól áll neki a pitykés magyar ruha, amit az anya a rongyos francia mundur helyett rá adott. Mintha csak rászabták volna... fia ruhája! A szomszédok hatalmas parolát adnak a gránátosnak, mikor meglátják:

— No, fiú, belőled még biz' Isten magyar legény lesz!

Hallja a gránátos, érti is és csak annál búsabban hajtja le a fejét. A jó asszonyra néz és töredelmes magyarsággal kezd bele a mondókájába: nem akar tovább a terhére lenni, megyen ő, mennie kell nemsokára... Mire a vendégek elmennek s ők ketten magukra maradnak, az özvegy nagyot sóhajt:

— Ej, ej, bizony sajnálom, fiam, ha oly igen hamar elmennél...

— Sohse búsúljon, néni, — legyint a könnyező gránátos, — meglássa, azon a napon, mikor én megyek, megjön helyettem a maga édes fia!

Az anya szeme felcsillan. Megragadja a francia fiú kezét:

— Úgy-e, hogy megjön?! Én is mindig úgy érzem, tulajdon azon a napon kell megjönnie, amikor te innen elmégysz. Mert jó ám az Isten...

Az anya valóban már is itthon látja a fiát, oly valóságosan látja, hogy szinte sajnálni kezdi ezt a francia fiút. Azontúl persze egyre kevesebbet beszélnek egymáscsal. Ülnek a lócán szótlanul, — a gránátos nyilván búsan hazagondol, az anyát viszont egyre jobban elfogja az édes fia utáni mondhatatlan vágy. Érzi a gránátos a helyzet súlyát, az állapot minden fonákságát s tudja, hogy nem várhat tovább: mennie kell. Ha nem is teljesen egészséges még, mankóján azért úgy, ahogy már elindulhat.

— Holnap, jó néném-anyám, holnap megyek!

Az anya sírva borul a nyakába. Aztán alázattal ül be a szobácska sarkába az imkönyve elé. Holnap... holnap végre itt lesz, meglátja az igazi édes fiát. Csak erre gondol s nem húnyja le szemét egész éjjel.

*

Nincs is vasárnap s ő mégis ünneplő feketébe öltözik. Imakönyvével kezében nyugodtan kiül a ház elé a kis lócára. Barázdás arca szinte eszelős örömtől súgárzik, ajka sebesen mozog, hisz megállás nélkül szüntelen buzgón imádkozik. A dologba menő falubeliek nagyot néznek, ahogy a házacska előtt elhaladnak:

— Nincs ma ünnep, néni!

— De bizony van, — felel ő ihletett komolyan, — a fiam jön meg ma!

— A fia?... Hej, boldog Isten, hisz csak hallanánk már valamit a mieinkről!

Furcsán néznek rá, de az özvegy csak annál kicsinylőbben mosolyog kételyeiken. Ő tudja, bizton tudja, minek kell ma elkövetkeznie. Ül a lócán és vár. Sejti, hogy ott benn búcsúra öltözködik a francia fiú, hallja a szobából a mankója kopogását, de azért el nem tudna mozdulni arról a lócáról. Szemét merőn függeszti a falu végére: arra fog jönni a fia. Dobog a szíve, majd megszakad.

És ime, van úgy néha, mintha igazán csudák mutatkoznának e földön: az utca végén a templom alatt egyszerre csak valóban lovasok jelennek meg. Lehetnek úgy négyenöten, szaggatott dolmányban, búsan ügetnek be a faluba. Az özvegy kezében remegni kezd az imakönyv, de azért cseppet se csudálkozik ő, csak épp készülődve simítja le ruháját. Látja, a síkoltó asszonynép mind fut a hazatérő inszurgen-

Pásztortűz 1935 febr. 15.

Schuchbauer, Anton

nevét és erdélyi munkásságát említi

Entz Géza recenziója B.Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben c.könyvéről.
Művtört.Ért.1971.3.sz.258-259.l.

FUNAR ÚJABB „HŐSTETTEI"

Egyetem és népszavazás

Kolozsvár lakossága, az egész romániai magyarság, nem kevésbé a kisebbségi jogok érvényesítését szívükön viselő román demokratikus erők mély felháborodással vették tudomásul, hogy Gheorghe Funar – saját hűbérbirtokaként kezelve a várost – a többségében őt támogató tanácsban megszavaztatta, miszerint népszavazáson döntsenek afelől, legyen-e magyar tannyelvű egyetem Kolozsváron. Különös, hogy a tömbben élő magyarság helyi autonómiájának érvényesítése ellen oly vehemensen fellépő RNEP-politika most éppen ennek az autonómiának a nevében szorgalmazza az országos érdekű, sőt esetünkben egyenesen az országok közötti kapcsolatokra kiható döntéseket. Senki nem vonhatja kétségbe a helyi közösségek azon jogát, hogy az adott közigazgatási egységet érintő kérdésekben ők maguk fejezzék ki akaratukat, akár népszavazással. A nyugati demokráciákban ez természetes. Csakhogy a népszavazás szükségességét meg kell indokolni. Amikor egy város vagy község népszavazással határozza el, hogy a területén ne építsenek mondjuk szemétégető üzemet, akkor megindokolja e döntés szükségességét, pontos adatokkal igazolja, hogy ez veszélyezteti a lakosság egészségét, szennyezi a levegőt. Kérdezzük azonban: egy kisebbségi nyelven működő egyetem mivel szennyezi a város szellemi légkörét, mi hát az **indok,** amely nélkül népszavazást sehol sem lehet rendezni.

A polgármesteri indoklás elmaradt, ha csak azt nem lehet hamis magyarázatnak nevezni, hogy egy ilyen intézmény a régi horthysta-kommunista egyetem felélesztését jelentené. Jó tudni ennek kapcsán a tényeket: a Bolyai Tudományegyetemet 1945-ben Mihály király aláírásával kiadott dekrétummal hozták létre. Így Kolozsvár polgármestere azt akarja elhitetni, hogy Mihály király horthysta vagy kommunista volt? A tanácsülésen, ahol a népszavazásra vonatkozó döntést hozták, ezt úgy magyarázták, hogy 1945-ben a szovjet csapatok itt voltak Romániában, így a király csak azt tehette, amit a kommunisták parancsoltak neki. Aki ilyet állít, nem ismeri a történelmet, nem tudja, hogy I. Mihály, igenis, ellenállt a szovjet nyomásnak annak idején a király „sztrájkjáról" beszéltek, ugyanis hosszú időn át nem volt hajlandó még a kényszer hatására sem aláírni semmit.

Városi népszavazásra igen sok példa van az európai demokráciákban, de egy egyetem működtetésére vonatkozó népszavazást még soha sehol nem tartottak. Megkérdezték-e a helsinkieket, akarják-e az állampolgárok 6 százalékát kitevő svéd közösség számára a svéd nyelvű Svenska Handelshögskolan főiskolát vagy a Sibellius Zeneakadémiát? Turkuban kikérték-e az emberek véleményét arra nézve, hogy svéd nyelven tanuljanak az Abo Akademin? Finnországban a lappok számára a Lappin Korkeakoula és a Lappenrannan Tenilinen Korkeakoulu Egyetemet népszavazással működtetik? Spanyolországban, Bilbaoban az urnák elé járult a lakosság azért, hogy meglegyen a baszkoknak az Universidad del Pais Vasco? Ugyanez történt San Sebastianban vagy Palma de Mallorcában? A katalán és kasztíliai nyelvű főiskolához népszavazásos jóváhagyásra volt szükség? Gallego nyelven csak a városlakók belegyezésével lehet tanulni a Santiago de Conpostela-i egyetemen? Belgiumban Gent város lakói döntöttek arról, hogy flamand nyelvű főiskola működjék? S horribile dictu: Cernoviti-ban, az ott élő románok jogos elvárását, azt, hogy egyetemük legyen, a polgármestertől kezdeményezett népszavazás határozza meg? Szónoki kérdések, mindenki tudja a rájuk adandó választ. Úgy látszik, hogy Kolozsvár korlátlan ura az amúgy is híres-hírhedtté tett várost ismét a „világon egyedülállóvá" akarja formálni.

A romániai magyarságot mélységesen sérti a kolozsvári népszavazás kiírása, ugyanis ez nemcsak a jövőre, hanem a múltra is vonatkozik. Történelmi múltunkról pedig semmiféle népszavazás nem dönthet. Tény ugyanis, hogy az erdélyi magyar felsőfokú oktatásnak messze nyúló története van, s ezt nem lehet urnába dobott szavazócédulákkal megváltoztatni, hogy a XVI. században, amikor az önálló erdélyi fejedelemség korában elkezdődött a felsőfokú oktatás megszervezése, sem „horthyzmus", sem „kommunizmus" nem létezett. János Zsigmond az 1565-ös országgyűlésen tűzte napirendre egy egyetemi fokú tanintézet megalakítását, s bár akkor ez a kezdeményezés nem sikerült, nemsokára, 1581-ben Báthory István már jezsuita egyetemet alapított Kolozsváron, majd 1622-ben Bethlen Gábor Collegium Academicum elnevezéssel Gyulafehérváron teremtett Európa-hírű főiskolát. 1733-ban a jezsuita rend feloszlatása után a piaristák fejlesztették tovább a kolozsvári egyetemet, mígnem 1872-ben most már a szó modern értelmében egyetem kezdhette el munkálkodását, s ez a magyar tannyelvű felsőfokú intézmény egészen az első világháború végéig nemzetközileg elismert oktatógárdával képezett ki nagyszerű szakembereket. A hiátus után a Bolyai Egyetem töltötte ki ismét az űrt, mindaddig, amíg 1959-ben a későbbi diktátor személyes közreműködésével meg nem szüntették az önálló magyar tannyelvű intézményt. Úgy látszik, Kolozsvár polgármestere a Ceauaşescu-féle intézkedéseknek lelkes híve – ne feledjük: a Napoca elnevezést, amelyhez Funar körömszakadtáig ragaszkodik, ugyancsak a scorniceşti-i hős adta –, a diktátor szellemét továbbra is őrizni kívánja azzal, hogy ezt a másik „hőstettét" a magyar tannyelvű egyetem megszüntetését, ismételten vállalja, sőt a választópolgárokat félrevezetve még „demokratikus" színezetet is akar adni ennek azon az alapon, hogy „döntsön a nép". Ezzel tabula rasá-t akar csinálni mindabból, amit az itt élő magyarság alkotott a művelődés felvirágoztatásáért, el akarja hitetni, hogy nem volt itt egyetem soha, csak „hortyzmus" meg „kommunizmus". Hogy kik építették azoknak az épületeknek a többségét, melyekben most a Babeş-Bolyai Egyetem működik, kik alapították az Egyetemi Könyvtárat, amely nélkül aligha lenne elképzelhető mai szinten a felsőfokú oktatás, hogy élt egy gr. Mikó Imre, akinek vagyona belefolyt az egyetembe, hogy létezett az Erdélyi Múzeum Egyesület, amelynek egész állományát, gyűjteményeit a mai kolozsvári egyetem használja? Ugyan kérem, ez mind semmi – így gondolkodik a város mai ura –, hadd mondják ki a többségükben a hegyeken túlról idekerültek (akiknek vajmi kevés ismeretük van az erdélyi magyarság régebbi és jelenlegi művelődési erőfeszítéseiről), szükség van-e erre a múltra. Mert hiszen ennek a történelmi múltnak a meghosszabbítása lenne a kolozsvári magyar egyetem.

A Funar-módra gondolkodó városatyák egy dologról feledkeztek el: az általuk kezdeményezett népszavazás azok körében, akik leginkább érdekeltek az egyetem-ügyben, már megtörtént. Több mint 200 000 aláírásunk van, az itt élő magyarság legkülönbözőbb rétegei kérik a Bolyai Egyetem újraindítását. Egy város lakosságának egy része, kompetens-e egy ilyen döntés meghozatalában, vagy az a **kétmilliós közösség,** amelynek szüksége van az egyetemre. Aligha lehet a helyi autonómia szükségességének elismerésével szembehelyezni azt, ami egy jóval nagyobb közösség akarata.

Dr. Balázs Sándor

Abberáció és gyengeelméjűség

Funar polgármester aberrációi címet adtam egy nemrégiben közölt írásomnak, amelyben elítéltem e minősíthetetlen polgármester felelőtlenségét, aki arcátlanul úgy találta a helyi közúti forgalom egyes „megvalósításait", mintha azonosak lennének mindazzal, ami ezen a téren nyugaton tapasztalható.

Hogyha ezt a hazug értékelést jobbadán aberrációnak vélhettük-nevezhettük, újabb intézkedéseivel, amelyekkel a magyar és a román konzulátusok és a Bolyai Egyetem újraindítására irányuló népszavazást kívánja lenyelettetni a várossal, íme, a rá jellemző könnyelműséggel most egy hatalmas lépést tett egy olyan tett elkövetése felé, ami a tébolyodottsággal határos.

S mivel egy ilyen súlyos diagnózist bizonyítani kell, a következő kérdésekbe igyekszem belesűríteni demonstrációmat:

– Miként vélheti Funar Gh. helyi érdekű kérdésnek a konzulátus közös érdekű problémáját, mely közvetlenül érinti és érdekli a román államot abban, hogy baráti kapcsolatai legyenek közvetlen szomszédaival?

– Miért véli Funar Gh. a kolozsvári magyar egyetem (mely a múltban létezett) megnyitása vagy meg nem nyitása regionális kérdését municipiumi problémának?

– Honnan fertőződött meg Gh. Funar oly elítélendő és gyanús könnyedséggel az alkotmányellenességnek azzal a betegségével, hogy helyi szintű referendumot szervezzen országos vagy regionális kérdésekben?

– Hogyan egyeztethető össze e nyilvánvalóan magyarellenes aktus Funar Gh. nyilatkozataival, hogy tudniillik nincs semmi baja a magyar etnikummal, csak úgymond az udémérista szélsőséggel?

– Funar Gh. miért nem érti meg egyszer s mindenkorra, hogy kimondottan ügyviteli-gazdálkodási hatáskörrel rendelkezik és nem azzal, hogy közvetlenül bekapcsolódjék ama nacionalista-szélsőséges-sovén tevékenységbe, mely felbecsülhetetlen kárt okoz Romániának a nagyvilágban?

– Mi, kolozsváriak, meddig fogjuk még tűrni e szánalmas perszóna és hasonszőrű társai tébolyult tevékenységét, hogy továbbra is foltot ejtsenek városunk arcán az ország lakossága és a nemzetközi közvélemény szeme láttára?

– Meddig fogjuk még elviselni, hogy az országban és a nagyvilágban ujjal mutogassanak ránk a Gavra–Funar–Medrea–Moţiu politikai kommandó meggondolatlan és elmebajra valló tettei miatt?

– Miért nem szervezett Funar Gh. hasonló népszavazást akkor, amikor Romániában létrehozták a többi konzulátust, különösképpen a nemrégiben Szebenben létesített német, a temesvári olasz vagy a konstancai görög konzulátus esetében?

A román–magyar kapcsolatok vonatkozásában a népszavazás kiírására vonatkozó, aberránsnak nevezett határozat árnyalására egy hasonlattal élnék: tiszteletben tartva az etnikumok százalékos arányát, mintha egy nehéz-, illetve pehelysúlyú ökölvívó mérkőzésen asszisztálnánk egy olyan bíró (Funar Gh.) engedékeny tekintete sugarában akinek halvány gőze sincs e sport szabályairól és a sportszerűségről!

És egy utolsó, elemi, de fájdalmas megállapítás: meddig engedhető meg, hogy ebben az európai igényekkel fellépő, önmagát demokratikus államnak óhajtó országban olyanok kerüljenek a városházák, prefektúrák, a kormány, a parlament vagy a köztársaság élére, akik nem rendelkeznek kompetens orvosi szakvéleményezéssel fizikai és lelki-szellemi képességeik épsége tekintetében?

Funar Gh. polgármester esetében mindenképpen szükséges volna egy ilyen orvosi bizonylat kibocsátása.

Ébredj, Románia!

Dr. Octavian C. Buracu

További információk:

1. Lesz népszavazás Kolozsváron, Szabadság, 1993. május 1.
2. Pálkovács István: Funár bácsi a hatalom játékszere, Temesvári Új Szó, 1993. május 1.
3. Pálkovács István: Népszavazás konzulátus és egyetem ügyben, Temesvári Új Szó, 1993. április 29.
4. Népszavazás Kolozsvárott? Jelen, 1993. május 4.
5. Németh Júlia: Tizenegymillió egy népszavazásért, Szabadság, 1993. május 4.
6. Állásfoglalás, Temesvári Új Szó, 1993. május 19.
7. B. Kovács András: A kolozsvári egyetem, RMSZ, 1993. május 26.
8. (Nits): a kolozsvári 8-as pont, Szabadság 1993. április 24.
9. Tófalvi Zoltán: Merénylet a kultúra ellen, Erdélyi Napló 1993. június 24.
10. Funarkodások, Brassói Lapok, 1993. május 7-13.

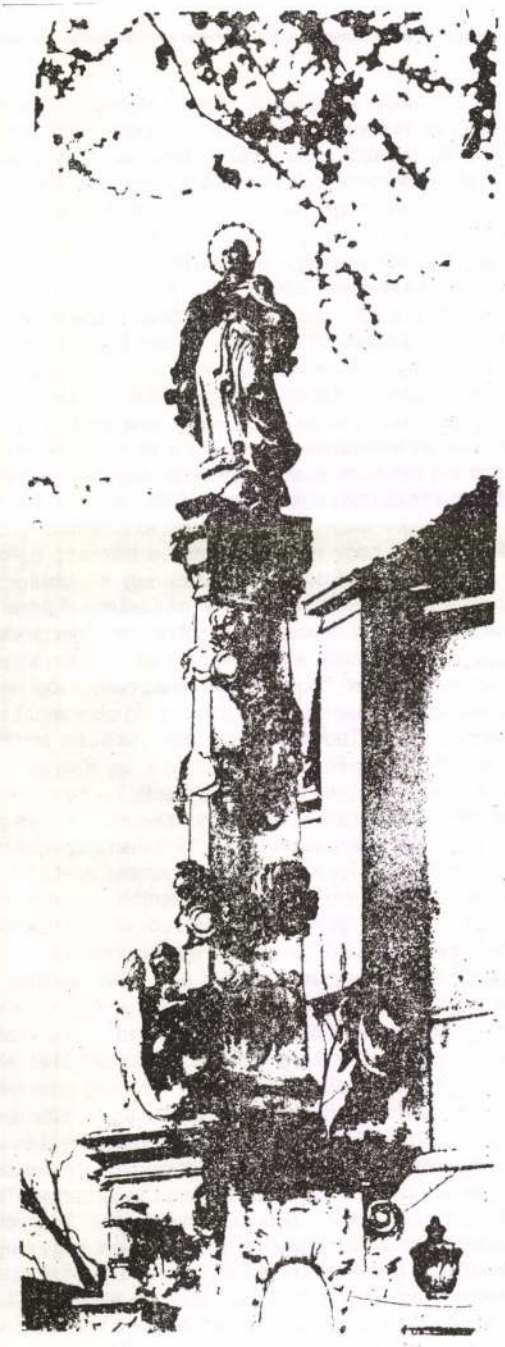

Fogadalmi oszlop – Mária-szoborral, a Szent Péter templom mögött (Schuchbauer Antal szobrászművész alkotása 1744-ből)

Schuchbauer József

l. Schoenkörpcsárosháza

100-l-

YAR
TÉSZET

MUZEUM ÉS ISKOLA

ZETI TÁRSULAT

E.

. MINISTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL

AMILL.

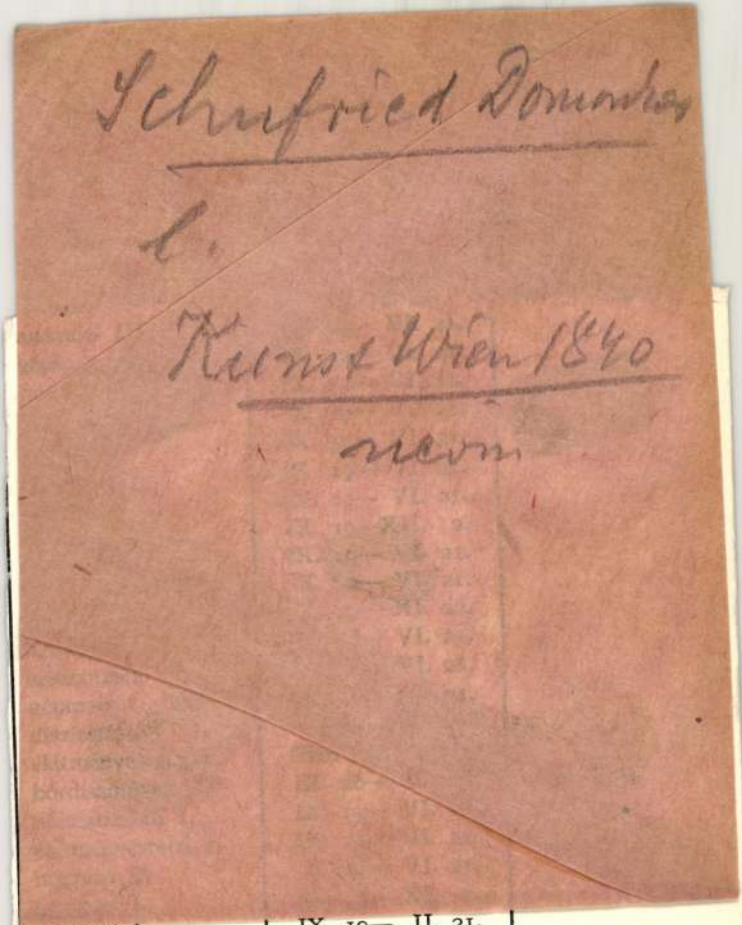

gépipari I.	IX. 19— II. 21.
mintázó A)	X. 10— VI. 21.
mintázó A)	IX. 19— VI. 21.

Nieberl József	géplakatos tan
Ohmann János	statiszt. ellenő
Orbán József	kőszobrász seg
Orlof István	géplakatos segé
Oster Lajos	betűszedő tanc
Pál Ferenc	kőszobrász tan
Pál Mihály	kőszobrász seg
Panácz István	férfiszabó segé
Pap József	bádogos tanon
Papp Béla	könyvkötő tanc
Patkós Sándor	szobafestő segé
Pávich Béla	cinkografus seg
Pelzl András	—
Penicka Edith	nőiszabó segéd
Pencz Lajos	fogtechnikus
Penczinger József	könyvkötő segé
Pesády József	faszobrász segé
Pesti Vince	rézműves segéc
Péter Mária	—
Péts Ferenc	kőszobrász tanc
Piesnik János	műszerész segé
Piringer György	ötvös segéd
Pisák Magdolna	nőiszabó segéd

Schuhmann Ferenc

építész

1881. Budapest

Amerikai Egyesült Államok

713
II.—905.

yi nyomda Budapest.

SCHUCHBAUER Antal szobrász

1744-ben hr.Kornis Antal által csináltatott fogadalmi oszlopa 1980-ban a Farkas u-és Egyetem u. találkozásából áthelyezce a Magyar u. Szt.Péter templom mögé

GÁÁL György – VINCZE Zoltán: Kalauz a régi és az új Kolozsvárhoz. Kolozsvár : Korunk, 1992 114-115

M. D. L.

SCHUCHBAUER József festő

1753-ban szerepel Pesten

Garas XVIII. 74. 147, 250. l

Schuchbauer József

1753. festő esketési tanu Budán.

Schoen Arnold: A bpesti központi városháza. Bpest 1930. 100. l.

ivód

Biró kolozsvárisszelinhely

— 29. l.

10.??

Ng

dr. Szentiványi Gyula ur

VI Szónoli u 98

Bp.

Schuchbauer József

Festő-aranyozó

Pest XVIII. ty.

l.

Tanulmányok Bp.

Multjából. III. k

159. l.

HIRDETÉSEK

Schuchmann Zoltán, ipari művész

Képviselőjelölt

↗ DK

–: A Hazafias Népfront képviselőjelöltjei 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. febr. 2.

SCHUCHTSCHÜZ, Matthias Zörnner

Barin 1652

Ars, 1997 237.

l kerek falán
ɔzzáépített új
ısú s faragott
csúcsíveskori
ɔmlokzatán a
első kapu bal
ɔeli csúcsíves
akkal, ennek
rom harang a
judice Moler
t bástyaszerű
m az ezzel
homlokzatán
alacsonyabb
k ormán s az

Suchy Adalbert

festő

I. Ferdinánd császári és Király magyar tábornoki egyenruhában

Színesen rajz.

Lemberger

57. tábla.

Schuczteuffel György

festőt 1555 ben a nagy-
szebeni városi tanács
megbízza, hogy a város
látképét fesse.

W 275 l.

SCHUCZTEUFFEL *György*, festő a XVI sz.-ban Nagyszebenben, hol 1555. a városi tanács azzal bízta meg, hogy a város látképét lefesse.

E. gy. II. 728 l

Georg Schuczteuffel

festo

1555.

lásd

Wchw. 701.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Schutzteuffel Georg

1555 festo

TROD.

W 125 l

SCHUCK Ede építész M.É.K.

a siofoki üdülőszálló tervezésénél Csángó András építész munkatársa

Magyar Építőművészet 1962/3. 31-3[illegible].1.

Schudich Lajos

Müvenet 1911. 390

Schodits

Csallóköz - somorjai lelet VII. 152

Schmidich Lajos

1907/8 - 1910/11

Ferkópzomfoiskóvk

130. C.

Schuechmacher, Alexander

Hans Schuechmacher
müncheni ötvös fia,
meghalt magyarországi
vándorutján 1614-ben

Mihalik Sándor

Németországi magyar
ötvösök

MAGYAR MUVESZET
1937. 318. 1.

Schueler Lörinc

1527. Kassa.

wód

z

Kmetty 93. l.

Schüeller Vilmosné

W. Béla

festő

IX. Kinizsi u. 17.

MKSz 1947

Schuemann József

1818

d.

Eperjessy 1929

14. l.

Ferenczi Zoltán VIII. 115.

Schuester Gáspár

budai ünegesmester

1723

l.

Ságünegesipar

191. l.

Schuester Caspar

császári puskamüves

háztulajd. a budai

várban 1696-ban

Vas Budanémet

103. P.

A vallás és közokt.m.kir.mi

1908 évi 22795 szá

III.c.

ügyoszt.

Méltóságos

báró Forste

a müemlékek ors

Folyó évi októb

iratára való hivatkozással

Schuester János

gerencsér 1751.

cród

z

Iványi Béla dr.

Cimeres és egyéb pecsétek a keszthelyi hercegi levéltár tolnai részében. Veszprém, [1943] 19. l.

Schuff H.P./Hanz Petter/,asztaloslegény

Győrben 1674.1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Mainz:Schuff
H.P."2 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz.Évkönyve

Schuff H.F./Hans Fetter/, asztaloslegény

Schuff,Hanz,Fetter,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke:"Schuff,Han3,Fetter,Mainz,1675.".
119.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztalosleginyek Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz.Évkönyve

Schufried Dominik

l.

Mel Estkeit

186-1.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

MDK

Schufried D.

M.Nemz.Reneszánsz Társ. 2. sukc. 1923.

Schüfried, Dominik
festo"

Wien

Der Ungar 1843. jül. 28.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmón

Schuger Antal, kőfaragó

Lehetséges, hogy az ő keze alól került ki Keszthelyen az 1749-ben készült Nepomuki Szt. János és az 1772-ben készült Szt. Florián szobor. Siremlékével rokon 345. old

Pécsely Piroska: Egy soentmargitai kőfaragó család Keszthelyen 345. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

JOHANN SCHUGERL, pékmester

Franz Zutrum az ausztriai Kindbergben született 1840-ben. 1858-ban kezdte meg vándorlását, és 1871-ben fejezte be szülőfalujában. -1862. szept, 18-a és 1865. majus 7-e között a soproni Johann Schügerl pékmesternél dolgozott. 154. old. 25, jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Schuhajda Mátás
1. Szigeti XII. 626

mérnök,
isképrajzoló

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

yezem:

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

SCHUHBAUER Antal nehm

Toldalagi kár kandallójának
nehordeni 18 n. második fele

Kerentes Gyula: Marosvásárhely régi
épületei. Muh, 1998 119.

24. Rokokó kehely, ar. ezüst, bécsi bélyeg
paténával.

25. Szent Perigrinus particula üvegburában, úrm
rézkeretben, ezüst veretes fekete fatalpon. XVIII.

26. Üvegszekrény, aranyozott rokokó czikorny
10-25 alatt felsorolt tárgyak.

27. Kehely, ar. ezüst, rokokó, paténáján vésett Ist

28. Kehely, ar. ezüst, rokokó, zománcz festésű
augsburgi bélyeggel, szív alakba foglalt J. T.
XVIII. sz.

29. Kehely, előbbinek párja.

30. Két ezüst csengettyű, az egyiken bécsi bél
másikon ilye jel:

31. Haskó J. prépost gyűrűje zafirkővel, zomán
XVII. század.

MDK

Schuhfried

Magyar Studio II. 55.1.

Schuhknecht

Vaséptitő.

Esztergomot a XVIII. század elején Schuhknecht tabornok helyezte, ujra védhető állapotba, amde Küchel bamberghi építész vélemenje szerint az egész anuka nem sokat ért, mert a köszeli Tamás-hely fetőt intézhető tanúdas csakhamar végezne vele.

Lyka Károly: Egy német építész utazása Magyarországon 1737 ben.

Budapesti Szemle

1929 okt. 2. l.

hulhaus.

Fig. 17 b.

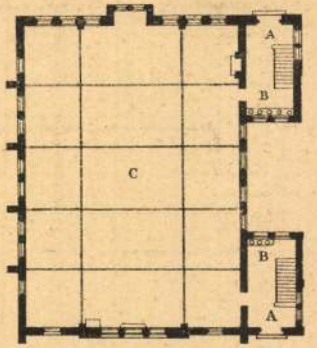

A = Eingänge.
B = Waschstände.
C = Classe.

Fig. 19 c.

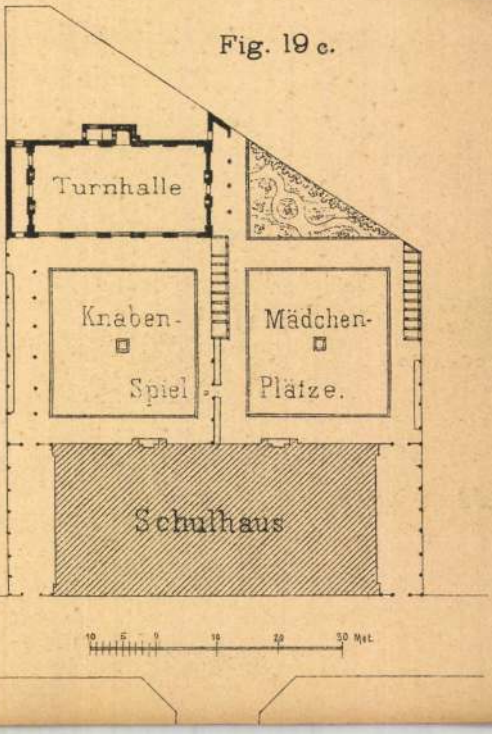

e für Knaben,

SCHUHMACHER Frigyes Könüves

Runt, 1810

Horváth Zoltán: A soproni és sopronbánfalvi molnárcsaládok és malmaik története. Sopron, 1993 272.

86
87

88

nter 89
een 89
the screen 89
by pointing to it 89
ocument on the disk 89
k 91
t document 91
91
Queue 92
enu 92
93
f copies, or binding width for the current document 94
f copies, or binding width for all documents 94
locument 94
er 95

d fonts 95

Schuhmann Karól

beési épitész

Cárd

Reiher Agostont

Schuhmacher Frigyes, kömüves

Kuszti kömüves kömüves 1810-ben Sopronban, a Kuruodombon szélmalmot akart épiteni. Engedélyt kapott ra. 11.old.

Csatkai Endre: Adalékok az első soproni vasut történetéhez. 11.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

M.D.K.

Schuchmann János, gyöngyösi kőnyolkotó

1783-ban a gyöngyösi megyéhez és a város számára dolgozik. 1789-ben 3 forint munkadíjat kap.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397. old.

SCHUCHMANN János gyöngyösi könyvkötő. 1783-ban a gyöngyösi megyeház és a város számára dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Schuhmann Károly bécsi épitész

Tervezte a temesvári izraelita templomot, amelyet Reiher Agoston és Ferdinand együtt épitett 1863-64-ben.

Pesty Frigyes: A temesvári izraelita templom.

Vas.Ujs.1864. 76-77.l. Képpel.

MDK

Schuhmann Károly bécsi épitész

Pesty Frigyes: A temesvári izraelita templom.
Vasárnapi Ujság 1864. 77.l.

Schuhlmeister Antal

osztrák festő

U. 3944.

vod

Bakos Ákos: Kettészakadt a magyarországi görögkeleti egyház. Az Est. 1933. aug. 6.

fenti készítette a pesti görög templom ikonosztázionja festményeit 1791–92. ben. vagy a XIX. s. elején ??

élet forgatagában sohasem szabad n
nyait az életnek nevelhesse és azok

Az ipari termelés sajátossága, l
kodó szellemi iránynak megfelelő
Ennek külső megnyilatkozásának f
korok művészete, formaképzete kim
is, mely azt eredeti vagy átalakított

Úgy ennek anyagát, mint a mo
és technikai vonatkozásban tartalma
szakiskolává történt átszervezése a

Könyvtárunk *szakok szerinti katalóg*
bizonyos időkben *megnyitása a nyilvános*
A tantestület tagjainak szigorúan kö
zásra való kikűldése.

A menza továbbfejlesztése több ing
Pesti épületünknek *központi fűtéssel*
használhassuk és a jelenlegi szénlifttől sz

Tantestületünk egymásközötti, valam
kívüli *értekezést* szolgáló alkalmak inter
jövetelek és kirándulások útján.

fegyvert vihet mindegyik : egy nyilat, ha nyilat visz; egy kardot, vagy egy kopját, de semmiből se kettőt.

Abu Obeidah vállat vonitott.

— Legyen ugy, ha neked igy tetszik.

— S csak hadd legyenek egyszer kinn a a pusztán; hadd legyenek egyszer Damaskus határán tul, majd az én dolgom lesz őket utolérni.

— Nagy dolgod lesz vele. Ha türelmed eltartott volna odáig, mig az utolsó pontra érek, megtudtad volna, hogy a szabadon bocsátott őrségnek általunk három napi előny engedtetik s három nap előtt üldözésükre senki meg nem indulhat közülünk.

Kaled közel volt hozzá, hogy sirjon dühében.

— Igazán jól gondoskodtál róluk Obeidah. Igazán jól. Elláttad őket minden jóval. Ők sok derék igazhivő muzulmánt korán elküldtek a paradicsomba. Mohamed nem gondoskodott azoknak szerencsés utjáról jobban, mint te az ő gyilkosaikról. Hanem még egyet mondok. Irásodban az van, hogy vihetik magukkal kincseiket. Jól van, vigyék. Aranyat, gyöngyöket, prémes ruháikat, a mennyit elbirnak; de átkozott legyen minden harapásom, ha e mellett egy falat kenyeret engedek nekik magukkal vinni; mert az nincs a szerződésben kikötve.

Kaled aljas nevetéssel kisérte ez ötletét. Abu Obeidah arcza nem változott meg.

— Csalatkozol Kaled. A próféták történetében meg van irva, hogy mikor Mohammed üldözői elől futott, egy özvegy-asszony utolsó darab kenyerét adá neki a pusztában, és e darab kenyér volt a legnagyobb kincs, mely a földi jók között a prófétának adatott. Tehát a kenyér kincs, meg van irva.

Kaled elsárgult bosszujában.

— Azért mégis el fogom őket pusztitani, hörgé düh-rekedt hangon, s ott hagyta Abu Obeidaht.

A szent szüzek éneke odabenn egy percz mulva Istent magasztaló, hálaadó hymnuszra változott.

Damaskus meg volt mentve a végpusztulástól.

(Folytatása következik.)

Hirlapirodalmunk a 19-ik században.

Második közlés. 1831—1840.

(Folytatás.)

Vegyes tartalmu és képes lapok ez időszakból:

„*Fillértár*, mindennemü közhasznu ismeretek terjesztésére kiadta és nyomtatta ifj. Schmid Antal, Pozsonyban," szerkeszté Balásfalvi Orosz József (ki egyszersmind a 2-dik évfolyam kiadója). Megjelent 1834 mart. 1-től — 1836. febr. végeig minden szombaton egy 4-rét iv, számos kőnyomattal. Czélja az életre megkivántató s valóban hasznos tárgyak közlése és tudományos oktatás. Egész évi folyam ára 5 ft., postán 6 ft. p. p. (Tud. Tár. 1835. V. 231. VIII. 211. 1836. X. 195. 1837. XVI. 473.)

Vajda Péter Wigand Ottó által Lipcsébe hivatván, ott a „*Garasos Tár*, közhasznu ismereteket terjesztő lapokat" inditotta meg 1834-ben, fametszetekkel 4-rétben. Évi folyam, 52 szám ára 3 ft., ezüst; mely azonban külső akadályok miatt még azon évben elakadt. (Uj. Ismeretektára VI. Pest. 1855. 512. — Tud. Tár. 1835. VII. 211. — Honmüvész 1834. I. 30. lap.)

Az aradi tudakozódó intézet hirlapjaiból 1840. jun. 20-ától „*Aradi Hirdető*" czimmel s mulattató részszel is, felsőbb helytartótanácsi engedelemből, minden szombaton egy szám jött ki ½ iven. Aradon nyomtatta Schmidt József, félévi ára 2 ft. p. p. (Tud Tár. 1841. Liter. 490.)

Időszaki folyóiratok :

„*Tudományos Gyüjtemény*," 1817-ben keletkezett. Pesten Trattner-Károlyi tulajdonos kiadásában és betüivel jelent meg 8 ives havifüzetekben, rézmetszetekkel. 1828—1832-ben szerkeszté Vörösmarty Mihály. 1833—1836. Horvát István, ki igen számos oklevéllel és történeti adattal gazdagitá. 1837-től maga a kiadó Károlyi István, ki a lap eredeti tervétől eltért, a mennyiben forditott czikkeket is felvett gyüjteményébe. 1837-iki folyamáról igy nyilatkozott egy akkori tudósunk : „Ezen tüdősorvadásban sinlődő musa még folyvást „Koszoru"-san jelenik meg; de mily hervatag, porrá száradt ez a koszoru! Dicsérjük, hogy a Gyüjt. a vas szükségnek engedvén, már most bővebben, mint sem vallja is, szedi anyagát a külföld tudományos táraiból. Meguntuk már azt a *négy forintos* eredetiséget!" — 1840-dik évi folyama velinen jelent meg. Melléklapja : „*Koszoru*, szépliteraturai ajándék," minden hóban egy iv, járt 1821-től fogva. Előfizetők száma : 1831 : 835. 1832 : 832, 1833 : 867, 1834 : 887; 1835 : 824, 1836 : 816, 1837 : 750, 1838 : 600, 1839 : 264, 1840 : 269. Ára 5 ft. 36 kr., póstán 7 ft. 12 kr., p. p. egészévre. (Figyelmező. 1837. II. 22. sz. 352. 1838. I. 4. sz. 68. — Uj Ismeretektára. IV. 387.)

„*Felső Magyarországi Minerva*. Nemzeti folyóirás." 1825-ben keletkezett Kassán, szerkeszté Dulházy Mihály; megjelent Ellinger István betüivel és költségén negyedives kötetekben 8-rét. Ára 6. R. ft. velin papiroson 10 R. ft. ezüstben. 1836. végével megszünt. — 1831-től fogva munkatársait egy jól kidolgozott ivért egy aranynyal dijazá. (Tud. Tár. 1837. XVI. 2-ik része 473. — Figyelmező 1838. I. 8. sz. 127.)

Thaisz András, több tudóssal egyesülve 1831-ben uj folyóiratot inditott meg Pesten, „*Sas*, vegyes tárgyu iratok az olvasni és tudni méltó minden ágaiból" czim alatt, s ezt folytatta 3-lk kötetig Cserneczkyvel, a 12-ig önmaga, a három utolsót pedig Felapáti Molnár Sándorral. (I—VIII. k. 1831 IX—XII. 1832 XIII—XV. 1833. 8-adrétben.) E folyóiratban közremüködtek a szerkesztőkön kivül : Kis János, Lassu István, P. Thewrewk József, A. Balogh Pál, Petrovich Frigyes stb. Wigand Otto kiadó az irókat egy egy ivért 20 ftal v. cz. dijazta; minden kötet 10 ivből áll, nyomtatta Landerer; 6 kötet előf. ára 4 ft. p. p. póstán 5 ft. (Uj Ismeretektára VI. 337. — Tud. Tár. 1834. III. 205. 1835. VI. 243. Kritikai Lapok I. 118—120. — Figyelmező 1840. II. 446. — M. t. t. Névkönyv 1841. 76.)

„*Kritikai Lapok*." Bajza József inditá meg ezen még 1826-ban tervezett folyóiratot, melyekből, szövetkezve a kor nyomosabb kritikai capacitásaival, mint Kölcsey, Vörösmarty, Toldy, Szontágh, Csató, Kállay, stb. 1831 — 6-ig hét füzetet adott. (1-ső füzet 1831-ben, 1833-ban egy második kiadás; 2. és 3. 1833; 4. 5. 1834; 6 füz. 7½ iv, 7-ik hét iv 1836-ban 12-rétben Pesten). Jeles elméleti és biráló czikkeken kivül, nem kevés vitázat is töltötte be e füzetek lapjait, melyeknek jó szándéku czélja az irodalom Augias istállójának kitisztitása volt, különösen az irói tekintély és zsarnokság országának lerontása s egy tisztán az ész, helyes műelmélet és finom izlés törvényein alapuló kritika meghonositása. Az 1-ső füzet nyomatott Trattner-Károlyinál Pesten, a többi Budán az egyetemi nyomdában. 1—5 füzet ifj. Kilián György könyvárus tulajdona. (Uj. Ismeretektára I. 400. Tud. Tár. 1835. VI. 228. VII. 196. 1837. XVI. Literat. 473.)

„*Muzarion*." Uj folyam. 1833. 1-ső füzet. 167 lap. 8-rét. Pest. Hartleben Konrad Adolf tulajdona; több nem jelent meg. (Tud. Tár. 1835. VI. 228.)

Guzmics Izidor, bakonybéli apát a hittudományi magyar irodalomra uj kort deritett a szelid s felvilágosult szellemü „*Egyházi Tár*" által, melyet 1832-ben nyitván meg, elhunytáig szorgalommal folytatott, s hol igen becses theologiai értekezései jelentek meg. (1—5 köt. 1832—1834-ig. 6. 7. 8. 1835—1836, 1837-ben a 9. 10. köt. 1838-tól 6 ives havi füzetekben képekkel, Pesten 8-rétben a kiadó Beimel nyomdájában). Guzmics halálával az 1839. nov. és dec. utolsó füzeteket Briedl Fidél szerkeszté. Az egész évi folyam, négy ívnyi 12 füzet 2 ft. 24 kr. pp. (Uj. Ismeretektára IV. Pest 1852. 109. — Tud. Tár III. 202. 1835. V. 228. 1839. VI. Liter. 443. — M. t. t. Névkönyve 1841. 52. 55.)

Szalay Imre veszprémi kanonok 1832—1834-ben „*Magyar egyházi beszédek gyüjteményét*" adá ki 6 kötetben, s maga is több jeles alkalmi egyházi beszédet készitett. (1-ső kötet. 1832-ben II—V. és az I. 3-ik kiadásban 1833; — VI. és V. 2-ik kiadásban 1834. Pesten 8-rétben) 1840-ben, uj folyam 1-ső kötete Budán 8-rétben, jelent meg. (Uj. Ismeretektára. VI. 256. Tud. Tár. 1834. I. 250. 1835. VI. 242. VII. 209. M. t. t. Névkönyv 1842-re 60.)

„*Egyházi folyóirás*." Kovács Mátyás adta ki Pesten, 1832-ben az 1. 2. kötetet; Oswald Ferencz pedig 1834-ben a 3—4. k. n. 8-rétben Beimel nyomtatása. (Tud. Tár. 1834. III. 203. IV. 268. 1835. V. 228.)

Salamon Ferencz Kolozsvárott 1833—4-ben adta ki „*Erdélyi Predikátori Tár*" első 3 füzetét 8-rétben képekkel (IV. — VI. füz. 1835—6 ban; VII. VIII. füz. 1837. IX. 1839-ben) nyom. az ev. ref. coll. mühelyében, egy füzet ára 1 ft. p p. Főtárgyai : egyházi beszédek és agendák. (Tud. Tár. 1834. IV. 268. — V. 1835. 228. VII. 209. 1838. XX. 394. 1840. Lit. 478.)

„*Egyházi beszédek gyüjteménye*." Kolozsvárott Barra Gábor kiadása 1837-ben 2 füzet; egy füzet ára 56 kr. p. p. (Tud. Tár. 1838. XX. 394.)

„*Mezei Gazda*," nemcsak a mezei, hanem házi gazdaság minden ágaira kiterjedő folyóirás. Angyalffy Mátyás bocsátá közre 1832-ben hasznos eszközök rajzával, de nem viheté többre 6 füzetnél gyüjteményét, Pesten, 8-rétben. (Bárthy : Magyarok Emléke. Buda 1836. I. 233. — Tud. Tár. 1834. III. 201.)

„*Gazdasági Tudósitások*." Kiadta a gazdasági egyesület. Bizottsági ügyelés alatt szerkeszté Kacskovics Lajos gazdaságegyleti titoknok. 1837-ben két füzet; 1838-tól négy füzetes évifolyam ára 2 ft. Pesten Trattner-Károlyi betüivel 8 rétben nyomatott. A gazdaságot nem egyedül gyakorlati, hanem tudományos szempontból is tárgyazzák e füzetek. — Melléklapja 1840-től a „*Rohonczi Közlemények*", Vállas Antal szerkesztése mellett. (Uj. Ismeretektára. IV. 576. — Tud. Tár. 1838. XX. 393. — Figyelmező 1837. II. 49. sz. 1840. I. 302. Bibl. Ért. 1840. 3. — M. t. t. Névkönyv 1840. 184. 1842. 57. 63.)

„*Magyarország bortermesztését s borkészitését tárgyazó folyóirás*. A szőlőbirtokosok, mivesek s mezei gazdák számára." Schams Ferencztől. 1-ső füzet 1836; 2-ik 1837 ben. Pesten Landerer betüivel 8-rétben. E folyóirat németül is megjelent, egy füzet ára 30 kr. p. p. — (Figyelmező. 1837. II. 80. Tud. Tár. 1837. XVI. Liter. 474. 1838. XX. 393.)

„*Orvosi Tár*." Bugát Pál tanár, és dr. Schedel Ferencz 1831-3-ban adták ki Pesten 8-rét 12 kötetben képekkel; négy kötetes évi folyam ára 5 ft. p. p. (Tud. Tár. 1834. I. 247. III. 199. 1835. VI. 1237.)

A magyar tudom. Akademia 1833 nov.-ben tartott nagygyülésén egy tudományos encyclopaediai folyóirás megindítását elhatározta, mely kiterjeszkedjék : „az emberi tudás minden ágaira, leginkább azonban a jelen idő haladásaira, irányul pedig az vétessék, hogy azon hazánkfiai, kik külföldi folyóiratokat nem tarthatnak, müveltségi szükségüknek ebben némi pótlékát leljék; ezen kitüzött czélnak megfelelő, akár eredeti, akár forditott czikkek felvétettek. Az értekezésekhez, melyek a folyóirat főrészét teszik, vegyes közlések czim alatt bibliographiai s egyéb mindennemü, a tudományokat s müvészeteket, tudósokat, müvészeket, s ilyetén intézeteket illető tudósitások járulnak. Ezen rész egyenesen a szerkesztő gondjai s felelőssége alá volt rendelve. A munkálkodásra minden tud. t. tag nem köteleztethetett, s igy a folyóiratot az egész társaság nem is a maga saját munkájának nyilatkoztatta. Igy keletkezett a „*Tudomány-Tár*," mely 1834-ben indult meg, szerkeszté Schedel (Toldy) Ferencz, évnegyedenkint egy kötet jelent meg 8-rétben kőmetszetekkel, nyomaott Budán, az egyetem betüivel. — Ára 4 ft. p. p. finom papiroson 6 forint, velinen 7 forint 36 krajczár. — 1836-ban szerkeszté Csató Pál. — 1837. elejétől fogva a Tud. Tár szerkesztése két rendes tagra, ugymint Luczenbacher Jánosra az „Értekezések" és A. Balogh Pálra a „Literaturai rész" bizatván, mindeniknek 200 ft. évdij rendeltetett. Az első része alaposság és tartalmasságra, — második pedig a külföldi literaturát tekintve, — gazdagságra felülmulja minden eddigi, e rendbeli folyóirataink. Ezen évben nyomatott belőle 700 példány és ára 4 ft. volt. 1838-ban 5 ft. 36 kr., postán 7 ft. 12 kr. pp. — 1839 től fogva 6 ives havi füzetekben jelent meg, ára ekkor 5 ft. volt, postán küldve 1 ft. 36 krral drágább. (Tudománytár 1834. I. k. a boritékon 1835 VII. 212 X. 1836. XII. 232. 1838 XX. 392. Figyelmező. 1838. I. 8 sz. 127.)

„*Themis*" Értekezések a jog körében. Szerkeszté Szalay László. 1-ső füzet 1837-ben 91 lap; 2-ik 1838, 80 lap; 3-ik 1839-ben 78 lap. — Pesten 8-rétben. Heckenast sajátja; több nem jelent meg. Tárgyszeretettel és tárgyismerettel szerkesztett gyüjtemény. (Figyelmező 1837. II. 136. Uj. Ismeretektára. IV. 549. Tud. Tár. 1838. XX. 392. 1840. Liter. 478. M. t. t. Névkönyve 1840. 188. 1841. 60.)

*

„*Budapesti Szemle*“ Heckenast Gusztáv költségén 1840-ben megjelent az 1-ső és 2-ik kötet n. 8-rétben, erős velinen, számos bibliographiai s egyéb mellékletekkel, némely angol reviewek módjára, fűzve; előfizetési ára a négykötetes évifolyamnak (összesen 80 iv) 10 ft. ezüst; szerkeszték b. Eötvös József, Lukács Móricz, Szalay László, és Trefort Ágoston; tervrajzuk szerint különös tekintettel lesznek a kor és társaság életkérdéseire, s hogy az ezek iránti szükséges figyelem meg ne osztassék, a szépliteraturának kizárását szükségesnek vélték. (Figyelmező. 1840. I. 241.)

Heckenast Gusztáv könyvárus és kiadó Pesten 1840-ik évtől kezdve egy rendezett egyetemes „*Bibliographiai Értesitö*“-t, mint könyvkereskedői munkásságának organumát, Magyarország és Erdély számára adott ki, melynek első számát január végével több ezer példányban ingyen osztá ki, és azontul rendesen és havonkint folytattatott, 8-rétb. félives havi számokban szerkeszté lfj. Wigand Károly, nyomtatta Landerer Lajos; évi folyam ára 20 kr. pp. (Figyelmező, 1839. II. 260.)

(Folytatása következik.)

A Budára vezető porondozott uton termetes kofák kinálják az ősz fagyos gyümölcseit; emitt gesztenyesütők, virslisek versenyezni látszanak a fölött, melyiknek torka harsányabb. A pereczes boszankodni látszik a kintornásra, mert a sipláda éles harsonája mellett szerény sípjának hangja néma lesz.

Az út mellett a jégen egymásután csuszva buktatja föl egymást az apró nemzedék; e fürge csoport sokaknak mulatságot szerez, de a csuszkálókat egy nagy bajuszu, izmos karu férfi nézi legnagyobb megelégedéssel, hogy miért, könnyü kitalálni, ha látjuk, hogy a talp kopására ügyel legjobban.

Lovagja karján a hölgy csak félve lép a sikos talajon; a gondos anya féltve gombolja összébb gyermekén a felöltönyt, mig némely patiens nélküli orvos a meghülésből eredt betegségek egész sorát látja szeme előtt elvonulni s épit magának a jég hátán is fellegvárakat.

Ez alatt beáll az est. Az utczákon kigyulnak a lámpák. Hajdan is örömtüzeket gyujtottak; akkor, hogy fénysugár üdvözölje a legnagyobb királyt: most, hogy békén haza sétálhasson az átfázott polgár. Buda tornyaiban megkondul a harang, épen mint ezelőtt négy századdal; akkor, hogy örömre talpra lármázzon minden lakót: most, hogy az éj és nyugalom szavát hirdesse a fővárosnak.

gattak, és azok helyét, még a kövezett kocsiutat is, a három hónapos korszak buján termő füvei, és cserép- s téglatöredékkel annyira ellepte, hogy augusztus elején a szó szoros értelmében keresni kellett a város bejárását. Az akkor romban hevert épületek közül már valamennyien szebb külsővel támadtak fel, és csak két kaszárnya, — egyik a pétervárади kapuval szemben, a másik, sarkával a disztérre nézve, várja az Orpheust, kinek hangjára a kövek épületté alakuljanak; soká is fognak hihetőleg várni, mert a hadi budgetben is megismerkednek már azon tétellel: deficiente pecu — deficit omne nia.

A hamvaiból feltámadt épületek legnevezetesebbike kétségkivül a régi Hunyadi vár, melyet állitólag Hunyadi János épitett 1443. évben. Az épület sarkai kétségkivül igen régiek, és igazolni látszanak azt, hogy oly jeles embernek köszönik létezésüket, mint Hunyadi János. Ezen Hunyadi vár az 1849 ki ostrom alatt legtöbbet szenvedett, és átalakitása sürgös szükséggé vált. Az átalakitás megtörtént vegyes byzanti-mór izlésben, és külsejére nézve valóban érdekes épület, mely hatalmasan megczáfolja azon vélekedést, hogy a hadipénztár pénzén csak „kaszárnya-stilus“-ban szoktak épiteni. A Vasárnapi Ujság valamelyik korábbi évfolyama a régi Hunyadi vár rajzát hozta már, valamint az átalakitott épület rajzát is, ha jól emlékszem, Wertler Mátyás közleménye szerint. *)

Volt azonban Temesvárott egy terület, melynek az ostromlók ágyui nem ártottak, hanem beépitetlen levén, igen rég időtől fogva várta azon szerencsét, hogy a város csinosbulása érdekében figyelembe vétessék. Ez valahára megtörtént 1863 év elején. A helybeli izraelita község eddigelé oly helyiségben végezte isteni tiszteletét, mely sem az e czélra illő külsővel nem birt, sem a számban, vagyonban, tekintélyben gyarapodott község állapotának meg nem felelt. Ennélfogva az izraelita község a Janicsáry családtól és a temesvári kegyesrendiek kollegiumától megvásárolván két házhelyet, elhatározta, hogy erre korszerü templomot épitsen.

Az épitkezés fölött hosszasan folyt a tanács-

A Duna jegén 1864 januárban.

A Duna jegén.

Mátyás királylyá választatásának négyszázhatodik évnapján, január 24-én roppant embertömeg tolongott a Duna jégtükörén, mintha e nap a visszaemlékezés napja lett volna a rég mult idők azon egyik legfényesebb szakára, midőn a Rákoson tanácskozó honatyák hosszas vitáihoz a Duna jegén álló 40,000 magyar harczos, eget rázó riadása adta a döntő szavazatot.

Az ország dolgait intéző nép helyét azonban ezuttal csak a mulatni vágyók csoportja foglalta el, s miért ne keresnénk néha egy kis mulatságot e szomoru világban? Az 1864-ik év első hónapja oly rendkivüli és állandó hideggel köszöntött be, a minőre régóta nem emlékezünk, s mely megérdemli, hogy emlékét fentartsuk.

És e napon a befagyott Dunán elég tárgy volt, mi a szemlélőnek is mulatságot szerzett. A korcsolyázók serege, kipirult arczokkal villámgyorsasággal repült el mellettünk, s ha az ügyetlenebbek közől egy-egy néha fölborult, vidám kaczajban tört ki a sokaság. A más baján sokszor szeret nevetni az ember.

A temesvári izraelita templom.

Közösen elismert tény, hogy Pest után Pozsony és Temesvár a haza legrendezettebb, hogy ugy mondjam, legvárosiasb városai. Az utazóra, ki Pestről délfelé utazik, kivált Temesvár physiognomiája tesz kedvező benyomást. Maradjunk ezen benyomásnál, és ne vizsgáljuk, vajjon ha szorosabban behatnánk a viszonyokba, ha közelebb megtekintenők, mi van ezen physiognomia mögött, akkor is megtarthatnók-e ezen kedvező benyomást? vagy nem. Az utolsó forradalom elzajlása után, a belváros sok magán és középülete megrongálva találtatott, de még a bejárás is a várba, a három hónapi ostrom következtében, ugyszólván felismerhetlen volt, mert midőn a vár kapui 1849 april végén bezárattak, a külvárosokat a belvárossal egybekötő szép fasorok levá-

*) Lásd V. U. 1860 : 27. számát.

kozás, minthogy az épitési bizottmány még 1862. évben megalakult, és a czél mindamellett 9 hónapon át a hajótörés veszélyének volt kitéve. Ugylátszik, hogy egyeseknek erélye, valamint az 1863. évben bekövetkezett inség siettették a munkát, ugy hogy ez csakugyan foganatba vétetvén, Schuhmann Károly bécsi épitész terve szerint, még 1863. évi őszszel fedél alá került.

Az ide mellékelt rajzból kivehető, hogy a temesvári izraelita templom, a pestinek mintájára, habár kevésbbé nagyszerüen készül. A temesvári templom összes költségei, ide nem értve a szentséghely kiállitását, 70—80,000 ftra fognak rugni, és az mindenesetre Temesvár egyik kiváló diszét fogja képezni. Az épités kivitelét Reiher Ágoston és Ferdinánd temesvári épitészek vállalták magukra, közreműködvén Glenc Fredy épitész is, ki képünk rajzát is készité.

Remélhető, hogy az izraelita templom 1864. évi septemberig tökéletesen felépül, a midőn is felszenteltetvén, vallásos rendeltetésén kivül egyszersmind emléke lesz hivei egyetértésének és áldozatkészségének. *Pesty Frigyes.*

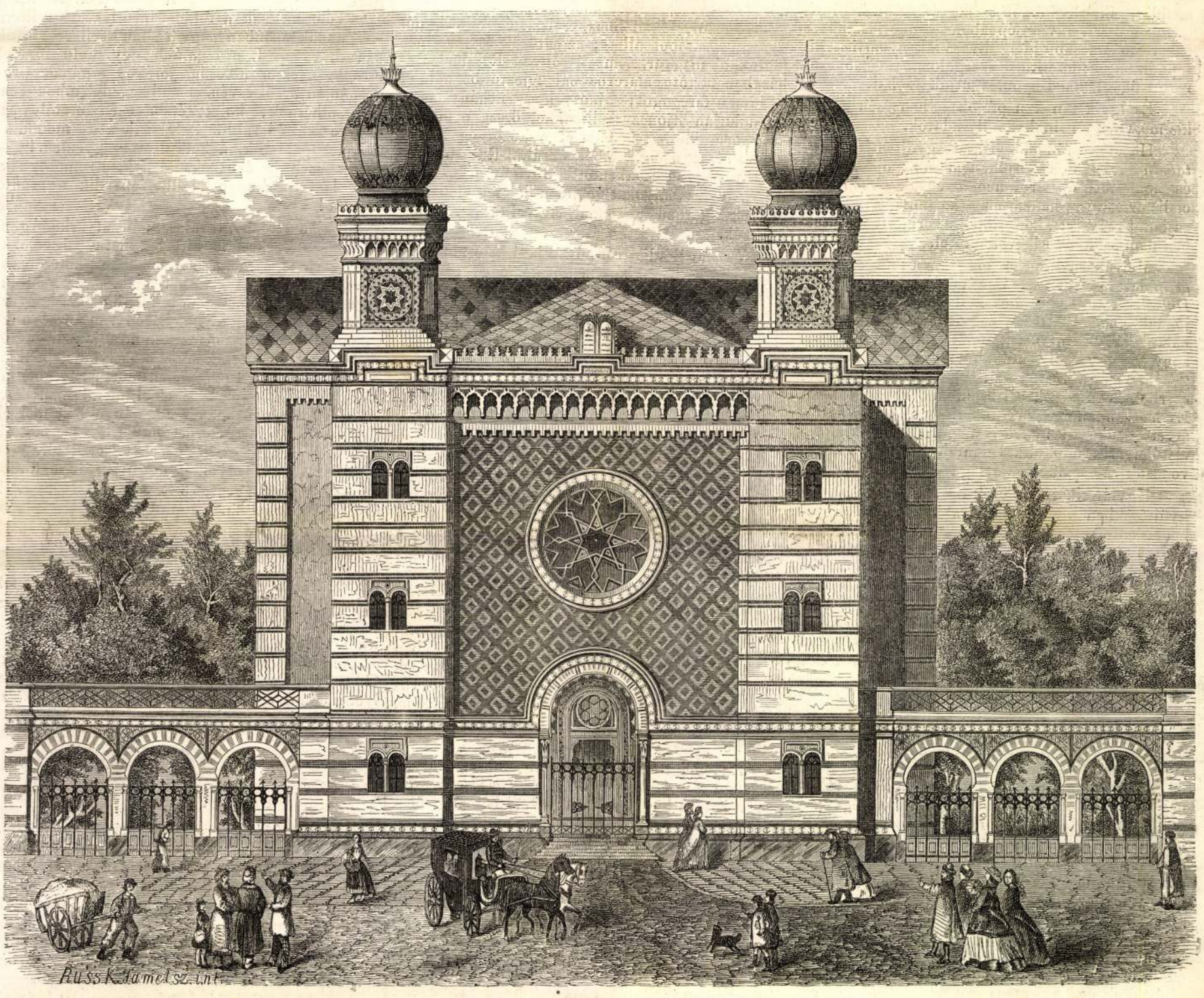

Temesvári uj izraelita templom.

Egy kis megjegyzés az „Alföldi népbabonák“ czimü gyüjteményre.

A Vas. Ujság ez évi 3-ik száma 34. lapján mutatványt közöl Szántay Aladárnak az „*Alföldi babonát* tárgyazó gyüjteményéből,“ mely mint a jegyzetben mondatik, „nemsokára a Kisfaludy társaság kiadásaiban fog megjelenni.“ — A tárgy érdekénél fogva szabad legyen őszinte ügyszeretettel legalább e mutatványhoz képest addig is egy pár jóakaró megjegyzést tennünk.

Ki a „*magyar Mythologiát*“ csak némi figyelemmel lapozgatta: tudni fogja, mire valók az ily gyüjtemények. De egyébkint is a népnek belvilága, — gondolkozási s érzelmi körének áthatóbb felfogása végett jelentékeny adatokat szolgáltatnak ezek az észlelgető tudományosság számára, — és nem csupán az elméleti tudást gyarapitják, hanem a néppel való gyakorlati bánásra vonatkozólag is sokban alkalmas tájékozók. Kiket a néppel egy vagy más oknál fogva közelebbi érintkezésben tart hivatali feladatuk, pl. lelkészek, orvosok, stb. tudják mi hasznát vehetik oly ismereteknek, melyek a nép bensőbb szellemi mozzanatait átalán s igy nemcsak ép érzelmeit s józan gondolkodását, hanem egyszersmind előitéleteit, babonás szokásait, balhiedelmeit, szóval: egészséges és kóros lelki müveleteit tárják elő.

Ennélfogva több tekintetben hasznos törekvésnek mondható, hogy *Riehl*-nek (l. Die Naturgeschichte des Volkes és különösen 1. kötet; Land und Leute, érdekes müvét) sokban igen figyelemre méltó példája nyomán nálunk is mindinkább ébred a sürgelem a végett, hogy a magyar népnek „*természetrajzát*“ mind élethübb, mind élesebb vonásokban feltüntessük. Csak aztán a kellő alapossággal s minél lelkiismeretesebb hüséggel történjék az ily törekvés. Hisz elég példából láthatjuk, hogy a fonák s felületes vizsgálodások sokszor több kárára vannak a tudománynak, mint javára. Ugyanis, ha az igaz tudományosság a legpará nyibb dolgokban, pl. a természet tömérdek alakzatainak s erő-nyilvánulatainak legcsekélyebb jelenségei, legfejletlenebb tárgyai jellemzésében is a lehetőleg pontos meghatározásra törekszik: hogy ne igyekezzék ilyesre a népisme tárgyalásában ugy, mint melytől az elméleti tudáson kivül még sokoldalu gyakorlati kezelés is irányt vehet? Mert hisz miért ne mondhatnók ki, hogy bizony sok egyében kivül még a törvényalkotóknak is elég tanulni valójok van az alapos népismertetésből? Ideje is volna, hogy népünknek valódibb felfogása nyomán mérsékelnők ama szélső véleményeket, melyek majd illetéken tul dicsőitik, majd méltatlanul okolják a népet. De ez irányban valóban csak kevés méltatja a több figyelemreméltó elemet. Azonban mindez távolabbi eredménye a tudományos buvárlatnak.

Több oknál fogva tehát mindenesetre komolyan tudományos hüséggel kell eljárni az ily kissé *kényes természetü* tárgy kezelésében, és tekintettel lenni az *idő*- s *helyre* is, hogy minél tisztábban megkülönböztetett és határozottabb vonásokban álljon elő a kép, melyet igy felmutatni igyekszünk.

Ha a növény- és ásványtudós, régiségbuvár, stb. a tudomány jogos igénye szerint gondosan följgeyzi a *helyet* és *időt*, hogy mit *hol*, s *mikor* lelt? és az irodalomtörténet is kötelességeül ismeri a szellemi műtermékek keletkezési körülményeit is kitelhető gonddal vizsgálni, hogy mindabból alkalmas következtetést lehessen kivonni: bizony valamely nép egyéni jellemének kikerekitése végett is igen kivánatos, hogy az lehetőleg határozottan kimutatva legyen, mi *hol* s *mikor*, *kezdetleges* vagy *hanyatló* korában, ép vagy kóros állapotában jelentkezett-e kedélyvilágában? — Hisz ma a történelmi fejlés s organikus idomulásnak kimutatását igényli az alapos tudományosság mindenben. A növénytan gyüjtés-szabályai leginkább kifejezik a mit mondani akarunk, t. i. különféle pházisok s folytonos alakulás megfigyelését. A belsőbb mozzanatokat illetőleg pedig, minők az érzelmek nyilatkozásai, vagy a képzelem működése, még a népdal s népmese-gyüjtésben is figyelmet látunk forditva, a szigorubban meghatározó körülményekre, sőt még a nyelvek történelmi alakulásának hasznos ismerete is igényli, hogy a tájszavak és szólások helyenkinti és koronkinti

*) Az öreg Boka a hangszereket szerszámnak hitta.

módosulatai a lehetőleg kijelöltessenek. — Vajjon a babonák és babonás szokások, valamint általán a nép érzületét előtükröző bárminemü jelenségeknek összeállitásában, sőt már gyüjteményében is nem kellett-e ezen szabályt szintén szem előtt tartani? — Ha már egész pontossággal nem lehet is, legalább megközelitőleg hü meghatározással kellene mindezen adatok gyüjtésében eljárni.

Jól tudjuk, hogy bizony a gondolatok számára, melyeket vámmenteseknek tart a közmondás, nincsenek bástyák vagy szorosan elkorlátoló keritések, melyeken át ne szüremkednének; sőt járnak azok nesztelenül terjedve, mindenfelé, s ott ragadnak, megfogamzanak, hol fogékonyságot lelnek; sokszor egyesek által messze elterjesztve tenyésznek; de mint az ujabb kor eszméiről, babonáiról, minők p. az asztal-tánczoltatás, a kopogtató szellem idézés, stbről mégis meglehetősen tájékozó adatok állithatók össze, hol, mikor s meddig, kiket leginkább s mily mérvben hóditottak meg azok, ugy a népbabona vándorlásainak, s itt-ott huzamosabb ideig divásának nyomai is kitapogathatók; ha kitürő szorgalommal és sokszorozott figyelemmel nyomozgatjuk azokat.

És igy aztán a népfajok jellemzéséhez nem kis mérvben járulnak az ily adatok.

Ha már a fönnebb érintett gyüjteményt *mutatványa szerint* tekintjük, nemcsak a mikor és hol és mennyiben divásról nem nyerünk abban specialis értesitést; hanem maga a czim is oly határzatlanul reávetett, hogy abból az érintett tekintetben nem sok tanulság vonható el.

Melyek sajátlag a magyar alföldnek geographiai határai: az is csak ingatag fogalom. De főleg tétovába ejtő ez általános nevezet a fajoknak, melyek itt-ott vegyest települvék, egy kalap alá vétele miatt, holott mint tudjuk, bizony nem csekély különbség van alföldi magyarjaink és a köztök szórványosan lakó szászok, szerbek és rumunok belső jelleme, érzülete közt. És ha vannak is gyakran érintkező s egymástól átvett szokásaik: azok is a specialisabb kimutatástól nyerik indokoltatásukat, hogy aztán a közös vonások valószinübb sajátsága kivilágoljék.

Ugylátszik tehát ezek szerint, hogy az ily gyüjtésekben e szempontokra komolyabb figyelettel kellene lenni, nehogy a valódi tudományos eljárás meg legyen fosztva az összehalmozott adatok biztos felhasználhatásától, mint ez nem ritka eset nálunk, mint azt például Jerneynek nyelvkincsei is, hogy egyebet ne emlitsünk ezennel, elég sajnosan éreztetik. (Vége következik.)

Karcsanyéki.

Debreczeni levél.

Debreczen, febr. 16.

(Segélyezések. Szárazság. Szinház. Bálok. Kóbor lovag. Czigány polemia).

A szegénységgel küzdő családoknak télére nagy gonddal szüken beszerezhetett elesége, naponkint apadóban levén, ily arányban növekszik időről időre az inségre jutók száma, kiknek segélyezéséről egyeseknek, társulatoknak, s a hatóságnak gondoskodniok kell; ezek száma jelenleg haladja a harmadfél ezeret, s köztük negyedfél száz e hó első tiz napja alatt vétetett segélyezés alá. Az egyesek s társulatok által természetben adatni szokott kész kenyereken kivül, a hatóság eddig öt, s még e hóban hatodik főzőhelyen osztat ki főt ételt egy-egy magyar itczényi részletekben. Ily jószivü adakozások mellett ugy hiszszük, — különösen ha a nyomorlakta hajlékok folytonos vizsgálat alatt lesznek — senki sem fog városunkban az éhhalál martaléka lenni.

Néhány nap óta időjárásunk enyhébbé változott; a napokban egy kevés havunk is volt, de vetéseink még több nedvet ohajtanának; — kutainkban a viz még jobban elapadt, mint az ősz végén, s e miatt a bővebb vizü házikutak öt hat szomszéd által is igénybe vétetnek.

Szinügyegyletünk választmánya az inséges idők sulya alatt nem tarthatta feladatának, közvetlen befolyással lenni a bérlők gyüjtésében, mint ezt a mult évben sikerrel tevé; — azonban, mindamellett, hogy Reszler szintársulatának nem lehetett valami vérmes kilátása az inség által szintén tetemesen látogatott városunkban fényes bevételekre; nehány ügybarát fáradhatlanságának mégis sikerült, három egymásután következő bérletre annyi előfizetőt gyüjteni, hogy a társulat együttmaradása s megélhetése alkalmasint biztositva van. — A s.-jagói siralmas catastrophánál fogva jogositva érezte magát a szinügyegylet oly rendszabályok életbeléptetését ajánlani a szinigazgatónak, melyek ha gondosan alkalmaztatnak, belső gyuladás veszélyétől félni nem lehet, külveszély, vagy vaklárma esetében pedig, a szinházban levő közönség a megszaporittatni s bővittetni ajánlott kijárásokon egy percz alatt, minden nagyobb veszély nélkül menekülhet; e rendszabályok kivitelére önként ajánlkozott ugyan a szinigazgató, a pontos végrehajtás, netalán még czélszerübbek életbeléptetése, s gondos felügyelet végett azonban a városi hatóság megkeresteteett.

E hó 4-én az alföldi izraelita földmivelő és iparegylet által rendezett tánczvigalom tiszta jövedelme 725 ft. volt, ennek fele a helybeli szükölködők részére az inségi bizottságnak adatott át, hasonfele pedig az egylet részére takarékpénztárba tétetett.

A rendezők egészen megtarták a kaszinóbálok tánczrendjét, mely lassu és kör magyar, mazur, lakodalmas, csárdás és franczia négyes sorozatából állott; az öltözék és társalgás leginkább magyar, nemzeti volt. — Reszler szinházában tartott álarczos bál fejezte be nálunk az idén a farsangot; sajnos, hogy nehány meggondolatlan ifjoncz az illemmel össze nem férhető magaviselettel üzte el a közönség legnagyobb részét a vigalomból, s ezáltal Reszler jövedelmét nagyon csökkentette. Jövő évre, ha megérjük, oly szabályokat óhajtanánk életbeléptetni, melyek a garázdák azonnali eltávolitását eredményezzék.

Valami Béldi gróf-néven járó kelő időzött e napokban városunkban, magát hol lengyel csapatvezérnek, hol másnak adta ki; egy távol eső tanyára belátogatván, megtudta a ház asszonyától, hogy a férj távol van; fontos beszédet adott ürügyül, de a házi nő még sem birta megmarasztani, hogy várná be nemsokára haza érkező férjét; — kimenvén, a tanyásnétól a cselédek száma, s az ur pénze felől tudakozódva, ez jónak látta a szomszéd tanyabirtokost, ki puskával arra járt, segélyül kiáltani; a kóbor lovag megugrott, de a ráirányzott lőfegyver megállásra birta; megkötözve hozták a városházához; magát Béldinek, de nem grófnak vallotta; a vizsgálat eredményét még nem tudni.

Soha sem gondoltam, hogy valaha czigány polemiába keveredjem; megvallom, most sincsen rá nagy kedvem, de miután Balázs Kálmán, sok földet bejárt primás-czigány, nem tagadhadta meg „azs ű nemzsetsige vírit," fajának szokásos elmésségével az általa — nagyon elhiszem, — teljesen ismert *taktust* velem is megismertetni szeretné, s ezt minap a Vasárnapi Ujságban tudtára adá ismeretlenségemnek, nem átallok meglehetős durva soraira egy pár szóval válaszolni, már csak azért is, nehogy azt higyje, hogy hallgatásommal igaztalanságomat ismerném be.

Én, mint minden magyar ember, nagyon szeretem a czigányzenét, de csak a jó czigányzenét; hanem hogy az első kaszinói-bálban, különösen egyik csárdást igen muszkául huztátok, jó fiuk, azt nemcsak az én, szerintetek nem tiszta hallásu fülem, de csaknem az egész közönség észrevette s nyilvánitotta is: — nem is szólva azon törvényellenes, vakmerő átmenetekről, mikkel egyik csárdást a másikkal összefüztétek; oly hanyagul voltak hangszereitek összehangolva, hogy a primás hegedüje a kontrásokétól, s ezeké a brugótól legalább egy negyedhanggal különbözött; annyira nem tartottatok *taktust*, hogy ha szegény öreg Boka Károly bátyátok köztetek ülhet, nem hiszem, hogy megelégedett volna a kegyes odapillantással, s szokásos fejcsóválással, hanem aligha jól végig nem huzta volna vonójával *szerszámaitokon* *) billegő ujjaitokra a taktust. — Hiszen magatok is átláttátok a hibát; a kaszinó elnöke s mások előtt a karzat rosz viszhangjával s zsufoltságával mentegőztetek. Jó lesz hát kissé lassudni azzal a „*nyert dicsőséggel*," mit csak ugy tarthattok meg, ha a csárdást ugy láb alá huzzátok, mint huztátok a második kaszinói bálban, melyben már az én kényes fülem is meg volt veletek elégedve. — Még egyet. Fájdalom, nincsenek már „kedves ablakaim," melyek alatt csendes éjjel elmerengve, a jó czigány zenén ábrándozhatnám; be szivesen eltürném pedig s elviselném szemrehányástokat, hogyha egy-két éjizene árával erszényem adós maradna is; részemről, jó fiuk, ezennel fölhatalmazlak, hogy éjjeli adósotokkal a legnyilvánosabb uton kvittoljatok. Ezzel az egész czigány-polemiát befejezettnek remélem.

Péteri (Pest), febr. 16. *(Inségesek segélyezése és élelmezése.)* Az 1863-ik végzetteljes év Pestmegyének három alsó-járását is — a pestit, soltit s kecskemétit — az inségesek sorába juttatá. S ezek elsejében azon községek sujtattak legjobban, melyeket a rendkivüli szárazság után, a mult évi junius 20-ki roppant jégeső tett tönkre, amennyiben minden terményüket, épen aratás előtt — a szó teljes értelmében összezuzta. Ezek közé tartozik Péteri községe, melynek 1000 lélekből álló lakossága — habár e környék legmunkásabb népének egyike — a legnagyobb inség nyomorának lett volna kitéve, ha a pesti takarék pénztárból — a pesti járás inségügyi választmány elnökének Szilassy István volt alkotmányos főbiró urnak közbejárása következtében 400 forintnyi kölcsönben nem részesittetett volna. A kölcsön legkedvezőbb feltételek mellett 6% kamattal részletenkint — 33 év leforgása alatt lesz letörlesztendő. Már előbb is a m. kormány részéről 381 pozs. mérő vető magban részesültünk. De mind ezen kölcsön, csak a földdel biró lakosokat illeti. — Vannak azonban nagy számu zsellérek, a kik házzal, szőlővel, s legalább egy hold földdel birnak, ezek a kölcsön jótékonyságának programmján kivül esvén, semmi segedelemben sem részesülhetnek, holott épen ezen osztály az, melyre szintén ráillik az irásnak azon mondata: „Nem kapálhatok, a koldulást szégyenlem!" — Pedig ezek is éheznek, fáznak, nyomorognak, ezek is önhibájokon kivül szenvedik a rémitő csapást!

Vajha a központi választmány atyáskodó gondoskodása ezekre is kiterjesztethetné figyelmét! hogy ezek is, a mennyire lehetséges, kölcsönzésben aránylag segélyeztethetnének. — A valódi inségesekről, akik már nem a kölcsön, de a könyöradományt veszik igénybe, akkép van községünkben gondoskodva; hogy számukra január 1-étől fennáll az inségesek konyhája, melyből naponkint 30 an, — jelenleg 40-re szaporodott az élelmezendők száma — elégséges levessel, hussal s kenyérrel láttatnak el azon könyör adományokból, melyek kegyes adakozók részéről tétettek le a szeretet oltárára. — Eddig az inségesek felsegélésére — a pesti járás inségügyi elnöksége utján községünkbe bejött. 9½ véka rozs, 76 ft. 8 kr. Földváry Elek urtól 2 kocsi galyfa.

El nem mulaszthatom még ez alkalommal, a járás inségügyi elnökv t. Szilassy István urnak községünk nevében forró hálámat s köszönetemet nyilvánitani azon fáradhatlan buzgalmáért, feláldozó kézségért, melylyel pontos és gyors intézkedései által az inségesek ügyét minden kitelhető uton módon elősegiteni s enyhiteni igyekszik; ugy szintén községünk érdemes jegyzőjének Horeczky Gusztávnak azon fáradhatlan szorgalmáért, melyet különösen a kölcsön keresés, felvétel s annak czélszerü elintézése körül tanusitott. — *Dy. K.*

Egyveleg.

— *(A szőlő eltartásának sajátságos módja.)* Kisázsiában, Smyrnában és környékén, és nehány török szigeten, tágas vermeket ásnak a földben, melyek egy egy kolossalis agyagkorsóhoz hasonlitanak, és felső részökkel kórtealakot ábrázolnak. A még teljesen érettségre nem jutott szőlőfürtök ezen vermekben aggattatnak fel, oly módon, hogy egymást ne érintsék. Ha ez megtörtént, a vermet szénsavval töltik meg, azáltal, hogy abba égő szalmát hánynak belé, és végre a nyilást légzárólag becsinálják. — Ily módon a beaggatott fürtök több hónapon át jó állapotban elállanak. Február, márczius vagy april hóban a vermeket megnyitják és a fürtöket Smyrnába és Konstantinápolyba a piaczra viszik, hol azok drágán elkelnek. Ha az ekkép eltartott szőlő nehány óráig hideg vizbe tétetik, természetes frisseségét visszanyeri, s egyuttal minden tisztátlanságtól és füsttől megtisztul. *B. L.*

** *(A trichinekre vonatkozólag.)* Virchow hires tanár odanyilatkozott, hogy: a disznószalonnában eddig nem találtak izomfonalóczokat, s igen valószinütlen, hogy abban előforduljanak; továbbá a vadsertésekben eddig szintén nem találtak; malaczokban előfordulhatnak; mig libamellben s egyátalán libák husában eddig még nem akadtak e férgekre; végre, a mi legfontosabb, az izomfonalócz állitólagos előszeretete bizonyos sertés-fajok iránt, például a magyar sertés faj iránt, eddig nincs kimutatva.

Schuhock Marton

ötvös 1585

laid

Mih. Pozs. 93.

Marthon Schuhock.

ātvās 1585.

laid

Mih. Pars. 106

Schuhock Márton, pozsonyi ötvösinas V. 93.

Schuhock Márton, pozsonyi ötvösinas V. 106.

ARTHUR SCHUHRICHT,rézmetsző

Az ötvenpengős/1926.márc.1./II.Rákóczi Ferenc Mányoki Ádám festménye után készült és Franke Ruppert metszette rézbe.A hátoldali Lotz Károly festménye:"Ménes a zivatarban"Arthur Schuhricht rézmetszete.Helbing Ferenc tervezte.Grafikustanár.A rajzokat Lesch Ferenc, Horváth Endre és Egri Zoltán készitették.Az ábnyomatokat tipo-eljárással,a képnyomatok réznyomással készültek. 91.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/
91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

SCHUK, vésnök

807-811.-IV.Károly Bronz Vitézségi Érem.-E/.Az alapitó arcképe j."CAROLUS D.G.IMP.AUST.REX BOH.ET REX APOST.HUN HUNG"H/.Két babérág közt"FORTITUDINI"b.magy.cimer,j.oszt rák cimeres lobogó.40 mm. 26 gr.-1/bronzból,2/rézből 3/hadi szürkefémből,4/vésnökjelzés nélkül,5/vésnök:Schuk

419.old. Fekete repr.2.tábla,415.old.

BANKI VAJK EMIL: Rendjelek,kitüntetések a magyar történelemben XIX.folyt. 408.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XXIII. 1967. 39-40.sz. Bp.

SCHUK, vésnök

807-811.-IV.Károly Bronz Vitézségi Érem.-E/.Az alapító arcképe j."CAROLUS D.G.IMP.AUST.REX BOH.ET REX APOST. HUNG."-H/.Két babérág közt"FORTITUDINI",b.magy.cimer, j.osztrák cimeres lobogó.40 mm.26 gr.-1/bronzból, 2/rézből,3/hadi szürke fémből,4/vésnökjelzés nélkül, 5/vésnök:Schuk.-419.old.Kép,2.tábla 415.old.

BANKI VAJK EMIL: Rendjelek,kitüntetések a magyar történelemben XIX.folyt. 408.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XXIII. 1967. 39-40.sz. Bp.

MDK

Schukert Henrik

Eszikné: Az ősi szövőszék mellett. Petőfi népe
1957. jul. 2.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

Schukert Henrik

MDK

Hartai takácsmester

1911-ben Énis Jánosnál dolgozott.

Eszikné: Az ősi szövőszék mellett...

Petőfi Népe. 1957. jul. 2.

Schulcher

MDK

pstö

Tanulmány-fö

A Jász Múzeum szerzeménye

Blénessy János: A Jász-Múzeum ismertetése
jánberény 1933

39.10

l. „Schulz"

és „Schultz"

l. Sulte

l. Sulz

l. Schultz

l. Schultz

Schulcz Ferenc

épitész

Vajda Hunyad várának restaurati ojai vezetésével Sch. F. pécsi hazánkfiát bírá meg a m. kir. pénzügyi miniszterium. Ezen szakférfiu alkalmazását örömmel fogadanáják mindarok, kik tudják, hogy Schmidt Friges bécsi főegyházi épitész és a gothikának a bécsi műakademiában európai hirű tanára, azon jeles tanitványai között, kiket Magyarhonból kiképzett, legnikább Schulcz F. az, kit szorgalma értelmisége stb. biralmára méltatott. Schmidt tanácsos ajánlatára vezeté Schulcz a Weissgärberekher cimzett remek templom épitését, mintan Kiváli kettős öszböndjjal előbb Német-Svájer, Olasz és Spanyolosszégok műemlékeit 2 éven át tanulmanyozá; és ismét Schmidt volt az, ki minden örnérdekről lemondván, maga helyébe Schulczot a miniszterimmak ajánlotta. Vajtra nemsokára a többi jeles épitész mérnökök-nek, kik a gothikával megbarátkoztak: Berg és Henczinek, Steindl és Schulek uraknak is akadna mielőbb munkatér, hogy az emlékszerű épitészetet hazánkban ismét meghonosithassák.

Egyveleg. Arch. Ért. 1868 I. évf. 16. l.

Schulz Ferenc

1868. a Rejzőmű-társu-
lat kiállítása közzemlé-
re sett művészeti
akademia tervével
császári utijutalom
díjat nyert.

Műcsarnok 1868. 8 l.

SCHULCZ FERENC ÉPÍTÉSZ

SÁRMÁNY Ilona: Historizáló épitészet az Osztrák-Magyar Monarchiában. Bp., Corvina, 1990 /O.p.

SCHULZ Ferenc épitész

SISA, József: Imre Steindl and neo-gothic in Hungary in the late 19th. century. In. Il neogotico neln XIX e XX secolo. Milano, 1989 144-145.p.

Schulcz Ferenc

Építész

103. Felolvastatik Sch. I. levele, meghon a haránk területén még létező törökvilági műemlékek feldolgozását felajánlja, és néhány rajzot beküldvén, főleg a pécsi mecseteket és fürdőket mutatja be. A bizottság ezen ajánlatot örömmel fogadja és a mint egy kép kör be lesz fejezve, ki a datását elrendelé.

Kivonat a m. tud. Akadémia archaeologiai bizottsága 1868-diki november 2-án tartott IX dik rendes ülésének jegyzőkönyvéből. Arch. Ért. 1868. I. évf. 35. l.

Schulcz Ferenc

1868. nov. 25én hozzákezdett a a Vajdahunyadi vár restaurálásához.

Egyveleg. Arch. Ért 1868 I. 61. l.

Schulcz Ferenc (ikke)

irodalmi munkásáról

Studien über Befestigungsbauten des Mittelalters.

Közölve:

Mittheilungen der K. K. Central Commission für Baudenkmale 1869 évf. Irodalom. Arch. Ért. 1869. I. 92 l.

Schulcz Ferenc

Beszámol röviden a vajdahunyadi királyi vár folyamatban levő restaurálásáról

A vajdahunyadi várépítkezés.

Arch. Ért. 1869 I. 122. l.

Schuler Ferenc

A tatárfalvi templomot felmérte és ~~lega~~ lerajzolta

Arch. Ért. 1869 I ért. 136. lap.

Schuler Ferenc

irodalmákoz.

Romer Floris: A tatárfalvi reformatus templom. Arch Ért. 1869 I. 157 – 162. l.

Schuler Ferenc

A bécsi cs. műipari muzeumban Sch. F. szinezett góth részlet rajzokat közlött Spanyolhonból.

Arch. Ért. 1869. I. 171 l.

Schuler Ferenc

Öfelsége számára egy takaros vadászlak épül a mácsai erdőben, gothizlés. Az építés vezetését Schulcsra bizták.

Egyveleg. Arch. Ért. 1869. I. 171 l.

Schultz Ferencz, építész

A történelmi társulatnak 1869. márc. havi ülésen. Vajda Hunyad várárol értekezett. s kimutatta a zárkövek és faragványok jeleiből, hogy e várat Hunyadi János ugyanazon kőművesekkel rakatta, kik Szent István bécsi egyházát építettek. Végül előadja a vár restaurátiójának történetét.

Századok, 1869. 191. l.

Schultz Ferencz: Vajda Hunyad váráról. Századok 429–438 ll.

1868, novemberben fogott a vár restaurátiójához. A fenti czikkben, ha szintszegesnek mutatkoznék bővebb le van írva, mit tett a restauralás körül.

Folyó szám	Az alap megnevezése	pén
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

Schultz Ferenc

műepitész.

1889 már halott.

Hagyatékából 9 rajzlapot, 16 ívónvázlatott és 2 vázlatkönyvet vásárolt meg a műemlékek orsz. bizottsága 100 frt ért.

Arch-Ért. 1889. 414.

24090 Községi nyomda Budapest

Schulcz Ferenc

irod

Pécsényi (Schönherr) Gyula: A nagybányai Szent István-templom maradványai. Pest, 1892.

Műemlékek Országos Bizottsága né

kintést a gyüjtött és rendezett

Schultz Ferenc

[illegible]

Dr. Czobor Béla Annuncial.

[illegible] bor. [illegible]. Arch

Erh 1889. 414 l.

M. D. K.

Schulz Ferenc építén

A vajdahunyadi kovagvár tervezője

Czimer Károly: A művelődés és művészet körténe
te. Bp. 1897 169.

Schulcz Ferenc

épitéz

wód

Fraknói Vilmos

Hunyadi Mátyás Vérte

király 1440–1490.

Magy. Tört. Élet.

Bp. 1890. 18 l.

VÁNÍTÁS ÉS FONTOSABB	TELEKKÖNYVI ADATOK
	TULAJDONOS Sz**ő**ny község.

te a gróf Zichy család, ma a gróf
lé.

Schultz Ferenc
építész

rod
=

Kelemen Lajos:
Három erdélyi menyezet-festésről.
Erdélyi Múzeum
1898. 606, 607 l.

Schulcz Ferenc

épitész

Nagy Virgil:

Vajdahunyad vára.

Bp, 1910.

24. l.

Fall.

Schulz Irene

Universet 1902 337

Schule
(Művészeti akadémia Ferve)

Hazai művészet
Műcsarnok, 1868. I.
8. l.

Schulz Ferenc

---

ind

Nagy Virgil. Vajdalunyad vára

Magyar Épitőmüvészet

1909. 2 sz. 6 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Schultz Ferenc

1868-ban Schultz beadta a deáki (Pozsony vm.) templom gót stílu tervrajzát, de hangsulyozta, hogy nézete szerint célszerűbb volna, ha román stilben építtetnék. Az építés 1871-73-ban megtörtént, de nincs emlitve, hogy a Schultz féle terv alapján-e?

Sörös Pongrác: A pannonhalmi főapátság története. VI-k. Bpest 1916. 315. l.

mas világ-
a liberaliz-
ttelenségén,
tne, ha ennek
akarnók meg-
i néhány
, Balla Bo-
a modern
jelentőségü
ományos,
alamint
akozik.
Jánosi
telet dog-
Molnár C.
a könyv,
lusztrá-
e a magyar
er Jánosi
itigazságok
teket, hanem
, a modern
etlenekhez
jü. Molnár

Schulcz Frenc

1870-ben kérizette a nagy-bányai Szent István templom tornyának restauratios tervét, melyaronban nem valósulhatott meg.

Lovd

Morvay Győző — Ozv.

Schönherr Antalné:

Schönherr Gyula dr emlékezete. Bpest 1910.

151. l.

van, a következőképpen kell em-

vagy ha van, pontos évszámot,

emplom

ogy az illető mü <u>mit</u> ir az emlék-

minimálissá zsugorodik.

inden ingó és ingatlan müemléket,

akár, ha külföldre került is.

nos jellegü, rövid említést, mely

rgyról.

M.D.K.

Schulz Ferenc, restaurátor építész

kezdi el 1868-ban Vajdahunyad várának helyreállítását, melyet ezután 1870-1874-ig Steindl Imre vezet.

Kabdebó Gy. Vajdahunyad

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1911. 45. köt. 154. old.

MDK

Schultz Ferenc

Schulek Frigyes emlékünnep. Magyar Mérnök-és Építész Egylet. 1921.

MDK

Schulcz Ferenc

Lónyay az 1854-ben felgyujtott vajdahunyadi vár helyreállitását Schmidt Frigyes javaslatára , Schulcz Ferencre bizta.

B.Forster Gyula: Schulek Frigyes t.tag emlékezete.

A Magyar Tudományos Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek.XIX.k.6.sz. 19.l.

Schultz Ferenc
építész

vrod
z

Szőnyi Ottó:
A deákmonostori
bazilika. Prímás
Album. Bp. 1928.
34. l.

754 Klein, Adam.

~~Megnyergelt és kikötött ló.~~

Ablakhoz kötött hátas ló.

Rk.

K. 1.

123 x 156 mm.

Schultz János Ferenc

Műnépítész

Pécsett élt. Már meghalt.

Vagyont 1910-ben ajándékozták a Pécsvárosi Muzeumnak.

ired

Muz. és Könyvtár

1911. 183

Schulcz Ferenc

vród

Forster Gyula báró

Schulek Frigyes emlé-
kezete. Bpest 1925.
9. l. 10. l. 11. l. 19. l.
36. l.

Schulz Ferenc

építész

l. Arch. Ert.

1914. 246. l.

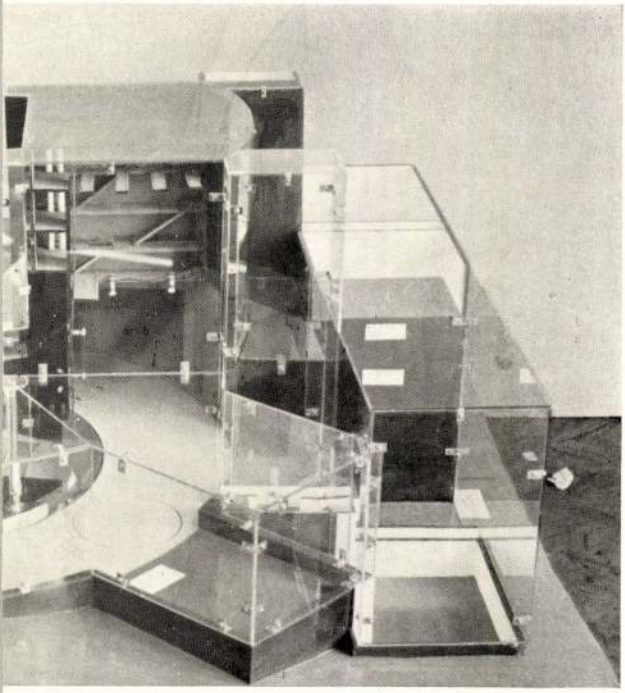

deális színházterv.

Nemzeti Színház.

XXIV.

Schulcz Ferencz

epitesz

Meghalt 1870. okt. 22 ei.

R. Fl. Schulcz Ferenc. Arch. Ert.

1870. IV. K. 1. l.

zségi nyomda Budapest.

Gymn.

Schulcz Ilsenc

épitesz

Pécsvol, 1860-ban 22 éves

1862-63. Füger-dy

lásd

Fleischer Bécs 83.1

Budapest VIII. 70.

Schulz Ferenc Xavér

1730.

Lánd

Fleischer Beck

83. l.

Schulz Ferenc

Kőműves

Székesfehérvár, 1839

Lásd

Fleischer Béla

83. l.

Schulcz Ferenc

„Denkmale in Original Aufnahmen erstes Heft, Gerona". nemet és francia szöveg. díszes kis folio füzet. A spanyol geronai kápta-lan templomát is leírja és képben bemutatja.
Irodalom. Arch. Ert., 1869. II. évf. 171-173.

Profanbauten des Mittelalters in Rom und dessen Umgebung II. Köstes. Lützow Zeitschrift für bildende Kunst 10-dik füzetében Schulcz Ferenctől.
Irodalom. Arch. Ert. 1869. II. 173. l.

Schulcz Ferenc

Nagy Bánya városa a legelt koronysisakra nézve elfogadta az archaeologiai bizottság ajánlatát és annak részleteivel Schulcz F-et bízta meg.
Egyveleg. Arch. Ert. 1870. II. évf. 226. l.

III K).

Schulcz Ferenc

Írói működése:
Két elitélt harai kulék.
Arch. Ert. 1870. III. K. 8. l.

Schulcz Ferenc

a vajdahunyadi terveit a Királynénak Lónyai minszter úr vezetése mellett bemutatta. A Királyné nagy érdekeltséggel nézte ezen pompás rajzokat. Hasonló leg tetszett a maisai vadászlak terve is. A visegrádi Salamon torony restaurációjára most készíti a terveket.
Egyveleg. Arch. Ert. 1870. III. K. 90. l.

Schulcz Ferenc

irodalmához.
Egyveleg. Arch. Ert. 1870. III. 266. l.

u. az.

irodalm.
Archaeol. levelek. Arch. Ert. 1870. III. 284. l.

Schulcz Ferenc

A Zeitschrift für bildende Kunst 1870 iki 7. füzete Schulcz életrajzát röviden közli.

Irodalom. Arch. Ért. 1870. III K. 285. l

Schulcz Ferenc

A madridi műakadémia a budai műegyetem tehetséges tanárát levelezőjévé választotta. Bentarte Spanyolországot. Visszatértében lépett Seemann lipcsei kiadóval alkura és a rajzokban gazdag „Monuments d'architecture inédits" ünü francia és német ozövegü munkája első füzetében Gerona városa műemlékeit ismertette meg.

Egyveleg. Arch. Ért. 1870. III. 306. l.

Schulcz Ferenc

Csak néhány év előtt okozott nagy feltűnést Ausztriában és honunkban is Schulcz F. értekezése a szatmármegyei görög kath. templomokról, mely a bécsi cs. kir. közp. bizottság lapjában jelent meg, rajzai pedig a bécsi cs. kir. iparmuzeumban voltak kiállítva.

Lehoczky Tivadar: A beregmegyei ruthén fatemplomok. (jegyzetben).
Arch. Ért. 1871. IV. K. 241. l.

Schulcz Ferenc

nekrologját hozza a bécsi középponti régészeti bizottság szakközlönye. f. évi első füzetében.

Egyveleg. Arch. Ért. 1871. IV. K. 211. l.

Schulcz Ferenc

irodalmához.
Archaeologiai levelek XXIII. Arch. Ért. 1871. IV. K. 174. l.

Schulz Ferenc

A mácsai vadász kastely
tervezője
Gótk styl

Romer F. A mácsai gimles mint királyi vadásztanya. Vasárn. Ujs. 1869. 381-382. h

Schulcz Ferenc

A vajdahunyadi vár folyt. restaurálásáról. Arch. Ért. Eszveleg. 1869 I évf. 253. l.

Schulcz Ferenc

írod.

Eszveleg. Arch. Ért. 1869 I évf. 296. l.

Schulcz Ferenc

Jelentése a Vajda Hunyadi várban előfördült legnyabb leletekről.

Archaeologiai levelek. Arch. Ért. 1869. II évf. 65. l.

u. az az épitésről Régeszeti mozgalom. Arch. Ért. 1869. II évf. 135. l.

Schulcz Ferenc épitész jelentése erdélyi utjáról.

Arch. Ért. 1869. II évf. 141–145. l. 157–162. 177–181. l. 201–205.

Vajda Hunyad, Gyulafehérvár, Szászsebes, Maros Szt. Imre ben szerzett tapasztalatait irja le röviden. Kükülló vár, Gogány Váralja, Segesvár, Szászkizd, Sövényszeg, Kővár, Brassó, Vidombák, Fogaras, Szeben,

Schulz Ferenc

Vas. Lap. 1869. 302 l

** *(A Vajda-Hunyad várán)* eszközölt újitási munkálatokat, melyek Schulz épitész vezetése alatt haladnak előre, Lónyay pénzügyminiszter ur e hó 17-én megszemlélte; a miniszter három órán át időzött a várban, minden helyiséget szemügyre vett, az eddig bevégzett épitési munkákat megmagyaráztatta magának, s végül teljes megelégedését nyilvánitotta a munkálatok folyása fölött.

Eelddömõlk, ap. tpl

540

Schultz Ferenc

— *(Pákh Albert siremléke ügyében.)* E napokban (febr. 10-én) volt lapunk egykori szerkesztője, Pákh Albert halálának második évfordulója. Miután az elhunytnak jeles müvészünk Izsó által készitett gyönyörü mellszobra már a nemzeti muzeum szobor-termét ékesiti, óhajtottuk volna s reméltük is, hogy ez évfordulati napon magát a siremléket is fölállithassuk a néhainak a kerepes-uti temetőben nyugvó porai fölé. A román stylü siremlék tervének eszméjét dr. Schmidt Frigyes, a vajda-hunyadi vár helyreállitásával is megbizott híres épitész adta, részletes kivitelét pedig szintén jeles épitész hazánkfiára Schultz Ferenczre bizta. Ez utóbbi a részletekkel még nem készülhetett el egészen; most azonban kilátásunk van az egésznek bevégeztéről rövid időn értesithetni olvasóinkat, kiknek kegyeletes áltozatkészsége hozta s hozza létre mind a már kész mellszobrot, mind a még készülő siremléket.

mind

Vas. ujs. 1869. 93. l

Bars megye.

1. **Garam-Szentbenedek,** egykori apátsági zárda és templom.
2. **Garam-Mindszent,** róm. kath. plébániatemplom.
3. **Jánosrét,** róm. kath. templom.
4. **Körmöczbánya,** róm. kath. plébániatemplom.
5. — Szentháromság-szobor.
6. — Szent Erzsébet-templom.
7. — erődítmények, bástyák, várkapuk.
8. **Ujbánya,** Szent Erzsébet-templom.
9. **Zseliz,** róm. kath. plébániatemplom.

Schulz Ferenc

Vas. Ujs. 1870. 185. l.

** *(A magyar mérnök-egylet)* f. hó 2-ik szakülésében Schulz Ferencz Spanyolország középkori épitészetéről tartott előadást. Folyékony szabatos előadása, de különösen azon számos és kitünő figyelemmel készült kézi rajz, melyeket értekező Spanyolországban léte alkalmával gyüjtögetvén, a nagy számu hallgatóságnak bemutatott, különös figyelmet ébresztett. Schulz Ferenczet, mint a bécsi akadémiai Schmidt tanár legjelesebb tanitványát, a „bécsi szépmüvészeti akadémia" küldötte ki a spanyol középkori épitészet tanulmányozása végett, honnan nehány év előtt visszakerülvén, Pesten telepedett meg, és mint magánépitész működik. Ő van megbizva Vajda-Hunyad várának helyreállitásával is. Schulz Ferencz előadását rendes választmányi ülés követte, hol a többi tárgysorozat között a technikai műszótár kiadása kerülvén szőnyegre, a szótár tartalmára nézve a bizottság programmja némi módositással elfogadtatott, s összeállitásával Domanitzky István mérnök és honvédfőhadnagy bizatott meg.

S Templon – u 5 Zabach

496

Schulcz Ferenc

Vas. Ujs. 1870. 21. l.

** *(Schulcz Ferencz)* ismert jeles műépitészünk, a vajda-hunyadi vár avatott restauratora, közelebbről Erdélyben épitészet-történeti czélból körutat tevén, nemcsak hogy a gyula-fehérvári román és a szász-sebesi góth-kori főegyházon nevezetes műszaki observatiokat tőn, — de a Kükűllővölgy egyik szerény falusi templomában *Gógán-Váralján*, mondhatni: Európára szóló műtörténeti fölfedezésre jutott; t. i. az e templom mennyezetét boritó, 48 négyszög-táblázatra osztott festményt, a góth-korszak virágából, a XV-ik századból való festészeti remeknek ismerte föl, mely a művelt világtól messze, félreesvén — eddig szakértők által sohasem vizsgáltatott. E 48 képlet többnyire bibliai alakokat ábrázol, de ott vannak az Anjou-, Hunyadi-, Bethlen- és Bánffy czimerek is. Schulcz lépéseket tett e ritka műrégiség valamennyi képletének hű lemásolása s ismertetése ügyében.

Komenessämjön

540

Schulz Ferenc

Vas. Ujs. 1870. 197. l

** *(A vajda-hunyadi vár ujjáépitőjét,)* Schulz Ferenczet Lónyay miniszter közelebb bemutatta a királynénak; ő Felsége nagy érdekeltséggel nézte a tervrajzokat, kérdezősködött a munkálatok haladásáról s kijelentette, hogy mihelyt a vár épitése be lesz végezve, meg fogja látogatni.

BUDAPEST
1916.

** *(Schulcz Ferencz)* hazánkfiát, Vajda-Hunyad épitészét és a műegyetem tanárát, a madridi San Fernandi műakadémia (Real Academia de las tres nobles artes de San Fernando) f. évi május 30-án tartott ülésében levelező tagjává választotta. Az ő munkájának: „Monuments d'Architecture inédits" első füzete, mely Gerona városának műemlékeit tárgyalja, oly feltünést okozott Spanyolországban, hogy a „Comission de Monamentos Historicos y Arristicos de la Provincia de Gerona" nem vélte háláját máskép kifejezhetni, minthogy művét az országos akadémiának kitüntetésül felajánlja.

Schulcz Ferenc
Vas. Nyj. 1870. 445 f

Gömör megye.

1. **Csetnek,** ev. templom.
2. **Dobsina,** ev. templom.
3. **Geczelfalva,** ev. templom.
4. **Hizsnyó,** ev. templom.
5. **Jánosi,** apátsági templom.
6. **Kiette,** ev. templom.
7. **Kraszkó,** ev. templom.
8. **Krasznahorka,** vár.
9. **Krasznahorka-Váralja,** Andrássy-mauzoleum.
10. **Nagy-Rőcze,** róm. kath. templom.
11. **Mártonháza** (Ochtina), ev. templom.
12. **Rákos,** r. kath. templom.
13. **Rimabrézó,** ev. templom.

Schultz Ferenc

Vas. Ujs. 1870. 658.

— Schultz Ferencznek a nemrég elhunyt

HETI-NA

-és | Katholikus és protestans naptar | Görög-orosz

658

ifju épitésznek és műegyetemi tanárnak fiatal neje, *Sönderup Anna*, dán irónő e hó 13-kán követte férjét s hazájától Kopenhágától távol, Budán temettetett el.

S Ujtelki – u. 24 Dahner

517

Schultz Ferenc

Vas. Lap. 1870. 566. l.

— *(Halálozás.)* *Schultz Ferencz*, a budai műegyetemen az építészet tanára, Magyarország egyik legjelesebb archaeologusa, a nagyhirü Schmidnek kedvencz tanitványa, ki Vajda-Hunyad vára építészeti emlékeinek helyreállitásával magára vonta az egész ország figyelmét, Budán meghalt. Még csak 32 éves volt. (1837-ben Pécset született.) Spanyolországi utjában meghülvén, tüdővészbe esett s azóta folyvást betegeskedett. Nagy veszteség a magyar épitészetre és archaeologiára. — *Kmety Pál* orvostudor, a hires honvédtábornoknak fivére, ki bátyját a szabadságharcz szerencsétlen kimenetele után több izben meglátogatá Törökországban, pénzzel segité, sőt ha nem csalódunk, neki siremléket is emeltetett, e hó 19-én Debreczenben szélhüdés következtében 68. éves korában meghalt. Köztiszteletben álló férfiu volt s számos barátja gyászolja elhunytát. — [illegible]

Sopron megye.

1. **Balf,** kápolna a fürdőtelepen.
2. **Csorna,** prépostság és temploma.
3. **Eszterháza,** hercegi kastély.
4. **Fraknó,** várkastély.
5. **Horpács,** róm. kath. templom.
6. **Kismarton,** róm. kath. alsó plébániatemplom.
7. — róm. kath. hegyi templom és kálvária.
8. — ferenczrendi templom.
9. — Esterházy-kastély.
10. **Lorettom,** róm. kath. plébániatemplom.
11. **Nagymarton,** lámpatartó kereszt (Halterkreuz).
12. **Rust,** róm. kath. régi plébániatemplom.

Schultz Ferenc

Vas. Ujs. 1870. 593 l

** *(A történelmi társulat)* közelebbi ülésén *Ipolyi* Arnold meleg szavakban emlékezett meg azon nagy veszteségről, melyet Schultz Ferencz jeles épitészünk és archaeologikusunk halálával a társulat is szenvedett. Azután a kiküldött bizottságok tettek jelentést a szombathelyi a panonhalmi apátsági levéltárban, valamint a vörösvári Rákóczi-levéltárban tett kutatásaik eredményeiről. Az utóbbi helyt megtalálták II. Rákóczi Ferencz fejedelem egész politikai és hadi levelezését magyar, német, franczia, latin és lengyel nyelven irva. A legnagyobb részt már másolják az akadémia számára.

Rózsa - u 17

Kép 492

Schulz Ferrer epitest
l. Stingel XII. 627

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

vezem:

y helyettesének
a.

e, Szeged.

Schulz Ferencz

terveszte a vajda hunyadi
vár helyreállítását.

Pasteiner. 199.

P F

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

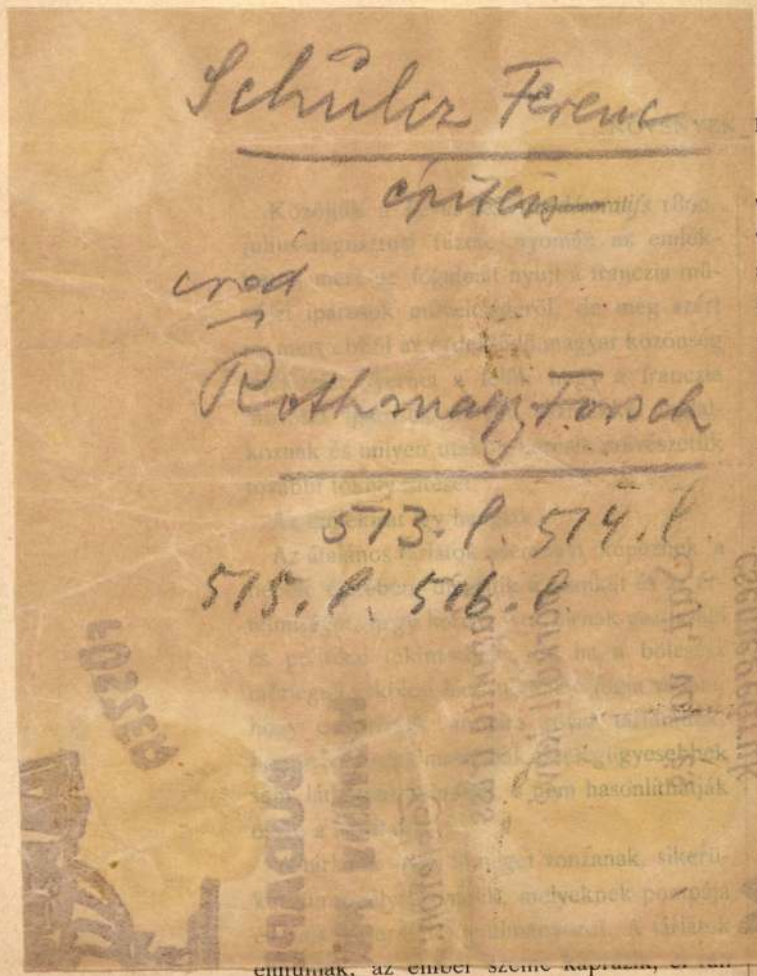

Schulcz Ferenc

épitész

cred

Rothmayr Forsch

573. l. 574. l.

515. l. 516. l.

visszatérített a keresetlenül lerajzolt virágok iránti szeretethez. Ez ujabb példa hatása alatt tértek vissza rajzolóink a természet tanulmányozásához.

A növény végtelen változatosságú látványt nyujt: virága kecses, gyökerei finomak, nagy galyai erős termetüek, büszkék, ifjú hajtásai gyöngédek és hajlékonyak, leveleinek formái beláthatatlan sokfélék. A legnagyobb és a legkisebb magvak egyaránt meglepő rajzúak, a hagymák és a gümők az edények alakjainak előképei; a gyümölcsök kölcsönözték formáikat az ember minden készítményéhez, az alma, az eper, az articsóka, a füge, az ananász, a dinnye, a makk, a fenyőtoboz mind meg annyi befejezett forma, melyen mi rontottunk, de nem javítottunk. Nagyító üveggel a virág kelyhében, magtartójában, a növény legtitkosabb szerveiben, a gyümölcs husában, a levél szövetében a diszítés eddig ki nem aknázott kincseit födözhetjük föl; a fa kérge kitünő mintául szolgálhat a czizelálónak; a kertek virágain megtaláljuk a színek össz-

Nas. Ujs. 1869.

és különböző alakban szokott megjelenni, hogy a halandók utját állja. Horváth Boldizsár, mint az elmélet embere, csak az eszmékkel vet számot s mindig azok magaslatán áll. A körülményekkel alkudozni nem az ő dolga, azt elvégzik helyette mások; még az ugynevezett közvéleménynyel sem (ki tudná megmondani: melyik az igazi!) — hisz annak is akad elég kikiáltója, prókátora és uszályvivője. Horváth az egyéni meggyőződés embere; ő a magáét ohajtja érvényesiteni. Ha nem jó: győzzék meg a jobbról.

Törvénykezési reformjai mélyre hatók. Az európai elmélet és gyakorlat teljes ismeretével, az eszmék birálatával s a tények összevetése után fogott azokhoz.

Az egypár nagyonis zajos jelenet, mi e törvényjavaslatok tárgyalása közben idéztetett föl, sokáig emlékezetes marad. De ha egyéb jó tulajdonuk nem lett volna is e jeleneteknek, nevezetesen hogy tisztitsák a levegőt, mint minden zivatar, annyi bizonyos, hogy alkalmat adtak Horváth Boldizsárnak egész szónoki nagysága kifejtésére.

Zárbeszéde, a julius 3-iki ülésben, mely oly roppant lármátköltött, hogy viszhangjai még a julius 5-diki ülésben is megcsendültek, a magyar parlamenti szónoklatok egyik legkitünőbbike. Ily szónoki erővel és verve-vel a magyar szónokok közül még csak Kossuth beszélt. Megtámadottból támadóvá vált, mintha valaki felugranék a vádlottak padjáról s rettenetes magasságban egyenesednék föl, birája előtt, vádlóival szemben. A magyar parlamentben szokatlan modoru beszéd, mert itt inkább simogatni vagy gorombáskodni szokás; az érvek ily rettenetesen éles invectivái a ritkaságok közé tartoznak. Az angol parlamenti nagy szónokok polemiának jelleme ömlött el e beszéden.

Nézzétek e kis, vékony emberkét, a mint minden izma aczéllá edződik, alakja fenyegetőleg lép előre, szemeiből, üvegén át, csakugy szikrázik a villámok, a szó zápor módjára omlik ajkairól s minél jobban megeresztett zsilipekről, annál tisztában és szabatosabban; eszméi fegyelmezetten sorakoznak s lelkesedett tüzzel harczolnak; az egész ember átszellemült, fölmagasodott, meggyulladt; egy szóval szónok a legritkább értelemben.

Képünk hátterében, félig elmosódva, egy pár alak látszik.

A véletlen vetette-e oda, vagy a művész szándéka, annál jobban kitüntetni az előtérben álló alakot? A miniszter alteregoja, az igazságügyi államtitkár, *Szabó* Miklós ez, ki meghajolva, csöndes gyönyörrel hallgatja, valódi élvezettel szürcsöli minisztere beszédjét. A másik *Zeyk* Károly, a legtisztább elmék s szivek egyike, büszkén egyenesedett föl szokott félheverő kényelmeskedésből, mintha daczczal nézne a tulsó oldalra s kihivólag kérdezné: „Van-e nektek ilyen szónokotok?“ *Ányos* bácsi, a delegáczió permanens „póttagja,“ a jámbor öreg, hallgat most is s csöndesen mosolyog, daczára a lelkesitő jelenetnek. Ki tudná megmondani, mire gondolt? —á—r—

Királyi vadász kastély Mácsán, Gödöllő mellett. (*Schultz* Ferencz terve szerint.)

A mácsai gim-les,

mint királyi vadásztanya.

Ha ezredéves nemzeti történelmünket figyelemmel lapozzuk: a harczi dicsőségen kivül aligha találunk valamit, a mi kedvesb emléket költene a honfi kebelben, mint a vadászkalandok, melyekhez krónikáink, régi okmányaink, népdalaink és regéink oly igen bő anyagot szolgáltatnak.

Nem is hasonlitható régi királyaink vadászati kedvtöltése azon, jelenleg roppant nagyszerüeknek tartott főuri vadászatokhoz, melyek századunk első évtizedeiből rajzokban maradtak ránk, — sokkal nagyszerübbek voltak azok, s egész hadias szinezettel birának a sok királyi csatlós-, vadász- és peczérrel, a kiknek megjelenése a megszállás jellegét viselé magán, s kik ellen oly gyakran olvasunk régi okmányainkban érzékeny panaszokat, és pedig nemcsak a jobbágyok, hanem a földesurak részéről is.

Még alig két századdal ezelőtt a királyi és főuri vadászok, s az alájuk rendelt személyek oly fontos egyéniségek valának, hogy magok az uralkodók nem átaltak számukra sajátkezüleg alkotni külön vadászati szabályzatot, s a vadászebek (agarak, vizslák, kopók) képezésére nem ritkán több gond fordittatott, mint a jobbágyok gyermekeinek nevelésére.

Mióta a zajos hajtó-vadászat által nyujtott könynyü vadászsikert a személyes ügyességgel párosult fáradalmak utján szerzett dicsőség mindinkább háttérbe szoritá: a pusztitó jellegü kedvtöltés helyét a magán vagy nehány társsal megosztott élvezet kezdi pótolni.

Ő Felsége, jelenlegi királyunk, köztudomásulag már kora ifjusága óta nagy kedvelője ezen edző, s nem ritkán veszélyes kedvtöltésnek; és hogy most is csaknem minden szabad perczét ennek szenteli: azt mindenki tudja, ki az udvari élet mozgalmait figyelemmel kiséri. — Ennek tulajdonitjuk, hogy a magyar kormány, midőn egyrészről a királyi család nyaralójául Gödöllőt szemelé ki, másrészt arról is gondoskodott, hogy a fejedelmet kedvencz időtöltésére alkalmas erdei lakkal lepje meg.

Gödöllőtől mintegy két órányi távolban, a mácsai erdők rengetegében igen sok gím tanyáz, miért is ezen telket a gödöllői uradalomhoz csatolták. Nemzeti kormányunk ide akar ő Felsége számára egy *gím-lest* épittetni, de valamivel csinosbat az osztrák és steyer egyszerü faszineknél (melyekből királyunk a zergék és siket fajdokra szokott vadászni), a nélkül azonban, hogy az erdő természeti egyszerüségét palotaszerü épitménynyel cziczomázná.

Az egész összeg, melyet ezen épitményre szántak, annak belső diszitésével együtt, 26,000

frtra határoztatott. Ezen, aránylag csekély összegből fog a mellékelt ábra szerinti góth izlésü hajlék emeltetni, melynek izléses, változatos külseje, takarékos, kényelmes belső elrendezése, tervezője *Schulcz* Ferencz hazánkfiának ebbeli jó tapintatáról fényes bizonyságot teend.

Az épületre szánt összeg lehetlenné tevé az emlékszerü faragmányok alkalmazását, mi okból ezen czélra nem csekély nehézséggel szervezett külön égetőben készült többszinü tégláknak kellend a külfalak ékességeit és tagozatait képezni.

Az építéssel Bergh Károly jeles építész-mérnökünket bizák meg; az ács-munkákat a tervezőnek sok reményre jogositó fivére vezeti; a stylszerü festésre pedig Storno Ferencz vállalkozott.

Az épités tündéri gyorsasággal halad, s az alig pár hét előtt letett alapokon nyugvó vadászlak még a folyó évben elkészül. *Römer F.*

Szemere a francziákról. *)

A keleti háboru tisztán Napoleonműve volt, az angol nélküle nem ment volna annyira, — mint a béke is az ő műve, az angol oly kevéssel nem elégedett volna meg. Oka nem európai érdek volt, ő nála nem, hanem dynastikus; egyrészről helyet akart foglalni a fejedelmek közt, másrészről a franczia nemzet figyelmét a belügyektől el akarta forditani, s a nyerendő dicsőség által, a hiu népet szolgaságában vigasztalni, kiengesztelni. A békét valóban itt nagy elégtelenség követte. Hadának csatáival nem foglalkozhatván, kezdte saját magát tapogatni, s kérdeni magától: vajjon ő, a hires nemzet él-e? Franczia országban ekkor oly nyomott volt a lelki atmosphaera, milyen a légi, midőn egy csendes zivatar lassan közeledik. A keleti harcz ragyogó fátyolával sülyedt állapotát jól esett elfeledezhetnie, de midőn azt leránták róla: magától elborzadott önmaga. Alig volt ennél nehezebb pillanata Napoleon uralmának, mióta a trónon ül. S ha e népben valódi büszkeség s erkölcsi bátorság volna, föl kellett volna lázadnia. De ilyen e nép; harczban bátor és vitéz, tömegben rohan, — mint polgárnál, mint egyénnél a bátorság hiányzik.

Mióta a világ fenáll, ily felvilágosodott, ily büszke nép nem sülyedt ennyire. Miveletlen népnél s olyannál, mely nem ismeri a szabadságot, megfoghatom ha a rabságot tűri; de hogy azt a franczia nép igy tűri, mely már volt szabad, melyben oly sok az értelmes elem, melynek öntudata van arról, mi a szolgai s mi a rabállapot, az valami megfoghatatlan. S mit mondjak ahhoz, hogy e nép most is a világ első nemzetének, a haladás fáklyásának, az emberiség vezérének, civilisatió előljárójának nevezi magát széltiben? Ha sülyedése nagy gyávaságra mutat, azt csak szemtelensége haladja felül. Ha tűrne hallgatva, ha nyögne lánczai közt, ha fogolyként megalázná magát, szivünkből szánnánk, — de ő mint hős beszél, ő mint vezér lép fel, ő, a rab népeknek szabadságot igér, ő franczia eszmékről, franczia szellemi tulnyomóságról szól, — egyébiránt annyiban igazsága van, hogy a legtöbb nemzetek rabok, ily értelemben ő a vezér.

Végig tekintek nemzeti életén, és nincs annak egy ágacskája sem, melyben szabadságát megőrizte volna. Törvényhozás? A senatorokat nemcsak Napoleon nevezi, de dusan fizetvén, meg is vesztegeti. A képviselőket a miniszterium jeleli ki a választóknak, s rendelkezvén 4—500,000 hivatalnokkal, nem nehéz győznie. A respublika alatt a képviselőknek a napidijat szemökre vetették, pedig ki szolgál, azt dijazni demokratiai elv, sok képes ember van, ki nem gazdag; a császár nekik is dijat rendelt. Mi az igazgatást illeti, annak átka a centralisatió most is, a préfet minden, a departement, a város, a község semmi, egy joga s kötelessége van: a préfetnek, alpréfetnek, a birónak, kit mind a kormány nevez ki, engedelmeskedni. A polgár sehol nem ur, házában sem, a rendőrség éjjel-nappal vizsgálatot tarthat nála. A bíróság független? Ki nevezi ki? a kormány; ki mozdithatja elő? a kormány, — s megszabja az életkort, midőn mindenkit pihenni küld. Napoleon igy eliminálta $^1/_3$ részét. De különben is, hol a közügyvéd fő, a biró árnyék. És a tábor? nemzeti sereg ez? Az uj törvény szerint, minélfogva a katonákat a kormány helyettesiti, s dusan fizeti, öt év mulva a franczia sereg nagy része zsoldosokból fog állni, tiszti kara mindig az volt. Tábornagyai rangjaikat hazafiérért kapták.

Összegyülni a népnek tiltva van; ki szólani mer, mint hirkorholó elitéltetik, — hátra van: irni, de irni sem szabad, minden lapnak véget vet két megintés. Különben is a franczia lapok nem bölcsek, nem hazafiak organumai, pusztán üzérkedő vállalatok, zsidók és bankárok kezében vannak, kiknek czéljok nem vezetni a véleményt, de nyerni, s ilyen helyzetben nem reménylhetni, hogy elv miatt veszélyeztesse a vállalkozó a milliókat, miket egy-egy lapba fektet. Nem is állhatna fen egy lap sem, ha hirdetési organum, s igy az iparnak egy szükséges kereke nem volna. S nemcsak belügyekről nem szólhat, de külföldiekről sem, még idegen lapok czikkeit sem veheti föl, érettök is büntettetik. Az udvari ünnepekről sem szabad szólnia, ha azt nem tetszik tudatni a kormánynak, — XV. Lajos legalább ezt megengedte. Szóval Franczia ország egy kolostor, melyet a guardian madzagon rángat; szabály: vak engedelmesség. Még a Charivári tréfái is tiltvák, — csak olyan dolgokat gunyolhat, mik senkit nem érdekelnek.

Kiszámithatatlan azon szellemi kincs, mi az elmékben elásva marad, s e rabságban ez a legnagyobb veszteség. Mint az összerakott farakás, mely nem lángol, de füstöl, s szénné ég, olyan e nemzet. Még folyóiratokat sem szabad alapitani, sem kötetes könyveket irni. Proudhon legujabb munkája a financziáról, 2 kiadást ért, neve azonban a czimlapra nem tétethették, ez 3 évig tartott, mióta a neve ott áll, egy év alatt 3 szor és 4-szer adatott ki. Nyilvános leczkékre csak az mehet, kinek bemeneti jegye van. A szinháznak castigare ridendo mores, vagy sirva tenni azt nem szabad, csak ha a rendőrség a nevetést vagy sirást megengedi. Azonban nincs censura. De miért nincs? mi hát ez? A legmesteribb áloskodás, a nevét eltörölték, de a dolgot fentartják. A kerék megvan, de megkötve. Nyilvánosság czime alatt mindenben a legczudarabb titkolózás. Nyilvános törvényszék, de a policzia nem ereszt be hallgatókat, nyilvános törvényhozás, de tanácskozásaikat közölni nem szabad; nyilvános budget, de titkos költés, — nem szabad tudni, csak azt, a mit a kormány közöl. Nyolcz millió szavazta e kormányt? De ki számitá össze a szavakat? Maga a kormány. Rendőr eresztgeté be szavazókat, az *igen*-t maga osztogatta, a *nem*-et osztogatókat befogdosta. Ágyúk hangja némitá el a zugolódókat, 10—20,000-et deportált az egyenlitő alá, s azután feláll és mondja: a csend helyreállt.

És ez a franczia sereg műve! Valóban nincs a földön ehez fogható sereg!! Kain igy ölte meg testvérét Ábelt. Napoleonon nem csodálkozom: ő korsikai, — első minisztere zsidó, Fould; igazságügyminisztere olasz, Abbatucci; neje spanyol; a törvényhozótest elnöke német, Schneider; — tanácsadói Casa bianca, Bacciochi, Niewkerke, Pereire, Pietri, a rendőrség feje . . . mind idegen nevek. A kevély és hiu franczia népet néhány idegen tánczoltatja, mint a medvét a komédiás. Ez a franczia nép sorsa, már a multban is igy uralkodott fölötte Medicis, Habsburg vér, és Mazarin s több idegenek.

Lajos-Fülöp alatt 900—1000 rendőr Párisban alig volt. Most 6000 van, az átöltözteket ide nem számitván. Akkor nyersebbek voltak, mert a polgár, hol jogát érzette, ellenállt. Most mind nyájas, udvari, alázatos; nincs alkalma parancsolni, impertinens lenni, — minden meghunnyászkodik előtte. Ellenállni? kinek jutna eszébe. Minap egy birót (maire) elzárt egy csendőr (gendarme), bár az fölötte van; panaszt tőn a biró. Igazsága volt. De a csendőrt fölmentették, — mert bár a birónak igazsága volt, de a csendőr utasitását követte, s ettől el nem térhet. Sőt a csendőrnek joga van saját felsőbbjét feladni. Juhok népe a franczia, a legrepublikánusabb sem tudja honát csendőrség és centralisatio nélkül képzelni. Teljesen meg van romolva. Megjavitani lehetlen, ujra kellene teremteni, — mint a sánta Popénak mondá egy kocsis, kiszállva egy kocsiból megbotolván, s szavajárását mondván: Isten javitson meg, — a kocsis rá azt felelte: uram, könnyebb volna ujra teremteni, mint megigazitani.

E népben nincs más szenvedély, mint: élvezni és szerezni pénzt. Tűrni nem tud, várni nem bir, ellenállni s akarni nem mer. Minden embernek módjában volna valamit próbálni; ki teszi? A katona fölebb menni vágy, az ügyvéd nyerni, a bankár gazdaggá lenni, a polgár békében élni, az iró hirt keres, a nép munkadijt, az ifju kéjeket, — minden várja a messiást, de magát az előkészités munkájára senki sem áldozza fel. E népből a polgári bátorság s a kötelesség érzete egészen hiányzik. 1852 óta e nép élete semmi ilyest nem mutat fel. Mi nem történhetnék, ha az uralkodó rendszer ellen nem százan, de ezeren felszólalnának, de egyenkint . . . Igaz, a kormány megbüntetné, de ép ez hatna a tömegre. Aztán ha e nép csakugyan érdemli és szereti a szabadságot, képviselőválasztáskor miért nem nyilatkozik? Az áll, hogy van eszköze nyilatkozni, roszalni a rendszert, ki hibája, ha nem él vele? E tétlenséget soha nem tudtam megfogni; igaz, várni könnyebb, semmint tenni s küzdeni. S ez a legerősb erősség a mostani kormány mellett, mondhatván: 1852-ben katonasággal választatám magam elnöknek, — de császárrá választatván, szavazhattak volna ellenem (itt az összeszámitás kétséges), s még inkább tehetnék azt képviselők választásakor. Ha nem tették, oka az, hogy tetszik a mostani állapot, ha nem tetszik: hogy van az, hogy nem szavaznak? Félnek? ez bátorság hiánya. Restelkednek? ez kötelességérzet hiánya, — mindenesetre nem látszanak szeretni a szabadságot, miután azt elérni semmit nem tesznek. Ha nem minden, de városonként tiz-husz választó élne jogával, s azért mindennek kitenné magát, — ha az irók s hirlapirók mernének irni, s nem gondolnának vele, ha elitéltetnek is, szóval, ha csak néhány száz, annyival inkább néhány ezer ember tenné kötelességét, s ebből pör vagy üldözés támadna, ez megrázná a jelen rendszert alapjaiban.

De itt a legnagyobb hunyászkodás uralkodik, a legfinomabb sensualismus és legalávalóbb nyerészkedés. Ez ország egy nagy börze, tele csalókkal. Rothschild embere milliókkal szökik el, — a bankárok sorban ülik a fenyitőtörvényszék padjait, — a vállalatok nyakrafőre buknak, — a senatorok, tábornokok, miniszterek mind üzérkednek. Morny, az orosz udvarnál követ, a császár kebelbarátja, a képviselőház elnöke, a Grand Central vasut elnöke, 23—40 millió hiányt hagy, ezért adták el a vasutat, hogy őt fedezzék, — Rouher miniszter, 1848-ban szegény ügyvéd, milliókkal bir, — Fleury hasonlókép, az első lovászmester s ipjának 50 milliós bankot szabad alapitani. — Szóval, a kormány emberei s tagjai mind spekulálnak, mintegy sejtve, hogy ez igy sokáig nem tarthat, tehát most az idő meggazdagodni. Nem a nemzeti gazdagság nagy, a speculatio az, egyesek roppant kincsre tesznek szert, mig a sokaság elszegényül. Mind ez egy ragyogó épület (tűzjátéki); lángol, ropog, ragyog, de mihamar füstölgő vázlata fog csak maradni hátra.

Jelszavuk: après nous le déluge. Ennek folytában nem kimélve semmit, s a jövendőre nem számitva, nagy dolgokat is hajtanak végre. A Louvre, uj utczák, uj boulevardok, uj piaczok, uj séták, ezek érdemek, mik meg fognak maradni, ha Napoleon nem bigyesztené is föl a Louvre minden négyszöglábnyi helyére az N-betüt, s ha képeit nem küldözné is szét minden községbe s minden közterembe. Ez határtalan és kisszerü hiuságra mutat. Különben ez bélyegzi minden müveit. Mit csinál és alkot mind olyan, mi szembeötlik, hatásra számit, nem a jóra. Nem arra költ, mi a népnek kéjelmet és jóllétet ád, hanem mi a nemzet hiuságát csiklándozza. A munkás nép laka körül nincs elég s tiszta lég, vize nincs jó, vagy drága, sétahelyei sincsenek, utczái piszkosak, szűkek, — de ő a vizet a tengerbe tölti, a tágas utczákat tágitja, a gazdag városrész kéjelmeit szaporitja, hirt akar, s a hiu nemzetet hiusága által akarja megnyerni. Nem számit roszul. Ha a sors időt enged neki, aligha meg nem fogja nyerni. E részben ő rokon a nagy franczia tömeggel. Nincs dicsekvőbb nép a föld hátán. Magába halálig szerelmes. Én sokszor próbáltam, hogy a kik megrövták e nemzet sülyedését, azok előtt szóltam ellene, — és rögtön védelmére keltek. Csak nekik szabad magokat birálni, idegennek nem. Mindennap minden lap tele van ilyenekkel: a franczia nép az emberiség vezére, a civilisatió feje, a szabadság előbajnoka, a világ megváltója, az izlés mestere, Páris a világ lángelméinek középpontja, . . . szóval a nagy mindenség napja e nép. S e részben a republikánus oly elfogult mint a legitimista, a müveletlen mint a lángész. Egyképen nevetségesek. St. Marc Girardin mondja egy művében: a nyelvekbeli különbség enyészőben van, de ha még több nyelv van is, az eszme, az elv, a gondolat mind franczia, — a helyett, hogy azt mondaná: mind *emberi*. Pedig alig van tudomány s művészet, hol annyi sok között, a tetőpontot franczia foglalná el. A legnagyobb költőt, a legnagyobb bölcset, a legnagyobb festőt, a legnagyobb zeneszerzőt, a legnagyobb szobrászt, a legnagyobb történetirót, a legnagyobb csillagászt, a legnagyobb kritikust, a legnagyobb utazót, a legnagyobb jellemet, — ha van egy-egy, kit legnagyobbnak lehet mondani, — ne a fran-

*) E közlemény Szemere Bertalan Naplójának sajtó alatt levő 3-dik füzetéből van véve; Szemere ezt 185 . . . . . havában irta. Mondanunk sem kell, hogy néhol nagyon is subjectiv nézetek nyilvánulnak benne, s hogy az iró kedélye a franczia absolutismus elkeseritő nyomása alatt állt. — *Szerk.*

Schulcz Ferenc

l.

Forster Akadmüemlv

83 l.

nak későbbi időpontban való kibocsátását határozta el arra való hivatkozással, hogy a belső kereskedelmi piac tétlenségre van kárhoztatva a pénzforgalom emelkedése miatt. És ebben a lázbeteg atmoszférában kezdte meg betörését a kontremin. Az első kisérleteket Kállay elfojtotta, erélyes kézzel és hatalmi intézkedésekkel, mintha előre tudta volna, hogy ez lesz az a front, amellyel szemben el fog bukni.

A korona vásárlóerejének leromlása 1923 februárjában teljes lett. Noha Zürichben hat hónap óta változatlanul husz centime körül jegyezték a koronát, ugyanezen hat hónap alatt a közszükségleti cikkek ára 200—300 százalékkal drágult. Kállay még várt a kilátásba helyezett bankjegykibocsátásokkal és emiatt a pénzszüke fojtogató hatást gyakorolt a gazdasági életre. A Devizaközpont ellen a kereskedelem és ipar ostromot intézett, mert a központ teljesen beszüntette a külföldi devizák és valuták kiszolgáltatását. Nyilvánvaló volt, hogy uj alapokra kell fektetni az egész gazdaságpolitikát.

Kállay mellett elsősorban Teleszky Jánost, mint a pénzügyi

Schulz Ferenc
építész
arad
Lósy
102. l.

MMÉE Közl

XI.

Nagyváradon, a Szabadság élén

1906 március havában egyik éjszaka megszólalt a telefon a Szeged és Vidéke éjjeli redakciójában. Nagyvárad jelentkezett. Lengyel Géza, aki Biró Lajos után felelős szerkesztője volt a Szabadság cimü napilapnak, a nagyváradi és biharmegyei sza-

Schulcz Ferenc

A Kolozsvári ferencrendück refektoriuma.
Rajzolta fenti 1869.
Repr.
Arch. Közl. 1873
IX. k. 1 füzet.

1000

Alapítási év — *Gegründet:* 1577.
Telefon: 89-5-40.
Postafiók — *Postfach:* 242.
Postatakp. csekkszám — *Postscheck:*
Budapest: 37.473, 57.124,
Leipzig: 29.165, Paris: 160.010.

K.M
KÖ

BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL.
LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'U
BOOK-SHOP OF THE ROYAL HU

SZÁMLA

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

BÉLYEGMENTES
(11856/1879. P. M. sz. rendelettel megállapított személyes illetékmentesség folytán.)

Budapest, 19.....
IV, Kossuth Lajos-u. 18.

1	Swoboda: Neue Aufgaben der K

titkár.

Schultz Ferenc

Épitez

wod/ Schulcz József és Ángyán György

A vajdahunyadi vár restaurálásának története, különös tekintettel az ott történt károk és visszaélésekről.

Pécsett.

1876.

47-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, november 20-án 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujsag és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok**: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nro. 9. | Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 ujkrajczár.

Schulcz Ferencz.

(1838–1870.)

Minél kopárabb a tér, melynek közepén egy magas sudár emelkedik égnek, annál nagyobb a veszteség s annál kiáltóbb ismét a pusztaság, ha az egyetlen törzset is kidönti egy váratlan zivatar.

Ilyen érezhető s egyhamar nem pótolható veszteség érte hazánkat a maga nemében páratlan müépitészünk Schulcz Ferenczнek élete legszebb korában bekövetkezett halálával.

Schulcz Ferencz 1838. márczius 12-kén Pécsett született, hol Pestről oda származott atyja ácsmester és gépész volt. Tanulmányait a pécsi gymnáziumban kezdette meg kitünő sikerrel, mig a szünidők alatt az ács és asztalos mesterségekben gyakorolta magát. A VI. gymn. osztály végeztével a 16 éves fiu a bécsi müegyetemre ment, s onnan ismét hat év mulva a bécsi akadémia épitészeti osztályába lépett át, s két évig Van der Nül és Siecardsburg tanárok vezetése alatt sajátitotta el a magasabb technikai és épitészeti ismereteket; de átlátta, hogy az el méleti ismeretek mellé gyakorlat is szükséges, s azért a szünidőket az ács és kömüves mesterségek elsajátitására forditotta, melyekből mint legény szabadult fel.

A gyakorlati ismeretek kifejtésére csakhamar nagyobb tere nyilt, mert 1862-ben a Milánóból meghivott Schmidt Frigyes épitészeti főtanácsosnak lett tanitványa. E kiválóan jeles tanár a bécsi akadémia reformjával kezdette meg müködését; a szünidők alatt tanitványaival mü-kirándulásokat rendezett, a nevezetesebb régi egyházakról felvételeket tétetett, melyek télen át kidolgoztatva a „Wiener Bauhütte“ nevü e czélra alapitott szakközlönyben bocsáttattak közre. E kirándulások, a tanitványok gyakorlati kiképezése mellett az ország emléképületeinek ismeretét is terjeszték s ezekben Schulcz főszerepet játszott, miről leginkább kezeskedik a nevezett szaklapban megjelent 50 nagy mülapja; Schmidt tanár, ki a fiatalban mutatkozó nagy tehetséget azonnal felismerte, annak kifejtésére főgondot forditott, s számos megbizást adott neki, melyeket ő kitünően teljesitett. A jeles tanitvány oly elismerésben részesült, hogy dicsérő oklevelet és aranyérmet nyert. 1864-ben a király által magyar müvészek részére alapitott s három évre szóló ösztöndijt nyerte el.

Most kétszeresen kötelességének érezte hazája javára hasznositani tanulmányait; 1865-ben a magyar tud. akadémia által Römer és Henszlmann társaságában Szatmár- és Máramaros megyék régiségei kutatására küldetett ki, mely alkalommal készitett jeles rajzai az akadémia birtokában vannak. Egyszersmind a „Wiener Bauhütte“ s más tudományos folyóiratokban számos rajzát s érdekes leirását adta a hazánkban található fatemplomoknak, melyek addig méltatva nem voltak, s melyeknek szerkezete, s kiválóan szép diszletezése nagy feltünést és meglepetést idézett elő a müvészi körökben. Ekkortájt készitette el a szekszárdi és szinyérváralyi müegyházak tervezetét is.

1866-ban a két országházra (alsó és felsőház) hirdetett verseny alkalmával mint Schmidt segédje müködött; a képzőmüvészeti akadémia tervét pedig egészen önállólag készité el. Ez mindenek között legkitünőbbnek találtatván, utat nyitott a két évi tanulmányutazásra alapitott nagy császárdij (1260 ft. évenként) elnyerésére.

SCHULCZ FERENCZ.

Ezzel indult el európai nagy utjára, bejárta Németországot, Svájczot, Olaszországot, Nápolyt, Szicziliát, Franczia- és Spanyolországot, mindenütt meglátogatta és tanulmányozta az épitészeti intézeteket, felkereste ez országok nagyszerü müemlékeit. Éles szeme, müvészi tapintata, teljes mértékben kifejlett müérzéke fel tudta mindenütt találni a müalkotás oly remekeit, az épitészeti idomok oly szépségeit, melyek mások figyelmét eddig kikerülvén, ujak voltak.

Ez utazásból, mint méh a virágdús mezőről, megrakodva tért haza. Rajzgyüjteménye s az a mellett levő jegyzetek, megbecsülhetlen kincseit tartalmazzák a tudományos buvárlatnak. Európa mütörténelmének gazdag anyagtára az, s a müértő szemlélő valóban fájdalommal áll meg e kincs halmaz előtt, mely most a rendező kéztől és a feldolgozó szellemtől meg van fosztva. Igen, mert Schulcz csak most kezdette volna két évi mü-utazásának nagyszerü gyüjteményét hasznositani. 1869-ben adta ki „*Denkmäler der Baukunst in Original-Aufnahmen*“ czimü ivrétü munkájának 1-sö

füzetét, mely a spanyolországi *Gerona* müremekeinek leirását s azoknak 25 képben bemutatott rajzait tartalmazza. E mü egyidejüleg jelent meg német és franczia nyelven, s egész Európa müvészi világában nagy feltünést okozott, s egyszerre megalapitá európai hirnevét, melyet egyes kisebb közleményei is csak neveltek. Tanulmányi utjából visszatérve, egyelőre Bécsben kedves tanára Schmidt vezetése alatt, ennek vállalatainál mint müvezető dolgozott. De bár több felől kapott nagy nyereménynyel kecsegtető meghivásokat, ő hazájába vágyott vissza, itt ohajtotta nemzete javára hasznositani tehetségeit s tanulmányait.

Hazaszeretettől sugallt tettvágya csakhamar tért is nyert, mert 1868-ban, midőn a *vajdahunyadi várnak*, müépitészetünk e remekének, történelmünk e büszke emléképületének restaurácziója elhatároztatott, Schulcz hivatott meg és bizatott meg annak végrehajtásával.

Hosszas volna, s nem ez életrajzi vázlat rövidre szabott terjedelméhez mért, részletesen adni elő Schulcz müködését a vajdahunyadi vár restaurácziója körül, melynek tervrajzát egyébiránt lapunk 1868. évi 23-ik számában közöltük és ismertettük is már. Azért e részben csak rövidek lehetünk. A vár alapos tanulmányozása után elkészitett tervrajzát a magyar történelmi társulat 1869. márcz. 4-ki gyülésén mutatta be, igen érdekes magyarázat kiséretében. E felolvasás mindenkit meggyözött, hogy a vajdahunyadi várban hazánk a müépitészetnek oly remekét birja, a melynek nagyon kevés párja van Európában, s hogy annak helyreállitása oly kezekre van bizva, melyek azt stylszerüleg, a müigényeknek megfelelőleg, és az e várhoz füződő nagy emlékekhez méltólag fogják ujra teremteni.

A vajdahunyadi vár restaurácziójával csaknem egykorulag merült fel egy kir. vadászkastély épitésének szükségessége, melynek tervezetével Lónyai pénzügyminiszter szintén Schulczot bizta meg, ki a kiválasztott helyen, a mácsai erdőség egyik regényes pontján, 1869 tavaszán az épitést oly erélylyel kezdette el és folytatta, hogy 1870. márcziusában már teljesen kész volt a gyönyörü kis kastély, melynek minden része stylszerüleg s oly tökélylyel épült, hogy az e nembeli épületeknek mintaképéül szolgálhat. Lapunk mult évi folyamában, a 28 számban e kastély rajzát és ismertetését szintén közöltük olvasóinkkal.

A nemesb lelkek sajátsága szellemi kincseiket másokkal is közölni. Schulcznak kedvencz eszméje volt, a bécsi müakadémia mintájára hazánkban is egy müépitészeti osztályt szervezni a József-mütanodánál, s ott magának segédeket és utódokat képezni. A közoktatási miniszter elébe ment e hő ohajtásnak és Schulcz Ferenczet nemcsak müegyetemi tanárrá nevezte ki, hanem az országgyülés által felállitani határozott országos régiségi osztály elnökségére is öt nézte ki.

A tudományos és országos elismerésnek e nyilvánulásai azonban elkéstek, s csak a koporsó diszitésére szolgáló virágkoszoruk voltak, mert az oly szép jövőre hivatott s hazájának még oly szükséges fiatal élet elhervadt folyó év okt. 21-kén.

A lélek megfeszitett munkásságát, s azon lázas tevékenységet, melylyel — mintha sorsát érezte volna — csüngött nagy terveinek gyors végrehajtásán, nem birta meg a tulterhelt gyenge test. Még spanyolországi utja alatt kapott hülés következtében tüdőbajban szenvedett, mely, ujabb hülés következtében veszélyessé vált. Betegen is lement Vajda-Hunyadra. Ez azonban búcsu-látogatása volt a nagy müvésznek nagy müvénél, utolsó erőfeszitése a legyőzött életerőnek.

Fiatal neje, Sonderup Anna, dán irónő, kivel a párisi mütárlaton ismerkedett meg, s kit 1868-ban vett nőül, barátai és pályatársai, de mondhatjuk: az egész haza méltán gyászolva állott koporsója fölött, a mely annyi tört reményt, annyi tehetséget zárt magába s mely a legnemesebb, legemelkedettebb törekvésnek zárta el utját.

Orbán Balázs.

Páratlan temetés.

Itt Pesten történt. Ugy bizony!
S mi több: igaz egy szálig.
Ily eset nem mindig akad,
No de mindjárt megválik.

Hallgassatok, mert érdemes
Fölirni ilyen dolgot!
Hát volt egy ur, kiről kiki
Tisztelve szólt, ha szólott.

Volt pénze s tiszte sok, de sok,
És rangja kettő, három:
„Vitézlő, nemes, nemzetes,“
Igy hitták nagy határon.

Dús háztartást vitt ez az ur,
A mig csak vinni tudta;
Ebben családja vagy barát
Épen nem állott utba'. —

S mi fő: e derék öreg ur
A nagy tisztesség mellett
Tudós is volt s irt könyveket,
Mihez sok idő kellett! —

Nagylassacskán a pénz, a rang
Igen vékonyra olvadt,
S a fényes háztartás helyén
Majd mindent eldoboltak.

Mik ezután történtenek,
Oly mindennapi dolgok,
Hogy emlitni sem érdemes,
Csupán csak egyet mondok.

Azt tudniillik ugyanis,
Hogy hát e jó öregnek
Volt egy versiró fia is.
— No hisz még csak ez kellett! —

E jómadár okozta tán,
Hogy szétbomlott a fészek,
Csinálván olyan zűrzavart,
Mit csodált a természet.

Mert megszökött a jómadár,
Ott hagyva tűzhelyt, skólát,
S lőn professora a nyomor,
Mely be is törte *orrát*. — —

Elég az hozzá: az öreg,
Midőn már maga volt csak,
Elment e rosz fiú után,
Hogy inségét az oltsa.

Pesten lakott e rosz fiu,
Hol hire elég jó volt,
Irván folyvást a verseket,
— Tán csak rest únalomból. —

Itt történt aztán (végre hát
Im a történet magva):
Hogy az öreg az uj kosztot
Egyszer csak megsokalta,

S olyan beteg lett egy napon,
—Tán kis hűlés is tette, —
Hogy ágyba dőlt és föl se kelt,
Csupán csak a mennyekbe'.

(Fölteszem, hogy a mennybe ment,
Hisz senkinek se vétett;
Hacsak, hogy fia költő volt,
Nem valami nagy vétek? . . .)

S a lapokban lett hirdetés,
S az utczákon is szerte,
Hogy ki s mi volt e jó halott,
S hogy honnan lesz temetve.

A temetés órája jött,
A pap elvégzé dolgát,
S a gyászszekérre föltevék
Az öreg koporsóját.

Aztán megindult a menet,
Zaj nélkül, nyugalomban:
Legelől a két ló, a mely
A gyászszekeret vonta;

Utánok a kocsis, a ki
A két gyászlovat hajtá;
Ezt követte a négy kerék,
Mi a gyászszekért tartá.

Ezek nyomán egy árva ló
Egy szűk hintóba fogva,
S aztán megintlen egy kocsis,
Ki e lovat hajtotta.

Utána ismét négy kerék
Folytatta ezt a lánczot,
És még, mi fő, e hintóból
Egy élő fej is látszott.

Ez élő fej a poéta
Fiunak feje volt ám,
Ki sirás helyett nevetett
Örömében e pompán.

(Különben van oly nevetés,
Mely több, mint némely sirás,
S mert a „vig“-hoz a „szomoru“
— Egy lépés — mond az irás. —)

(Itt több lépés is lehetett,
Hanem az mostan mindegy.
Elég, hogy ez a szép menet
A városon végig ment.)

És ezalatt a poéta
Sok, sok bolondot gondolt.
Persze, hogy mind csak magáról.
— Egyet hát el is mondok: —

Azt gondolá, hogy ily eset
Csak olyan embert érhet,
Kire nem méltó e világ . . .
Vagy ő egy — hitvány féreg!

Benedek Aladár.

Egy városi irnok szerelme.

(Novella beszély-alakban.)

PÁKH ALBERT-től.

Első fejezet.

Mely bizonyos okoknál fogva megelőzi a másodikat, s melyből kitünik, hogy nagyszerü szenvedélyek gyakran igen szomoru körülmények között születnek. Hogy pedig azután gyakran igen szomoru kimulással végződnek, az majd az utolsó fejezetből fog kiviláglani, a mit azonban kár volt mindjárt itt elárulni. Mandzsur érzelgés kórjelei a városi iródeákon.

A historia, melyet el vagyok mondandó, egyszerü és talán nagyon mindennapi. Azonban hogyha ezen mindennapiság nem előadásombar, hanem az általam rajzolandó jellemvonásokban, sziv- és tárgyhelyzetekben találtatnék, csak az fogna történni, mire törekszem. Én — és e tekintetben bizonyosan az emberek legnagyobb részével értek egyet — jobban szeretem a sziv életének közönséges és mindennapi, de épen azért valóbb és könnyen érdeket, rokonszenvet ébresztő rendes lüktetéseit látni és hallani, mint olvasni a mesterségesen felizgatott, sátoros ünnepszerü, rendkivüli szivállapotok leirásait. Egyébiránt bocsánat, hogy kiindulási szempontot bátorkodtam kimutatni olvasóimnak.

* * *

Egy hónapja lesz körülbelül, hogy Pesten egyik előbbkelő kereskedőnek fiatal leánya meghalt. A szegény leány szülői házának egyik fiatal távol rokonára is bizatott a temetési pompa elrendezése, kinek kötelessége vala, a többi között 12 halottkisérőt összeszerezni. Ily czélból szólitá ő fel az általa kávéházilag ismert, magyarositott nevü *Krajczer* Hektor városi irnokot, lenne egyike azoknak, kik a szerencsétlen kimultat végső nyughelyére illendően elkisérjék.

Alkalmat veszünk magunknak itt e városi irnok fő jellemvonásait röviden elmondani. A városi irnok oly emberek közé tar-

Schuler Ferenc

irodalmához.

Schuler Frigyes. A harai műemlékek rajzaiból rendezett első nyilvános kiállításról. Arch. Ert. 1880. XIV. 240.

gi nyomda Budapest.

Schultz Ferenc

Steinoll Imrével együtt részt vesz a Wiener Bauhütte megalapításában.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

231 l.

Schulc Ferenc, építész MOK

Vajdahunyad várában helyreállítja az alsó lovagterem boltozatait (régi kövek felhasználásával), felső lovagterem bordáit, ablaknyílásait, ujtetőszéket tervezett, a freskókat Storno Ferenccel másoltatja.

Schulc József – Ángyán György: A vajdahunyadi vár restaurálásának története, Pécs. 1876.

Sch. kiváló munkát végzett.

Műemlékvédelem, I. évf. 2. a. 1957.

87 l.

Schulc Ferenc, építész MDK

1868 okt.-ben Schmidt Ferenc a vajdahunyadi vár helyreállítását rábízza. Ebben az évben megkezdi munkáját, 1869-ben ujra felméri a várat, az uj helyreállítási terv 500 000 Ft, elfogadják.

1870. ~~okt~~ okt.-ben várallanul meghalt.

Gerő László Hunyadi János vajdahunyadi vára.

Műemlékvédelem, 1957. I. évf. 2 a.
88 l.

MDK

Schulcz Ferenc. Pécs

Füger-dij

1862

Bécsi képzőm. akadémia magy. ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 1o2. l.

K.D.R.

SCHULCZ Ferenc építész

Schmidt Frigyes tanítványa

Vajda-Hunyad várának helyreállítá-
sának tervei 1868-ban
elhunyta után 1871-ben Steindl vette
át a munkát

Gerő: Magyarországi várépítészet Bu. 1955
253.

MDK

Schultz Ferenc, Pécs

1862. Füger-dij

1863. Füger-dij

Bécsi Képzőmüv. Akad. magyar ösztöndijasainak névsora. Fleischer, Bécs. 1o2. l.

Bonilla Ferrer, Béca

Díaz. Miguel

Díaz. Miguel

Platonov, Béca. Loc. 1.

MDK

Schulcz Ferenc, Pécs

Füger-dij 1863.

Bécsi képzőm. akadémia magy. ösztönd. névsora Fleischer Bécs. 1o2. l.

Schulcz Ferencz
epitem

vrod + 1870. okt. 21. Pesten.

Schulcz Ferencz. A vajdahunyadi vár. M. Mérnök Egylet Közlönye. IV. 1870. 40–43. l.

vrod

Ney Béla. Schulcz Ferencz (nekrolog.) M. Mérnök Egylet Közlönye. IV. 1870. 476. l.

vrod

M. Mérnök Egylet Közlönye. IV. 1870. 578. l.

vrod

Ney Béla. A vajdahunyadi vár tevrajzai. M. Mérnök Egylet Közlönye. IV. 1870. 552. l. (3 táblával.)

<Schulz Frau>

ind

<.> var. zys 1870.

21 l. 1851

<Schulcz Ferenc>

cikke

< >

Vajda-Hunyad vá-
ráról. Szazadok
1869. 429. l.

U. az. A vajda-hunya-
di vár kaputornyának
falában lelt római
földombornü. Arch.
Ért. 1870. 284. l.

T. 6034.

terül el, a hol jobbra az út
ben pedig a hegyeken innen
irata a lebegő mondatszalagon:

cm.

orum, Hamburg 1684.

0-95

Schulcz Franc

wol

Vas: Zys 1870.

445 l

MDK

Schulcz Ferenc

B. Forster Gy.: Schulek Frigyes t. tag emlékezete. Bpest a Magyar Tud. Akad. kiad. 1925. 1o,11.1.

Schulcz Ferenc

+ 1870. okt. 21.

nekrolog

Key Bélától.

MMÉE Közl

1870. 476. l.

Wien
Alfred Hölder
1871

Schulcz Ferenc

orvd. Nekr.

Pesti Napló 1870 okt.

23. 47.

nincs tanulni, szigorlatának sürgős l
tenciális érdek számára, nagyon kérem
latába. Arra is kérem, ha van ideje, tá
lat legkisebb anyagáról.

Nagyon hálásan köszönöm jóságát

Schulcz Ferenc
építész

Jelentése a vajdahunyadi vár helyreállításáról.

MMÉE Közl.

1870. 40 – 43. l.
és 41, 42, 43. tábla.

traduit par E. Beauvois.

(Extrait des Mémoires de la société Royale
des Antiquaires du Nord pour 1868)

185. – 195. ll.

Copenhague
Thiele
1869

MDK

Schultz Ferenc , Kassa

Kemény Lajos cikke. Magy. Mérnök és Épitész Egylet.
Heti Ért. 1907. 14.sz. ápr. 14. 153 l.

M.O.K.

Schulcz Ferencz, épitész

véperle a vajda-hunyadi vár helyreállitási munkáit 1870. tavaszán. A vár elképzelhetetlen rossz állapotáról s a munkálatokkal járó nehézségekről a Mérnök-Egyesületnek benyujtott jun. 4-i jelentésében számol be.

A Magyar Mérnök-Egyesület Közlönye, Pest, 1870. IV. kötet. 40-43. old. Helyszinrajz és két nézet a várról: u.o. kötet. utolsó három táblája. (XLI., XLII., XLIII.). Schulcz Ferenc épitészi jelentése: u.o. 476. old.

MDK

Schultz Ferenc

Medgyasszay István: Schulek Frigyes. Épitő Ipar 1911. nov. 20. 491.l.

MDK

Schultz Ferenc

1868-ban kezdte meg Schultz Ferenc Vajdahunyad várának restaurálását. A munkát csak két évig folytathatta, mert 1870-ben meghalt a nagy restaurátor.

Kabdebó Gyula: Magyarországi restaurálások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Épitész-Egylet Heti Értesitője. 1907. márc. 31. 12. sz. 137-139. l.

Vajda-Hunyad

Várának restaurációja /Schulz Ferenc
épitész /

Század
ok. 1868. 670 o.
Századok.

Schulz Ferenc műépítész

Fővárosi Lapok 1870. 1. 6. 17.

Vír, a Gogan-várabjai templomfest-
ménzekről

Schulte Ferenc

vivid

vivid életrajzal.

Halálozás: Vas. Ujs

1870, 566. l

<Schulcz Ferenc>
épitéz

vrod
2

Ipoly Arnold:

Gyászjelentés < >
halálaról
Szárádok 1870.
642-644. l.

Schulcz Ibsen

epitett

Orban Balázs-

Schulcz Ibsen

1838-1870.

(Ruiz altal mot
szet fam arcképe
vel.) Vás, Ujs

1870. 47 szam

OKv. felh

Schuler Tsecz

und

Szaradok 1869.

423,749 l

u.o. 1870. cif 642 l.

MDK

Schulcz Ferenc

Schulcz Ferenc és Schulek Frigyes készitettek terveket a nagybányai plébánia templom restaurálásához, amelyek alapján a kivitel 1898-ban Sztehló Ottó vezetése alatt történt 12.000 forint költséggel.

Kabdebó Gyula:Magyarországi restauralások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Epitész-Egylet Heti Értesitője, 1907.márc.31. 12.sz. 137-139.l.

Épitészet, világi, XIV-XV sz.

Vajda-Hunyad várának restaurációja /elhatározva 1868; Schulz Ferenc épitész megbizása/.

Századok, 1868, 675 o.

Századok.

Restaurálás, XIX sz. vége

Vajda-Hunyad vára. Schulz Ferenc építész megbizatása.

Századok, 1868, 67o o.
Századok.

Építészetm világi, XIV-XV sz.

Vajda-Hunyad várának restaurációja
/1868, Schulz Ferenc/

Századok, 1869, 69 o.
Századok.

Schulcz Ferenc

épitém

Nefelejts. 1869. 131. l

([Gödöllői] Vadász-
kastély.)

S c h u l c z F e r e n c
épitész

Fővárosi Lapok.1869.márc.9. /Fővárosi hirek./

S c h u l c z F e r e n c

épitész

Fővárosi Lapok.1869.ápr.13. /Fővárosi hirek./

< Schulz Ferenc >

könyve

< > Denkmäler der Baukunst in Original-Aufnahmen. Erstes Heft: Gerona. Leipzig 1869.

3 litografiával és 34 fametszettel

Német és francia szöveggel

E mű illustrációi fenti rajzai után készültek

S c h u l c z F e r e n c

építész

Fővárosi Lapok.1869.ápr.28. /Vidék./

Schulcz Ferenc

épitéz

Eredeti arch. levelei (Römerhez)

Römer Floris hagy. XXXIII

Cs.

Vasárn. **25** Karácsony		Protestáns: Karácsony Görög: Karácsony Izraelita: Kisev 26
Hétfő **26** István 1. vt.		Protestáns: István 1. vt. Görög: Istensz. M. Izraelita: Kisev 27
Kedd **27** János	● Újhold 12 óra 22 pk.	Protestáns: János Görög: István 1. v. Izraelita: Kisev 28
Szerda **28** Aprószentek		Protestáns: Kamilla Görög: Ezer vt. Izraelita: Kisev 29
Csütört. **29** Tamás		Protestáns: Dávid Görög: Aprószentek Izraelita: Kisev 30
Péntek **30** Dávid		Protestáns: Zoárd Görög: Anizia Izraelita: Tebeth 1
Szomb. **31** Szilveszter	1932 **DECEMBER** 31 nap	Protestáns: Szilveszter Görög: Melánia Izraelita: Tebeth 2

53-ik hét. Nap kelte 7 ó. 47 pk. — Nyugta 16 ó. 14 pk.

Restaurálás

Vajda-Hunyad vára /1868/, Schulz Ferenc.

Századok, 1869, 69 o.

Századok.

Világi építészet. XVII. szd. vár!

Küküllővár (ép állapotban).

Archaeologiai Értesítő

II., 1869-1870., 157-162.

Schulcz Ferencz építész jelentése erdélyi útjáról.

Kézirattól eltérő változások és javítások felszámittatnak.

3

SÁRKÁNY-NYOMDA R. T.
Budapest, VI., Nagy Ede-utca 9.
KÉPELENYOMAT
6 I 24

Bevezetés.

A bécsi központi műemlék bizottság közleményeiben, 1866-ban Haas püspöktől egy tanulmány jelent meg a szatmári egyházmegye fatemplomairól, melyhez kiegészítésképen Schulcz építésztől, egy a szerkezetükről szóló leírás csatlakozott.[1] Ez volt az első ismertetés, mely teljesen függetlenül a kőépítészettől, magyarországi fatemplomokkal foglalkozott.[2] Az az érdeklődés, amelyet Haas és Schulcz tanulmánya hazánk egyházi faépítkezése iránt felkeltett, számos kisebb-nagyobb kutatás eredményével gazdagította ily irányú irodalmunkat, megindítva ezzel a faépítkezés igen fontos és a későbbi munkák során sokoldalúan megvitatott kérdésének feldolgozását. Az eddigi irodalomban tárgyalt emlékanyag azonban élenyésző, a már erősen megfogyatkozott, de még így is igen jelentékeny számú fennálló fatemplomhoz és fatoronyhoz viszonyítva. A kutatók az általuk felkeresett területnek csak néhány és nem mindig jellemző típusát írták le, sok esetben pótolhatatlan hiányokat hagyva hátra rendszertelen munkájukkal, mely majdnem kizárólag a nemzetiségektől lakott területre szorítkozott. Éppen ezért érthetetlen az utódállamok tudósainak az a rosszindulatú vádja és célzatosan ferdítő kritikája, — mellyel a tudományos világot ellenünk akarják hangolni, — hogy az ő emlékeiket elhanyagoltuk, nem törődtünk velük és nem óvtuk azokat a pusztulástól. Az a lelkesedés, de tárgyilagosság, mellyel a hazai tudomány az ország területén élő nemzetiségek anyagát ismertette, bizonyára nem ezt érdemelte volna.

[1] HAAS, FR.: Die Holzkirchen im Bisthume Szathmár. I. Historischer Theil. SCHULCZ FR.: II. Architektonische Bemerkungen. Mittheilungen der k. k. Central-Commission. 1866. p. 1—14.

[2] Magyarország néhány fatemplomáról rövid közlések és rajzok már korábbi időből is vannak, pl. KUBINYI—VAHOT: Magyarország és Erdély képekben. I—IV. Pest, 1853—54., stb.

Domfaép 3-6. lap

Az eddig megjelent munkák, beleértve az utódállamok irodalmát is, egy-egy terület, felekezet vagy nemzetiség feltárt anyagából, tehát az egésznek csak egy jelentéktelen kis részéből igyekeztek végleges következtetéseket levonni. Az egyházi faépítkezés kérdésének tisztázása pedig csak úgy lehetséges, ha a békekötések előtti Magyarország területén fennálló és valaha fennállott egész anyagára kiterjeszkedünk, tekintet nélkül arra, hogy melyik nemzetiség alkotásai. Nem elégséges egy nemzetiség anyagát összegyüjteni, mert abból egészen jelentéktelen részletkérdéseken kívül, semmilyen komoly eredményre sem juthatunk. De egyenesen hibás az általános fejlődésből — kiváltképen olyanból, mint amilyen ez hazánkban, ahol annyi nemzetiség élt szoros együttlétben és hatott égymásra — egy nemzetiség anyagát kiemelve, annak esetleg csak látszólagos törvényszerűségeit felállítani. Elég egy tekintetet vetnünk Zaloziecky munkájában a keleti Felvidék térképére, melyen az alaprajzi formák és a stílusok elterjedése van feltüntetve.[3] Aránylag kis területen, öt megyében, magyarok, tótok, rutének, oláhok és németek élik a maguk speciális, de azért idegen elemekkel átszőtt kultúrájukat. Ez a szoros együttélés a kultúrjavak kölcsönös és állandó kicserélésére vezetett. Idegen elemeket átvesznek, átformálnak, hogy beolvaszthassák sajátjukéba. Az egyik jobban, a másik kevésbbé. Számtalan átmenet és variáns jött így létre. Nagy anyagismeret szükséges, hogy ezeket megint szétválaszthassuk, eredetüket, származásukat megállapíthassuk. Csak ez után vizsgálhatjuk a stílus és szerkezeti elemek vándorlását, átalakítását. Ily irányú analitikai munka nélkül szintézis elképzelhetetlen. Sokrétű és sokirányu kutatás szükséges ehhez; nem hagyhatunk figyelmen kívül egy szempontot sem. A fejlődésre fontos első évszázadok emlékanyaga teljesen elpusztult, a problémákat pedig ezek nélkül megoldani nem lehet. A kikövetkeztetett hipotetikus eredmények úgy és olyan teóriákba gyúrhatók, amilyen éppen a beállítottságunk. És ez utóbbi, sajnos, az eddigi vizsgálódások során túlságos mértékben érvényesült. Ezeket a hibákat a levéltárakban lappangó, valószínűleg nagy anyagnak feltárásával lehet csak kiküszöbölni. Az Országos Levéltár anyagának feldolgozását már

[3] ZALOZIECKY, W. R.: Gotische und barocke Holzkirchen in den Karpathenländern. Wien, 1926.

megkezdtük és munkánk második részében, annak egy megyére vonatkozó eredményeit be is mutatjuk. Már az eddigiek alapján is sok olyan kérdésre kapunk adatszerű választ, melyeket ilymódon azelőtt nem tartottunk tisztázhatónak. Ezzel egyúttal sok eredménytelen vitának is elejét vesszük. Levéltári adataink közlése után például már nem lehet tanulmányok hosszú során vitatni, hogy a magyarság épített-e, vagy sem, fatemplomokat. Az előkerült magyar mesternevek egymagukban megadják erre a választ. A helyszíni adatgyüjtésnél figyelembe veendők az egyházak anyakönyvi feljegyzései és a „historia domusok". Sok érdekes és pótolhatatlan adatot találtunk már ilyenekben.

Így lépésről lépésre haladva adhatunk csak határozott feleletet a felmerült és időközben felmerülő kérdésekre. Amikor pedig tisztáztuk az ország határain belül az egyházi faépítkezés problémáit, hátra van még egy súlyos feladat, belehelyezni azt az európai fejlődésbe, megjelölve ottani helyét és jelentőségét. Komoly eredményt ez fog jelenteni.

Ilyen elgondolás alapján kezdtük meg a békekötések előtti Magyarország fatemplomainak és fatornyainak feldolgozását. Jelen tanulmányunk magában foglalja az első megtett lépést. Két részre osztva, az elsőben az egész ország emlékanyagának néhány nagyjából tisztázható fejezetét adjuk, a másodikban pedig Bereg megyének topografikus feldolgozását.

Kedves kötelességemnek teszek eleget, amikor ezen a helyen mindazoknak, akik a kutatások során segítségemre voltak, köszönetet mondok, mindenekelőtt dr. Gerevich Tibor professzor úrnak tartozom mély hálával, aki a feldolgozás nehéz munkájában látott el hasznos utasításokkal, továbbá dr. Györffy István professzor úrnak, dr. Viski Károly igazgató úrnak, akik a Néprajzi Múzeumban és dr. Horvátné Pálfy Ilona allevéltárnok úrnőnek, aki az Országos Levéltárban végzett kutatások során értékes utasításokkal láttak el. Beregmegyei utam alkalmával tanúsított szíves vendégszeretetükkel és támogatásukkal különös köszönetre köteleztek Csatáry Dezső tákosi, Orosz B. Sándor csarodai, Kallós Tivadar mároki, Csatáry Jenő jándi, Rácz Jenő gergelyi, Szabó Gyula és Balogh Sándor vámosatyai, Filep Sándor tivadari, Szabó Bertalan mátyusi, Babus Gyula nagylónyai és Oroszlán Sándor kislónyai ref. lelkész urak és Penke Lajos csarodai tanító úr.

Schulz Frene

Schulcz Ferenc

Pozsony. T. 6203. AB. és

E lapon a Klarissák templomának szobrokkal diszitett gotikus tornyát szemléljük, melyhez az alaprajzok is advák. Feliratа

fölül középütt: Clarissen Thurm
in
Pressburg
balra: I.a. 1862. és I.b.
jobbra: 81. és 82.
alól balra: Prof. Fr. Schmidt direxit.
Schulcz Ferencz fecit.
jobbra: HL.

Kny., mag. a toronynak 106.3 cm.

140-95.

Gyulafehérvár. Románkor. Egyházi építészet: Székesegyház.

Archaeologiai Értesítő

II. 1869-1870., 141-145.

Schulcz Ferencz építész jelentése erdélyi útjáról.

Világi építészet. 197. Vár: Kiküllővár (romokban).

Archaeologiai Értesítő II. 1869-1870. 157-162.

Schuler Ferencz építész jelentése erdélyi utjáról.

Schultz Ferenc

1875/76

Ferképzőmfoiskávk

130. l.

holysorok szegélyeznek; a másodiknál, mely az antik színházra tér vissza, a páholyok alább rendelt jelentőségűek és legfeljebb egy emeletsorban vannak elhelyezve, vagy egészen hiányoznak és a nézőtér csak emelkedő széksorokból áll, amphitheatrális elrendezéssel s a terem hosszúkás négyszög, vagy legyezőformájú. Az első típus olyan színházaknál használatos, ahol a nézők igen különböző társadalmi állásúak, míg a második típus akkor van helyén, ha a nézők körülbelül egyazon társadalmi osztályból kerülnek ki.

a) *Páholysoros megoldás.* A páholysoros típus komplikált lépcsőberendezéseket von maga után. Eleinte ezekkel nem sokat törődtek, de a XVIII. sz. legvégén mindig szebb és nagyobb szabású főlépcsőházakat építettek, melyek díszes előcsarnokokból nyíltak. Itt kétféle elrendezést ismerünk. Az egyiknél két főlépcső van, amelyek a földszinti bejáratot szabadon hagyják, ilyen a legtöbb régi francia színház, pl. a Théâtre de l'Odéon, de ilyen a Müncheni National-Theater és a londoni Covent Garden stb. is. Sokkal szebb lépcsőházi térhatást nyujt azonban a másik elrendezés, ahol egy többkarú főlépcső foglalja el a főtengelyt, úgyhogy a földszinti bejáratok kétoldalt vannak elhelyezve. Ezt az elrendezést már az említett bordeauxi színháznál is láthatjuk és szorosan ezen elrendezéshez igazodott Garnier, mikor 1861. a párizsi nagy operát megtervezte. Ez az épület úgy jelentőségben, mint méreteiben és a kivitel pompájában páratlan és igen nagy hatással volt az akkori színházépítőkre. Számos ezen rendszer szerint épített színház közül megemlíthetjük a bécsi és budapesti operaházat. Ez utóbbi, mely Ybl Miklós remeke, bár méreteiben eltörpül a párizsi mellett, de művészi kivitelben semmivel nem áll mögötte, alaprajzilag pedig annak számos hibá-

MDK

Schultz Ferenc

KismLechn. 57-62. képekkel.

Schultz Ferenc

MDK

a vajdahunyadi vár egyik
restaurátora

Dékány: Magy. ren.
Szépfeddim: Vajdahunyad 75

SCHULZ 1. *Ferenc*, 1. *Schulcz F.*

Festészet. XIV. szd. Alkalmazott táblakép: szárnyasoltáron Sövényszegen.

Archaeologiai Értesítő

II., 1869–1870., 177–181.

Schulcz Ferencz építész jelentése erdélyi útjáról

Világi építészet. Vár Szászkézden.

Archaeologiai Értesítő

II, 1869 – 1870, 177 – 181.

Schuler Ferenc építész jelentése
erdélyi útjáról.

Schulz Ferenc

épitéz

sul 1838 Pécs.

+ 1870. Budapest,

mint a József műegyetem

tanára.

vrod

Krück II. 481. l.

Copernicus III. 184.

Schulz Ferenc

Thieme Becker
XXX. 329. l.

(Lyka)

Schulcz Ferenc

épitész

Mácsai (galga-
mácsai) királyi
vadász kartály
(Nográd vm.)

Terv. fenti

Bar Bpestbalp
102, 103. l.
képpel

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Vi: épitészet. Városháza Szebenben.

Archeologiai Értesítő

II., 1869–1870., 201–205.

Schulcz Ferencz épitész jelentése erdélyi útjáról.

Schultz Ferenc

A Tavaszi Szalonban, kitüntető elismerést nyert.

N.U.931.IV.15.

Schultz Ferenc

A Tavaszi Szalonban, kitüntető elismerést nyert.

M.U.931.IV.15.

SCHULCZ *(Schulz) Ferenc*, építész, • Pécs 1838 márc. 22, † Pest 1870 okt. 21. Bécsben Schmidt Frigyes tanítványa volt. 1862. elnyerte a Füger-féle aranyérmet. Külföldi tanulmányai után a budai műegyetemen az építészet tanárává nevezték ki. Schmidt Frigyes ajánlatára 1868. megbízták a vajdahunyadi vár restaurálásával. S. tervezte a király mácsai vadászkastélyát gótikus stílusban.

E. G. II, 428 l

Faragás. Reneszánsz. Sírkövek.

Archaeologiai Értesítő
II. 1869-1870., 177-181.
Schuler Ferenc építész jelentése
erdélyi útjáról.

Schulz Ferenc

1867 - 7 z-ig a rajzot tanitotta a nékes-fehérvári cisztercita gymnasiumban

Békcisztenelk
2 i g. l.

Schulcz Ferenc

épitéz

l.

Tombor 1947

3. l.

tlen festő.

ázadból.

rczegnő.

ultan ülve és szembe nézve
ıragott asztalon lévő rajz-
ellett hangjegyek vannak,
ırt. Haja rizsporos, szemöl-
fejéke meg fülbevalója ék-
vágott derekát és kék szok-
fejdíszének csipkeszalagja
nyozott lábú asztalon lévő
nelines palást látszik. Ez
. háttérben vörös függöny

.. — Lelt. sz. 415. — Vétetett
lektől 130 K-ért (64–890). —
— Elszámoltatott 1891 január

adatok. 1894 : VII. 238. *Isme-*
(?) főhgnő. — 1907 : V. 18.
adból : Krisztina főherczegnő,

Schulz Ferenc

épitész

1.

Gerevich Emlékkönyv

115. l.

Térkép.

E térképet, a mely a D
tos látképek diszitik. Felir

NEV ACCURAT, VND NOCH NI
HERAVS GEGEBENER PRACT
Von seinen wahren Vrspru
324. Teutshen Meilen i

Szines r

Schulcz Ferenc

épitéz

l

Magyarz. Muzeumlétei

III. k. 102. l.

Dr. Éber Lászlóné szül. Kiss Margit mély
tett férje, a legjobb fiu, apa és nagyapa, hüséges

Dr. ÉBER

A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZO

életének 64-ik évében, f. hó 29-én rövid szenvedé

Schulz Ferenc
építész

l.

Balogh Erdélyiren

I. 299. l

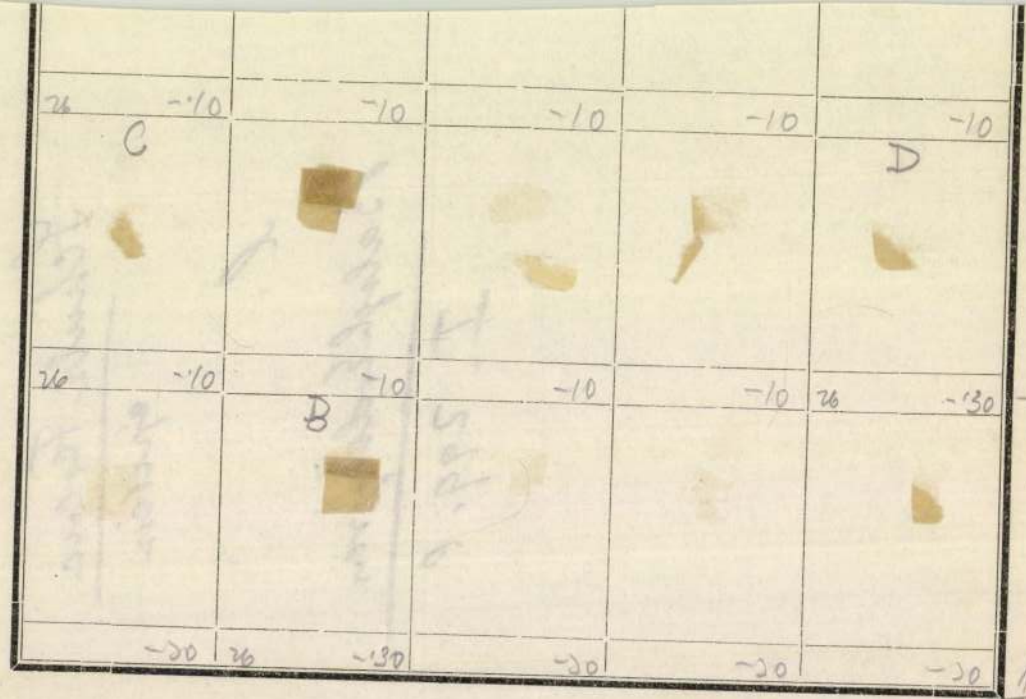
26 -10
-10
-10
-10
-10
-50
C
D
26 -10
-10
-10
-10
26 -30
-70
B
-20
26 -30
-20
-20
-20
-150

Schulcz Ferenc
epitett

läid

Balogh fatornyok
4, 5. l. 7. l.

12. l.

1932 Kézdi Kovács L:

Erdei mocsár

Az előtért nagy mocsár fogl
mal; a háttérben lévő (
derült égboltza nyilt. Ei
nap bukkan elő, mely a
„Kézdi Kovács L.
1900."

Vászon, méretei

Vétetett 1900: XII. 17
Elszámoltatott 1901: IX.

Schulcz Ferenc

Grod

Luxépmemlhely. 548. l.

ve leszek bátor rövidesen konkrét
szaki terveket és költségvetést b
jeszteni.Nyers számitásom szerint
költségek, beleértve a kisajátitá
5-6000 pengőbe kerülhetnek.Addig
amig bármely megoldás létesül,szü
gesnek ~~kxxkxm~~ vélném,nemcsak a bi
ság szempontjából,hanem az épség
pontjából is a most előkerült Mit
ban, valamint a kastély parkjában
kőemlékeket ideiglenesen a Nemzet
zeumban megőrizni,mert a kastély-
ban ~~kkkk~~ már régebben elhelyezett
lékeken már is erősen látszik a s
badban tartás következménye és a
szerü gondozás hiánya.A muzeum lé

Schulz Ferenc

~~129,~~ l.

Lykanemzromantika

129, 149, 157, 158,

243. l.

Schultz Franc

epitext

wod

He 1875. VII. 428. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyfő

Miután keresményemnek 191..... év ...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Schulcz Ferenc

l.

Gereczerajztár

203 h. 204 h. 214. h.
216. h (többször), 233. h.
274. h. 275, 282, 294, 316,
329, 336, 337, 338, 340,
346, 348, 365, 366. 367,
(többször) 368, 384, 391.
405, 406. h 408. h.
453. h. 454. h. 455. h.
456. h. (többször) 457
458. h. (többször) 459,
460, 461, 462, 463, 464, 467,
469, 470. h.

Schulcz vázlat könyvei a MOB nál

FENYVES

Schulcz Ferenc

l.

Gerecze rajztár

477. h.

99.—	84.—	—	—	—	—	—	1884	T	4	—	4	—	551
105.5	75	—	—	1881	VIII	59	1884	T	3	—	5	—	551
60.—	47.—	—	—	1883	VIII	377	1884	T	12	—	13	—	553
80.—	68.—	—	—	1868	T	15	1884	T	15	—	14	—	553
70.—	53.—	—	—	1883	VIII	359	1884	T	14	—	16	—	553
75.—	61.—	—	—	—	—	—	1884	T	19	—	17	—	554
215	141	—	—	—	—	—	1884	T	26	—	28	—	555
133	98	—	—	—	—	—	1884	T	28	—	29	—	556
124.—	78.5	—	—	—	—	—	1884	T	29	—	31	—	557
136.—	104.—	—	—	1883	VIII	334	1884	T	30	—	32	—	557

SCHULZ Ferenc

akverellmásolatok a feketeardói r.k. templom falképeiről

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990 158.p.

SCHULCZ Ferenc

Szőlősvégardó, ref. templom belseje (rajz)
1860

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990
147.p.

Schulcz Ferenc

épitész

a műépítészet előadó tanára

+ 1870 okt. 22

l.

Zelovich József műegy

352, 353. l.

129. l.

T.6421.

és köröndökkel megerősitett vár
r mocsaras vidék, a háttérben pe-
közt középütt Vaczon épületei
i ékitménynyel körülvett keretben

SSEBVRG.

vasható.

.6 cm.
rten, Augspurg 1700.

95

Schultz Ferenc ácsm. MDK

1735. emlitve
felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913.
nov. 30. 3-4. l.

Schulcz Ferenc

épitesz

ved

Forster 1905

34. l. 51. l.

~~Balczer György mizenmór V. 180.~~

Schuler Ferner

Gold

Orbán Balázs A má-
csár. Vadász Eastes. ~~[illegible]~~
Orsz. Világ. 1871. 199-
200 l. Egyet

Schuler Ferenc

epitest

vid

Romer Floris. Egy mennes
pár. Schuler Ferenc
és neje Sönderup Anna.
Osztag világ. 1871. 5 szám

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

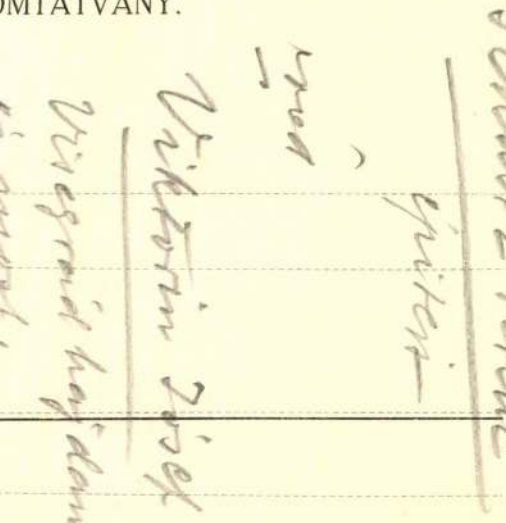

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

[Schulcz Ferenc]

lásd okv.

Ipolyi Arnold

kisebb munkái:

II. k. Alkalmi

beszédei. Bp.

1873.

[ ] einlékezete.

< Schulcz Ferenc >

Epitesz

Ipolyi Arnold:

< > emlékezete.

Ipolyi A. Kisebb

munkái. (Bp. 1873

II. k)

205 – 210. l.

Schultz Ferenc

épitész

Budapesti Szemle, 1875.

VII. 423 – 431. l. – Hausslmann

Imre: Három nemzeti műemlék,

Schultz Ferenc

epitest.

isod

Veggas Közlöny. ~~1875~~

Szárádok. 1875. 70. l

1869 cóf. 600 oldały
[illegible]

Schulcz Ferenc

~~Arányi Lajos dr~~

Lvod

3

Schulcz József és Ángyán

György: A vajda-hunyadi vár restaurálásának története. Különös tekintettel az ott történt károk- és vinzaélisekre. Pécs, 1876.

4. l.

Budapest

Flógel Endre

u. 10

Schulcz Ferenc

épitész

Irod

Schulcz József és Ángyán György: A vajda-hunyadi vár restaurálásának története. Különös tekintettel az ott történt károk- és vissaéléseknél. Pécs, 1876.

KTATÁSÜGYI MINISZTERIUM.

BUDAPEST
4 JAN 23 14
5

ságos Bizottsága

Schulcz Ferenc

építész

ivad + 1870 okt. 22.
Budán.

Schulcz József és Ángyán

György: A vajda-hunyadi vár
restaurálásának története.
Különös tekintettel az ott
történt karok- és vinzaéleschre.
Pécsett, 1876.

Fentinek működése a vár
restaurálása. Évről itt
pratosan ismertetve. 1868-tól halálány 1870 okt. 22-ig
Esetleg
felhasználandó. MOB könyvtár-
ban van a füzet.

etétele pedig rendkivül fontos exisz-

,ajánlja őt Gerevich Őméltósága jóindu-

jékoztassa Várhegyi barátomat a szigor-

és maradok igaz barátsággal:

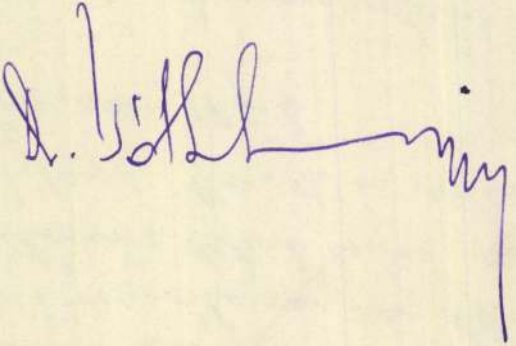

Schulcz Ferenc

Vas. Ujs. 1881 7 Kol.
(Vajdahunyad,
Kepekkel.)

Műemlékek Országos Bizottsága
t. Elnökségének

Budapest. IX.
Köpcze Endre u. 15.

Schulz Frenc

opisen

irod

Vajda Hunyad. Var. Ujs

1881. 760-l.

Schulz Ferenc

épitész.

irodalmához.

Wurzbach Biogr. Lex. Wien 1876.
XXXII. k 180-81 l.
Ennek forrása:

Schulcz Ferenc. Az ország tükre.
1864 évf 207 l és 1865. 12. szám
(Innen kell szerczm. az adatokat) Arckép-
pel.

Egyéb irodalom.

Neue Freie Presse. 1870 évf 1936 és
2217 szám.

Müller-Klunzinger. Die Künstler
aller Zeiten und Völker. Stuttgart.
1860. 39. l (Pótkötetben).

Schulcz Ferenc, épitész

Szül. Pécs 1838. márc. 22. megh. 1870 okt. 22.
Beisben Pest

Schmidt Friggyes tanítványa,
volt. ⊥ azontan Német-, Olasz- és
Szpagolorszégben, továbbá Svájcban
folytatott tanulmányokat. A Operti
mindegyetem (tanára volt.
az épitészet)

Schmidt Friggyes ajánlatára
1868-tól, ~~restaurálta~~ megbízták a vajda-
hunyadi vár~~at~~ restaurálásával
saját terve a kirák maicsai vadász
kastély gót otthonban

1862. elnyerte a Füger-féle
⊥ aranyérmet.

MDK

Schulcz Ferenc, építész
Siklósi vár restaurálása 1860 után

Gerő László: A Siklósi vár
Müemlékeink Bp. 1958 18 l.

Schulz Franc

epilep

Lond

Arch. Kozl. 1866. 209 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Schulz Ferenc

lásd
z

Ország Tükre
1865

..... *mühely.*

...elyfőnökség!

...év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

...e ..... számu .....

...iztam.

... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Schulcz Ferencz. Építész.

Született Pécsett 1838 ban, hol atyja ácsmester és gépész volt. Bécsben tanítója Schmidt tanár a ~~[illegible]~~ és nés ivés építészet nagy mestre volt. Ktöbb sokat dolgozott ennek ~~[illegible]~~ irodájában Ezwikből a bécsi Bauhüttében számos fölvetele van. 1862 ben elnyerte a Tüger féle nagy arany érmet. Ekkor fölvette Krakkó, Prága, Kollin és Kuttenberg ~~[illegible]~~ műemlékeit és restaurálta Schmidt meg bizásából Braunau nagytemplomat. További életrajzi adatai, mint a Pallas Lexikon 14. k. 984. lapjain. Arczképe körajzban itten.

Az Ország Tükre. 1865-12 g. 115-116. C

Schulcz Ferencz mérnöktől

Született Péssett. Hat évet tanult a bécsi polytechnikumon, majd az otta ni képzőmüv. akadémiára ment. Schmidt frigyes tanítványa volt. Majd Krakkóban, Prágában és Bajorországban működött. A Fügerféle aranyérem mel tüntettetett ki. Az Ozsdáj Tükre közlicgy csacsivcs stylu templom tervezetét. 1864 évf. 213 l.

Schulcz Ferenc

épitéz

vrod

Römer Floris

Pozsony rejészeti
műemlékei.
Pozsony és környéke

Pozsony, 1865,
184, 287. l.
291. l.

99 VI 35/1 számhoz.
189

Rende

Dr. Mangold
Csillár gyor részv
ujj. Bresl

729 frt — kr. tőke és járulékai erejéig a

törvényszéknek ~~járásbiróságnak~~ 7159 számu végzésével ~~kielégité~~ biztositá
1899

foganatositására a Budapesti

99 VI 35/1 számu végzése szerint alulirott b

A fent jelzett követelés ~~kielégitési~~ biztositási czéljából

ner a Mincsi lékek
óvadék képen letett
értelmében

Schulze Ferenc

épített

l. Arch. Körl

1866. VI. k. II. füzet.

209. l.

< Schulcz, Franz >

épitéir cikke

< > Die Holzkirchen in Bistume Szatmár. Mitteilungen der k. k. Centralkomission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale. 1866,

25/4 Ors. n.

gyzék

..-i népmozgalmi nyilvántartónak megküldött tő lapokról.

t ö l t i

visszaküldés előtt a népmozgalmi nyilvántartó

...za-ve ...or	...yéni értesítő lap: megküldve lakásváltozás miatt mely népmozgalmi nyilvántartónak	a csatolt honvédelmi munkajegy száma	Megjegyzés
	6.	7.	8.
	1944-IX-21		
	" 28		

M.D.K.

Schulcz György és Miklós, kőművesek

neve 1711-80 szerepel a városi adókönyvekben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 397. old.

SCHULCZ György és Mátyás kőmüvesek. Az egri városi adókönyvek 1771-80 között emlitik őket.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Schulcz Ila

Falusi udvar, of.

Piros rózsák, of.

K.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 25.1.

Schulz Ila festő

P.H. 932. III. 25

— **Magyar festőművésznő sikere Londonban.** Londonból jelentik: Schulz Ila, a kiváló magyar festőművésznő, ki évek óta Angliában él, legujabb műveiből nagysikerü kiállitást rendezett a londoni Brook Street Műcsarnokban. A legnagyobb figyelmet keltette Lord Sydenhamnak, a magyarság ismert barátjának, mély elgondolásu és nagy kifejezőerejü életnagyságu portréja, továbbá Kubelik, a hires hegedümüvész arcképe, melyet a kritika Rembrandt-izü alkotásnak minősitett, Pavlova, az elhunyt nagy táncosnő legkedveltebb portréja, Asfa Yilma hercegnő képe és számos szingazdag és finomhangulatu virágcsendélet.

P.H.932.III.25.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1967 APR 6.

1021

Felavatták az agárdi emlékművet

Április 4-én délelőtt fél tizenkettőkor került sor az agárdi szovjet hősi emlékmű avatására. A Schulcz István tervezte emlékfalon vörös csillag és a szovjet hősök emlékére felirat hirdeti az emlékmű rendeltetését.

Gárdony és Agárd lakóival együtt eljöttek az ünnepségre a járási pártbizottság, a járási tanács vezetői: **Paizer** György, a járási pártbizottság első titkára, **Körmendi** Kálmán, a pártbizottság osztályvezetője, **Gonda** István, a járási tanács vb elnöke, **Lendvai** Ferenc, a járási tanács vb titkára. Részt vett az ünnepségeken **Tóth** Gyula, a megyei tanács vb elnökhelyettese, **Martics** Pál vezérőrnagy, valamint a megyei, járási és a községi szervek vezetői. Megjelentek az emlékműavatáson a szovjet hadsereg képviselői is.

A nagyszámú ünnepi sereg előtt került sor az emlékmű avatására. Lendvai Ferenc, a járási tanács vb titkára ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy ez az új emlékmű az ország, a járás és Gárdony község tetteivel együtt hirdeti, hogy népünk hálával emlékezik a szovjet hősökre, akik életüket áldozták népünk szabadságáért.

A szovjet hadsereg katonáinak, tisztjeinek üdvözletét **Szinyicin** őrnagy tolmácsolta, majd az agárdi és a gárdonyi általános iskola énekkarai adtak műsort a székesfehérvári úttörőzenekar közreműködésével.

Ezután a párt-, tanácsi és társadalmi szervek, a községi üzemek, intézmények képviselői helyezték el koszorúikat az új emlékműre.

Hűség a néphez, hűség a párthoz

(Folytatás az első oldalról)

nép tetteit, a KISZ 10 éves tevékenységét, köszöntötte azokat a fiatalokat, akik a felszabadulási emlékmű előtt idősebb társaik, szüleik előtt ünnepélyesen tesznek fogadalmat.

A beszéd után visszhangzott a tér, az ifjú kiszesek fogadták hűek lesznek a párthoz, a néphez, szorgalmasan munkálkodnak a szocializmusért.

A régi KISZ-tagok nevében **Pápai** István, a KISZ városi végrehajtó bizottságának tagja köszöntötte a fogadalomtevőket, majd azok nevében emelkedett szólásra egy ifjú KISZ-tag.

Az ünnepség megható aktusa volt, amikor a fogadalomtételre összejöttek képviselői koszorút helyeztek el az emlékmű talapzatára.

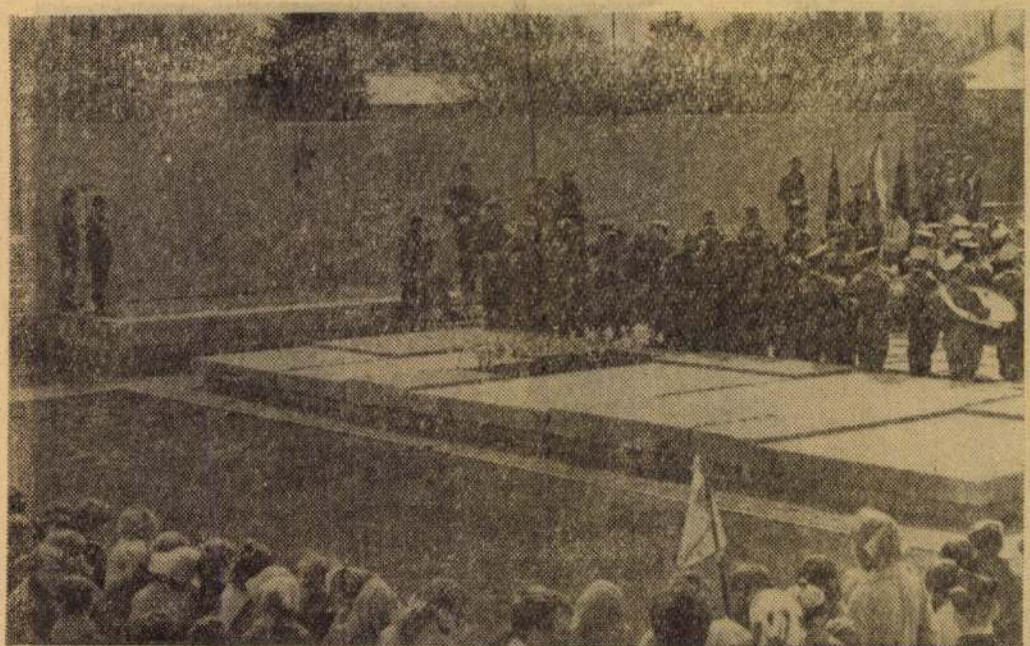

Az agárdi új szovjet hősi emlékműnél.

nepelt a megye

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

Fejér megyei Hírlap

Csütörtök,
1967. április 6.
XXIII. évfolyam, 80. sz.
*
Ára: 50 fillér.

AZ MSZMP MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

DÍSZÜNNEPSÉG

a Vörösmarty Színházban

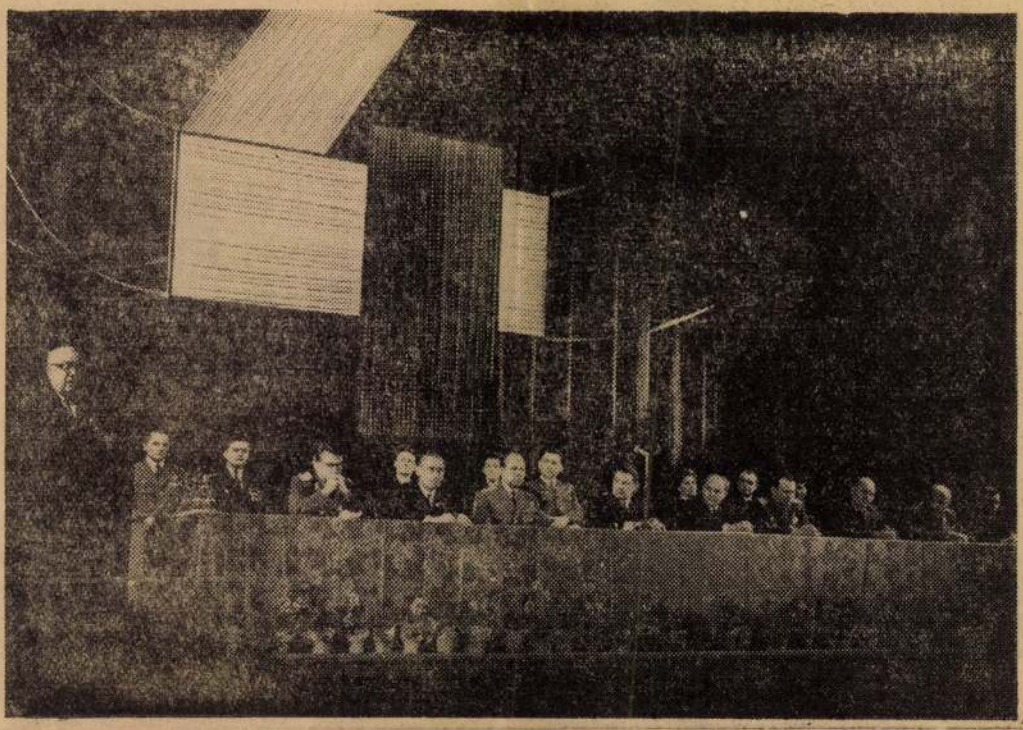

Schulz István

A székesfehérvári belváros műemléki rekonstrukciójának kérdéseiről rendezett konferenciát tegnap az István király Múzeum, a Magyar Történeti Társulat és az Építőipari Tudom. Egyesület. — Schulz István (Fejér m.-i Tervező Iroda) az eddigi műemlékfelújító terveket és megvalósulási eredményeket elemezte. Tőle tudhattuk meg, milyen vagyrzabási, összetett művelet a belváros rekonstrukciója: tízzel több intézmény szakértői működtek közre az idáig elkészült tervek, felmérések, kivitelezések elkészítésében.

(ász): Alba Regia napok.
Fejérmegyei Hírlap, 1984. máj. 22. 5. old.

M.D.K.

Schulcz József

A budapesti uj Sportcsarnok tervpályázaton a B/ feladatnál megvett Szatmári Béla tervnél munkatárs

Magyar Építőművészet 1966/6.6.1

Schulz Julcsa

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Pórai Újság 1927. IV. 3.

Schulcz Ila festő

N.U.930.IV.3.

930. IV. 3. **NEMZET**

— **Magyar festőművésznő külföldi sikerei.** A londoni French Galleryben nemrégiben *Schulcz* Ila, a kitünő magyar festőművésznő kiállitást rendezett, amelynek komoly sikere volt. *Schulcz* Ilának nem ez az első sikere Londonban, mult év telén kollektiv kiállitásán, melyet *Rubidó-Zichy* báró londoni követ nyitott meg, majd minden képe elkelt és művészetének angol tisztelői elhalmozták virágcsokrokkal. Londoni sikerein kivül a francia művészi körök is méltányolták a magyar festőművésznő kitünő tehetségét, mert abba a diszkötetbe, amelybe az élő generáció legkiválóbb képzőművészeit sorakoztatták fel, *Schulcz* Ila fényképe mellett rendkivül elismerő szavakkal méltatták tehetségét. A művésznő különben a közel jövőben ujabb gyüjteményes kiállitást rendez Londonban.

Собрано Ив Гвоздевым

Н.К.Об.Ин.

MDK

Schulcz Ila

Nemes Lenke urhölgy arcképe, paszt.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 23. 1.

Schulcz József

M.D.K.

munkatárs

A Paskál-fürdő tervpályázaton 15000 Ft-os megvétel

Tértervező: Szatmári Béla

Munkatárs: Dávid György, Schulsz József, Szakáll Gyula, Juhász Zoltán,

Magyar Építőművészet 1968/4. 2-8.l.

MDK

Schulcz Lukács, bártfai épitész

Mih Sáros 21 l.

SCHULCZ PÁL, asztalosmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/1,2/,II. asztalosmester

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve.VIII.-IX. 1966-67. Székesfehérvár

Schulderbach

1764

l,

Eperjesy 1929

50.-

Schuldheisz

Festő

1845-ben dolgozott a veszprémi székesegyházon. Ugylátszik csak szaros.

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház. Veszprém 1912. II. r. 475 l.

-
ták
ber-
és
edu-
gyéni
ma-
é-
za-
sodik
t fej-
orral
kül- a
sti-
s a
dXX
rszerüen.

Schuldner

épitett

lásd

Művészet

1908 64l

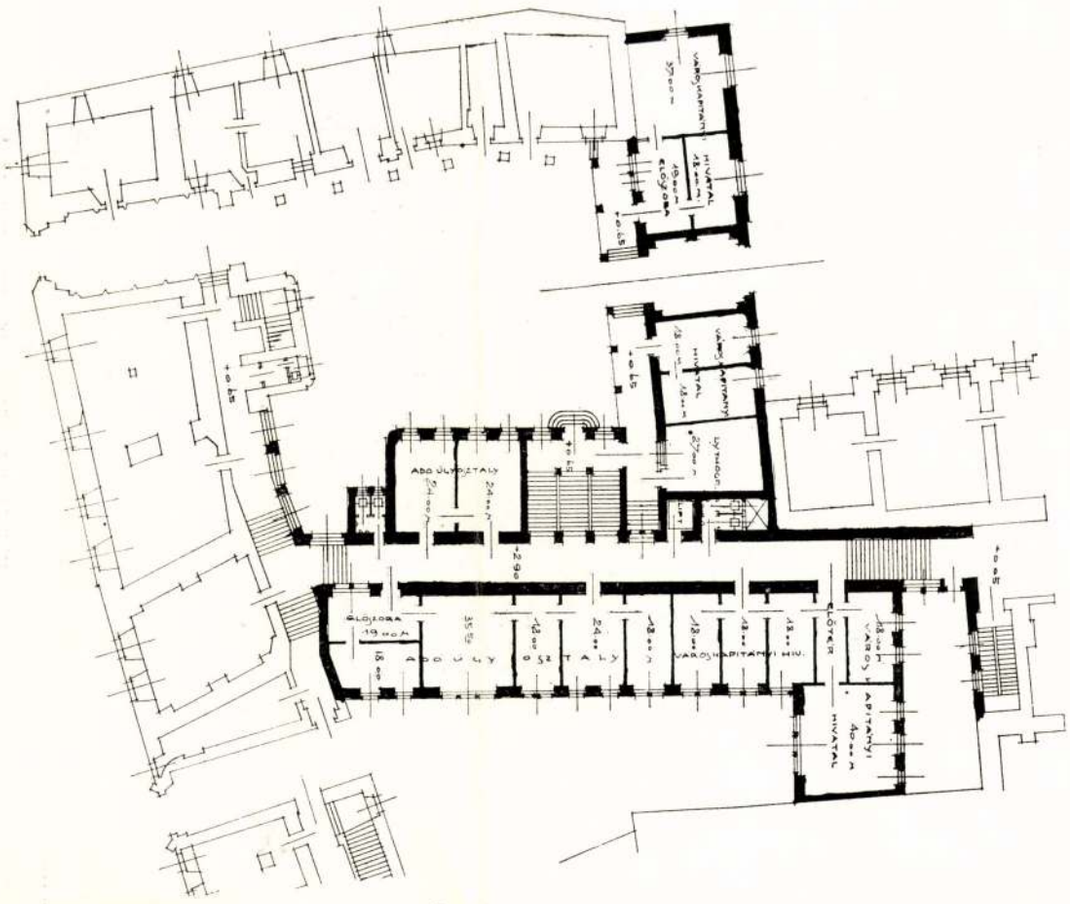

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

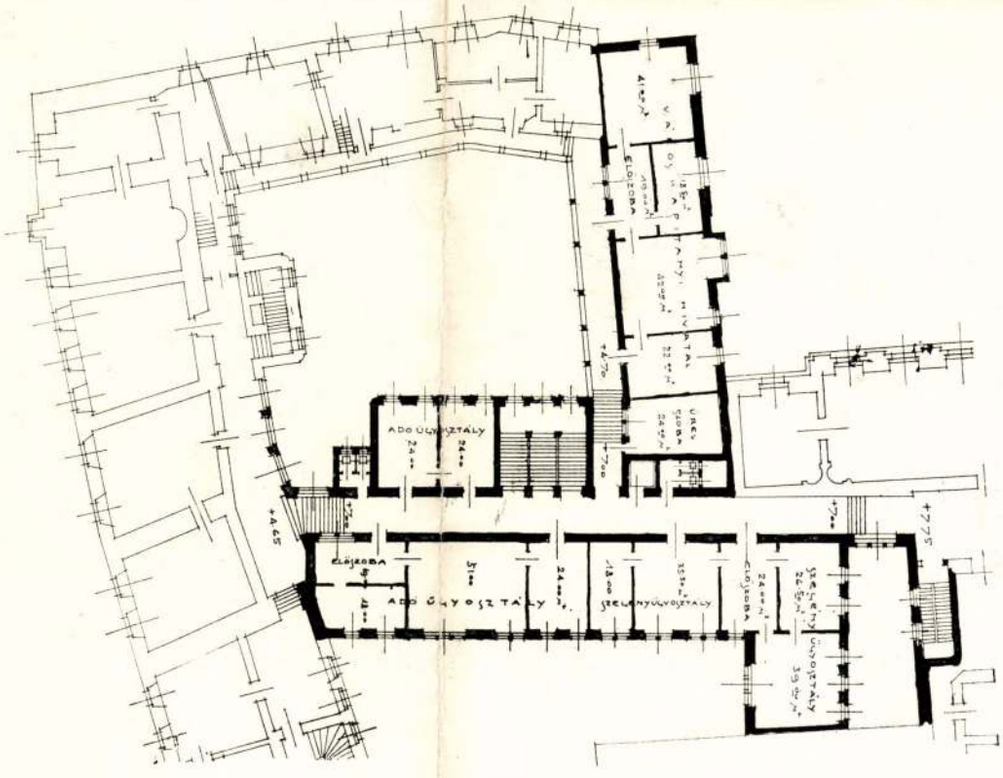

I. EM. ALAPRAJZ.

II. DIJ. — JELIGE: POZSONY.

SCHULDNER ÉS WANNENMACHER BUDAPEST.

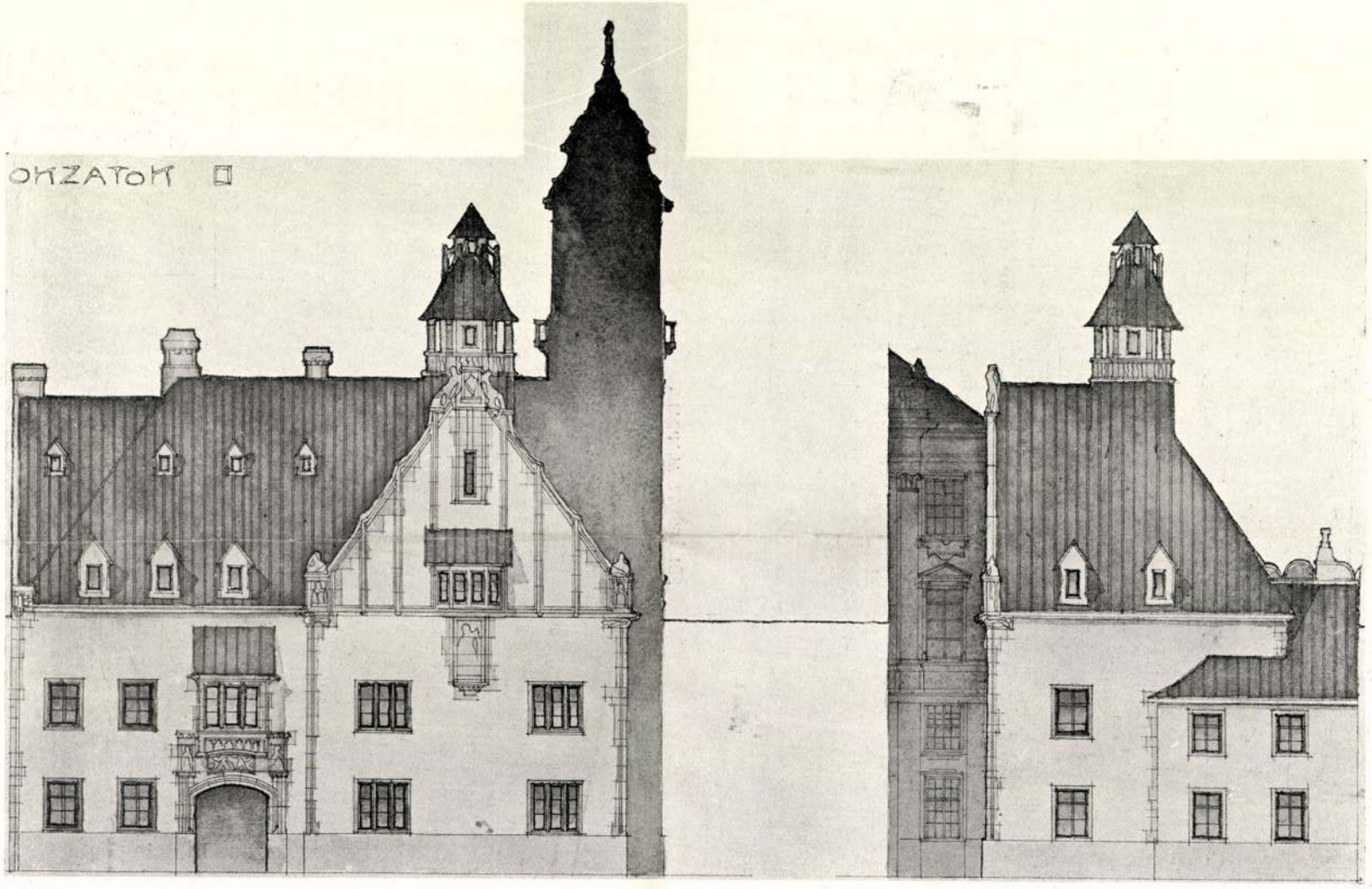

HOMLOKZATOK.

II. DÍJ. JELIGE: POZSONY.

SCHULDNER ÉS WANNENMACHER, BUDAPEST.

A pozsonyi városháza átalakítási tervpályázata.

Magyar Építőművészet

1908. 2. szám.

Művészi díj: Városháza átalakításának
terpályázata
Pozsony
Schuldner

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

Schuldner
és Wannenmacher

K

A pozsonyi városháza átalakítására, amely épület tudvalevőleg régi müemlék és részben való ujjáépítésére beérkezett pályatervek fölött a zsüri e hó 9-én döntött s az első díjat (kétezer koronát) *Hübner* Jenő és *Mészner* Sebestyén együttes tervének ítélte, a második díjat (ezer koronát) *Schuldner és Wannenmacher* kapták meg; azonkívül megvenni ajánlotta a Primás és az Akreol jeligés terveket.

Magyar Építőművészet

1907. 11. sz. 18. l.

NAYER PÉTERNÉ hadiözvegy
dohányárudája
CSAP Fő-u. 28

MDK

Schuldner épitész

Pozsonyi városház átalakitásának tervei második dij Wannenmacherrel együtt.

Művészet 1908. 64.l.

MDK

Schuldner

Pozsonyi városház átalakitási tervei
második dij Wannenmacherrel együtt.

Magyar Épitőművészet 1907.11.sz. 18.1.

M.D.K.

Schuldner építész

Wannenmacher [Fabián]-
rel közös tervre 1000 K-ás
második díjat nyert a po-
zsonyi városháza átalakí-
tására kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.
nov. 13. sz. 11 old.

MDK

Schuldner Miklós és Wannenmacher Fábián

Magyar Épitőművészet 1908. 2. sz. 9.1.

Schuldner Miklós M.D.K.

bpesti építés

24 éves korában, sok nélkülözés a fáradozás után, megszerzett pályája kezdetén, tüdőbajban meghalt. A pozsonyi városházpályázatán második díjat nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX.évf.

ápr. 1. sz. 6. old.

М.Д.К.

M.D.K.

Schuldner Miklós épitész

A pozsonyi városház tervpályázatán "Három udvar" jeligéjü terve II.dijat nyert.A tervet közösen készitették Schuldner Miklós és Wannenmacher Fábián épiészek.

Cikk: A pozsonyi városház tervp.

Vállalkozók Közlönye Bp. 1907.nov.13. 7.o.

MDK

Schuldner és Wannenmacher

Homlokzatok, repr.

Alaprajzok, repr.

II. dij

A pozsonyi városháza átalakitási tervp. Magyar Épitőművészet 1908. 2. sz.

MDK

Schuldner és Wannenmacher

II. dij, 1000 korona

A pozsonyi városháza átalakitására kiirt pályázat.
Magyar Épitőművészet 1907. 11.sz. 18.l.

MDK

Schuldner és Wannenmacher épitészek

Magyar Épitőművészet 1908. 2.sz. 5-6.l.

MDK

Schuldner és Wannenmacher bpesti épitészek

Magyar Pályázatok. 1904/5. 3.sz. 15-16.l.

Schuldner és

Wannenmacher

Epsti ep.

ind

Magyar Pálaiatok

1904/5. 3 7 15-16

.....*műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

.

i ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Schuldner és Wannenmacher

épitésiek Bpest

K

Wien

Magyar Épitőművészet

1908, 2 sz. 5–6 l

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Schuldner Miklós

építész

† 1908.

Életrajzát lásd

A Ház 1908. I. évf. 1. sz.

25. l.

Schuldtheisz Dániel, lakatosm. M.D.K.

Pesten dolgozott. Szül. Pressburg/Pozsony/. Róm.k.
Pesten polgárjogot nyert. 1764. II. 4. 248.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Schuleittner Janos

Kőmives

1730-as évek

l. Rörner Flóris

A vegi Pest.

Bp. 1873. 137. l

(Zsámbék. Faluszövetség Kiállítása.)

Kiállítói.

25.

gos Bizottsága.

iny	száma:	192
	kelte: IV/1.	1925
	beérkezése: IV/2.	1925.

k száma:

elintézett szám:

áma:

áma:

Polakovits K.

5 IV/8

A Faluszövetség kiállítási rep-

Schulek

helyreállításakor a Mátyás templom déli kapujából kibontott néhány sírlelet (timpanonbéllet 2 egyházatya ~~tö-~~ ~~[illegible]~~ alakja, oszlopfő és návetőzedékek). Ezeket a helyreállításkor átvettek a BTM-től és ismét sírnaépítették a kapuba.

Szakál Ernő: Az Országos Müemléki Felügyelőség kőszobrászati helyreállitásai /1963-1966/. Magyar Müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 249-252. l.

249. l

M.D.K.

Schulek tanár

Székely festőművésszel együtt tervezték a budai Mátyás-templom számára kilenc és az Egyetemi-templom számára szintén kilenc üvegfestésü ablakát, -mint a Fővárosi Hirek c. rovat közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1884. juli. 6.
VI. évf. 41. sz. 656. lap

Schuler

Emlétre

-jén- Pillantás a múltba
Könnü és szolgáltatás, 1969. okt. 24.

SCHULEK

Nevét Tőrökkel, Szinyeivel, Székelyel, Hejedűssel és Agghányval kapcsolatban közli:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. √3.

Schulek

... L. Szt Ignác szobra is elvándorolt. Mikor Schulek helyreállította a Koronázási templomot, az útban levő szobrot Szent Istvánéval együtt Máriaremete begyhelyre vitték, ahol addig fürtek-faragtak rajta, amíg Szt. Ignácból-Szent László magyar király lett.

Mozaik a főváros múltjából.

Budapest VII. évf., 2. sz. 1969. febr., 45. l.

MDK

Schulek

Stróbl Alajos, Schulek szobor

Pesti Napló 73 évfó 1922 VI.11.

Az elmúlt húsz esztendő legfontosabb t
badulással foglalkozo müvészi alkotásc
pi pályázatunk kérdéseit.

A pályázatok beküldési határideje: 196

Értékes jutalomtárgyakat nyerhet:

Kérjen részletes tájékoztatást a könyv

A legjobb pályamüvek értékelésére, s a
Klub összejövetelén, hangulatos müsor

V Á R J U K P Á L Y Á

Alkalmazott faragvány
III Béla síremléke
Schulek
Budapest, Koronázó templom

Századok 1898. 764 o.

Vegyesek

Világi építészet – Halászbástya, 1903.

Nouvelle Revue de Hongrie

1942. XXXV. a. LXVI. f. 247-252. l.

Ybl Ervin: Schulek Frigyes, a Halászbástya építője.

Egyházi épitészet
Koronázó templomban III Béla sir-
emléke
Schulek
Budapest

Századok 1898. 764 o.

Vegyesek

Építészet v. lági.

Tér és Forma. III é. f. 1930. 382–392 l.
23 ábra

A XII. Nemzetközi Építész Kongresszus alkalmával bemutatott magy. munkák.

MDK

Schulek, épitész

a belvárosi reáliskola kiváló növendékeinek munkáiból összeállitott kiállitáson ő is szerepel. /Hanz. Szal./

A belvárosi reáliskola kiváló növendékeinek munkáiból
Lp. lp.-MP.Müv. 1932. 86.1.

Schulek MDK

Budavári Nagyboldogasszony templom.
Belseje szines ékitményeit a templomot restauráló Schulek és Székely Bertalan tervezte.
A falfestmények és a szines üvegablakok kartonjai Székely és Lotz müvei.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
45.1.

MDK

Schulek építész

Kovács D: Mátyás tpl ünnepe. Vas. Ujs. 1894. 41.sz.
677.l.

Schulek és Székely B. tanárok
ép.

a napokban készült el az orsz. üvegfest. müintézetben /Üllöi-ut 78./ a budai Mátyástemplomnak egy antik modoru nagy ablaka.

"Megváltó" -t ábrázolja . a kartonjait Schulek és Székely Bertalan készitették.

Üvegfestészeti kiállitás.
Vas. Ujs. 1885. 490.l.

Schulek

Székely Bertalan 1890-90-ig (és ezen túl is) bé-
nítette a Mátyás-templomi kartonokat, a
falfestést és ornamentációt, mit a Schulekkel
együtt csináltak.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai.
(Vál- és bev.: Maksay Lauló) Bp 1962. Képzőmű v.
Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet
forrásai) – 40. l.

Schulek

építén, Ströbl, Zala vonzán és a gödöllői
iskola tagjai kiszítés sírjákos 1910-
ben Székely Bertalant a hivatalos
világ képviselőin kívül.

Dobai János: Székely Bertalan. Bp. 1955. –
19 l. (TIT út mutató előadói számára.) 18. l.

Schulek

a ~~mult~~ názad elején épitette a Halánbástyát, ekkor Székely Bertalan kérvitett neoromán mozaikterveket („Athelés a Dnyepr-en", „Meglátják az új hazát") – (halála megakadályozta a megvalósítást)

Dobai János: Székely Bertalan. Bp. 1955 – 19 l. (TIT útmutató előadás számára) 15. l.

Schulek Alfréd

[redacted] (1878-1960) nekrológja. Orillag Ferenc, Numizmatikai Közlöny, 64-65. évf. Bp. 1966. 87-88. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

283. l.

Schurlek Elvira

1900/1 II., 1901/2 - 1903/4 I.

Ferk' pzomfoisk vk

130.C.

viadalaiból fejlődve, a színházaknak más típusa is kialakult, az ú. n. amphitheatrum, ahol a nézőtér teljes ellipszis vagy köralakban vette körül a küzdőteret s ahol a padsorok nem voltak a földbe mélyítve, hanem pillérek és ívekkel ellátott hatalmas építményeken nyugodtak, pl. Colosseum (l. ott).

II. *Középkori színház.* A római birodalom bukása után az antik színházak romhalmazzá válnak, melyet a műveletlen utódok mint megbabonázott helyeket kerülnek el, vagy lelketlen módon kőbányáknak használnak. Évszázadokig mit sem hallunk magasabb színvonalú előadásokról, bár az emberekben levő színjátszási ösztön ebben az időben sem halt ki. A VII. sz.-tól kezdődőleg feljegyzéseink durva népjátékokról, melyeket kocsmákban, nem ritkán templomokban és kolostorokban tartottak. Ezeken kívül lassan kifejlődtek a vallásos misztériumok is, melyekben a szentek és Krisztus életét és szenvedését adták elő. 1262. a Rómaban alakult Gonfalone-társulat a Colosseumot választotta passiójátékainak előadása helyéül. Rendszerint azonban zárt udvarokon rendezték ezeket a játékokat, ahol a körülfutó nyitott folyosókon helyezkedtek el az előkelők, míg a közönséges nép az udvaron tolongott. A színpad többnyire deszkából volt összetákolva és három egymás fölötti emeletsorból állott. A középső volt a tulajdonképeni cselekmény színhelye, míg a felső a mennyországot s az alsó a poklot ábrázolta. Ilyen kezdetleges előadásokat a középk[illegible] legtöbb keresztény országában talá[illegible]atunk,

Schubert, Heinrich Carl (1827-1897)

„Zergevadászat" Vászonfestmény 30x42,5 cm
J.l.b.: Heinr. C. Schubert aus Wien 1870.
Védett. Kikiáltási ár: 12000 ft.

—

„Rhein" vadászat" Vászonfestmény 50x40 cm
J.l.j.: Heinrich. C. Schubert aus Wien 869.
Védett. Kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus Bp.1980.május

Ferenc
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

A KERESZT

1956 FEB 26

470

A budavári főtemplom építéstörténete

A Képzőművészeti Alap kiadásában most jelent meg Csemegi József: A budavári főtemplom középkori építéstörténete című műve. Ez a szép kiállítású, nagyalakú könyv közel 180 oldalon részletesen foglalkozik a budavári Nagyboldogasszony plébániatemplom építési és restaurálási történetével. Az értékes munkát több, mint 200 fénykép, rajz és régi metszet teszi változatossá. Fejlődő műemléki topográfiánknak ez az értékes alkotása nemcsak művészettörténetet ad, hanem Buda társadalomtörténetének fejlődésére is rámutat. Csemegi József a tudós alaposságával és a magyar múlt megbecsülésének szerető gondosságával foglalkozik a templom építési történetével.

A budavári főtemplom alapítási évét nem tudjuk, de már egy 1247-ben kelt oklevél említést tesz róla. IV. Béla magyar király a tatárjárás (1240—41) borzalmai után erős kézzel látott hozzá az ország talpraállításához. Az országot erős várak gyűrűjével akarta megvédeni. Így került sor a budai vár felépítésére. Ebben a hatalmas építési tevékenységben bizonyára szerepet játszott az a szempont is, hogy védelmet nyújtson családja, kiváltkép Margit leánya számára, aki a veszprémi kolostorból a Nyulak szigetére (Margitsziget) épített rendházba telepedett át. A budai vár védelmi szerepének természetes következménye lett a Várhegy gyors betelepülése. A polgárok, kereskedők és építőiparosok a nagyobb biztonságot jelentő várba költöztek

A budavári építkezések — a fennmaradt töredékek szerint — a kor egységes stílusjegyeit viselik. Ez arra mutat, hogy a templom építését is királyi szolgálatban álló mesterek végezték. A IV. Béla hívó szavára hazánkba költözött mesterek, a templom első építési szakaszában, valószínűleg Villard de Honnecourt francia mester vezetésével tevékenykedtek. Villard mester a korabeli franciás előképek mintájára, három hajós, álkeresztházas bazilikát tervezett, ez azonban csak részben valósult meg. Utódja, a rajnavidéki francias német kora-gótika művészeti irányát képviselte. E tervváltoztatás révén megbontotta elődjének kánonszerű kompozícióját és a templom hosszházát jobb térkihasználással, kötetlenebb téralakításban fogalmazta át.

A XIV. században a főtemplom lényegesen megváltozott. Az anyagiakban bővelkedő polgárok kápolnákkal bővítik, csinosítják, gazdagítják. Később az Anjou-kori nagy gazdasági fellendülés idején átépítik a templomot. A régi bazilikás elrendezésű templomtérnek egységes, áttekinthető és prédikálásra alkalmasabb csarnoktérré való alakításában már a kor új művészeti szemlélete tükröződik. A XV. században Nagy Lajos Budavárát állandó királyi székhelyének tette meg. A város képe átalakul. A főurak házat vásárolnak, a polgárság kiszorul a várból s az egyszerűbb házak helyébe fényes palotákat emelnek. Az udvartartással bevonult az idealizáló udvari művészet is. Ennek első, általunk ismert alkotása volt Gara Miklós nádor sírkápolnája, amelyet a főtemplomhoz építtetett. A királyi udvar állandóan igénybe veszi a templomot s az udvar fénye beragyogja, gazdagítja a templomot. Ezt a folyamatot a Mátyás király oratóriuma és a déli torony nagyszabású kiépítése koronázza meg (1470). A mohácsi csatavesztés (1526) után Szulejmán szultán a várost felgyújtatta és ekkor a főtemplom tetőzete is leégett. A török csak 1541-ben vonult be Buda falai közé és ettől kezdve 150 éven keresztül a főtemplom Mátyás által épített gyönyörű tornyában a harangok hangját a müezzin éneke váltotta fel.

A budavári főtemplom középkori története ezzel le is zárult. A főtemplom kisebb átalakításokkal középkori formájában vészelte át a másfélszázados török uralmat. A honfoglalás ezeresztendős jubileumára restaurálták a főtemplomot. Nagy kár, hogy az újjáépítés alkalmával az évszázados falak időmarta faragványait a XIX. századi építőipar új-gótikus kövei váltották fel. Az újjáépítést végző Schulek Ferenc kiváló építészünk érdeme, hogy a főtemplom eredeti alakjáról ma is kielégítő kép nyerhető. 1944—45. évi ostromban szenvedett sérüléseinek szakszerű helyreállítását műemlékvédelmünk már megkezdte, s mind egyházi, mind történelmi és művészeti értékeinek megfelelően, továbbra is biztosítani fogja.

...tschland b...
sói levelezőjév...
során, mint l...
mint katoliku...
nyugat-német...
állítása ellen.

Interjujának ... hangsúlyozta, ... Kaiser és és Seeboh bonni miniszterek beszédeiből világosan kiderül, hogy az új nyugat-német militarizmus elsősorban az Odera-Neisse határ és Kelet-Európa ellen irányul, de fenyegeti minden nép békéjét is. A lengyelek őszintén kívánják, hogy maguk a németek gondoskodjanak elsősorban arról, hogy ne támadhasson fel az új hitlerizmus. A továbbiakban a katolikus teológiai professzor örömét fejezte ki azon a nagyvonalúságon, amelyet a Szovjetunió tanúsított a német há-

...ztalatuk van ... gédiában, amit eg... téhasítottsága je... ezért kívánják ... békés úton történ... Ugyanakkor azon ... realistáknak is kell lenniök,

Arra a kérdésre, milyen magatartást kell most tanúsítania a nyugatnémetországi katolikusoknak, ezeket válaszolta:

— Az a véleményem, hogy Németország katolikusainak hazaszeretetből és a katolikus etikából folyó kötelességük, hogy támogassák a békemozgalmat.

„Az emberiség nagy boldogságban élhetne..."

Bertrand *Russel*, híres angol filozófus nemrég cikket írt az *„Everybody's"* című folyóiratban, amelyben a népek békés együttélésének lehetőségeit mérlegelte. Az angol bölcselő cikkében leszögezte: az emberiség nagy boldogságban élhetne, soha nem látott fölöslegeket élvezhetne, *ha meg tudná szüntetni a háborús félelmet.*

„A szervezett államok létezése óta — írja Russel — soha nem volt *reális* lehetőség a háborúk megszüntetésére; ilyen lehetőség kínálkozik most. A rendelkezésre álló korszerű eszközökkel nem volna nehéz végetvetni a szegénységnek még azokban az országokban sem, amelyekben ez a legnagyobb. Ha nem volna többé *‚gyűlölet'* és *‚félelem'*, olyan aranykorszak köszönthetne be, amilyenre a történelem folyamán még nem volt példa.

Tiltakozógyűlés Londonban Nyugat-Németország felfegyverzése ellen

Schulek Frigyes (Pest, 1841. nov. 19. -- Balatonlelle, 1919. szept. 5.): épitész, müegyetemi tanár, az MTA tagja (l. 1895., t. 1917), a magyar eklektikus épitészet jelentős egyénisége. Ak.-i tanulmányait Bécsben Van der Nüllnél, majd a nagy "Dombaumeister" Schmidt Frigyes mesterisk.-ában végezte. 1870-ben Pesten telepedett le és Steindl Imre irodájában dolgozott. 1871-ben a Mintarajzisk. tanárává, 1872-ben a Müemlékek Orsz. Bizottsága épitészévé nevezték ki. 1903-tól m. a müegy.-en a középkori épitészet tanára volt. Számos középkori épitészeti emlék helyreállitása füződik nevéhez (a Budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) templom átépitése, a

visegrádi épületek, a fáki templom, a csütörtökhelyi kápolna, a vajdahunyadi vár, a kisszebeni templom, a lőcsei városháza stb.). Tervei szerint épült a szegedi ref. templom (188o—83), az 19o3-ban felavatott Halászbástya, a bp.-i jánoshegyi Erzsébet kilátótorony (191o). — F.m. A budavári főegyház környékének rendezése... (Magy.Mérnök és Építész Egyl.Közl., XXVIII. 1894). — Irod. Lengyel Géza: Sch. F.. emlékezete (Nyugat, 192o); Forster Gyula: Sch. F.. emlékezete (MTA. Emlékbeszédek Bp., 1925); Ybl Ervin: Sch. születésének százéves fordulója alkalmából (Szépmüvészet, 1941).

Schulek Frigyes építész

Magyar Életrajzi Lexikon

Schulek Frigyes

A szegedi fogadalmi Templom a magyar művészet igazi remeke

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Az árviz-pusztitotta Szeged beváltotta fogadalmát és a katasztrófa emlékére épitett Fogadalmi Templomot felszentelték. A templom felszentelési ünnepsége egybeesett a templomtéren épült egyetemi elméleti és kémiai intézetek, valamint az ezekkel kapcsolatos Nemzeti Emlékcsarnok, püspöki palota, szeminárium, Szent Imre kollégium, Nemzeti Megujhódás dombormüvének felavatási ünnepségeivel.

A Fogadalmi Templomot a város a Szent Demeter templom helyén épittette fel az 1879-i árviz alkalmával tett fogadalom alapján. Az árviz után a hatóságot az ujjáépités nagy munkája kötötte le és igy a fogadalom beváltása háttérbe szorult, ezért 1901 március 12-én az árviz 22. évfordulójának napján *Gallovich* Jenő lelkes munkával a Szegedi Kisdedóvó Jótékony Nőegylet disztermébe összehivott gyülésen, amelyen a város hatósága és egész társadalma is megjelent, megalakitotta a Szegedi Fogadalmi Templom Egyesületét, amely azután müködésével a templom épitésének ügyét napirenden tartotta, az épitkezési költségek előteremtésére tervezetet dolgozott ki, amelyet a város közgyülése is magáévá tett. Ilyen előzmények aztán 1903-ban tervpályázatot hirdetett a város, ez azonban nem járt eredménnyel, ezért megbizták *Schulek* Frigyes müegyetemi tanárt a templom tervének elkészitésével, ő azonban az épitkezés vezetésétől visszalépett, amikor is *Foerk* Ernő épitészetanár kapott megbizatást és terveit 1913 márciusában a város tanácsa elfogadta miután a munkálatok is megindultak. A világháboru folytán az épitkezés megakadt és csak 1923-ban kezdődött meg ujból a munka, hogy az befejezést nyerve, örök időkön át hirdethesse a magyar épitőművészet remekét és Isten dicsőségét.

A templom egész hossza 100, a kereszthajóé 50 méter, a tornyok magassága pedig 93 méter. A templom homlokzatán van a Tóth István szobrászmüvész által alkotott Szüz Mária gyönyörü szobra, 12 apostol mozaik képeitől körülvéve, mellette e felirás: „Hazádnak rendületlenül légy hiv, óh magyar". A főkapu boltivei alatt a pápai tiarát és a magyar szent koronát átkaroló két oroszlán nyug-szanak. Szent János szobrai, melyek Kapis Tóth István kiváló szobrászmüvészi alkotásait hirdetik, akinek neve szintén összefüződik a Fogadalmi Templom majdnem valamennyi szobormunkája, az egész templom plasztikájának, a homlokzat megoldása, a Szent Kereszt-oltár a főoltár dombormüvei, árviz, látogatása, fogadalom, avatás, hálaadás, amelyek között van-Ádám, Éva, Rozália, Szent Rókus, Szent Demeter, a templom szobrai. A kórus alatti pillér-Szent Erzsébet figurá-szintén e jeles szobrászmüvész Tóth István kü-igazolja. Tóth István kü-nem már jó hirnévnek örvendett nem-hazánkban, hanem a külföldön is. idők óta és rengeteg alkotása révén egyik, aki puritánságával, hazaszeretetével arra helyezett mindenkor, hogy az ő alkotásaiból magyar szellem kisugározzék, mert szivének egész melegét formázza azokba. Nagy alkotásai közül kiemel-többek között az 1893-ban a nagyváradi székesegyház főoltárán el-Szent László király álló szobra, püspök ülő szobra, majd Szily János Szombathely első püspökének érc Szent Márton ereklyetartó

NEMZETI UJSÁG 1930 XI. 9.

a szombathelyi székesegyhá[z] Horváth Boldizsár az első magyar igazságügyminiszternek szobra és a budapesti Hunyadi-szobor. Alkotásai minden kritikát kibirnak, tehát érdeme szerint is kell azokban gyönyörködni.

A Fogadalmi Templomban a márvány főoltáron kivül a kereszthajóban van a Szent Gellért és Szent Imre márványoltár, amely igazi ékessége a templomnak. Ez az oltár az egyházi szobrászmüvészet egyik legalaposabb ismerőjének, *Krausz* Lajos budapesti (VI., Lehel-utca 14.) szobrászmüvész egyházmüvészeti müterméből legsikerültebb alkotásai közé sorolható, akinek munkája felett az egész püspöki kar és az egyházi és világi méltóságok elismeréssel nyilatkoztak, mert az oltár megoldása oly müvészi és annyira áhitatra késztető, hogy arról mindenki csak elismerőleg nyilatkozhatik. Nevéhez füződik az ország minden részében épült templomok szebbnél-szebb oltárainak müvészi elkészitése.

A Fogadalmi templom festését 1929 junius havában kezdette meg *Beszédes* Ottó, a templomfestészet nagymestere, akinek ebben a gyönyörü munkában hü segitő társa volt László fia, aki az iparmüvészeti főiskola elvégzése után társult atyjával. Beszédes Ottó alulról magasra tört magyar zseni tipikus alakja, ezzel a munkájával 25 éves önállósága óta épen a 17-ik templom festését fejezi be és ez méltán mondható jubileumi munkának, mert a templom faldekorációi és diszitő festési munkái meglepően impozáns képet mutatnak. A templom festési stilusának az a sajátossága van meg, hogy mindig más és más rajzok váltakoznak, semmi sem ismétlődik — szakaszról szakaszra menve — rajzban, szinben és összetételben az összes motivumoknál. A stilus a bizánci festészethez alkalmazkodik az egész templomban; a dekoráció dus aranyozása sok helyt kiemeli az architektura vonalait. A magyaros izü motivumok bevitele jólesően hatnak; és a kivitelező müvészek valamint kiváló munkásgárdájuk hazafias érzületét árulják el, nemkülönben tökéletes jártasságot az egyházmüvészet terén, pompás stilizáló készséget a részletrajzok megtervezésénél és elkészitésénél, mert itt magyar müvészek ecsetje adta meg azt a szinpompát, változatosságot és kellemesen összetartozó egységet, amely áhitatra és a müvészet iránti csodálatra ösztönözi az ajtatos szemlélőt. *Foerk* Ernő épitész-tanár mindenesetre itt is a legjobb kezekre bizta elgondolásának kivitelezését. Beszédes Ottó és fia oldották meg nagy müvészi készséggel a püspöki kápolna diszitő festését *Leszkovszky* György festőmüvész-tanár tervei alapján. *Beszédes* Ottó munkái közül kiválóbbak a Nemzeti Muzeum restaurálása, a belügyminisztérium diszterme[i], a szegedi Miasszonyunk zárdájának, a Regnum Marianum, a Ferenc József nevelő intézet kápolnájának, a Szent Imre kollegiumok 2—3 kápolnájának, a pozsonyi Szent Erzsébet templom dekorációs festései.

A Fogadalmi Templom ciboriuma, oratoriuma, a két torony, oromfalak, keritések, lépcsőzetek, a Szent Antal oltára, valamint a kémiai intézet összes kőfaragó munkái *Auer* Sándor szegedi kőfaragómester kiváló munkásságát dicsérik. A cég közel 70 éves fennállása alatt az egész országban közismerté lett, mert rengeteg templomnál; középületnél és hősi emlékmünél vette ki részét a legnagyobb megelégedésre. A munkákhoz szükségelt összes kövek a cég süttőharaszti mészkőbányájának termékei, a amelynek anyaga felülmulja az összes hasonló bányák termékeit.

Foerk Ernő épitésztanár munkásságát nem kell külön felemlitenünk, mert nevéhez füződnek a régi Magyarország majd minden városának nagyobb középületei, ő vezette 1891—1911-ig *Steindl* tanár mellett az uj országház belső berendezését és kifestését, az erzsébetvárosi templom belső berendezését, a kalocsai székesegyház restaurálását és az ottani városház épitését *Petrovácz* Gyulával egyetemben. A szegedi Fogadalmi Templom tervezésével életének legnagyobb alkotása került megvalósitásra, amelylyel müvészi tudását örök időkre halhatatlanná tette.

jd megirom vasárnapi cikknek, hü, lyen nagyszerü, mérges kis cikk lesz, ndoltam az utcán, most hazamegyek megirom.

Es akkor véletlenül ránéztem az egyik z falára és ott megláttam boldogult mmelweis emlékét és pótlólag eszembe ott még valami.

Hogy ezt az emléket azért állitották ki, mert mielőtt ő elkezdte volna a iködését, a nők milliói pusztultak el ermekágyi lázban, férfi azonban egyet- egy se és ennek kapcsán hirtelen

VASÁRNA

Mentsük me

irta: Márk

Nemcsak azért, mert a lélek elébb ló a testnél, hanem azért, mert künk megmentése nélkül vége ennek mi testi életünknek is. Mentsük meg künket, hogy testünk tovább élhessen. dnunk kell, hogy most már a hus és a r életéről van szó, arról, hogy meghaik, ha valami csoda nem jön és egy nkösdi kinyilatkoztatás meg nem ltja az emberiséget. Egyik felől fenye- a szörnyü háboru, másik felől a ször- ü forradalom. Kortács prágai érsek ndja, hogy halál és pusztulás jön, ha n térünk észre, Ferrero, a historikus yanezt mondja és mindenki tudja ezt a világ hatalmas vezetői is tudják és ncs ember, aki más irányt tudna bni a dolgoknak. Megvadult, fékje-

mat öt-hat villanykörte világitja, ami tizszer annyiba kerül, mint a régi világitás és szőnyeget kell vásárolnom, mert a termelő termeli és nikotex cigarettát, ami drágább, de termelik és desinfektorokat, kölnivizeket, ruzsokat, pomádékat, selyemstrimflit, gázmegtakaritót, porszivót, fütyülőfazekat, konzervet, hentesárut, önborotváló készüléket, biztonsági zárat, hajszáritót, patent tojásfeltörőkészüléket, srófosceruzát és levegőtisztitószivattyut kell vásárolnom, amiből a felére sincs szükségem, de vennem kell, mert termelődik. A szükségletek kielégitésében a technika folyton differenciál, egyre több apró szükségletrészletet önállósit, hogy uj ipar keletkezhessék és a civilizáció, a kényelem, a racionalizáló-

gy a forradalom megöli a munkát is: ja, hogy igy van, de nem veheti tudoásul, mert élete elgépiesedett és a gépk hiába beszélünk. A termelés nem hall ót s nem érti meg, hogy a racionalizás irracionális, mert agyonnyomja a gyasztót és a fogyasztó nem érti meg, gy az elszabadult igények csődbe kertik a termelést, mert a piacok kimerülk: nem értik meg, mert nincs éber lkük. Mentsük meg lelkünket, amihez m kell egyéb, csak hogy felébresszük mából és az éber lélek megláthassa risztust. Csak az kell, hogy felébredjek a lélek amaz erői, amelyek törvényk tudják érezteini velünk az erkölcsöt szankciók nélkül is kötelezőnek érezteannak parancsait. Egy legfelsőbb rma kell, amihez mérjük tetteinket és határozásainkat és akkor a lélek megenekült. Ez a norma adva van a vallási rkölcsben: a magántulajdonnak van egy lső határa, amin tul az már fosztogatás egy alsó határa, amin tul már az rabolgaság. A leggazdagabb is csak olyan azdag lehet, hogy a legszegényebbnek is aradjon biztos megélhetése. Katolikus papok egyre gyakrabban mondják, népléti miniszterünktől is ezt hallottam, gy a katolicizmusnak a szegénység ellett kell állnia. Ezt én ugy értem, hogy krisztusi erkölcs szerint kell találni, idolgozni, megteremteni olyan rendszert s olyan szociális elméletet, amely a létinimum és a vagyonmaximum két funamentális oszlopára felépiti az észszerü s valódi szükségleteket kielégitő terme-

BB LETT A BUNDA
AM IS!
500 pengőtől feljebb
650 pengőtől feljebb
1300 pengőtől feljebb
A SZÜCS
Váci-utca 6 (Kristóf-tér sarok)

Schulek Frigyes

Kilátás az árkádok alól a fogadalmi templomra

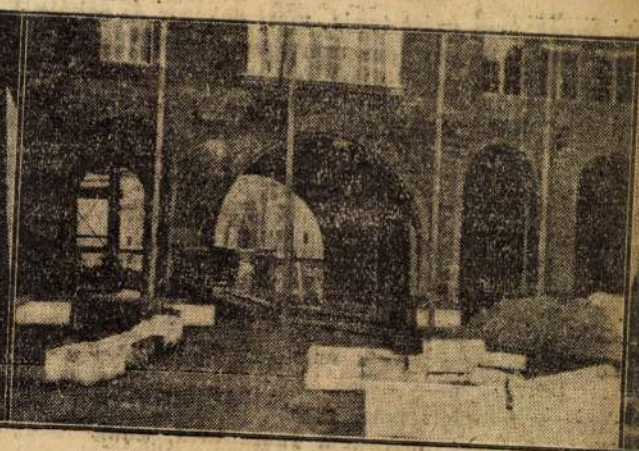

A zárt tér egyik bejárata a fizikai intézet alatt

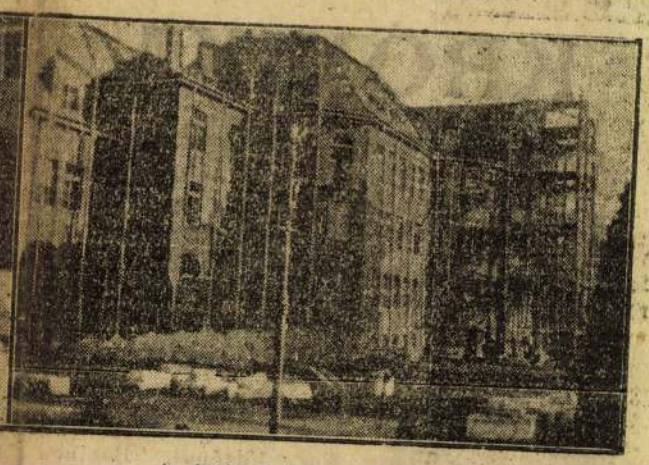

Az épülő fizikai és kémikai intézet

Európa egyik legnagyobb tere épül Szegeden

Monumentális építkezés árkádsorral, középkori hangulattal, magyar Pantheonnal

Szeged, december.
(A Pesti Napló tudósítójától.)

Egy porrá rombolt, eltűnt városrész helyén új paloták, új terek, egy egész új városrész bontakozik ki az állványok, vasuti kocsik, szekerek, vágányok és téglahegyek rengetegéből. Egy egész hadsereg munkás építő zajából tűnik elő Szeged legújabb városrésze, ahol minden tégla, minden épület, minden elgondolás vadonat új. Az ötven év előtti árvíz után országos, sőt tengerentúli segítséggel végrehajtott *rekonstrukciós munkálatok* óta — amikor újjászületett Szeged a romokból — nem volt olyan nagyarányú, kezdeményező és a hosszú holnapra szóló, irányt szabó építkezés, mint most az egyetemi klinikai építkezésekkel kapcsolatos Templom-tér építés. Ez tölti most be Szegedet, ez ad munkát, ez jelöli a fejlődés egy új szakaszát és ez akar hozzájárulni ahoz, hogy a 140.000 lakosú Szeged sz. kir. város — végre *várossá* emelkedjen.

Klebelsberg kultuszminiszter gondolta el ezt a nagyszabású programot, amelynek kivitele most új képet varázsol a hinterlandtól megfosztott Szeged szomorú arcára. Először elhatározta, hogy felépíti végre a szegedi egyetemet, mert a Kolozsvárról elmenekült főiskola éveken át kénytelen volt meghúzódni az iskolák, bíróságok felső ipariskolák, hivatalok és a városi kórházak más célra szánt és szűk helyiségeiben. Az elgondolást rövidesen cselekedetek követték és Szeged hatalmas összegű hozzájárulásával, óriási értéket képviselő telekfelajánlásaival megkezdődtek a nagyszabású klinikai építkezések. A kultuszminisztér ebben az időben rendkívül sűrűn járt Szegeden, részleteiben is megismerte a várost és ekkor támadt a gondolata, hogy nem elégséges az új egyetemi városrész, hanem egyedülálló módon, középkori reminiszcenciákkal meg kell építeni a most elkészülő *fogadalmi templom* elé a művészi *Templom-teret*. A teret, amelyet már most is *Klebelsberg-térnek* mondanak...

Tagadhatatlan, hogy a miniszter terveit nem kísérte az első időben egyhangú hozsannázás, heves ellenzői akadtak, akik utaltak arra, hogy *Szeged már eddig is nyolc millió pengőt költött el az egyetemi és az ezekkel kapcsolatos építkezésekre.* Hangoztatták, hogy ezeket a súlyos terheket emberöltőkön keresztül fogja hordozni Szeged minden polgára. *Somogyi* Szilveszter polgármester azonban azonnal a miniszter mellé állt és sikerült a többséget biztosítani. Igaz ugyan az is, hogy amikor a törvényhatóság közgyülése megszavazta a súlyos terheket, a határozatba belefoglalt egy akkor még igen lényeges és sok mindent kifejező mondatot: *a szegedi egyetemen minden szegedi polgár gyermekének jogában van tanulni...*

Azóta fölemelkedtek az új falak és azóta *eltűnt a klebelsbergi tervek ellenzéke*... Politikai pártállásra való tekintet nélkül megállapítják, hogy Szeged számára sokat jelentenek Klebelsberg építkezései, nemcsak a város jövendő fejlődése és jelentősége szempontjából, hanem a nyomasztó sőt tragikus munkanélküliség szempontjából is. Politikai kérdésekben jelentős ellenzéke van a kultuszminiszternek, de az építkezések ügyében ez az ellenzék is elismeri Klebelsberg koncepciójának nagyvonalúságát.

Ma már az állványok rejtelmeiből kibontakozó városrészt tisztán lehet megitélni.

Az építkezéseket azzal kezdték, hogy csákányok csaptak bele a *régi városból* megmaradt *szegedi Tabán*-ba és a *Palánkot* lebontották a földszínéig minden emlékével és romantikájával együtt. Eltűntek a százados házak, amelyeket elkerült az ötven év előtti Tisza, eltűnt *Petőfi* Zoltánka iskolás lakása és *Juhász* Gyula szülőháza is... Ezen a tiszaparti területen épültek fel az új klinikák, egymás mellett a női, a gyermek, a belgyógyászati, a sebészeti, a bőrgyógyászati. És azután kezdődött meg a Templom-tér — Klebelsberg-tér — fölépítése. Ennek egyedülálló elgondolásával és művészi kivitelével akarták ellensúlyozni azokat az esztétikai követelményeket, amelyekről elfelejtkeztek a klinikák megépítésénél...

Erről a most kibontakozó térről mondotta *Somogyi* polgármester a következőket:

— Ez a kiváló szépségu tér az ország határain túl is, messze földön egyike a legszebb tereknek a világon, amelyet minden művelt lelkü magyar ember meg fog nézni. Bármelyik elkényeztetett izlésü idegen is el fogja ismerni, hogy ime, a hasznos dolgot miképpen lehet esztétikailag is a legelsőrangúbb módon megoldani...

A feladat a következő volt:

A téren *Schulek* tervei szerint *Frech* Ernő fölépitette az 1879-i árvíz emlékére elhatározott fogadalmi templomot, amely a maga vörös tégláival és igen magas, karcsú tornyaival, túlcicimázott díszeivel nem keltette azt a hatást, amit a tervvel el akartak érni. Klebelsberg lebontatta a templomot körülvevő öreg házakat és tervpályázatot irt ki a most már hatalmassá nőtt tér művészi kiképzésére. *Olasz, árkádos, teljes zárt megoldásra* gondolt a miniszter, egy firenzei tér Szegeden! A tervpályázaton *Rerrich* Béla müépitész-professzor nyerte el az első dí. és tervei most lépnek ki a mérnöki rajzpapirosból a téglák és falak valóságába.

Epitész számára ritkán jut olyan feladat, mint ez. Csak kivételesen és nagyon elvétve adódik lehetőség a tervező művész számára: *önállóan megtervezni egy teret környező épületekkel, határokkal, stilussal, részletekkel!* Adva van a puszta tér, amit teljesen önállóan és egyéni izlés szerint lehet beépiteni, kiképezni, teljessé tenni! A legritkább feladat. Mintha egy új várost kellene épiteni egy megadott középpont köré!

A tér óriási, szabályos oldalú négyszög. Csak az egyik oldalt kapta készen: a fogadalmi templomot. Hozzá kellett tervezni *a teljesen zárt három másik oldalat*, az árkádokat, a nyilásokat, amelyeken közlekedni lehet a falakkal határolt óriási térre. A templommal szemközt a fizikai intézetek hatalmas tömege áll, ez a tér *záróépülete*, — a fizikai kisérleti termek alatt vágták ki az átjárásokhoz szükséges nyilásokat. Baloldalt a csanádi püspök palotája adja meg a határt és a püspöki szeminárium hosszu épületsora. Ezzel szemközt, a jobboldalon a kémiai és természettudományi intézetek következnek. Ez a váza ennek a monumentális térnek.

A Templom-tér Európa legnagyobb terei közé fog tartozni 11.000 négyzetméternyi hatalmas alapterületen. A velencei Szent Márk-tér területe néhány ezer négyzetméterrel nagyobb. A téren a szakértők számitásai szerint mintegy *ötvenezer ember helyezkedhetik el*, tehát a legnagyobb stilü egyházi ünnepségekre is alkalmas, de alkalmas a már most felvetett szabadtéri, esetleg passiójátékokra, amelyeket a templom feljáróján terveznek megrendezni. A teljesen bezárt téren különféle ünnepségek alkalmával páratlanul nagyszerű látványt fog nyujtani a hatalmas tömeg. De a tér köré épitett árkádok alatt is elfér 6000 ember, — számitva arra a lehetőségre, hogy hirtelen zápor megzavarhatja az ünnepségek, vagy előadások néző tömegét.

Rerrich Béla a monumentális tér megtervezésénél szigorúan tartotta magát *a középkor hangulatához*, de egyben hozzásimulva, kiemelni igyekezett a felhőkbe futó tornyú templom jelentőségét is.

— Egyházi ünnepségek alkalmával — mondotta a tervező művész — hallatlan és az egész világon párját ritkító látványt fog nyujtani Szeged székesegyházának előtere. Képzeljünk el egy egyházi ünnepséget, amikor a papság az egyház művészi ruháiban, stilusos ceremoniális menetben levonul a templom hatalmas lépcsőzetéről harangzúgás közepette és a nyitott templomkapun át kihangzik a hatalmas orgona játéka... Az egésznek pedig keretet adnak a tér árkádjai, a háttérben a szobrok és a müemlékek sokaságával...

A monumentális épületeket egészen egyéni, kékes zománcu magyar «klinker»-téglából épitették. Ezt a különleges anyagot Magyarországon még alig használták, de régies hatásával, nagyszerü színhatásával kiválóan alkalmazkodik a tér középkori hangulatához. A teret körülvevő épületeket *háromszázharminc méter hosszú árkádsor díszíti*, ami külön érdekessége lesz az épitészeti szépségekben nem bővelkedő Szegednek. Az oszlopsort fálcsipkékkel, reliefekkel, oromzatokkal díszitik, de nagyszabásu *órajátékot* is terveznek müncheni mintára, ami ugyancsak emelni fogja a tér érdekességét.

Külön jelentőségü az a *szoborgyüjtemény*, amit a boltivek alatt fognak elhelyezni. A kultuszminiszter erre a célra megvásárolta a *Stróbl-hagyatékot*, amelynek szobrai a magyar kultúra kiválóságait örökitik meg. *Berzsenyi* Dániel, *Semmelweis*, *Jókai* Mór, *Apácai Cseri* János, *Kőrösi Csoma* Sándor, *Munkácsi* Mihály, *Liszt* Ferenc, *Arany* János, *Erkel* kőmásai kerülnek az árkádok közé, de szó van arról is, hogy ide helyezik el Szent István lovasszobrának mását és két nagy reliefen örökitik meg a magyar történelem két kimagasló eseményét. Kedvenc terv a szegedi városházán, hogy ezt a gazdag szoborgyüjteményt idővel egy *szegedi Pantheonnal* fogják megtoldani.

A tér hatalmas határai most már készen várják a tavaszt, amikor sor kerül a paloták gazdag kiképzésére és belső berendezésére. Mindegyik részletmunka haladásával jobban és jobban bontakozik ki a tér nagyszerű képe, amit eddig furesa titkolódzással rejtettek el az állványok, munkaoszlopok százai. Még sok munka van hátra, de a következő esztendőben kész pompában fogják bemutatni Európa egyik leghatalmasabb terét.

Ma még lázas munkával faragják, rendezik, készitik ezt a teret, de a szegedi élet súlyos gondjai már megint ott ül a szegedi munkások, iparosok, vállalkozók, művészek és kereskedők vállain. *Mi lesz a végvárossá ítélt Szegeddel, amikor hiányzik a határvárosok minden lüktető élete?*... Ha ezek az épitkezések befejeződnek, minden munka megáll Szegeden. A kultuszminiszter már legutóbbi szegedi látogatásakor bejelentette, hogy a kultusztárca redukálása következtében, *redukálnia kell a szegedi épitkezéseket, lassitani kell a tervek kivitelének tempóját.* Itt fog állni Szeged minden életlehetőség és munkalehetőség nélkül...

A gondok máris ólomsúlyosan jelentkeznek, pedig még csak a monumentális határok állnak a monumentális tér árkádjai fölött. A karácsonyi ünnepek csöndjében *ezerszáz munkanélküli szakmunkás* jelentkezett ásóval és talicskával a kezében sáros utakat kaparni és betömödött árkokat tisztitani...

Vér György

KRÓNIKA

Irja: Ambrus Zoltán

— december.

Baudelaire ügye nagyon rosszul áll. Már úgy volt, hogy pörének újrafölvételét hamarosan el fogják rendelni, aminek nem lehet más következ-zése, csak az első íté' megváltoztatása és a régóta halott költő hivatalos rehabilitálása, de közbejött a minisztérium-változás és most már kérdéses, hogy mi fog történni. Barthou úgyan, a Briand-kormány igazságügyminisztere, aznap, amikor a kabinet lemondott, javaslatát a szenátus elé terjesztette és erről hivatalosan értesítette a francia írók társaságát, csakhogy az új igazságügyminiszterrel egy kis baj van, sőt nagy baj.

Ambrus Zoltán

Mielőtt arról szólunk, hogy ennek a személyváltozásnak mi a veszedelme, állapítsuk meg, hogy nem Flaubert- és Baudelaire-ügyről van szó — amint sok ujság írta — hanem csak Baudelaire-ügyről. Mert Flaubert-t is pörbe fogták, de fölmentették. A bíróság ugyan ítéletének indokolásában kijelentette, hogy Flaubert »szigorú feddést érdemel«, de »nem találta bizonyítottnak, hogy Flaubert tudatában lett volna annak, milyen cselekvényt követ el«, és ezért nem ítélte el. Az ő ügyében tehát a per újra való felvételének nem volna értelme.

De ugyanaz az ügyész, Ernest Pinard, akinek 1857 január végén nem sikerült *Madame Bovary*-t elítéltetnie — és akinek Flaubertről és Baudelaireről szóló vádirataival nevét és korlátoltsága emlékét sikerült megörökítenie — 1857 augusztusában Baudelaire-rel szemben nagyobb eredményt ért el. A bíróság kimondta, hogy Charles Baudelaire, kiadója és nyomdásza a közerkölcsiség megsértésének vétségét követték el s ezért mind a hármójukat pénzbírságra ítélte, annak elrendelésével, hogy a *Les Fleurs du Mal* címen megjelent költemények közül hatot meg kell semmisíteni vagyis azokat a példányokat, amelyekben ezek bennfoglaltatnak, ki kell vonni a forgalomból. Vagy tíz évvel később két könyvkereskedő is találkozott, aki újra kiadta a *Les Fleurs du Mal*-t a hat elítélt költeménnyel együtt; mind a kettőt egy-egy évi fogságra, meg jókora pénzbüntetésre ítélték és ezeket a kiadásokat is elkobozták. Később azonban, amikor már senki se tagadta, hogy Baudelaire Franciaország egyik dicsősége, több kiadó, nem törődve ezekkel az elrettentő példákkal, a francia klasszikusok között ismét kiadta Baude-

és ennek nem
volt miniszte
az igazságü
hogy valami
hogy ezeket
nem a kiadók
turáé. Minth
vedéseit csak
hatja ki, nin
Baudelaire e
gyalni és új
szüksége se
könyvkiadók
tetésüket és
van: a felök
tagadni, hog
hagyta a ma
és a pornogr
ha olykor-ol
ség megsérté
hibázott rá,

a közönség érzékiséget ingerelni és akik nem törődtek mással, csak a művészetükkel. Igaz ugyan, hogy ha mindenkit becsuknának, aki nagyobb illetlenségeket írt le, mint Flaubert és Baudelaire, akkor ennek a sokaságnak az elhelyezésére nem találnának elég börtönt a világon; de végre is, a Baudelaire hat költeményének megsemmisítéséről szóló bírói ítéleteket nem lehet érvényesíteni abban a korban, amelynek türelmessé kellett válnia minden szabadszájúsággal és minden szókimondással szemben.

A francia judikatúra mentségére meg kell jegyezni, hogy ha a közerkölcsiség megsértése címén legtöbbször a kiválóakat vette üldözőbe, ezt nem annyira a Pinardok túlbuzgósága, mint inkább a politika kívánta. Bérangernak nem azért kellett ülnie előbb három, hét évvel később pedig kilenc írt, hanem azért, mert — abban a korban, amikor az analfabétákra is ható chanson volt a propaganda legjobb eszköze — XVIII. Lajos és utóbb X. Károly kormányának kellemetlen volt ez a költő, aki merészen bírálgatta a nagyurakat és magát a kormányt is. Jean Richepint, akit később a Francia Akadémia tagjai közé választott, nem azért zárták be egy hónapra és könyvét nem azért kobozták el, mert ez a kitünő költő nem riadt vissza kisebb-nagyobb illetlenségektől, hanem azért, mert a *La Chanson des Gueux* rendkívül élesen bírálta a társadalmi rendet. A tizenhetedik században, amikor még nem gondoltak arra, hogy a »közerkölcsiség«-et meg lehet sérteni, a csunyán illetlen *Le Parnasse Satyrique* szerzőit, Théophilet és Bertelot-t nem azért ítélték el, az elsőt elevenen való megégettetésre, a másodikat pedig akasztófára — ami elől mind a ketten megszöktek — mert az illetlenkedésben nem ismerték hátárt, hanem azért, mert könyvükben van vallásgyalázás és istenkáromlás is. Egy félszázaddal később pedig a szerencsétlen Claude le Petit-t nem a *Le Bordel des Muses*-ben foglalt malacságokért égették el elevenen, hanem azért, mert egy másik munkájában Richelieuről, Mazarinről és Colbertről tiszteletlenül írt.

A vallásgyalázást, a felségsértést és a politikai bünöket minden időben és mindenütt szigorúan büntették, de a közerkölcsiség megsértőit Franciavolna, amit ő semmi esetből nem hajlandó megszavazni. Petion pedig arra hivatkozott, hogy sok esetben nehéz eldönteni, hogy obszcén-e valami vagy nem az; és ez a törvény lehetővé tenné, hogy a bíró önkényesen obszcénnek minősítse azt is, ami nem az, mert művészi.

Utóbb, egyre szigorították a közerkölcsiség megsértéséről szóló törvényeket, annál inkább, minél gyöngébb lábon állott a közerkölcsiség. És megtörtént, hogy a legújabb törvényszigorító javaslatot az ellenzék heves támadásával szemben olyan miniszternek kellett védelmeznie, akit fiatalkorában azzal a váddal terheltek állítottak bíróság elé, hogy kisleányokat akart megrontani. (Maurice Rouvier.)

Most nem ennyire nagy a baj. De...

Lucien Hubert, az új igazságügyminiszter, fiatalkorában a »Chat noir« című kabarénak írt elmés és pajkos dalokat. És még pajkosabbakat, kizárólag férfiak számára, egy írói és művészi egyesületnek, amely a hydropathák társaságának nevezte magát. Aztán a politikai pályára lépett és nem írt többé a nyilvánosságnak. De költői vénája nem hagyta békén és tovább is írt kizárólag férfiak számára. Ha képviselőtársai hajbakaptak, olyan dalokat rögtönzött és szavalgatott róluk, amelyek nem türik a nyomdafestéket, de amelyeken hahotázni kellett és mert meg tudta nevettetni az egymással farkasszemet nézőket, ki is békítette őket. Ez a specialitása nagyon népszerüvé tette, de el is kényeztette. Versekbe foglalta a képviselőház minden kis eseményét — és talán Franciaország egész történetét — ki nem nyomtatható versekbe, amelyek szájról-szájra jártak. Ki tudná megmondani, hogy ennek ellenére lett-e miniszter vagy éppen ezért?! Hiszen már látott a világ nagyurakat, akik sikerült karikatúráikkal szerezték meg népszerüségüket és a miniszterséget. Elég az hozzá, ő lett a pecsétőr és neki kellene átvennie Barthou javaslatát. De elszánhatja-e magát erre? Nem fogják-e kinevetni, ha ezzel a javaslattal éppen ő áll elő?

És Baudelaire várhat. Az elkárhozott költő ugyanolyan nyugodtan alszik, mint az üdvözültek.

tartó tél a szibériai pokolban

iak szenvedéseiről és a szibériai forradalom roppant lázáról szólnak

Béla hadifogoly-írásai

atlansikerű „6 ló—40 ember“ folytatásaként

ber asszony nélkül

címmel kezd közölni

or a Magyarország

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

Schulek Frigyes
1969 SEP 27

1021

Halászbástya

Az utóbbi évtizedben nagyjából évenként egyszer, lehetőleg kora tavasszal, vagy ősszel felsétálok a Halászbástyára. Nem azért, hogy Schulek Frigyes életművének egyik legjelesebb alkotásában gyönyörködjem, hanem, hogy körülnézzek egy kicsit a főváros tetőin, fölfedezzem itt-ott az új magas építményeket, elgyönyörködjem a Dunában, a budai hegyoldalak házés kertrengetegében.

S megnézzem egyúttal a Tóth Árpád sétányt, ahol néhány évvel ezelőtt még folyami kavics roszogott az ember talpa alatt, s ma szép, gyepes sávok szegélyezik az utat, amelyen hajdan gyakran sétálgatott a magyar líra egyik ragyogó művelője, a beteges megjelenésű költő, akinek nevét a sétány viseli. De megnézem a Dísztéren, s másutt parkoló kocsikat is, amelyeken hazai és külföldi vendégek jöttek fel a hegyre, megszámolgatom a nagyon szép Mercedes buszokat és személygépkocsikat, a szerényebb magyar gépjárművek tömegét, s miután fölmértem a pillanatnyi látogatók nemzetiségi megoszlását, szeretek elvegyülni a Halászbástyán gyönyörködők között, vajon kinek mi tetszik ebben a tündöklő látképben.

Lent a téren katonazenekar szórakoztatja a vendégeket, a szegélyeken kocsikocsi mellett, a buszok alig férnek el a templom bejáratával szemben, a bástya nemrégen létesített presszója, vendéglője meglehetősen forgalmas, de az igazi élmény, a látogatók megnyilatkozásainak felszippantása a bástya peremén érdekes igazán. Azt mondja egy háromtagú lengyel társaság egyik nőtagja — nem én értem meg, hanem a társam, akivel feljöttem — hogy csodaszép itt minden és milyen költséges lehet ennek a hatalmas templomnak belső tatarozása. Németek állnak meg, fényképezik a Dunát, az alattunk vezető úton csillogó, forduló kocsikat, s azt mondják: Wunder schön.

Mindenkinek minden tetszik itt, tetszik a külföldieknek a kilátás, tetszik, hogy tatarozzák a templomot, tetszik, hogy odabent nagy zenekkarral, énekkarral és orgonaszóval Bach-ot hallgattak, tetszik, hogy a bisztró szabadtéri asztalainál eredeti Coca-colát ihattak — de nem tetszik, hogy raktár híján egy kis kerengőn tárolják az üres üveges ládákat, s hogy a háttérben még mindig háborús romok vaksi szemei néznek szembe a bástyával.

S a méregdrága filmfelvevő és fotógépek mellett fel-felbukkan néhány szerény hazai honpolgár, a szerény optikai szerkezetével, fényképezi, amit szépnek talál, lenéz, fölnéz, gyönyörködik a magyar Halászbástya nyújtotta látnivalókban, s kiderül, amint melléjük szegődöm, hogy faluról jöttek, ötvenen egy megrakott busszal, tegnap fürdőben jártak, tegnapelőtt még a kukoricatárolás lehetőségeinek bővítésén dolgoztak odahaza, távlatokat legfeljebb a padlásablakból láthattak, s íme, most itt dobog előttük az ország szíve, itt nyüzsög alattuk a főváros, itt csillognak a parlament karcsú tornyocskái, s ide látszanak a távolban épült házóriások, amelyek zöme a nép, az ország boldogulásáért dolgozó tudományos intézményeknek ad helyet és teret a munkára.

Jó az, ha az ember időnként fölmegy a főváros fölé, s megnézi a képet, amelyet a történelem során sok sebhely csúfított el, de amely ma életkedvünket, életerőnket sugározza, s nemcsak a csillogó Mercedesek utasai, hanem a hazai utasok tudatában is.

O. G.

Ismét alista cím a cél

repet, készülnek az utak, a csatornák. Átadásra készítik elő az ÁBC áruházat is. A Tejüzemmel szemben, a Kallós Dezső utcában lakások épülnek, környezetükben utak, járdák betonozását végzik a Vorák brigád tagjai. A Ságvári városrészben áll az első 10 szintes panelekből készült toronyház. Mellette lassan növekszik a másik, de hiányzik az elem. A toronydaru négyszázhatvan forint órabérben „ácsorog", várja a panelszállító autó érkezését.

— Szeptember 12-én a Magyar Hírlap vezércikke foglalkozott a lakásépítéssel. Írják, hogy Dunaújvárosban nincs szükség az elemekre, — jegyzi meg bosszúsan a főépítésvezető, — azért utaztatják drágán vasúton Szegedre a házakat. Micsoda tévedés! Nekünk szükségünk van az elemre, szerelnénk, csak volna folyamatosan miből! Útunk következő állomása a tanácsháza. Farkas Gyula brigádja vette kezelésbe az épületet.

Hazafelé, a Béke téri irodaházba tart Horti József. Műszak után gyülekeznek a termelés parancsnokai, a brigádvezetők. Tanácskoznak. Elhatározás születik: a vállalat brigádjait — számuk meghaladja a százharmincat — versenyre hívják.

— Mit jelent ez, — érdeklődtem Csaba Árpádtól a pártalapszervezet titkárától.

— Tíz szocialista brigád dolgozik nálunk. Kezdeményezésüket támogatjuk, amely az éves program sikeres befejezését, a következő év jó indítását segíti, megteremti hozzá a feltételeket. A brigádok a munkaszervezés javítását, a fegyelem betartását, a határidők teljesítését, az oktatásban való aktív részvételt tűzték feladatként maguk elé. Ez megfelel a „Szocialista munka vállalata" címért folyó versenynek.

Tíz szocialista brigádban dolgoznak a városépítők. Kezdeményezésük hozzájárul ahhoz, hogy a Százhalombattán, Beremenden, Budapesten, a Dunai Vasműben építő brigádokkal összefogva ismét elnyerje vállalatuk a „Szocialista munka vállalata" címet.

Gubacsi Gyula

olaj és a gáz rszágútján

föld mélyén — 300 km vezeték évente

utolsósorban, távvezetéken folyamatosan halad az olaj és a gáz. Mindez azt jelenti, hogy a vezetékes szállításnál a legkisebb a fajlagos költség (a vasútinak negyedrésze), annak ellenére, hogy meglehetősen lassan — csak 4—8 óra alatt — tesz meg 100 km-t a fűtőanyag. A munkabér például a szállítás e korszerű formájánál 4 százalék, a vasútnál 23 százalék.

zeték Vállalat, amelynek a szállítás, és a propán-bután gázpalack töltése mellett a csőtávvezeték építése is feladata. A 20 évvel ezelőtt alapított vállalat készítette el többek között a Barátság I. távvezeték hazai szakaszát. Jelenleg előkészíti a Barátság II-t, amely 1973-ban 5 millió, 1980-ban már 10 millió tonna szovjet kőolajat hoz Magyarországra. A beruhá-

Schulek Frigyes

SZEGED SZAB. KIR. VÁROS IDEGENFORGALMI HIVATALA.

Szeged Szab. Kir. Város Idegenforgalmi Hivatala szeretettel köszönti kedves vendégeit és az alábbi napirendet szives figyelmükbe ajánlja.

Tudnivalók a megérkezésnél:

Az Idegenforgalmi Hivatal kirendeltsége rendelkezésre áll:
a *Pályaudvaron* a filléres vonatok érkezése után és indulása előtt fél órával;
napközben: Mérey-utca 3. I. emelet 11. ajtó. (Női keresk. iskola.)

Idegenvezetőt óhajt? Menjen a megérkezésnél az első osztályú váróteremben, itt várják önt az Idegenforgalmi Hivatal cserkész-idegenvezetői, akik díjtalanul állnak önnek rendelkezésére.

Villamosjegy a pályaudvartól a város központjáig: felnőtteknek 16 fillér, — gyermekeknek 12 fillér. Nagyobb távolságra 28 fillér, gyermekeknek 12 fillér.
Egyfogatú bérkocsi a pályaudvartól a körtöltésen belül bárhová 1·50 P.
Kétfogatú bérkocsi a pályaudvartól a körtöltésen belül bárhová 2·— P.
Gummikerekű bérkocsi a pályaudvartól a körtöltésen belül bárhová 2·40 P.
A részletes bérkocsi-viteldijszabályzat minden bérkocsiban ki van függesztve.
A bérautók taxameterrel vannak felszerelve.
Kedvezményes autótaxitarifa bármelyik pályaudvartól az Ipari Vásárig 1.50 P, az utasok számára való tekintet nélkül.
Közkutak (ivóvíz): Templom-téren, Széchenyi-téren.

Időponthoz nem kötött látnivalók:

(Séta a városban.)

Mátyás-tér: Mátyás templom a XV. századból.
Gizella-tér, II. Rákóczi Ferenc szobra.
Nemzeti emlékcsarnok megtekintése. (Templom-tér.) Útmutató a helyszínen 40 fillérért kapható.
Szegedi különlegességek, paprika, tarhonya, bicska, tápéi gyékény. (Templom-tér, az árkádok alatt).
Klinikai városrész. Tíz klinikai épülettel.
Tömörkény István emléktáblája. (Tömörkény István-utca 8. szám.)
Stefánia sétány. Szegedi vár romjai, Dankó Pista, Erzsébet királyné, Klauzál Gábor, Markovits Iván szobra.
Református templom. (Kalvin-tér.) Schulek Frigyes műve.
Széchenyi-tér, Deák Ferenc, Széchenyi István gróf, Tisza Lajos gróf, Vásárhelyi Pál szobra.
Klauzál-tér, Kossuth Lajos szobra.
Dugonics-tér, Dugonics András szobra.

*

Ma egész nap a Kass szálló csarnokában *díjtalanul* megtekinthető Dr. *Jancsó Erzsébet* gyüjteményes képkiállítása.

*

Az újszegedi Erzsébet-liget. Autóbusz-járatok 8 órától kezdve félóránként a Városházától. Menetdíj 10 fillér.
A Városi Kertészet megtekintése. (Ujszeged, Temesvári-körút.) Szakszerű magyarázat. Megközelíthető autóbuszokon. Indulás a Városházától 8 órától kezdve félóránként. Menetdíj 16 fillér.

El ne mulassza megnézni az Ipari Vásárt!

Fürdők, uszodák:

Városi gőzfürdő: uszoda, kádfürdő, gyógyiszapkezelés, természetes hőforrás. (Tisza Lajos-körút 26.)

Ártézi uszoda: (Ujszegedi hidfőnél.) Autóbusz-járat 8 órától kezdve félóránkint a városházától.

Időponthoz kötött programm:

10 *Mise a Fogadalmi templomban.*

10 *Református istenitisztelet.* Református templom. (Kálvin-tér.)

10—12 *Kilátás az egyetemi épületek* terraszáról. (Templom-tér.)

10—1 *Kilátás a Fogadalmi templom tornyából.* (Templom-tér.) Személyenként 10 fillér, a toronysisak kis erkélyéről 20 fillér.

10—1 *Városi Közművelődési palota* (Rudolf-tér). Néprajzitár, Képtár, Régiségtár: Móra Ferenc világhírű ásatásai. Belépődíj 20 fillér.

11 *Mise a Mátyástemplomban* (Mátyás-tér, Alsóváros, a Pályaudvar közelében).

11—12 *Az Egyetemi Állattani Intézet gyüjteményének megtekintése.* (Szukováthy-téri egyetemi épület, földszint, balra.) Szakszerű magyarázat.

11—12 *Az Egyetemi Növénytani Intézet gyüjteményének megtekintése.* (Szukováthy-téri egyetemi épület, I. emelet, balra). Szakszerű magyarázat.

11—12 *Freskók megtekintése* az Egyetem Bölcsészeti Karán. (Szukováthy-tér.)

1/212 *Mise a Fogadalmi templomban* (Templom-tér).

1/212 *A katonazenekar térzenéje.* (Széchenyi-tér.)

1/212 *Nyilvános énekpróba,* orgonakísérettel. Zsidótemplom. (Korona-utca 12.)

*

Étkezőhelyek: Az alábbi étkezőhelyek kérték címük közlését:

A Hági étteremben Kelemen-u. 3. Legjobban és legolcsóbban étkezhet. Állandóan halászlé, túróscsusza. Özv. Gottwald Rezsőné.

Dreher nagy étterem, Kárász-utca. Étlap szerinti menü 1 P 40. Halpaprikás, túróscsusza 1 P 60. Fővárosi étlap! Dreher sörök! Homoki kadar! Legszebb terassz!

Horváth Ujszegedi Vigadó virágos terasszán ebédeljen. Menü 1 P 40, étlap szerint. Halpaprikás, túróscsusza 1 P 60. *Táncos délután!* Fővárosi étlap!

Kass szálló, kávéház, éttermek: Déli menü 1 pengő 20 fillér. — Halpaprikás, turós csusza 1 pengő 80 fillér. — Táncos teadélután a kávéházban. — Nappali szobák 4 pengőtől.

Központi Tejcsarnok úri étkező (Royal szállóval szemben). Húsos menü kenyérrel 1.— pengő. Borravaló nincs.

Prófétа étterem és sörcsarnok elismerten legkellemesebb szórakozó hely. Kárász-utca és Kölcsey-utca sarok.

Országszerte leghíresebb Onozóné halászcsárdájában 1 nagy adag halászlé turóscsuszával 1.80 P, a Tiszaparton, a két vashíd között. *Puzsin Miklós.*

Tisza szálloda étterme: híres magyar konyha, halászlé, menü rendszer, kitünő borok, polgári árak.

Kitünően étkezhet: Orth. kóser menü ebéd P 1.40. Kelemen-utca 1. Villamos megállónál, *Blau Izsáknénál.*

*

1/42 *Autóbusz-kirándulás a városi halgazdasághoz* utaslétszámra való tekintet nélkül. Személyenként oda-vissza 88 fillér. A kirándulás időtartama kb. 2 óra.

2—4 *Zsidótemplom* megtekintése. (Korona-utca 12.) Szakszerű magyarázat.

2—5 *Fogadalmi templom kriptája.* Gr. Klebelsberg Kunó sírhelye. (Templom-tér.)

2—5 *Kilátás a Fogadalmi templom tornyából.* (Templom-tér.) Személyenként 10 fillér, a toronysisak kis erkélyéről 20 fillér.

2—6 *Mátyás templom.* Múzeum, kegytárgyak, ereklyék. (Mátyás-tér, Alsóváros.)

3 *A Nemzeti Emlékcsarnok* ismertetése. Gyülekezés a Nemzeti megujhodás emléktáblájánál. Előadást tart dr. Mandola Aladár kir. kath. tanítóképző intézeti tanár.

El ne mulassza megnézni az Ipari Vásárt!

3 **Motorcsónakkirándulás a Tiszán** a Marostorokig. Legalább 25 személy jelentkezése esetén. Személyenként 80 fillér. A kirándulás időtartama 1 óra. Indulás a Takács-féle uszodától.

3 *Belvárosi mozi.* (Deák Ferenc-utca 14.)
Éjféli randevu. Carl Froelich zenés vígjáték attrakciója.

3 *Korzó mozi.* (Széchenyi-tér 9.)
Ivar Kreuger, a gyufakirály élete Lil Damita-val a főszerepben.

3 *Széchenyi mozi.* (Horváth Mihály-utca 10.)
Szivek királynője Alpár Gittával a főszerepben.

3 *Autóbusz-kirándulás a trianoni határhoz.* Legalább 24 utas jelentkezése esetén. Indulás a Városházától. Személyenként oda-vssza 1 pengő 20 fillér. A kirándulás időtartama körülbelül 2 óra.

3 *Labdarugómérkőzések* a KEAC pályán. Megközelíthető a Városházától induló autóbuszokkal. Menetdíj személyenként 28 fillér. *Első mérkőzés:* KEAC—SzVSE Zrinyi díjmérkőzés. *Második mérkőzés:* KEAC—Kecskeméti AC I. osztályú bajnoki mérkőzés. Belépődíj mindkét mérkőzésre —.40 fillértől 1.— pengőig.

3—5 *A Hősök Temetőjének megtekintése.* Bármely villamos megállóhelyről 28 filléres átszálló jeggyel megközelíthető. Vezető a helyszínen.

3—5 *A zsidótemető megtekintése.* Bármely villamos megállóhelyről 28 filléres átszálló jeggyel megközelíthető. Vezető a helyszínen.

3—5 *Freskók megtekintése* a Városháza közgyűlési termében. (Széchenyi-tér 10.)

3—5 *Városi Közművelődési palota* (Rudolf-tér). Néprajzitár, Képtár, Régiségtár: Móra Ferenc világhírű ásatásai. Belépődíj 20 fillér.

1/24 *Városi szinház.* (Stefánia sétány.)
ZSÁKBAMACSKA szezonsláger **RÖKK MARIKÁVAL** a főszerepben.

1/24 *Autóbusz-kirándulás Pusztaszerre.* Legalább 24 utas jelentkezése esetén. Indulás a Városházától. Személyenként oda-vissza 1 pengő 70 fillér. A kirándulás időtartama körülbelül 2½ óra.

4 *Mütörténeti magyarázat a Fogadalmi templomról.* (Templom-tér). Tartja: Dr. Mandola Aladár kir. kath. tanitóképző int. tanár.
Gyülekezés a Nemzeti megujhodás emléktáblájánál.

4 **Motorcsónakkirándulás a Tiszán** a Marostorokig. Legalább 25 személy jelentkezése esetén. Személyenként 80 fillér. A kirándulás időtartama 1 óra. Indulás a Takács-féle uszodától.

4 *Szeged és vidéke képekben.* Kedvezőtlen idő esetén a szegedi látnivalók bemutatása vetített és mozgóképekben. (Uj iparostanonc-iskola, Eötvös-utca.)

*

Uzsonnázóhelyek: Az alábbi uzsonnázóhelyek kérték címük közlését:

Imperiál Nagy Kávéház (Royal szálló). Uzsonna kávé, vaj, méz, kifli 50 fillér.

Kass-kávéház: táncos teadélután.

Központi Tejcsarnok tejivója Kölcsey- és Kelemen-utca sarok. Uzsonna: habos kávé, vaj, méz vagy yam, 1 sütemény 48 fillér.

Tisza kávéház virágos terrasza a gyönyörű Széchenyi-téren. Híres jó habos kávé, fagylalt, olcsó árak.

Virágh cukrászda előkelő ozsonnázó hely. Klauzál-tér 1. Nyári üzlet: Ujszeged, Erzsébet-liget.

Tessék fordítani!

Podgyászát, csomagját
felelősség mellett megőrzésre átveszi személyenként 10 fillérért az Iparostanonciskola kapusa. Az Iparostanonciskola a Fogadalmi templomtól 100 lépésnyire van.

5 *Labdarugómérkőzés.* KEAC—Kecskeméti AC I. osztályú bajnoki mérkőzés. Bővebbet a 3 óra alatti programmpontnál.
5 *Belvárosi mozi.* (Deák Ferenc-utca 14.)
Éjféli randevu. Carl Froelich zenés vígjáték attrakciója.
5 *Korzó mozi.* (Széchenyi-tér 9.)
Ivar Kreuger, a gyufakirály élete Lil Damita-val a főszerepben.
5 *Széchenyi mozi.* (Horváth Mihály-utca 10.)
Szívek királynője Alpár Gittával a főszerepben.

5 **Motorcsónakkirándulás a Tiszán** a Marostorokig. Legalább 25 személy jelentkezése esetén. Személyenként 80 fillér. A kirándulás időtartama 1 óra. Indulás a Takács-féle uszodától.

1/26 *Labdarugómérkőzés* a Liga-utcai pályán. Megközelíthető a Városházától induló autóbuszokkal. Menetdíj személyenként 20 fillér. UTC—MAC I. osztályú bajnoki mérkőzés. Belépődíj —.40 fillértől 1.— pengőig.
1/26 *Labdarugómérkőzés* a SzAK pályán. Megközelíthető a Városházától induló autóbuszokkal. Menetdíj személyenként 20 fillér. SzAK—Csongrádi AC I. oszt. bajnoki mérkőzés. Belépődíj —.40 filértől 1.— pengőig.
6 *Ingyenes filmbemutató.* „Szeged multja és jelene". (Új Iparostanonciskola, Eötvös-u.)
8h 37' A szeged—budapesti filléres gyors indul Szeged pályaudvarról.
9h A szeged-rókus—gyulai filléres gyors indul Szeged-Rókus pályaudvarról.
9h 7' A mezőhegyes—budapesti filléres gyors indul Szeged pályaudvarról.

*

Tudnivalók az elutazásnál.

Külön villanyos járatok a pályaudvarhoz a Széchenyi-térről indulnak. (16 fillér, gyermekeknek 12 fillér.)
Egyfogatú bérkocsi a pályaudvarig a körtöltésen belüli terület bármely pontjától 1.50 P.
Kétfogatú bérkocsi a pályaudvarig a körtöltésen belüli terület bármely pontjától 2.— P.
Gummikerekü bérkocsi a pályaudvarig a körtöltésen belüli terület bármely pontjától 2.40 P.
A részletes bérkocsi-viteldijszabályzat minden bérkocsiban ki van függesztve.
A bérkocsi-állomás telefonszáma: 11—31.
A bérautók taxaméterrel vannak felszerelve.
A bérautó-állomások telefonszámai: 33—33, 10—50.

Szerencsés utat és a viszontlátásra!

Szeretettel és bizalommal kérjük kedves vendégeinket, hogy panaszaikat, kívánságaikat (előzékenység hiánya, — tisztaság hiánya, — magas árak, — a filléres vonat menetrendje stb., stb.) írják fel az alábbi panaszlapra és azt adják át a vonatkísérő kalauznak. Minden panaszt és kívánságot kivizsgálunk és a lehetőséghez képest azonnal orvosolunk. A panasztevő nevének és címének kiírása nem kötelező, — ha azonban kiírja, írásban értesítjük a panasz elintézéséről.

El ne mulassza megnézni az Ipari Vásárt!

Panasz lap.

02. 05. 35. — 33. 05. 28. Szeged Városi Nyomda Rt. 33—5053.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—...65

1956 APR 6

SZABAD NÉP

27/139

MI ÉPÜL A VÁRBAN?

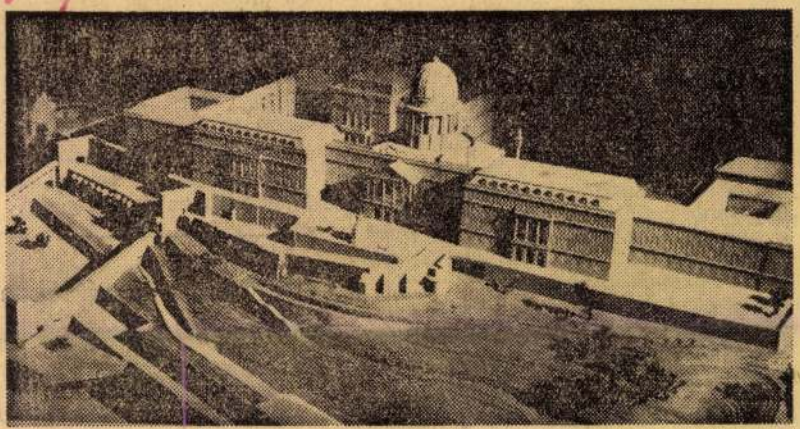

A volt királyi palota dunai szárnyának terve.

A tavaszi napok beköszöntével egyre többen sétálnak fel a Várba. A szép kilátás, a régi épületek igen sok látogatót vonzanak. A Vár palotái, a várnegyed épületei, műemlékei a háború során súlyosan megrongálódtak. Az utóbbi években, ha lassan is, de megindult az újjáépítés. Unnepnapok estéjén már gyönyörködhetünk a kivilágított Halászbástyában, állványok veszik körül a Mátyás-templom tornyát, s kőművesek dolgoznak a palotáknál is.

Milyen munkálatokat végeznek majd a második ötéves tervben a Várban? A várgondnokságon és a Vármúzeumban a következő választ adják:

A Mátyás-templom tornyának újjáépítése még az idén befejeződik. A tornyot Schulek Frigyes terve alapján állítják helyre, aki 1872—96-ig restaurálta a templomot. A Kőfaragó Vállalat legjobb munkásai faragják a bonyolult, finoman kidolgozott figurákat.

Még az idén munkához látnak a XV. századbeli Miklós-tornyon is, hogy az értékes műemléket megóvják a pusztulástól.

A Vár egyik jelentős épülete a Sándor-palota. Ez az oszlopokkal és domborművekkel díszített klasszicista stílusban épült palota nemcsak itthon, hanem a külföldi szakirodalomban is ismert volt. Építési munkálatait már megkezdték, az idén befejezik a falak felhúzását, elkészül a mennyezet és a tetőzet. A második ötéves tervben kezdik el a volt királyi palota dunai szárnyának helyreállítását. A Krisztina-szárny és a déli szárny szerkezeti helyreállítása már befejeződött. A palota végleges felépítése természetesen még sok időt vesz igénybe, s valószínűleg átnyúlik a harmadik ötéves tervbe is.

A Vármúzeum munkatársai tovább folytatják a középkori palota feltárási munkálatait. Az ásatás során a palota és a mellette elterülő polgárváros kapcsolatát szeretnék felderíteni. Folytatják a Szent György téren a középkori Zsigmond-templom alapfalainak feltárását.

Régi térképek több törökkori emléket jeleznek a budai Vár környékén. A második ötéves tervben megkezdik ezek felkutatását is.

Washington, április 5. (TASZSZ)

Dulles, amerikai külügyminiszt keddi sajtóértekezletén előre elkész tett nyilatkozatot olvasott fe amelyben dühödt kirohanásokat ir tézett a Szovjetunió politikája, a bé kés egymás mellett élés politikája ellen, amelyről minden bizonyítás nélkül azt állította, hogy az csupán „a szovjet taktika megváltozása".

Az egyik tudósítónak Pineau francia külügyminiszter beszédéről feltett kérdésére Dulles elismerte, hogy *a nyugati hatalmak gyakran bírálják az Egyesült Államok külpolitikájának „különböző területeit".*

Amikor felkérték, kommentálja az izlandi parlamentnek azt a határozatát, hogy vonják ki az amerikai csapatokat az országból, Dulles kijelentette: *ez a határozat Izlandnak azt a véleményét tükrözheti, hogy a legutóbbi szovjet akciók világánál nincs szükség idegen csapatokat tartani területén.* A határozat azonban — mondotta — nem fejez ki olyan vélemény, amely szerint az Egyesült Államok kormánya, hogy izraeli rendeltetésű „kisebb fegyverszállítmányok" előmozdítják a helyzet megszilárdulását ebben a térségben.

Dulles igenlő választ adott arra a kérdésre, azt tartja-e az Egyesült Államok kormánya, hogy izraeli rendeltetésű „kisebb fegyverszállítmányok" előmozdítják a helyzet megszilárdulását ebben a térségben.

Az ENSZ főtitkára pénteken a Közel-Keletre utazik

A londoni rádió jelentése szerint a Biztonsági Tanács szerdán *egyhangúlag elfogadta az Egyesült Államok küldöttének azt a javaslatát, hogy Dag Hammarskjöld, az ENSZ főtitkára rendkívüli megbízatással utazzék a Közel-Keletre.* Hammarskjöld ma indul el útjára.

Gruenther tábornok:

„Háború esetén Nyugat-Németország területét fel kell adni"

Nyugtalanság bonni kormánykörökben

Berlin, április 5. (MTI)

A nyugat-németországi *Essenben* megjelenő *Neue Rhein-Zeitung* keddi számában közölte *Gruenther* tábornok nyilatkozatát, amely aggodalmat keltett nyugat-európai körökben, elsősorban Bonnban. Gruenther tábornok, az európai NATO-haderők főparancsnoka a lap egyik munkatársának ezeket jelentette ki:

„Ha egyáltalán szárazföldi harcra kerül sor, akkor természetesen nem vagyunk elég erősek ahhoz, hogy Európában tartsuk a frontot. Itt nem segít semmi, a hátországban (Dél- és Nyugat-Franciaországban) kell védekeznünk. A szövetségi köztársaság területét fel kell adni."

A nyilatkozat, amelyet a nyugatnémet sajtó szenzációs tálalásban közölt, *nagy zavart és izgalmat keltett bonni kormánykörökben.*

Itt rámutatnak arra, hogy **az Adenauer-kormány Gruenther nyilatkozata után még kevésbé tudja megokolni a nyugatnémet közvéleménynek az újrafelfegyverkezés, és az ezzel járó hatalmas pénzügyi terhek szükségességét.**

A Kereszténydemokrata Unió attól tart, hogy Gruenther kijelentése *hátrányosan befolyásolja majd Adenauer pártjának esélyeit az 1957. évi parlamenti választásokon.*

Schulek Frigyes Honismeret 1995/5

TERMÉS

A budai Halászbástya és építményei

Mialatt a vár déli felében alapozták az új palotát, azalatt a középső részén szorgos munka folyt egy építészeti műemlék felújításáért; Schulek Frigyes (1841-1919) restaurálta a budavári koronázó főtemplomot.[1] Erről a templomról tudnunk kell, hogy alapját IV. Béla vetette meg 1255 és 1269 között, s ettől kezdve szinte állandó színhelye volt országos eseményeknek. Itt zajlottak le a koronázások és fejedelmi esküvők. Mátyás király különösen szerette ezt a templomot, ő építtette magasra törő díszes tornyát, amelyről Mátyás templomnak is nevezik. A török idők viszontagságait aránylag épségben vészelte át. Szerencsére Buda visszafoglalásakor, 1686-ban sem szenvedett sérülést. Előbb a ferencesek, majd a jezsuiták kapták meg, akik királyi és főpapi támogatással rendbehozták az épületet, s gótikus belsejét az idők folyamán gazdag barokk berendezéssel látták el.

Az 1723-as tűzvész súlyos károkat okozott. A boltozatok, a falak megrepedtek, a nyugati homlokzat az orgonakarzattal beomlott. A templom újjáépítése és berendezésének pótlása lassan haladt.

A XIX. század második felétől a templom újból visszanyerte országos szerepét. 1862-ben a főszentély alatti kriptába helyezték el III. Béla és felesége tetemét. 1867-ben nagy pompával itt koronázták meg Ferenc Józsefet és Erzsébet királynét. Röviddel ezután kezdődött meg a templom nagyszabású és gyökeres helyreállítása. A főváros és a Vallásalap megbízását Schulek Frigyes kapta meg, aki 1874-1896 között készült el a nagy munkával. A munka célja a kor fokozott reprezentációs igényeinek kielégítése, az egykorú felfogásnak megfelelő műemléki helyreállítás volt.[2]

Schulek a felújítási munka végefelé egyre vegyesebb érzelmekkel lépett ki a mind szebbé váló templomból annak szegényes, omladozó környezetébe, amelynek minden köve szintén történelmi múltunkról beszélt. Elképzeléseiről 1894-ben terjedelmes tanulmányt jelentetett meg. Tanulmányában három részre osztja a teendőket:

- A templom megközelítésének lehetőségeiről, gyalogközlekedés a Várhegyre (az Albrect útra – ma Hunyadi János út – vezető Nagy szabad lépcső)
- A második részben esztétikai szempontokat és a hegyoldal védelmét figyelembe véve a bástyafalakat szegélyező falakon végighúzódó fedett folyosókról és azok saroktornyairól ír.
- A harmadik részben Szent István király emlékműről ír a déli Halászbástya közepén.

„...a Nagyboldogasszony templomának kövei a magyar nemzet történelmének legnevezetesebb korszakait örökítették meg. E sorozatban, mely tanuságot tesz a régmúlt idők magas műveltségi fokáról, csakis Szent István királyi korának, kultúrtörténetünk e kezdő pontja műszaki nyomának hiányát fájljuk." [3]„Ennek csak határozott képzőművészeti kifejezése hiányzik ott és várja a megoldást."

[1] *Siklóssy László:* Hogyan épült Budapest 1870-1930? Bp. 1931. 370-383.
[2] *Entz Géza:* A budavári Nagyboldogasszony templom és a Halászbástya. Bp. 1987.
[3] *Schulek Frigyes:* A Budavári Főegyház környékének rendezése és Szent István király emlékének kérdése. Különnyomat a Magyar Mérnök és Építésegylet Közlönye. 1894. október, 1-15. old.

A mai díszesen kiképzett Halászbástyát megelőző állapotot Budának két korai helyszínrajza őrizte meg: az egyiket De la Vigne hadmérnök készítette 1688-ban, a másikat J. Haüy hadmérnök 1687-ben. Ezeken jól látható a rendkívül egyszerű felépítésű egykori „Halászok bástyájának" nevezett terület alaprajza.[4]

A bástya nevének eredetére vonatkozóan két elképzelés ismeretes: az egyik szerint a halászok céhe volt kirendelve ennek a falszakasznak a védelmére.[5] A másik szerint a bástya közelében levő halpiac volt a névadó.[6]

A Halászbástyának nevezett várfalszakasz – a Híradás bástyájától (Haber kuleszi) délre, egészen a „Jezsuita lépcső"-ig – a budai vár falai között a legújabb elvek szerint átépített rész. Ezt már az osztrák hadvezetőség készíttette 1730 körül, a várfalak kölcsönös védelemre alapított ék alakú, hajtogatott alaprajzi módszer szerint.[7] Ennek alaprajzi rendszeréhez simul Schulek Frigyes neoromán stílusú alkotása, melyet 1895-1902 között építettek fel.[8] Ezt azonban cáfolja a bástya építési naplója, melynek első bejegyzése 1899. szeptember 21-én történt, míg az utolsó 1903. február 19-én.[9] A Halászbástya összes építményét 1905. október 9-én adta át a Közmunkatanács a Székesfőváros kiküldötteinek.

Schulek alkotásának első részét alkotja a Nagy szabad-, (Koronázó-, Schulek-,) lépcső. E lépcső kialakításával nagymértékben megkönnyítette a templom megközelítését. Ugyanis a várnak ezen a részén a Ferenc József kapu (Dísz tér – Hunyadi János út torkolata) és az Iskola lépcső (Ibolya utca a Hilton szálló mellett) között, vagyis csaknem 500 méternyi távolságon csak a Halászbástya déli falában lévő szűk Jezsuita- (Halász-) lépcsőn lehetett a várba feljutni. Ez a lépcső azonban nagyobb forgalom lebonyolítására alkalmatlan volt. A közelgő 1896-os országos kiállítás várható nagy forgalma miatt Schulek 1895-1896 között a későbbi lépcső nyomvonalán ideiglenes feljáratot létesített.[10] Az új, immár végleges lépcső építését 1899-ben kezdték meg és 1900. július 21-én este adták át a forgalomnak.[11]

A lépcső főtengelye párhuzamos a templom főtengelyével, azonban 10 méternyire el van tolva észak felé. Ezzel megfelezi a két Halászbástyafok közét. Emelkedése nagyjából alkalmazkodik a terepviszonyokhoz. A lépcsőfokok egyszerű tagozatú gránitkőből készültek és téglaboltozatos, mészkőburkolatú „hidakon" nyugszanak. A mellvédek, korlátok, helyenként az alépítmények is gazdagon tagozott mészkőből vannak. A visszatérő- és a főtengelyben levő lépcső közti pihenő mellvédjén három üres címermező található.

A lépcső alján a Hunyadi János út kanyarulatát követő kisebb lépcső indul lefelé, mely Hunyadi János neogótikus alapzatú szobrához vezet. A Hunyadi szoborhoz vezető út közelében áll a Kolozsvári testvérek által 1373-ban készített Szent György szobor bronz másolata, melynek eredetije a prágai várban áll.

Schulekékat meglepetés érte a Nagy szabad lépcső felső déli karjának érkezésénél. A fal kibontásakor ugyanis nagymennyiségű emberi koponyát találtak az ott lévő „casamatában". 1961-ben Gerő Győző és Zolnay László megállapították, hogy ez a kazamata azonos a középkori Szent Mihály templommal.

A bástyaudvarokat szabálytalan U-alakú épület és az ezeket összekötő könnyed, finomvonalú pártázatos árkádfal köti össze. Az épület földszintjét egy dongaboltozatos

[4] Budapest Enciklópédia. Bp. 1981.
[5] *Lestyán Sándor:* Pest-Buda regélő. Bp. 1940.; Budapest Enciklopédia. Bp. 1981.
[6] *Wellner István:* Budapest. Bp. 1982.
[7] *Horner Miklós:* Budapest műemlékei I. Bp. 1955.
[8] *Zakariás Gáspár Sándor:* Budapest. Magyarország művészeti emlékei 3. Bp. 1961.
[9] A Halászbástya építési naplója. Eredeti a Budapesti Történeti Múzeum Újkori Osztályán.
[10] *Schulek Frigyes:* i.m.; *Siklóssy László:* i.m.
[11] A Halászbástya építési naplója.

folyosó alkotja, mely mindkét oldalán árkádokkal nyitott. A fedett folyosó félköríves záródású dongaboltozattal vannak lefedve, melyet gyámköveken nyugvó kő hederívek erősítenek. A boltozat terhét az oldalfalak viselik, mely nyílásokkal áttörtek. Az ablakok ritmikusan kettesével, hármasával követik egymást. A folyosók forduló pontjainál a toronyrészek alatt részben kereszt-, részben félgömb alakú kupola boltozat van. A folyosókat függesztett kovácsoltvas lámpák világítják meg.

A fedett folyosók feletti teraszok kiképzése egyszerűbb, nyugodt vonalú, lőrésszerű nyílásokkal áttört mellvédfalakkal keretezett. Ezek belső oldalán jobbára ülőpadok vannak. Az esővíz a teraszokról a mellvédfal nyílásain át a vízszintes ereszekbe ömlik – melyek a párkányokba vannak rejtve –, és innen a sűrűn elhelyezett vízköpőkön át távozhat. A teraszokat szintén kovácsoltvas lámpák világítják meg.

A teraszok csuklópontjain öt kisebb és egy nagyobb torony emelkedik. A kisebb tornyok hengeres testűek, faluk árkádokkal áttört és díszes párkánnyal záródik. Boltozatuk félgömb alakú tégla boltozat, lefedésük hegyes, kőborítású kúpalakú sisakkal történik.[12]

Legmagasabb és legmonumentálisabb a gazdagon tagolt északi torony.[13] Ez az egykori Híradás bástyája (Haber kuleszi) helyén áll. Egy többszintes, nyolckaréjos torony, melyhez külön lépcsőrendszer tartozik.

A torony alatt lévő helyiségeket, a pincéket és a csatlakozó folyosókat eredetileg középkori kőtárnak (lapidárium) építették. Homlokzatán ma is látható a „muzeum" felirat. Ugyanis az építkezés közben számos értékes kőlelet került elő. Megtalálták a középkori domokos szerzetes templom szentélyét, s a szentély padlózatában feltárt középkori sírkövek számára a Halászbástyán kiállítóteret hoztak létre. 1932-ben Horváth Henrik, a középkori művészettörténet kiváló kutatója, a Budapesti Történeti Múzeum jogelődjének igazgatója Középkori Kőemléktár néven a közönség számára is megnyitotta, miután a domokos sírkövek mellé a középkori királyi palota köveit is elhelyezte. A háború után, 1948-ban nyílt meg ismét a most már kibővített kiállítás. Csaknem negyven éven keresztül volt gyűjtő- és kiállítóhelye Buda középkori kőemlékeinek. 1969-ben a kőtárnak ki kellett költöznie, hogy helyet adjon egy vendéglőnek. Ma a Hilton szállóhoz tartozik.[14]

A Halászbástya két szárnyát középen egy könnyed, finomvonalú, kisebb magasságú, pártázatos árkádfal köti össze, melynek közepén egy kisméretű téglalap alaprajzú torony található egy jobban kiemelt erkéllyel a lépcső főtengelyében.[15] Ez a szárny gótizálóbb stílusú, mivel ez a szakasz van közvetlenül a Mátyás templom mögött. Itt szintén öntöttvas kandeláberek világítanak.

Schulek a Halászbástya szövevényes rendszerébe foglalta bele a Szent István szobor mögül kiinduló (délnyugati torony) és a Hunyadi János útra levezető egy részén fedett, úgynevezett Jezsuita- (Halász-) lépcsőt is, mely egy középkori eredetű gyalogos ösvény nyomvonalán épült.

J. Haüy 1687-ben készült helyszínrajzán látható a Szentmihály kiskapu, mely a Nagyboldogasszony templom temetőjéből a Szent Mihály külváros felé nyílt és innen lépcsők vezettek le. A kiskapu, nevét a temető védőszentje és a közelben álló Szent Mihály temetőkápolna után kapta. A kapu Buda történetében többször is szerepet játszott. Szerémi György, II. Lajos udvari káplánja emlékirataiban leírta, hogy ezen a kiskapun kísérelte meg a szökést Hunyadi László 1456-ban a főurak fogságából. 1541-ben pedig a város tanácsa, összejátszván Ferdinánd csapataival, a német katonaságot

[12] FŐMTERV: Halászbástya felújításának tanulmányterve. Tsz. 177.278.
[13] *Wellner István:* i.m.
[14] Budapest Enciklopédia. Bp. 1981.
[15] *Zakariás Gáspár Sándor:* i.m.; FŐMTERV Tsz. 177.278.

ezen a kiskapun keresztül csempészte be a városba. Árulásukat a város védői lelepleztek és a beszivárgókat kiűzték.[16]

A Halászbástya Nagy szabad lépcsőjének elkészültéig erre a területre csak a Jezsuita lépcsőn lehetett feljutni. Lényeges átalakítás alá került ez a szűk és sötét lépcső. Schulek teljesen lebontotta és a régi lépcső vonalvezetésének helyén, a lépcsőkart kibővítette, az ablaknyílásokat jelentősen kitágította és az egész lépcsőházat finom neoromán architektúrával látta el. Az alsó kapu díszes oromzatot kapott, melynek középmezejébe egy vörösmárvány sírlapról való (1430-1440 körül) oroszlán faragványát helyezték el másodlagosan.[17]

A Halászbástya figurális díszítésekben is gazdag. Ezeknek alkotója Mikula Ferenc (1861-1926) szobrászművész volt.

- A déli szárny északi oldalán a Nagy szabad lépcső felérkezésénél található bolthajtás két oldalát 3-3 Árpádkori harcost ábrázoló ember díszíti.
- Az északi szárnyon a bástya külső oldalán a lépcső érkezésénél, a jobb oldalon egy régi Budapest címer látható.
- Ez alatt domborbetűs felirat a következő szöveggel: „E lépcső a magyar hit / szentelt csarnokához és a / magyar dicsőség emlékeihez / vezet. Művészileg megmunkált / köveiben a Budavári Koronázó / Főtemplom és Halászbástya / fennkölt újjáalkotójának / dr. Schulek Frigyesnek / a hittől és a nagy múlt emlékei- / től megihletett lánglelke él, / Magyar ki e lépcsőn jársz / Ne feledd: / Nemzetünket erőssé a hit és / a hazaszeretet tette."
- A „Híradás" torony harmadik szintjére felvezető lépcsőkarok korlátjának lezárásával Álmos és Előd vezér szobra áll.
- Mellettük két, címert tartó oroszlán, és egy tátott számú sárkány szobrát láthatjuk.

Hégráth László

A hazai örménység történelmi szerepéről

Simon J. Zavennal, az Arménia Népe Örmény Kulturális Egyesület alapítójával beszélget Sári Katalin

Az utóbbi évtizedekben egyre többet tudhatunk meg a hazánk területén élő örménység történelméről, kulturális hagyományairól. Jelentős szerepe van ebben Simon J. Zavennak, a hazai örménység kutatójának. Nagyapja – anyai ágon – az 1910-es években menekült Magyarországra, és megalapította MASZISZ néven azt az örmény egyesületet, amely újságot is kiadott. Fia az 1970-es évektől ismeretterjesztő előadások keretében mutatja be e sokat szenvedett, kaukázusi eredetű nép történelmét, hagyományait, kulturális értékeit.

Az Ön kezdeményezésére került emléktábla a bulgáriai sumeni örmény templom falára, a Kossuth-emigráció egyik állomáshelyére.

•Az 1848-as magyar szabadságharc emigrációs állomáshelyeiről készített film kapcsán (a film készítői Katona Tamás és Ráday Mihály voltak) figyeltem fel a mai Bulgária területén lévő sumeni örmény templomra, ahol 1849 karácsonyán a magyar emig-

[16] *Lengyel Dénes:* Magyar mondák a török világból és a kuruc korból. Móra Könyvkiadó. Bp. 1975.

[17] *Zakariás Gáspár Sándor* i.m.; FÖMTERV Tsz. 177.278.

1914. március 5. Csütörtök. A LVII. évfolyam 52. szám.

SZEGEDI HIRADÓ

Szerkesztőség: Tisza Lajos-körut 71. szám. Telefon 102.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre . . . . . 28·— K | Negyedévre . . . . . 7·— K Félévre . . . . . 14·— „ | Egy hóra . . . . . 2·40 „ Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fillér.

Kiadóhivatal: Kelemen-utca 7. szám. Telefon 102.

Schulek és Foerk

Szeged, március 4.

Hetek óta folyik a vita afelől, hogy *Foerk* Ernő lényegesen eltért-e *Schulek* Frigyes templom-terveitől, veszélyeztetve van-e ezáltal a mü eredeti koncepciója, vagy sem? A sajtó egy részében vehemens támadásokat intéznek Foerk ellen, aki állitólag olyan változtatásokat eszközölt az eredeti terven, hogy ezek által Schulek remekét teljesen kiforgatta a közgyülés által véglegesnek elfogadott alakjából. Ehez a lesujtónak látszó birálathoz csatlakozik most Schulek mester is, aki bár néhány héttel ezelőtt odanyilatkozott, hogy Foerk az ő szellemében készíti a fogadalmi templom ujabb rajzait, most mégis azt irja a polgármesterhelyettesnek, hogy Foerk nem az ő elfogadott és kiforrott utolsó tervét, hanem annak krétával rajzolt, kezdetleges első vázlatát fogadta el munkájának alapjául. Csodálatos, hogy Schulek, aki a maga terveit bizonyára igen jól ismeri, csak most, miután a Foerk-féle tervek egyik budapesti épitészeti szaklapban megjelentek, veszi észre az ő eredeti tervei és az uj tervek közötti különbséget s csak most nyilatkozik róluk kedvezőtlenül. A dolognak mai stádiumában az a látszata van, hogy Schulek Frigyes a helyettes polgármesterhez intézett levelében sértett önérzetének adott hangot, azt a birálatot pedig, amelyet ilyen körülmények között mond, elfogulatlan embernek véleménye megalkotásánál alapul venni nem szabad.

De ezt maga Schulek Frigyes sem kivánja, mert igazi gentlemanhoz illő nyiltsággal kijelenti, hogy terveinek a Foerk-féle tervekkel való célzatos összeállitása és ily alakban való publikálása az *ő személyes ügyévé avatja a kérdést és kizárja őt mint legközelebb érdekelt felet abból, hogy a Foerk-féle tervek elfogulatlan birálója lehessen.*

Amikor tehát Schulek elháritja magától a biráló tisztét, megindokolva ezt a már elmondottakkal, természetes, hogy lesujtó kritikáját készpénzül elfogadni nem lehet, sőt nem is szabad. És ha mindenáron ragaszkodunk ahhoz, hogy a fogadalmi templomnak szigoruan Schulek mester szellemében készült tervei kerüljenek kivitelre, akkor adjuk oda a Foerk terveit felülvizsgálat céljából egy olyan szakértőkből álló bizottságnak, amelyben a történelmi stileket kultiváló magyar épitőmüvészek közül legalább kettő helyet foglal. Ezt a kérdést laikusok el nem dönthetik, az erről való szóbeszédnek, irkálásnak értelme nincs. Nem támaszkodhatnak a laikusok Schulek kijelentéseire és levelére sem, mert hiszen a mester kijelentette magáról, hogy Foerk eljárása után nem is tudna objektiv kritikát mondani.

Bizonyos, hogy Foerk hibát követett el, amikor — talán a maga tudásának csillogtatása végett — elhallgatta az Épitő Ipar olvasóközönsége előtt azt a bizonyára fontos körülményt, hogy Schulek mester kritikára érett terveket is készitett már a fogadalmi templomról, lehet, hogy e tervek közlése néhány fokkal, talán sok fokkal is lejjebb szállitotta volna a templom terveinek továbbfejlesztése körül szerzett érdemeit — de akárhogy is nézzük ezt a dolgot, ez csupán Schulek és Foerk ügye, egyáltalában nem közügy, legkevésbbé Szeged és a szegedi fogadalmi templomának ügye. Ha Foerk elhallgatott valamit a Schulek dicsőségéből, Schulek mesternek joga van ugyanabban az elég szerény keretek között mazgó kis szaklapban nyilatkozni, az eredeti terveit leközölni, a mi részünkről azonban oktalanság volna ebből a személyes konfliktusból — amely különben előre látható volt, — casus bellit csinálni.

Asszonyok

Irta: **Mayer Kadelburg Margit**

(Folytatás és vége.)

A kis mérnöknénél vacsora közben

Házassági évforduló van. Ezt ünnepiesen megülik. Az összes ismerősök hivatalosak. Böske asszony nem jöhet el, mert influenzája van. Lizát titkos levélben értesiti a kis mérnökné, hogy sikerült Aurél doktort is meghivnia. Nem tudja, minek köszönheti a ritka vendéget. Mindenesetre melléje osztotta be a vacsora közben. Gratulál a sikerhez. Liza néhány másodpercre elkedvetlenedett. Hát nem ő játszik egyedül? Mások játszanak vele? Hisz ő nem bizalmaskodott senkivel szemben. Majd energikusan föl fog lépni. Meg mondja a kis mérnöknének és megmutatja, nem is ül oda; minek nézi őt! Vagy tán el sem megy. Neki is influenzája lesz.

De valami forró vágy valami uj dulakodó érzése a szivének mégis arra készteti, hogy rögtön lemond e gyerekességről. Legszebb ruháját veszi föl. Fehéret, csipkéset, lányosat. Semmi disz nincs rajta, csak egy rózsacsokor a szive helyén. Haját is rózsaszin szalaggal boritja. Füle alatt kacéran csokor.

Igy még nem látta soha a doktor. Igy győznie kell. Szebb is ma, mint valaha, mert szépségének tudata izgatott pirral vonja be arcát, nedves ragyogással friss szájszélét. A szeme pedig fénylik a vágytól.

Egy nagy csokor rózsaszin szegfüt tart az ölében a barátnője részére. Hozzá illesztette egész megjelenéséhez és kimért késéssel érkeznek, hogy szalonba lépése hatásos legyen.

Mint a tavasz tündére lebeg be. Mosolygásával megtelik az egész szoba.

Aurél dr nincs itt. Még várnak. De aztán asztalhoz ülnek. Liza mellett a jobboldali hely üresen marad.

A baloldali szomszéd (egy ismert nevü ügyvéd): Nagyságos asszonyom, mi bántja egyszerre? Oly ragyogó volt, mikor belépett.

Liza (aki minden ajtónyitáskor idegesen fölnéz, még remél és azért még pajkosan felel): Maga miatt busulok, hogy mennyit kell ma velem fáradoznia, minthogy egyedüli szomszédom.

A szomszéd (monoklijáit föltéve): Igaz ám. Ki lett volna a boldog?

Liza (ki, mint ahogy ezer példával be van bizonyitva, kapva-kap utána, hogy róla beszélhessen): Aurél Jenő. Tudja, az a csinos ember, kibe mult évben szerelmes volt néhány leány.

A szomszéd (a férfiban egyformán meglévő irigységgel): Csinos gyerek, az igaz. De el van veszve a társaság részére.

Liza (mosolygósan cinikus egyetértéssel): Hja, mert a milliomosné lovagja...

A szomszéd (gunyosan mosolyog): Ühüm. De most baj van.

Liza (ijedtében majdnem a szivéhez kap): Miért?

A szomszéd: Azt mondják, egy idő óta nagyon elhanyagolja.

Hozzák a halat. Abbamarad a beszéd. Liza a jobboldali üres székre sandit. Egyszerre észreveszi, hogy a hal nem izlik, ruhája nem tetszik, a baloldali szomszéd bókjai üresek, az egész társaság kiállhatatlan és hogy a szive nagyon fáj.

Valaki egy beszédet mond. Mindenki kocint. Ő nem mer szembe nézni senkivel, mert szeme könnyel van tele.

Mire való volt ez az egész szerződésjáték, ha igy belebukik az ember!

Egész lénye egyszerre eltelik azzal az idegen fiatalember képével. Folyton a férfira gondol. Vágyódik érte. És mig a többi vigan poharaz, nevetgél és lármáz, ő ideges komolysággal minden ügyvéd szomszédja beszélgetésének hallgatását. A doktor csak a gyümölcsnél érkezik meg. Hosszan tárgyal a háziasszonnyal. Igazolja magát.

Aztán a helyére ül. Nem fogad el mást, csak édességet. Liza egyszerre hiuságának egy apró örömnyilalásával ura lesz a helyzetnek. Osztentativ a másik szomszéddal beszél. Olyan vigan, olyan kedvesen, hogy az egészen meghódol.

Gyarló emberi érzésének érthetetlen átcsapásával egyszerre azt véli észrevenni, hogy tulajdonképpen az ügyvéd többet ér a doktornál és hogy az utóbbi majdnem kevésbbé csinos, mint a másik. De azért titkos, mégis büszke megelégedéssel tudomásul veszi hogy a doktor gyakran rajta felejti tekintetét. Arcán, kezén, termetén. De elkapja a szemét, ha látja, hogy észreveszik.

A doktor (félhangon): Milyen szép maga ma, Liza!

Liza (elpirul, de csak a bizalmas megszólitás miatt; pajkosan): Mert olyan jól mulattam a szomszédommal.

Vannak dolgok, amelyek bizonyosak s amelyeket mindnyájan tudunk. Ilyen dolog például az, hogy akármilyen jóakarattal dolgozzék is Foerk, az ő kidolgozásában készülő fogadalmi templom csak nem lesz olyan, mintha Schulek mester készitené a részletterveket is. Minthogy minden kiforrott müvésznek az egyénisége dominál a munkáján, bizonyos az is, hogy a Foerk által készitendő részletes terveken az ő egyénisége sokszor összeütközésbe fog kerülni Schulek egyéniségével s hogy ebben a rajztáblán vivandó csatában Foerk lesz a a győztes, mert reá bizták a kivitelt. Bizonyos az is, hogy a szakértőkből szervezendő bizottság eltéréseket fog felfedezni a Foerk-féle terven, amin mi, az előbb elmondottak után, egy cseppet sem fogunk csodálkozni. Bizonyos az is, hogy Schulek mester fogadalmi templomot tervezett nekünk és ugyanilyen holt bizonyos, hogy a kiviteltől mi magunk riasztottuk el őt. És ha elriasztottuk, ugyan van-e célja és értelme a siránkozásnak? Van-e értelme annak az akciónak, hogy adjuk vissza besavanyitás céljából Foerknek az ő terveit és épittessük meg a templomot magával Schulekkel. Persze csak ugy, ha vállalkozik rá. Mert hiszen Schulek nem lett azóta fiatalabb, amióta öregségére való hivatkozással a kiviteltől visszalépett.

Nyugodjunk bele abba, hogy Schulek mester nekünk nem épit templomot és a Foerk-féle rajzok szakértői felülvizsgálásáig, de legalább is addig, legyünk bizalommal Foerk iránt.

Török kölcsön a francia piacon. *Konstantinápolyból* jelentik: Jól értesült török oldalról jelentik, hogy Franciaország hozzájárul ahhoz, hogy *Törökország május hónapban kölcsönt bocsásson ki a francia piacon.* A parlamenti szabályoknak megfelelően azonban a porta az erre vonatkozó megállapodásokat *még áprilisban kivánja aláirni.* Remélhető, hogy a megegyezés létre jön.

Vita
a fogadalmi templom kőfaragó-munkálatai körül

— A februári közgyülés harmadik napja —

Szeged, március 4.

A február havi közgyülésnek szerdán volt a harmadik folytatása s ha a tárgysorozat többi pontjainak tárgyalása is ily lassan halad, valószinüleg tizedik folytatása is lesz. A szerdai közgyülésen, melyen a városatyák elég tekintélyes számban jelentek meg, a fogadalmi templom kőfaragó munkálatai körül fejlődött ki nagy vita, mely oly hosszura nyult, hogy a fogadalmi templom terveinek tárgyalására már nem is kerülhetett sor. A vita során *Csernovits* Agenor és *Pillich* Kálmán között támadt nézeteltérés, ugyannyira, hogy a polemizálás már személyeskedéssé fajult. A templom kőanyagának minőségéről esvén szó, Csernovits Agenor azt állitotta, hogy a kalázi kő, melyet a budapesti Kráhl-cég fog szállitani, van olyan jó, mint a többi mészkövek. Pillich Kálmán erre az állitásra indulatosan azt válaszolta, hogyha neki mérnöki diplomája volna, nem mondana ilyen dolgokat, de nem is merné mondani. *Jászay* Géza c. püspök rövid beszédben arról tett említést, hogy a lapokban tett nyilatkozatokban burkolt gyanusitások nyilvánultak meg a templomépitő bizottság tagjai ellen s e gyanusitások felületességgel vádolják meg a bizottság laikus tagjait. Ő ezeket a vádakat erélyesen visszautasitja. A személyes ellentéteket nagynehezen sikerült végre elsimitani s a közgyülés szavazhatott a kőfaragó munkálatok tárgyában. A nagy többség a tanács álláspontját tette a magáévá és kimondta, hogy a Kráhl-céggel kötött szerződést nem semmisiti meg.

Még néhány jelentéktelen ügyet tárgyalt a közgyülés, mely este egy negyed hét órakor ért véget. Az ülés lefolyásáról az alábbi tudósitásunk szól részletesen:

A közgyülést *Bokor* Pál helyettes polgármester jóval négy óra után nyitotta meg. A fogadalmi templom körül kifejlődött huzavona ugy látszik, elé nagy hatást tett, mert a városatyák szép számban jelentek meg a közgyülésen. A mult közgyülés jegyzőkönyvének felolvasása után a Magyar Kerámiai Gyár ajánlata következett, mely szerint a gyár azt kéri a várostól, hogy a kövezési program végrehajtása alkalmával a keramitnak is juttasson szerepet. A tanács ezt javasolja is.

Kószó István dr inditványozza, hogy először próbaburkolás utján kisérletezzenek s ha a keramit tényleg bevál, akkor lehet a többi utcát is keramittal burkolni.

Pillich Kálmán a tanács javaslata mellett emel szót s azt állitja, hogy a keramit már régen bevált, felesleges tehát vele kisérletezni.

Papp István Kószó István javaslatát ajánlja elfogadásra s javasolja, hogy próbaképpen először a Kálvária-utcát burkolják be keramittal.

Ördögh Lajos dr jegyző jelenti, hogy a Kálvária-utcán nem lehet kisérletezni, mert ennek az utcának a burkolása vállalkozónak van már kiadva.

Kószó István szerint a Kálvária-utcában *a legrettenetesebb állapotokat teremtette a vállalkozó-cég, mely nap-napután felfricskázza a várost. Oly rettenetes sár van ott, hogy egyik oldalról a másikra nem lehet átmenni* a nagy sár miatt. *Japánban* sincsenek ilyen állapotok. (Derültség.)

Felkiáltások: Talán Ázsiában? Japánban nagyobb rend van, mint Szegeden.

Kószó dr végül inditványozza, hogyha a Kálvária-utcában nem lehet próbaburkolást

---

A doktor: Sebet akar ejteni rajtam?

Liza (félig haragszik, hogy kötekedni akar, félig komolyságra hajlik, hátha igaz, amit mond): No, no, csak bókot ne!

A doktor: Eszem ágában sincs. (Komolyan és kissé vibráló ajakkal.) De biztosithatom, minél tovább nézem, annál inkább rájövök, hogy nemcsak olyan alakja van, a milyen az én eszményképem, de ahogyan, vagy amit az emberrel beszél, az is zenévé alakul.

Liza (ujjongó, de nyomott zavarban, mert nem tudja komolyan vegye-e szavait): Nézze Aurél, ne ismételje nekem azokat a dolgokat, amikkel másoknál sikert elért. Engem ne sorozzon azok közé.

A doktor (meleg tekintettel): Én nem vagyok nőcsábász. De mondhatom, boldog lennék, ha...

Egy ur a baloldalon véletlen gesztikuláció folytán földönti borát. A szomszédtársaság sikongva lefelé rukkol. Térdeik egy pillanatra érintkeznek. Összerezzenésükre majd csak otthon gondolnak vissza, mert nagy asztalbontás következtében széjjelszakadt mindenki és más-mással akad össze.

Otthon fekete kávénál

A férj: Örülök, doktor, hogy ránk is gondol. Ugy sem mozdulhatok ki ma. Rám jött megint ez a cudar köszvény.

Liza (vigan): Tavasszal Karlszbadba megyünk. Nem tartana velünk? Mulatságosabb hármasban?

A férj bólint, mert visszagondol a mult évi szürke karlszbadi napokra, mikor kettesben unatkoztak.

A doktor: Miért nem? Erről lehetne csevegni.

A férj: Bocsánat. Hozom a szivart. Majd extrákat választok magának. (Szobájába megy és sokat rakosgat szivar- és cigarettadobozkái között.)

A doktor: Liza, végre egyedül vagyok önnel négyszemközt, négy fal között. De nem egészen ugy, ahogyan kivánnám.

Liza: Szerénytelen! Nem is mernék egészen egyedül lenni magával, mindazok után, amit már eddig mondott.

A doktor: Tehát maga hideg maradna...

Liza: Ha azért kérdi, hogy visszavonulhasson, mivel elve, hogy nem vesztegeti hiába idejét...

A doktor: Nem. Ne mondja tovább. Engedje, hogy fölhasználjuk e röpke pillanatot. Kérem, adja kezét.

Liza (értelmetlenséget szimulálva): Ha a gyürüimet akarja nézni... (Odanyujtja a kezét.)

A doktor (óvatos érintéssel végigsimogatja. Magához vonja.)

Liza (ráüt a kezére. Iedten visszavonja az övét): Tudja, hogy Karlszbadig még sok hónap van és ha az ember még addig ki akarja huzni a flörtöt, nem szabad egyszerre tulsokat engedni. A férfiak ilyenek.

A doktor (formaszerüen visszaül a helyére, egy kis antik vázát nézeget az asztalon.)

Liza megnyugszik játéka ártatlanságában és szivettágitó örömérzettel gondol legédesebb barátnéjára.

Utóbb mind a hárman cigarettáznak.

Vizitelés

Liza büszke önérzettel csenget be a milliomos barátnő zsurjára. Korábban jön, mint

A „Próféta“ Első Pilseni nagy sörcsarnokban minden vasárnap Honvédzene.
Helybeli és vidéki közönség találkozó helye.
Elismert kitünő italok. Salvator, pilseni és kőbányai sörök. Fővárosi mintára berendezett vendégszobák. Naponta elsőrendü cigányzene. — Pénteken halász által főzött halpaprikás.
Tisztelettel: GOTTVALD REZSŐ, „Próféta“-vendéglős.

A jáki apátsági templom és Szent Jakab-kápolna.

(Művészettörténeti összefoglalás és vezető a két templom megtekintéséhez.)

BOGYAY TAMÁS dr.

I. A hely.

Az apátsági templom révén szinte világhírűvé vált Ják nagyközség Szombathelytől dél-délnyugati irányban mintegy 12 km távolságra fekszik. A vidék telve van történelmi hagyománnyal. Szombathely, a római Sabaria, a pannoniai kereszténységnek egyik virágzó középpontja volt. A honfoglaláskor a horkák törzse talált itt végleges szállásra. A XI. század elején pedig itt telepedett meg Szent István Koppányverő német vitéze, Vecelin is, a Ják nemzetség őse. A jövevény német családra Vérbulcsu törzsének szomszédsága nem maradt hatás nélkül. Vecelin szépunokája — Ják-nembeli Koppány püspök — már a pogány magyar ellenfél nevét viselte, sőt az is lehet, hogy ép ő volt szerzője az egyenest németgyűlölő Szent László-kori Gesta Ungarorum-nak.

Ettől a német őstől származó, vad magyarrá lett nemzetségtől kapta nevét Ják helység, amely 1221-ben tűnik fel először a nemzetség birtokai közt. Mivel a jáki bencés apátság alapítása ép erre az időre tehető, valószínű, hogy a monostor lehetett a település magja, amely körül a falu kialakult. A mai községnek is az a kis fennsík a középpontja, amelyen az egykori bencés apátság temploma és az evvel közel egykorú Szent Jakab-kápolna áll.

Az apátsági templom, amely ma plébánia-egyháznak is szolgál, Szent György vitéz és vértanú tiszteletére van szentelve. (A védőszent ünnepe április 24-én, a templom búcsúja a következő vasárnapon.) Az épület elkülönülve, magánosan áll annak a szabálytalan ellipszis alakú területnek közepén, amelyet északról meredek lejtő, nyugatról, délről és keletről pedig utak határolnak. E terület nyugati szögletét az idősb Szent Jakab apostol tiszteletére szentelt kápolna, egykor plébánia-templom, foglalja el. (A védőszent ünnepe július 25-én, a kápolna búcsúja a következő vasárnapon.) A domb északnyugati peremére építették 1892-ben az újjáépítéshez szükséges irodaépületet, amely ma sekrestyéslakásként szolgál. Az apátsági templomtól északra a domb szélén állt a 17. és 18. században a plébánia-lak és udvara. Közvetlenül a templom mellett északon és nyugaton terült el 1780-ig a temető. A terület keleti részét már a 17. század végén és azóta egészen a tér legutóbbi rendezéséig kertek foglalták el. Az apátsági templomtól délre feküdt a kolostor, amely azonban már a 18. század végére szinte nyom nélkül eltünt.

Ennek a mintegy Isten szolgálatára szentelt dombtetőnek természetadta különállását a 17. és 18. században kerítésfalak

Dunántúli Szemle

építésével még jobban kihangsúlyozták. Ma már csak a déli és délnyugati fal áll két bejárattal. A déli oldalon, pontosan az apátsági templom déli kapujának tengelyében áll a korabarokk stílusú hármas díszkapú, amelyet 1663-ban Tolnay Ferenc apát építtetett.

A kerítésfalak építését még Tolnay apát megkezdte, a temetőt Batthyány Ignác apát (1760—1779) keríttette be. A Tolnay-kapu előtt valószínűleg árok volt, amelyen át felvonóhíd vezetett. A híd húzóláncainak csigái számára vágott nyílások a középső kapubejáró boltívének két oldalán ma is megvannak. A kapu erőteljes rusztikáival is még a 16—17. századi, komoly védekezésre berendezkedett várkastélyok kapuira emlékeztet. A várkapuk zártságát ugyan a mellékbejárók már hivogató nyiltsággá változtatják. A két díszes címer és a főbejárat attikájában olvasható felirat is az építtető főpap barokkos-világias pompaszeretetéről és reprezentációvágyáról tanuskodik. A felirat: R. D. F. T. E. T. P. C. et B. M. V. de T. A. D. S. C. M. C. et T. R. P. 1663, azaz „Reverendissimus Dominus Franciscus Tolnay Episcopus Transsylvaniensis, Praepositus Castriferrei et Beatae Mariae Virginis de Türje, Abbas Deakiensis, Sacrae Cesareae Majestatis Consiliarius et Tabulae Regiae Praelatus." (1. és 2. kép.)

II. Az apátsági templom.

1. Az apátság alapítására és a templom történetére vonatkozó főbb adatok.

A Szent Györgyről nevezett jáki bencés apátságot 1220 táján alapította Ják-nembeli Márton ispán, akit az utódok Nagynak neveztek. Az apátság templomáról 1256-ból van az első adat. Omodé győri püspök egy birtokügy elintézéséről kiállított oklevélben említi, hogy az érdekelt feleket 1256. május 2-án Jákon az ottani kolostortemplom felszentelése alkalmával eskette meg igazukra.

Comes Martinus-nak, mint alapítónak nevét az 1325-ben a kegyuraság tisztázása érdekében folytatott vizsgálat eredményéről kiállított oklevél őrizte meg. Márton ispánt 1221—1230 közt említik az oklevelek. Több mint valószínű, hogy az általa alapított kolostor templomának elkészültét már nem érte meg. Az apátság fennállásáról az első adat 1223-ból való, midőn a jáki apátot, nevének megjelölése nélkül, egy oklevél aláírói közt találjuk. 1240-ben ismét egy meg nem nevezett jáki apát, 1249-ben az apát és a konvent együtt szerepelnek. Az 1256. évi oklevél „monasterium de Jak" és „in consecratione monasterii" kifejezései nyilvánvalóan az egyházra és nem a kolostorra vonatkoznak, mert püspöki szentelést csak a templom kívánt.

A középkor folyamán a templomnak és a kolostornak nem voltak különösebb viszontagságai. Az ismeretlen okból gazdátlanná vált kegyuraságot V. László király 1455. augusztus 26-án monyorókeréki Elderbach Bertholdnak adta. Ennek fia, János, 1489. április 16-án kelt végrendeletében jáki birtokának felerészét a jáki Szent György-monostor és a Szent Jakab-templom építési alapja (fabrica ecclesiae) javára és a monostor tetőzetének kijavítására hagyta.

Elderbach János végrendelete értelmében a kegyuraság Bakócz Tamásra szállt, akitől unokaöccse, Erdődy Péter örö-

költe. Ettől kezdve mind mai napig az Erdődy grófi család gyakorolja a kegyuri jogokat. Csak az 1557—1613. közti időben volt a jáki kegyuraság, a monyorókeréki Erdődy-birtokkal együtt, a Zrínyi család kezében.

Két oklevél (1331-ből és 1388-ból keltezve) a monostor teljes elpusztításáról beszél, amelynek az iratok is áldozatul estek volna. Mindkét oklevél azonban a kegyúri hatalom alól való szabadulás érdekében készült későbbi hamisítás. A korábbi okleveleket megsemmisítő tűz meséjét a hamisítók találtak ki, hogy így a világi kegyurak hatalma alól felmentést adó királyi rendelet keletkezését valószínűsítsék és koholt voltát leplezzék.

1532-ben a Kőszeget ostromló törökök a templomot állítólag felgyujtották és a kolostort feldúlták. A törökdúlással vége szakadt a szerzetesi életnek. Az utolsó bencés apát

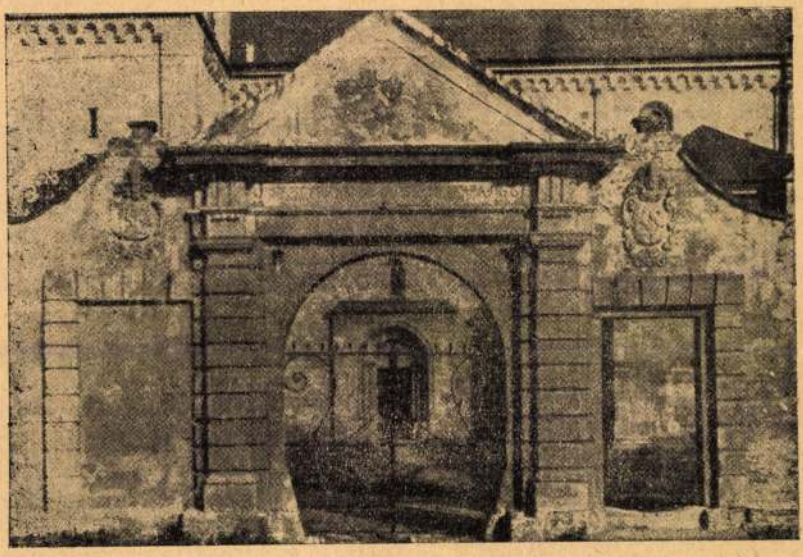

1. kép. A Tolnay-kapu 1663-ból.

Gombos Balázs volt, aki a negyvenes években a sekrestyét még tetővel látta el, 1562. január 18-án azonban lemondott tisztéről és így a jáki apátság világi javadalmas apátsággá vált. A 16. és 17. század világi apátjainak sokszor keserves küzdelmet kellett folytatniok, hogy a tisztjükkel járó terheket a zavaros időkben a javadalomból fedezni tudják. Ezért a forrásokban a birtokügyek mellett leginkább csak a gazdasági épületekről és az apáti lakról van szó. A templomot és kolostort alig említik.

1566-ban Szombathely város polgárai gyujtották fel a kolostort és elrabolták az akkori apát javait.

1592-ben az akkoriban Zrínyi György gróf kezén lévő monyorókeréki uradalomban végrehajtott becsléskor a jáki

„zárdaszerű, két tornyú templom"-ot 50 márkára értékelték. Ugyanekkor a Jákon lévő 6 jobbágyteleknek összesen 6 márka volt az értéke.

1626. október 10-én a kegyurak, Erdődy Bálint és Zsigmond, egyességet kötöttek, amely szerint többek közt a templom javításáról is kívántak gondoskodni. Valószínű, hogy nemcsak külső tatarozásra, hanem belső csinosításra is sor került. Talán ilyen munka emlékét őrzi az egyik északi főhajóívnek 1637-es évszámot viselő és Theodosius Duchon nevet megörökítő festett felirata.

A forrásokban közelebbről meg nem határozott időben, valószínűleg a 17. század közepe táján, a templom déli része állítólag villámcsapás következtében annyira megrongálódott, hogy a három déli pillért és a déli főhajófal jórészét újjá kellett építeni.

Tolnay Ferenc apát (1643—1666) a hatvanas évek elején nemcsak a károkat hozta helyre, hanem jelentős átépítéseket is végeztetett. Ekkor kapta a templom azt az alakját, amelyben — lényegtelen változásokkal — egészen az 1896—1904. évi restaurálásig fennállott. A hagyomány a sekrestye építését is Tolnaynak tulajdonítja, aki ehhez állítólag a kolostor anyagát használta volna fel. Sokkal valószínűbb azonban, hogy csak a sekrestye és a déli mellékhajó feletti emelet készült el ekkor, mert a templom sekrestyéjéről már Gombos Balázs idejéből, a 16. század első feléből van adatunk. Stegmüller János kéziratos apátságtörténete a Tolnay-féle építkezések idejére teszi a kolostor végleges elpusztulását is. A kolostornak ekkor azonban alighanem csak déli szárnyát bonthatták le. A Tolnay-kapu ugyanis már pontosan az apátsági templom déli kapujának középtengelyéhez igazodik, köztük tehát nem állhatott épület. Tolnay utóda, Zichy György apát (1666—1674) pedig több mint 400 forintot költött nemcsak a templom és tornyai tetőzetére, hanem a kolostor ablakaira is. A kolostor romjai különben is csak a 18. század második felében tűntek el végleg. Zichy György idejében került elő a földből, valószínűleg az apátsági kertekben, az a két hatalmas római oszloptörzs is, amely ma a templomdomb északi lábánál van felállítva.

Az 1697. évi legrégibb egyházlátogatási jegyzőkönyv adja a templom első részletes leírását, külön megemlítve a déli pillérek helyébe állított faltömböket, a hajók eltérő boltozatát, a déli mellékhajó és a sekrestye feletti cellákat és konyhafélét magába foglaló emeletet stb. Ekkoriban az egyik torony cseréppel, a másik fazsindellyel volt fedve. Az 1697-es egyházlátogatási jegyzőkönyvben bukkan fel először, egy állítólagos alapítólevélre való hivatkozással, az a később közhitté vált alaptalan hagyomány, hogy a jáki apátságot még Szent István alapította.

Az 1713. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szinte csak kivonata az 1697. évinek.

A 18. század elején a templom csakhamar javításra szorult.

Erdődy Gábor gróf apát, majd egri püspök (1709—1744) az apátsági javak kezelését rokonaira, Schilson János báróra és fiára, Károly Ágostra bízta avval a meghagyással, hogy a jövedelmet a templom helyreállítására kell fordítani. A nagyobbszabású renoválás, amely főként a tornyokat érintette, 1733—35-ben ment végbe. A tornyoknak ekkor történt újjáépítéséről

2. kép. A Tolnay-kapu jobboldali címere.

Lábos György tiszttartó feleségének ma a sekrestyében lévő 1736-ban készült emlékképén olvasható vers és a magyarkeresztesiekkel 1769-ben folytatott per iratai is megemlékeznek, anélkül azonban, hogy az újjáépítés mérvét pontosabban megjelölnék.

Az ezen renoválás utáni állapotot az 1756-ban végzett egyházlátogatás jegyzőkönyve ismerteti, amely először adja a főkapu részletes leírását is. A főhajót ekkor cserép, a mellékhajókat és a szentélyt fazsindely fedte. Kiemeli a leírás a tornyok új, gazdagon tagolt hagymasisakjait, amelyek alsó részükön cserépzsindellyel voltak borítva, felső részük teljesen fából készült képes és számlapos órával. Legfelül aranyozott kettős kereszt koronázta a tornyokat. A főhomlokzatra a „Renovatum est Anno 1735", a déli kapura pedig a „Soli DEo GLoria" felirat került. A sekrestye emeleti helyisége ekkor már magtárnak szolgált.

1780-ban az első szombathelyi püspök, Szily János egyházlátogatása a főhajó tetőzetét és a tornyok sisakját igen elhanyagolt állapoban találta. A sisakok már bedöléssel fenyeget-

tek. Ugyanekkor a kolostor romjainak már csak emléke élt, pedig Fuxhoffer, a Monasteriologia jáki születésű írója, 1758-ban még látta őket.

Szily püspök a jáki apátsági templom ügyét igen szívén hordta. 1785. január 21-én felterjesztést is intézett a Helytartó Tanácshoz, amelyben az éppen megürült apátság üresen hagyását kérte, hogy az így felszabaduló jövedelemből új plébánia-lakot építhessenek és a templomot helyreállíthassák. A felterjesztés elkésett, mert az apátság betöltése időközben megtörtént, de az új apátnak, Karácsonyi Jánosnak hozzá kellett járulnia a helyreállítás költségeihez.

1785-ben a vihar lesodorta az ötven évvel előbb készült díszes hagymasisakokat, és helyettük 1788-ban építtette Karácsonyi János a hívek segítségével azokat a gulaalakú téglasisakokat, amelyek a legutóbbi újjáépítésig állottak.

A továbbiakban is a tetőjavítás volt a templom fenntartására kötelezett apátok legfőbb gondja. 1815-ben az északi rész tetőzete kivételével a templom még jó állapotban volt. 1841-ben a tető és a tornyok „a javítást már nagyon kívánják". 1846-ban a szombathelyi püspöki hatóság is szorgalmazta a helyreállítást. Indokolásában előtérbe nyomulnak már a művészettörténeti érték szempontjai is: a hiányokat „az őszerű jeles mű szerkezetéhez illőleg" kell kijavítani.

A templom helyreállítása ettől kezdve nem egyszerűen egyházi ügy többé, hanem mindinkább nemzeti és művészeti érdekű kérdéssé vált. A Műemlékek Országos Bizottsága is állandóan napirenden tartotta az ügyet. 1892-ben Möller István már a helyreállítási munkákhoz szükséges irodát és műhelyt is megépítette. A millenium esztendeje, amikor a jáki kapumása az ezredéves kiállításon is nagy feltűnést keltett, végre meghozta a döntést. Schulek Frigyes tervei szerint és felügyelete alatt, Gyalus László vezetésével 1896 őszétől 1904 őszéig, nyolc évig tartó munkával kapta a templom mai alakját.

A munka 1896. évi szeptember 10-én kezdődött. 1897 őszéig az apsziszok készültek el. 1897 őszén a déli tornyot az első emeleti helyiség boltozatáig lebontották, 1898 nyarára a télen át faragott kövekből újra fel is építették. 1898 nyarán és őszén lebontották az északi tornyot és a nyugati oromfalat, a tornyot részben, a rózsaablakon felül haladva, újra fel is építették. 1899. július végére elkészült az északi torony és az oromfal. Őszig lebontották a főhajó és a déli mellékhajó dongaboltozatát és a sekrestye boltozatát, teljesen leszedték és újra alapozták a déli főhajófal pilléreit. 1900 nyár derekáig elkészült az új déli pillérsor és főhajófal, majd újra rakták az északi főhajófal felső részét és helyreállították az északi mellékhajó falát, befalazva a barokk ablakokat. Őszre elkészültek a tetők és télre a déli mellékhajó bordás kereszt-boltozata is. 1901-ben készültek el a főhajó boltozásával és a padló burkolásával. 1902-ben került sor a nyugati karzat mellvédjére és a belső felszerelés egyes részeire (keresztelőkút, oltárok stb.) Miután a templom helyreállítása így lényegében befejeződött, kezdtek hozzá a főkapu helyreállításához és a teljes belső berendezéshez, amivel 1904 őszére készültek el. 1904. évi szeptember 18-án megtörtént az ünnepélyes felszentelés.

2. A templom alaprajza, beosztása és építési korszakai

A templom mai formájában három hajós, kereszthajó nélküli, boltozott bazilika, amelyet három pillérpár négy szakaszra oszt. Keleti végét a mellékhajókhoz közvetlenül, a főhajóhoz pedig szentélyszakasz közbeiktatásával csatlakozó három apszisz zárja le. Nyugaton két torony a földszinten a főkaput és a belső előteret, az emeleten a főhajóba nyíló karzatot fogja közre. A tornyok földszintje mind a mellékhajók, mind a karzat alatti előtér felé nyitva van. Délről, a mellékhajó keleti végéhez, boltozott sekrestye van hozzáépítve.

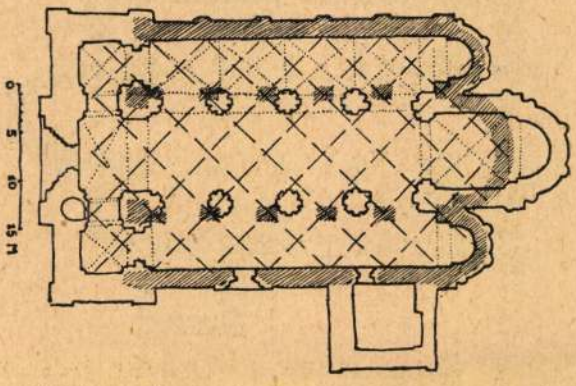

3. kép. Az apátsági templom mai alaprajza a négyzetes szerkesztő hálóval. Sűrűn vonalkázva az eredetileg tervezett alaprajz. A tornyok első terve bizonytalan.

Ez az épület három építési korszak munkájának eredménye.

Az *első építési korszak*, amely az alapítás és az 1256. évi szentelés közé esett, három, észrevehető megszakítás nélkül egymásba kapcsolódó szakaszból állt.

Több mint valószínű, hogy közvetlenül az alapítás után először a szerzetesek elhelyezésére szolgáló kolostorépület és esetleg egy szükségkápolna készült el, és csak azután fogtak hozzá a nagyszabású templomépítéshez.

Eredetileg, *az első építési szakaszban*, ötszakaszos, valószínűleg lapos mennyezetű és három egyvonalba eső apszisszal záródó bazilikát terveztek, amelyben a mai teljes szélességen belül a főhajó kétszer olyan széles lett volna, mint egy-egy mellékhajó. Ezt az első tervet a *négyzetes szerkesztési módszer* alkalmazása jellemezte, azaz a templom szélességét, a hajók szélességét és hosszúságát, valamint a pillérek egymástól való távolságát magán a terepen négyzetes háló kimérésével határozták meg (3. kép). Mind az alaprajzzal, mind a szerkesztési módszerrel 12. századi bencés építészetünk hagyományait folyatták (Kapornak, Garamszentbenedek).

Ezen első terv szerint készültek el a templom mellékapsziszai, kivéve külső díszítésüket, a nyugati toronypárból

legalább is a keleti sarokpillérek magja, talán az alapfalak egyrésze is és végül a mellékhajófalak olyan magasságig, hogy az északi fal külső ötszakasos oszlopkötegtagolásán és a déli fal kapu- és ablakbeosztásán a következő építési szakaszban már nem változtathattak (3. kép).

Az építkezés közben, a nélkül, hogy a munka menetében jelentősebb megszakításnak nyoma maradt volna, a 13. század elején ismertté vált *háromszöges szerkesztési módszer* (Lébény, Ócsa) alkalmazására tértek át. Ez az áttérés, ami az első épí-

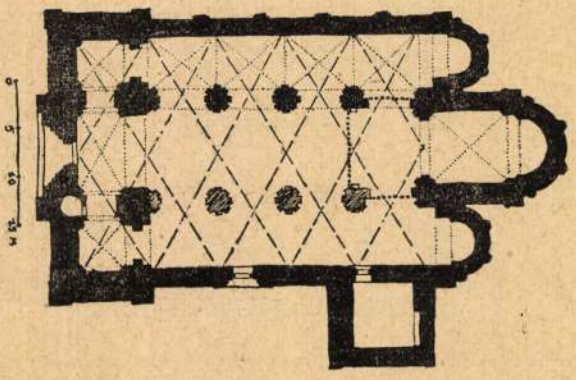

4 kép. Az apátsági templom mai alaprajza a háromszöges szerkesztő hálóval. Vonalkázva az 1896—1904-ben teljesen újból épített részek. Vékonyan pontozva a mai is meglevő eredeti boltozatok, vastagon pontozva a szerzetesek karhelyének valószínű eredeti kiterjedése.

tési korszak *második szakaszának* kezdetét jelenti, az ugyanekkor jelentkező új stílusformák után ítélve legkorábban a 30-as évek elején történhetett, nem lehetetlen azonban, hogy csak a tatárjárás után következett be.

Az új módszer alkalmazásával a már részben álló, illetve elkezdett körítő falak által meghatározott teret a tornyok keleti falától kiindulva háromszög-háló kimérésével osztották be öt helyett csak négy szakaszra (4. kép).

A négy tágabb szakasz azonban nem teszi ki az eredetileg tervezett öt szakasz hosszát, amelynek megfelelően a mellékhajók oldalfalai és szentélyei már részben el is készültek. Ezért a főszentély diadalíve nyugat felé előbbre került, mint a mellékapsziszok diadalívei, a főhajó tehát rövidebb, mint a mellékhajók. Az új rendszer szerint a főhajót a mellékhajóktól elválasztó árkádsornak nem hosszanti középtengelyét, hanem külső szélét jelölik ki a háromszögháló metszőpontjai, aminek következtében a főhajó keskenyebb lett, aránya a mellékhajókhoz 8 : 5, azaz az aranymetszésnek felel meg.

Ugyanekkor a főapszist egy, a mai főhajó szélességében tartott szentélyszakasz közbeiktatásával kelet felé kitolták, és a lapos mennyezet helyett bordás keresztboltozatok alkalmazására tértek át. A módosított tervnek megfelelően épült a főszentély és a szentélyszakasz, a főhajó árkádsorai és oldal-

falai és a tornyok. Mielőtt a főhajó boltozásához és a mellékhajókban a még lapos mennyezet hordására tervezett külső falak megfelelő átépítéséhez hozzáfoghattak volna, a műhely jelentékeny része, köztük ép a boltozásban jártas tagok is, az 1250-es évek elején úgy látszik hirtelen eltávoztak.

A munka *harmadik szakaszában* a főhajó és valószínűleg a Tolnay apát idejében teljesen átépített déli mellékhajó is lapos mennyezetet kapott, csak az északi mellékhajót fedték be régies, de a magyar vidéki építészetben ekkor még elég általánosan használt bordás boltozattal.

A második építési korszak, amely a templomon jelentősebb változásokat okozott, Tolnay Ferenc apátságának idejére (1643—1666) esett. Tolnay az állítólag villámcsapástól tönkretett három déli pillért négyszögletes faltömbökkel pótoltatta, a déli főhajófal jórészét újjáépíttette, mind a főhajót, mind a déli mellékhajót fiókos dongákkal beboltoztatta, a déli mellékhajóra és a sekrestyére emeletet huzatott. (A sekrestyét magát az 1896. előtti állapotot feltüntető alaprajz-felvétel, melyet Széchenyi Miklós „A Szent György vértanúról nevezett jáki apátság története" című művében (11. o.) közölt, 15. századi hozzáépítésnek tünteti fel). A déli mellékhajó és a sekrestye emeletének tetőszerkezete a déli főhajófalat kívülről majdnem teljesen eltakarta, ezért a déli főhajóablakok pótlására az északi mellékhajófalba nagyméretű ablakokat kellett törni. Mivel az ablakokat a belső négyszakaszos beosztásnak megfelelően kellett elhelyezni, a régi ötszakaszos beosztást követő külső tagoló oszlopkötegek felső része jórészt áldozatul esett ennek az átalakításnak.

A 18. század javításai, amelyeket fentebb ismertettünk, lényegében már nem változtattak a templomon.

A legjelentősebb munka a tornyok 1733—35. évi újjáépítése lehetett. Sem a 18. századi feljegyzések, sem Gyalus László nak kétes értékű és az ujabban előkerült hiteles adatokkal gyakran ellentétes megállapításai nem adnak pontos felvilágosítást arra, hogy milyen mérvü volt ez az újjáépítés.

Ugyanekkor törtek a szentélyszakasz északi és déli falába is egy-egy hatalmas ablakot, hogy az új főoltártól elfedett szentélyablakokat pótolják, és az oltárt is megfelelő megvilágításhoz juttassák. Valószínűleg ekkor egészíthették ki a főkapu apostolszobrait is.

A harmadik építési korszakot az 1896—1904. évi restaurálás jelenti. Ennek során lebontották és az 1896 előtti állapottól eltérő formában teljesen újra építették: a tornyokat az első emelettől felfelé, a főhajó déli pillérsorát és falát, a főhajó és a déli mellékhajó boltozatát, ez utóbbiról eltávolítva a Tolnay-féle emeletráépítést. Befalazták az északi mellékhajó és a szentélyszakasz nagy ablakait, kiegészítették az északi mellékhajófal oszlopköteges tagolását és helyreállították a szentélyszakasz négykarélyos ablakait. Kiegészítették és részben kicserélték a főkapu díszítő faragványait, elsősorban az ívmeződomborművet, a kapukávát és a bélletoszlopok és pillérek jelentékeny részét.

A rongált díszítő részleteket általában mindenütt kicserélték, az új köveket részben világosabb színükről, de főként kínosan szabályos és lélektelen, gépszerűen pontos faragásukról könnyű felismerni. Új boltozatot és román stílusú külsőt kapott a sekrestye is.

A restaurálás nem mondható sikerültnek. Nem elégedett meg a későbbi ráépítésektől eltakart régi részek kiszabadításával és okvetlenül szükséges biztosító munkákkal, hanem a templomnak olyan egységes stílusú alakot igyekezett adni, amilyen alakban az épület sohasem állt. Az újjáépített részek azonban nemcsak ilyen szorosan vett régészeti szempontból nem tekinthetők hitelesnek, hanem egész szellemük, száraz és egyhangú kivitelük is erősen elüt a templom régi részeinek stílusától. Schulek Frigyes és Gyalus László a jáki apátság templomának nem eredeti alakját adták vissza, hanem jelentős részét *neoromán* jellegű épületté alakították át. (A megújított részek pontosabb megjelölését és a helyreállítás hitelességét alább, a templom részletes tárgyalásánál adjuk.)

(Folytatjuk.)

Valahol . . .

Valahol messze szól a nóta,
valahol messze zúg a tánc,
a táncra pergők, jaj, de fáznak,
csörög rajtuk a néma lánc.

A néma láncra tűzve fáznak,
— didergő szívre nincs meleg —
a régi hó már mind elolvadt,
láncoltan húzod hűs kezed.

Valahol én is nótaszóra
szívem táncával ballagok,
de senki sem vet láncot énrám,
csak a mosolygó csillagok.

Gyerek vagyok és szenderegve
fűvek növését hallgatom,
megcsókolom a gyöngyvirágot.
Ki bodogabb? — Csak én tudom.

Rezek S. Román

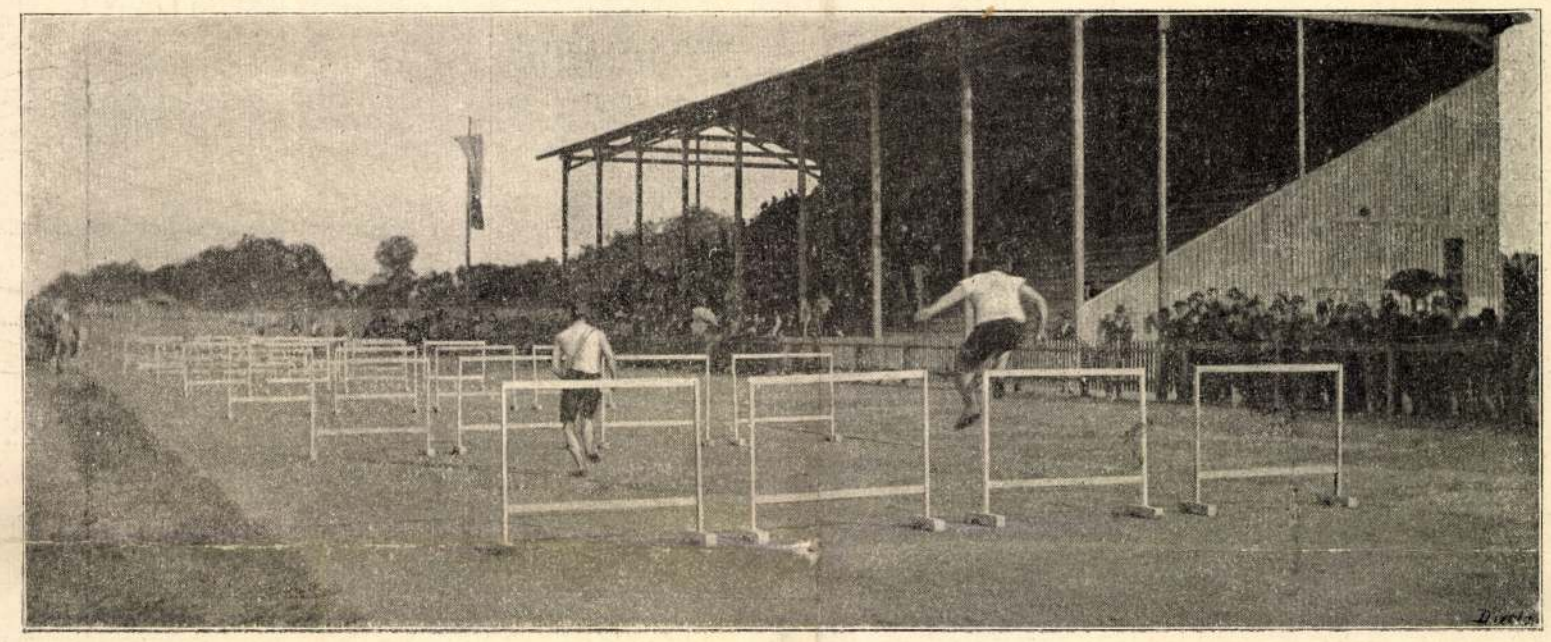

GÁTVERSENY.

már számos régiséget, nevezetesen római feliratos és domborműves kőemlékeket találtak. Mindezek között azonban a legérdekesebb a pesti oldalon a hidfő alapozási munkái alkalmával talált fejedelmi sisak, aranyozott ezüstlemezzel borítva és rekeszekbe foglalt drágakövekkel diszítve. Kuzsinszky Bálint és Nagy Géza múzeumi őrök a sisakban római készítményt ismertek fel, a melyet azonban nem római katona, hanem a Duna és Tisza között lakó szarmaták valamelyik fejedelme viselt, a ki valószinűleg ajándékba kapta a rómaiaktól. Kora a Krisztus születése utáni 2—3-ik századra tehető.

Pozsonyi műemlékek. Pozsony két nevezetes műemlékének restaurálásáról van szó. *Fadrusz* János szobrász és *Schulek* tanár, a pozsonyi szent ferenczrendi templom tornyának ujjáépítője, Pozsonyban megvizsgálta a dóm mögött elhelyezett szent *Márton-szobrot*, mely *Donner* Rafaelnak, a XVIII. század jeles képfaragójának becses műve. A két szakértő azt ajánlotta a városnak, hogy a ritka emlékművet öntesse bronzba s a város egyik alkalmas terén állíttassa fel, mert az eredeti ólomöntés rövid idő alatt el fog pusztulni. A város a szobor eredetijét valószinűleg átengedi a Nemzeti Múzeumnak. A pozsonyi *Klarissza-templom* tornyának újjáépítését is megkezdték. A torony az Árpád-kor végéről való, gót stilusu. A munkálatokat Gyalus mérnök és Gunszt Márton szobrász vezeti. A tornyot teljesen lebontják s aztán ujra építik. A költségeket, 20,000 forintot, a kormány a vallás- és tanulmányi alapokból fedezi.

Szent László király ereklyéje Raguzában. *Fraknói* Vilmos érdekes fölfedezésre irányítja a figyelmet. *Raguzában* Gelcich tanár figyelmeztetésére körülményesebben megvizsgálta az ott nagy számban őrzött ereklyetartókat s megtalálta köztük azt, a mely Szent László magyar király *karcsontját* őrzi. Az ereklyetartó egy 36 centiméter hosszú ezüst kar, a mely aranyozott, trébelt diszítményektől ékes. A csuklónál gyöngysorok közt szőllőlevelek és indák huzódnak végig. A kar alsó végén domború műben látni Sámson alakját, a mint egy oroszlán torkát széthasítja. A karon végigfutó sávok közt gót betükben olvasható: «Manus sancti Vladislavi martiris regis Vngarorum.» E szók közt egy kis üveglemezen át látni a nagy király csontját. A mű kidolgozásának stilusa arra vall, hogy az a XV. század első felében készült.

* **A legrégibb levéltár** IV. Amenofis egyiptomi faraoé, a XV. századból Kr. e. Mintegy 300 levél van benne agyagtáblákon ékirattal és khaldeai nyelven irva. A levelek nagy része külföldi fejedelmektől ered, kik között ott vannak Kis-Azsia, Czyprus sziget, Babilon, Asszíria és Sziria összes fejedelmei. A rendkivül érdekes gyűjtemény történeti becsű, mivel egész sereg város és uralkodó nevét tartalmazza s felvilágositásokat nyújt az akkori életmódról, nagyobb része azonban terjengő keleti udvariassággal irt üdvözlő irat diplomácziai vonatkozással. Jellemző, hogy minden levél khaldeai nyelven van irva. Úgy látszik, hogy az volt akkor a diplomáczia nyelve, mint a középkorban a latin, s újabb korban a franczia. Van szó e levelekben jogi dolgokról és iparvédelemről is, tanusitván, hogy az akkori művelődés már meglehetősen fejlett volt.

* **Vándorló levél.** Amerikában 1844-ben a yalei college utolsó éves növendékei fogadást tettek, hogy egy levelet köröznek egymás között állandóan, melyre mindenik felirja legutolsó élményeit s azután betürendben következő társához küldi, hogy az elolvassa mind s azután ő is irjon belé. Félszázadnál hosszabb idő óta állandóan körözik ezt a levelet, mely ma már jelentékeny csomóvá nőtte ki magát, bár a legtöbb iró már rég elhalt.

HALÁLOZÁSOK.

Szász Béla egyetemi tanár temetése Kolozsvárt julius 9-én ment végbe az elhunyt tisztelőinek nagy részvéte mellett. Testületileg vettek részt a temetésen: az egyetem tanári kara, az erdélyi református egyházkerület igazgató-tanácsa, a református főgimnázium, stb. A koporsó mellett a polgári dalegylet gyászdala után Molnár Lőrincz lelkész mondott megható imát. Ezután ismét a dalegylet éneke következett. Majd gyászkocsira helyezték a halottat s megindult a hosszú gyászmenet, melyet az egyetemi ifjúság nyitott meg, lobogója alatt. A kisérők sorában képviselve volt Kolozsvár minden egyesülete és testülete, a városi törvényhatóság, a tanács, a különböző hitfelekezetek lelkészei, a kolozsvári összes tanintézetek igazgatói, tanárai és tanítói, az elhunyt számos tanítványa, stb. A halottas kocsi után, melyet a koszorúk sokasága borított, az elhunyt kiterjedt rokonsága (közte Szász Domokos püspök, Szász Róbert, stb.) s az egyetem tanárai haladtak. A sirnál az egyetem bölcsészeti kara nevében Terner Adolf dr. vett bucsút a pályatárstól, szépen emlékezve meg érdemeiről, melyekkel mint tudós, költő és egyén elismerést, tiszteletet és becsülést vivott ki a társadalomban. Az egyetem bölcsészeti kara külön gyászjelentést is adott ki. A családi gyászjelentés igy szól:

Mély fájdalomtól megtörve jelentik alólirottak úgy a magok, mint a közeli és távoli rokonok nevében, hogy a szeretetben gazdag férj, ki a milyen gyöngéd vő s a családi boldogságban megőszült nagyapa, ép oly önfeláldozó testvér és híven szerető após, sógor és rokon vala, *Dr. Szász Béla* a magyar kir. Ferencz-József tudományos-egyetem nyugalmazott tanára, a Magyar Tud. Akadémia levelező s a Kisfaludy-Társaság rendes tagja, Kolozsvár sz. kir. város tiszteletbeli főjegyzője, stb. folyó hó 7-én, élete 59-ik, boldog házassága 30-ik évében, hosszas szenvedés után befejezte szeretetben és tevékenységben gazdag életét. Béke és áldás poraira! Kolozsvárt, 1898 julius 7-én. *Dr. Szász Béláné*, szül. *Mentovich Julia*, mint neje. *János*, *Anna*, férje dr. Gyarmathy Dezső és gyermekeik: Ferencz és Lili, Béla, *Irén*, férj. Székely Ödönné és gyermekök: Irén, *Róbert*, *Lili*, *Ilona*, *Erzsi*, *Domokos*, *Andor*, *Fánni*, mint gyermekei, illetve unokái, *özv. Horváth Sámuelné*, szül. *Szász Julianna*, *Szász Károly*, *Szász Róbert*, *Szász Domokos*, mint testvérek, családjaikkal, ez utóbbi

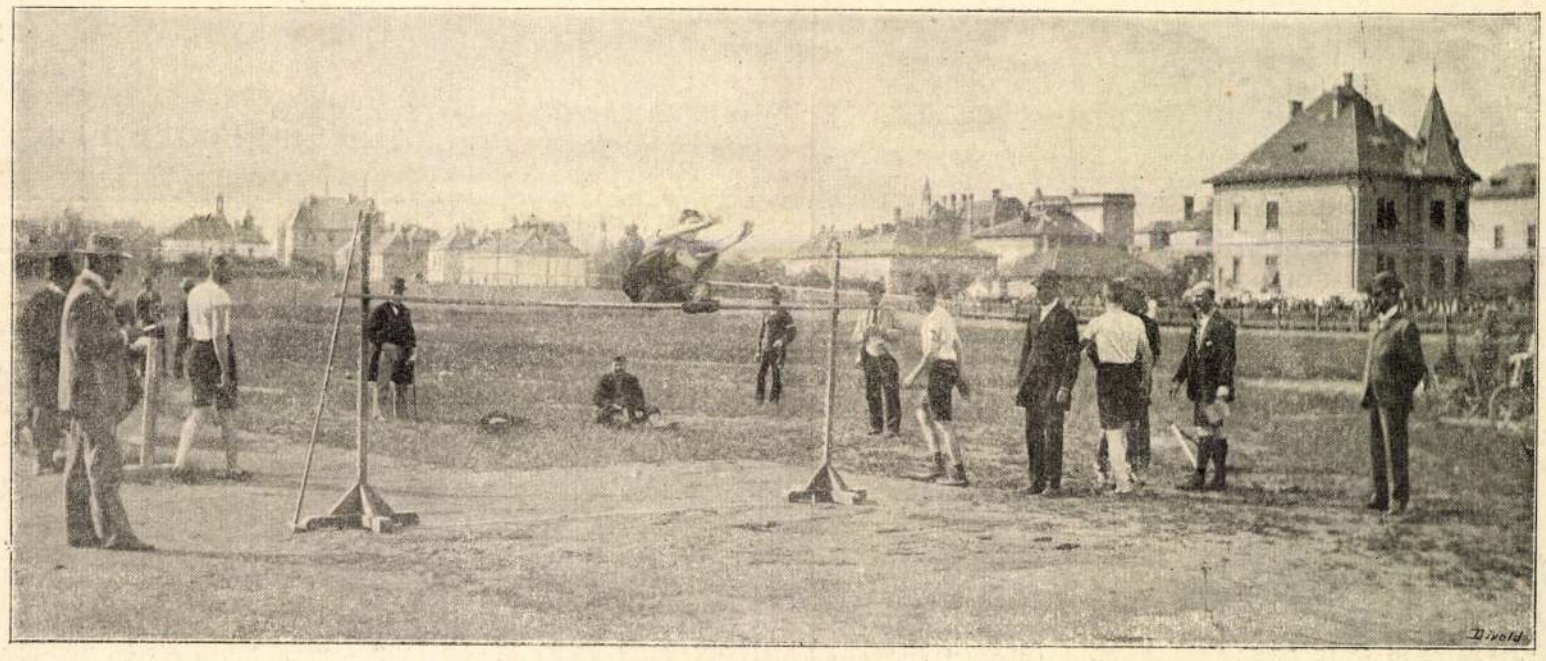

MAGAS UGRÁS.

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB VIADALA. — Divald fényképei után.

néhai Szász Gyula családja nevében is. *Özv. Mentovich Ferenczné*, mint anyós, *Mentovich Gyula, Mentovich Elek, Mentovich Ferencz* nejeikkel, mint sógorok és sógornők. *Dr. Gyarmathy Dezső, Székely Ödön*, mint vők. *Beretvás Ferencz*, mint leendő vő.»

Villányi Szaniszló, Szent Benedek-rendi bakonybéli apát, e hó 12-ikén 50 éves korában meghalt. 1847-ben született Posók-Berend községben, Veszprém megyében. A Benedek-rendbe 1863-ban lépett és 1870-ben szentelték pappá. Évekig volt tanár Győrben. 1882-ben pedig gimnáziumi igazgatóvá nevezték ki Esztergomba, hol két év mulva a székház főnöke lett. 1893-ban bakonybéli apáttá nevezte ki a király. Villányi figyelemreméltó irodalmi munkásságot folytatott, főleg a történetirodalom terén. Nevezetesebb munkái: Győrmegye és város anyagi műveltség-története (1881), Győrvár és város helyrajza a XVI. és XVII. században (1882) és Győri adalékok a menhelyek történetéhez (1878).

Pribék István, fölszentelt püspök, a veszprémi székeskáptalan nagyprépostja, 84 éves korában meghalt Veszprémben. Hatvanegy esztendőt töltött a papi pályán, tizenegy esztendővel ezelőtt ünnepelte meg aranymiséjét. Tizenhárom évig volt káplán, majd papnevelő intézeti lelki igazgató, 1854-ben pedig kanonokká és Veszprém város plébánosává nevezték ki, rá kilencz évre pedig loryni püspökké szentelték. Egyike volt a veszprémi káptalan legérdemesebb tagjainak, kit jótékonyságáért mindenütt nagyra becsültek. Negyvennégy évi kanonoki jövedelmét ugyszólván teljesen a szegények közt osztotta ki, a kikhez még püspök korában is eljárt gyóntatni. Halála az egész megyében nagy részvétet keltett.

Urge Ignácz, magyar lazarista rendű hittérítő halálának hire érkezik Khinából. Nehány évvel ezelőtt még egyszer hazajött egy kis khinai fiú kiséretében s misszió telepe javára fölolvasásokat tartott és könyöradományokat gyűjtött. Zsigárdon 1840-ben született. Az esztergomi papnevelő-intézetben és Bécsben tanult. 1865-ben pappá szenteltetvén, több helyen káplánkodott. Ezenközben érlelődött meg benne az elhatározás, hogy misszionáriussá lesz, belépett a lazaristák rendjébe s Khinába ment, honnan csak 1880-ban tért vissza rövid időre.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Tabódy Jenő, kir. tanácsos. Ungmegye főjegyzője, az «Ung» czimű lap felelős szerkesztője, Ungvárt. Ungmegye közéletében előkelő szerepe volt. Ezelőtt tiz évvel választották meg főjegyzővé. Szolgálatai elismeréseül királyi tanácsosi czimet is kapott. — Kovács Fülöp, felügyelő, az államvasutak visszatérítési szakosztályának főnöke, életének 65. évében és munkás pályájának 37 évi szolgálati ideje után, Budapesten. Egyike volt a kommercziális és tarifaügyekben nemcsak hazánkban és Ausztriában, hanem a külföld előtt is ismert tekintélyeknek. — Lentz Rezső, az orsz. zeneakadémia fiatal tanára, jeles hegedűművész, kinek tehetségétől sokat vártak, de a ki egy sötét pillanatban leugrott a harmadik emeletről s több napi szenvedés után elhunyt. — Kecskószky Antal, negyvennyolczas honvédhuszár főhadnagy, kit a szabadságharcz kitörése mint huszár őrmestert talált Galicziában, honnan fél ezredét szerencsésen haza hozta Kassára, s csakhamar hadnagygyá léptették elő; Görgei mellett küzdött, harminczkét csatában vett részt; a csornai ütközetben sulyosan megsebesült. A szabadságharcz után, mihelyest lehetett, megyei hivatalt vállalt. Zemplénmegyében csendbiztossá nevezték ki. Mikor ezt az állást országszerte megszüntették, a volt zemplénmegyei takarékintézet pénztárnoka lett. Homonnán hunyt el 78 éves korában. — Szuchanek Antal, csatári plébános, julius 7-ikén. — Id. Mihálovits Béla, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye főszolgabirája, a Ferencz-József-rend lovagja, 65 éves korában, K.-Félegyházán. — Zwick Mihály, a Ferenczváros egyik ismert, öreg polgára, 71 éves korában, Budapesten. — Hoffmann Vilmos, sarkadi állatorvos, 33 éves korában, Sarkadon. — Bendik Géza, nyug. fővárosi tisztviselő és a «Vállalkozók Lapjá»-nak társtulajdonosa, 38 éves korában, Gödöllőn. — Csondor Iván, első éves joghallgató, Csondor János, a «Kaposvár» szerkesztőjének fia, Kaposvárott. — Zsótér János, gazda és hajótulajdonos, Szegeden. — Abeles Vilmos, államvasuti nyug. mérnök, 72 éves korában, Budapesten. — Szakácsi Csorba Eduárd, ügyvéd és Somogymegye volt főszolgabirája, 79 éves korában, Szegeden. — Gellénfalvi Gellen István, földbirtokos, 32 éves, Losonczon. — Külley László, kir. mérnök, Nyitrán. — Butta Jenő, Butta József és neje született Schönauer Amália husz éves fia, Szombathelyen. — Pintér Géza, ügyvéd, takarékpénztári igazgató és megyebizottsági tag, 43 éves korában, Muraszombaton. — Tordy János, turzófalvi esperes plébános, 45 éves korában, Karlsbadban. — Ruzsicska Vincze, bars-rudnói üveggyáros, 46 éves korában, Bars-Rudnón. — Zlinszky János, pestmegyei segéd-számvevő, Zlinszky Károly fővárosi rendőrtanácsos 21 éves fia, Ujpesten.

Mezőszegedi Szegedy Irma, Szegedy György cs. és kir. kamarás és neje, született Gerliczy Irma báróné leánya, 22 éves korában, Acsádon. — Özv. Primusz Istvánné, szül. Mihályi Francziska, 74 éves korában, Budapesten. — Telegdi Veres Vilma, 21 éves korában, Fogarason. — Özv. Dobák Jánosné, szül. Poppel Erzsébet, 72 éves korában, Budapesten s nagy kiterjedésű család gyászolja. — Özv. Moesz Vilmosné, szül. Illich Anna, 73 éves korában, Körmöczbányán. — Feöldi Doby Antalné, szül. Késmárky Anna, kir. sótárnok neje, Homonnán. — Özv. Rumpler Jánosné, szül. Boboth Mária, 75 éves, Ujpesten.

Szerkesztői mondanivalók.

A persa. Elbeszélés. Kissé sikamlósabb vonatkozásai miatt lapunkba nem való, de a nélkül is az efféle Párisban kezdődött történetkék, egy vagy más alakban, számtalan változatban, meglehetősen ismeretesek már azok előtt is, a kik az ilyesmikben gyönyörűségüket találják.

Csokonai szobránál. Közölni fogjuk.

Az én regényem. Azt irja, legelső verse, s véleményünktől függ, hogy utolsó legyen. Nem hiszszük, hogy kárát vallaná a magyar irodalom, ha kimondjuk őszintén, hogy e kisérlet költői hivatottságot nem árul el.

Az eszmény. Van benne gondolat; de az egész költemény fanyar, hiányzik belőle a költői ihlet melege, fénye.

Erdő szélen. Elég csinos, de a közlendők tömegében nem hiszszük, hogy sort keríthetnénk rá.

Hogy nem szeretsz. Gyönyörű kis lány vagy. Vén akáczfa áll. A népdalok hangja elég jól kicseng belőlök. Az elsőt a közölhetők közé lehet sorozni.

Nem közölhetők: *A tavaszhoz. Hol, merre vagy?* A középszerűségen egyik sem emelkedik túl; még a verselés is fogyatékos bennök. — *Tovább, tovább. Leszállok a bús . . .* Valami csodálatos erőltetettség vonul végig e verseken. Nemcsak a forma döczögős, darabos, hanem a kifejezések is annyira roszak, hogy néhol alig lehet megérteni, hogy szerző mit is akar mondani.

SAKKJÁTÉK.

2070. számu feladvány. Gálitzky W. A.-tól.

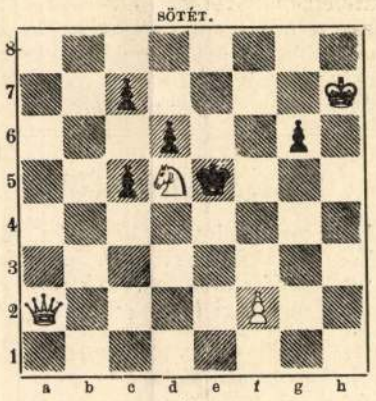

Világos indúl s az ötödik lépésre matot mond.

A 2055. számu feladvány megfejtése Klett F.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Fe8—b5	b7—b6 (a)	1. —	—	Hc4—b2 (b)
2. Kh5—h6	Hc4—d2:	2. Vf2—b6		Kd5—e4
3. Vf2—e2	t. sz.	3. Vb6—b7+		Hd6—b7:
4. Ve2—c4—h5	mat.	4. Fb5—c6	mat.	

Világos.	*b*	*Sötét.*
1. —	—	Hc4—d2:
2. Vf2—d2+	—	Kd5—e4
3. Vd2—d3+	—	Ke4—f4
4. Hg7—e6	mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 26-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Toldi szerelme.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Királyi Pál-utcza 4. sz.)

„EGYETÉRTÉS“

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, felelős szerkesztő, — 1898. XXXII. évfolyam. — **Kossuth Ferencz,** főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósitásai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságánál fogva is, mely e tudositásokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu műforditók forditásában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapokint megjelenő s egy-egy szaklapot potló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar mezőgazdasági** rovatait és mogbizható tőzsdei **és** tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7345

Egész évre	20 frt —
Fél évre	10 « —
Negyed évre	5 « —
Egy hóra	1 « 80

Előfizetéseket legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

Szt.-Lukácsfürdö.

Étterem, kávéház és amerikan bar.

Helyiségeiben egész nap

KATONAZENE.

Étkezés teriték szerint.

Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Tisztelettel **Fodor L. József.**

Alapitási ev 1810. **HALTENBERGER BÉLA** *Alapitási ev 1810.*

KELMEFESTŐ ÉS VEGYI TISZTITÓ INTÉZET.

Kassa, Szerecsen-utcza 4. sz.

Az ország legrégibb s kitünően berendezett **kelmefestő és tisztitó intézetében** ruhák s bárminemü kelmék **festetnek és tisztittatnak.** — A fősulyt ezen intézet a **postai** megbizásokra fekteti s naponkint érkező elismerő levelek szerint **a munkálatok kivitele kifogástalan.** Tudakozásokra azonnali válasz. 7519

Henneberg selyem

7532

csak akkor valódi ha közvetlen gyáraimból rendelik

fekete, fehér és szines 45 krtól 14 frt 65 krajczárig méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).

Ruhák s blousokra **a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.**

Minták póstafordultával.

Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélybélyeg ragasztandó.

HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

ti társulat III-ik szakosztálya által kikül-
ő biráló bizottság fog ítélni.
A jutalmazott rajz a társulaté marad; de
ő szellemi tulajdonjogának föntartásával,
hogy azt vagy maga, vagy a társulat köz-

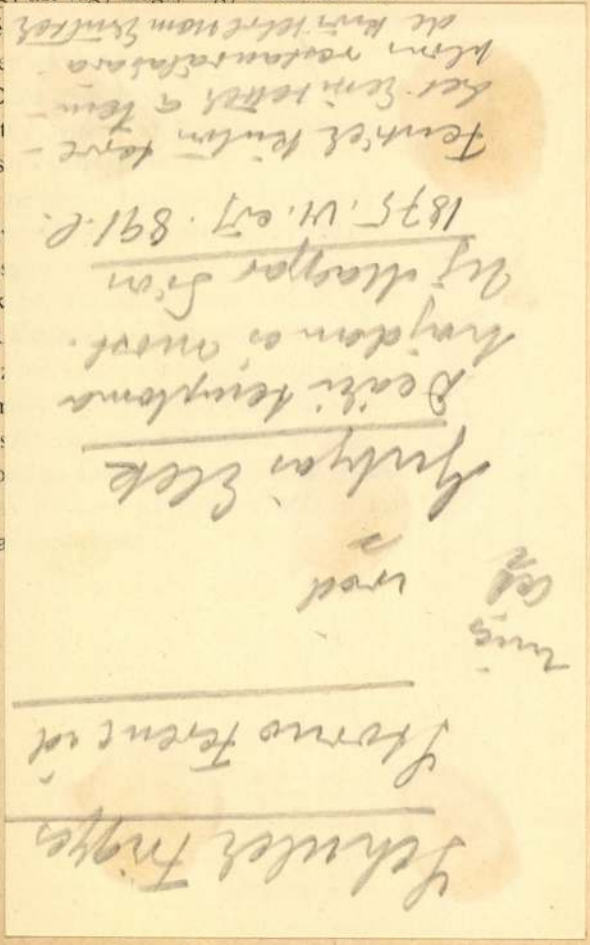

zéket, mert is a nemzeti eredeti művész
fogást leginkább itt találhatjuk a maga er
meghamisítatlanságában .... A feltétele
kellékek mind megvannak arra, hogy a
tési rajzok szépek, ízlésesek, eredetiek,
dosak és a nép felfogásához hívek legye
különösen azért, mivel specialis alkalon
de évről-évre visszatérőleg készülnek, é
magasabb eszme, a vallás befolyása alatt
nak, és becses czélra, a falu első embe
pap, a nő legkedvesebb férfia, szeretője
mára készülnek. A forrás, a melyből a sz
fakad, nemes; nemes a czél, a melyre a
készül, szükségkép tehát nemes az ízlés, a
testesített alak. A rajz visszaadja az illető e
lényét, gondolkozását.

Vannak vidékek, hol igen szép, több
ben pompázó, gyakran meglepő tiszta, it
azonban igen kezdetleges alakú virágcso
vannak a tojásra rajzolva. Bámulatos üg
séggel a tojás nagyobbrészt 8, gyakran
részre, mezőkre van osztva; a középen k

Schulek Frigyes

d.

Magyar ref. templomok

I. k. 339. l

jánál, melynek alsó, megmaradt része, — az újabb időben Szt. István feleségéről Gizelláról elnevezett kápolna, — mutat szép csúcsíves részleteket.

Bár a Dunántúlon a csúcsíves építészeti stílus korántsem terjedt el úgy, mint akár a Fölvidéken, akár Erdélyben, azért mégis nagyon figyelemreméltó, sőt műtörténeti szempontból nagyértékű alkotásokat találhatunk itt is. E stílus legtöbb emlékét Buda és Magyarország nyugati határvármegyéi őrzik. Ez a jelenség abban leli magyarázatát, hogy az említett helyeket abban az időben jobbára jómódú, mélységesen vallásos érzületű és áldozatkész német nyelvű polgárság lakta, kik külföldet jártukban megismerkedtek az új építészeti elemekkel, Nyugat-Európa csúcsíves dómóriásival és ezek hatása alatt — hasonlóképen bevándorolt építőmestereikkel — emeltették templomaikat.

A Dunántúli csúcsíves építőművészet gyöngye a IV. Béla által 1255-ben építtetni kezdett budavári Nagyboldogasszony — közismerten Mátyás — templom, mely a múló évszázadok alatt többször javítva, legutóbb Schulek Frigyes építőművész által restaurálva, mint királykoronázó egyházunk, ma eredeti pompájában ragadja meg az építőművészeti formákban gyönyörködni tudó embert.

De a csúcsíves stílus szépségét árasztották Buda egyéb e korbeli templomai is. Igy a dominikánusok Szt. Miklós temploma; a mai Várszínház és térparancsnokság helyén, a ferencesek Szt. János imaháza; a nyulakszigeti — margitszigeti — dominikánus apácák Szüz Mária temploma és e helyen föl nem sorolható számos más templom. Egykorú följegyzések igazolják ugyanis, hogy a XV. században Budán s a Nyulak-szigetén 23 ko-

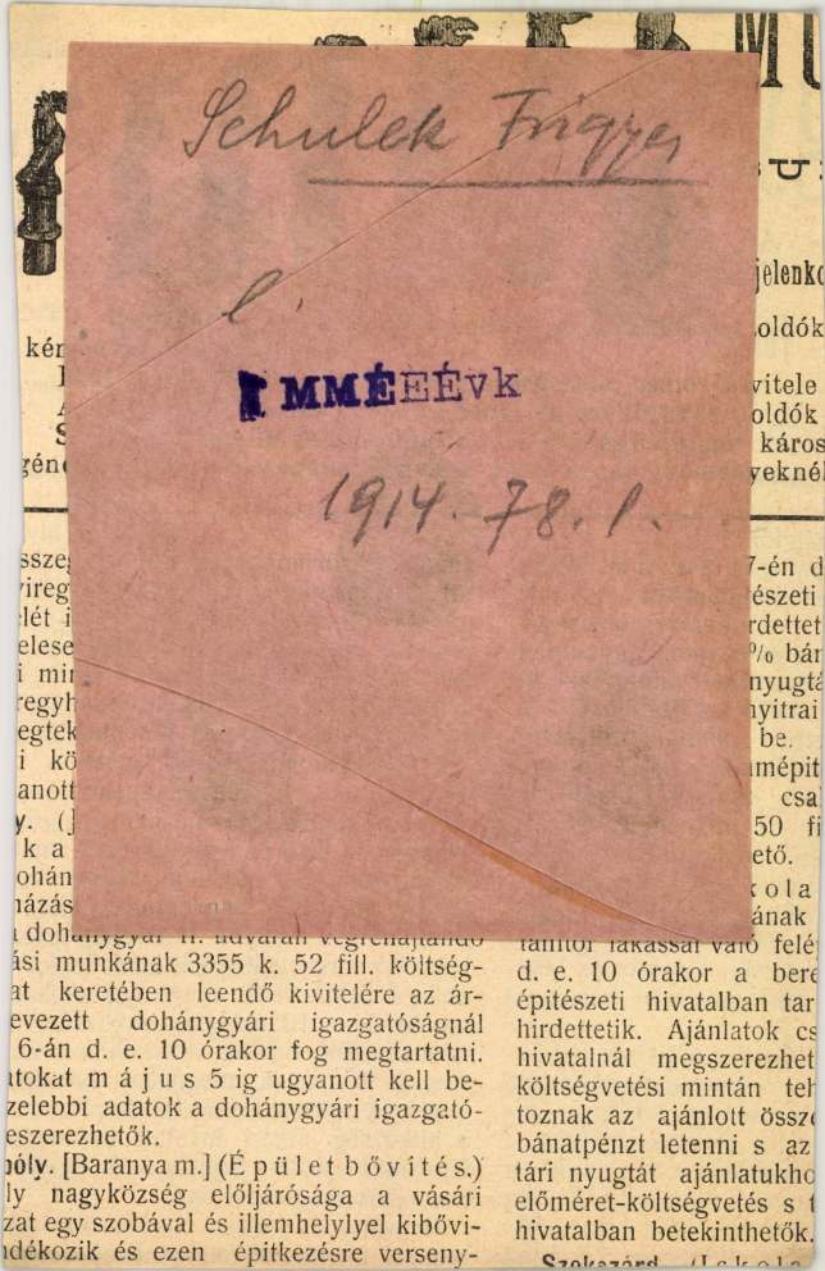

Schulek Frigyes

l.

MMÉEÉVK

1914. 78. 1.

kér
I
A
S
gén

jelenk
oldók
vitele
oldók
káros
yeknél

ssze
vireg
lét i
elese
i mi
regyh
egtek
i kö
anott
y. (
k a
ohán
házás
a dohánygyár n. udvarán végrehajtandó
ási munkának 3355 k. 52 fill. költség-
at keretében leendő kivitelére az ár-
evezett dohánygyári igazgatóságnál
6-án d. e. 10 órakor fog megtartatni.
atokat m á j u s 5 ig ugyanott kell be-
zelebbi adatok a dohánygyári igazgató-
eszerezhetők.
bóly. [Baranya m.] (É p ü l e t b ő v í t é s.)
ly nagyközség előljárósága a vásári
zat egy szobával és illemhelylyel kibővi-
ndékozik és ezen épitkezésre verseny-

7-én d
észeti
rdettet
% bár
nyugtá
nyitrai
be.
mépit
csa
50 fi
ető.
k o l a
ának
tanítói lakással való felé
d. e. 10 órakor a bere
épitészeti hivatalban tar
hirdettetik. Ajánlatok cs
hivatalnál megszerezhet
költségvetési mintán teh
toznak az ajánlott össz
bánatpénzt letenni s az
tári nyugtát ajánlatukho
előméret-költségvetés s t
hivatalban betekinthetők.
Szokazárd. (I s k o l a

gyár R.-T.
r és Bokmayer
Főherceg Sándor-tér 4. sz.
o o o Gyár: Kőbánya.

ruganyos, meleg, könnyen ti
:: :: :: tartható. :: :
Földfeletti jégveri
sörhütők, borpin
tervezése.
Műszaki irc
a parafakő anyag célszerü
mazására vonatkozó terv
.·. .·. kivitelére. .·

ál történt letételét igazoló
műszaki művelet és rész-
ett államépitészeti hivatal-

m és paplak hely-
najorkai r. k. templom és
2420 k. 29 f. és a hit-
etben kiszolgálandó, vagy
ltandó 30·3 kézi napszám
vén, e munka biztosítása
én d. e. 11 órára a lőcsei
eti hivatalban tartandó
ettetik. Az ajánlathoz az
nak megfelelő bánatpénz-
l történt letételét igazoló
műszaki művelet és rész-
államépitészeti hivatalnál

[Gömör m.] Csendőr-
é s.) Krasznahorkaváralja
csendőrségi laktanya épi-
rejéig engedélyeztetvén, e
céljából április 30-án
rasznahorkaváralja község
rsenytárgyalás hirdettetik.
délyezett összeg 5%-ának

eperjesi m. kir. államépitészeti hiv
talanul beszerezhető ajánlati min
Ugyanott szerezhető be az ajánlati kö
minta is. Az ajánlathoz az ajánl
5%-ának megfelelő bánatpénznek
m. kir. adóhivatalnál történt letétel
nyugta csatolandó. A műszaki művel
letes feltételek nevezett államépitész
nál megtekinthetők.

Székesfehérvár. (Templom és
helyreállitás.) A székesfehérvá
község templom és iskola épületénel
sát és a templomtető elkészitését ha
E munkáknak biztositása céljából
2-án d. u. 3 órára a hitközség taná
tartandó versenytárgyalás hirdettetik. V
óhajtók felhivatnak, hogy ajánlataikat
napon d. e. 10 óráig a hitközség tit
talába adják be. Az ajánlathoz a me
összeg 5%-ának megfelelő bánatpé
landó. A műszaki müvelet és részletes
a hitközség titkári hivatalában megte
Ugyanott ajánlati költségvetés példán
koronáért megszerezhető.

Ungvár. (Épület tatarozás.)
remetei m. kir. állami ménteleposztály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1976. MÁR. 26.

MAGYAR NEMZET

Restaurálják a Mátyás-templom belsejét

Nemrégen állványerdő takarta még a Mátyás-templom karcsú, fehér tornyát. Az állványerdő most a templom belsejébe került. A Fővárosi Műemlék Felügyelőség irányításával megkezdték az épület belső restaurálását.

— Nagyszabású és bonyolult munka — mondja *Szalkai Sándor*, a Fővárosi Műemlék Felügyelőség munkatársa. — Feladatunk többszörösen is megkötött. Figyelemmel kell lennünk az épület kettős — egyházi és idegenforgalmi — funkciójára. Legdöntőbben azonban a templom építéstörténete határozza meg munkánkat. Ez befolyásolta annak idején *Schulek* Frigyes tevékenységét is, aki 1873-ban kapta meg a megbízást az erősen megrongált épület helyreállítására.

Dzsámi és jezsuita templom

A templom alapításáról legkorábban a XIII. század közepén emlékezik meg egy oklevél. A tatárjárás után IV. Béla megerősítette a várakat, ekkor kezdtek nagyszabású építkezésekbe a budai Várhegyen is. A templomot a település németajkú lakossága számára emelték. E korbeli formájára és méreteire a megmaradt alapfalak, töredékes faragványok alapján lehetett következtetni. Az épület térszerkezetét az idők folyamán többször is módosították. A XIV—XV. századi építkezések kapcsán gótikus templommá alakult. Végleges középkori formáját Hunyadi Mátyás uralkodása alatt kapta. Ekkor épült meg a déli Mátyás-torony is, elkészültét az 1470-es évszám és a harmadik emelet egyik ablakában elhelyezett címer jelezte.

A templom további sorsát a történelem formálta. A török hódoltság ideje alatt dzsámivá alakították, belső festését bemeszelték. Keresztény templommá Buda visszafoglalása után lett ismét, ekkor a jezsuiták tulajdonába került. Az épületet többször rongálta meg tűzvész. Az ismétlődő helyreállítások pedig a kor ízlésének megfelelően újraformálták a templom karakterét.

— Schulek Frigyes a templom különböző részeit más-más kornak megfelelően állította helyre. Munkája részben rekonstrukciós jellegű volt, részben hiteles másolatokon alapult. Ott pedig, ahol nagy volt a pusztulás és az építészettörténeti elemzés sem adott kellő kiindulópontot, ő maga tervezett. A mostani helyreállítás a legmodernebb műemlékvédelmi elveknek megfelelően, egyszersmind azonban az azóta már történelmivé lett schuleki elképzelésekkel összhangban történik. A teljes templombelső restaurálása *hatmillió forintba kerül.*

Nincs kivitelező

Az épülettel kapcsolatos tervezési és kivitelezési munkákba a Budapesti Műszaki Egyetem több tanszéke és több vállalat is bekapcsolódott. Előzetes tanulmányterveket készítettek a templom festésére, fűtésére, világítására. Mindegyik külön gond, megoldandó feladat, a tervek néha a gyakorlatban módosulnak. Nehéz összefogni az ilyen sokrétű munkát. A műemlék felügyelőségnek mégsem ez okozza a legtöbb problémát.

— Lelkesedésben, a szakma szeretetében nincs hiány. Ezt a munkát egy kicsit mindenki a sajátjának érzi. Ki-ki úgy van vele, mint a régi mesterek, akik rátették kézjegyüket alkotásaikra. Sajnos, mégis nagyon lassítja dolgunkat, hogy generál kivitelező kijelölését mind ez ideig nem tudtuk biztosítani. A díszfestéseket az Országos Szakipari Vállalat végzi, de kicsi a kapacitása, s mint minden hasonló jellegű munkánál, itt is egyre égetőbb a kőművesek és kőfaragók, no meg a megfelelő állványok hiánya. Legelőbbre a villanyszerelési munkákkal vagyunk. A tervező, a Budapesti Műszaki Egyetem elektrotechnikai tanszéke és a kivitelező ÉM Villanyszerelőipari Vállalat között kialakult jó kapcsolat megkönnyítette az együttműködést, a templom belső világításának nagy része elkészült és valószínűleg még ebben az évben be is fejeződik.

Fény a semmiből?

A templomban elcsendesedett már a vésés, kopácsolás zaja. Néhányan maradtak csak a munkások közül, hogy maguk is gyönyörködjenek az elkészült pompás szín- és fényjátékban.

— A világítás tervezésénél arra törekedtünk, hogy formailag semmi se legyen látható, csak fény — mondja dr. *Lantos* Tibor adjunktus. — A lámpatest nem díszítőelem, nem tettük feltűnő helyekre, de azt a látszatot se akarjuk kelteni, mintha a fény a semmiből jönne. A gótikus templomok alaphangulata sejtelmes, borongós. Megvilágítását ennek megfelelően terveztük, ugyanakkor művészeti, idegenforgalmi követelményeknek is eleget teszünk, a fokozatokban bekapcsolható teljes világítással. Nem törekedtünk költséges, hivalkodó megoldásokra. Néha két darab százwattos izzóval is el lehet érni ugyanazt a hatást, mint a sokkal feltűnőbb csillárokkal.

Az elmondottak illusztrációjaként fény árasztja el a Szent László-kápolnát. Friss színekben ragyognak a restaurált Székely Bertalan-freskók. Már sejteni lehet, újjászületű műemlékünk teljes szépségét. Alkonyodott, amikor a templomból kiléptünk. Messzire világított színes rózsaablaka. Mesebeli meghitt fényt árasztott a Szentháromság térre.

Sárvári Márta

magyarul is volt elkülönít a magyar ny is. A vevő n volt a kutyáv velet is írt, s lyezte, hogy szatra hozzánk

Az idén jö Mit szaporítsu ményes vadászat, majd szalonnasütés a csillagos estében. A német vendég az ötödik pohár után fogadást kötött a »fővadásszal«: magyar kutya a Fickó, de egy szót sem tud magyarul. A fővadász, aki véletlenül ismerte Fickó sztoriját, ráduplázott: nemcsak magyarul, hanem angolul is tud a kutya... A vendég elámult, de állta a tétet: a 100 dollárt...

És Fickó, mintha csak tisztában lett volna a tét nagyságával, katonásan végrehajtotta a fővadász parancsait, előbb angol vezényszavakra. Aztán mikor magyarul parancsolták neki, hogy »Hozzám!«, meg azt, hogy »Feküdj!«, örömében még a farkát is vidámabban csóválta. A vendég pedig fizetett...

A nyugatnémet vadász hazatérve, ki tudja hány századszor meséli azóta: »Csudálatos! Rendelek Magyarországról egy vizslát, egyszer fizetek és három nyelven ért!...«

(—bíró—)

— Az Interparlamentáris Unió március 27-én kezdődő tavaszi ülésszakára a spanyolországi Palma de Mallorcába szombaton elutazott a magyar küldöttség: Barcs Sándor és Nagy Miklós képviselők, az Interparlamentáris Unió Tanácsának tagjai.

— Meghívólevelet küldött a Hazafias Népfront Szabolcs-Szatmár megyei bizottsága és az MSZBT megyei elnöksége a Szovjetunióba, a Donyec-medence Orlovka nevű városába. Meghívták Ny. V. Petrovicsot, azoknak a volt szovjet katonáknak egyikét, akiket a nyíregyházi felszabadító harcok idején néhány napon át két magyar család rejtegetett a német fasiszták elől. Kérték, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jubileumi évében látogasson el Nyíregyházára, az MSZBT vendégeként.

— A VILÁG LEGKISEBB RÁDIÓKÉSZÜLÉKE Japánban megjelent az üzletekben. A Tokiói Sony gyár készítményének súlya mindössze 90 gramm, hossza 5,8 centiméter, magassága 3,1 centiméter, szélessége 1,8 centiméter. Új rendszerű szerkezetéről azt állítják, hogy kilenc tranzisztoros, vagy négy diódás rádiókészülékkel azonos teljesítményű. Ára 27 dollár.

— Tárgyalások folynak amerikai, angol, NSZK, szovjet, bolgár, csehszlovák és jugoszláv cigaretták behozataláról. A Fővárosi Dohányboltnak az a szándéka, hogy kijelölt üzletekben árusítják ezeket a külföldi cigarettákat.

Kellemes kiránd

szovjet irodalomról szóló referátumával bezárult.

— LEVÁLTOTTÁK a jászfényszarúi Béke Tsz vezetőit, akik sorozatosan megsértették a szövetkezeti demokráciát, s a tagság megkérdezése és kellő megfontolás nélkül hoztak olyan intézkedéseket, amelyek visszavetették a termelést, s káros ellentéteket szítottak a szakemberek között. A tagság által újjáválasztott vezetőség kemény kézzel kezdett neki a rendteremtésnek.

— A jubileumi munkaversenyben jelentősen túlteljesítik tervüket a Magyar Kábel Művek brigádjai. A Magyar Posta részére elkészítik a hiányzó telefonkábeleket, s ezzel eredeti telefon-kábelgyártási tervüket 12 százalékkal teljesítik túl.

— ZSEBKÉSÉVEL HÁTBASZÚRTA FELESÉGÉT, ittasan, szóváltás közben Sztojka Ferenc, 37 éves büntetett előéletű szőnyegkészítő, XX., Marx Károly út 33. szám alatti lakásán. A 35 éves asszonyt életveszélyes állapotban szállították kórházba a mentők. Sztojka Ferencet a rendőrség emberölési kísérlet bűntette miatt őrizetbe vette.

— Eladók cseréjében egyeztek meg a magyar és a népi demokratikus országok áruházi vállalatai. Csehszlovák, lengyel, román, NDK, bolgár áruházi dolgozók csoportjai érkeznek majd hozzánk, ugyanakkor magyar eladók néhány hónapig a baráti országok áruházaiban tevékenykednek.

— HALÁLRA GÁZOLTA egy személyvonat pénteken, a késő esti órákban a Nyugati pályaudvaron Szabó Albert 21 éves tiszakerecsenyi lakost, aki fel akart ugrani a vonatra, az ugrást azonban elvétette, s a szerelvény alá esett.

— Német játékáru osztályt nyit az Úttörő Áruház.

— A televízió vasárnapi műsora: 8.55: Iskola-tévé. 9.40: Támadás a király ellen. Sakktanfolyam gyermekeknek. 10.00: Ki miben tudós? Történelem döntő. 11.00: Látogatás a moszkvai Állami Képzőművészeti Múzeumban. 11.30: Ki miben tudós? A történelem döntő folytatása. 12.15: »Virágok, tavaszi virágok...« 16.03: Műsorismertetés. 16.05: A dzsungel hőse. (Popeye-sorozat. — Ism.). 16.20: Kisfilm az NDK tornászválogatottjának közreműködésével. 16.35: Tiszta őrület. Magyar kisfilm. 16.50: Foxi Maxi kalandjai. 17.15: A logika és az automaták. 17.40: Tájak, városok, emberek. Hongkong. 17.55: Peng a gitár... 18.35: Költészet. 18.55: Tévé-szőttes. 19.15: Ivanhoe. 19.40: Esti mese. 20.00: TV-Híradó. 20.20: Hét ország hét filmje. Minden kezdet nehéz. 22.15: Sporthírek. 22.25: TV-Híradó — 2. kiadás.

— A televízió hétfői műsora: 9.43: Műsorismertetés. 9.45: Húsvéti locsolás... A KISZ Központi Művészegyüttes úttörő csoportjainak műsora. 10.45: Mese városka. 11.25: Megszólal a csipogó. Rádióépítők ábécé-je. V. 11.55: Foxi Maxi kalandjai. 15.03: Műsorismertetés. 15.05: A Magyar Hirdető műsora. 15.15: Angyalok földje. Magyar film. 16.45: Ötven éve történt... Felhívás a világ népeihez. 16.55: Jégkorong VB. Csehszlovákia—Svédország. 19.20: Utazás jegy nélkül. A történelmi Moszkva, II. 19.40: Esti mese. 20.00: Leszállás Párizsban. Marc Camelotti kétrészes vígjátéka. A szünetben kb. 21.10: Hírek. 22.15: Az érem harmadik oldala. Komlós János műsora.

— A televízió keddi műsora: 9.30: Műsorismertetés. 9.31: Szünidei matiné. 1. Fiatal tevénk van. 2. Gonosz gúnár. 3. A házimén. 4. Furfangosok klubja. 11.20: A Magyar Hirdető műsora.

ÁCH
HÁZ ☆

...rászati emlékek tanuskodnak erről.
...zésről, melyet vagy nemes fémekbe
...drágakövekbe
lele...en végezhetünk
Dolgoztak kemé...
kövekből, márvány...
van Itáliában és
kövekből (mészkő,
márványfajtákat fö...
földerítve nincsen,
került eddig napfé...
ban munkálják meg...
ütnek és ékekkel
ugyanitt ki is nagy...
és reszelővel. A fi...
végezték, melyet b...
vek bővebb tárgya...
tartozik.
A drágaköveket
Pedálszerkezet ker...
aczélvéső áll össze...
a gemmák és intag...
szor oly kicsinyek és ezek kidolgozása oly
pontos és részletezett, hogy a legfinomabb

és két oldallapján domborművek is fordulnak
elő. Az előlapon van a keretbe foglalt föl-

csatt, kenőcsös üveg, szelencze stb.), néha

Schulek Fr. 1923
21. 1742
1743
1744
P.
Vas. Nyj.
1911. 940. P.
941. P.
937. P.

a polgárháborúkig, a második az actiumi csatáig, a harmadik a császárság alatt.

A római hadsereg első szervezetéről Livius, Dionysius és Polybius történetiróktól értesülünk. A három tribus adott 300 lovast (celeres) és 3000 gyalogost (legio), akiknek élén a tribunusok állottak. Már Servius Tullius előtt a lovas centuriák száma hatra emelkedik. Tullius Hostiliusnak két legióját említik. A harczmodorra, taktikára az adatok hiányzanak. Valószinüleg páros viaskodásokra helyezték a fősúlyt. A lovasságot a lovagok, a gyalogságot a patricziusok, a könnyebb gyalogságot a cliensek alkották. Servius Tullius szabályozza a katonai kötelezettséget: a politikai jogokkal jár a hadkötelezettség és tart a 17—60. évig, és pedig 17—46. évig a juniores, 47 - 60. évig a seniores. Ez a szervezet tehát a vagyoni és a korbeli minőségen alapszik.

Servius Tullius hadserege a maczedóniai phalanx-rendszer szerint alakult és hármas tagozata volt. Az I. classis emberei sisak, pánczél és kerekpajzs (clypeus) fegyverzettel voltak felszerelve (első két tagozat), a III. 120 főt számlált és két centuriára mely hatos osztagban tizes sorokban áll föl, úgy, hogy a két centuria közt elég köz maradt a felvonulásra; minden centuria mögött 20—20 velites foglalt helyet. A hastati kezdik a harczot. Béke idején a signum, mely a köztársaság alatt minden manipulusnál volt, az első sorban van; háborúban a második centuria belső szárnyára kerül. Antesignani néven tehát azokat a harczosokat értjük, akik a signum előtt küzdenek, ezek mások a harcz elején és a közepén. Először a velites vonul fel az első sorba, azután a hastati és a principes.

Ami a sereg jelvényét illeti, ezt a tankönyvek többnyire tévesen tárgyalják, azt írván, hogy a gyalogság a signum, a lovasság vexillum alatt harczolt. Ez téves állitás. A vexillum önálló csapatnak jelvénye, gyalogos és lovasnak egyaránt, mely nem állandó jellegű, mert ez a csapat csak rövid időre alakult, míg a signum állandó jelvény, rúdra erősített szilárd tárgy (pl. a legio sasa, szénacsóva stb.).

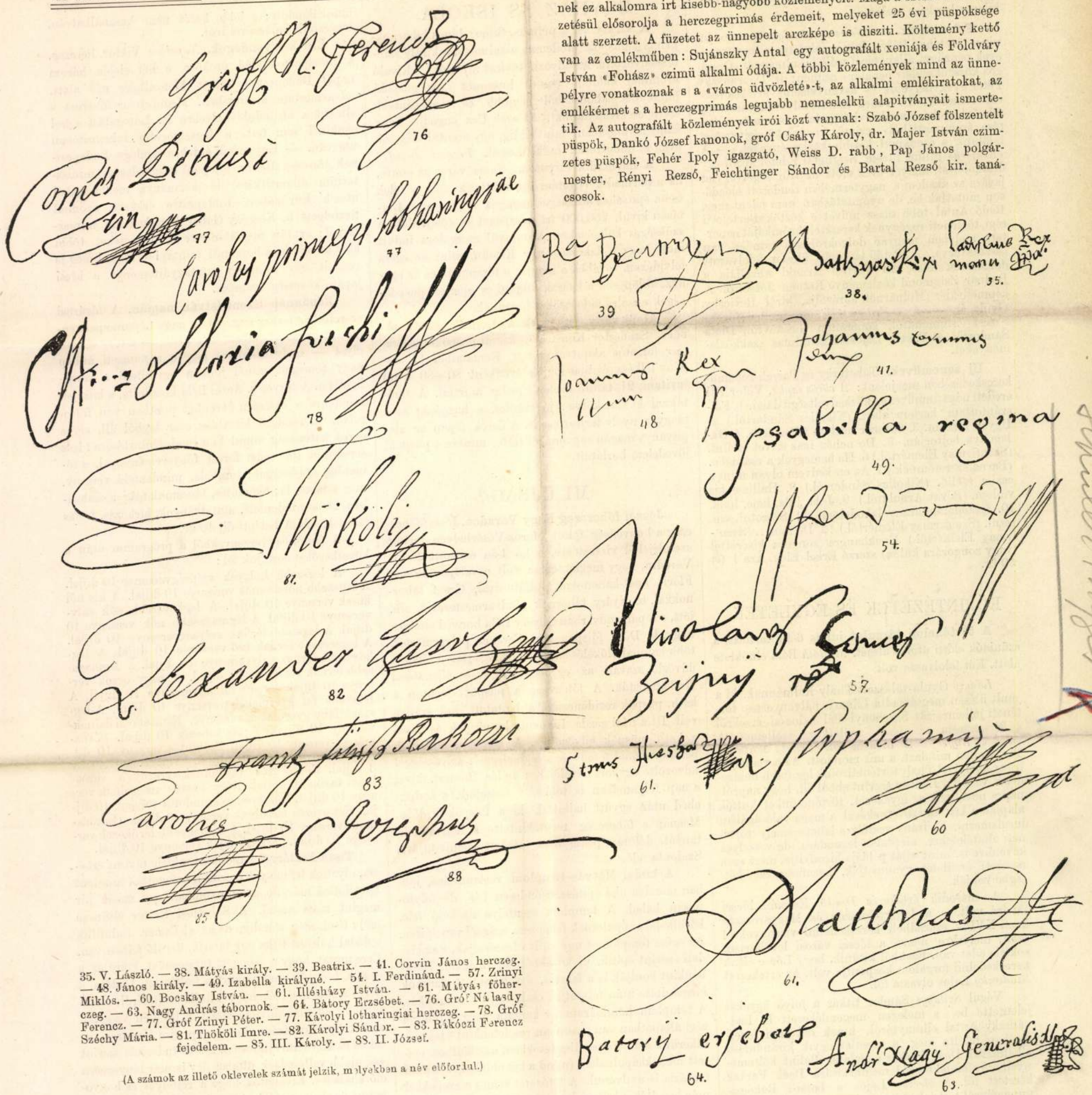

35. V. László. — 38. Mátyás király. — 39. Beatrix. — 41. Corvin János herczeg. — 48. János király. — 49. Izabella királyné. — 54. I. Ferdinánd. — 57. Zrinyi Miklós. — 60. Bocskay István. — 61. Illésházy István. — 61. Mátyás főherczeg. — 63. Nagy András tábornok. — 64. Bátory Erzsébet. — 76. Gróf Nádasdy Ferencz. — 77. Gróf Zrinyi Péter. — 77. Károlyi lotharingiai herczeg. — 78. Gróf Széchy Mária. — 81. Thököli Imre. — 82. Károlyi Sándor. — 83. Rákóczi Ferencz fejedelem. — 85. III. Károly. — 88. II. József.

(A számok az illető oklevelek számát jelzik, melyekben a név előfordul.)

NEVEZETES EMBEREINK NÉVALÁIRÁSAI.

nek ez alkalomra irt kisebb-nagyobb közleményeit. Maga a szerkesztő bevezetésül elősorolja a herczegprimás érdemeit, melyeket 25 évi püspöksége alatt szerzett. A füzetet az ünnepelt arczképe is disziti. Költemény kettő van az emlékműben: Sujánszky Antal egy autografált xeniája és Földváry István «Fohász» czimü alkalmi ódája. A többi közlemények mind az ünnepélyre vonatkoznak s a «város üdvözleté»-t, az alkalmi emlékiratokat, az emlékérmet s a herczegprimás legujabb nemeslelkü alapitványait ismertetik. Az autografált közlemények irói közt vannak: Szabó József fölszentelt püspök, Dankó József kanonok, gróf Csáky Károly, dr. Majer István czimzetes püspök, Fehér Ipoly igazgató, Weiss D. rabb, Pap János polgármester, Rényi Rezső, Feichtinger Sándor és Bartal Rezső kir. tanácsosok.

szakot, mely 1599—1601-ig terjed, s Mihály vajdának a szövetséges német sereg parancsnoka, Básta,

„Népiskolai olvasmányok a gazdasági khemia köréből“, francziából átdolgozta *Valló* Vilmos, csáktornyai polgári iskolai igazgató, kiadta a Frank-

léseinek megfeleljen s az egész könyvet huszonkilencz leczkére osztotta.

Folyóiratok. A «*Nemzetgazdasági Szemle*» juniusi füzetében Pólya Jakab folytatja a negyvenes évek pénzügyi állapotáról szóló tanulmányát «Országos közszükségleti pénztár» czimen; dr. Dobránszky Péter gyógyhelyeink és ásványvizeink értékesitéséről értekezik; dr. Konek Sándortól «Magyarország fekvő birtoka, annak évi forgalma és megterheltetése szempontjából» czimü közérdekü fejtegetést találunk s ezenkivül kisebb közleményeket. — A «*Koszoru*» juliusi füzete Szigligeti Edétől közöl egy dramolettet, melyet évek előtt az irói segélyegylet javára az akadémia nagytermében rendezett előadáson mutattak be, de nyomtatásban nem jelent meg. Radó Antal több olasz művet s köztök Bertolotti régi, történeti regénynek keresztelt krónikáját ismerteti, melyben magyar dolgokról sok minden van összezavarva. A Petőfi társaság ülésén fölolvasott dolgozatok közt van Vértesi Arnold novellája s Bodnár Zsigmond közleménye Katona Józsefről. A képmelléklet Molnárnét ábrázolja, kiről Reviczky Gyula ir. — Az «*Erdészeti lapok*» juniusi füzete Szécsi Zsigmondtól, Tomcsányi Gusztávtól, Dietz Sándortól és Fekete Lajostól tartalmaz szakközleményeket.

Uj zeneművek. Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében megjelent: *A vörös sapka*, Vidor Pál eredeti népszinművének közkedveltségü dalai. 1. Felszántottam kertem alatt. (Nikolics Sándortól.) 2. Ugyan rózsám. 3. Sokszor néztem fel az égre. 4. Galagonya bojtorján. 5. De nehéz igaz szivet találni. (Szentirmay Elemértől.) 6. Ha bemegyek a csárdába. (Barna szeretőmnek.) 7. Az én kedvem olyan mint a csalfa szellő. (Nikolics Sándortól.) 8. Hallja-e kis violám. (Révay Arnoldtól.) 9. Jula, jula, heje, huja. 10. Lakodalom arany lakodalom. 11. Szeretni, szeretni. (Szentirmay Elemértől.) 12. De fáin... (Szentirmay Elemértől.) Énekhangra zongora kisérettel (vagy zongorára külön) szerzé Erkel Elek. Ára 1 frt 50 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A történelmi társulat julius 6-án tartotta a szünidők előtti utolsó ülését, *Majláth* Béla elnöklete alatt. Két felolvasás volt.

Lánczy Gyula válaszolt Thaly Kálmánnak, ki a mult ülésen megtámadta Lánczy pályanyertes történeti jellemrajzát Széchenyi Pál kalocsai érsekről s kárhoztatta az abban nyilatkozó szellemet. A választ *Küffer* Béla olvasta föl. *Lánczy* fentartja Thaly ellen mindazt, a mit mondott. Az a veszélyes irány, melylyel Thaly történetiróink legifjabb nemzedékét vádolja, Lánczy szerint abból áll, hogy napról-napra növekszik az igyekezet, történetünket kutfők alapján a kritika szövétnekével a maga valóságában megismerni. Ez irány veszélyes lehet némely történeti előitéletekre, alaptalan legendára, de veszélyes követőire is, mint saját példája bizonyitja, mert ezek nemzeti érzületét gyanusitják, hazafiságukat kétségbe vonják.

A második értekezés *Demkó* Kálmán lőcsei tanáré volt, s a Lengyelország és Magyarország közti XVI-ik századbeli kereskedelmi viszonyokról szólt, melyekre nézve a lőcsei városi levéltárban sokféle adat van. Ezekből kitünik, hogy Lőcse élénk kereskedelmi forgalom központja volt. Az értekezést *Szádeczky* Lajos olvasta föl.

Végül *Szilágyi* Sándor titkár a folyó ügyeket jelentette be, s melegen megemlékezett b. Radványszky Antal elhunytáról, kinek radványi levéltárában találta meg, a társulat egyik kirándulása alkalmával, Deák Farkas a Balassa Bálint költeményeit. Az emlékbeszéd megtartására Deák Farkas kéretett föl. *Szádeczky* Lajos a borsi-i Rákóczi-ünnepélyről tett jelentést, melyen a társulatot képviselte. Ezzel véget ért a rövid ülés. A legközelebbi ülés október 5-én lesz.

A felsőmagyarországi muzeumegylet f. hó másodikán tartotta évi közgyülését dr. Schuster Konstantin kassai püspök elnöklete alatt. E szépen fejlődő

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A király és a primás. Simor János bibornok-primást püspöki jubileuma alkalmával a király szintén üdvözölte. Az üdvözlő távirat igy szól: «Kiváló örömmel küldöm Önnek huszonöt éves püspöki jubileuma alkalmából legjobb és legőszintébb szerencsekivánataimat. Az egek Ura engedje, hogy szent hivatásában, mint eddig, ugy ezentul még sok éven át áldásdusan működhessék. *Ferencz József.*"

A harmadik egyetem. Kassa város az esetre, ha a harmadik egyetem ott állittatik föl, a telek és az épitéshez szükséges anyagok ingyen szolgáltatásán kivül, 200,000 frt készpénzt is fölajánlott a szükséges költségekre. Azonkivül mozgalom indult meg, hogy a lakosság ugy Kassán, mint az egész felvidéken, továbbá a megye, a főranguak és az egyház, különösen a kassai, szepesi és eperjesi püspökségek e czélra áldozatokat hozzanak.

Alapitvány lelkészek és tanitók segélyezésére. Schuszter Konstantin kassai püspök *negyvenezer* forintos alapitványt tett. Kamataiból 17 szegény lelkész évdiját fogják évenként 80—80 frttal javitani, 21 tanitó fizetését pedig 30 frttal. A tanitóknál ki van kötve a jó erkölcs, a buzgóság és a magyar nyelv terjesztése is. A derék főpap az alapitványt magán vagyonából tette, miután a püspöki jövedelem korlátolt.

MI UJSÁG?

József főherczeg Nagy-Váradon. József főherczeg a honvédség fölött Maros-Vásárhelyen tartott szemléjéből visszatérve, e hó 4-én érkezett Nagy-Váradra, hogy meglátogassa volt nevelőjét, Römer Flóris apát-kanonokot. Adlátusával, Graef tábornokkal, b. Nyáry tábornok főudvarmesterével, stb. jött, s a pályaudvarban Ghyczy Béla honvéd altábornagy, b. Dőry főispán, Sal Ferencz polgármester, több katonai előkelőség, kanonok fogadta. A főispán üdvözlő szavait az egybegyültek zajos éljenzéssel viszhangozták. A főherczeg a püspöki fogaton a kath. püspök rezidenciájába hajtatott, hol szállva volt. Itt a házi gazda, Lipovniczky püspök és Pável g. kath. püspök üdvözölték. A káptalan tagjainak bemutatásánál ő fensége a legmelegebb szivességgel üdvözölte egykori nevelőjét, a tudós Römert, kivel a nap folyamában is többször összejött, s a diszebéd után együtt hajtattak ki a Püspök-fürdőbe. Másnap a főherczeg megtekintette a honvéd-laktanyát, délután pedig tova utazott szemle-utjára, Szalonta felé.

A budai Mátyás-templom restaurálása, jobban mondva ujjá épitése, csöndesen bár, de folytonosan halad. A templom szentélye s a hajó fele, körülbelől az épületnek fele része, már föl van épitve. Az egész templomot ugy szólva lemásolják, s az eredeti szerint épitik, uj kövekből, uj falakkal. Darabonkint bontják le a falakat, s a lebontott darabok kiegészitése után folytatják csak tovább a munkát. A templom homlokzata és karzata még mindig a régi állapotban van; azonban részletenkint ezekre is rákerül a sor. Egyes diszitésekben, az oldalhoz épitett mellékkápolnában (mind a két oldalon) a szabad fantázia is nyilvánul. A tetőzetet szines cserepekkel már befedték a készen levő rész fölött. A mégfölépitendő rész a pénzügyminiszterium épületébe van ékelve, de ezt az épületet itt több ölnyire lebontják, hogy a templom egészen szabadon álljon.

munkálkodott; s jobb kezét nem használhatván, megtanult balkezével irni.

Érdekes vendégek. *Napoleon* Viktor herczeg, a Bonaparte-család örököse, e hét elején három napot Budapesten töltött Moncalliére név alatt, udvarmestere kiséretében. Megnézte a fővárost s elment a kiránduló helyekre is. Látogatást sehol senkinél sem tett, a legszigorubb inkognitóban utazván. — Egy másik érdekes vendége Budapestnek *Massana Macda*, a japáni közgazdasági miniszterium államtitkára, ki kormánya megbizásából utazik Európában. Budapestre érkezve, azonnal tisztelgett b. Kemény Gábor kereskedelmi miniszternél; azután megtekintette az intézeteket, többi közt az országos borászati mintapinczét, hol meg is rendelt egy nagyobb mintagyüjteményt a bécsi japáni követség számára.

Népünnep Szent-István napján. A fővárosi szeretetház javára aug. 20-án nagy népünnepet rendeznek a városligetben, még pedig — a terv szerint olyat — mely alkalmas legyen a nemzeti ünnep nagy tömegeit minél jobban egyesiteni a városligetben. A tervet b. Aczél Béla készitette, s kiterjed mindenre s összesen ötvenhét pontban van fölsorolva. A rendező bizottság ezer tagból áll, egész ezred katonaság vonul ki a rend fentartására; lesz sorshuzás 100 ezüst forint főnyereménynyel, s tömérdek apróssággal; tombola, mindenféle verseny, még a tavon is; ökörsütés, tánczmulatság a szabadban, zene mindenfelé, mutatványok, birkózás, tréfás játékok, stb. A belépti dij 40 kr.

A különös versenyekből a programm után a következőket soroljuk föl:

A legszebb hölgyek szépségversenye 10 dijjal. A legszebb női szemek versenye 10 dijjal. A kis női kezek versenye 10 dijjal. A legkövérebb nők sulyversenye 10 dijjal. A legmagasabb nők versenye 10 dijjal. A legszebb férfiak szépségversenye 10 dijjal. A legerősebb férfiak erő-versenye 10 dijjal. A legkövérebb férfiak sulyversenye 10 dijjal. A legmagasabb férfiak versenye 10 dijjal. A nagy orrok versenye 10 dijjal. A nagy fülek versenye 10 dijjal. A legszebb fiu gyermekek versenye 10 dijjal. A legszebb lány gyermekek versenye. Nemzetközi dalnokverseny 10 dijjal. Futás verseny 10 dijjal. Póznamászás-verseny 10 dijjal. Zsákfutás verseny 10 dijjal. Ugrás verseny 10 dijjal. Veloczipéd-verseny 3 dijjal. Két evezős vascsolnak-verseny a városligeti tavon 10 dijjal. Négy evezős vascsolnak-verseny 10 dijjal. Lélekvesztő szandolin-verseny 10 dijjal. Két evezős facsolnak-verseny 10 dijjal. Csárdástáncz-verseny 10 dijjal. A legnagyobb férfikezek versenye 10 dijjal. A nagy fejek versenye 10 dijjal.

Tisza-Eszlárről naponkint sokféle távirat érkezik, olyanok is, melyek szerint a befogottak mindent bevallottak már, de aztán nyomban egy másik hir megint mást mond. A Solymosi Eszter eltünése mély titok még mindig, de az ál-Eszter, tudniillik a dadai holttest titka ugy látszik, derülő félben van. Erre mutat, hogy a befogott tutajosokat, kikre az a gyanu, hogy ők csempészték a holttestet, Dadára, a hely szinére kisérték, hogy a hulla kitételéről, elásásáról ott adjanak fölvilágositást. E hó 5-én visszakisérték Nyiregyházára, de másnap ujra Eszlárra vitték őket. Egy félhivatalosnak látszó tudósitás szerint «az ujabb vallomások általaz ügy is már lényegesen előrehaladt». Kivánatos, hogy a rejtélyes és bonyolodott ügyben mielőbb hivatalos fölvilágositás történjék, mert a legellentétesebb hirek, mende-mondák, a titokzatos esetet oly szinbe burkolják, hogy alkalmas lett immár izgalmak forrásául. — Itt emlitjük meg, hogy a magyarországi *orthodox zsidó rabbik* f. hó 5-dikén Budapesten gyülést tartottak s

ÖTVENEDIK ÉVFOLYAM 38—39. SZÁM. 1926 NOVEMBER 1.

ÉPITŐ IPAR
ÉPITŐ MŰVÉSZET

A budapesti építőipari szakmák ipartestületei, a Hadviselt Mérnökök, Építészek és Műszaki Tisztek Nemzeti Szövetsége, Budapesti Ácsmesterek Ipartestülete, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottságának hivatalos lapja.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 12 pengő=150000 K, félévre 6 pengő=75000 K. Egyes szám ára 10000 K. Postacsekkszám 49197. Hirdetési díj, milliméterenkint 2000 K

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., Ménesi-ut 7/c TELEFON: JÓZSEF 132—95.

Gondolatok a magyar templomépitő művészetről.

Hazánkban a megmaradt kevés, de annál féltettebb és annál becsesebb középkori egyházi műemlékeinken kívül legtöbb templomunk a török uralom másfél százada után, kivált Mária Terézia korában épült s azért a barok művészet bennünket a legközvetlenebbül érdekel. Legnagyobb két templomunk, az esztergomi és az egri főszékesegyház, már a következő neoklasszicisztikus korszakból való, melynek elméletében kialakult, józanabb építészete a rokonművészetektől függetlenitette magát s egyszerűen tagolt falsíkjain mellőzte a gazdagabb plasztikai díszítést. Mindamellett mindkét főszékesegyháznak a centrális és hosszhajós rendszert egyesítő, kupolával koronázott nagyszerű téralkotás még a barok művészet magasztos öröksége.

A kereszténység ősi nyomdokait híven követő katolikus egyház tehát sohasem volt valamely új művészi stílusnak gátvetője. Sőt, a művészettörténet tanusága szerint sok századon át éppen az egyházi művészet hozta létre a monumentális stílusnak korszakias, irányt-jelző remekműveit.

S ezeknek a nagyszerű alkotásoknak vallásos forrásából fakadt formanyelve minden felszerelési tárgyon, képen, szobron, kelyhen, urmutatón, sőt még a falusi templomoknak szerényebb szerkezeti és díszítési elemein is érvényesült és megnemesítette az Isten dicsőségére dolgozó kézműves igénytelen munkáját.

A XIX. század folyamán az egyház és a művészet közötti viszony mindinkább lényegesen megváltozott. A művészet ágainak különválása és különösen a festői törekvéseknek lázasan változó sokfélesége kizárta azt, hogy a mi korunkban egybefoglaló és egyöntetű új monumentális stílus fejlődjék és közös érzésvilágból merített, magától értetődőnek elfogadott formanyelv váljék uralkodóvá.

S ebben rejlik az egyházművészet mai helyzetének, a multhoz viszonyitva, minden fogyatkozása és a katolikus vallás nagy hagyományaihoz méltó felvirágoztatásának megoldására váró problémája.

Templomok épülnek most is, az egyház nem hagyhatja híveit az Isten hajléka nélkül.

De hogy a multhoz képest mennyire ingatag, menynyire nem a kor elevenéből ered e művészi feladat felfogása, arra mindjárt rávilágít az az első kérdés, mely minden új templom építésnél felmerül, hogy milyen stílust kíván a megrendelő?

Az irodalmi, elméleti elgondolás abban az illuzióban ringatja magát, hogy a stílusnak egyszerű megjelölése már elegendő biztosíték egy „valódi" román, vagy „valódi" csúcsíves templomnak létrehozására, mert hiszen a tanult építésznek minden stílusban jártasnak kell lennie.

Holott a középkor oly messze van tőlünk, hogy „valódi" román vagy „valódi" csúcsíves templom építéséhez jóformán minden kellék hiányzik: az egykorú szellem, a műhelyi képzés, a formaérzék, mely nemcsak a tervezőnek, hanem a munkásnak is egyformán vérévé vált. A mai építész, aki a középkor formakincséből meríti készletét, értékes alkotásra csak akkor képes, ha azt saját tehetségével dolgozza át, a magáéból önt lelket belé.

A budavári Koronázótemplom legrégibb idejének hangulatát felébresztő Halászbástya nem pusztán azért egyik legfőbb ékessége fővárosunknak, mert román izlésű, hanem valójában azért, mert Schulek Frigyesnek, egyik legnagyobb építőművészünknek remekműve. Oda, arra a helyre, csakugyan illett a történeti művészet, hogy a templommal együtt visszavarázsolja árpádházi királyainktól kezdődőleg Mátyás uralkodásáig dicső multunk emlékeit, a kőbe faragott vallásos és hazafias hőskölteményt ékesszólásával, melynek korhű formanyelvét Schulek Frigyes nemcsak erre az alkalomra, de művészi lánglelkének teljes odaadásával egész életén

át annyira elsajátította, hogy szabadon fejthette ki fantáziájának egész gazdagságát.

A történeti művészetet azok az alkalmi vállalkozók teszik ki a nagyon jogosult elítélő kritikának, akik minden stílusban jártasaknak vallják magukat, máról-holnapra román, csúcsíves vagy barok tervezésre készek. Ott aztán könnyen megesik, hogy az utánzás és a másolás minden fogyatkozása kiverődik, a művészi alakítás üres, lelketlen formalizmussá válik és sajnos, a mi korunkban épült legtöbb templom, nemcsak nálunk, de mindenütt a külföldön is, ilyen színvonalon áll.

Nem lehet azért elvitatni annak a törekvésnek jogosultságát sem, mely a „modern művészet" jelszava alatt a mi korunk életforrásából, a magunk emberségéből próbál új templomtípust megalkotni. Eddig azonban a „modern" jelszó annyira nem valamely egységes formarendszerben érvényesül, a többé-kevésbbé érdekes kísérletek annyira különbözőek s hatásukban oly mulékonyak, hogy a történeti művészetet még nem tették nélkülözhetővé.

A templom nem lehet kísérleti állomás. A templom csak úgy lehet egy új stílusnak hordozója, ha azt nem kívülről kényszerítik reá, hanem a saját szükségletéből alakul, ha kivirágzása a közfelfogásban, a közmeggyőződésben gyökerezik és arra számíthat, hogy mintegy a közóhaj megvalósulását lássák benne.

A Kossuth szobor elhelyezése.

Úgy látszik, hogy a háború utáni idők legérdekesebb, legszebb művészeti feladata — amely város rendezési szempontból is jelentékeny probléma — a Kossuth-szobor elhelyezési ügye, általános megnyugvást keltő elintézésben fog részesülni, a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács folyó évi VI. 23-án tartott ülésén hozott határozattal. A Tanács határozatában megállapítja, hogy a Kossuth-emlék elhelyezésére és egyszersmint az Országház-tér rendezésére dr. Lechner Jenő és Rerrich Béla építőművészeink terve a legmegfelelőbb; ennélfogva annak kivitelét javasolja. Nem hihető, hogy ennek a legfőbb művészeti fórumnak határozata az emlékmű elhelyezésénél figyelmen kívül hagyható lesz, s így remélhetjük, hogy a hatalmas szobor, az adott helyzett és keretek között viszonylag a legjobb beállításban fog majd érvényesülni. Továbbmenőleg még azt is megállapíthatjuk, hogy a tervezett elrendezésnél jobbat azon a téren elképzelni sem lehet. Igen nagy előnye a tervnek szemben az előző elgondolásokkal, hogy igen szép kilátásokat enged és a perspektivákat sem zavarja. Egyedül az emlékmű háta mögé a Személynök-utca, Országház-tér és Falk Miksa-utca által határolt sarok telekre kerülő építmény fog szenvedni, esetleg zavarólag hatni, de ez sem lesz nagy baj, mert hisz az Országház-tér megjelenése és karakterébe ez az épület nem fog számottevően beleszólni, amit viszont nem is szabad majd engedni.

Nyugodt lélekkel ma csak ennyit mondhatunk, mert hisz minden művészember előtt világosan állott azon tény, hogy a szobor ügye kezdettől fogva elhibázott úton haladt a megvalósulás felé. Legutóbb illusztris városrendezőnk Palóczy mester Mérnök Egyesületbeli előadásán volt ez megállapítható, amikor a főváros érdemes tanácsnoka Lieber Endre a szobor létrejöttéről és egész históriájáról beszámolt. Azt hiszem, hogy minden műértő és művészember enyhe hátborzongást érzett, amikor hallotta, ebben az előadásban, hogy már a kész első díjjal jutalmazott Horvai-féle szoborművet, mint tologatták a főváros egyik teréről a másikra és ha jól emlékszem, már a Városligetet is megjárta ez a még el sem készült műalkotás. Hogy a szobor alkotójából mily érzelmeket válthatott ez ki, az szintén elképzelhető.

Távol áll tőlem, hogy bárkinek a művészi képességét vagy tudását leminősíteném, de arra el kell készülnünk, hogy a Kossuth-szobor csak egy viszonylagos jó elhelyezésben fog érvényesülni. Viszonylagosban pedig azért, mert nem arra a térre, nem abba a miliőbe komponáltatott, ahol állani fog. Már pedig ismerjük mindnyájan azt az elemi szabályt, hogy harmónikus hatásokat csak úgy tudok elérni, ha az egyes elemeket összehangolom, egymáshoz idomítom. A Kossuth-szobor létesítésénél ez az alapföltétel hiányzott és ez érezhető is lesz.

Ha mégis foglalkozom, a felfogásom szerint ma már nyugvópontra jutott művészeti problémával, teszem ezt azért, hogy a tanulságot a jövőre vonatkozólag levonhassuk. Hol is volt tehát a hiba? Hogy a főváros történelmünk egy nagy alakjának emlékét szoborban akarja megörökíteni az nemes és fölemelő cselekedet. Ezt az elhatározást azonban egységesen és következetesen keresztül vinni nem lehetett, mert közbe jött a világháború, amely sok szép és jó ügyet megbolygatott. Ez egy szerencsétlenség volt. A másik hiba konstrukcionális természetű volt az, nevezetesen, hogy par excellence művészi kérdésről lévén szó, mégis az irányításába döntően laikusok szóltak bele, a kik azután hivatalos útra terelve, bizottságokkal és határozathozatalokkal akarták elintézni a problémát. A művészet pedig, amint látjuk, nem bírja el a bürokráciát. Tiszteletben kell tartani a Főváros Tanácsának határozatait, mert hiszen ez a legkevesebb, amit az építtető félnek megadhatunk, azonban itt kellő határok között kell maradni, és csak bizonyos fokig lehet elmenni. Aesthetikai kérdésekhez hozzá lehet szólni laikusoknak is, sőt lehetnek igen eredeti és egészséges gondolataik, de a kérdést idegen vágányokra terelni nem szabad.

Művészeti kérdést egyedül művészeknek lehet és szabad megoldani, a minthogy eszünkbe sem jutna a beteghez mást, mint orvost hívni, mert a gyógyítás az ő mestersége. Esetünkben a városrendező, az építész és szobrászé lett volna a döntő szó. Vagy elfogadjuk javaslataikat teljes egészben, vagy nem, de elfogadni és azon laikus módosításokat eszközölni akarni, nem szabad.

Négy országrészen keresztül.

III.

Meg kell emlékeznem *Brescia* hatalmas hadi emlékművéről, mely messziről hirdeti az utasnak, a *„bresciai oroszlánok"* dicsőségét. Brescia asszonyai állították ezt az emlékoszlopot a *Piavénál* elesett gyermekeik örök emlékére, mert Brescia fiai állottak szemben itt a magyarokkal és hullottak el dicső csatákon.

És a magyarok? A mi fiaink? Hol van emlékoszlopuk? Hol vannak a magyar asszonyok, akik a kezükbe vennék a piavei, isonzói s annyi más csaták hőseinek emlékművét? Hol áll Budapesten legalább egy oly hősi emlékmű, mint Bresciában? Erzsébet királyné emlékművére gondolunk és elszorul a szívünk. Szegény magyar katonák! Budapest még nem tudott emléketekre

Schulek Frigyes, építész

TEREK KRÓNIKÁJA

Nevezetessék el a nyomdászról

A hatszáz éves torony és az esztendős Hilton

— Harminchárom esztendeje itt dördült el talán az utolsó lövés. Véget értek azok a keserves napok, amikor baltával, vödörrel jártunk a befagyott ciszternához a harcok rövid szünetében. *Körben, ahogy visszaemlékszem, minden égett* — mondja *Fenyves Sándorné*, a Vörös Sün ház egyik legrégibb lakója.

Körben: Buda, Budapest egyik parányi és legrégebbi, keskeny trapéz módjára elhúzódó tere, a Hess András tér. Az összehajló Fortuna és Táncsics Mihály utcát köti össze a Szentháromság térrel.

Ötvösök utcája

Történetét fogalmazhatjuk hónapokban, századokban. *A Hilton egyéves, a Szent Miklós templom tornya több mint hatszáz.* Volt piactér, Hüszrev pasa piaca, a várnegyed szíve, csatatér. *Itt esett el Abdurrahman, az utolsó budai pasa. Itt forgathatták az első Magyarországon nyomtatott könyvet*, itt siethettek bálba, s az első budai színielőadásokra. Katonák, papok, polgárok. Tudósok, diákok, mesteremberek. Emléküket őrzik a kövek, óvja az emlékezet.

Melyik a legrégibb? A címért alighanem egyenlő eséllyel kelhetne versenyre több épület. Ha a tér történetéről szólunk, a XIII. század dereka a kezdetek-kezdete, amikor templom kolostor, házak sora épült, s a tér Duna felőli oldalát Szent Miklós utcának, a túlsót Ötvös utcának nevezték. (Ma nincsenek ötvösök a téren. Bár a konvertibilis valutáért árusító ajándékbolt helyébe elképzelhetnénk egy ötvösboltot — műhelyt? —, hiszen valutáért amúgyis lehet a Hiltonban vásárolni.)

Fortuna, Vörös Sün

Házegyesítés. Úgy tűnik, ez a tér évszázados sorsa. Hiszen ma az egész keleti oldalt: a templom és a kolostor maradványait, a régi jezsuita kollégium, később királyi kamara, pénzügyminisztérium megmaradt falait — hányszor kalandoztuk be pincétől padlásig minden szülői tilalom ellenére a kiégett emeleteket! — a Hilton fogja egyetlen hatalmas egységbe. Ez sem új. A jezsuiták építette kollégium és gimnázium közvetlenül összekötötte a Mátyás- és a dominikánus templomot. Csak a múlt század végén választotta el a Mátyás templomtól a Halászbástya építője, *Schulek Frigyes*. Több régi épület helyén emelkedik a műegyetem kollégiuma. Három középkori épületből áll a Fortuna háza, s háromból — meglehet, négyből — a Vörös Sün ház is.

A Fortuna, a Vörös Sün *— évszázados konkurrencia.* Ma békésen megférnek egymással. Igaz: egyik sincsen eredeti helyén. Mert a régi Fortuna a Fortuna utcában állt, a mai Vörös Sün pedig a Táncsics Mihály utca elején működik: ételbár. Buda visszavétele után egy évszázadig *a sün volt a fogadó.* Itt rendezték a bálokat, az első budai színielőadásokat. (Sokat kacaghatott a közönség a német anyanyelvű színészek magyar beszédén.) *S alighanem itt, a fogadó előtt volt először Budán csúcsforgalom:* 1785-ben két őrt állítottak az épület elé, a kocsik torlódását megakadályozandó. Aztán jött a Fortuna, a szebb, a korszerűbb, s 1803-ban — furcsa sors — *már leányiskola, leánynevelő intézet a Vörös Sün.* Az 1900-as évek elején *le akarták bontani.* Szerencsére nem tették meg.

Az egyetem

„A Vörös Sün mint vendéglőfogadó az idegenforgalom fontos tényezője volt" — írja *Lócsy Erzsébet*, a tér krónikása. A mai idegenforgalom fontos tényezőjének, a Hiltonnak a vezetői azzal nyugtázzák az első esztendőt: *sikerült.* Nemcsak az idegenforgalom. A vita elült, a szálló — történelmi korokat tükröző ablakóriásaival — *része a városképnek*, s beülni is lehet: itt sem drágább a fekete.

Heltai krónikája mondja Mátyás király egyetemalapító terveiről: „... *hogy negyvenezer diák lakjék szüntelenül ez iskolákban.*" A tervből annyi valósult meg, hogy itt, a mai Hess András téren *kapott helyet a teológiai és filozófiai kar. Nevezetes iskola volt; 1507-ben például nyolc párizsi professzort hívtak meg,* százánál több hallgató látogatta, kiváló szobrász- és könyvfestőműhely dolgozott falai között. A török uralom mindennek véget vetett. De utána is: akadémia, gimnázium, kollégium, iskola működik a téren. Ma az itteni levéltárközpont és a műegyetem kollégiuma idézi a tudomány világát.

A szobor

S a neve, *Hess András neve is!* Rómából érkezett *Karai László* prépost és alkancellár hívására az egykori nyomdász, az első magyarországi nyomtatott könyv mestere. *Nyomdáját valahová a Fortuna-ház falai közé sejtjük. 1473 pünkösdjén, június 6-án jelent meg a magyarokról szóló krónikája.* A nyomdaipari enciklopédia azt mondja könyvéről: nem mesterremek. De: *mégis az első.* Tíz fönnmaradt példánya szétszóródott a világon, *egyet az Országos Széchenyi Könyvtárban őriznek.*

Sokáig XI. Ince pápa nevét viselte a tér. *Szobra ma is ott áll a tér fókuszában.* Az ottlakók tudják: sürgette, segítette Buda töröktől visszavételét. A templomtorony falának Mátyás-domborműve másolat, csak 1930-ban helyezték el. Eredetije a sziléziai Bautzenban látható. Állítólag a nagy király legélethűbb képmása.

Négyszögletes terecske a zöld fánál — írja egy 1696-os összeírás. Parányi park ma is van a Hess András téren, ha faóriás nélkül is. Mégis, milyen tér az, amelyiknek a közepén nincs igazi élet. Ott most autók parkolnak, nem olyan sok, hogy máshol ne lehetne elhelyezni. A házak gondos kezek munkájával születnek újjá. Ennek a hagyományainkhoz hű gondoskodásnak a jegyében kellene gondolkodnunk: hogyan lehetne még igazibb a Hess András tér.

Széky Péter

— Körülbelül két héttel Budapest felszabadítása előtt, 1945 januárjának végén az ellenség hadtestünk frontszakaszán támadott. Az 5. hadosztály például *egyetlen napon az ellenség négy gyalogos-páncélos támadását verte vissza.* Nem sokkal később a hitlerista hadvezetés erőinek jelentős részét Székesfehérvár alá csoportosította át előlünk. *Ir minden zajt, amely az ellenség felől hallható, akkor határozottá válik a kép.* E megfigyelés-sorozatot kiegészítettük a felderítés más adataival, ilyen módon sikerült pontosan meghatároznunk az ellenség erőit és szándékait. *Azonnal kihasználtuk védelmi vonalának meggyöngülését és szakaszos támadásba lendültünk, előrenyomultunk, és visszajog-*

— Amikor az alegység pihenőre vonult, elhatározta, hogy küldöncével a közeli Felsőgallára megy, s beszélget a község lakóival, hisz megtudtuk, hogy *a bányászok a hitleristák kiverése utáni napon már leszálltak az aknákba, s megkezdték a szénfejtést.* Politikai tisztünk alkalmi tolmács közreműködésével sok mindenről szót váltott a bányászokkal. Beszélgetés közben a kintmaradt küldönc egyszer csak benyitott a szobába:

— *Százados elvtárs, a városból erős tűzharc hallható!*

— Gyorsan elbúcsúztak, s az udvaron felpattantak lovaikra. A szürkületben már alig lehetett látni, s a zászlóalj állásai még vagy két kilométerre voltak. Kisebb térre értek, amikor *a százados géppisztolysorozatot hallott.* Visszarántotta a lovát, de már későn, mert az állatot golyó találta, s a tiszt a földre zuhant. Egyik lába a ló alá szorult, a géppisztoly pedig ontotta a sorozatokat. Tarin elérte géppisztolyát, de a fegyver csütörtököt mondott. Tiszti táskájából ekkor elővett két kézigránátot — *a robbanások után elhallgatott a rá tüzelő fegyver.* Ekkor már sikerült kiszabadítania a lábát, s elfutott. Kerítés magasodott elé, de nem tudott felkapaszkodni rá. Amikor megfordult, közvetlen közelében német géppisztolyosokat látott meg.

— *Halt!* — kiáltott rá az egyik hitlerista. De többet nem mondhatott: *a kerítés mögül, Tarin feje fölött egy géppisztolysorozat elhallgattatta. A csoport erre szétszaladt.*

KI VOLT A MEGMENTŐ?

— *Tarin* felnézett, a homályban árnyalak körvonalait ismerte fel. A férfi elkapta Tarin karját, *tisztünket magával húzta a kert mélyébe, onnan pedig egy átjáron át a másik utcára értek. Tarin itt nézte meg megmentőjét:* magas, idősebb, magyar katonaruhás, sovány férfi állt előtte. Tört oroszsággal el-

---

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS ELŐTT

MESTERSÉGÜK AZ ENERGIA

A FŐ TÉMA: GAZDÁLKODÁS, TAKARÉKOSSÁG

A közgyűlésen *Varga István*, az egyesület főtitkára értékeli a szervezet múlt évi tevékenységét. Az egyesületben, az MTESZ többi tagegyesületéhez hasonlóan, *igen fontos munka volt az 1985-ig terjedő időszak cselekvési programjának elkészítése.* Az egyesület rendezvényeinek többségén az energiagazdálkodással, az energiatakarékossággal foglalkoztak. A közgyűlés az egyesületi díjak átadásával zárul majd.

---

rakél

tizennégyen lakunk. A fiam kivételével — tíz éve van nálunk — valamennyien egy brigádba tartozunk. *Elégedett ember vagyok. Szeretem a munkámat, megbecsülnek, nemcsak szóban, kitüntetésekkel is.* Az én családomnál a községben nincs összetartóbb. A feleségem két fiút és egy lányt szült, már négy unoka is ugrál körülöttem, amikor hazamegyek. Péntek estétől hétfő reggelig csak nekik élek. *Aztán útra kelek: visszahív a város.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-745, 340-726

Schulek Frigyes műépítész

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 NOV 19

Százharminc évvel ezelőtt, 1841. november 19-én született Budapesten Schulek Frigyes műépítész, műegyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a magyar eklektikus építészet jelentős egyénisége.

Építészeti akadémiai tanulmányait Bécsben Van der Hüllnél, majd Schmidt Frigyes mesteriskolájában végezte. Hazatérve — 1870-ben — Pesten telepedett le és Steindl Imre irodájában dolgozott. Előbb a Mintarajziskola tanára (1871) lett. 1872-től a Műemlékek Országos Bizottságának építésze, majd 1903-tól 1911-ig a budapesti Műegyetemen a középkori építészet tanára.

Sok magyar középkori építészeti emlék helyreállítása fűződik Schulek nevéhez; így a budavári Mátyás templom átépítése (1873—1896), a jáki templom, a csütörtökhelyi kápolna, a kisszebeni templom, a lőcsei városháza stb. rekonstrukciója. Tervei szerint épült a szegedi református templom (1880—83), az 1903-ban felavatott budai Halászbástya, a budapesti jánoshegyi Erzsébet kilátótorony (1910).

A nemzetközi hírnevű műépítész 1919 szeptemberében Balatonlellén hunyt el.

Véget ért a minősítő verseny Dorogon

A dorogi járási sakk szövetség III—IV. osztályú minősítő versenyt rendezett, melyen a Sárisápi Bányász, az Ebszönybánya és a Tokodi Építők 4—4 főt szerepeltetett. A verseny lebonyolítása svájci rendszerben történt.

A minősítő verseny végeredménye: 1. Németh László (Sárisáp) 8.5 (III. osztályú minősítés), 2. Schrammel Vilmos (Sárisáp) 8.5 (III. o.), 3. Vadasi [illegible] Építők) 8.5 (III.

Schulek Frigyes.

1021

Mozaik a főváros múltjából

A régi Halászváros

A budai Alsó Vásártértől, a hajdan Cserép, majd Fazekas és 1903-tól Szilágyi Dezső tértől délre, a mai Lánchíd táján volt „Duna kikötő"-ig húzódott a múltban a nevezetes halász közösség települése: a Halászváros (die Fischerstadt). Ez a név 1860-ig volt használatos. A mai Halász utca a Fő utcán túl levő terecskével együtt a középkorban Királyi Halásztanya volt, aminek népe nem Buda városához, hanem a fent levő királyi vár udvarbírája alá tartozott. Büszkék is voltak kiváltságos helyzetükre; még az óbudai préposital és a mészároscéhhel is kétszáz évig pereskedtek (1519-ig), míg végül királyi oklevelek biztosították a halászat és a kikötői cölöpverés jogát. A halászok a várvédelemben is jeleskedtek: rájuk volt bízva a Nagyboldogasszony (Mátyás) templomtól keletre eső bástya védelme, amit hősiesen védtek. Azóta is a Halászbástya nevet viseli, Schulek Frigyes remekművű alkotásában is.

A Halászvárosban nemcsak halászok, hanem a külön céhet alkotó halárusok, a füstölt, sózott halakat árusító heringesek és még mészárosok is laktak. Az utóbbiaknak a Budai Jogkönyv külön engedélyt adott a Duna távolabbi részén fogott nagy halak: tokok, vizák, harcsák, pontyok tőkén való kimérésére. Ezért volt a Jégverem utca Duna-parti részén nemcsak a halászcéh haltartó bárkasora, hanem a mészáros céhé is, ahonnan a Duna fölé épített vágóhídról és jégcsúsztatóról könnyűszerrel tudták a hegybe menő jégvermekbe a Duna vastag jégtábláit elvermelni. De idekerültek nemcsak a nagy halak, hanem a mészáros céh akkori levelei szerint a medve, szarvas, vaddisznó, vadkecske, őz, dámvad is, tartósításra. A halászcéh közepes nagyságú halakat árulhatott, egy darabban, fontszámra, felvágatlanul. A királyi jobbágyok apró halakat is árulhattak, de csak kosár- és kocsiderékszámra. A halárusok pedig csak tavi halakkal kereskedhettek. A mai Halász utca és a vele szemben levő tér volt a Halvásártér, ahol állandóan lehetett halat kapni, ami fogyott is hallatlanul. Akkoriban a halászat volt az egyik legjövedelmezőbb mesterség. Emlékét a már említett Halász utca, Ponty utca és a Jégverem utca őrzi.

A nagymúltú Halászváros kor- és várostörténete megérdemelné, hogy történelmi hangulatú terecskéjén az ősi halászmesterség helyi emlékét megfelelő szobor hirdesse.

Királyok fürdője

A mai Rácfürdő szépséges fürdőpalota volt már Zsigmond király korában, oly nagy medencével, hogy úszni lehetett benne. A pompakedvelő és kényelemszerető Hunyadi Mátyás még díszesebben szerelte fel, mert szívesen időzött ebben a fürdőben. „A fürdő a Dunától húsz lépésnyire volt s innen nyugatra a királynak és másoknak kellemes kertjei voltak és ezektől húsz lépésnyire kezdődnek a bájos látványt nyújtó szőlőhegyek" — írja Bonfini, a nagy király történetírója.

Itt van tehát nagyértékű balneológiai kincsünk, amit mi magunk is alig ismerünk: a Rácfürdő nagy medencéje és a 27 méteres sziklaakna, amely ötszáz év dicsőségének és még több viszontagságának beszédes bizonyítéka. Erről azonban nincs egy kis emléktábla sem!

A török időkben nem romlott a fürdő szépsége, sem a forgalma, csak a neve változott: Tabakhane Illidzsi, illetve Kücsükre, vagyis Kicsire. Az ittjárt utazók írják: kénes, savanykás vize nyolc márványmedencét telített meg, ahol mindenki ingyen fürödhetett, ha köténykét és törülközőt hozott magával. E fürdőnek vizét az aranyművesek palackokban hordják el díszтárgyaik fényesítésére, de főképpen a timárok használták vegyi hatása miatt bőrfeldolgozásra". Browne angol utazó ezért írja: „a fürdő ott állott szemben a térrel, ahol a bőrt feldolgozzák." Evlia Cselebi, a kitűnő török tudósító 1662-ben jelenti: „az ujjamon ezüstgyűrű volt, amely az itteni fürdés után aranyszínűvé vált és egy egész évig megtartotta ezt a színét".

R. R. S.

A Borsszemjankó alagutászai

A 70-es években történt. A Várhegy alatti alagút mennyezete egyik napról a másikra átázott, mert rosszul burkolták. A víz nagy cseppekben hullott az arra járók fejére és ruháira. Nagy lett a felháborodás. De hiába. A hatóság az ügyről nem akart tudomást venni. A víz pedig egyre erősebben folyt. A hatóság és a nagyközönség hosszú ideig küzdöttek egymással, azonban megegyezésre jutni nem tudtak. Végül az egészet rendbehozta a Borsszemjankó című vicclap, a következő cikkével:

„A budai alagút veszedelme."

Szakértői jelentés.

Írták: a Borsszemjankó alagutászai.

Az alagútba beszivárgó vizet illetőleg abban a nézetben vagyunk, hogy ott nyilván cseppkő akar képződni, minthogy a kő mindenütt csepeg; e ritka tüneménynek tehát kár volna elejét venni. A víz onnan jő, hogy az illető hely fölött a rendőrfőparancsnoksági palota áll, melynek rossz a vízvezetéke.

Ha meggondoljuk, hogy a londoni Themse-Tunnel csak azért Themse-Tunnel, mert víz van fölötte, nem hibáztatjuk a nevezett palota vízvezetékét sem. Örülhetünk, hogy így könnyű szerivel jutunk Themse-alagúthoz.

Ami a víz ellen alkalmazható szereket illeti, azok a következők:

1. Az egész alagutat ki lehetne bélelni itatós papírral, mely a vizet beszívná, s így az alagút újra kiszáradna. Vagy pedig:

2. A beszivárgás helyére jókora szivacsot lehetne alkalmazni, mely hasonló szolgálatot tenne.

Még jobb rendszabály volna azonban:

3. Minden embernek, aki az alagúton keresztül akar menni, a bejáratnál jegyével együtt egy poharat is kézbesíteni, mellyel útnak indulva, a beszivárgási hely alatt meg kell állnia, s a csurgó alá tartani a poharat, mindaddig, míg újabb vándor nem érkezik, aki a helyet elfoglalván, ő már most tovább mehet, s a túlsó oldal pénztáránál jegyével együtt (ez időben nemcsak híd-, hanem alagútpénz is járta; a szerk.) a poharat is deponálja, melyből előbb a vizet szépen kiitta. Így minden költség nélkül ki lehet szállítani a vizet az alagútból és egyszersmind a közönség is ingyen olthatja szomjúságát.

Kétséget nem szenved, hogy a nyár hevében a rendszabály az alagútat igen látogatottá fogja tenni, úgy, hogy aligha fog akár egy csepp víz is földet érni. Télen pedig a víz úgyis megfagy és hatalmas oszlopalakú jégcsapot fog képezni a beszivárgási hely alatt, mely oszlop az alagút szilárdságát csak növelheti."

E cikk megjelenése után az átjáró mennyezetét gyorsan kijavították . . .

Építőmesterek és kőművesek az 1828. évi összeíráson

Az 1828. évi országos összeírás alkalmával Pest-Budán az alábbi építészeket írták össze: Dankó Gertrud, Buda, Víziváros, építőmester özvegye; Dankó József, Buda, Víziváros, harminc legénnyel; Dütrich József, Pest, Lipótváros, ötven legénnyel; Ekkermann József, Buda, Országút (már nem dolgozik); Hacker Lambert, Pest, Belváros; Mikess Ferenc, Buda, Víziváros, négy legénnyel; Hild Klára, építőmester özvegye, száz legénnyel. Pest, Lipótváros; Hofrichter József, Pest, Belváros, tíz segéddel; Kaszelik Fidél, Pest, Belváros (nem űzi iparát); Kaszelik Ferenc, Pest, Belváros, harminc legénnyel; Kimnach Lajos, Buda, Országút, negyven legénnyel; Kraschütz András, Buda, Krisztinaváros, nyolc legénnyel; Krővich Antal, Óbuda, négy legénnyel; Landherr András, Pest, Lipótváros, ötven legénnyel; Polák Mihály Pest, Belváros, harminc legénnyel; Prein Ignác, Pest, Lipótváros, harminc legénnyel; Voita Ferenc, Buda, Vár, hét legénnyel; Zitterbart Terézia, építőmester özvegye, ötven legénnyel.

Eszerint a reformkori Budán, Pesten, Óbudán tizennyolc építőmester dolgozott; legényeiknek — tehát segédeknek, segédmunkásoknak (sodales) — száma: négyszáznegyvenhárom fő. Aránylag magas szám ez, hiszen ez a Pest-Buda még az 1839-es nagy árvíz előtti „iker-főváros". Az építészek közül nem egynek a nevét — Pollák Mihályét, a Hild s a Zitterbart nevet — művészettörténetünk is megőrizte.

A budavári tűzvész 1723-ban

1966-ban a „Budapest" hasábjain megjelent ugyan egy kitűnő cikk dr. Seenger Ervin tollából az 1723-as budai tűzvészről, mégsem látszik érdektelennek a „Wiennerisches Diarium"-ban a katasztrófáról írott tudósítás közzététele:

„Budáról az a szomorú hír érkezett, hogy húsvét vasárnapján erős szél mellett tűz ütött ki, amely csaknem az egész felsővárost elpusztította. Ó szomorú húsvét, ó ijesztő húsvét. Máskor az egész kereszténységet megörvendezteti, most a legnagyobb szomorúságba döntötte a várost. Du. 1/2 5-kor, mikor a Kálvária hegyremenet a körmenet visszatért a Bécsi kapuhoz, annak közelében Kuhn úr házától a harmadik házban, még nem tudni mi módon, tűz keletkezett, amely az erős szél következtében gyorsan terjedt, átcsapott a várra és 2—3 negyedóra alatt majd itt, majd ott lángolt fel. Eloltani nem lehetett és rövid idő alatt szinte az egész vár lángokban állt. Elpusztult a sok szép épület, a szertár a kastélyban, templomok és kolostorok, a jezsuiták épületei . . . a városház, de az iratokat sikerült megmenteni. 5 órakor volt a legnagyobb kétségbeesés, nem hallatszott más, mint recsegés-ropogás és kiáltozás, mintha az utolsó ítélet következett volna el. Fokozta ezt, hogy a Fehérvári bástyánál levő lőportorony 400 mázsa lőporral a levegőbe repült, a törmelék mindent elborított a környéken, szörnyű detonáció volt és a torony helyén olyan rés támadt, amelyen kényelmesen lehetett ki-be járni. Az egész Vár, Rác- és Víziváros, sőt Pest úgy megrázkódott, hogy a kályhák, ajtók, ablakok és pincék a legtöbb helyen bedőltek. Hogy emberéletben esett-e kár, még nem tudják. A katonai szertár is leégett és itt is elpusztult a felhalmozott felszerelés és felrobbantak a lőszerek, ami által a hegy lábánál a vízivárosban álló katonai élelmezési raktár is veszélyben forgott és a várfal egy darabja beomlott. Elpusztult a lovassági laktanya, a parancsnok háza, a főőrség háza és a Fehérvári kapunál levő őrszoba. Csak a ferencesek, az apácák, a királyi vár és a Szent József-bástyán levő lőporraktár maradt fenn . . ."

Egy további hír a tűzvész utáni állapotokról: „Buda, jún. 12: Leírhatatlan buzgalommal dolgoznak mindenütt a leégett templomok, házak és a lőszertorony robbanása következtében megsérült erődítések újjáépítésén. Naponta számos hajó érkezik mindenfelől, építőanyaggal megrakva."

z. l.

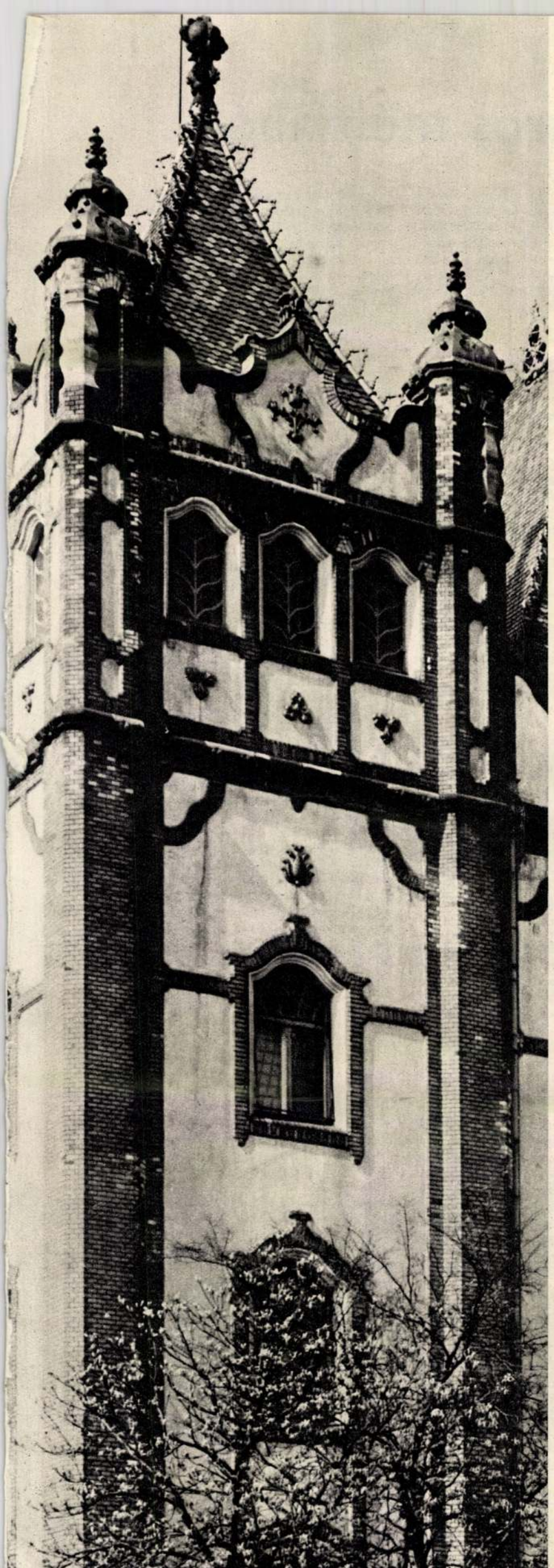

8

Isn
Bu

1971 AUG
BUDAPEST
SZTOFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ULLÖI ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

E havi rej említett pesti épület an.)
fejtésként kérjük a két épület címét. A megfejtéshez mellékeljék az oldalon található számot.

1971. 5. sz. rejtvényünk helyes megfejtése:

1) VI., Deák Ferenc tér 6. sz. alatti gyógyszertár külső portál falán levő dombormű.

2) V., Pesti Barnabás u. 2. sz. alatti volt Péterffy palota, később Kriszt-ház, jelenleg a „100 éves" étterem épülete. (Olvasóink elnézését kérjük a hibás

A megfejtők közül sorshúzással az alábbiak nyertek 50,— Ft-os könyvutalványt:
Daróczy János XI., Dávid F. u. 9., Bruckner László I., Szentháromság u. 5., Damokos Tamás II., Bimbó u. 6., Forgács Istvánné Cegléd, Hollós u. 2., Kósa Antalné XVIII., Bókai Á. u. 18., Gyarmati Paula Pécs, Szt. István tér 13., Morvay Judit XIII., Radnóti u. 4—6., Róna Béláné Nagymaros, Dózsa Gy. u. 15., Vajk Jenőné I., Donáti u. 18., Wagner László XI., Fehérvári út 129.

Csigó László felvételei

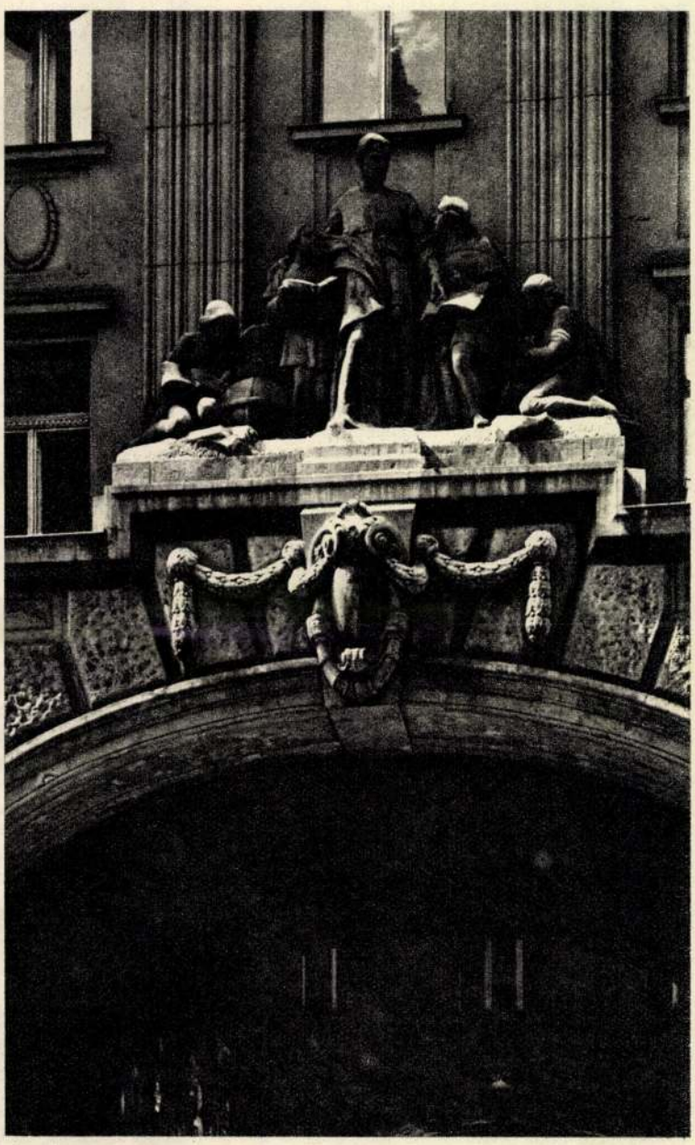

Schulek Frigyes 1021

1972. VII.5. Tv. 22.2o. Ka. /11/

Müemlékvédelem.

- Kedves nézőink! Mai filmünk a magyar szervezett müemlék védelem száz esztendejét mutatja be.
- Két ezer éve római légiók vonultak ezen az úton Savaria felé.
- Római kövekre épitett városfalat a középkori Sopron. Ma a város védi a kétezer éves falakat.
- Márványdomborművek sejtetik Isis templomának egykori szép ségét.
- A földből, a feledésből kiemelve, töredékeiben is értékként őrizzük, amit a mult meghagyott a mának.
- Árpádkori történelmünket. Aba Sámuelt idézi Feldebrő temploma.
- Gizella királyné emlékét egy veszprémi kápolna.
- A bélapátfalvi monostor épitkezését a tatárjárás szakitotta félbe.
- Pusztulás és újjáépités formálta minden müemlékünk mai arculatát.
- Barokk átépités fedte el a győri székesegyház gótikus kápolnájának egykori szépségét.
-Bármelyik évszázad, bármelyik kultura hagyta ránk értékeit gondosan őrizzük a jövő számára. Őrizzük megmaradt emlékeit annak a török uralomnak is, amelynek 150 évéhez annyi müemlékünk pusztulása fűződik.
- Eredeti állapotukba visszaállitani a történeti mult emlékeit, sokan talán ezt várnák a müemlékvédelemtől. Ám a mult

1/1

minden számottevő értékét egyaránt meg kell őrizni. Élmény keltő egységbe foglalva a gőtikát, barokkot, a ma művészeté vel. Eza felfogás csak műemlékvédelmünk száz éves története során vált elfogadott törvénnyé.

- Száz éves fénykép örökiti meg a budavári Mátyás templom ujjúépités elötti állapotát.

- A stileszerü helyreállitás minden átépitést megengedő elmé lete találkozott a kor közvéleményével, minél szebbé varázsolni a multat.

- Schulek Frigyes kivételes épitészi tehetsége, a gotika gaz dag formakincséből, soha nem volt pompával álmodta mega mai Mátyás templomot.

- Pécs ősi székesegyháza is, többszöri átépités után a század vég romantikus szemlélete alapján kapta mai formáját.

- Csak az altemplomi lejáró rekonstrukciója őrizte meg a középkori állapotot. Ám a gondosan elkészitett másolatpk sem adják vissza a kőtárban őrzött eredeti domborművek szépségét.

- A jáki templom helyreállitása műemlékvédelmünk új fejezetét jelenti. elveit Forster Gyula igy fogalmazza:

Nem az a feladat, hogy az épitész az ő tehetségét, az ő fantáziáját a műemlék átalakitása, megújitása körül csillogtassa. Hanem az, hogy a műemlék stiljének alapos ismeretében, az eredeti épitész szellemi művét a legnagyobb tiszteletben tart va iparkodják a műemléket eredeti állapotában megvédeni és fenntartani.

- Amikor Zsámbék földrengés-pusztitotta templomát Möller

István romként őrizte meg és csak a sérült falakat támasztotta alá eltérő anyaggal, Európában is elsőnek alkalmazta ezt a máig érvényes elvet.

- Esztergom várának déli bástyája mögött csak néhány ránk maradt részlet sejtette a gazdag középkort. 1934-ben Gerevich Tibor és Lux Kálmán, gondos régészeti kuttatással tárta fel az Árpád-kori palota törmelékekkel betemetett helyiségeit , majd a régit és az újat világosan elhatároló rekonstrukcióval, élménytkeltő szépségükben állitotta helyre azokat.

- Az esztergomi feltárásokkal egyidőben kerültek napvilágra Mátyás visegrádi palotájának romjai, amelyekt majd négy év századon át boritott a föld és a feledés.

- Végső helyreállitásuk már az elmult 15 év műemlékvédelmének egyik kiemelkedő eredménye. Szerete az országban évszázadok óta pusztuló emlékek várnak megóvásra, helyreállitásra.

- A török időkben rombadőlt vértesszentkereszti kolostor minden követ számba veszi a régészeti kutatás, mielőtt az épitésznek adná át a szót. Ő sem újjá épiteni akarja a romokat, csak kiegészit egy-egy fontosabb részletet.

- Romként konzerváljuk, amit csak alapjaiban őrzött meg az idő. De kibántjuk azt az értéket, amit jószándéku átépitések takartak el.

- Jelentéktelen rétegek alól, középkori falfestészetünk újabb és újabb remekei kerülnek elő.

- Betongerendák tartják Karcsa templomának födémét, nem

hagyva kétséget az eredeti és a megújitott között. Mai mü emlékvédelmünk egyik szigoru elve ez.

- A mult értékeinek szintézise, minde helyreállitás.

- Nemcsak a várakat, templomokat, kastályokat, nem csupán a messze mult emlékeit akarjuk átadni a holnapnak.

- Szentgyörgyhegyi présházakat, kuriákat is, meg a Balaton felvidék egyre fogyatkozó oly kedves szinfoltjait, mint a nemesvámosi csárdát.

- A tihanyi halászházak épp oly megőrzendő emlékei a magyur épitészetnek, mint a sorra eltünő szélmalmai.

- Veszendő népi emlékeink között az utolsó pillanatban kapott védelmet Hollókő régi településének érintetlen magja.

- A simontornyai vár renesszánsz terneiben kulturális központ kap helyet. Történeti és müvészeti értékéhez méltó módon hasznositva a védett épületet.

- Pécs Barbakánján, Siklós helyreállitott várán, am jóleső en pihen meg a szem.

- Kirándulók tizezrei gyönyörködnek a gótikus erkély szépségében. Ez az erkély nemrég született újjá, a vár árkában talált töredékekből.

- A visegrádi Anjou kutat is feltárások során előkerült darabokból rekonstruálták.

- Egy évszázada még kétségbe vonták mindazt, amit kortáts krónikák Mátyás visegrádi palotájának márvány kútjairól irtak.

- Megtalált töredékeik gondosan rekonstruálva idézik egykoru

szépségüket.

- Száz éve még omladozó romként meredt a magasba a Salamon torony.

- Többször megkezdett helyreállitása csak napjainkban fejeződött be.

- Néhány ablaka még Schulek Frigyes romantikus elkpzeléseit őrzi. Helyet kaptak benne mai szemléletünk merészen egyszerü megoldásai is.

- Sok út vezetett egyazon célhoz, megóvni értékeinket, nehogy végleg elvesszenek. A száz évvel ezelött vágyként megfogalmazott gondolat na hazánk történeti multjának történeti értékei felett örködő törvény.

- Száz év elméleti vitái, gyakorlati tapasztalatai segitik müemlékvédelmünket akkor is, amikor egy-egy történelmi értékü épület régi szépségét kell kibontakoztatnia és akkor is, amikor figyelmét egész városrészekre kell kiterjesztenie.

- Eltüntek már a sebek, amelyeket a háboru ütött. Egykori arcát kapta vissza mindaz, amit a pusztulás után még hitelesen lehetett helyreállitani.

- Néhol azonban élesen vetődik fel a kérdés, mi épüljön a helyrehozhatatlanul elpusztult házak helyébe? Megbontják-e a modern épületek, a történelmi környezet harmónikus összképét Erre a kérdésre kerestünk választ itt a Várnegyedben.

- A Szentháromság tér a város egyik legszebb müemléki tere. A Mátyás templommal szemben üres telek éktelenkodik, az Önök véleménye szerint milyenfajta épületet kellene ide emelnünk?

- Hát véleményem szerint feltétlenül

olyat, ami a stilusba beleillik, a vár többi épületeinek a stilusába. Ha modernet is, de úgy hogy valahogy ne legyen nagyon kirivó a többi épület közül, se magasságban, sem stilusában.

- Önnek mi a véleménye?

- Az eddig példák nyomán vagy történelmi stilusban, ha sikerül valami eredeti tervek, vagy városképek, vagy rajzok alapján ugye rekonstruálni, vagy pedig egy olyan modern stilusban amelyik valahogyan beleilleszkedjék a képbe.

- Régi vagy új stilusu épületet látnának itt szivesebben?

- Hát én régit.

- Miért?

- Mert az egész Várnak ilyen hangulata van, ez a régi stilus.

- És magának mi a véleménye?

- Én újat szeretnék, de a régivel kombinálva, általában azok is valósulnak itt meg.

- Itt áll egy üres telek a hátunk mögött, mit gondolnak milyen épületet kellene ide emelni?

- Nekem az a véleményem, hogy feltétlenül valami modern épületet. Mert az, hogy a régieket rekonstruálják, az természetes dolog, de az, hogy egészen, alapjaiban egy régi épületet hozzanak létre, ez nem indokolt szerintem. Hiszen itt a Várban igen jól beilleszkednek ezek az egészen modern épületek, amelyek a régiek közé nagyon szépen és nagyon tehetségesen vannak megtervezve.

- Az Ön véleménye szerint ez a két ház megfelel ennek a

követelményeink?

- Szerintem nagyon megfelel,nagyon szép és nagyon ügyesen hozták össze a környezettel és ez teljesen megfelel a vár stilusának.

- A Disz térre összefutó történelmi utcasorokat, egy hangsú lyozottan modern felfogásu épület zárja le. Illik ide ez az épület?

- Hát szerintem nem, töri a térnek a hangulatát és az összhangját.

- Milyen épületet látna itt szivesebben?

- A régi stilusnak megfelelő és a régi tér hangulatához illő.

- n megmondanám. Nekem pl. a tető kialakitás és maguk az ablakok is, azzal, hogy beilleszkedik az egész térbe, nekem tetszik és mégis egy változatosságot nyujt és hangsúlyozza azt, hogy ez nem egy utánzat, vagy egy régi épület, hanem egy teljesen modern és most épült épület, de mégis próbál beilleszkedni a régi környezetbe.

- Hát nekem teljesen más a véleményem erről. Éppen ez a ház nem illeszkedik bele a Vár hangulatába, én zavarónak érzem az balak megoldást és az alatta lévő vendéglőnek a külső megoldása, az nem tetszik.

- Habár én fiatal vagyok és nekem kellene hogy tessék ez az épület, de nem tetszik.

- Mégis régit képzrl ide szivesebben.

- Igen sokkal szivesebben látnék itt egy régit.

- Na igen de melyik régit?

-

Azt a mulszázadbeli palotát, amelyet telekspekulációs okok ból a harmincas években lebontottak, vagy a helyére épitett ötemeletes bérházat. Atörténelem során minden kor épitésze te a multból örökölt keretek között is a maga nyelvén szó lalt meg. A modern épitészet megjelenését a történelmi környe zetben maga a történelmi fejlődés hozta magával. A müemlék védelem és az épitészet tartozik önmagának azzal, hogy az elpusztitott értkek helyébe semmi mást ne adjon mint a sa ját épitészetét.

Ennek a gondolatnak a realizálása nemcsak nálunk, de europa- szerte éles vitákat váltott ki. Éppen az elmult napokban mintegy 50 ország szakembereinek részvételével itt Budapes ten vitatta meg a modern épitészet és történelmi környezet kapcsolatát az UNESCO müemléki szervezete az ICONOS.

Ennek vezetőit kétük most kameránk elé.

- Megkérem dr. Trencséni Dezsőt, az ICONOS Magyar Nemzeti Bizottságának elnökét, hogy mutassa be mai beszélgetésünk résztvevőit:

- Piero Bazola professzor, az olasz müemlékvédelemnek egyik vezető egyénisége.

- Lemaire professzor Nieuwe-ből, a belga épitészet törté net és müemlékvédelemnek az egyik vezetője

és végül Stanislaw Lorenz professzor, a varsói Nemzeti Mú zeumnak a főigazgatója.

- Horner Miklós épitészmérnök, a Müemléki Felügyelőség Tervezési osztályának vezetője. Ő volt a kollokviumnak a fő előadója, ő fgolalta össze a nemzetközi közvéleményben kialakult elveket és ő fogja a végső rezümét is leszürni.

- ..... tól az ~~IKINOS~~ ICONOS elnökétől először is a kongresszus céljáról érdeklődünk.

- Az ICONOS harmadik kongresszusának a céljla elsősorban az volt, hogy az összes tagok részvételével ellenőrizzük azt az útat, amelyet szervezetünk eddig megtett és kijelöl je azt, amit ajövőben követnie kell. Ez volt a közgyülés célja. Ezen túlmenően egy kollokvium szervezésével is el akartuk mélyiteni és hatékonyabbá tenni ezt a találkozót. A kollokvium témája, a modern épitészet beilleszkedése a történelmi környezetbe. Másrészt profitálni is akartunk abból, hogy Budapesten gyültünk össze, egy olyan városban, ahol ezt példás módon oldották meg.

- Nemzetközi tapasztalatok szerint, hogyan illeszkedhet be a modern épitészet a történelmi környezetbe?

- Erre nincs kialakult nemzetközi módszer. Éppen azt az útat keressük, ahogyan ez megvalósitható. U$_r$banisztikusok, szociológusok együtt kutatják az ember és a környezet prob lémáit. Hogy a beilleszkedés megfelelő módját megtaláljuk, szükséges, hogy a kulturális örökség fontosságát felismer jük. Ez az örökség nemcsak a mult üzenete számunkra, hanem lirai elemeket is tartlmaz, melyek a modern ember számára szükségősek.

- Az iparosodás kissé lélektelen, semleges, egyforma élet módot diktál számunkra és ez a tény sokkal érzékenyebbé tesz bennünket a mult örökségének befogadására. E$_z$ a jövő szempontjából is igen fontos számunkra.

- Véleménye szerint a történelmi emlékek védelme azt jelenti-e, hogy a műemlékeket eredeti állapotukban kell megőrizni?
- Pontosan erről, erről a gondolatról vitatkoztunk. Néhány évvel ezelőtt még általánosan elfogadtuk azt a gondolatot, hogy egyszerűen csak megőrizzük a műemlékek strukturáját eredeti állapotukban. Ma már ezt az álláspontot túlhaladtuk és eljutottunk odáig, hogy a műemlék használjon az embernek, a holnap emberének. Tehát nemcsak azt akarjuk feltárni, hogy milyen is volt az a műemlék, de új életet lehelve a régi kövekbe, megpróbáljuk használhatóvá tenni a ma és a holnap embere számára is. Ez a műemlékvédelem új szemlélete, beleilleszkedni a mai életbe anélkül, hogy a műemlék történelmi, lirikus üzenetét elkendőznénk.
- Köszönöm Lazzola úr.
- Lemaire úr a louvaini egyetem professzora.
- Miért éppen Budapesten tartották ezt kollokviumot?
- Két ok vezetett arra, hogy Budapestet válasszuk a kollokvium színhelyéül. Az első az, hogy a magyar műemlékvédelem most ünnepli fennállásának 100 éves jubileumát. Olyan fontos esemény ez, hogy jelentőségét európai szemppontból is hangsúlyozni kellett, éppen azoknak a jelenlétével, akik szerte a világon a műemlékek megőrzésével, védelmével foglalkoznak. Ez az első ok. A második az, hogy már régóta szándékunkban állt tanulmányozni a mai építészet és a történelmi környezet viszonyát. Ez az egyik legnagyobb probléma, mellyel napjaink építészete, urbanizmusa találkozik. Mindezideig ugyanis ezeket a kérdéseket egymással szembe állítva, kaotikusan

koncepció nélkül próbálták megoldani. Nem is tudom, hogy miért. A második világháboru után két koncepció állt szem ben egymással.

- Mi ez a két koncepció?

- Az egyik, hogy a mienlékeket mintegy múzeumi tökéletessé gükben őrizzük meg. A másik pedig az emberi környezetet a mai technika, a mai szükségletek szempontjából értékelte. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez a szembeállitás mester séges és féreértésből származik. Ahogy az ember által kia lakított környezetben régen is meg volt a kontinuitás, a mai élet is már egy már megépitett, megalkotott környezetben zajlikés fejlődik. Ebben kell megtalálnunk a harmóniát, a mult, a jelen és a jövő között. Tökéletes, teljes értékü környezetet kell kialakitanunk az ember, a ma és a holnap embere számára. A ma embere még azzal az előnnyel is rendel kezik a tegnapéval szemben, hogy gyorsabban fejlődik a tech nika és az elmélet.

A problémna megoldására pontosan Magyarországon találjuk a legsikeresebb kisérleteket. Mivel már kezdettől fogva összehangolták törekvéseiket, nem úgy mint számos más ország ban, ahol egyéni, elszigetelt, vagy ötletszerü kezdeményező sek voltak. Nos, hogy a különböző lehetséges megoldásokról beszéljek, Magyarországon kivételes eredményeket értek el, különösen Budapesten. Ez az Önök országának büszkeségére szolgál. Nagy tanulság ez a kongresszus összes résztvevője mintegy 50 ország képviselője számára, akik saját hazájuk ban hasznositják majd az itt szerzett tapasztalatokat.

- Stanisslaw Lorenz úrtól, az ICOMOS Konzultativ Bizottságá nak elnökétől, a lengyel müemlékvédelemről kértünk tájékozta tást.

- Rendkivüli módon érdekeltek vagyunk a müemléki helyreállitás összes kérdésében. Akárcsak Önöknél nálunk Lengyelországban is, különösen Varsóban, a háboru súlyos pusztitásaival kellett szembenéznünk. Varsó városának a lelkét kellett visszaadnunk, hogy a jól ismert történelmi levegőt is visszaadjuk. Az Önök országában járva rendkivül érdekes volt számunkra, hogy múzeumokat helyeznek el számos müemlékükben. Kitünő példa erre a Várban lévő történelmi múzeum. De más példákat is láttunk szerte az országban.

-Az előbbiekben kedves vendégeink már röviden vázolták ezt a problémát, amiről a Budapesten lezajló kollokvium tárgyal. A magam részéről ehhez néhány gondolatot szeretnék hozzáfüzni, gondolom a magyar közönséget részletesebben is érdekli az a probléma, amelyről ma a világ müemléki szakemberei tárgyal nak. A mai épitészet kapcsolata a történelmi környezetben sokkal tágabb kérdés annál számunkra, mintahogy ezt általá ban értelmezik. Nemcsak arról van szó tehát, hogy szabad-e történelmi házat épiteni történelmi környzetben, hanem arról is, hogy ami a helyc történelmi ~~környezetben~~ müemlékeknek a mai ember életében. A mi felfogásunk szerint a müemlékek az emberi környezet értékes részei, az emberi kultura produktu mai, amelyekben kifejeződik az emberi környezet alakitó kész sége évszázadok alkotótevékenysége, de ugyanakkor ez a kör nyezet vissza is hat

a kor emberére. Éppen ezért véleményünk szerint a műemlékek nem múzeumi tárgyak, amelyeket elszigetelve kell megőrizni, hanem a mindennapi életnek és az ember állandóan fejlődő környezetének szervrs részévé kell tenni azokat. Megőrzésük, fenntartásuk csak ezen az úton képzelhető el. Ahogy egyre rohamosabban fejlődő városok nem képesek holt múzeumi tárgyak nagy számát megőrizni és befogadni. Tehát ha meg akarjuk azokat menteni a jövő generációk számára csak egy módon lehet séges, ha új élettel tültjük meg azokat.

-o-o-o-o-

Schulek Frigyes élete (1841-1919). 3. folytatás (vége).
P. Szabó Ernő: Versek. Rejtett kincsek.

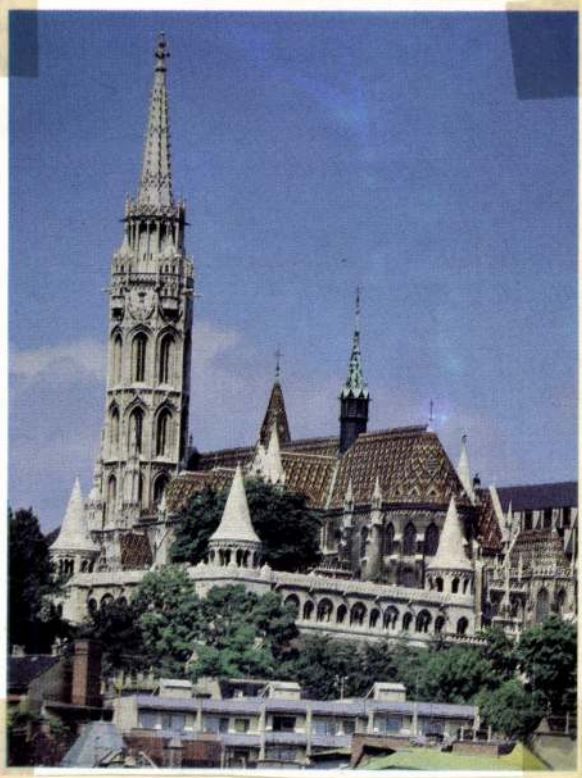

Budapest folyóirat,
1988., 5., 24-old.

Schulek Frigyes, építész (1841–1919). 2) Folytatás.
P. Szabó Éva: Kövek. Rejtett kincsek.

Közben, úgy tűnik, általában rejtve maradnak a látogatók előtt azok a kincsek, amelyek valóban a 13-14. századot idézik, a sérültenkiegészítve is szép kövek, amelyek egykor gazdag színvilágukkal is magukra vonták a figyelmet: az oszlopok, zárókövek, a Mária-kapu timpanonjának maradványai. A kövek, amelyek elmúlt korok emberének hiedelmeiről, vallásos képzeleteiről és a pogány hagyományokról beszélnek, amelyek lefordítják a kép nyelvére a Szentírás szövegét, olykor azonban mintha „csak" az alkotó fantáziájáról, játékos kedvéről, humoráról árulkodnának.

Így állt elő az a helyzet, hogy a templom látogatói valóban a magyar történelem jeles eseményeinek színhelyén állnak, de nem a középkori építőművészet nagyszerűségét csodálják, hanem azt a teljesítményt, amelyet Schulek Frigyes és munkatársai nyújtottak a múlt század végén. Az atmoszféra mintegy sejteti a középkor felé visszavezető utakat, ennek az útnak a végén azonban mintha kevés valóban megragadható részlet várná a képzeletet.

A turistacsoportok belépnek, az idegenvezetők általában felsorolják a történelmi eseményeket, évszámokat, megmutatják — olykor magyar népművészeti motívumokként — a néhány évtizedes falfestményeket.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 27-old.

Schulek Frigyes, építész (1841–1919). 1.) Folytatás
T. Szabó Erno: Kövek. Rejtett kincsek.

Gazdagon hímzett miseruhák, ötvöstárgyak szerepelnek abban az 1626-os leltárban, amely a budai Nagyboldogasszony-templomból származó, a pozsonyi káptalanhoz került kincseket veszi lajstromba. Az egyházi felszereléseket Mária királyné vitte magával a mohácsi csatavesztés után. A templom szárnyas oltárai legkésőbb akkor pusztulhattak el, amikor a törökök 1541-ben végképp elfoglalták Budát, s az épületet mecsetté alakították át.

Megsemmisült a berendezés, eltűntek a falfestmények, összetörték a kőfaragványokat, de legalábbis szétzúzták az emberalakok arcát. A középkori templomból szinte csak a falak maradtak meg, hogy a következő évszázadokban a barokk átépítés, majd az 1874-96 között elvégzett rekonstrukció miatt tovább fogyjanak a valóban eredeti részletek. A *Schulek Frigyes* vezetésével végzett műemléki helyreállítás — Storno Ferenc pannonhalmai vagy Steindl Imre kassai tevékenységéhez hasonlóan — éppen a középkori állapotok megmutatása érdekében eszközölt ma már helytelennek minősített változtatásokat. Középkori, de a ,,képbe nem illő'' részletek tűntek el, sosem volt formákat hoztak létre. Jellemző, hogy például a hiteles berendezés érdekében, a többi között, idehozták a középkori Szent Márton-oltárt, a Zólyom és Besztercebánya közötti Cserényből, a falusi templom pedig cserébe ,,egy jeles művész által festendő Mária-képet'' kapott.

Budapest Folyóirat, 1998, 5., 26-old.

Schulek Frigyes, építész (1841-1919).
Guba Zoltán: Süllyed a Vámegyed?

2.) Folytatás,

Budapest folyóirat, 1988. 4., 17-old.

nészetes, karsztos terület, jóllehet a megosztozó néhány intézmény küszködik

szabadságjogokat. A csehszlovák polgári demokrácia ezáltal meglehetősen konzervatív jelleget öltött. Az 1933 őszén elfogadott rendkívüli törvények felhatalmazták a kormányt arra, hogy *a parlament megkérdezése nélkül* is betiltsa a politikai pártok működését.

SZÉTHULLIK EGY POLGÁRI DEMOKRÁCIA

Az 1935. évi parlamenti és elnökválasztás volt az újabb politikai erőpróba. A májusi parlamenti választások nagy feltűnést keltő eredménye az volt, hogy a *Szudétanémet Párt* a szavazatok 15,2 százalékát megszerezve — a többi tizenöt pártot megelőzve — Csehszlovákia legerősebb pártjaként került ki a választásokból. 1935 decemberében a 85 éves Masaryk elnök bejelentette távozási szándékát. Utódjául Eduard *Benešt*, legközvetlenebb munkatársát, a köztársaság állandó külügyminiszterét jelölte. Az elnökválasztások a kommunistáktól is támogatott baloldal győzelmét hozták.

Mindez átmenetileg jótékonyan hatott a politikai viszonyok stabilizálására. A Szudétanémet Párt a kormány szigorú óvóintézkedései és a párton belül kirobbant harcok miatt veszített ütőerejéből. De külföldi, angol, osztrák és főként berlini segítséggel hamarosan kilábalt ebből a válságból: 1938-ban már *„a német nemzethez és német világnézethez való szabad csatlakozást"* követelte.

1938 tavaszától Hitler is egyre hevesebben támadta Cseszlovákiát. A csehszlovák kormány minden erőfeszítése hiábavalónak bizonyult, és szeptember 19-én — *„Európa közös érdeké"*-re hivatkozva — Anglia és Franciaország is *a német többség lakta területek átengedését* javasolta a tőlük segítséget kérő csehszlovák kormánynak. Így Csehszlovákia 41 098 km²-nyi területet (területének majdnem egyharmadát) és több mint ötmillió lakost (köztük egymilliónál több csehet és szlovákot) volt kénytelen átengedni Németországnak, Lengyelországnak és Magyarországnak.

Az első Csehszlovák Köztársaság széthullásának a szlovák és a kárpát-ukrán autonómia elfogadása volt a következő állomása. Az immár *Cseh—Szlovák Köztársaság* néven szereplő állam a belső fasizálódás és a német nyomás együttes hatására 1939 márciusában végérvényesen felbomlott: Csehország *Cseh—Morva Protektorátus* néven a Harmadik Birodalom része lett, *Szlovákia* pedig német áldással és segítséggel „önálló" állammá nyilvánította ki magát.

A későbbiekről sorozatunk befejelző cikkében — a Románia és Jugoszlávia két világháború közötti történetét bemutató írások megjelenése után — *31. számunkban* szólunk majd.

Szarka László

KÉRDEZZ – FELELEK!

Mikor épült a János-hegyi kilátó? — kérdezi Kósa Rozália budapesti olvasónk. Meddig lehetett ellátni a János-hegyi kilátóból? — kérdezi Füstös Fekete János kecskeméti olvasónk.

A kérdésekre dr. Zách Alfréd meteorológus, szerkesztőbizottságunk tagja válaszol:

Az a gondolat, hogy fővárosunk egyik legmagasabb pontján a tengerszint fölötti 529 m-es magasságon kilátó épüljön, 1902-ben vetődött fel. Először egy fatornyot építettek ott, majd 1908-ban megkezdték a kőből épített kilátó építését, s az két és fél év alatt el is készült. (Mostani felújítása ennél tovább tartott!) Az Erzsébet királynéról elnevezett 26 m-es kilátót *1910. szeptember 8-án* ünnepélyes keretek között avatták fel. A *Schulek Frigyes* építészmester által tervezett kilátó az akkori Európának talán a legszebb ilyen jellegű építménye volt. A toronyban kapott helyet *Strobl* Alajosnak Erzsébet királynéról carrarai márványból készített mellszobra. Érdekességként említjük meg, hogy a torony mellett egy meteorológiai állomást is létesítettek, s azt a kilátó akkori toronyőre, *Sebők* Sándor kezelte.

A kilátóból tiszta időben a Velencei-hegység, a Bakony, a Mátra és a Bükk, sőt olykor még a légvonalban 220 km-re lévő Magas-Tátra csúcsai is láthatók voltak. Egy régi feljegyzésben olvashatjuk, hogy *„a Buda melletti Szent János-hegy tetejéről nyári zivatar után a pozsonyi vár jól látható"*. Innen ered, hogy akkoriban a János-hegyet *Pozsonyi-hegynek* is nevezték. Erről tanúskodik egyebek közt a vendéglősnek, Kozár Mihálynak a cégbélyegzője. Ezen olvasható: *Pozsonyihegy (Jánoshegy)*. A régi térképeken is ez a név szerepelt. Miért láthatott el az ember ilyen messzire akkoriban? A dolog a fényelhajlás jelenségének, vagyis a *délibábnak* volt köszönhető. A pozsonyi vár képe ugyanis *fejjel lefelé* jelent meg a látóhatáron! E légköri tünemény nélkül a János-hegynek legalább 1500 m-rel magasabbnak kellene lennie ahhoz, hogy ilyen messzire elláthassunk róla. A délibábos kép megjelenésére ma már semmi remény sincsen, mert a légkör túlságosan be van szennyeződve, s a mezőgazdaságban is nagyarányú átalakulás ment végbe. Ma már a debreceni nagytemplom tornyából sem láthatók a távoli világosvári hegyek, s a párizsi Eiffel-toronyból sem látni azokat a messzi tárgyakat, amelyek a megépítésekor még tisztán láthatók voltak.

A hőmérőház mellett Kozár Mihály vendéglős és Sebők Sándor toronyőr

A jelenleg üzemelő óceánjáró hajók közül melyik a legnagyobb, s építenek-e még ilyeneket vagy hasonlókat? — kérdezi Váradi Jenő pécsi olvasónk.

Dr. Benedek Zoltán egyetemi docens, a BME Járműgépészeti Intézet munkatársa válaszol.

Nagyméretű tengeri hajókat ma is építenek. Elsősorban üdülési célokra használják őket. (Különösen a híres kikötővárosokat érintő körutazások népszerűek.) A két legutóbb épült tengeri személyhajó adatai a következők: A *Royal Princess* 1983-ban Finnországban épült, amerikai rendelésre. Hossza 231 m, szélessége 29 m, vízkiszorítása 25 000 m³, motorteljesítménye 30 000 kW, sebessége 22 csomó (41 km/h). Az összes zárt hajótér térfogata 127 000 m³, s nyolc szinten 1200 utasnak az elhelyezésére alkalmas. A másik a *Holiday* nevű 1985-ben Dániában épült, szintén amerikai rendelésre. Hossza 222 m, szélessége 28 m; motorteljesítménye 23 500 kW, űrtartalma 131 000 m³, s 1794 utast szállít hét szinten.

Az eddigi legnagyobb személyhajó a *Queen Elisabeth* volt. Ez 2400 utast és 1200 főnyi személyzetet szállított. A hajó hossza 314 m volt. Jelenleg a leghosszabb tengeri hajó a *Norway* nevű, a volt *France;* ennek a hossza 315 m.

Élet és Tudomány, 1986.25
SCHULEK FRIGYES

Az utca népe keserűen és félelemmel fogadta az országot 1939-ben megszálló német fasiszta csapatokat

legfőbb elvének, függetlenül attól, hogy arról rövid időn belül kiderült: ezzel Közép-Európában fölöttébb sok okot kínált a feszültségek újratermelődésére. Míg Masaryk különféle meggondolásokból és több-kevesebb meggyőződéssel néhány alkalommal határkiigazításokat is kilátásba helyezett, Beneš külügyminiszter minden nyilatkozatával, minden lépésével a békeszerződésekben rögzített rendezés sérthetetlenségét hirdette.

A csehszlovák külpolitika ehhez kezdettől fogva igyekezett megbízható szövetségi rendszert kiépíteni. A lehetséges partnerekkel kapcsolatban azonban két súlyos gondjuk támadt. A nyugat-európai szövetségesekről hamarosan bebizonyosodott, hogy sem gazdasági, sem pedig politikai támogatásukkal nem tudtak hatékony védelmet biztosítani a gazdasági súlyát tekintve akár kelet-európai vezérszerepre is méltó csehszlovák államnak. Az átmeneti osztrák barátság kivételével sem Magyarországgal, sem Lengyelországgal nem volt jónak nevezhető a szomszédos kisebb államokhoz fűződő viszonya. A magyarok, illetőleg a Habsburgok revíziós törekvéseinek ellenszereként létrejött *csehszlovák—jugoszláv—román kisantant* szövetségi rendszere pedig — különösképpen a harmincas évek előre vetülő sötét árnyaival szemben — teljesen hatástalannak bizonyult. Hiszen a húszas évek második felétől kezdve mind *Románia*, mind pedig *Jugoszlávia* elsősorban gazdasági gondjainak a leküzdésére törekedett — ezt hathatós nagyhatalmi gazdasági támogatás nélkül egyikük sem volt képes véghezvinni, ám ilyen szerepre csak Németország volt megnyerhető. Márpedig Csehszlovákiának éppen az erőszakos, támadó német tervek elleni védekezéshez lett volna szüksége megbízható szövetségesekre.

Kétféle megoldás kínálkozott: vagy közvetlen tárgyalásokba bocsátkozni *Hitlerrel — Beneš* és *Hodža* meg is próbálkozott ezzel, de sikertelenül —, vagy pedig a kelet felé irányuló német hódítás megakadályozásában közvetlenül érdekelt *Szovjetunió*val szövetkezni... Ez utóbbi látszott a kedvezőbb és megbízhatóbb megoldásnak, de ez a két világháború közti időszakban minden esetben elkeseredett belpolitikai kötélhúzással járt. 1935-ben mégis megkötötték a *csehszlovák—szovjet szövetségi szerződést*. Ezután a konzervatív nyugat-európai sajtóban a „szovjet érdekszférába felajánlkozó" Csehszlovákiával szemben a bizalmatlanság jelei mutatkoztak. Ott pedig a régebben osztatlan *angol* rokonszenv helyébe a Németországgal való *megbékélés* hangoztatása, illetőleg az ahhoz szükséges engedmények kapcsán Csehszlovákia *kisebbségei* kerültek szóba.

A polgári demokratikus köztársaság kormánykörei a németországi fasiszta fordulat után — a nyugat-európai mintához igazodva — szemmel láthatóan azzal próbálták megelőzni a fasiszta hatalomátvételt, hogy *korlátozták a demokratikus*

NEVEZETES TÖRTÉNELMI PILLANATOK

1918. okt. 28.: a Cseh Nemzeti Bizottság kikiáltja a Csehszlovák Köztársaságot;
okt. 30.: a Szlovák Nemzeti Tanács kimondja Szlovákia és a cseh országrészek egyesülését;
1919. jún. 16—júl. 7.: a Szlovák Tanácsköztársaság;
1920. dec. 9—16.: általános politikai sztrájk a baloldali szociáldemokrácia felhívására;
1926.: polgári kormány („úri koalíció") a német polgári pártok képviselőinek részvételével;
1932 tavasza: az északnyugat-csehországi bányászok tömegsztrájkja;
1935. máj. 19.: antifasiszta siker a választásokon (de a fasiszta Szudétanémet Párt megszerzi a német szavazatok többségét);
1936. ápr. 11—14.: a CSKP VII. kongresszusa a népfrontpolitikáról;
1938. szept. 29—30.: a nyugati hatalmak Münchenben kiszolgáltatják Csehszlovákiát a német fasizmusnak;
okt. 1—10.: német csapatok szállják meg a határvidéket;
1939. márc. 14.: kikiáltják az „önálló" szlovák államot;
márc. 15.: a Wehrmacht megszállja a cseh területeket.

(A Világtörténelmi Kisenciklopédia alapján)

nyabb területeken is a jég vette át. Alig tízezer éve annak, hogy a változó kiterjedésű jégtakaró legutóbb visszahúzódott. A jégáraktól alaposan legyalult Skandináv-félszigetre is visszaköltözött lassan az élet. A hűvös leheletű fenyőelegyes lombos erdők, üde zöld tőzegmohalápok, csarabos fenyérek lila virágszőnyege közül azonban még sok helyen előbukkan az a gazdag geológiai formakincs, amely a jégnek köszönheti létét. Annak a sok száz méter vastag jégpáncélnak, amely lágyan ívelő lankákká simította a kemény gránitszirteket, s olyan formákat faragott belőle, amelyek számos modern szobrásznak is becsületére válnának.

A csigatempóban csúszó lomha gleccserekről az első pillanatra azt gondolnánk, hogy nem sok kárt tehetnek a kőzetben. Ám a vastag jégtömegnek a kőzetaljzattal érintkező, súrlódó felszíne soha sincs nyugalomban, és félelmetes erők feszülnek ott egymásnak. A jégár legmélyebb rétegeiben a roppant súly nyomása képlékennyé teszi a jeget, s a szilárd folyam ezen a rétegen mozog lassan lefelé. A völgyek faláról leszakított, és eleinte a felszínen utazó sziklák idővel lejutnak a jégár talpáig. A mindenféle méretű kövekből álló durva törmelék, a *fenékmoréna* az a gigászi szobrászvéső, amely a jéggel együtt haladva vájja, koptatja, pusztítja maga alatt a kőzetet. A jégár azzal a kőzetliszttel csiszolja simára a kiformált felszínt, amelyet maga őrölt a sziklákból. A holdbéli sivárságú vörös sziklavidék egyhangúságát szürke-fekete sávos átalakult kőzetbetétek törik meg *(1. kép)*.

A jégbe fagyott kőtömbök néhol hosszú, egyenes rovátkákat is húznak a gleccserfenékben. Ha a jég eltakarodása után az alapkőzet elég keménynek bizonyul ahhoz, hogy tartósan ellenálljon a szabad ég alatt reá váró újabb pusztító erőknek, akkor ezek a *gleccserkarcok* sokáig megmaradnak. Az erózió egyébként is nem ritkán inkább szélesíti és mélyíti e jégkarcokat, mintsem hogy eltüntetné őket. Jól láthatók ezek például a smögeni gránitsziklákon is.

Előfordul, hogy a finomabb anyagú morénába nagyobb kőtömb ágyazódik, amelyet a jégár képtelen továbbhurcolni, csupán körbe-körbe forgatja azt. Néhány millió fordulat — ki tudja, hány ezer év —, s elkészül az újabb „alkotás", egy szabályos kör alakú mélyedés, a *gleccsermalom (2. kép)*. Bizonyos kutatók szerint ezeket az üstöket az olvadáskor szédítő sebességgel örvénylő víz is kivájhatta, mint ahogyan a folyóvíz munkája nyomán is képződnek mederüstök.

A fagyott víz roppant súlya alatt a kőzet felszíne megrepedezik, s ezeken a helyeken a jég sarló vagy tál alakú „horpadásokat" mélyít *(3. kép)*. Talán a jégár nyomására fakadó vizek is segítettek abban, hogy a mozgó jégtömeg hosszú barázdákkal jelölje útját *(4. kép)*. Ahol valami akadály került elő, ott a barázdák szívesen elhajlottak. De még akadályra sincs okvetlenül szükség ehhez, hiszen a jégárakat is ugyanaz a mechanizmus készteti kanyargásra, amely a folyókat: a folyókanyarulatok külső sodrott partjai meredekek, a belsők pedig lankásak.

A hajdani „szobrászmester" — a jég — visszavonulása óta a fagy csak afféle inasmunkát végez. Mégis meg kell hagyni, hogy a repedésekben, hasadékokban megfagyó víz időről időre óriási erővel feszíti a sziklákat, s ennek még a legkeményebb kristályos kőzetek sem tudnak ellenállni. Ám a fagy „ízlése" eltér a jégárakétól: éles peremű síkokkal határolt fagyformákat hagy maga mögött *(5. kép)*, melyek elütnek a gleccser formálta hullámos felületektől.

A jégkorszak óta a terhétől megszabadult szárazföld folytonosan és gyors ütemben emelkedik. Emiatt a mindenkori tenger partján nyomot hagy az örökös hullámverés is. Ám a vörös gránitsziklába merevült, lágyan ívelő domborulatok mégiscsak a jégnek köszönhetik formáikat.

Lóczy Dénes

Kép: **Szollát György**

Deáki ősi egyháza

A Mátyusföldön — vagy Mátyus földén — Pozsony felé utaztában az ember, midőn a Vág-parti Vágsellyére érkezik, az állomástól mintegy 3 kilométernyire egy nagy, kéttornyú templomot lát kiemelkedni a Csallóköz irányában húzódó síkságból. A magyar népességű ezeréves Deáki községnek Árpád-kori bencés temploma, a történelmi Magyarország román kori építészetének egyik remeke az. — A szerk.

A mai *Deáki* (Diakovce) község ősi neve — akkor még *Wag* (Vág) alakban — először az 1002-ben Szent István király által kiadott, a pannonhalmi apátság kiváltságleveleként ismert oklevélnek birtok- és jószágadományozó függelékében fordul elő. Még ezen a néven erősítette meg Szent László király is — 1086 táján — a pannonhalmi bencések ottani javait, mondván, hogy az apátságnak ott „jó gyümölcsöskertje, két tava és erdeje" is vagyon. Mint *Györffy* György írja István királyról szóló nagy monográfiájában, még Szent István idejében „adta a pannonhalmi apátságnak egy *Sala* nevű úr is Vág menti uradalmát" (a *Sala* a *Salamon* magyar becéző alakja), tehát a Szent Benedek-rend tagjai már ekkor megjelentek Deákiban. Ezért érthető,

SCHULEK Frigyes Élet és Tud. 1988 52.sz

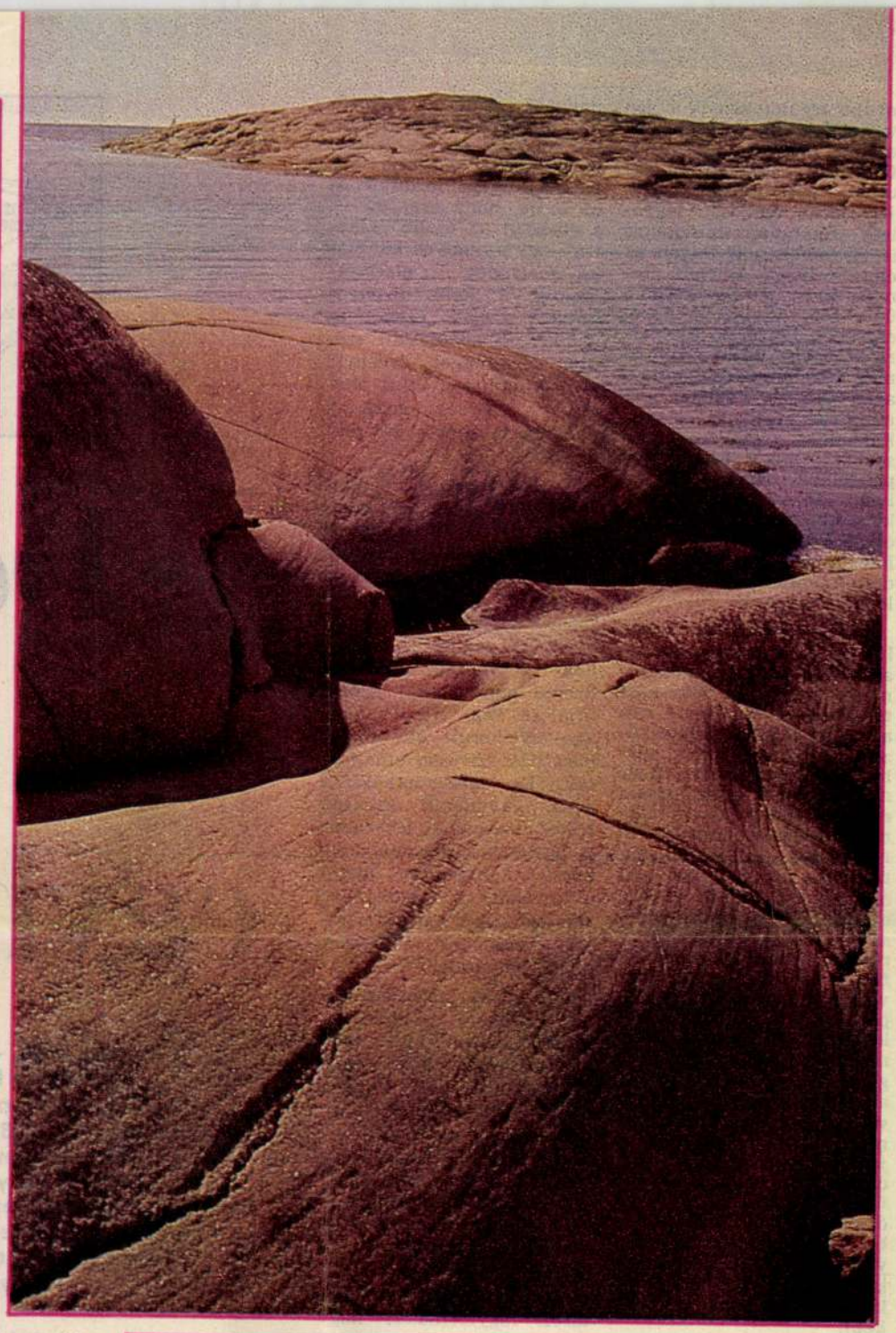

4

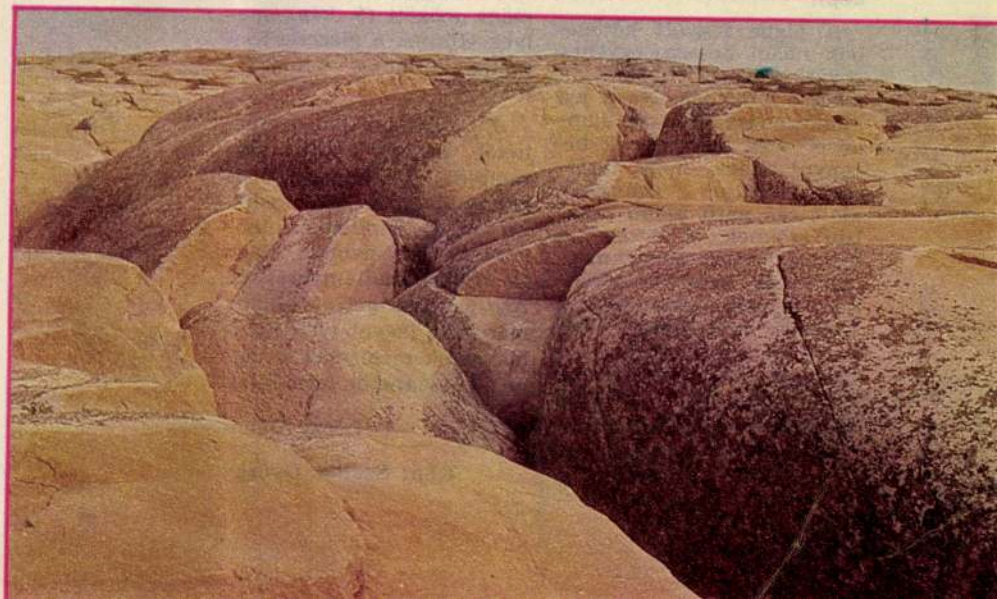

5

István király
az Intelmeit mondja fiának,
Imre hercegnek

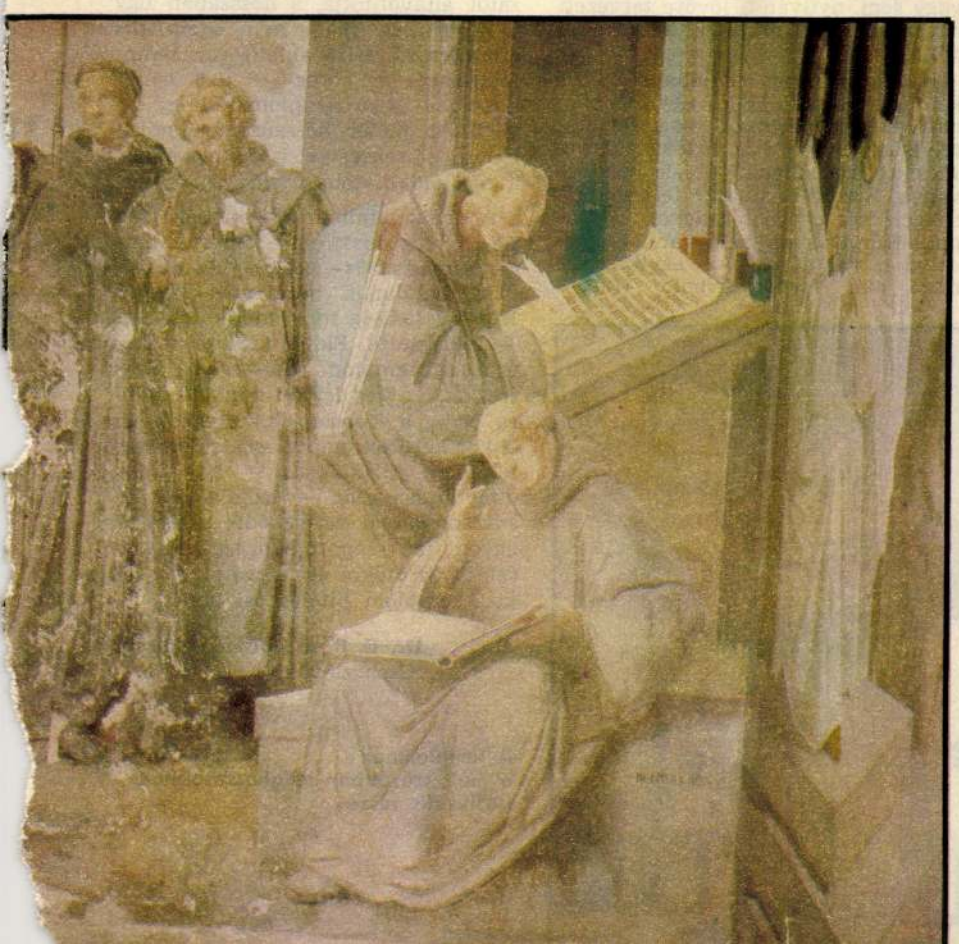

A bencés szerzetes
a Halotti Beszédet
és Könyörgést írja
– 1228-tól 1241-ig
Deákin használták
az ezt magában foglaló
szertartáskönyvet

(Bojtár Ottó felvételei)

hogy később a község *Vágfölde, Salafölde* (= Sala úr földje) és *Vág fölötti Salafölde* néven szerepelt. 1237—1240 között megjelent a helység mai neve is *Dyaqui* (azaz deáké), majd 1296-ban *Monasterium Deaky*, azaz *Deákmonostor, Deáki monostor* alakban is.

Hogy a község mai temploma helyén már régesrég egyház működött, azt *IX. Gergely* pápának ama levele bizonyítja, amelyben utasítja a nyitrai és a váci püspököt, hogy az újonnan *„kibővített és átépített"* (ampliata et reaedificata) templomot 1228. november 14-én szenteljék föl. Ez a nap tekintendő az új templom születésnapjának. Hétszázhatvan éve már ennek... És Pannonhalma leányegyháza állja az évszázadok viharait.

A csarnoktemplom
és a Szent István-kápolna

A bencés építőműhely kiváló alkotása, a deáki templom, téglából épült háromhajós *csarnoktemplom*, azaz a hajói egyforma magasságúak. (Az összes többi hazai bencés templomunk bazilikális elrendezésű.*) Kelet felől mindhárom hajó félkör ívű apszisban (= szentélyzáradékban, oltárfülkében) végződik, de a szélesebb középső hajónak megfelelően a középső, diadalívvel is jelzett szentélyapszis nagyobb az oldalsóknál. A tetőzet egyszerű dongaboltozat. Az oldalhajók vaskos, másfél méternél vastagabb falába négy-négy félpillért építettek be, a főhajó íveit pedig négy-négy hatalmas egész pillér tartja. A mellékhajók nyugati végében egy-egy magasba törő torony emelkedik, a hajók felé nyitottan, tehát a templombelsőhöz szervesen hozzátartozva. (Ez a romanika — a román kor — templomépítészetének sajátos magyar eleme, vívmánya.)

A déli mellékhajóból nyílik — a templom testéhez csatlakoztatva — a templomnál jóval régebbi: 1103-ban emelt — Szent István-kápolna. Az ősi kápolnába ma művészi kovácsoltvas rácsozatú ajtón léphetünk be. Falain körös-körül *Kontuly* Béla freskói vonzzák magukhoz a tekintetünket István királynak és a bencéseknek az életéből vett történelmi jelenetekkel. Például a félköríves szentéllyel szemközti fal sarkában egy szerzetes a Halotti Beszédet írja.

A templom történetének ugyanis fontos mozzanata, hogy 1228-tól a tatárjárásig Deákmonostor bencés szerzetes papjai használták azt a

Az Árpád-kori templom a román díszű apszisokkal és a két toronnyal

Deáki ősi egyháza

szertartáskönyvet, amelyet ma *Pray-kódex* néven tartunk számon, s amely megőrizte első összefüggő szövegemlékünket, az 1210 előtt keletkezett *Halotti Beszédet* és *Könyörgést*. Az eredetileg a boldvai bencések használatára készült kéziratos könyv egyik egykorú — krónikaszerű — bejegyzése megerősíti, hogy a deáki templomot Jakab nyítrai püspök szentelte föl az imént már jelzett napon.

Templom és hálótermek — a padlástérben

A deáki templom egy messze földön páratlan építészeti különlegességgel is dicsekedhet. Padlásterében ugyanis — oda ötvenkét fokú csigalépcső vezet föl — az alsó templomével megegyező elrendezésben egy *felső templom* is benne foglaltatik. Sokáig kétséges volt, hogy vajon a templom már eredetileg is kettő volt-e osztva, vagy a felső teret csak később építették-e hozzá. Nos, a Pray-kódexnek már idézett bejegyzése eldöntötte a vitát. Eszerint a felső templom oltárát az istenháza fölszentelésének *másnapján* szintén fölszentelték, tehát a felső templom az alsóval egyszerre épült.

Ez az emeleti templom a jelenlegi állapotában úgy hat, mintha befejezetlen volna. A téglafalak — a szentélyapszist kivéve — vakolatlanok. A főhajónak legalább 4 méter magasságú falai a födém gerendái alatt csupaszon meredeznek. Téglapadlózaton járunk. A térből hat-hat félköríves ajtónyílás vezet az oldalhajókba. Az ajtónyílások között mindkét oldalon négy-négy — ülőfülkének ható — szabályos fülke van a falba mélyítve. Az oldalhajók külső fala jóval alacsonyabb a belsőnél. Ilyenformán az oldalhajók nem egészen 2 méter keskenységű, folyosószerű termek. (Azt, hogy valaha is cellák voltak-e leválasztva bennük, vagy sem, nyilván a jövőre tervezett nagyszabású felújítás vizsgálatai döntik majd el.)

A főapszis két oldalába mélyítve két egyforma fülke és egy szamárhátíves szentségház (pastoforium) található. A főapszis végében három kicsi tölcsérbélletes* ablak van bevágva. Közöttük immár teljesen elrongálódott freskótöredékek látszanak. Körvonalaik bele vannak karcolva a vakolatba. Az egyikük — mint már *Ipolyi* Arnold (1823—1886) is vélte — a mandorlába (mandula alakú dicsfénybe) foglalt Atyaistent ábrázolja, a másik — felismerhetetlen — alak Krisztus lehetett. Színeikből már csak a barnásvörös és — foszlányokban — a kék érzékelhető. A jelenleg beüvegezett lőrésszerű ablaknyílásokon hajdan szabadon járt ki-be a nyirkos levegő, makacsul pusztítva a XIII. századi freskókat.

Vajon minő célt szolgált eredetileg ez a három — szokatlan — helyiség? Ipolyi Arnold szerint a szerzetesek az emeleti templomban végezték — a világtól teljesen elvonulva — kötelező imádságaikat, kétoldalt pedig alighanem *hálótermeik* voltak. Tegyük hozzá: a pozsonyi meg a nyitrai várjobbágyok zaklatásai elől (azokra 1138-ból van adatunk), később a tatárdúlás elől, még később a portyázó török elől, de a Vág folyó gyakori áradásai elől is oda húzódhattak föl a szerzetesek.

Megújítva és kibővítve

A múlt századra a templom már szűknek bizonyult. Ezért azt *Schulek* Frigyes (1841—1919) építész — a műemléki rész legteljesebb megkímélésével s az új részletekben ahhoz híven alkalmazkodva — 1872—1875 között megnagyobbította. A két tornyot meghagyva az eredeti homlokzatot eltávolította, s hosszában úgy toldotta meg új, de már *bazilikális elrendezésű*, felső ablaksoros templomrésszel az öreg — 18,6 méter hosszú — alsó templomot, hogy az végül 45 méter hosszúságúra növelődött. Új sekrestyét is épített, amely a régi oldalhajóba nyílik.

A deáki templomot a község jeles fia, *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás (1884—1945) — Szent István halálának jubileumi évétől, 1938-tól 1941-ig tartó munkálatokkal — felújíttatta. Ekkor kerültek az új és a régi templom falaira *Jeges* Ernő freskói, a Szent István-kápolna falaira pedig a *Kontuly-féle* freskók. És ekkor kerültek napvilágra az emeleti templom külső falain — a vakolat eltávolítása után — az eladdig évszázadokon át rejtőzködő, sajátosan egyéni ízű szép román tégladíszítések is, az utókor elé tárva az Árpád-kori templom hiteles ősi képét.

Dr. E. Réső Zoltán — (szőis)
(Csehszlovákia)

A templomnak a múlt században meghosszabbított bazilikális része

HANGVERSENY

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) 17-én 18 órakor Horgas Eszter (fuvola), Vígh Andrea (hárfa) és a szolnoki Bartók Béla Kamarakórus hangversenye. Vezényel: Molnár Éva. Műsoron Bartók: Két- és háromszólamú kórusok I.–IV. füzet. Debussy: Csónakon, Lenhajú lány, A kis pásztor, Syrinx, Arabesque (I., E-dúr), Holdfény. Bartók: Két- és háromszólamú kórusok V.–VIII. füzet.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 17-én 19 órakor Az opera csillagai: Csavlek Etelka. Beszélgetőpartner: Koltay Katalin, Clemenits Tamás, zongorán kísér: Oberfrank Péter. 19-én 17.30-kor Zene-óra. Komlóssy Erzsébet, Miklósa Erika (ének), Csík Laura (zongora), Bálint János (fuvola), Schola Hungarica. Művészeti vezető: Szendrei Janka és Dobszay László. 20-án 19 órakor Purcell-est. Közreműködik a Budapesti Énekes Iskola és a Santa Cecilia Énekegyüttes.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 17-én 19.30 órakor a Fiatal Zeneszerzők Csoportja búcsúhangversenye. Közreműködik a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar. Vezényel: Gémesi Géza. Műsoron Horváth Barnabás: Variációk. Kondor Ádám: Hagyományos elemekből épített absztrakt kompozíció (befejezetlen). Gémesi Géza: Rögök. Tóth Péter: A Mester és Margarita – filmköltemény. Bánlaky Ákos: Divertimento.

TÁRLATOLGATÓ

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART-X GALÉRIA (II., Pasaréti út 65.) Takács Márton grafikusművész Mozdulatlan elkötelezettség című kiállítása.

ATRIUM HYATT HOTEL (V., Roosevelt tér 2.) A Belvárosi Művészek Társasága kiállítása.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai út 47.) Brád Norbert grafikusművész, Pállay József festőművész és Prudits Ella festőművész kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Kecskés Ágnes gobelinművész kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Szentgyörgyi József festőművész kiállítása.

CSILI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XX., Nagy Győri I. u. 4–6.) Hartung Sándor festőművész kiállítása.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Budahelyi Tibor képzőművész kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Kis Tóth Ferenc festőművész kiállítása.

EL KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Szász Endre festőművész festményei és metszetei.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzsemocsár dioráma. Zoltán Mária Flóra festőművész kiállítása.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Halász András festőművész kiállítása

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX., Mester u. 5.) Xantus Géza grafikusművész kiállítása.

FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK GALÉRIÁJA (V., Kálmán Imre u. 16.) Ha majd hatéves leszek – Nagy Krisztina és Sztelek Csilár kiállítása.

FLAMENCO MINIGALÉRIA (Flamenco Szálloda, XI., Tas vezér u. 7.) Wilfriede Deutsch osztrák ikonfestőnő kiállítása.

FMK GALÉRIA (VI., Andrássy út 112.) Václav Benedikt cseh festőművész kiállítása.

GAÁL IMRE GALÉRIA (XX., Kossuth L. u. 39.) Az érzelmek üzenete című kiállítás.

GALÉRIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Moholy-Nagy László tiszteletére rendezett kiállítás.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) Eperjesi Ágnes és Várnagy Tibor kiállítása.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1808–1944). Plakátkiállítás a Hirosima és Nagaszaki elleni atomtámadás 50. évfordulóján. Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása. Csúcs Ferenc képzőművész éremsorozata.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. XX. századi magyar keramikusok – válogatás a múzeum gyűjteményéből. Perczel Erzsébet emlékkiállítása.

ITC 2-AULA (V., Váci u. 19–21.) Ghyczy György festő, grafikus és Czirfusz György szobrász kiállítása.

JÁTÉKSZÍN (VI., Teréz krt. 48.) Gerzson Pál festőművész kiállítása.

JÓZSEFVÁROSI GALÉRIA (VIII., Nap u. 1.) Jánosházi Ágnes festőművész kiállítása.

KAROLINA GALÉRIA (XI., Karolina út 17.) Császár Attila festőművész kiállítása.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KISPESTI VIGADÓ (XIX., Fő u. 22.) Szeleczky József festmény-, grafika-, karikatúrakiállítása.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga- és korallkiállítás.

KOSSUTH KLUB (VIII., Múzeum u. 7.) Gyökerek sodrásában – Eva Klepp-Afritsch grazi művésznő selyemre festett képei. Erdős Géza festőművész kiállítása.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Zofia Rydet: Felső-Szilézia – egy eltűnő világ képei című fotókiállítás.

LORD MAJOR GALÉRIA (Városmajori Szabadtéri Színpad) Szeleczky Lilla festőművész kiállítása.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák. Mazzag István festményei.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Középkori faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Késő reneszánsz és barokk művészet. XIX. századi festészet, szobrászat. XX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. Habsburg nádori kripta. Válogatás a Jelenkori gyűjteményből. A Hágai Iskola. Modern koreai művészeti kiállítás.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A magyar koronázási jelvények.

MAI MANO FOTÓGALÉRIA (VI., Nagymező u. 20.) Vadas Ernő fotóiból rendezett emlékkiállítás.

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MERLIN SZÍNHÁZ (V., Gerlóczy u. 4.) Tóth Szvetlána tűzzománcképeinek és plasztikáinak kiállítása.

Mohay Attila üvegfestő iparművész kiállítása a Budatétényi Galériában (XXII., Nagytétényi út 35.) december 4-ig látogatható

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 16 állandó kiállítás keretében bemutatja a magyar mezőgazdaság történetét az őskortól napjainkig. A növénytermesztés és állattenyésztés történetét bemutató kiállítások mellett erdészeti, vadászati, halászati, valamint természetvédelmi kiállítások várják a látogatókat. A mezőgazdaság a képzőművészetben.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Ráhatások – Norvégia – Mengyán András kiállítása. Plakátkiállítás – válogatás a Pécsi Galéria gyűjteményéből. Kortárs szlovén művészet.

NAIV FESTŐK GALÉRIÁJA (VII., Madách I. u. 3.) Győry Eszter festőművész (Florida, Miami) és Győry Zsuzsa költő (Buda) „Ég és Föld között" Képversek – versképek című születésnapi kiállítása.

NEOGRÁDY ANTAL MŰTERME Látogatható előzetes telefonbejelentés alapján (telefon: 274-2923).

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Szakrális emlékek a Dél-Dunántúlon – Lantos Miklós fotókiállítása.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból.

OROSZ KULTURÁLIS KÖZPONT (VI., Andrássy út 120.) A moszkvai Sensus Művészegyesület hivatásos művészeinek alkotásai és lelki betegek képzőművészeti munkái az „outsiderek múzeuma" moszkvai humanitárius centrumból.

ORSZÁGOS FÖLDTANI MÚZEUM (XIV., Stefánia út 14.) Magyarország ásványai, kőzetei, ősmaradványai. Ősállatok lábnyomai. A hazai földtan története. Lechner-emlékkiállítás.

ORSZÁGOS MŰSZAKI MÚZEUM ÖNTÖDEI MÚZEUMA (II., Bem J. u. 20.) A magyarországi öntészet 1000 éves története.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári palota, E épület) Erdmute Koppenhöfer: Könyvek a szemnek – művészkönyv-kiállítás.

OTP BANK (XV., Pestújhelyi út 66.) A korona története 1900–1926.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42–44.) Klimo Károly festőművész kiállítása.

PITYPANG GALÉRIA (II., Pitypang u. 17.) Mester Ildikó tanár Hétköznapok és ünnepek című kiállítása.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Grencsó István fotókiállítása.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [185-8297, (06-88) 381-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Román opalka. Reneszánsz az antik művészet bűvöletében. Max Ernst Grafikák és könyvek a Lufthansa gyűjteményéből.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Gink Judit Rosarium című kiállítása. Ujlaki Rozi kiállítása.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád u. 66.) Szintéziakísérlet 1990–1995. – Magyar Gábor kiállítása. Lányi G. Csaba festőművész kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (Petzval J. u. 42.) A kerület régészeti, építészeti és repüléstörténeti emlékei.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA (I., Várfok u. 14.) El Kazovszkij kiállítása.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Égerházi Imre festőművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Szirtes János képzőművész Bombariadó című kiállítása. Vallomások a vonalról – kortárs magyar grafikai kiállítás.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Európai iskola – festmények, rézkarcok Jánossy Ferenc hagyatékából.

V. KERÜLETI POLGÁRMESTERI HIVATAL (V., Erzsébet tér 4.) A Barcsay Képzőművészeti Iskola nyári néprajzi-rajz alkotótábor Gyermekszemmel Zalában című anyaga.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. e. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar-zsidó története. A varsói gettó, 1941 (ahogy Willi Georg látta).

Anyag-szellem címmel Charles Ramsburg festő és Thury Levente gólemkészítő munkáiból nyílt kiállítás a Kiscelli Múzeumban (III., Kiscelli u. 108.)

BARANGOLÓ

Füvészkerti séta mókussal

Látott már Pesten mókust? Persze állatkerten kívül és élve, amint egy éjfekete kandúr stíröli kitartóan, a macskagyökérfélék alól? Ha nem, fogja magát és vonuljon el a Füvészkertbe! S ha a fent említetteknek éppen máshol akadna dolga, akkor is marad mit nézni a Klinikák mögötti zöldben, akármilyen kiábrándítóan szürke is a novemberi szombat délután. Elsőként érdemes mindjárt a lába elé pislantgatni. A szokványos, kissé unalmas, „a lábam magától is tudja a járást" séta helyett izgalmas árokugró, útnyomkereső terepjárásra készüljön. A kertet ugyanis felásták. Jobbról balra, majd fentről lefelé és végül körkörösen. A kanálisok ugyan nem olyan mélyek, de kikerülésük mégis elszórakoztatja az eperfaféléktől a macskagyökérféle-fajta fákig, majd onnan az üvegházak felé igyekvő látogatót.

Odabenn trópusi meleg és pára. A különbség legalább tizenöt-húsz fok. A kabátokról csendben csorog le a lé. Letenni nincs hová. De mit se törődünk ezzel, hiszen a trópusi őserdőben sem nagykanállal mérik az élvezetet. Először az orchideák háza következik. Van, amelyik éppen most virágzik. Pirosan, sárgán, kéken, lilán. A többi zöld borúban köröttük.

A szomszédos üvegfedelek alatt bromeliák, majd páfrányok. Megannyi különféle levéllel. Harsányzöld füzérszerű, haragos lándzsát formázó, apró tüskés, kerekded, hosszúkás, lefelé omló, szétterülő. Mögöttük hálón és fémakasztón a dél-amerikai „levegőnövények", amelyek miután megtelepedtek egy fatörzsön, kövön, később egyszerűen a levegőből élnek. Mázlisták.

Az ananászféléknek, fikuszoknak nehezebb dolguk van. Vaskos gyökerekkel kénytelenek a földbe kapaszkodni. S közöttük ismét felbukkan régi ismerősünk, a kandúr, aki időközben odahagyta a mókust értünk. Kilépünk a ködbe. Vállunkon kinyílnak jégvirágok, hogy a pálmaházban leolvadjanak megint. Hatalmas levelek között ügyeleghetünk, képzelegve a nyári melegről, a tengerről, a karibi partokról. De hát most már majdnem tél van és hideg. Mire befejezzük a sétát, Nemecsekként vacogunk, pedig mi nem is ücsörögtünk a vízben. A párafelhő csak otthon oszlik el.

Sz. A. A.

❑

(A bejárat a kék metró Klinikák elnevezésű állomásától gyalog ötpercnyire található, a Korányi és Illés utca sarkán. A kert hétfőtől csütörtökig, illetve szombaton nyolctól négyig tart nyitva, az üvegházak viszont csak 11 és 12, illetve 14 és 15 óra között látogathatóak. Pénteken szünnap. Vasárnap csak egy órán át bóklászhatunk az üvegházakban 11-től 12-ig, míg a kert 13 óráig tart nyitva. Belépőjegy diákoknak, nyugdíjasoknak harminc forint, felnőtteknek hatvan.)

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 18-án szombat esti smúzparty: Kishonti-show. Gordon István vendége Gyarmati István.

JÓZSEFVÁROSI PÓDIUM (VIII., Somogyi B. u. 13.) 17-én a Peregrinus Színház előadása. José Triana: Gyilkosok éjszakája. Rendező: Trömböczky Péter.

MERLIN KLUB (V., Gerlóczy u. 4.) 17-én 22 órától a pincér, aki hozzászól: Fábry Sándor. 19-én 22 órakor a zongoránál: Weszely Ernő. 20-án 17–22 óráig sakk-klub.

PATAKY MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (X., Szent László tér 7–14.) 17-én 15 órakor, 18-án 11 és 15 órakor A Pál utcai fiúk a Harlekin Gyermekszínház előadásában.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 18-án ELTE gólyabál, 19-én Sirtos görög táncház, 20-án Rece-fice táncház.

ANGYALFÖLDI GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI HÁZ (XIII., Dagály u. 15/A) 17-én hagyományőrző görög klub a Taverna együttes közreműködésével, 18-án Brillantin Brigád.

CSILI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XX., Nagy Győri I. u. 24-26.) 18-án Erzsébet-bál.

E-KLUB (X., Népliget) 17-én kisterem: M-bargo koncert, nagyterem: MEX-koncert. 18-án kis- és nagyterem: disco & rockcirkusz.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ (I., Bem rakpart 6.) 17-én Téka táncház, 18-án Blues-rock koncert: Török Ádám és a R. A. B. B.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 17-én Sztriptíz-koncert, 18-án Love Barrikád.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós út 5.) 17-én After Crying-koncert.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török Pál u. 3.) 17-én Tara – Irish-celtic club, 18-án Total Metal club.

KŐZGÁZ JAZZ KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 17-én Dresch Mihály és együttese.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐKÖZPONT (X., Előd u. 1.) 17-én Vörös István és a Prognózis.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 17-én Dörge Happy Army, 18-án SNF Party, 19-én Görög tűz.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 20-án indiai zeneklub a Calcutta trióval.

ORCZY-KERT (VIII., Orczy út 1.) 18-án Angyalszemek-koncert, vendég: Amáro Szúno.

PATKÁNYLYUK ROCKERTANYA (XIV., Mexikói út 5.) 17-én Bomber, 18-án Béki Blues Band.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út 14.) 18-án Jimi Hendrix-emlékest, 20-án Old Boys-házibuli.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 17-én Vidámpark, 18-án Ef Zámbó H.D.B., 19-én dizsi, 20-án Vákuum Tévé.

ÚJPALOTAI SZABADIDŐKÖZPONT (XV., Zsókavár u. 2.) 17-én dél-amerikai est a Los Andinos együttessel.

VÍGHAJÓS JOHN BULL PUB (XI., Budaörsi út 7.) 17-én Kentucky Home Boys, 18-én Rat Boys, 19-én Happy end Band.

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Golgota u. 3.) 17-én Tekintetes úr, Csinovnyik halála, Durbints sógor, 18-án C.A.F.B., Messenger, 19-én Dark klub.

OTP BANK GALÉRIA
Budapest V., Nádor u. 15.
Nyitva: naponta 10–18 óráig.
Sor Juli ötvösművész kiállítása november 16-tól 30-ig
101127 JP

Budvár, Budu-vár, Bleda és Buda

Elfeledett helynevek nyomában a hajdani Budán

A hányatott sorsú Buda építészeti emlékei ma is emlékeztetnek a város múltjára. Az aquincumi romváros, a két amfiteátrum, a Szentendrei úti vízvezetékrendszer, vagy az Erzsébet hídnál lévő Contra Aquincum a római korra, a Királyfürdő, a Gül baba türbéje, a várban Murad pasa tornya és ugyanott az Eksi as Kuleszi-rondella pedig a török megszállásra. Az idegenek tartós jelenlétének van azonban egy másik, nem tárgyiasult megjelenési formája is. Nevezetesen a budai hely- és tájegységi nevek ma már alig ismert változatai.

A budai hegyek, völgyek, szigetek, patakok neveinek gyakori változásában nemcsak a tartós megszállások, hanem egy békés folyamat, a bevándorlás is közrejátszott, különösen a német ajkúak letelepedése a Kárpát-medencében. Egy részük – főleg a szőlőművelők és az iparosok – Budán és környékén találtak új otthonra, ezért érthető, hogy a számukra idegen hangzású helyneveket a maguk nyelvére lefordították, sőt több esetben az addig névtelen helyeknek nevet adtak. A tovább vándorló németek – de néhány bánáti település esetében még a francia származás is kimutatható – a Partiumban, Erdélyben, a Bánátban és a Felvidéken találtak munkaalkalmat, és ott jelentős szerepet játszottak az ipar, különösen a bányászat fejlődésében. Mindez a XIX. század elejéig a budai helyneveknél olyan változatosságot teremtett, amelyre másutt aligha találhatunk példát.

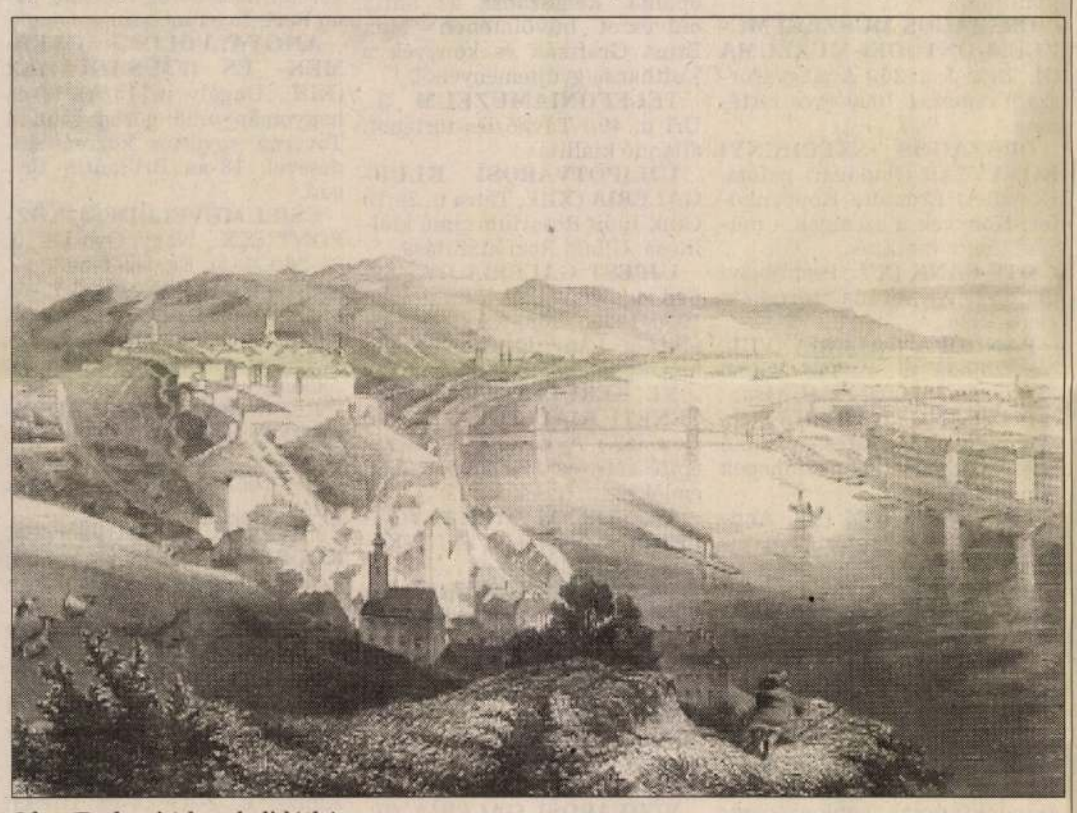

Ofen (Budensis) korabeli látképe ROCHBOK METSZETE

Budának mint önálló közigazgatási egységnek az előző neve – Horvát István 1810-ben megjelent „Pest Szabad Királyi városnak régi Ofen német nevéről" című könyve szerint – Bleda volt. A szerző tévedésnek minősíti, hogy Attila bátyja a Buda névre hallgatott volna. A Budvár, illetve Budu-vár névváltozat először a XIII. század közepén tűnik fel, a Buda-Vár elnevezés pedig csak IV. Béla uralkodása után vált általánosan használatossá, miközben ismert volt a latin Budensis változat is. A Buda név először egy XV. század közepi okmányban szerepel. A német Ofen elnevezés egyébként teljesen önkényesnek minősíthető, a magyar névvel semmiféle kapcsolatban nem áll.

A Gellért-hegy latinos elnevezése Mons Pestiensis és Mons Sancti Gerardi volt. A törököktől a Gürsz Elias név származik. Német megfelelője, a Blocksberg egy, a török időkből származó, a hegyen akkor már romos állapotú „blokkházra", tulajdonképpen palánkvárra utal. A Gellért-hegy déli oldala a Banaföld elnevezést kapta, s ez azon kevés esetek közé tartozik, amikor egy önálló helymeghatározás az idők folyamán teljesen feledésbe merült. A Budafok (Promontorium) feletti hegynek a rómaiak a Campona, a törökök, amikor az még szervezetileg a Csepel-szigethez tartozott, a Lokum depesi nevet adták. Van egyébként egy ma már nem értelmezhető utalás arra, hogy a budafoki hegy a Zuckerbissen – szó szerinti fordításban Cukorharapás-hegy – előnyúlványának tekinthető. Kiss Lajos rendkívül színvonalas művében, A földrajzi nevek etimológiai szótárában – 1988 – ugyan van utalás egy Zukerhut – Cukorsüveg-hegyre, amely az 1887-ben közzétett „Budapest környéke" térképen megjelenik. Egyértelmű helymeghatározása azonban a térkép hiányában nem volt lehetséges. Később, osztrák tulajdonosa után az Eugen's Vorgebirge nevet kapta.

Számos névváltozata volt a mai Sas-hegynek. A törökök Muhaneknek hívták, de volt Király-hegy, Isten-hegy, Pap-hegy és Barát-hegy is. A Sas-hegy elnevezés egyébként azon a mondán alapul, amely szerint Buda török alóli felszabadításakor az itt táborozó császári csapatoknak egy felszálló sasraj mutatta a Vár felé vezető utat.

A mai Kamaraerdő, amely a hagyomány szerint Árpád vezér vadászterülete volt, előbb a Turbal, majd Torbagy nevet kapta. Amikor a terület a királyi kamara birtokába került, neve Kammerwaldra változott. A Sasad-hegy és főleg annak déli lapálya az akkori városhatárt képező Mészáros (Fleischhacker) utcáig a Burgerberg nevet kapta. Mind ez ideig nem sikerült helyileg tisztázni a Dobogy, más nevén Akasztó-hegy mai megfelelőjét. Annyit tudni róla, hogy – neve is erre utal – a város vesztőhelye volt. A németek Galgenbergnek hívták.

Több neve volt a mai Naphegynek is. Legrégibb ismert neve török eredetű: Karga bairi. A németektől azután három nevet is kapott: volt Krähehügel (Varjúdomb), Spiesseberg (Dárda-, de előfordul Nyárs-hegyként is) és a magyarnak is megfelelő Sonneberg. Egyéb szerzők, köztük Hammer és Majláth tévesen nem önálló hegynek, hanem a Gellért–, illetve Sas-hegyhez tartozónak írták le. A Spiesseberg nevében is előfordul helyenként az elírás (Spitzberg).

A Sváb-hegy nevét a Budát visszafoglaló seregek sváb katonáinak táborhelyéről kapta. Előző neve Négy-hegy volt. A Pál-hegy név a Pálos kolostor megsemmisülését követően Hárs-hegyre változott. Az újlaki lapályig levezető völgye viszont megtartotta az eredeti névrokonságot, Pálvölgy volt. Szintúgy az Ördögárok, amely a Pál-patak (Paulusbach) nevet viselte.

Több hegyet, magaslatot az ott lévő szentek szobrairól neveztek el: a korábbi Nyék-hegyet János-hegynek, Lipótföldnek a korábbi Vaskaput (Eisentor), Szent Rókusról a Rosenberget és ugyancsak védőszentjéről a Mátyás-hegyet. A Józsefvagy Kálvária-hegy előző – több változatban is előforduló – nevei török eredetre utalnak: Babas; Uzashaz; Gyul-baba hegy, Mihnet depeschi (Fájdalom-hegy). A Hármashatár-hegy onnan kapta nevét, hogy itt van Buda, Óbuda és Hidegkút közös határa. Említés történik a Geissbergről (Kecske-hegy) és a Siccan-hegyről, amely névadója volt a Sicambria városrésznek, a mai Aquincumnak, amelynek Horvát István már idézett könyve szerint volt egy Etelvár, későbbi német nevén Etzelburg változata is. Az Arany-hegy (Goldberg) és a Kecske-hegy között húzódó völgy a Samborja nevet kapta. Az óbuda-újlaki szőlőhegyvidék egyes részei önálló néven szerepeltek, így volt: Feneömal, Elaumal, Popmal, Püspökmal és Kerekud, ahol egy remete lakott. A Kántorfoka és Óbuda egyik határvonalát képező rész a Pazanduk nevet viselte. Az óbudai- (Hajógyári)-sziget Kenczel-, illetve Radvan-sziget néven vált ismertté.

A Margit-sziget neve a régi okmányokban a közismert Nyulak szigete elnevezésen kívül még a következő variációkban jelent meg: Kikötő-sziget, Nagyboldogasszony Mária-sziget és Duna-sziget. Amint a sziget a Habsburgok birodalmi nádorainak tulajdona lett, a neve Nádor- vagy Palatinus-szigetre változott.

Márfai Árpád

Virágzik a helytörténeti kutatás

Számítógép tárolja a FSZEK Budapest-gyűjteményének adatait

Jeles ünnepek alkalmával, amikor a nemzeti lobogó mellett a főváros zászlaja is feltűnik a hidakon és a főútvonalak mentén, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest-gyűjteményében dolgozók biztosak lehetnek abban, hogy hamarosan megcsördül a telefon. Az érdeklődők általában azt tudakolják, vajon miért a feltűnő hasonlóság Románia nemzeti lobogójának és Budapest zászlajának színei között – ami egyébként egyszerű véletlen.

A Budapest-gyűjteménynél persze a szürke hétköznapokon sem panaszkodhatnak: azok a fővárosiak, akik tudják, hogy itt gyakorlatilag bármilyen információt megkaphatnak a városról, élnek is a lehetőséggel. Nagy volt a roham például a kárpótlási törvény megjelenése után, hiszen a „Hol állt a nagypapa téglagyára?" jellegű kérdésekre a régi címjegyzékek és városleírások fellapozása után itt jó eséllyel meg lehetett kapni a választ. Ugyancsak eseménydús az a nap, amikor a középiskolások évente megrendezett városismereti vetélkedője zajlik: ilyenkor a csapatok egymásnak adják a kilincset.

Az alkalmi látogatók persze csak az olvasók kisebb hányadát alkotják. A törzsközönség kutatókból, helytörténészekből, egy-egy speciális téma megszállottaiból áll. Megszámolni is nehéz lenne, hány budapesti monográfia, városrész-történeti összefoglalás, tudományos szakmunka készült itt, de akad olyan olvasó is, aki csak saját kíváncsiságát kielégítendő jár a könyvtárba. Szemléltetésül *Sándor Tibor*, a gyűjtemény vezetője megmutatja, mi minden szerepelt az előző napon kikért darabok között. Van itt XVIII. századi várostérkép, gót betűs, német nyelvű útikönyv, millenniumi kiadványgyűjtemény és egy kötet Színházi Élet is.

– Tárgyak kivételével tulajdonképpen mindent gyűjtünk, ami a városra vonatkozó információt tartalmaz – foglalja össze a lényeget és sorolja: tekintet nélkül a kiadás nyelvére vagy az esetleges ideológiai töltetre, begyűjtenek minden szakmunkát, brosúrát, plakátot, kisnyomtatványt, fotót, kéziratot, újságot és folyóiratot, sőt, mostanában már CD-k és videokazetták gyűjtésével is kísérleteznek. Pontosabban ez lenne az ideális állapot, ám az a tény, hogy a kötelespéldányokról rendelkező törvény hosszabb ideje csak *készül*, de ki tudja, mikor *készül el*, igencsak megnehezíti a dolgukat. A kevés pénzből gazdálkodó könyvtáraknak ugyanis a kötelespéldányok jelentik az állománybővítés legfőbb forrását, különösen, hogy egy közkönyvtár a maga szűkre szabott keretével manapság rendre alulmarad a licitálásban az antikváriumok aukcióin.

Mindent tudnak a fővárosról RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Nem könnyítette meg a könyvtárosok dolgát a rendszerváltás utáni új önkormányzati szisztéma sem. A Városházával együtt huszonnégy helyhatóságra szakadt főváros életét legjobban dokumentáló iratok, így a fejlesztési tervek, koncepciók, kerületi döntések háttéranyagai csak véletlenszerűen szerezhetők meg. Nincs más megoldás, mint folyamatosan emlékeztetni a kerületeket a kutatók és az utókor érdekeire, s begyűjteni azt, ami elérhető. A kerületek megnövekedett önállóságának ugyanakkor – mondja Sándor Tibor – komoly előnyei is vannak. A rendszerváltás utáni évek ugyanis a helytörténeti kutatások legalább olyan virágkoraként tarthatók számon, mint amilyen a városegyesítés centenáriumának időszaka, a hetvenes évek eleje volt.

A könyvtárnak azonban csak egy feladata a sok közül a gyűjtés. A meglévő hihetetlen mennyiségű információt rendszerezni is kell és felhasználhatóvá is tenni. Ennek a szerteágazó munkának a leglátványosabb eredménye a Budapest történeti bibliográfia hét hatalmas kötete – az azután évente megjelentetett újabb kötetekkel –, valamint a látképek, utcaképek nyolckötetes jegyzéke. Ami most folyik, az kevésbé látványos, viszont még jobban használható. A Budapest-gyűjtemény munkatársai mostanság egy kifejezetten erre a célra kidolgozott szoftver segítségével „gépesítik" a felgyülemlett adatokat. A számítógép memóriájában keresgélve megtudhatjuk, mikor és hol jelent meg sajtóközlemény egy adott tárgyról, de elérhető egy kronológiai összefoglalás és egy, az összefüggésekre utaló „lexikon" funkció is. Ezt a munkát a dolog természetéből fakadóan visszafelé végzik: az 1993 és 1995 közötti adatállomány teljesnek mondható, most az évtized eleje felé közelítenek.

N. K. J.

Megszépül a Halászbástya

A napokban adták át a Schulek-lépcső felújított szakaszát a Halászbástya látogatóinak. Nyáron a lezárások sok kényelmetlenséget okoztak a turistáknak, ám a munkát télen nem lehetett volna elvégezni.

A Halászbástya annak idején azért épült, hogy a Mátyás-templomnak méltó hátteret adjon. 1902-re készült el, 1928-ban kapott díszkivilágítást. Az épületegyüttes nehezen viselte az elmúlt kilencven év viharait, mindehhez nagyban hozzájárultak a szigetelési hiányosságok, az alapozási problémák, a felszíni és felszín alatti vizek elvezetésének megoldatlansága. 1985-ben az Állami Tervbizottság foglalt állást a védműrendszer és a Halászbástya felújításáról. A munkálatokra azonban a szükségesnél jóval kisebb összeget irányoztak elő.

1988-ban, a felújítás megkezdésekor a munkát hat-nyolc évre becsülték, ám 1993-ban pénzhiány miatt le kellett állítani. Az I. kerületi önkormányzat – mint azt *Mednyászky Z. Miklóstól*, a városüzemeltetési osztály munkatársától megtudtuk – több helyre is fordult segítségért, sajnos eredménytelenül: teljes egészében a kerületre hárult a műemlék karbantartása, felújítása.

A pénzügyi gondok ugyan nem oldódtak meg 1994-re, de tovább folytatódhattak a munkák. A Halászbástya keleti oldalán lévő Schulek-lépcső felújításával már nem lehetett tovább várni. A rendelkezésre álló pénzből – a főváros jelentős támogatása és az Országos Műemlékvédelmi Hivatal hozzájárulása révén – a tartó boltívek újjáépítésével a déli feljáró lépcsőt helyre is állították. Ezután sor kerülhetett a lépcső feletti támfal és a jellegzetes csipkés korlát felének renoválására. A lépcső egy része újra használható és ismét át lehet menni a Vitézek kapuja alatt, ahol a szintén most felújított szoborvitézek állnak őrt.

K. B. Zs.

NISSAN ..... Igény szerint igényesen!

Terrano: 3 080 000 Ft + ÁFA-tól

NISSAN

SZEMÉLY- ÉS HASZONGÉPJÁRMŰVEK

KAMATMENTES HITEL,
RÉSZLETFIZETÉS, LÍZING, GÉPJÁRMŰBESZÁMÍTÁS

NISSAN RAPID KFT.

1037 Budapest, Zay u. 26. Tel.: 168-6075, Tel/Fax: 188-2308

És még egy érv az Ön döntése mellett!
Amennyiben 1995 december 31-ig új gépjárművet rendel a NISSAN RAPID Kft.-től, akkor 1 hetes, 2 személyes spanyolországi nyaralást nyerhet.
Sorsolás 1996 január 31-én

Schulek Frigyes

Kutyatámadások Budapesten

A Városháza is szigorítaná a veszélyes fajták tartásának szabályait

Az elmúlt hónapokban Budapesten féltucatszor támadtak meg embereket vagy állatokat harci kutyák. A nagy felháborodást kiváltó sashalmi eset óta egyébként újabb eset is történt a fővárosban. Mint emlékezetes, a XVI. kerületi támadás során hároméves kislányt sebesített meg életveszélyesen egy pitbull. A Józsefvárosban két nappal később egy hétéves gyermek karjából harapott ki egy darabot a staffordshire terrier. A sorozatos kutyatámadásokat – úgy tűnik – megelégelték a politikusok is, immár a belügyminiszter, a főpolgármester és a Fidesz is véleményt nyilvánított az ügyben, s többé-kevésbé hasonló jogszabály-módosításokat javasoltak.

A jelenleg érvényben lévő 1994-es kormányrendelet tiltja a kutyaviadalokat, a harci kutyák behozatalát és tenyésztését. A fővárosi önkormányzat álláspontja szerint nem csupán a jelenlegi szabályok szigorítására van szükség, hanem a „harci kutyák" nagyobb körére kell kiterjeszteni ezeket a szabályokat. A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumban már készül az állatvédelmi törvény. A legalapvetőbb szabályokat ebben kell rögzíteni, ehhez kapcsolódhat a többi központi és helyi jogszabály. Ez utóbbiak azonban nem elég hatékonyak, hiszen az önkormányzatok legfeljebb szabálysértési bírságot róhatnak ki az ebtulajdonosokra.

Az előbb említett politikusok és politikai szervezetek egyöntetű véleménye, hogy a harci kutyák tartását engedélyhez kell kötni. Ezt a jogosítványt egyfajta „fegyverviselési engedélyként" csak büntetlen előéletű, nagykorú állampolgárok kaphatnák meg – legalábbis így határozná meg a feltételeket a Fidesz. A főváros szerint felvetődhet az is, hogy vizsgát tegyenek a veszélyes kutyák gazdái. Felmerült az ebek kiképzési kötelezettsége is. Ez utóbbit a szakemberek azzal indokolják, hogy a balesetek jelentős része, az emberi felelőtlenség

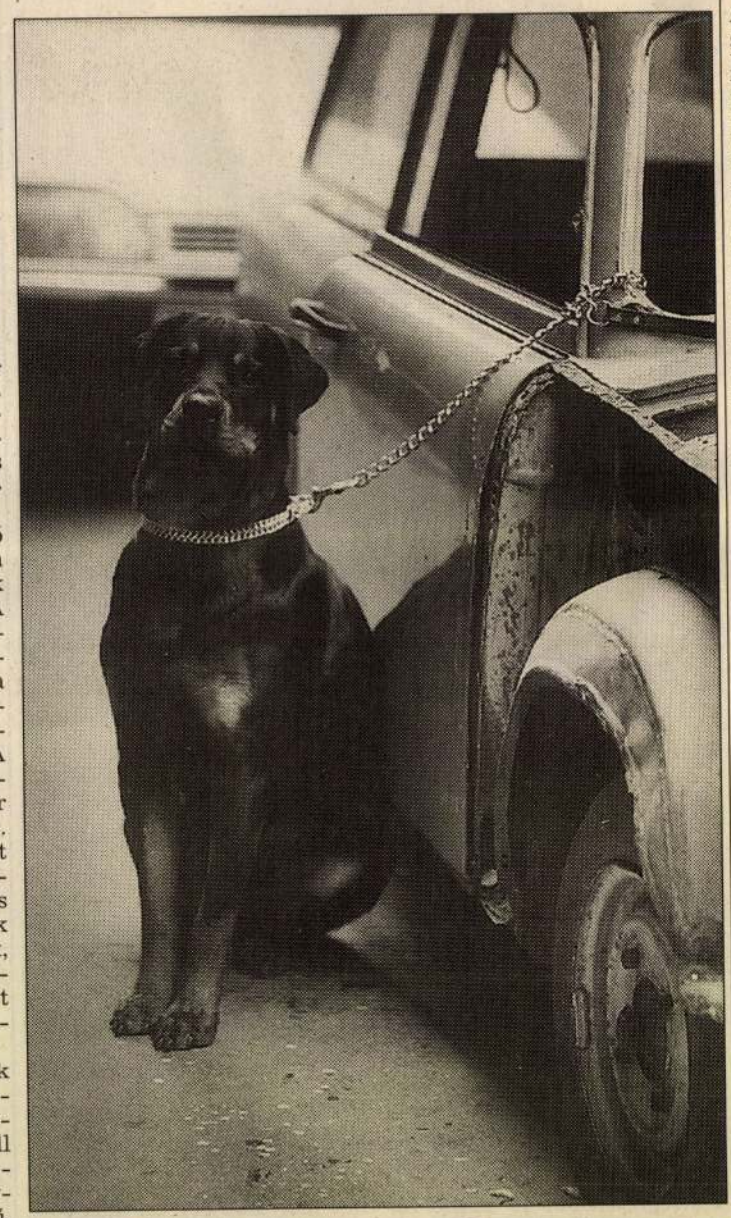

Nemcsak harci eb haraphat SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

szabályozás szigorításakor az illetékesek felkészültek az állatvédő szervezetek ellenállására is. E csoportok vitatják az egyes fajták veszélyességét, miközben az állatorvosok és

rapásos esetet regisztrált. Ebből azonban mindössze kettő volt harci eb harapása. Kevesen gondolnák, de például a mops

Törvényes gyilkosunk, az azbeszt

Óvodákat, iskolákat és kórházakat is szigeteltek vele

Azbeszt. Rostos ásvány, elsősorban Dél-Afrikában, az egykori Szovjetunió területén és Kanadában bányásszák. Három fő fajtája ismeretes: a krizolit vagy fehér azbeszt, a krokidolit, más néven kék azbeszt és az amozit, azaz a barna azbeszt. Viszonylag olcsó, ugyanakkor kitűnő hőszigetelő, remekül ellenáll a vegyszereknek, az épületszerkezeteket jól erősíti. Mindenekelőtt szigetelőburkolatokban, lemezekben, szórt bevonatokban, ipari zsinegekben, kötelekben, az azbesztcementben és bizonyos autók fékbetétjeiben fordul elő. Ha a levegőbe jut, a környezetében élőknél tüdő-, gége-, has– és tüdőbarázda-, valamint nyelőcső-, vastagbél- és végbélrákot okozhat. A becslések szerint a világon évente öt-tízezerrel nő az azbeszt miatt megbetegedett emberek száma.

Nyugaton a harmincas években, Budapesten a hatvanas években kezdték el nagyobb mennyiségben alkalmazni az azbesztet, a könnyűszerkezetes program néven elhíresült projekt keretében. Elsősorban az 1960 és 1980 között épült iparcsarnokokat és közintézményeket – köztük óvodákat, iskolákat, kórházakat, sportcsarnokokat és áruházakat – szigetelték vele, de lakóházakat is. A világ fejlettebb tájékain immár tizenöt éve elkezdték bontani és ártalmatlanítani az azbeszttartalmú épületszigeteléseket, Magyarországon ugyanakkor még rendelet sincs, amely kimondaná, hogy az anyagnak el kell tűnnie a közelünkből. Itt – az azbesztcement kivételével – csak a gyártását tiltják. Az azbeszttartalmú szigetelések lebontása komoly összegekbe kerül, következésképpen senki sem töri magát túlságosan, hogy megszabaduljon tőle. Budapesten mind

Csak a sérült pala okozhat bajt BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

körút közlekedési lámpáinál akár hasonló lehet, mint egy azbeszttel szigetelt házban. Elgondolkodtató, vajon mi lehet egy pesti újságárus tüdejében.

Felmérés – *azbesztkataszter* – híján valójában senki sem tudja, de még nagyjából se, hány épület lehet a fővárosban, amelyet hajdan ezzel az anyaggal szigeteltek. Csak az biztos: rengeteg. *Zellei János*, az azbeszt biztonságos kezeléséért, mentesítéséért lobbyzó Magyar Azbesztszövetség elnöke csak néhány példát sorolt fel, és azt is csak feltételes módban. Úgy tudja, hogy a Körcsarnokban, valamint az úgynevezett dán típusú panelházakban valószínűleg bőven akad belőle. Sajnos – mondja – amíg nem készül el a kataszter, és nem születik meg a rendelet, amely kötelezővé tenné a bontást, nincs mit tenni. Az Azbesztszövetségbe tömörült cégek ugyan máris készen állnak a mérésre, a mentesítésre és az azbeszt biztonságos elhelyezésére, de – mint utaltunk rá – ezek a munkák meglehetősen költségesek, így szinte senki sem engedi meg magának, hogy megírja a megbízólevelet. Hogy mást ne mondjunk, egy köbméter azbeszt veszélyeshulladéktárolóban való elhelyezése kilencvenezer forintba kerül, márpedig egy-egy komolyabb iparcsarnokból akár több száz köbméternyi azbeszt is kikerülhet. Egyébként az is kérdés, mi lesz akkor, ha mégis elfogadják a rendeletet: a társasházi lakóközösségeknek például akkor sem lesz több pénzük, mint most. Sokan közülük még a kéményüket sem tudják rendbe hozatni.

B. T.

Egy olvasónk nemrégiben arról tájékoztatta szerkesztőségünket, hogy Békásmegyeren az Ezüsthegy utcai óvoda eternitteteje erősen omlik-romlik. Attól fél, hogy a huszonöt évvel ezelőtt felvonulási épületnek szánt ház málló tetejéből elszabadult azbesztpor súlyosan veszélyeztetheti az óvodások, köztük gyermeke egészségét.

Sz. A. A.

Panelprogram után indul a hőszigetelő-akció

A panelprogram még útjára sem indult, de már itt a következő hasonló: az épületek hőszigetelését célzó program. Az első ütem itt is ötezer, részint budapesti lakás felújítását célozza meg, a hitelkonstrukció pedig az előbbihez hasonlatosan kamattámogatásra épül. A panelprogram indítását nyárra tervezték – ez már bizonyosan csúszik –, a hőszigetelés felújítása jövő tavasszal kezdődhetne meg.

Az Épületszigetelők és Tetőfedők Magyarországi Szövetségének vállalkozói csoportja, kilenc hőszigetelő anyagot gyártó cég bevonásával, akcióprogramot dolgozott ki a piac bővítésére. Céljuk a hőszigetelési problémák feltárása, majd ezek megismertetése a döntéshozókkal és a lakossággal is. A program folytatásaként a cégek az idén létrehozták a Hőszigetelés Branch Marketing Csoportot, amely külső szakértők bevonásával februárra elkészítette a hazai hőszigetelési módszereket és szokásokat értékelő tanulmányát – hangzott el a hőszigetelő cégek és az ÉMSZ közös sajtótájékoztatóján.

A felmérés meglehetősen sötét képet fest a hazai energiafelhasználásról, -pazarlásról. A hőszigetelők számításai szerint a meglévő épületállomány „energiatudatos" felújításával, illetve az új épületek jó hőszigetelésével közvetlenül is évente 840 ezer tonna kőolaj egyenértékét, közel harmincmilliárd forintot takaríthatnánk meg. Az úgynevezett járulékosköltség-csökkentő tényezők, mint például az energiaimport vám- és közvetítői költsége, valamint a környezetszennyezés csökkenése – ez utóbbi főként Budapesten esik nagy súllyal a latba – további milliárdokat jelenthetne, ráadásul az Európai Unió felé is jó ajánlólevélnek bizonyulhatna.

Az energiamegtakarítás kétharmadát a családi házak és a többszintes hagyományos technológiájú épületek szigetelésével lehetne elérni. Így a program Budapest századfordulós bérházainak felújításához is segítséget nyújthatna. A panel-

A mind nagyobb energiaköltségek miatt a lakosságra és a közintézményekre háruló, egyre növekvő terhek szükségszerűvé teszik egy országos program kidolgozását és elindítását. Ennek azonban előfeltétele az állami támogatás.

A Branch számításai szerint tíz év kell a hazai épületek energiatakarékos felújításához. Ez közel harmincötmilliárd forint megtakarítást eredményezne, miközben 2,5 millió tonna szén-dioxid kibocsátását is megakadályozná. Ráadásul a meglévő lakásállomány értéke 1,2 milliárd forinttal növekedne évente.

Egy lakás hőszigetelésének költsége három-hatszázezer forint, ami az építési technológiától nagymértékben függ. Az átlagemberek túlnyomó többsége azonban nem képes ennyit – legalábbis egy összegben – előteremteni. Áthidaló javaslatként a hőszigetelők hitelkonstrukciót ajánlanak. A tulajdonos, saját fizetőképességének ismeretében, a költség 50-70 százalékát vehetné fel hitel formájában, míg a kamatok 33-66 százalékát az állam vállalhatná magára. Ez utóbbira a Branch pályázatot kíván beadni a Központi Környezetvédelmi Alaphoz. A tervek szerint a hitelfelvételt nem kötnék lakásszámhoz, építési technológiához, és az elbírálást sem lassítanák felesleges adminisztrációs és ellenőrzési lépcsőkkel. Az előzetes számítások szerint a hitel havi törlesztőrészlete közel annyi lenne, mint amennyivel a tulajdonosok kevesebbet fizetnének a felhasznált energiáért. Legalábbis most. Az energiárak emelkedése

Adományokat vár a Halászbástya

Gyűjtést indítottak a híres műemlékegyüttes megmentéséért

Adománygyűjtő akciót hirdetett a Halászbástya megmentéséért a Kittenberger Alapítvány és a műemlékegyüttes gazdája, az I. kerületi önkormányzat. A teljes felújításhoz mai árakon négyszázmillió forint kellene.

A Halászbástya nem százéves, ahogy azt a legtöbben gondolják. Bár mai formáját 1902-ben nyerte el, tervezője, Schulek Frigyes egy meglévő városfalszakaszt alakított át. A középkori falat az osztrák katonai igazgatás a XVIII. század első felében korszerűsítette, de az egyszerű kialakítású, szegényes városképi hatású téglafal nem illett a Mátyás-templomhoz, amelynek restaurálása és átépítése 1896-ra fejeződött be. Ennek terveit szintén Schulek Frigyes készítette.

A Halászbástya épületegyüttese mára nagyon rossz állapotba került, pedig felújítását már 1988-ban megkezdték. Különösen tragikus a Schulek-lépcső állapota. Statikusok szerint megerősítése nem tűr halasztást. A Halászbástyát pedig az a veszély fenyegeti, ha gyorsan nem állítják helyre, előbb-utóbb lecsúszik a Vár oldalán. Az épület alapja ugyanis – mint sok más házé is a Várban – lenyúlik a mészkőréteg alatt található márgáig. Ez az anyag jól tartaná az épületegyüttest, de ha víz éri, jobban csúszik, mint a szappan. Márpedig a Halászbástya mellett, az épület repedésein folyamatosan szivárog az eső a talajba.

A helyreállításhoz szükséges pénz előteremtését szolgálja a belépődíj is, amit idén már az alsó kilátóteraszokon is fizetni kell. Ebből tavaly mindössze tízmillió forint bevétel származott, de *Katona Tamás*, az I. kerület polgármestere szerint idén legalább harmincmillióra számíthatnak. A pénzre nagy szükség van, hiszen tavaly összesen ennyit fordíthattak az európai hírű műemlék helyreállítására. Idén a kerület saját költségvetéséből 17 millió forintot, a főváros ötmilliót, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal pedig kétmilliót szán erre a célra.

Többen felismerték azonban, hogy a Halászbástya megmentése nem pusztán a kerület és a főváros feladata, hanem az egész országé. A Kittenberger Alapítvány év elején indított adománygyűjtő akciót, amelyhez már több cég csatlakozott, de várják magányszemélyek felajánlásait is. A kerület is létrehozta a Vároltalmazó Közalapítványt, amely többek között a belépődíjakból származó bevételt is kezeli.

A. G.

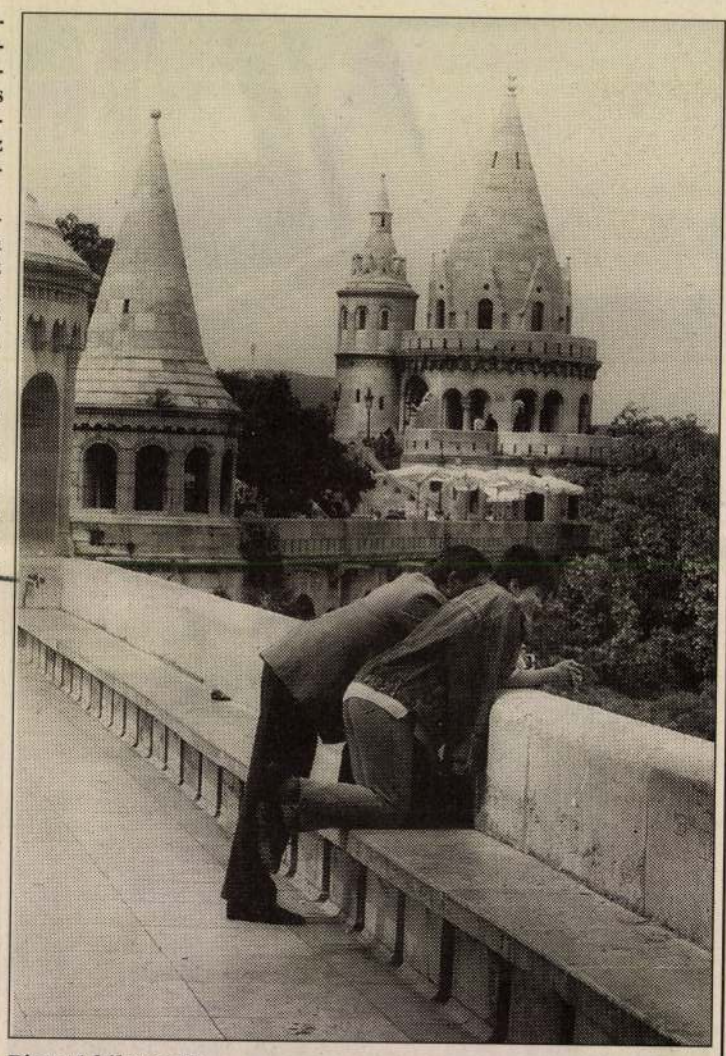

Biztató kilátások? SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

MARGÓ

Focifieszta Óbudán

Nagy ünnepre készülnek a III. Kerületi TVE szurkolói és minden óbudai lokálpatrióta: csapatuk az NB II Keleti csoportjában a hátralévő mérkőzés eredményétől függetlenül bajnok lett, és felkerültek a labdarúgó-bajnokság legmagasabb osztályába. Június 23-án, vasárnap a bajnokság utolsó fordulójában hazai pályán fogadják a Nyíregyháza együttesét. A találkozó délután ötkor kezdődik, de az érdeklődők már háromtól láthatnak egy mérkőzést a csapat baráti köréből szervezett együttes és a parlament válogatottja között. A mérkőzésekre a belépés ingyenes, a csapat mindenkit szeretettel vár egy nagy ünneplésre a „Kerület" Hévízi úti pályáján.

A csángó-kutató emlékestje

Domokos Pál Péter születésének 95. évfordulója alkalmából ünnepi műsort rendez a Lakatos Demeter Egyesület, az Erdélyi Szövetség budapesti szervezete és a Teleki Pál Társaság péntek délután ötkor a Bánki Donát Műszaki Főiskolán. Az 1992-ben elhunyt Domokos Pál Péter népzenével, néprajzi, nyelvészeti és irodalmi kérdésekkel egyaránt foglalkozott, a legvadabb időkben is járta a moldvai csángó falvakat. *(MTI)*

Segítség a pótvizsgához

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központban augusztus 8. és 23. között általános és középiskolásoknak hét tantárgyból – matematika, fizika, kémia, magyar nyelv és irodalom, biológia, környezetismeret – biztosítanak felkészülési lehetőséget a pótvizsgára. A kis létszámú csoportok oktatását a korrepetálásban nagy gyakorlattal rendelkező pedagógusok végzik. Be-
-tkozni június 24. és július
-Csiliben (XX.

Schulek Frigyes

Magántulajdonba került a Technoimpex székháza

Információnk szerint a Technoimpex Rt. budapesti székházának tulajdonjoga egy magáncég birtokába került. Az ingatlanforgalmazással foglalkozó Dorottya Kft. 11 millió dollár és járulékai erejéig zálogul lekötött épülethez a részvénytársaság tartozásának átvállalásával jutott. A volt jelzálogbirtokos, a CWAG Kereskedelmi és Finanszírozási Kft. és a követelést átvállaló új székháztulajdonos Dorottya Kft. ügyvezetője ugyanaz a személy.

Tóth Béla írása
a NÉPSZAVÁNAK

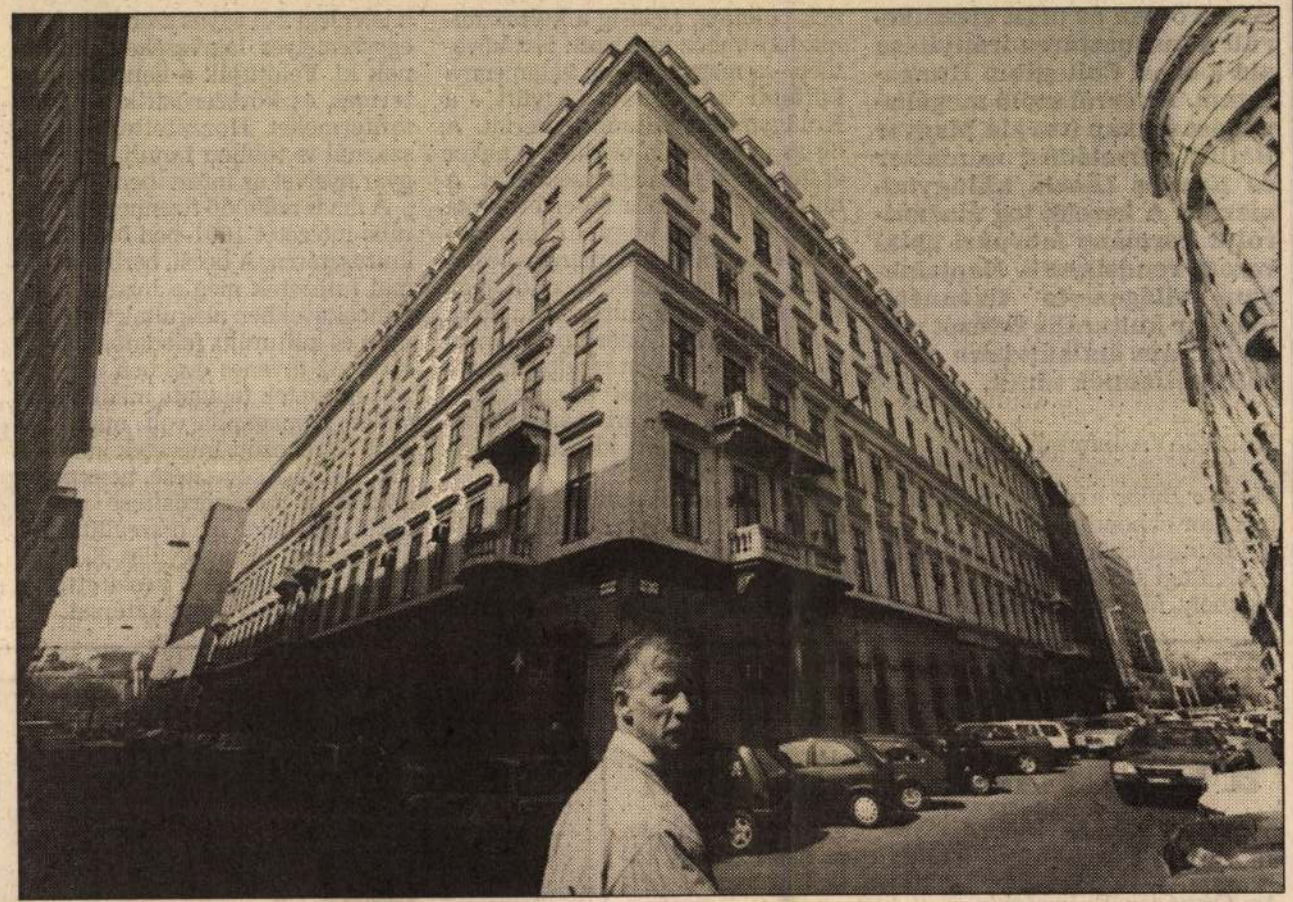

A telekkönyvbe már bejegyezték az új tulajdonos nevét — Pataky Zsolt felvétele

Mint azt lapunkban korábban megírtuk, az V. kerületi Belváros-Lipótváros önkormányzata külső jogi képviselő útján 1996 januárjában polgári pert indított a Technoimpex Rt. ellen. Érvényteleníttetni szeretné a Dorottya utca 6. szám alatti ingatlanjára az alperessel 1993. december 16-án megkötött adásvételi szerződést, mert szerinte a korábbi önkormányzat 1991–94 közötti gazdálkodását átvilágító cég a szóban forgó ingatlan '93-as szabadpiaci árát a realizált vételárnál közel egymilliárd forinttal többre becsülte. Erre tekintettel az önkormányzat az adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítására kérte a bíróságot s arra, hogy kötelezze a Technoimpexet az értékkülönbözet kifizetésére.

A szerződés értékaránytalanság miatti érvénytelenségének közvetett bizonyítéka az is – írja a felperes –, hogy a Technoimpex 1994-ben összesen 11 millió dollár mindenkori forintértéke és járulékai erejéig zálogul kötötte le az ingatlant, ami azt jelenti, hogy a felek a jelzáloggal biztosított követelés értékéhez képest [illegible] nagyságrendben gazdát cserélt a székház. Mivel a Technoimpex nem tudta kifizetni tartozását a hitelt nyújtó CWAG Kft.-nek, a székház tulajdonjogát egy magáncégnek adta el. A szokásos egymillió forintos alaptőkével 1995 júliusában alapított Dorottya Kft. az épületet terhelő tartozás átvállalásával '95. október 6-án jutott az épülethez. Az ügylet érdekessége, hogy a CWAG és a Dorottya Kft. ügyvezető igazgatója ugyanaz az ember.

Bár a társasági jog nem zárja ki, hogy bárki is két kft. ügyvezetője legyen, szakértői vélemény szerint nem „szokványos" üzletmenetre utal, ha a hitelt nyújtó és a tartozás visszafizetését átvállaló cég [illegible] egyazon személy. [illegible] len folytatott büntetőügy 1996. május 14-i nyilvános tárgyalási napján is szóba került az önkormányzat polgári peres követelése. A vádat képviselő ügyész indítványára *dr. Diós Erzsébet* bíró ismertette a Technoimpex-székház tulajdoni lapjára '94–95-ben bejegyzett jelzálogjogokat. Ezek szerint a CWAG Kft. három tételben összesen 11 millió dollár tőke mindenkori forintellenértéke és járulékai erejéig terhelte meg az irodaházat. Az ügyész véleménye szerint mindez közvetett bizonyítékul szolgálhat arra, hogy az épület '93. decemberi valós ingatlanértéke akár több[illegible] lehetett az önko[illegible] fizetett 55[illegible] vel a kérdéses szerződések az adásvételt követően születtek, s így véleménye szerint a büntetőperhez nincs semmi közük. A bírónő válaszul közölte: az indítvány elbírálása a bíróságra tartozik. Az eladás ténye nem hangzott el, holott már a telekkönyvbe is be van jegyezve az új tulajdonos, a Dorottya Kft. neve.

Információnk szerint a korábbi jelzálogbirtokos CWAG Kft. és a mostani székháztulajdonos Dorottya Kft. a Magyar Nemzeti Bank százszázalékos tulajdonában lévő bécsi CWAG Bank érdekeltségi körébe tartozik.

Pintér András, a bank magyar

Zöld út a vállalkozók ipari parkjának

MTI-információ

A belga kormány által kijelölt brüsszeli műszaki ellenőrző cég elfogadta a nyíregyházi vállalkozói központ bővítéséhez szükséges tervdokumentáció elkészítését, s ezzel lényegében zöld utat kapott a nyugat-európai ország által támogatott beruházás indítása. Ezt a nyírségi létesítményt üzemeltető PRIMOM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Vállalkozásélénkítő Alapítvány vezetői jelentették be hétfői, Nyíregyházán tartott sajtótájékoztatójukon.

A nyíregyházi vállalkozói központot – melyet az Európai Unió támogatásával 1992-ben alakítottak ki a volt orosz katonai laktanyában – új épületekkel, valamint a meglévő épületek tetőterének beépítésével bővítik. A tervezett beruházások összértéke 120 millió forint, s annak ötven százalékát a brüsszeli kabinet fizeti. Hatvanmillió forintért készítenek egy ezer négyzetméteres, korszerű irodaházat, amelyben belga cégek is kereskedelmi képviseletet nyitnak. Az építkezés 1997 tavaszán kezdődik.

A sajtótájékoztatón a szabolcsi vállalkozásélénkítő alapítvány vezetői elmondták azt is, hogy eredményesen szerepelt a térség 11 beruházási projektje a milánói BORITEC nemzetközi befektetési konferencián. Nyolc nyírségi cég fejlesztési terve, valamint a záhonyi vállalkozási övezet, a nyíregyházi ipari park és a jándi Tisza menti üdülőfalu befektetési lehetőségei iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg az észak-olaszországi nagyvárosban. Számos külföldi befektető állapodott meg a szabolcsi résztvevőkkel későbbi, konkrét tárgyalások megkezdéséről.

Minigarzonok Bátonyterenyén

MTI-információ

Minigarzonok kialakításával kínál lakhatást az állami gondoskodásból kiszoruló fiataloknak a bátonyterenyei Esélyteremtés Jóléti Szolgálat Alapítvány. A garzonokkal egy fedél alatt munkalehetőséget is teremt az ott lakók számára, így azok kedvező lehetőséget kapnak önálló életük megszervezésére. A vállalkozás kivitelezéséhez a Népjóléti Minisztériumtól pályázati úton másfél millió forintot, a PHARE Újítási Alap projekttől pedig 35 ezer ECU-t korábban megvásárolta a kányási aknaüzem irodaházát, illetve szociális épületét, s ott kap helyet a nyolc minigarzon. A majdani lakók jelképes lakbérért vehetik birtokba a kis lakásokat, a rezsiköltséget természetesen ők maguk állják. Ugyanebben az épületben jutnak majd kenyérkeresethez is, várhatóan élelmiszeripari tevékenységgel tehetnek szert a megélhetéshez szükséges jövedelemre. A terméket ugyancsak az alapítvány tulajdonában lévő szociális [illegible] árudákban értékesítik

A NÉPSZAVA KÉRDÉSE

Miből újítják fel a Halászbástyát?

Válaszol: dr. Koncz Mária

A Halászbástya olyan rossz állapotban van, hogy megerősítése, a statikusok szerint, nem tűr halasztást. A műemlékek helyreállítása 400 millió forintba kerül. A tavaly bevezetett belépődíjakból ez az összeg nem fedezhető, ezért más forrásokat is igénybe kell venni. Dr. Koncz Máriát, az I. kerületi polgármesteri hivatal sajtóreferensét arról kérdeztük, hogy milyen akciókat terveznek a felújításhoz szükséges pénz megszerzésére.

– A Kittenberger Alapítvány olyan nagyvállalkozókat keres fel és kér tőlük segítséget, akiknek érdekeltségük van az első kerületben. A Casino Hungária például két rulettasztalt állított fel a Magyar Kultúra Alapítvány székházában június 13-án, az elmúlt hét végére kávézó „nyílt" a székház előtt. Az ezekből befolyt pénzösszeget is a felújításra fordíthatjuk. Fiatal képzőművészek 29 alkotást, szobrokat, szitanyomatokat, olajfestményeket, állítottak ki, amelyeket árverésre ajánlottak fel.

– Kértek-e segítséget az ügyben érdekelt utazási irodáktól?

Az American Express iroda felismerte, a turizmus, mint iparág menynyire árt az épületeknek. Ahhoz, hogy 5-15 év múlva is lehessen mit mutatni a turistáknak, áldozni kell. Ezért üzleti megfontolásokból létrehozott egy alapítványt, az American Express World Monuments Watch-ot. Az alapítvány összeírta a világ 100 legveszélyeztetettebb műemlékét. A Halászbástya az első 20 között van. Az alap által kiírt pályázaton 50 ezer dollárt nyertünk a Várbazár helyreállítására.

– Mekkora bevételre számítanak az adományokból?

– Nem lehet jósolni. A megkeresett cégek bizonyos feltételekhez, jogosítványokhoz kötik felajánlásukat. Erről pedig tárgyalni kell.

– A Halászbástya, illetve a hozzá tartozó Schulek-lépcső a világörökség részét képezik. Kértek segítséget az UNESCO-tól?

– Természetesen az UNESCO képviselőit is meghívtuk a sajtótájékoztatóra, a cél az volt, hogy megismertessük velük a tervezetet. Tárgyalás nem történt, a lobbyzás ezután kezdődik.

Szombathelyi Hajnalka

Átalakulnak a határon túli magyar kulturális intézetek

Közel ötven év után visszakerült a kultusztárca irányítása alá a bécsi Collegium Hungaricum. Az erről szóló megállapodást tegnap írta alá Magyar Bálint művelődési miniszter és Kovács László külügyminiszter. A kezelői jog átadásáról a kormány februári határozata rendelkezik. Napjainkban világszerte tizennégy magyar kulturális intézet működik, ám átalakításuk elkerülhetetlennek tűnik.

NÉPSZAVA-információ

Magyar Bálint a megállapodás aláírásakor elmondta: a bécsi Collegium Hungaricum 1963 óta működik a jelenlegi székházban. A korábbi székhely, Mária Terézia testőrségének palotája, 1948-ig a kultuszminisztériumhoz tartozott. Ezt követően – a magyar állam valamennyi külföldi tulajdonával együtt – a Külügyminisztériumhoz került. A 60-as évek elején eladták, s akkor építették a jelenlegi székházat. A művelődési tárca a 90-es évek óta szorgalmazza, hogy az elsősorban kulturális-tudományos célokat szolgáló épület kezelői joga visszakerüljön a minisztériumhoz.

A Külügyminisztériumnak nem volt pénze az épület rendbehozatalára. A művelődési minisztérium segítségével viszont még az idén megkezdik a régóta időszerű felújítást, korszerűsítést.

Fényi Tibor, aki tavaly szeptember óta igazgatja az intézetet elmondta: a rekonstrukció során klubszobákat, videotermet és a kutatómunkát végző professzoroknak a jelenlegi 2-3 ágyas szobák helyett egyszemélyes lakrészeket alakítanak ki. Felújítják a hangversenytermet, és korszerűsítik a nyelvi tantermeket. Hozzátette: jelenleg száznál is többen tanulják a magyar nyelvet az intézetben.

A ma is működő tizennégy kulturális intézetet 1901-ben örökölte a kultusztárca. A bécsi, berlini és római intézetek még a húszas, harmincas években alakultak tudományos és kulturális feladatok ellátására. Az ötvenes években létrehozott intézetek feladata inkább közvetlen propaganda volt, míg a később létrehozott intézetek küldetése a kultúra követítése, nem pedig közvetlen népszerűsítése volt – derül ki abból az összeállításból, amelyet az Országgyűlés Külügyi Bizottsága számára készítettek a művelődési tárca munkatársai.

Az intézeti hálózat átalakításának szükségességéről tavaly júniusban döntött a kormány, a reform koncepcióját – melyet a művelődési miniszter terjesztett elő – idén februárban fogadták el.

A tervek szerint több lépcsőben alakítják át a kulturális intézeti rendszert. A reform során a kül- és kultúrpolitikailag kevésbbé fontos helyeken – Kairóban, Újdelhiben – egyszemélyes kulturális tanácsosi rendszer váltja fel az intézeti rendszert, ellenben megkezdik – a pénzügyi lehetőségektől függően – egy londoni magyar kulturális intézet megalakítását.

A tartalmi reform keretében az Internet számítógépes hálózaton is hozzáférhetővé teszik az intézetek programját. A tavaly kinevezett intézeti vezetők már pályázati úton nyerték el megbízatásukat.

További nyomozás a CM Klinika-ügyben

MTI–NÉPSZAVA-információ

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár által a CM Klinikáknak kiutalt 150 millió forint előleg ügyében a Fővárosi Főügyészség hatályon kívül helyezte az Országos Rendőr-főkapitányságnak a nyomozás megszüntetéséről szóló határozatát, és további nyomozást rendelt el – közölte a Legfőbb Ügyészség illetékese. Az előleget a törvényes előfeltételek hiányában folyósították, az OEP vagyoni hátrányt szenvedett, és ezt nem teszi meg nem történtté a pénz utólagos visszafizetése. Így – az ügyészség véleménye szerint – a hűt-

Mint azt már lapunkban megírtuk: hat személy, közöttük az Országos Egészségbiztosítási Önkormányzat ellen tett feljelentést az Állami Számvevőszék. Hűtlen kezelés gyanúja miatt az ÁSZ feljelentte *Fejes Lászlót*, az OEP volt főigazgatóját, *Illés Béla*, főigazgató-helyettest, *Demes Istvánné* főosztályvezetőt, a jogtanácsosi iroda volt főosztályvezetőjét *Becsey Évát*, *Sándor Lászlót*, az önkormányzat elnökét és *Oláh Lászlót*, a CM Klinika volt tulajdonosát.

A CM Klinika tartozását – kamatokkal együtt mintegy 171 millió forintot – az elmúlt hónap során vissza-fizette a Rolit-

Göncz Árpád köztársasági elnök megkoszorúzta a közlekedési balesetek áldozatainak tegnap felavatott emlékművét a budapesti Flórián téren

Gy. Balázs Béla felvétele

Megfizeti-e a Junior a járvány költségeit?

Schulek Frigyes

Változatok az átvilágításra

Az ellenzék a Városháza átvilágításáról szóló Transparency International jelentés nyilvánosságra hozatalát szorgalmazza. A lapunk birtokában lévő két változatot összehasonlítva megállapítható: a szövegből a város vagyonkezelő szervezetére és az ügyosztályvezetőkre vonatkozó részek maradtak ki.

A Főpolgármesteri Hivatalt a város vezetőinek megbízásából két éve világíttatta át egy nemzetközi korrupcióellenes szervezet, a Transparency International. A jelentés első változatát – amely több ponton bírálta a Városházát, egyebek mellett annak közbeszerzési gyakorlatát – visszavonták. Mint azt *Atkári János* főpolgármester-helyettes elmondta: már az adatfelvétel is rossz volt, így a következtetések sem lehettek megfelelőek.

A második verzió februárban készült el, de még nem nyilvános. *Tirts Tamás,* a Fidesz–MDF–MKDSZ-frakció vezetője tegnapi tájékoztatójukon úgy vélekedett: azért, mert az új jelentés sem túlságosan hízelgő a főváros vezetőire nézve, és most próbálják kivetetni az anyagból a kínos megállapításokat. Az elmúlt években több, korrupcióra gyanút adó esemény történt a Városházán – mondta *Deák András,* a közbeszerzési bizottság kereszténydemokrata elnöke. Ezek közé sorolta az Operettszínház felújítását, ahol a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisítette a legdrágább ajánlatot tevő, nyertes céggel kötött szerződést. Gyanúsnak tartja a politikus a 4-es metróval kapcsolatos tendert is, amelyről „már két hónappal a kiírás előtt meg lehetett mondani, hogy melyik cég nyeri meg".

Példátlan esetet is említett Deák : a Budai alsó rakpart bővítésének beruházása kapcsán a döntés előtt egy nappal a közbeszerzési bizottság egyik tagjának – akinek nevét és pártállását nem árulták el – géppisztolylőszert küldtek figyelmeztetésképpen. Deák sérelmezte azt is, hogy a programvégrehajtó egységnél – amely a külföldi hitelek segítségével lebonyolítandó nagyberuházásokat készíti elő és vezényli le – a város vezetői kizárják az ellenzéket az érdemi információkból és a döntéshozatalból. A frakció szorgalmazza, hogy a számvevőszék ismét végezzen átfogó ellenőrzést a fővárosban.

A Transparency International – birtokunkban lévő – első és második jelentését összehasonlítva megállapítható, hogy a szövegből fejezeteket, bekezdéseket, néhol pedig mondatokat húztak ki.

A fejezetek közül kimaradt a második változatból a Budapest lakosságára vonatkozó, az önkormányzatok (tanácsok) rendszerváltozás előtti helyzetét és a rendszerváltozás hatásait taglaló, valamint az ellenőrzésről szóló. Kihúzták a fővárosi vagyonkezelő-központra vonatkozó fél oldalt is. Többek között azt, hogy „a közvagyont kezelő részvénytársaság független vizsgálatához a részt vevő pártok nem adták meg politikai hozzájárulásukat. Mint utóbb megtudtuk, az egyetlen igen szavazat a Bizottság (a tulajdonosi bizottság – a szerk.) elnökétől, *Székely Gábor* úrtól származott."

Módosult az ügyosztályvezetők helyzetét bemutató alfejezet is. „A Városháza új vezetőinek hatalomra kerülése után gyors ütemben kezdődött meg egy új ve-

A János-hegyi kilátó kálváriája

Megvenné vagy száz évre kezelői jogot kér XII. kerületi önkormányzat

A Hegyvidék önkormányzata százötvenmillió forintot szánna a János-hegyi Erzsébet-kilátó felújítására és a környék rendbetételére. A XII. kerületi képviselő-testület tavaly nyáron kezdeményezte a fővárosi önkormányzatnál, hogy adja át a tulajdonjogot vagy száz évre a kezelői jogot. A főváros ötéves beruházási programot és banki garanciát kért. Az utóbbit azonban a kerület nem akarja teljesíteni.

A neoromán stílusú János-hegyi Erzsébet-kilátót kilencvenegy éve avatták fel. Erzsébet királyné egyik kedvenc kirándulóhelyéről tiszta időben akár hetven kilométerre is ellátni. A királyné halála után négy évvel, 1902-ben *Glück Frigyes* a szállodások, vendéglősök és kocsmárosok Budapesten rendezett nemzetközi kongresszusán javasolta, hogy emeljenek kőkilátót a budai hegyek legmagasabb csúcsán. A fatorony ugyanis már rossz állapotban volt. Az új kilátóra 1907-ben a közgyűlés megszavazta a szükséges pénzt, s ezután három év alatt *Klunzinger Sándor* és *Schulek Frigyes* terve szerint épült meg a négyszintes, minden emeletén körteraszos, csaknem huszonnégy méter magas létesítmény.

Abban mindenki egyetért, hogy a kilátó állagmegóvásra szorul, de a XII. kerületi polgármester azon véleményét, hogy az összedőlés határán állna, többen cáfolják – 1992-ben ugyanis már egyszer felújították. Korábban döntés született a kilátó melletti adótorony lebontásáról is. Ez azonban nem történt meg, mert kiderült, hogy nélkülözhetetlen a tűzoltóság és a mentők számára. Most közbenső megoldásokról folyik az egyeztetés.

A Hegyvidék önkormányzata – mivel a nemrég elfogadott kerületi címernek is ez a legfőbb jelképe – szeretne tulajdonjogot szerezni vagy száz évre kezelői jogot kapni az Erzsébet-kilátóra. Ez azonban nemcsak az épületet, hanem a környező területet is érintené. Mint azt *Mitnyan György* fideszes polgármester elmondta: az egész hegy egyetlen helyrajzi számon szerepel. A testület tavaly nyáron kezdeményezte a kilátó átvételét. A főpolgármestertől azonban csak február elején érkezett válasz: hajlandóak tárgyalni, ha a kerület bemutatja a beruházási programját és az átalakítás költségeire vonatkozó banki garanciát.

A képviselő-testület százötvenmillió forintos kerettel el is fogadta a kilátó és

Százötvenmilliót szánnak a felújítására FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

környéke felújítására szánt pénzügyi és műszaki ütemezési programot. Emellett határozatba foglalták, hogy 2002–2007 között minden évben biztosítják az ehhez szükséges pénzt. Bankgaranciát azonban nem tudnak felmutatni. A polgármester szerint erre a programra nem lehet ilyet szerezni. Február közepén hozott döntésükről értesítették a fővárosi önkormányzatot, ahonnan válasz még nem érkezett.

Lapunk kérdésére *Demszky Gábor* főpolgármester annyit mondott: lehet az átadásról tárgyalni, s véleménye szerint meg lehet találni a módját a megegyezésnek. Kiemelte azonban: biztosítani kell, hogy a felújított kilátót is látogathassa a nagyközönség.

A kerület polgármestere – ha sikerül átvenniük a létesítményt és környékét – pénzügyi segítséget kérne a műemlékvédelmi hivataltól és a kulturális tárcától is. Emellett felvetődött, hogy az önkormányzat a libegőt is megvenné vagy beszállna az üzemeltetésébe. Mitnyan György elképzelhetőnek tartja, hogy ebben az esetben este tízig lehetne gyönyörködni a város szépségében.

Németh Era

Hiszti

Telhetetlen fajta a tévénéző. Hónapokig vacillál (már ahol megteheti), hogy melyik kábeltévé-szolgáltatót válassza. Amikor pedig végre dönt, naponta telefonál, jönnek-e már végre a szerződéskötők. Egy este aztán kopottas bőrkabátjában, hullafáradtan betoppan a területi képviselő. Ideges, türelmetlen, nem magyaráz, nem segít. De kit érdekel? Zokszó nélkül írja alá mindenki a papirost. Napok múltán pedig óránként kapcsolja be a tévét, hátha valami csoda folytán már van műsor. Nem sejti, hogy harminc helyett száz napot kell várnia a képre.

Azért végre megjönnek a mesterek. Szabadkozást senki sem vár, csak kábelt. Üdítővel, ropogtatnivalóval kínálják a szerelőket a háziasszonyok: csak kössön már be, mester úr! Ők pedig rábólintanak, létrát hoznak, fúrnak, faragnak, szétbarmolnak folyosót, előszobát, nappalit. De: bekötnek.

Aztán nézi a tévét boldog, boldogtalan. Amíg lehet. Egy este azonban elsötétül a képernyő. Lehetne ez az este hétfő, kedd vagy szerda is, de nem, hét végén marad kép nélkül a család. Hibabejelentő, nulla-hat-nyolcvanas. Kedves hang finomkodva búg bele, de a lényeg ennyi: hét vége van, te szerencsétlen, munkanapokon próbálkozz!

Az ember mégsem bír nyugton maradni. Ha nincs huzal, azért sír. Ha van, akkor meg nézné a tévét naphosszat. Nem átallana még hét végén is a távirányítóért kapni. Ha pedig netán időben megkapja a számlát, még neki áll feljebb, hogy milyen drága, mennyivel több, mint ígérték. Végtére is telhetetlen fajta a tévénéző. Ne bántsunk hát UPC-t, Matávkábelt.

Legyünk inkább elnézőek, türelmesek: félmillió hisztis embert nehéz lehet elviselniük.

Prém András

Pihenőparkot tervez a libegőt működtető társaság

A libegő 1977 óta a BKV tulajdonában van és három éve társasági formában üzemelteti. A működtetés jogát tavaly januárban tíz évre megvásárolta két, évtizedek óta a szakmában dolgozó személy – tudtuk meg *Kasos István* igazgatótól, aki részben tulajdonosa az üzemeltetésre alakult cégnek. A felvonó télen-nyáron üzemel, jó időben este hétig ingáznak a székek a János-hegyi kilátó és a Zugligeti úti végállomás között. A céget a délután négy óra utáni üzemeltetésért több, a pálya alatt és közelében fekvő ingatlan tulajdonosa beperelte, s az eljárás a mai napig nem zárult le.

Az igazgatót meglepte *Mitnyan György* polgármester üzemeltetéssel kapcsolatos elképzelése, amelyről hivatalosan még nem értesítették a céget. Az este tíz óráig tervezett nyitva tartás jó, de egyáltalán nem új elképzelés, már 1970-ben, a pálya építésekor is szerepelt a tervekben – mondta Kasos. Este gyönyörű a rálátás a kötélpályáról, a Libegő Kft. is többször kezdeményezte az üzemidő meghosszabbítását, de az érzékenyebb ingatlantulajdonosokat csak tovább ingerelnék a késő este is hallható üzemzajok. Arról nem beszélve, hogy az üzemeltetés joga tíz évig az erre alakult cégé, s nem holmi, önkormányzat által kisajátítható jog – tette hozzá. Bár, ha a terv komolyra fordul, a polgármester nyilván tárgyalást kezdeményez – vélekedett Kasos. A cég a libegő felső végállomásánál pihenő- és szabadidőpark kialakítását tervezi. Az engedélyezéshez szükséges dokumentumokat tavaly év végén beadták az önkormányzathoz, de a döntés elsősorban a terület tulajdonosa, a Pilisi Parkerdő Rt. kezében van.

N. H. E.

Már kapható a második dekóder

A múlt hét végétől a második dekódert is meg lehet rendelni az Antenna Hungária Rt. AntennaMikro szolgáltatásához. *Óri András,* a társaság szóvivője lapunknak elmondta: a második készüléket azoknak kínálják, akik két tévén különböző műsorokat szeretnének nézni. A második dekóderért csaknem tízezer forint egyszeri hozzáférési díjat, majd havonta négyszáz forintot kell fizetni.

Az Antenna Hungária tavaly szeptemberben indította el a kódolt AntennaMikrót. A fővárosban és vonzáskörzetében elérhető szolgáltatásra eddig több mint nyolcvanezren fizetek elő. Óri András továbbra is csak annyit mondott, hogy hamarosan kódolni fogják a ma még dekóder nélkül fogható csatornákat is. (Úgy tudjuk, akkor, amikor minden igénylő hozzájut a második dekóderhez.)

P. A.

UTAK ÉS UTASOK

❶ Budán, a Hűvösvölgyi úton, a Kelemen László utca utáni útszakaszon felbontották a kifelé vezető oldalt – a Furulya utcánál – közműjavítás miatt. A munkaterületnél át kell térni a szembejövők oldalára.

❷ A XIII., Lőportár utcában, az Angyalföldi út és a Kassák Lajos utca között csatornát építenek félpályás útlezárás mellett. A Kassák Lajos utca felől tilos behajtani erre az útszakaszra.

❸ Zuglóban a Gyarmat utcát teljes szélességében lezárják a Laky Adolf utca és az Uzsoki utca között, mert felújítják a csatornát. A lezárt szakaszt a Korong utcán át lehet elkerülni.

● Éjszaka mossák az Alagutat, ezért lezárják 23.45-től hajnali 4 óráig.

● A 11-es főút fővárosi szakaszán, a városhatár és a Pünkösdfürdő utca között 8.00–15.00 óráig kertészek dolgoznak, ezért munkagépeket kell kikerülni.

● A III., Pusztakúti út és a Határ út kereszteződésében tart a közműépítés, útszűkületen kell áthajtani.

● A Váci út újpesti szakaszán, a Tinódi utca és a Vörösmarty utca között a belső sávot mindkét irányban lezárták, mert folytatják a csatornaépítést.

● A IV., Lőrinc utcát lezárták az Attila utcánál csatornaépítés miatt.

● A Kálvin téri irodaház építése miatt a Múzeum utcában, a Nemzeti Múzeum mellett tilos parkolni, az Ötpacsirta utcát a Baross utca felé egyirányúsítják, ugyanakkor a Szentkirályi utcában, a Mikszáth Kálmán tér és a Múzeum utca között két irányban lehet közlekedni.

● A VI., Király utcában tart a csatornafelújítás, az Izabella utca és a Rózsa utca között mindkét irányban csak a külső sáv járható.

● A IX., Tompa utcában, a Ferenc körút és az Angyal utca között csatornaépítés miatt tilos parkolni.

● A Kerepesi úton és a Fehér úton, az Örs vezér terénél sávlezárások szűkítik le az útpályát, mert aluljárót építenek.

● A X., Albertirsai úton, a Fehér út felé vezető oldalon csatornát építenek. A munkaterület mellett sebességkorlátozásra és előzési tilalomra számítsanak.

Forrás: Fővinform

A várhatóan leginkább zavaró útakadályok

Forrás: Fővinform NÉPSZABADSÁG-grafika

budapest@nepszabadsag.hu

Az olvasók vonala

Keressenek bennünket Budapesttel kapcsolatos kérdéseikkel, lakóhelyi problémáikkal. Megpróbálunk segíteni, és beszámolunk arról, hogy mi történt telefonjaik nyomán. Cikkeinkről szóló észrevételeiket is szívesen fogadjuk. Munkatársunk délelőtt tizenegy és délután négy óra között várja hívásaikat. Telefonszámunk: **436-4653.** Fax: **388-6038.** Rovatunk e-mail címe: **budapest@nepszabadsag.hu**

Ma *Schmidt Gábor* várja hívásaikat.

BUDAPEST LEVEGŐMINŐSÉGE MA

Az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzése alapján*

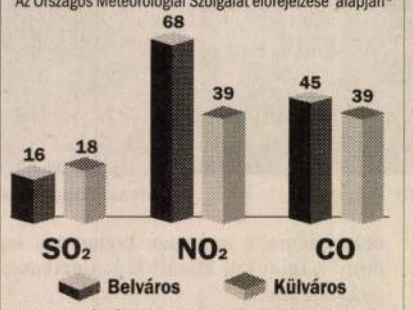

Jelenleg **mérsékelten szennyezett** Budapest levegője. A következő napokban az erősödő szél és a csapadék hatására **kissé csökken** a szennyező anyagok koncentrációja a főváros levegőjében.

A minősítés négy fokozata: **alacsony, mérsékelt, szennyezett, erősen szennyezett.**

* Előrejelzés a napi átlagokra a levegőminőségi határérték százalékában.

Föld alatti hangverseny New Yorkban

Már régóta gyűjtöm a város zenéit. Itt, Washingtonban, a belvárosban például rendszeresen muzsikálnak kiváló dzsesszzenészek. A közeli metróállomáson pedig gyakran koncertezik egy furulyázni tanuló kislány.

A főváros azonban nem versenghet New Yorkkal. Két nap alatt csak a földalattiban majd fél tucat különböző zenei produkciót gyűjtöttem be. Kétszer is találkoztam egy feltehetően kínai hölggyel, aki kis tangóharmonikáján keringőket játszott. Pár megállóval arrébb a két vonal között átvezető folyosón szaxofonozott valaki. Kiválóan. Az esti csúcsforgalom után némileg csendesebb körülben hordozható erősítőt is bevetett. A csúcsélmény mégis az a páros volt, amelyet sikerült lefényképeznem. A férfi cimbalmozott, a hölgy pedig kéthúrú kínai hegedűn játszott. A produkció egyszerűen pazar volt, a zajos, büdös állomáson elvarázsolta a tarka, fáradt tömeget. Amikor egy-egy szám végére értek, kitört a taps, s hullott a pénz az előttük lévő dobozba.

Nem tudom, kell-e New York utcai zenészeinek valamilyen engedélyért folyamodniuk a rendőrhatósághoz vagy a polgármesteri hivatalhoz. Van-e esztétikai bizottság, amely zsűrizi a produkciókat? Annyi bi

KILÁTÓ

London hanyatlása

A város öt helyet csúszott vissza az életminőségi világranglistán

A forgalmi dugók enyhítése a főpolgármester elsődleges tennivalói között szerepel FOTÓ: RÉDEI FERENC

Az elmúlt hónapokban sok londoni panaszkodott az életkörülmények romlására. A családi vacsorák egyik fő témájává vált a metrón elszenvedett megpróbáltatások története, szinte nincs nap, hogy a legkülönbözőbb okok miatt, mint a jelzőrendszer meghibásodása, munkabeszüntetés, felújítás, bombariadó stb. az emberek ne késve és a gutaütés határán érkeznének meg munkahelyükre.

A helyzetet súlyosbította a múlt év őszi, ez év eleji, háromszáz éves rekordot megdöntő csapadékmennyiség, amelynek következtében, természetesen elsősorban vidéken, kiáradtak a folyók, Londonban pedig vészesen emelkedett a talajvíz szintje. Többször és több vasút- és metróállomást öntött el a víz. Ha ez még nem lett volna elég, az októberi, négy személy halálával járó Londonhoz közeli, hatfieldi szerencsétlenség után a vasúti infrastruktúrát működtető Railtrack vállalat átfogó pályaellenőrzési-felújítási munkát rendelt el, ami elviselhetetlen késésekhez, a menetrend teljes kiszámíthatatlanságához vezetett, súlyosan érintve az elővárosokból vagy vidékről beutazó milliónyi munkavállalót. Az ingázók számát folyamatosan növeli, hogy a londoni lakásárak ugrásszerű emelkedése miatt kulcsfontosságú foglalkozásokat betöltő emberek, pedagógusok, kórházi ápolók és még alacsonyabb keresetű dolgozók egyszerűen nem engedhetik meg maguknak, hogy a fővárosban éljenek. A londoniak rossz hangulatát fokozza a közbiztonság romlása. Az elmúlt évben több mint harmincezer bűncselekményt jelentettek be Londonban, ebből 19 ezer esetben mobiltelefont raboltak vagy loptak el. A városban a híresség megtámadására, Rolex órák durva lecsatolására szakosodott bandák garázdálkodnak. Sivár képet mutatnak egyes elmaradott kerületek, például Peckham, ahol nemrégiben számítástechnika- órájáról hazafelé tartó fekete kisfiút vagy Hackney, amelynek önkormányzata nem volt képes beszedni a kerületi adót és bankcsődbe jutott, úgy, hogy nem tud eleget tenni egészségügyi, szociális kötelezettségeinek.

Mindez mindeddig a londoniak szubjektív érzése volt, a napokban azonban megerősítést nyert a William M Mercer, genfi székhelyű üzleti tanácsadó cég életminőség-mérő éves jelentésének közreadásakor. A közvélemény és a sajtó megrökönyödve vette tudomásul, hogy 2000 végén 215 város közül London az egy évvel korábbi harmincötödik helyről a negyvenedikre esett vissza. Vancouver, Zürich, Bécs és Koppenhága nyújtják a legkellemesebb életkörülményeket. Az életminőséget mérő elemzést a személyes biztonság, egészség, oktatás, szórakozás, közlekedés és más közszolgáltatások összevetése alapján készítik el. Elsősorban kormányok és nagyvállalatok alkalmazzák, amikor külföldre helyezett munkatársaik ellátmányáról döntenek.

Ken Livingstone-t, a tavaly májusban első ízben közvetlenül megválasztott főpolgármestert nem lepte meg, de elkeserítette a felmérés eredménye. A bűnözés visszaszorítása, a forgalmi dugók enyhítése és a tömegközlekedés javítása kezdettől a Munkáspárt baloldalán elhelyezkedő, a kormány szemében szálkának számító Livingstone elsődleges tennivalói közé tartozott. A főpolgármester első költségvetésének jó részét a közbiztonság javítására fordítja, ezerötven fővel emeli az utcákon szolgálatot teljesítő rendőrök számát, és pótlólagos forrásokat nyújt a rendőrségnek, a Metropolitan Police-nak.

London lefokozása az általánosságban értelmezett életminőségi listán éles ellentétben áll azzal a ténnyel, hogy holtversenyben Párizzsal az Európai Unió éllovasának számít a szórakozás, az éttermek száma és változatossága, a zenei és színbadidős lehetőségek terén. A nehezen lefordítható, frisset, könnyedet, klasszat, szupert jelentő, különösen a munkáspárti kormányzás első éveiben hangoztatott Cool Britannia imázs újabb csapást szenvedett el az ír republikánus mozgalom kampányának kiújulása miatt. Mióta múlt vasárnap az északír fegyverszünethez nem csatlakozott Igazi IRA szervezet pokolgépes merényletet kísérelt meg az egyik legfontosabb brit intézmény, a BBC székháza ellen, London ostromlott város képét mutatja, különösen az amúgy is szigorúan őrzött, rejtett kamerákkal figyelt Cityben. A szokásosnál sokkal több rendőr cirkál az utcákon, és előkerültek a Scotland Yard által először a múlt év novemberében kiragasztott plakátok, melyek fokozott éberségre szólítják fel a lakosságot. Gyanús lehet minden, felügyelet nélkül hagyott csomag, olcsón, készpénzért vásárolt vagy kölcsönzött személygépkocsi, bérbe vett lakás vagy zárható raktárhelyiség.

Ami a napi négymillió utast érintő metróhálózatot illeti, pillanatnyilag holtponton van a kormány által meghirdetett privatizáció ügye. Ken Livingstone és az általa Londonba csábított Bob Kiley, a New York-i metró megmentője, a főváros közlekedési főmegbízottja ellenzi a hálózat feldarabolását különböző magánkonzorciumok között, úgy, hogy csak az infrastruktúra marad állami tulajdonban. Különös aggodalomra ad okot az utasok testi épségének megőrzése. Az Egészségügyi és Biztonsági Főhatóság vizsgálata hatvankilenc kifogást emelt, a terv éppen a legkritikusabb kérdésekben, az állomások biztonságával, az utasok evakuációjával kapcsolatban támaszt kételyeket. Európa legrégibb földalattijának jövője a bíróság elé kerülhet. Ebben az esetben újra kell kezdeni a pályáztatást és akár kétéves késedelmet is szenvedhet a metró rekonstrukciója.

A deáki templom kincsei

MAGYAR NEMZET, 2000. OKT. 27. 15.o.

SCHULEK FRIGYES

Á R K Á D

HANGA

A Csallóköz északkeleti szélén fekvő Deáki falu (ma Diakovce, Szlovákia) plébániatemplomát a 13. század első felében alapította és építette *Uros* pannonhalmi apát. A templom nevezetes épület. Az a tény is erre utal, hogy egyik első műemléki leírása már 1858-ban megjelent német nyelven, *Ipolyi Arnold* tollából, az Osztrák–Magyar Monarchia műemlékvédelmi szervezetének negyedévenként megjelenő közleményeiben, a Mitteilungen der K. u. K. Central-Comission harmadik kötetének lapjain. Ám talán még fontosabb, hogy néhány évtizedig egészen biztosan itt őrizték, sőt használták a Pray-kódexet. A híres kódex – mely felfedezőjéről, a jezsuita történész *Pray Györgyről* kapta a nevét – rendkívül jelentős kincset őriz, ebben maradt fenn ugyanis a legkorábbi összefüggő magyar nyelvemlék, a Halotti beszéd és könyörgés. A kódexben egyébként a XII. század végétől a XVII. századig szerepelnek bejegyzések, melyek közül az egyik éppen a deáki Szűz Mária-templom 1228. november 14-i felszenteléséről tudósít. A háromhajós román kori plébániatemplomhoz 1872 és 1875 között ugyancsak háromhajós bővítményt emeltek, a fiatal *Schulek Frigyes* egyik legkorábbi tervei alapján.

A templom nincs rossz állapotban, bár szerkezetileg is károsodott, a falak pedig feláztak, részben a legutóbbi felújítás, részben pedig az eső és a hólé elvezetésének hiányosságai miatt. A felújítás hamarosan megkezdődhet, magyar részről idén 2,5 millió forintot szánnak az állagmegóvási munkák első ütemére.

Néhány évtizedig itt őrizték, sőt használták a Pray-kódexet

FOTÓ: ARCHÍV

tvány kuratóriuma és a
Bazilika hívő közössége
k, akik az elmúlt évben adójuk
tűzéseit támogatták, és ezzel
nt év és a Magyar Millennium
solatos kiadások fedezéséhez.
ni szíves támogatásukat is.
41) Szabó Géza kanonok,
atórium elnöke.

MAHIR PRESS MÉDIA

AZ ALAPÍTVÁNY A LÓNYAY U. REF. GIMNÁZIUMÉRT HÁLÁS SZÍVVEL **KÖSZÖNI** MINDEN TÁMOGATÓJÁNAK AZ 1999. ÉVI 1% MEGAJÁNLÁSÁT.

Az átutalt összeg:
1 875 951 Ft volt.
Ez az összeg is alapítványunk célkitűzéseit szolgálja.

MAHIR PRESS MÉDIA

A 2000. évben felajánlott személyi jövedelemadó 1%-át nevelés, oktatás, kulturális tevékenység céljaira fordítottuk. Köszönjük a felajánlóknak. Várjuk fenti célokra az idei évben is a felajánlásokat. Alapítványunk neve, címe:
Tóth Aladár Alapítvány
1068 Budapest, Városligeti fasor 6.
Adószáma: 19654858-1-42.

MAHIR PRESS MÉDIA

Köszönjük mindazok támogatásá
1%-ának felajánlásáva
Az 1999-ben befolyt 3 3
„Együtt a Rák Ellen" segélyvona
Rákbetegek pszichés támogatása
életmódváltás elősegítése
Gyógyítás támogatása
Betegfogadó helyiség kialakítása

Magyar
—Li
202-4017
Adószám: 1
A jövőben is számítunk erkö

Továbbképzéséért Alapítvány
ját vagy költségtérítését.
k utazási költségeit.
an segítették 2000-ben.
ámogatásukat.
ámít a **VÁSZTA**!
Adószám: 18055050-2-4

Az Értelmi Fogyatékosok
és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége
köszönetét fejezi ki azon támogatóinak, akik 1999. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával segítették munkánkat.
A felajánlás összege 3 060 000 Ft, amelyet a következő feladatok megvalósításához használtunk fel:

– kiadványok:	884 000 Ft
– jogsegélyszolgálat:	480 000 Ft
– megyei programok, rendezvények:	1 696 000 Ft

Az Egyház
Templomok Fennta
(Győr, Kápt
kuratóriuma **hálásan kösz**
mindazoknak, akik az 199
4 084 984 Ft-tal támogatt
katolikus egyházközségei
főiskolai és középis
gimnáziumait, is

T KÓRHÁZ ALAPÍTVÁNY
4., adószám: 18050914-1-43)
ondani mindazoknak, akik
emadójuk 1%-át felajánlották
kiutalt 5839 E Ft összeget
sítésére; kórtermi bútorok,
l, inkubátor, mikroszkóp
és vásárlására fordította.
ásához továbbra is számítunk
ámogatásukra.

G-monitor
A Madarász Utcai Gyermekkórház
„GYERMEKKOR ALAPÍTVÁNY" közleménye
1131 Budapest, Madarász utca 22–24.

Ezúton tesszük közzé, hogy a személyi jövedelemadó egy százalékából 1999. évben befolyt teljes támogatás összege: **10 443 416 Ft.** Ezt az összeget az alapító okiratban meghatározott célnak megfelelően a bent fekvő gyermekek kezelési, ápolási körülményeinek javítására fordítottuk.

Egyúttal köszönetünket fejezzük ki azoknak, akik 1999. évben támogatták munkánkat és kérjük, hogy továbbra is segítsenek személyi jövedelemadójuk felajánlható egy százalékával 2000., illetve 2001. évben is.
Adószámunk: 19624617-2-41.

Köszönettel: A Gyermekkor Alapítvány kuratóriuma

G-monitor
A kiemelten közhasznú tevéken
(adószám: 19664383-2-13) ezúton
számára, akik 1999. évben szem
felajánlására a Bár
Az 1 068 674 Ft összeget értelmi fogyaté
(ez évben nyílt nyílt meg második o
és biztosítási költségeire (25%),
beszerzésére (15
Baráti érdeklődésükre és támogatásukr
Címünk: 2330 Dunaharas
A Bárka Alapítvány és Egyesület közha
székhelyén lehet

1191 Budapest, Hunyadi u. 2–4.)
óinak, hogy az alapító okiratban
sítását az 1998. évi személyi
elajánlásával ismét támogatták.
998. évől **481 421** Ft, mely összeget
Szakkollégium és a ReNaissance
nntartására fordította.
tisztelt támogatóinkat, hogy a Szent
Jézus Társasága Alapítványba.
ábbra is segítsék kulturális és
zázalékukat a **Jézus Társasága**
számára szíveskedjenek felajánlani.

G-monitor
A Dévény Anna Alapítvány (1122 Budapest, Moszkva tér 16.) az 1999. évi szja 1%-ának felhasználásáról – melyet ezúton is köszönünk támogatóinknak – a következőkben számolunk el.

1 fő orvos-szaktanácsadó (12 hónap) és 1 fő szakoktató (3 hónap) javadalmazására (bér + járulékai):	**639 963 Ft**
2 fő kisegítő alkalmazott egész éves fizetése (bér + járulékai):	**1 368 782 Ft**
Összesen felhasznált:	**2 008 745 Ft**
Kapott támogatás:	**2 008 657 Ft**

G-monitor
A Kempelen Fark
(1223 Budapest, Közgazdász
köszönetét fejezi ki mindenkinek, a
javára (adószám: 1962461-1-
Az 1331 E Ft-ot a kurat
az alábbiakra ha
számítástechikai: 374 E Ft,
könyvtárfejlesztésre: 40 E Ft, rendez
iskolai táborok, erdei iskola: 367 E F

Schulcz Frigyes

Nemzetközi feszültséget kelthet az FKGP javaslata

MH-tudósítás

Egy felelős parlamenti párt vezető politikusa – itt a kisgazda Kávássy Sándorra utalok – nem engedheti meg magának, hogy olyan felelőtlen indítványt tegyen, mint az, amelyben a magyar–ukrán határszerződés kapcsán hat település úgymond „békés visszakebelezését" javasolja – mondotta Eörsi Mátyás, a parlament külügyi bizottságának elnöke, a bizottság szerdai ülésén tett kijelentését kommentálva.

A politikus kifejtette: nem tekinthető józanul gondolkodó politikusnak az, aki nem látja be, hogy az 1947-es párizsi békeszerződéssel csakúgy, mint a két ország jószomszédi viszonyával szögesen ellentétes visszakebelezési javaslat mekkora veszélyt jelent. Aki ilyen indítványt tesz – mondotta Eörsi –, azt vagy önmagát sem komolyan vevő, csak feltűnéskeltésre törekvő személynek kell tekinteni, vagy ha ezt a javaslatot csakugyan hiteles, a kormányzásra törekvő párt vezető politikusának megnyilatkozásaként értékeljük, akkor ki kell mondani – ez a párt ilyen indítványokkal a kormányhatalomban Magyarországra nézve háborús veszélyt jelent.

A külügyi bizottság elnöke hangsúlyozta, hogy Kávássy Sándor javaslata hiába tartalmazza a „békés" jelzőt, nem tekinthető egyébnek, mint határrevíziós törekvés kifejeződésének. S a történelmi félmúlt ismeretében, különösen a délszláv háború árnyékában nem szorul bizonyításra, hogy ilyen igénybejelentések semmi másra nem alkalmasak, mint Magyarország és szomszédai közötti feszültséggerjesztésre. Senki sem hiheti, hogy a nagyhatalmak által szavatolt békeszerződések ellenében bármelyik ország hozzájárulna egyetlen talpalatnyi területének mégoly békés elcsatolásához. A kisgazda javaslat pusztán azzal, hogy elhangzik a magyar parlamentben máris számottevő külpolitikai kárt okozhat. Ha mással nem, akkor azzal, hogy a szomszéd országok szélsőséges nacionalista szervezeteinek muníciót szállít magyarellenes propagandájukhoz.

Eörsi Mátyás helyesbítette a napokban sajtóban-rádióban helyt kapott pontatlan közléseket. Szemben számos híradással, szó sincs arról, mondotta Eörsi, hogy a külügyi bizottság nem kívánja megtárgyalni a magyar–szlovák alapszerződés szlovák parlamenti elfogadásának körülményeit. A szerdai bizottsági ülésen a többség csupán azt fogalmazta meg, hogy 24 órával a szlovák parlamenti aktus után még nem rendelkeznek az érdemi tanácskozáshoz elegendő hiteles ismerettel. – Haladéktalanul megkezdtük a kialakult helyzet áttekintését, a ratifikációra vonatkozó összes információt összegyűjtjük, és várhatóan már a jövő héten napirendre tűzzük a témát – mondotta a bizottság elnöke.

• Szász István

Maradékelvű köztisztaság

• *Folytatás az 1. oldalról*

A parlament környezetvédelmi bizottsága a múlt héten foglalkozott a köztisztaság helyzetével. A testület elnöke, Baráth Etele szerint minden adat azt igazolja, hogy rohamosan romlik a közterületek állapota.

Vidéken a szemétszállítást a költségvetési vállalatoktól különféle – részben az egykori városgazdálkodási szervezet jogutódjaként alakult – kft.-k vették át, amelyek lakossági térítés ellenében gondoskodnak a hulladék elviteléről. A legtöbb településen a parkfenntartást, az utcák megtisztítását is különféle vállalkozások végzik. Általános tapasztalat, hogy a forráshiánnyal küszködő önkormányzatok nem a megbízható, igényesen dolgozó, hanem a legolcsóbb ajánlattal jelentkező cégeket választják, amelyek – részben az alacsony normatívák miatt – nem képesek megfelelő színvonalú szolgáltatást végezni. Számos kisebb településen különféle időszakos helyi akciókkal próbálnak a közterületek rendjéről gondoskodni. Országszerte fenyegető problémát jelent, hogy a hulladéklerakók többsége a következő években betelik.

A szolgáltatások díjait az önkormányzatok állapítják meg, általában a lakosság teherbíró képességének a figyelembevételével. Ebből következően a köztisztasággal foglalkozó vállalatok alulfinanszírozottak, ami kihat tevékenységük színvonalára is.

Győrött például tavaly 40 millió forint jutott a zöldfelületek fenntartására, 20, illetve 15 milliót költhettek a közutak téli és nyári karbantartására. Ez az összeg alig egy százalékát tette ki a város teljes költségvetésének. A szemétszállításért 1995-ben háztartásonként 3200 forintot kellett fizetni. A Rába parti megyeszékhelyen a 100 százalékban önkormányzati tulajdonú Győri Kommunális Szolgáltató Kft. főmérnöke, Kovács Barnabás úgy véli: ha az önkormányzati normatívák nem emelkednek, veszélybe kerül működésük, nem marad fedezet a növekvő egyéb kiadások, a gép- és eszközpark megújításának fedezetére.

Pécsett a magyar–francia Biokom Környezetgazdálkodási Kft. kapott megbízatást a szemétszállításra. A vegyes vállalat egyéb nyereséges tevékenységének köszönhetően el tudja viselni, hogy a költségszint alatt, mégis modern gépparkkal dolgozzon. A városban a családoknak évente 3600 Ft-ba kerül a szemét elszállítása. Nemrégiben egy hulladékudvart is kialakítottak, ahol a lakosok elhelyezhetik veszélyes hulladékaikat – szárazelemeket, akkumulátorokat, frizsiderek hűtőközegeit.

Budapesten a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalatnak (FKFV) nem kell vetélytársaktól tartania, monopolhelyzetben dolgozik. Évente 2,5 millió köbméter szemetet gyűjtenek össze, ennek 54 százalékát az ország egyetlen hulladékégetőjében, a többit a város határában létesült lerakókban ártalmatlanítják. Különleges budapesti szolgáltatás az évente egyszer igénybe vehető díjmentes lomtalanítás, valamint a konténeres szárazelemgyűjtés. Idén a kutyapiszok ellen indítanak átfogó akciót, gépekkel kísérlik meg a város belterületeiről eltüntetni az ebek ürülékeit. Bár a fővárosban tavaly 2,8 milliárd forintot fordítottak köztisztasági célokra, az FKFV nem képes a város tisztán tartására. A szakemberek szerint hatékony gépek, és főleg a lakosság hanyagságának, szemetelőkedvének csökkenése kellene ahhoz, hogy Budapest tisztább legyen.

• Szilágyi A. János

Nincs pénz a közterületek tisztán tartására FOTÓ: ISZA FERENC

Hornyák szerint nincs elévülés

Háború volt-e 1956-ban?

MH-információ

Alkotmánybírósághoz fordult Hornyák Tibor, az 1956-os Szövetség alapító elnöke: mondják ki, hogy 1956-ban háború volt Magyarországon, a Kádár-kormány népirtást folytatott, s a bűntettek máig sem évültek el. Az ügyet valószínűleg visszautalják a rendes bírósághoz – véli Lövétei István alkotmányjogász.

Hornyák Tibor – akit 1957-ben letartóztattak, s 12 évi börtönbüntetéséből hat évet letöltött – lapunknak elmondta: három évvel ezelőtt a Legfőbb Ügyészséghez fordult, kérve a bűnösök felelősségre vonását, de kérelmét az elévülésre hivatkozva visszautasították. Véleménye szerint azonban az új parlament létrejötte előtt nem volt mód jogérvényesítésre, azért csak 1990-től, a köztársaság kikiáltásától beszélhetünk az elévülés kezdetéről.

Lövétei szerint Hornyák kérelmét az Alkotmánybíróság vissza fogja utalni a rendes bírósághoz, minősítse a ténykérdést, hogy 1956 háborús időszak volt-e vagy sem.

Megtudtuk még, hogy valóban létezik olyan jogelv, mely szerint az igazságszolgáltatás akadályoztatása esetén az elévülés csak a jogrendszer újbóli működőképességétől számít. Ezt érvényesítették a németek, amikor a második világháború után – három évvel eltolták az elévülési időt. A hazai bíráskodás viszont nem fogadja el azt az álláspontot, miszerint a köztársaság kikiáltásáig – azaz több mint harminc évig – törvényen kívüli (exlex) állapot lett volna Magyarországon.

• D. E.

Lejárnak az első frekvenciaengedélyek

MH-információ

A médiatörvény rendelkezése szerint március 31-én lejárnak a frekvenciamoratórium bevezetése után első alkalommal, 1993-ban kiosztott, dátumszerűen meghatározott ideig (eredetileg hat évre) szóló televíziós és rádiós stúdióengedélyek. Az érintett több mint másfél száz társaság eddig jelentheti be igényét a jogosultság szerződéskötéssel történő megerősítésére, különben engedélyük érvényét veszti.

A bejelentés önmagában nem elég a további működéshez, a stúdiók emellett több feltételnek is kötelesek megfelelni. Az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) ugyanis az eddigi engedélyt nem alakíthatja át műsor-szolgáltatási szerződéssé, ha a stúdió a törvény hatályba lépéséig (február elsejéig) nem kezdte meg műsor sugárzását, vagy ha azt nem az engedélyben foglaltaknak megfelelően végezte. Ezenkívül immár a médiatörvényben meghatározott szervezeti feltételeket, tulajdonlási korlátozásokat és összeférhetetlenségi szabályokat is figyelembe veszik. Eszerint például egy helyi stúdiót is csak független gazdasági társaság működtethet, az önkormányzat vagy annak tulajdonában álló vállalkozás nem. Nem lehet jogosult a legalább húsz százalékban az önkormányzat területére eső vételkörzetű műsorszolgáltatásra az a gazdasági társaság, amelynek igazgatóságában, ügyvezetői közt vagy felügyelőbizottságában a helyi képviselő-testület tagja, alkalmazottja, a polgármester vagy ezeknek a közeli hozzátartozója részt vesz. Ezekben az esetekben csak akkor köthető meg a szerződés, ha a vállalkozásokat legkésőbb az év végéig átalakítják. A szerződéskötés után valamennyi stúdiónak műsor-szolgáltatási díjat is fizetnie kell majd.

A művelődési tárca 1993-ban 104 frekvenciára (településre) összesen mintegy 170 engedélyt adott ki. Az engedélyezett stúdiók közül néhány a mai napig sem kezdte meg a működését. Ezek között akad olyan is, amelyik azóta tartó per miatt nem tehette ezt meg. Az engedélyek érvényének esetleges mostani elvesztése nyomán felszabaduló frekvenciákra az ORTT-nek újabb pályázatot kell majd kiírnia. Ugyancsak pályázatra bocsátják azokat a frekvenciákat is, amelyekre korábban (még a frekvenciamoratórium előtt, 1989/90-ben) határozatlan időre, illetve 1994/95-ben a médiatörvényben meghatározott ideig adtak ki stúdióengedélyeket. Az első esetben másfél éven belül, az utóbbi esetben viszont novemberig kell a pályázatokat kiírni. Ezeken a nyílt pályázatokon előnyben részesülnek majd a korábbi engedélyesek.

• Szü. L.

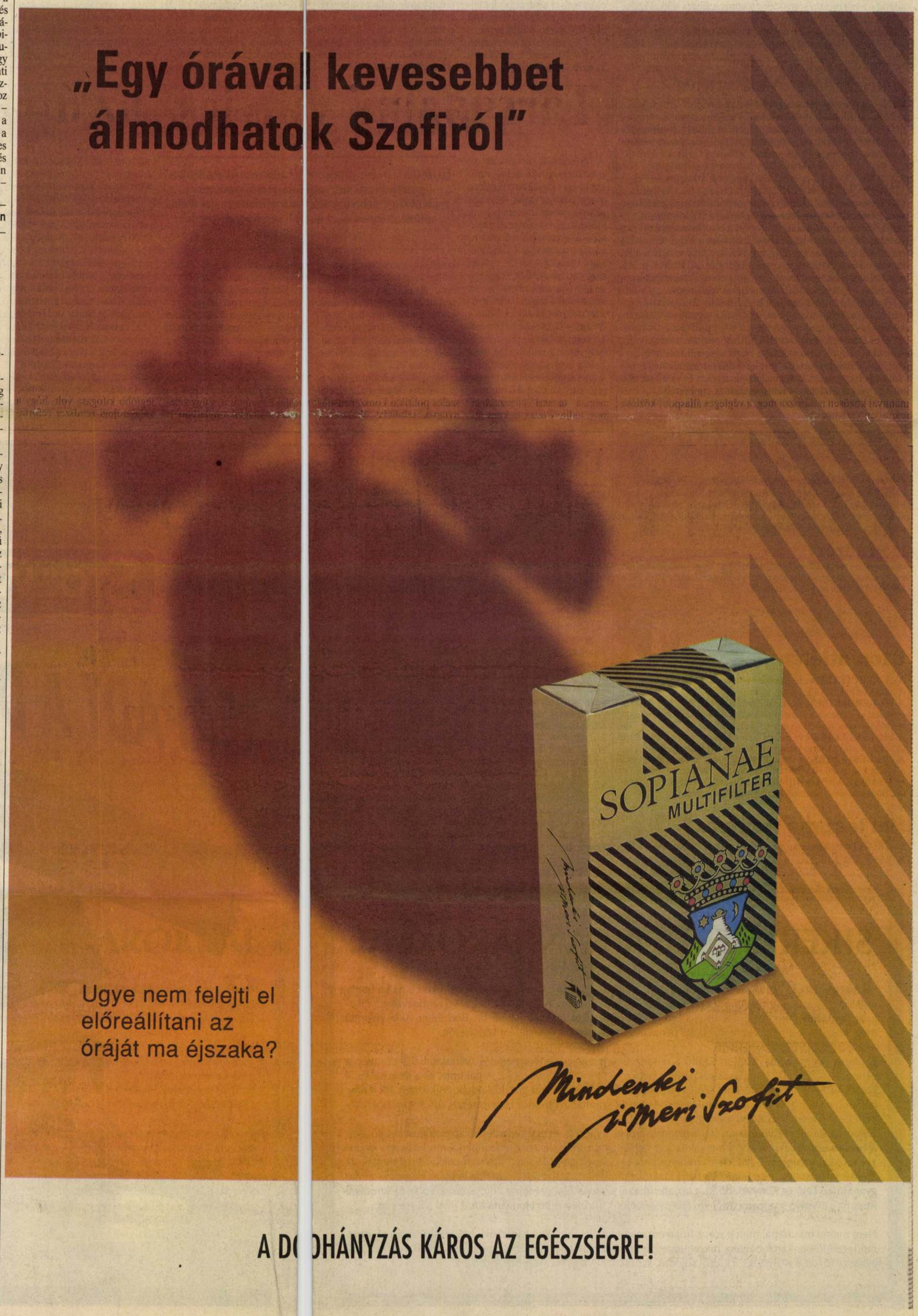

HÍREK

Bubik pofonjai

(MH) A fővárosi közgyűlés csütörtöki ülésén, a Thália Színházzal kapcsolatos napirendet követően, Bubik István színművész több szemtanú jelenlétében barátinak nem nevezhető két, tarkóra mért csapással fejezte ki véleményét a kulturális bizottság elnökének. Vég Gábor az eset kapcsán kifejtette, mélységes szomorúsággal tölti el, hogy színművészetünk egyik nagysága a magyar közélethez és kultúrához méltatlan, alpári módon fejezte ki véleményét a kompromisszumon alapuló és a társulat együttműködni kívánó tagjainak továbbra is együttjátszást biztosító döntésről. Vég érintettként teszi fel a költői kérdést: Mi lesz veled, magyar kultúra? Bubik István tettlegességét a képviseleti demokrácia elleni hivatali bűncselekménynek tartja Bőhm András, az SZDSZ közgyűlési frakcióvezetője. Lapunknak nyilatkozva elmondta: ami Vég Gáborral, a közgyűlés kulturális bizottságának elnökével csütörtökön történt, nem magánügy. Éppen ezért nem tartaná jó megoldásnak, ha akár Vég Gábor, akár Demszky Gábor főpolgármester feljelentést tenne az ügyben. Szerinte célravezetőbb lenne, ha mind a közgyűlést döntését helytelenítő ellenzék, mind pedig a Thália Színházat támogató színészek nyilvánosan elhatárolódnának Bubik tettétől. Az elképesztő eset ugyanis méltatlan a támogatókkal szemben is – tette hozzá.

Tiltakozik a Belváros

(MH) Megdöbbentőnek tartja a főváros és az V. kerület közötti közterületi megállapodásról szóló minapi közgyűlési döntést az ügyben érintett belvárosi önkormányzat – derül ki abból a közleményből, melyet Karsai Károly polgármester juttatott el szerkesztőségünkhöz. A kerület vezetője sérelmezi, hogy – a Demszky Gábor főpolgármester és az általa aláírt szándéknyilatkozattól eltérően – az Erzsébet tér mégsem kerül a kerület tulajdonába, ráadásul a megkötendő szerződés a főváros számára sokkal kedvezőbb feltételeket biztosítana a jövőben. Karsai szerint a közgyűlési határozat nemcsak a két önkormányzat közötti együttműködést veszélyezteti, hanem a régóta tervezett parkolási társulás is kétségessé válhat.

Új rendőrőrs az Almássy téren

(MH) Az Almássy téren tegnap átadták Erzsébetváros legújabb rendőrségi épületét. Az új rendőrőrs megnyitásával a városrész három pontján ügyelhetnek majd hatékonyabban a közbiztonságra, így a kerület központja mellett a Csikágónak nevezett területet is jobban ellenőrizhetik a rendőrök.

Módosuló buszjáratok

(MTI) A szolgáltatás minőségének javítása, illetve a gazdaságosabb közlekedés érdekében április 1-jétől a BKV módosítja tömegközlekedési hálózatát. A 99-es autóbusz kihasználtabb szakaszán 99/A jelzéssel betétjáratot indítanak a Kispesti Kós Károly tértől a Blaha Lujza térig. Egyidejűleg összevonják a teljes szakaszon közlekedő alap- és gyorsjáratot. A járatok ezután minden megállóhelyen megállnak. A jelenleg Pestszentlőrinctől a Baross térig közlekedő 95-ös buszjárat végállomása a jövőben a Népstadion metróállomásnál lesz. Ezzel a változtatással a mai párhuzamosságot szüntetik meg, jelenleg ugyanis a Hungária körúttól a Baross térig a 95-ös busz a 80-as trolival együtt halad. A 79-es busz vonalát a csepeli kórházig meghosszabbítják. Ezt követően az 59/A járat már nem érinti a csepeli kórházat, így a csepeli lakótelepre utazók rövidebb úton érhetnek céljukhoz. Változás lesz az éjszaki tömegközlekedésben is. A 49-es villamos helyett azonos számozással buszjáratot indítanak. Az útvonal-módosítás, illetve -kibővítés a Kelenföldi lakótelep éjszakai tömegközlekedését javítja majd.

PROGRAMTIPP

KORAI ÖRÖM-

koncert lesz ma este 22 órától a Fiatal Művészek Klubjában (VI. kerület, Andrássy út 112.). Az izgalmas, fülledt hangulatú zene, valamint a koncert alatti vetítés garantáltan elvarázsolja a hallgatót. Egy biztos: az öröm nem lesz korai.

IDŐK KÖZÖTT

címmel albán művészek fotókiállítása nyílt az Ernst Múzeumban (VI. kerület, Nagymező utca 8.). A tárlatot keddtől vasárnapig 10 és 18 óra között tekinthetik meg az érdeklődők.

IRÁNYTŰ

Úton-útfélen

AZ I. KERÜLETBEN az Attila úton a Vérmezőnél közműjavítás okoz útszűkületet mindkét irányban.
A VII. KERÜLETBEN a Rákóczi úton a Nyár utca és a Nagy Diófa utca között az Erzsébet híd felé vezető oldalon a buszsávot felbontották. A torlódásokat a Wesselényi utca felé kerülhetik el.
A XII. KERÜLETBEN az Eötvös úton a Víztoronynál a lefelé vezető útpályát lezárták. A forgalom a másik oldalon váltakozva haladhat.
A XIII. KERÜLETBEN a Dráva utcában a Visegrádi utca után lezárták a Váci út felé vezető középső sávot, ugyanis gázvezetéket javítanak.
MOSSÁK AZ ÁRPÁD HIDAT. Ma a Pest felé vezető oldalon, vasárnap Buda irányában okoznak útszűkületet 9.00–14.00 óráig.

Hol lesz ma traffipax?

DÉLELŐTT: III., Újlaki rkp., IV., Váci út, IV., Árpád út, IX., Üllői út, X., Kőbányai út, XIII., Lehel u., XIII., Gyöngyösi út, XIV., Hungária krt.

Mindenkinek fizetni kell a Halászbástyán

Panoráma csak pénzért

Idén a Halászbástya alsó és felső kilátóteraszán egyaránt fizetni kell a panorámáért. Április 15-én újra megjelennek a jegyszedők, és csak az 50 forintos belépő kifizetése után engedik fel a turistákat a Halászbástyára. A jegybevételt az I. kerületi önkormányzat a műemlékegyüttes felújítására fordítja.

FOTÓ: ISZA FERENC

Félő, hogy még kevesebben élvezhetik Budapest látképét

Az immár kerületi tulajdonban lévő műemlékegyüttes felső kilátóteraszán tavaly májustól novemberig szedték az 50 forintos belépődíjat, miközben az alsó szintről ingyen lehetett gyönyörködni a pesti panorámában. A látogatók zöme azonban megelégedett az alsó teraszról nyíló kilátásban, lépcsőmászásra a várnegyedet felkereső évi 5 millió turista közül alig 200 ezren vállalkoztak, s így a jegyeladásból a tervezettnél jóval kevesebb, mindössze 11 millió forint folyt be.

Az önkormányzat döntése alapján azonban az idén már lentről is pénzbe kerül a „nézelődés". Ettől a lépéstől – változatlan jegyár mellett – a bevétel megduplázódását reméli a Várkerület. A tavalyi 35 millió forinthoz képest idén – jó esetben – 25 millió forint jut a tragikus műszaki állapotú műemlékegyüttes rekonstrukciójára, miközben a felújítás teljes költségigénye lassan eléri a 300 millió forintot. A 25 millióból 5 milliót a fővárosi önkormányzat ad, 20 millió pedig a jegyeladásból folyik be. Ez csak arra elég, hogy folytassák a Pártás támfal rekonstrukcióját és díszburkolattal lássák el a Szent István-szobor környékét. A Halászbástyán április 15-étől október 30-áig 9 és 22 óra között szednek jegyet, ám a 6 éven aluliak ingyen, a nyugdíjasok, a 14 éven aluliak és a diákok fél áron élvezhetik a kilátást. Hétfőnként ingyenes lesz a belépés.

• K. B.

Emelt távhődíj májustól

Várhatóan csupán kétszer fél hónapos – április 15-éig és október 15-étől a hónap végéig tartó – távfűtési díjat fizetünk az elsejétől érvényes új, 11,6 százalékkal emelt tarifa szerint. Az októberre tervezett újabb fűtésidíj-emelésre az akkor esedékes ismételt energiaár-drágítás miatt lesz szükség.

A Budapesti Távhőszolgáltató Rt. által kidolgozott kétféle díjváltozat közül a mérsékeltebbet hagyta jóvá csütörtökön a fővárosi közgyűlés. Eszerint egy átlagos méretű, 52 négyzetméteres alapterületű lakás éves távfűtési költsége 36 ezer 450 forintról 40 ezer 690-re emelkedne (áfa nélkül), míg a meleg víz díja 12 ezer 506 forintról 16 ezer 654-re módosulna, áfa nélkül. A távfűtésért azonban feltehetően áprilisban és ősszel is csak két-két hetet kell az elsejétől esedékes áron fizetünk, hiszen a fűtési idény jövő hónap 15-én véget ér és október közepén kezdődik ismét. A meleg víz új ára azonban addig is folyamatosan érvényes.

A Főtáv az októberi kényszerű tarifamódosításkor nem kívánja az árakban teljes mértékben érvényesíteni az infláció hatását. Ezt azért sem lenne célszerű megtenni, mert a főváros mintegy 240 ezer távfűtéses lakásában egyre több a fizetésképtelen család. A távfűtési kompenzációt a jogosultak április elseje helyett június 3-áig kérhetik. Havonta 800 forintos számlajóváírást kaphatnak azokban a családokban, ahol az egy főre jutó átlagkereset 12 ezer forint alatt van, illetve az a hetven év feletti, egyedül élő fogyasztó, akinek a jövedelme nem haladja meg a 20 ezer forintot. Négyszáz forintos havonkénti fűtési támogatásra viszont a 12–16 ezer forint közötti egy főre jutó átlagjövedelmű családok pályázhatnak a kerületi önkormányzatok ügyfélszolgálati irodáiban.

• Német H. Erzsébet

A szünet a gyerekeké

Hétfőtől 150 ezer általános és 120 ezer középiskolás gyerek kezdi meg szünidejét a fővárosban. A főszerep azonban családi vagy más társaságban. A főszerep azonban mindenképpen őket illeti – véli Kapusi Gyula családpszichológus.

A gyermekek körülbelül 15 éves korukig nem tudják megszervezni idejüket, életüket, utána viszont saját kezükbe akarják venni mindennapjaik időbeosztását – állítja a szakértő. Sok gyermek idejét csak az iskola strukturálja, így különösen vakációk idején zavart okozhat, ha a szülők nem segítenek. Kamaszkorban viszont megfordul a helyzet: mindenki számára rosszul sülhet el, ha a felnőttek tűzön-vízen át ragaszkodnak a közös programokhoz. Azok a szülők, akik nem tudtak szabadságot kivenni a szünet idejére, nem árt, ha tudják, hogy az alapfokú intézmények – a szülői igényeknek megfelelően – a szünidőben is kötelesek szakszerű gyermekfelügyeletet és étkezést biztosítani. A tanítók tapasztalatai szerint ezt a szolgáltatást csak kevesen veszik igénybe.

Húsvét közeledtével érdemes szót ejteni az ünnepek fontosságáról a családok életében – mondta Kelemen Gábor, a Magyar Családterápiás Egyesület vezetőségi tagja. A legkisebb közösséget is összetartja, ha vannak közös ünnepeik, amelyek egyúttal egy tágabb közösségbe kapcsolják őket.

Hozzátette: attól, hogy egy család nem pont olyan, mint amilyen kép erről az emberek fejében él, nem azt jelenti, hogy feltétlenül rosszul működik. A legtöbb család eltér a társadalom meglehetősen merev elvárásaitól, amelyek lazítása célszerűbb lehet, mint kikiáltani, hogy válságban vannak a magyar családok. Mindenki eszményien jó szülő akar lenni, ám a kevesebb ebben az esetben is több lenne, azaz ha csak elegendően jó szülők akarnának lenni. A családterapeuták, akik pszichológusokból, szociális munkásokból, sőt legújabban védőnőkből is lehetnek, az embert egy közösség részeként szemlélik, problémáit pedig nem csupán egyéni okokra vezetik vissza, hanem kapcsolatrendszerébe helyezve igyekeznek orvosolni. Néhány civilszervezet már működik a fővárosban, amelyekhez a helyi családsegítő központok segítségével juthatnak el az érdeklődő családok.

• N. I. E.

Fesztivál a Dunán

MH-tudósítás

Az augusztus 17. és 20. közötti millecentenáriumi fesztivál részleteiről beszélt Demszky Gábor főpolgármester tegnapi sajtótájékoztatóján. A honfoglalás 1100. évfordulójára látványos, sokrétű és egyben hagyományteremtő programot ígérnek a főváros vezetői.

A fesztivál központi színpadát a Lánchíd mellett építik a Dunára. Jancsó Miklós filmrendező, a fesztivál művészeti vezetője úgy fogalmazott, hogy a nagyszabású népünnepéllyel is emlékeztetni szeretnék a polgárokat arra, hogy Magyarország 1100 éves. Jancsó hozzátette, feledtetni kívánják, hogy a környező népekkel hányszor kerültünk konfliktusba. A fesztivál első napján Öt világrész bemutatkozik című programban fellép többek között Charles Aznavour, a Deep Forest és Sebestyén Márta. Augusztus 18-án nemzetközi és magyar popgálát rendeznek, ezen Ray Charles együttese mellett magyar előadókkal találkozhat a közönség. A harmadik napon a sárkányrepülők és ejtőernyősök bemutatóját nemzetközi etno- és folklórfesztivál követi. Bemutatják a Csodaszarvas című táncjátékot, amelynek koreográfusa Novák Ferenc. Augusztus 20-án evezősverseny és gálaműsor, valamint tűzijáték lesz. A rendezvény gazdája a TMA Film Kft. (amely az Evita budapesti forgatását is koordinálja). Schiffer János főpolgármester-helyettes szerint a fesztivál több százmillió forintba kerül, a költségből ötvenmilliót pályázati úton már elnyert a főváros.

• B. Gy.

Eladták az Ybl-palotát

MTI

A fővárosi önkormányzat közgyűlésén – amely csütörtökön az éjszakai órákba nyúlt – a koalíció és az ellenzék szinte teljes konszenzusra jutott abban, hogy szükség van a Dél-Buda–Rákospalota metró kiépítésére. Az első szakaszban a Kálvin tér és az Etele tér között hét állomás épülne.

A továbbiakban – Vajda Pál főpolgármester-helyettes előterjesztésében – a közgyűlés 12 olyan infrastrukturális, főként közlekedési beruházás megkezdéséhez járult hozzá, amely még az idén vagy jövőre elkészül. Ezek között szerepel a Lágymányosi hídhoz csatlakozó úthálózat kiépítése, a délbudai tehermentesítő, valamint az 5-ös út Könyves Kálmán körút és Ecseri út közötti szakaszának befejezése. A 14-es villamos pályáját meghosszabbítják a Megyeri út és az Óceán árok utca közötti szakaszon, korszerűsítik a Ferihegyi repülőtérre vezető utat és a Csepeli HÉV-et, fejlesztik a fővárosi forgalomirányító rendszert, illetve gyalogos utcává alakítják a Váci utcának a Fővám tér felőli szakaszát.

A közgyűlés többévi procedúra lezárásaként hozzájárult ahhoz, hogy a Károlyi Mihály utca 12. szám alatti úgynevezett Ybl-palotát 413 millió forintért eladják a belga érdekeltségű Cérim Kft.-nek. Hosszas vita után a testület jóváhagyta az V. kerületi önkormányzattal tervezett ingatlancserét, illetve ezzel összefüggésben a Fővárosi Közterület-hasznosítási Társulás létrehozását. Ez a társulás adja majd bérbe a jövőben a belvárosi közterületeket, a bevételeket pedig megosztják az önkormányzatok között. Egyetértettek azzal, hogy a társulásból 20 évnél hamarabb ne lehessen kiválni. Az V. kerület ehelyett ötéves időszakot tartana elfogadhatónak. A döntés az V. kerületi önkormányzat kezében van, amelynek rövidesen határoznia kell arról, hogy elfogadja-e ezt a feltételt.

SIKERES ESTE A BANKÁROKKAL

Az idén immár az ötödik, jubileumi alkalommal adtak egymásnak randevút saját báljukon a hazai bank- és pénzvilág jeles képviselői március 1-jén, a Gellért Szállóban. A Bankárok bálja '96 rendezvényt, a magyar banktársadalom exkluzív estélyét az EBRD ügyvezető igazgatójaként dr. Bod Péter Ákos nyitotta meg, köszöntve a hazai és nemzetközi pénzvilág szép számban megjelent képviselőit.

Ezt követően a patinás Gellért Szálló a rendezvény házigazdájaként parádés svédasztallal lepte meg a vendégeket, a kiváló szórakozásról pedig a népszerű televíziós konferansz, Antal Imre, és a nem kevésbé közkedvelt, kellemes tánczenét szolgáltató Bergendy Szalonzenekar gondoskodtak. Miközben állt a tánc hajnalig a táncparketten, a táncolni kevésbé vágyók számtalan hasznos ismeretségre, új kapcsolatokra tehettek szert a fehér asztalok mellett.
A Bankett Rendezvényiroda ezúttal is magasra emelte a mércét, és egy kellemes kikapcsolódást nyújtó, emlékezetes estével ajándékozta meg a magyar bankéletet. Ebben a sikerben azonban a rendezőszerv osztozik azokkal a cégekkel, amelyek a rendezvénnyel partnerséget vállalva, támogatásaikkal biztosították az esemény létrejöttét. Így a Bankárok bálja kizárólagos médiaszponzorát – most már hagyományosan – a **Magyar Hírlap Lap- és Könyvkiadó Rt.-t,** az alkalmazói szoftver piacvezető szállítójaként a **Volán Elektronikai Rt.-t,** míg a **Volvo** magyarországi vezérképviseletében a **Volvo Autó Hungária Kft.-t** illeti a köszönet.

Nem marad más hátra, mint e sorok írójaként meginvitáljam Önöket a jövő évi, hatodik alkalommal megrendezendő Bankárok báljára, hiszen az eddigi tapasztalatok szerint ez a rendezvény évről évre beváltja a hozzá fűzött reményeket a kikapcsolódni, szórakozni vágyó szakemberek részére.

3465 MH

Merre tovább koalíció?

Ha igazak a dramatizált jelentések, ismét mély válságban van az MSZP–SZDSZ koalíció. Horn Gyula kormánybővítési terve komoly indulatokat ébresztett a kisebb kormányzó pártban. Annyira, hogy az SZDSZ-ben többen feltették a kérdést: meddig érdemes vállalni a folyamatos megalkuvásokat? A miniszterelnök elégedetlen a kormányzati munka hatékonyságával, s a megoldást új posztok létrehozásában, „új” politikusok kinevezésében látja. Az SZDSZ szerint a munkát nem a struktúra változtatásával kell javítani. Mindkét álláspont mellett sok érv és ellenérv hangzott el. Világossá vált azonban: egyik fél sem akar engedni.

Egyes szocialista vezetők szerint az SZDSZ helyzete a könnyebb, mert egységes a helyzet megítélésében. Így a lehető legkeményebben követelhet, amit azonban nem kell túlértékelni, hiszen csupán politikai taktikáról van szó. Ennek ellentmondani látszik, hogy az egyéves közös kormányzás alatt több kompromisszumot elfogadó liberális párt vezetősége most elszántan kijelentette: eddig, és ne tovább! Innen visszatáncolni presztízsveszteség nélkül nehezen lehet.

Ezzel szemben az MSZP erősen megosztott. Az elnökségben bírálták a kormányfőt, a többi között azért is, mert előzetesen több ízben is elmulasztotta az egyeztetést. A frakció tagjai közül is sokan eltérően értékelik a kialakult körülményeket. A szombati MSZP-választmányi ülés inkább a koalíció fenntartására hajlott. A párt mértékadó vezetői ugyanakkor nem győzik hangsúlyozni, hogy a kormány munkájáért a miniszterelnök felelős, így a döntés az ő joga. A történet pikantériája, hogy Horn egyes ellenzéki pártoktól már–már több elvi támogatást kap, mint a maga embereitől. Ez azért is érdekes, mert Nagy Sándor, a gazdasági miniszterelnök-helyettesi poszt esetleges várományosa több ízben is kijelentette: nem lenne ellenére, ha szorosabb kapcsolat alakulna ki a kereszténydemokratákkal. Giczy György szombaton pedig úgy reagált, hogy a KDNP-t kielégítené, ha az SZDSZ távoznék a kormányzatból.

Válaszúthoz érkezett a koalíció. Az elkövetkező napok dönthetik el, hogy merre tovább.

ARATÓ ZSOLT

Balatoni bú

Noha a balatoni kormánybiztos szerint sikeres volt az idén a magyar tenger idegenforgalma, a statisztikai adatok azt bizonyítják, elúszott a turisztikai főszezon. Ki a hibás? Talán azok az árva szúnyogok? Vagy a döglött angolnák tehetnek róla? Netán a siófoki utcalányok riasztották el a vendégeket? Még az is lehet, hogy a gépkocsikat folyton leállító erőszakos szobáztatók a bűnösök. De az sem ártana, ha kalodába tudnánk zárni a zöld karajt lapogató vendéglőst, az udvariatlan és csaló pincérrel együtt, mert ők az igazi németriasztók.

De így van-e?

Gondoltak-e már arra az Illetékes Urak, hogy a propaganda, a jó reklám hiánya milyen károkat okozhat? Valószínű, hogy nem, hiszen akkor nem csupán egy-két mindenre elszánt Balaton-imádó és az új kormánybiztos visszhangozná a magyar tenger dicsőségét. Hiszen reklámozni nemcsak azt lehet, ami tökéletes, hanem azt is, amit el akarunk adni.

S ki tagadná, hogy a Balaton hosszú évekig egyfajta nemzeti jelkép volt. Pedig korábban sem volt tökéletes a reklámtevékenység, hiányos volt az infrastruktúra, és sok kívánnivalót hagyott a tó környéki szolgáltató hálózat is.

S most? Ki lehet jelenteni, hogy a magyar tenger csődtömeg. A kempingek kihasználtsága augusztusban, a főszezonban is csak ötvenhatvan százalékos volt, s joggal panaszkodhatnak a szállodák is a vendéghiányra. A vendéglátók, akik két három hét alatt szerették volna megkeresni az egész évre valót, most a körmüket rágják.

Jó lenne megtudni, ki a hibás, ki a felelős.

A vállalkozó, aki gyorsan akar meggazdagodni, vagy a lassan a templom egerével vetekedő szegény állam? Jó lenne tudni, miért nem sikerült még ma sem felfedezni – holott alaptétel az idegenforgalomban –, hogy a vonzerő kialakítása jórészt állami feladat. Ha azt akarjuk – s miért ne akarnánk –, hogy valamiért ide jöjjenek, fejleszteni kell a vonzerőt. El kell adni a Balatont. Ilyen egyszerű. A pénztelenség a sikertelenségre nem lehet sem magyarázat, sem elfogadható indok. A vonzerő kialakítása ugyanis nem csak pénzkérdés. A turizmust tervezni kell, s ösztönözni. Sőt a végrehajtás ellenőrzését sem szabad feledni.

IVÁN GIZELLA

Ágh Attila

Tolongás a torgyáni úton

„...ekkora tolongás még nem volt a torgyáni úton, mint manapság. Pozsgay, Petrenkó és Pokol a maguk módján mind felfedezték Torgyán Józsefet. Ez a heterogén csapat önmagában véve is jól jelzi az új divatot és a megváltozott szélirányt a politika peches peremén.”

A politika nemcsak győzteseket, hanem veszteseket is termel. Akik újra meg újra megpróbálják elérni az áhított karriert, ha másként nem megy, akkor vigaszágon. Most, a kisgazdák sikerével, átmeneti népszerűségével megnyílt előttük a torgyáni út. Az örök vesztesek nagy csapata szervezetekkel vagy csak úgy magányosan a legkülönbözőbb irányból elindult az FKGP felé. Torgyán József már korábban is vigaszt nyújtott a vigasztalanoknak, mint például a volt MDF-es Horváth Bélának, és a sátoros ünnepeken, ügyelve a kellő távolságra, keblére ölelte a MIÉP-et. De ekkora tolongás még nem volt a torgyáni úton, mint manapság. Pozsgay, Petrenkó és Pokol a maguk módján mind felfedezték Torgyán Józsefet. Ez a heterogén csapat önmagában véve is jól jelzi az új divatot és a megváltozott szélirányt a politika peches peremén.

A tolongás a torgyáni úton a mély csalódottság kifejeződése. Természetesen nem az általuk sohasem kedvelt jelenlegi koalícióban, hanem a mérsékelt ellenzékben. Minden erőfeszítés ellenére ugyanis a mérsékelt ellenzéknek nem sikerült kihasználnia a kormány népszerűségcsökkenését a maga népszerűségének növelésére, és képtelennek bizonyult pártközi szövetség kialakítására is. A polgárinak mondott szövetség mind jobban lekerül a napirendről, és mind több szó esik a nemzetinek kikiáltott szövetségről. A végre már biztos politikai jövőt keresők gyülekezetében erősen megfogyatkozott a hit, hogy a mérsékelt ellenzék kísérleteként be- vagy visszajussanak a kormányzati pozíciókba. Megcsillant viszont a remény, hogy a kisgazdák holdudvaraként az áhított hatalom közelébe kerülhetnek.

Ezt a csalódást a mérsékelt ellenzékben és a felcsillanó reményt a radikális jobboldalon jól mutatja Pokol útja Orbántól Torgyánig. A jogprofesszor most már nem arra biztat „középről”, hogy vegyék be a kisgazdákat is az ellenzéki akolba, hanem arra, hogy mindenki egyesüljön a kormánnyal szemben az ő vezetésük alatt.

A nemzeti egységet hirdette meg Pozsgay is Cegléden augusztus 19-én, immáron teljesen a pártpolitikai pálya széléről, a megszokott közhelyekkel. Ez a sokadszori zászlóbontás és mozgalomalapítás már semmiféle komoly politikai törekvésként nem értékelhető, csak groteszk kísérletként a politikában maradásra. A Magyar Egységért Mozgalom is tipikus esete a vigaszági politikusok újabb szerveződésének és kétségbeesett kísérletének arra, hogy értékesebb szövetségesként indulhassanak el a torgyáni úton.

A mozgalmak napja leáldozott, s ha szeretjük őket, ha nem, itt vannak a pártok. Nagy kár, hogy elsorvadt a nagy parlamenti pártok mozgalmi élete, s a kisebbeknek pedig sohasem volt. De ezen a legkevésbé a hivatásos mozgalmárok tudnak segíteni. Sőt kárt okoznak azzal, hogy rossz hírbe hozzák a mozgalmakat és a civiltársadalom szerveződéseit, amelyeknek politikai szektora amúgy is tele van önjelölt politikusokkal és politológusokkal. De szélsőséges megnyilvánulásaikkal, közhellyé züllesztett magyarkodásaikkal még ennél is nagyobb kárt okoznak a nemzet ügyének, amelyet valósággal magánügyüknek, politikai karrierjük eszközének tekintenek. Pedig sokszor csak a szomszéd országok magyarellenes sajtójának okoznak örömet és nehezen helyrehozható hátrányt a kisebbségi magyar szervezeteknek. Azt már szinte nem is merem említeni, hogy a radikalizmusukkal kérkedő „szakértők” igen nagy kárt okoznak egy kis szakmának, a politológiának is.

A volt politikusok tolongása a torgyáni úton mégiscsak pozitív jelenség, mert ezek a groteszk jelenetek egyúttal a magyar politika tisztulási folyamatát is jelentik. A közvélemény lehet, hogy még nem tud eléggé különbséget tenni a felelős és a felelőtlen, a mérsékelt és a radikális ellenzék, a jól és kevésbé megalapozott érvek között. De minden bizonnyal mind élesebben látja a különbséget a komoly és a komolytalan, az érvelő és a frázispengető politikusok között. A magyar átlagember józan és megfontolt, s utálja a handabandázó és pózoló politikusokat. Messziről megérzi bennük az őszinteség hiányát, a mondanivaló ürességét, a frázisok programmá váló felfújását, s így a komolytalan politikusok magukat szelektálják ki a közéletből.

Az egész nagy mozgolódás a szélsőjobboldalon azon a naiv hiten alapul, hogy a tömegelégedetlenség miatt a jelenlegi koalíció elveszti a következő választásokat, és akkor az igazak elnyerik a méltó jutalmukat tisztes jövedelmek, jó állatet az átlagember számára. Valójában a radikalizmus mégis csak néhány szélsőséges állításban merült ki Cegléden, amit egyúttal a szocialistáknak szóló szirénhangok kísértek. Végül a programüzenet kimerült abban a lapos, jól ismert bölcsességben, hogy az ott összegyűltek nem szeretik az SZDSZ-t.

Erre a szent együgyűségre redukálódik Pokol Béla hetenként megismételt „politológiai elemzése” is, amely most már nem Orbán Viktor és Für Lajos örök és megbonthatatlan barátságát célozza meg, hanem Torgyán Józsefnek az önmagával való nemzeti egységét. Régen rossz, ha egy alkotmányjogász a sajtóellenes diktatúra bevezetése mellett érvel, és alkotmányos formákat keres egy „erős emberre” alapozott politikai rendszer megteremtésére. Még szerencse, hogy tiszta képtelenség egy olyan parlamentet 1998-ban elképzelni, amelyben a szélsőjobb kétharmados többséggel rendelkeznék, hogy ezeket a „radikális” borzalmakat bevigye az alkotmányba. Mindenesetre a mérsékelt, felelős ellenzéknek erősen el kellene gondolkodnia rajta, hogy milyen táborba akarják beterelni.

Forró ősz pedig lesz, de csak abban az értelemben, hogy a torgyáni úton tolongók népes csapata le lesz forrázva attól a közönytől, amellyel a politikai közvélemény fogadja majd a november 11-ére beígért csodaprogramot. Csak mélységesen csalódott politikusok és politológusok reménykednek abban, hogy a sok megpróbáltatásnak kitett lakosság „erős emberre” vár, mert becsapja őket a sajtó, amely mindennapos hírehségében valós politikának tünteti fel a torgyániádákat. A liberális körök állítólagos „diktatúrája” alatt nyögő sajtó túlreagálásai nélkül unalomba és ismeretlenségbe fulladnának ezek a torgyániádák is, ahogy korábban Csurka agyréme a világméretű összeeskövésről. De rövid idő múltán minden léggömb elpukkan.

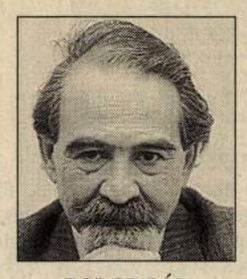

BODOR PÁL

Ébenfekete holland

A nemzet nem autósklub, horgásztanya. Nem lehet csak úgy beiratkozni, kiiratkozni belőle. Jó, persze, papíron az számít, hogy ki minek vallja magát. De hát csak próbálnám meg kiskunsági tanyámon hollandnak, keltának, írnek nyilvánítani magam! A szomszédok – még hagyján. Legyintenének. S a hollandok? A kelták? Írek? Hümmögnének, csóválnák a fejük. Legfönnebb ha Nobeldíjas lennék, bólintanának udvariasan. Vagy ha világbajnok atléta: ébenfeketén is holland lehetnék.

Igaz: erős közösség a katolikus vagy a moszlim is, a zenebarátoké vagy tengerészeké. Hitvallás, hivatás, szenvedély egyaránt összekovácsolhat. Ám valamennyi nagy közösség közül a nemzet a legmélyebb, szervesebb. Nyelve van – ha nem is mindig szigorúan csak szótári értelemben –, nyelve és zenéje, földrajza és emlékezete. Lelki állaga. A nemzet verset ír, amikor a sorsát éli. Vannak valamelyest hasonló sorsú nemzetek; ám még ha egyazon dallamra mozdulnának is a lakodalomban (vagy a temetésen) – azok a dallamok legalább oly megkülönböztethetők, mint jó füllel két hegedű.

Szervessége, láthatatlan mélysége, politikai zeneisége miatt is élnének vissza a nemzet fogalmával, érzelmi vagyonával pártok, mozgalmak, szónokok. Mint aki kisgyermeket ejt túszul, s azzal zsarol: tudja, a szülő mindenét, életét is adná érte. Melyikünk nem ugrik, s kész mindenét feláldozni, ha bajban a Nemzet? Apám még nem volt tizennyolc éves, amikor (az első világháborúban) önként rohant a frontra; 42 hónapot töltött az első vonalban. Mire vége lett a háborúnak, monarchiának, többet tudott már önmagáról, a halálról, az emberek természetéről, mint amennyit bármilyen egyetemen megtanulhatott volna. Például arról, hogy ami az egyiknek sors, az a másiknak üzlet. S minél nagyobb valaminek az értéke, annál több a tolvaja.

S van politikai orgazdaság is.

Nagy haszon csak azon van, aminek nagy a kockázata.

Nemcsak fegyver- és kábítószer-csempészettel, maffiás zsarolással és örömlányok futtatásával lehet sokat keresni. Lehet bármin, amin valakik sokat veszíthetnek is. Aki nem hiszi, induljon kis közéleti túrára Délszláviába.

Nincs a földön nemzet, amelynek ne lenne oka veszélyérzetre. S bármilyen nyelven szólna ez a cikk, a mondat folytatható: „és különösen a magyarnak”. És különösen az észtnek, a lettnek, a litvánnak. A skótnak. Az írnek, baszknak. Ám tudok olyat, aki szerint főképp a franciát fenyegeti széthullás, megmásulás. Meg olyat is, aki az orosz nemzetet érzi leginkább veremben.

Azt hiszem, mindnek van valami tragikus igaza. Ahol az egész emberiség szüntelen veszélyben forog, ott az emberiség felismerhető arcai, a nemzetek is bajban. És persze: a parázsba vetett jégként olvadó kis nemzetek a leginkább. És persze, vagyok olyan önző, hogy valamennyi közül azért a saját nemzetemet féltsem a leginkább.

Ám ezzel a féltésemmel ne akarjon senki maga mellé verbuválni. Az egész magyarságra érvényes féltő, aggódó, reménykedő érzéseim nem válthatók be helyjegyre, helyi érdekű politikai kirándulásra.

Persze ne feledjük: akik a nemzet nevében elhangzó hívó szóra jelentkeznek, javarészt tisztességes, jóhiszemű és jóakaratú magyarok.

Persze ne feledjük: akik fegyvert fognak az egykori Délszláviában, javarészt tisztességes, jóhiszemű és jóakaratú horvátok, szerbek, bosnyákok voltak. Szinte kivétel nélkül biztosak voltak benne, hogy önvédelemből harcolnak, jó ügyet védenek, nekik van igazuk, és ők csak visszaütnek.

Remélem, nem kell fegyvert fogni. Mert ha kell, természetesen magyarként tenném, magyar oldalon, még ha lenne is némi halvány érzésem, hogy valamely elhanyagolható részletkérdésben talán nem is egészen nekünk van igazunk.

De hát az lehetetlen. Nekünk nincs is egyebünk, csak igazunk.

Vagy talán mégis? Van az igazunk mellett jövőnk és szorgalmunk, tehetségünk és kultúránk, hagyományunk és józanságunk.

Szeretnék nem valakik ellenében lenni jó magyar.

MEZŐ FERENC

Lépre menni

Higgyék el mindenre van magyarázat, ha nem vagyunk földhözragadtak, kisszerűek. Itt van például a legutóbbi túlkapás. A sértett a rendőrségen bejelentette, hogy kirabolták, és elvitték a pisztolyát is. A rendőrök részegnek vélték, hazaküldték, hogy aludja ki magát. A sértett sértetlenül távozott, majd életveszélyes sérülésekkel visszajött, aztán megint elment – a rendőrök szerint. Hogy valójában mi történt, azt még vizsgálják. Alaposan, sokáig. Szerintem csak a Klu-Klux-Klan lehetett. E terroristák titokban beszivárogtak hozzánk, hogy a polgárbarát magyar rendőrséget lejárassák. Fehér csuklyában, égő keresztet lóbálva, néger spirituálékat énekelve agyba-főbe verték a sértettet, s a lépét is jól megrugdosták. Ez a sértett nem halt bele, de annyira összezavarodott, hogy később úgy vélte, őt a rendőrök bántalmazták. Az ilyen és hasonló túlkapásokra ép ésszel egyszerűen nincs más megnyugtató magyarázat.

Lépre mehetünk másképpen is. A hölgy befeküdt a kórházba, hogy császárral szüljön. Néhány hónappal a műtét után az operációknál használatos törlőkendőt találtak a hasában. És itt nincs is szükség saját fantáziánkra. A kórház orvos szakértője a bíróságon elmagyarázta, hogy végtére a beteg meg is ehette azt a törlőkendőt. Nehezen lehetne az ellenkezőjét bebizonyítani. A kórházi koszt pocsék, a steril kendő olyan a betegnek, mint díszvacsorán a homár, s micsoda kaland éjjel a raktárba osonni.

De, higgyék el, ez csak az adaptációs váltás része. Ha már jogállamban élnénk, a felelősök vállalnák a felelősséget; s nem is a politika bakugrásain, inkább az ilyen ügyekben fizetett kártérítések összegén ámuldozna az ország. Fontos lenne az állampolgár, a civil és az ő sérelme, panasza. És addig?! Addig se menjünk lépre senkinek!

Terjed a kulturális sivatag

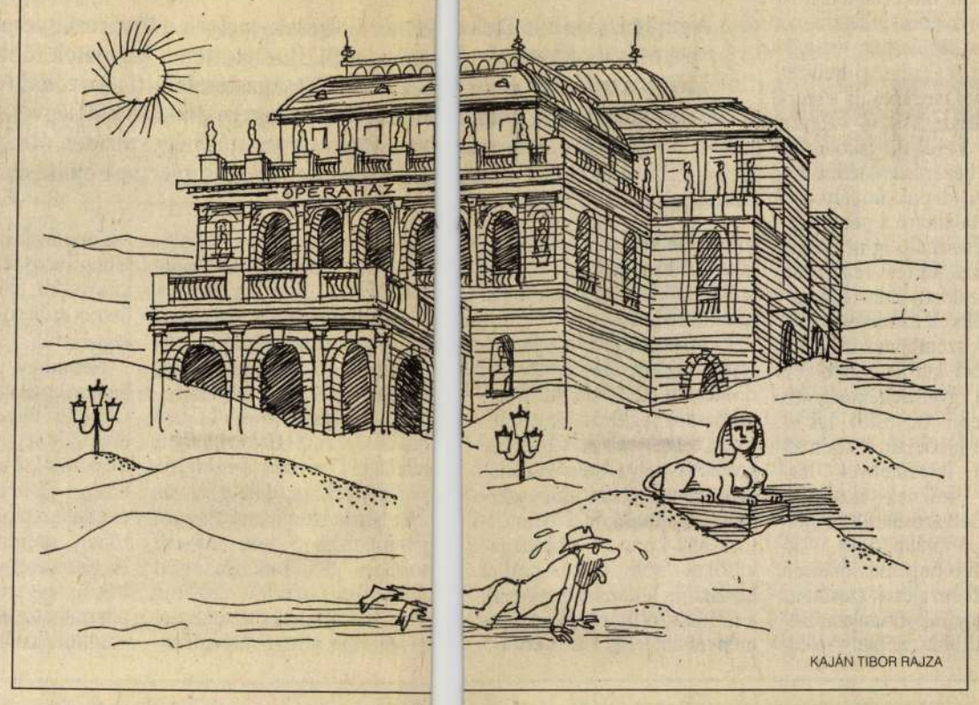

KÁJÁN TIBOR RAJZA

Halottaim

Hej, de csapkod körülöttünk a tüzes istennyila. Mennyi jeles férfiú, egykor reménysége a honnak, dísze az emberi nemnek, s most íme mind: por és hamu. Látszólag, persze, még valamennyien élnek, mozognak, tevékenykednek. Számomra azonban mindenkorra befejezték földi pályafutásukat.

Olvasom, hogy a jeles közgazdász (valaha politikai személyiség) fölcsapott turulistának. Pontosabban: „A mozgalom gazdasági programjának kidolgozását Kopátsy Sándor közgazdász is segíti, aki részt vett ugyan az orosházi zászlóbontáson, de nem lépett be a mozgalomba, mert mint nyilatkozta, óvakodik a turul névtől.” Vagyis úgy tesz, mint a riadt kisgyermek, aki (az immár klasszikus humorista Gádor Bélát idézve) „belepisilt a nadrágjába, de a tekintete ezt sugározza: nem én voltam”... Az efféle urológiai tünetek végzetesek lehetnek.

De hát ez már csak a legutolsó sírkő az én temetőmben. Előtte, mellette, körülötte kövek, keresztek, kopjafák. Az én lelkemnek legfájdalmasabb síremlék alatt az orvos-író, a kultúrhistorikus alussza örök álmát, aki akrobatát is megszégyenítő salto mortaléval felcsapott szélsőjobboldali újságírónak. Isa pur et chomou uogmuc.

Nehezen palástolom megrendülésemet annál az emlékműnél is, amelyet a Mozgó Világ egykori főszerkesztőjének állítottam. Annak idején, amikor a párthatóság elbocsátotta, szakmánk hősévé vált, mindnyájan neki szorítottunk. Később aztán a sajtótársadalomnak éppen ő ellenében kellett szorítania. Az Örök Lapzárta fényeskedjék neki.

És hát az ifjú párvezér, modern Petőfi a Pilvax-kávéházból, akinek a Nagy Imre temetésén elmondott, huszonéves orcátlanságú, szentségtörő talpramagyarjában a megfélemlített szocialista polgár szörnyülködve ismerte fel saját elfojtott, bűnös gondolatait!... Végre valaki, aki esküdt ellensége lesz a tekintélyelvűségnek!... De jaj, a Petőfik korán halnak.

Temetőm hűvös ciprusfái alatt ott pihen már a kezdetben (isten bizony) rokonszenves pénzügyminiszter is. Tragikus hirtelenséggel távozott. Szörnyű félreértésnek esett áldozatául: nem fogta fel, hogy akinek magát a Társadalmat kell vegetáriánus diétára fognia, az odahaza nem hizlalhat disznót. Béke millióira (milliárdjaira).

Feloldandó a gyászos hangulatot, hadd meséljek el egy régi liberálbolsevik viccet, még a harmincas évekből. Járvány idején egy nagybeteg liberálbolsevikhoz hívják ki az orvost, aki nem mer bemenni még a szobába se, csak megáll az ajtónál, és azt mondja: „ez meghalt.” „De hiszen még beszél” – nyögi ki döbbenten valamelyik családtag. Az orvos rálegyint: „Beszélhet már.”

Saját halottaimnak tekintem őket.

DARVAS LÁSZLÓ

Visszhang

A rendőrök van igaz...knek ...uk

Július 21-én Balatonbo...tonlelle határán két sz... közé szorult egy néme... kocsi. A benne ülő kisgy... a szülők súlyosan meg... Magyar Hírlap másnapi ... azt írta, hogy a rend... gyorshajtás volt az ok, t... viszont azt állítja, hogy ... kapkodva intézkedő re... meg az első kamiont. Ké... csodálkoztam a dolgon... július 17-én nekem is arr... gom, és egy háromórás ... be szorultam. Mint kider... eset volt, majdnem ugy... tatlankodó helyi lakoso... milyen veszélyes ez az ... volt, aki ismét azt állítot... nappal azelőtti balesetet... dő rendőr okozta. Ezt k... térve a Magyar Narancs ... nak vezércikkében is ar... hogy a rendőrök „úgy ...glár és Bala...ovén kamion ... személygép...erek meghalt, ...ebesültek. A ...tudósításában ...őrség szerint ...ább szemtanú ... egy hirtelen...ndőr állította ...llőképpen el... Egy hétre rá, ...a támadt dol...dugó közepé...ült, ismét bal...nott! A mél...k elmondták, ...útszakasz, és ...ta, hogy a hat ... egy intézke...övetően haza...e heti számá...ról olvastam, ... igazoltatnak, hogy két kamion csúszik egymásba”. Mindehhez hozzájárult még saját személyes élményem, amikor a budapesti Bajcsy-Zsilinszky úton pattant elém sötét este egy intézkedő rendőr úgy, hogy majdnem baleset lett belőle. Mindezek hatására megírtam Rendőrhübrisz című tárcámat az MH augusztus 5-ei számában. E cikkre hivatkozva Túrós András rendőr vezérezredes arról értesítette lapunk főszerkesztőjét, hogy a kamionos ügyben indított vizsgálat egyértelműen megállapította: a balesetet megelőzően nem történt rendőri intézkedés.

Következésképp lehet, hogy a következtetések igazak, amit levontam, de maga a tény – amiről én azt hittem, hogy három, egymástól független forrás megerősítése alapján írom – nem. Erre nincs mentség, magyarázni meg nem érdemes: nagyon sajnálom a dolgot. Boglárlellén tehát a tragikus baleset előtt nem történt rendőri intézkedés, csak a „szemtanúk” hitték úgy. Lelkük rajta...

SZÁNTÓ PÉTER

MAGYAR HÍRLAP

POLITIKAI NAPILAP

FŐSZERKESZTŐ: VINCE MÁTYÁS

Helyettes főszerkesztő: MARTIN JÓZSEF
Vezető lapszerkesztő: ÁCS GYÖRGY
Lapszerkesztők: NONN V. GYÖRGY, POPOVICS GIZELLA, SZENTKIRÁLYI ANDRÁS, SZLUKA MÁRTON
Rovatvezetők: BARABÁS T. JÁNOS (külpolitika), DÉSI JÁNOS (belpolitika), LÉPESFALVI ZOLTÁN (sport), MÉSZÁROS SÁNDOR (Budapest/Magyarország), MÉSZÁROS TAMÁS (kultúra), SZÁLE LÁSZLÓ (publicisztika), SZIGETI TAMÁS (fotó), VITÉZ F. IBOLYA (gazdaság)
Művészeti vezető: FÁBIÁN KATALIN

KIADÓ: JÜRG MARQUARD

Kiadja a Magyar Hírlap Könyv- és Lapkiadó Rt., Jürg Marquard svájci kiadóvállalat-csoportjának tagja

VEZÉRIGAZGATÓ: KOVALCSIK JÓZSEF

Lapigazgató: L. KELEMEN GÁBOR
Hirdetési igazgató: BARÁTHNÉ GÁL MÁRIA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B
Telefon: 2100-050, 2102-484, fax: 134-0712

Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a Kiadói Lapterjesztő Kft.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizetési díj egy évre: 9480 Ft, fél évre: 4740 Ft, negyedévre: 2370 Ft, egy hónapra: 790 Ft.
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, és a Hírlap-előfizetési Irodánál (HELIR), közvetlenül, utalványon vagy átutalással Postabank Rt. 219-98636, 021-02809
Nyomja a Marquard Színes Nyomda Kft. Budapest. Felelős vezető: BARTHA TAMÁS igazgató
HU ISSN 0133-1906 HU ISSN 0237-3807
A hirdetések tartalmáért a lap nem vállal felelősséget!

HÍREK

Szigetellenes kisgazdák

(MTI) Nem nyerte el a Sziget '95 az FKGP tetszését. Rostás Ákos, a fővárosi önkormányzat közbiztonsági és városrendvédelmi bizottságának kisgazdapárti elnöke szerint Budapest imázsának jelentősen ártott a nagyszabású rendezvény. Rostás kifogásolja, hogy a szigeten botrányosan nagy számú részeg és kábítószer hatása alatt álló fiatal „szórakozott". A kisgazda politikus számára érthetetlen, miért kell elviselniük a fővárosiaknak ezt az évek óta egyre színvonaltalanabb, kultúra nélküli kulturális tömegrendezvényt a hajógyári szigeten. Elfogadhatatlan az a gyakorlat, hogy az adófizetők pénzéből támogatják ezt a kaotikus kavalkádot, amely a fővárosi közüzemi vállalatoknak több millió forint kiadást jelent. A közbiztonsági bizottság elnöke különösen aggasztónak tartja, hogy megnőtt a kábítószerezők száma a szigeten, de a legnagyobb problémának az ilyen alacsony színvonalú szabadidő-töltésnek a fiatalokra gyakorolt hatását érzi. A balkáni viszonyok miatt ugyanis nem nyílt lehetőség azok számára, akik kulturáltan akartak volna szórakozni. Egyebek mellett hiányolta, hogy a város vezetői az idén nem jártak a szigeten, s így nem észlelhették az évek óta erősödő negatív jelenségeket. Rostás Ákos szerint olyan színvonalas szórakoztató programokat kellene szervezni a fiataloknak, ahol az alkoholfogyasztás nem lép túl a társasági szinten, s ahol nincs kábítószerezés.

Figyelik a drogot

(MH) Erzsébetvárosban nem szűnt meg a drogfigyelés – adja hírül a VII. kerületi önkormányzat lapja. Az elmúlt hetekben több felől azt lehetett hallani, hogy pénzhiány miatt felmondták a feladatot ellátó őrző-védő kft. szerződését. A városrész különösen „fertőzött", ezért az önkormányzat továbbra is figyelteti az iskolák környékét. Igaz, a második félévben már egy új cég végzi a kényes munkát.

PROGRAMTIPP

PROSPERO KÖNYVEI

címmel dolgozta fel Peter Greenaway angol rendező Shakespeare A vihar című drámáját. A máris klasszikusnak számító rendező adaptációja, a Prospero könyvei – melyet ma 17.30 órakor a Blue Box Moziklubban (IX., Kinizsi utca 28.) vetítenek– Greenaway többi filmjeihez hasonlóan olyan hatást kelt, mintha egy hatalmas színházban forgatták volna. Prospero szerepében Sir John Gielgudot, a nagy angol Shakespeare-színészt láthatjuk, a film zenéjét Michael Nymannek köszönhetjük.

VESZEDELMES LEVELEK

címmel komédiát mutat be a Terézvárosban, a Liszt Ferenc téren a Clownservice alkalmi társulata. A jellegzetes farce – a commedia dell'arte francia elnevezése – a XVII. századi Tabarin mester műve, felnőttnek-gyereknek egyaránt fergeteges szórakozást ígér. Az előadások ingyenesek, 28-án, 31-én és szeptember 2-án este 9-től, szeptember 9-én fél kilenctől tekinthetők meg.

A BUDAPEST RAGTIME BAND

ad koncertet ma este 20 órai kezdettel az Óbudai Társaskörben (III., Kiskorona utca 7.). A klasszikus ragtime-számokon kívül előadják a Trubadúr című, idén megjelent albumuk slágerdarabjait, mint például Georges Bizet Carmen című művének feldolgozását.

IRÁNYTŰ

Úton-útfélen

A II. KERÜLETBEN A HIDEGKÚTI ÚTON csatornát építenek, emiatt a városhatártól befelé egy 100 méteres szakaszon a váltakozó irányú forgalmat jelzőlámpa szabályozza.

CSILLAGHEGYEN A RÉGI SZENTENDREI UTAT egyirányúsították a Mátyás király úttól a Fésű utcáig.

A JÁSZAI MARI TÉREN átépítik a 2-es villamos végállomását, ezért a Buda felől a Margit hídról érkezők nem hajthatnak be a Balassi Bálint utcába, mert az útlezárás a Balaton utcánál kezdődik.

A XI. KERÜLETBEN A BUDAÖRSI ÚTON a Dayka Gábor utcánál lévő gyalogoshidat felújítják, ezért a belső sávot mindkét irányban elzárták a járműforgalom elől.

A XII. KERÜLETBEN AZ ALKOTÁS UTCÁBAN a Magyar jakobinusok tere és a Csörsz utca között több helyen kell útfelbontást kerülgetni.

A XIX. KERÜLETBEN AZ ÜLLŐI ÚTON a Tálas utca és a Corvin körút között a városhatár felé vezető külső sávot mától szeptember 20-áig elzárják a forgalom elől.

A XX. KERÜLETBEN LOMTALANÍTANAK, ezért napközben itt-ott szállító járművek akadályozzák a forgalmat.

CSEPELEN A TÁNCSICS MIHÁLY UTCÁBAN az Árpád utca és a Szent István út között az Ady Endre út felé vezető oldalon több helyen útszűkületen kell áthajtani, a forgalmat a szembejövő sávba terelik.

Hol lesz ma traffipax?

II., Frankel. L. u., IX., Soroksári út, IX., Üllői út, X., Harmat u., X., Jászberényi út, X., Kőrösi Cs. út, XIII., Lehel út, XXI., Szabadkikötő út

Jó tudni

EGYÉNRE SZABOTT FORGALMI RENDSZÁM igénylését a lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságon kell benyújtani, megjelölve a kért szám- és betűkombinációt. Természetesen ez nem tartalmazhat félreértésre vagy közbotrányokozásra alkalmas összetételeket. A kérvényt az ORFK-hoz továbbítják, ahol engedélyezik az egyéni rendszám legyártását. Az eljárás 15 ezer forintjába kerül a kitűnni vágyó autósnak, és a rendszámok kétezer forintos gyártási költségét is neki kell fizetni. Az új rendszámot a helyi kapitányságon vezetik át a forgalmi engedélybe.

ITT A A3 TV!

Lócitrom

„Ló" Csiszár Jenő és Kádek Heni műsorvezetők legnagyobb meglepetésére a meghívott lovas rendőrök lovai tegnap ottfelejtették félreérthetetlen nyomaikat a Nyugati tér aszfaltján. De az is lehet, hogy nem feledékenyek voltak a lovak, hanem megmutatták, mennyire érdekli őket a járókelőknek a gazdáikról hangoztatott véleménye. Bár a lovas rendőröknek valószínűleg még jó pár évükbe fog kerülni, hogy ama bizonyos Fradi–Honvéd kupadöntő kapcsán az embereknek ne az jusson róluk eszébe, hogy „huszár üti f4-et".

A NAP MŰSORÁBÓL:

- A fél kettőkor kezdődő Itt a tv! Boros Lajos műsorvezetővel újra a párkeresés jegyében telik el.
- A kábítószerek széles körű elterjedését többek között a szakszerű felvilágosítás és tanácsadás is megakadályozhatja. Ez alkalommal az Itt a tv! műsorában.
- A Vacsorázz kedvenceddel! sorozatban ma St. Martinnal találkozhat egy szerencsés kiválasztott.
- Négy órakor a Bulldózer együttes lép színpadra.
- Este fél nyolctól randevúzhatnak a teraszon azok a szerencsések, akiket Boros Lajos boronált össze.
- Az Éneklő modellek című műsor vendége ma Balassa Gábor és Rajcs Renáta.

Az A3 tévécsatornán a Magyar Hírlap által is támogatott Itt a tv! élő adása délután fél kettőtől öt óráig és este fél nyolctól fél tízig jelentkezik a Nyugati téri Skála Metró áruház teraszáról.

Tízmillió utas balesetmentesen

Negyedszázados a libegő

25 éve vehette birtokba a nagyközönség a libegőt. Azóta a főváros legfiatalabb tömegközlekedési eszköze több mint 10 millió utast szállított balesetmentesen.

A főváros egyik legkedveltebb kiránduló-útvonalán, Zugliget és János-hegy között negyedszázada, 1970. augusztus végén indult meg a közlekedés. A meredek hegyoldalon az Uvaterv tervei alapján az Országos Bányagépgyártó Vállalat építette ki a függőszékes drótkötélpályát.

A rövid idő alatt rendkívül népszerűvé vált hegyvidéki közlekedési eszköz sok hányattatás után valósult meg Budapesten. A kötélpályás szállítás ötlete közel egyidős a vasúttal. Angliában 1821-ben szabadalmaztatták, Kőbányán már 1827-ben tervbe vették kiépítését nagy súlyú kövek mozgatására. Az első személyszállító kötélpálya tervei már a '30-as években megszülettek, de a világháború miatt lekerült az elképzelés a napirendről. A Gellért-hegy jobb megközelítéséhez legközelebb 1954-ben merült fel a felvonó ötlete. A Kemenes Arzén által kidolgozott tervben a Belgrád rakpartról indulva a Duna felett vezetett pályán haladtak volna a kabinok a Citadelláig. Tíz év múlva újabb merész javaslat született: egy 6-8 méter magasan közlekedő 4500 méter hosszú egyköteles rendszerű közforgalmi panorámás kötélpályát terveztek a Margitszigetre. Két hegyi pálya elkészítését is tervbe vették. Az egyik Farkasrétről szállított volna utasokat a Széchenyi-hegyre, a másik a Hűvösvölgy–Hármashatár-hegy–Bécsi út között közlekedett volna. A sok elképzelés közül egyedül a Budai-hegység legmagasabb pontját megközelítő terv nyerte el a fővárosi tanács illetékeseinek tetszését. Az 1970-ben elkészült 1040 méter hosszú, 262 méternyi szintkülönbséget leküzdő libegő elnevezésére még üzembe állítása előtt írtak ki pályázatot. A közel 10 ezer beérkezett javaslat (pl. Aeroplan, Csillaghajó, Lepkeszék, Mikrotour) közül választotta a köznyelvben hamar meghonosodott elnevezést a bírálóbizottság. A 102 kétüléses székből álló pálya óránként mintegy 1000-1200 kirándulót képes szállítani. A libegőt a János-hegyen kialakított hajtómű-berendezés mozgatja – az utóbbi években már változtatható, másodpercenként 0,3–2 méteres sebességgel – egy ponton végtelenített 26 milliméter vastag, 2200 méter hosszú kötéllel. Az utazási idő 15 perc, de egy-egy hirtelen jött zápor idején a műszaki személyzet felgyorsíthatja a székek haladását.

Halálos baleset még nem történt a libegőn, csupán egyké két kisebb sérülés fordult elő ki- és beszállás közben – tudtuk meg Kasos Istvántól, a pályát működtető BKV kötélpályaüzem-vezetőjétől. A libegő műszaki téren is jól vizsgázott az elmúlt 25 évben. Üzemzavar miatt nem kellett az utasokat kimenekíteni a székekből egyetlen alkalommal sem. Áramkimaradás esetén egyébként az 1990-es nagy rekonstrukció óta egy Lada 1300-as motorral forgathatják a drótkötélpályát.

A libegő jegyárai – követve az általános drágulást – alaposan megváltoztak az induláshoz képest. Amíg 25 éve 5, illetve 7 forintért lehetett a pályán utazni, ma egy menet 100, a retúrjegy 150, a gyerekjegy 60 forintba kerül.

• Szilágyi A. János

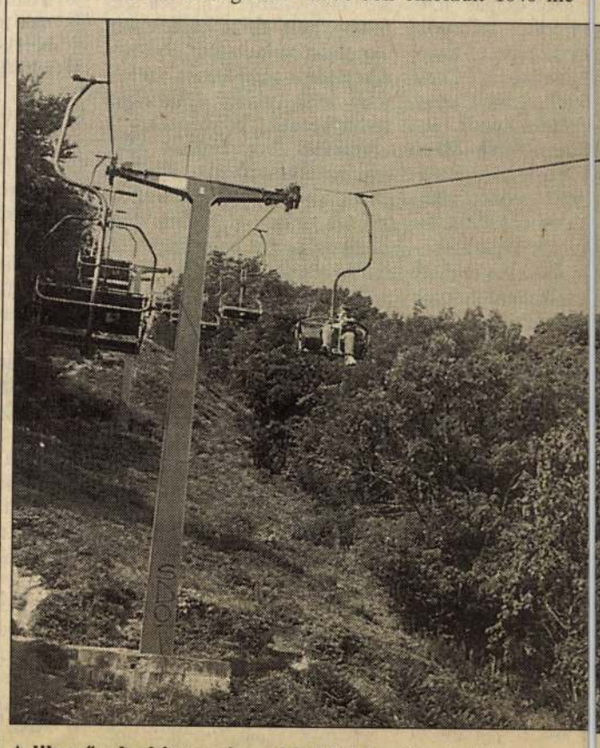

A libegő a legbiztonságosabb közlekedési eszköz

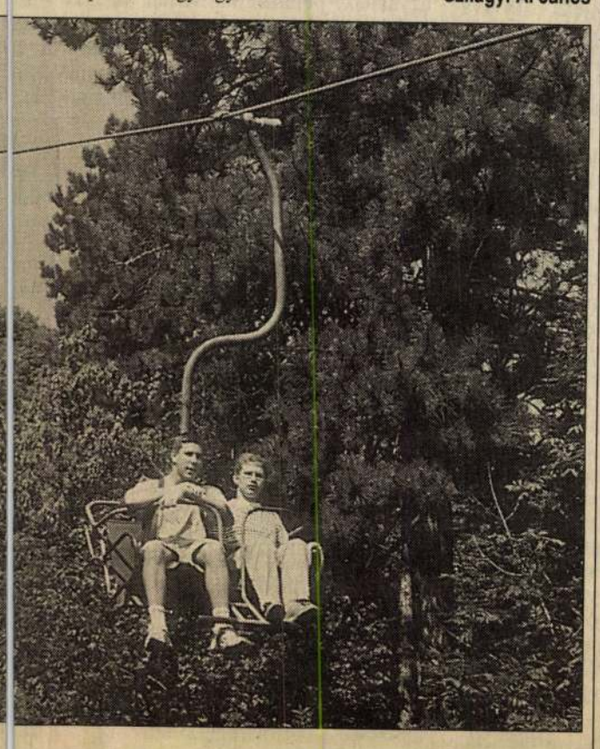

FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Gyűlik a pénz a Halászbástyára

MH-információ

Naponta átlagosan 150 ezer forintos bevétele származik a Halászbástya belépőjegyeiből az I. kerületi önkormányzatnak. A bevétellel a kerület elégedett, bár előzetes kalkulációik alapján ennél többre számítottak.

A szezon közepén bevezetett belépőjegyes rendszer, bár sokakból felháborodást váltott ki, a főváros egyik legjellegzetesebb műemléke érdekében mégis hasznosnak bizonyul. Már idén várhatóan 20-25 millió forint gyűlik ugyanis össze a belépőjegyek árából, amelyet teljes egészében a Schulek Frigyes tervezte építmény felújítására fordít a Halászbástya kezelője, az I. kerületi önkormányzat.

Az önkormányzat saját költségvetéséből még akkor sem képes elvégezni a felújítás negyedmilliárdosra becsült munkálatait, ha ehhez állami támogatást is kap, utóbbi összege ugyanis csak évi tízmillió forint lehet. A belépődíjak fedezetet nyújtanak az évtizedek óta betemetett Szent Mihály-kápolna feltárására és megnyitására is – tudtuk meg Bérczy Antal alpolgármestertől. A felújítás már megindult, a magyar vezérek Schulek-lépcsőt szegélyező szobrai októberre elkészülnek.

Az önkormányzaton kívül azonban mások is hasznot húznak a Halászbástya forgalmából: a teraszon időről időre felbukkannak az „itt a piros, hol a piros?" turistakopasztó játékot űző bandák. A zsonglőrügyességű „játékvezetők" több nyelven invitálják a még mindig szép számban lépre menő turistákat, akik különböző valutanemekben is megtehetik tétjeiket, ám a játék végeredménye sosem lehet kétséges. Az önkormányzat utasította a feljáróknál havi 400 ezer forintért posztoló és jegyet kiadó őrző-védő szolgálat embereit, ha tiltott szerencsejátékra utaló jeleket tapasztalnak, telefonáljanak a vári rendőrőrsre. A kiérkező rendőrök azonban – a profi falazómunkának köszönhetően – csak hűlt helyét találják a kártyásoknak, akik a maguk módján szintén hozzájárulnak a műemlék helyreállításához, hiszen „munkahelyükre" érve ők is megannyiszor kifizetik az 50 forintos belépőjegyet.

• H. K. – K. B.

Átalakulás előtt a fővárosi színházak

MTI

A fővárosi önkormányzat szeptemberben megvitatja a 16 budapesti színház igazgatójával, hogy az önkormányzati fenntartású intézmények miként tudnának más gazdasági formában működni.

Vég Gábor, a kulturális bizottság elnöke az MTI-nek elmondta: a költségvetési intézményként működő színházak átalakításánál nagyon óvatosan kell eljárniuk, ezért nem híve a gyors átalakulásnak. Úgy véli, költségvetési oldalon jelenthetne ugyan némi előnyt az átalakulás, de nem biztos, hogy minden intézmény működőképes maradna. A működés biztonságáért felelős önkormányzat néhány színház esetében rövidesen lépni kíván. Belátható időn belül átalakulás várható a Szabadtéri Színháznál és a Vidám Színpadnál.

Az egyik alternatívát jelentő közhasznú társasági formáról szólva Vég Gábor elmondta: költségvetési színházak még nem választották ezt a formát. Jelenleg egyébként a színházak állami támogatása jóval nagyobb, mint az önkormányzati hányad.

A költségek negyedét állja csak az állam

Nem csökken az óvodások száma

Nem igazolódtak azok az előrejelzések, melyek a fővárosi gyereklétszám jelentős csökkenésével számoltak. Budapesten a kerületek többségében idén – a beiratkozások után is – 100 százalék fölötti az óvodai férőhelyek kihasználtsága. Az önkormányzatok – egyre szűkülő költségvetési kereteik között – az évenkénti állami támogatás négyszeresét, átlagban 100 ezer forintot költenek egy óvodás gyermek ellátására.

A fővárosi önkormányzatok intézményhálózatát szinte valamennyi kerületben vizsgálják, mert a gazdasági helyzet mindenhol megkívánja a szerkezeti ésszerűsítést. Egyre többször kerül sor iskolák és óvodák bezárására, és a hivatkozási alapok között olykor megtalálható a nem megfelelő kihasználtság is. Az eltérő létszámú és felépítésű városrészekben más-más nehézséggel kell az önkormányzatoknak szembenézniük.

A belső kerületekben jellemző a gyermekeknek kis mozgásteret biztosító lakásóvoda. A lakóépületekben elhelyezett intézmények legtöbbször szűknek bizonyulnak. A Belvárosban 8 óvodából 6 ilyen található, és a 735 kerületi férőhely maximálisan betelt. Elképzelések szerint az V. kerületi önkormányzat Budán vásárolna néhány zöldövezeti telket, és a rossz levegőjű városrészből busszal szállítanák az óvodásokat, ám mindez még csak terv.

Erzsébetvárosban egy teljesen új óvoda építéséről döntött a képviselő-testület, mert a meglévő létesítmények telítettek. A városrész speciális helyzetben van: lakosságának zöme idős nyugdíjas, ugyanakkor a komfortos vagy komfort nélküli lakásokat sok fiatal család használja fel ugródeszkának a későbbi otthonteremtés reményében. Így a kerületi óvodáskorúak száma is kiugró, tavaly 15 óvodában 1 ezer 750 gyermeket láttak el.

Ezzel ellentétes folyamat zajlik Angyalföldön, ahol intézményi férőhelyek szüneteltetésére és megszüntetésére tett javaslatot az oktatási bizottság. A XIII. kerületben jelenleg 17 óvoda 3 ezer 285 férőhellyel rendelkezik, az idei beíratáson azonban nem jelentkeztek 3 ezer 200-nál többen. Az önkormányzat felmérése szerint 2000-ig nem számítanak növekedésre, ezért az átfogó intézményracionalizálási program keretében megszüntetnek egy lakásóvodát, illetve egy másik óvoda működését öt évre felfüggesztik.

Nemhogy megszüntetni, hanem építeni kellene óvodát Óbudán, hiszen a múlt évi 4 ezer 438-as gyermeklétszám több mint 2 ezerrel növekedett. Ehhez képest 28 óvodában csak 3 ezer 707 férőhely szerepel hivatalosan. A túlzsúfoltság különösen a békásmegyeri lakótelepen tapasztalható, ahol bizony néha várakozólistára kerülnek a gyeses anyák gyermekei. Szinte a III. kerületről lekopírozott helyzetben van Újpest, ahol a káposztásmegyeri panelrengeteg gyermekeinek elhelyezése okoz gondot. A polgármesteri hivatal prognózisa a következő öt évre változatlan, 3 ezer fölötti óvodáslétszámot jósol.

A II. kerületben egyedülálló módon – az önkormányzat 200 millió forintos beruházásában – óvodabővítés és -építés is zajlott idén. Szükségük is volt erre, hiszen a 14 óvoda feltöltöttsége eléri a 130 százalékot is.

Az óvodák fenntartása különösen nagy erőfeszítést kíván a szegényebb külső kerületektől, ahol jelenleg örülnek, ha a meglévő állományt megfelelő módon működtetni tudják. Mindennek ellenére a XX. és a XXIII. kerületben is minden óvodába jelentkező gyermeket elhelyeznek valamelyik intézményben.

Budapesten az óvodai ellátás azon alapfeladatok körébe tartozik, melyeket – a fogyatékos gyermekek óvodái, illetve a magán-, az alapítványi és az egyházi óvodák kivételével – a kerületi önkormányzatok kötelesek biztosítani. A fővárosban kizárólag szakmai, pedagógiai koordináció létezik, így átfogó képet majd a művelődési minisztérium országos vizsgálatát követően lehet felvázolni. Mindenesetre az utóbbi öt év tendenciái az óvodai épületek változatlan száma mellett mind az óvodások, mind a helyhiány miatt elutasított gyermekek számának jelentős növekedését, és az óvónők számának folyamatos csökkenését jelzik.

• Szabó Zsolt

Fizetni kell a vízmérők számlázásáért

MH-információ

A fővárosban jelenleg mintegy 90 ezer lakásban működik egyéni mellékvízmérő, amelyek számlázásáért szeptember elsejétől – kéthavonta és számlánként – 160 forintot kell fizetni. Az egyéni mérők leolvasásából és nyilvántartásából adódó plusszolgáltatást korábban díjtalanul végezte a Fővárosi Vízművek Rt.

Az egyéni vízfogyasztásmérők számlázása régóta gondot és tetemes költséget jelent a Fővárosi Vízművek Rt.-nek, hiszen a társaság szolgáltatási kötelezettsége az ingatlanok fővízmérőjénél befejeződik. Bár az egyéni mérők adatainak kezelésére a Vízművek minden fogyasztóval külön szerződött, a plusszolgáltatás díját – számlánként 160 forintot – azonban csak a jövő hónaptól számolja fel – tudtuk meg Studer Tamástól, a Fővárosi Vízművek Rt. értékesítési osztályának munkatársától. A vállalat költségeinek csökkentése és a szolgáltatás javítása érdekében a mellékmérők leolvasását és számlázását szeptembertől a Fővárosi Díjbeszedő Rt. végzi.

A szeptember elsejétől érvényes többletköltség azokat a fogyasztókat terheli, akik 1994. május 9-e után kötöttek a társasággal szerződést. A fizetés alól azonban az sem mentesül, akinek régebbi szerződése van a leolvasásra, hiszen a Vízművek velük is folyamatosan megújítja a szerződést. Ezt követően a számlázásért járó díjat minden egyéni vízórával rendelkező fogyasztónak meg kell fizetni.

• N. H. E.

FELHÍVÁS I FELHÍVÁS I FELHÍVÁS

Felhívjuk a gazdasági vezetők figyelmét, hogy a számviteli törvény 72. §-a szerint az éves beszámoló közzététele ismét esedékes!

Ebben az évben is állunk szíves rendelkezésére, és készségesen átvállaljuk ennek a kötelezettségnek a teljesítését. Ha a

MÉRLEGKÖZZÉTÉTELT

ránk bízza, lényegesen olcsóbban jön ki, mintha önálló hirdetésként tenné közzé.

A közzétételi választék az idén még szélesebb:

I Akarja, hogy cégének adatait a gazdasági élet szereplői a lehető legszélesebb körben lássák, hogy cége ismertségét a lakosság körében is emelje?

Akkor válassza a Magyar Hírlapot!

I Akarja, hogy cége neve a komoly vállalkozások jegyzékén fél éven keresztül a televízióban, a Tv 2 Képújság képernyőjén legyen olvasható, míg magát az éves beszámolót cégünk csak kérésre adja ki?

Akkor válassza a Teletextet!

I Akarja, hogy éves beszámolójának adatairól a hazai és nemzetközi pénzvilág értesüljön, hogy a könyvvizsgálók és tanácsadók szakmai archívumukba „lefűzzék" az Ön cégének mutatóit?

Akkor válassza a Bank & Tőzsdét!

Ha céljai többrétegűek, e médiumokat tetszése szerint kombinálhatja is, rendkívül kedvező anyagi feltételekkel.

Ha bennünket bíz meg a közzététellel, akkor biztos lehet abban, hogy

I megfelel a számviteli törvény előírásainak,

I az adatok átküldésén kívül Önnek semmi további feladata, gondja nincs, mindent mi intézünk.

NOVORG

Kérjen munkatársainktól további információt! Rendelkezésére állunk telefonon: 160-2300, 160-1966, 160-3596, vagy személyesen: 1132 Budapest, Csanády utca 7. sz. alatti központunkban.

Kérésére részletes ajánlatunkat szívesen megküldjük levélben vagy telefaxon is (telefaxszámunk: 160-2214).

Tavaly közel 600-an választottak bennünket. Szóval a mérlegközzétételben profik vagyunk!

MH 2371

Magyar Nemzet
ÖN ÉS...
1995. OKTÓBER 7.

... AZ ÉRDEKESSÉGEK

Művészek kötényben

A két világháború közötti időszak kítűnő színésznője, Vízváry Mariska (1877–1945) olyan szakácskönyvet állított össze és jelentetett meg a '20-as évek végén, melyből az akkori idők tisztes polgári háztartásaira készülő gazdasszonyképzős növendékek is megtanulhatták „hivatásukat".

II. OLDAL

... A VISELKEDÉS

Illik, nem illik

A vendéglátás bonyolult tudomány, amelyhez sok tapintat, figyelmesség, türelem és szervezőkészség szükségeltetik. Ennek a témának nem lehet a végére járni, annyi ága-boga van, annyi apróságot kell figyelembe vennünk. Elsősorban ne fogadjuk pongyolában, kitaposott papucsban a vendéget.

III. OLDAL

... A KIKAPCSOLÓDÁS

Színház hátulról

A színházlátogató közönséget többnyire érdekli, mi történik a színfalak mögött, hogyan érkezik a művész a sülylyesztőből végszóra a felszín deszkáira, hogyan készül a színésznő frizurája, a jelmezeket hol tárolják, és az öltöztető miként adja rá a színésznőre két jelenet között a ruhát.

IV. OLDAL

... A CSALÁD

Gyerek és veszély

Az egyik gyermek messze lakik az iskolájától, villamosoznia, buszoznia kell hazáig, mégis biztonságosabb lehet a közlekedése, ha az egész úton jelzőlámpás kereszteződéseken kelhet át, mint annak, akinek otthona egy ugrásra van a sulitól, s még főútvonalon sem kell átevickélnie.

VII. OLDAL

Hétszázötven éves a budavári Nagyboldogasszony-templom

A magyar történelem kőcsipkés tanúja

Vannak épületek, amelyek múltjuknál, jelképhordozó mivoltuknál fogva többet jelentenek számunkra, mint egy szép építmény, egy remek mérnöki alkotás. A Várhegyen magasodó Nagyboldogasszony- vagy ismertebb nevén Mátyás-templom *nemzeti-keresztény szimbólumaink egyik legszebbike*. Világítótorony, amely hét és fél évszázad történelmén át mutatta a helyes utat. Néma tanúja volt történelmünk fényes és gyászos korszakainak. Falai között birodalmak, országok királyait koronázták, fényes, királyi esküvők násznépe vonult. *Mai formáját IV. Béla idején, 1245-ben kapta, ettől az időponttól számítják a 750 évet*. Fénykorát Mátyás király alatt élte, ekkor épült a 80 méter magas kőcsipkés tornya is. Harangja egyszer némult el: 1541. szeptember 2-án, amikor a török csellel bevette Buda várát. A török hódoltság idején az egész keresztény világ a Nagyboldogasszony-templom ormára figyelt: félhold vagy kereszt van rajta.

A templom története még *Szent István idejére* nyúlik vissza. Első királyunk a Várhegyen lévő település lakóinak számára templomot építtetett. Oklevél ezt az alapítást nem támasztja alá, de az esztergomi főegyházmegye hagyománya szerint a templomalapítás 1015-ben történt, és az egyházat *Mária tiszteletére szentelték föl*. Valószínűleg ebben az első Mária-templomban ravatalozták föl 1046-ban a vértanúhalált szenvedett *Gellért püspököt* is. Utóbbit bizonyítja a tudomány legújabb feltételezése, hogy ez a templom azonos volt a „minor Pesth Mária egyházá"-val. Az első Mária-templom nem állott sokáig, az *1241-ben betörő tatárok elpusztították*. IV. Béla király félve a tatárok meg-megújuló támadásaitól, királyi székhelyét a kevésbé védhető Esztergomból az erődítménnyé alakított Budára helyezte át. Az elpusztított Mária-egyház helyére 1245-ben, éppen 750 évvel ezelőtt hatalmas, háromhajós *román stílusú bazilikát építtetett*. Ennek a második templomnak a meglétéről már oklevelekben is történik utalás. Egy 1248. évi dokumentum szerint *IV. Ince* pápa vizsgálatot rendelt el a budavári Mária-templom jövedelmeivel való elszámolás ügyében. Ebből az időből maradt fent a főváros legrégebbi szobra: a keresztelőkút közelében a XIII. század óta eredeti helyén tekinthető meg *két, evangéliumos könyvet tartó szerzetes* a pillérfejezeten. Ugyancsak ebből a korból valónak tartják *a viaskodó vadállatokat* ábrázoló oszlopfőt.

Az Árpád-ház kihalásával a francia eredetű Anjou-család nápolyi ága került a magyar trónra. 1309-ben a budavári Nagyboldogasszony-templomban koronázta *Róbert Károlyt* magyar királlyá Gentilis de *Monteflorum* bíboros és *Tamás* esztergomi érsek. Az Anjoukor alatt történt a templom *valódi gótikus stílusba való átalakítása*, amely a délnyugati „Mária-kapu" felépítésével kezdődött 1370-ben. Ezzel egy időben a mellékhajók boltozatát megemelték, és elnyerte végleges formáját az a csarnoktemplom, ami ma is látható. *Nagy Lajos* uralkodása alatt készültek a templom északi és déli falához simuló, főurak és gazdag budavári polgárok által építtetett kápolnák. Köztük a legismertebb a *Gara-kápolna*, amely a *Gara* Miklós nádor családjának temetkezőkápolnája volt. A szép *Gara* Mária – *Hunyadi* László arájának – koponyája ma a templom múzeumában tekinthető meg; a kápolnát a múlt század óta *Szent István-kápolnának nevezik*.

A templomhoz temető is tartozott, és mint minden temetkezési helyen, egy Szent Mihály tiszteletére emelt temetőkápolna is állott nem messze a Nagyboldogasszony-templomtól. A *Szent Mihály temetőkápolna* léte a múlt századi *Schulek* Frigyes-féle átalakítás után elfelejtődött, mivel az építész „beépítette" a Halászbástya déli tornya alá. A XV. századból származó kápolnát napjainkban az I. Kerületi Önkormányzat kiszabadítja börtönéből, és látogathatóvá teszi.

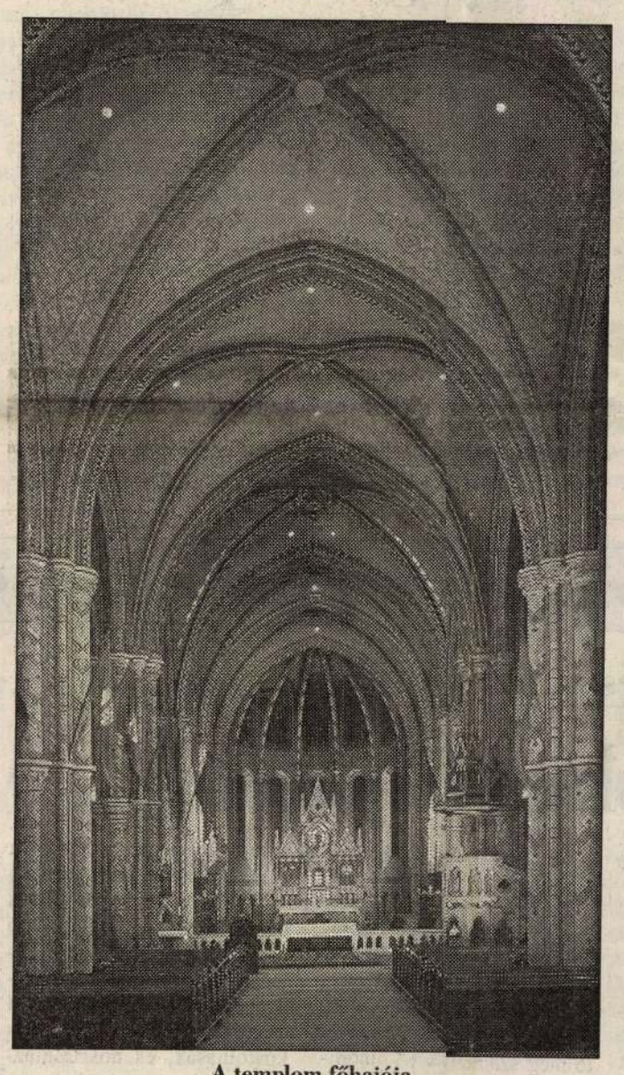

A templom főhajója

A templom Hunyadi Mátyás uralkodása alatt élte fénykorát. Ekkor épült a nyolcvan méter magas kőcsipkés torony és a reneszánsz stílusú, alsó déli bejárat, a „Menyasszony-kapu". Mátyás király ezen a bejáraton vezette menyasszonyait – először *Podjebrád* Katalint, majd *Aragóniai* Beatrixot – az oltár elé. 1490-ben – Mátyás halála után – a magyar szent koronát is a templom falai között őrizték, egészen *II. Ulászló* megkoronázásáig.

A törökök 1541. szeptember 2-án bevették Buda várát. A Nagyboldogasszony-templomot fő mecsetté alakították *Eszki dzsámi, Büjük dzsámi, illetve Szulejmán dzsámi néven*. Amikor *Szulejmán* bevonult a templomba, ott halt meg a legendás *Gül Baba*, a bektári dervis rend tagja. A török idők alatt a keresztény templom berendezését elpusztították, a falakat szőnyegekkel borították, az üres helyeket lemeszelték, és Korán-idézeteket írtak rá. A szentélybe Mihrab-fülkét is építettek.

Budavár 1686-os visszavívása alkalmával a templom nem sérült meg. A törökök oly fejvesztetten menekültek, hogy *Marsigli* olasz hadmérnök megtalálta a templomban *a török állami levéltár* anyagát. A vár ostrománál az elsők között esett el Michaele *D'Aste* olasz bárói alezredes, akit itt, a templom egyik régi kriptájába temettek el. Maradványait *a család ma élő tagjai és történésze keresik*, mert a Schulek-féle építés során átkerült egy addig ismeretlen helyre; emlékáblája a templom főszentélyének déli külső falán van.

A török idők után *I. Lipót* a jezsuita rendnek adta a templomot, akik rendházat és papneveldét építettek melléje, így elvesztette magányos, középkori jellegét. A jezsuiták a rend feloszlatásáig, 1773-ig birtokolták a templomot. Működésük alatt *barokk berendezéssel látták el*, és megépítették *Xavéri Ferenc* oltárát, akit akkoriban avattak szentté, és Buda védőszentjévé nyilvánítottak.

A kiegyezés után – 1867-ben – itt koronázták királlyá *I. Ferenc József* osztrák császárt és királynévá a magyarok kedvencét, *Erzsébet királynét*. Ferenc József elrendelte, hogy állítsák vissza a templom külső és belső gótikus formáját. A munkát Schulek Frigyes műegyetemi tanárra bízták, aki mai formába építette át Budavár főtemplomát. 1898-ban itt helyezték végső nyugalomra a székesfehérvári ásatások során előkerült, egyetlen ép királyi pár maradványait, *III. Béláét és Chatillon Annáét* (valamint gyermekükét, menyükét és unokájukét). A restaurálás során a belső díszítőfestést *Lotz* Károly és *Székely* Bertalan irányította. A színes üvegablakokat Lotz Károly rajzai alapján *Kratzmann* Ede bécsi mester készítette. Új, neogótikus orgonaszekrény is készült Schulek tervei alapján, amelynek érdekessége, hogy a rajta lévő harsonás angyal *Liszt Ferenc arcvonásait viseli*.

Az utolsó koronázás 1916. december 30-án volt a koronázó főtemplomban: *IV. Károly* királyt és *Zita* királynét itt koronázták meg a szent koronával.

A második világháborút megelőzően *Schulek* János 1936–1944 között felújította a templomot, de *a bombázások során súlyosan megsérült*, életveszélyessé vált. Húsz év kellett ahhoz, hogy ismét régi fényében ragyogjon a „nemzet temploma".

Szót kell ejteni a templom híres orgonájáról. Az 1911-ben beépített *Rieger-orgona a maga korában a legkorszerűbb volt*. A második világháború alatt megsérült, nyolcvan regiszteréből ötven elnémult. Restaurálására 1982–83-ban került sor, ma 86 regisztere és hétezer (!) síp ja szól. Élményt nyújt a templom *egyházi gyűjteménye*, amely 1967 óta tekinthető meg. Ötvöstárgyak, textíliák és a régi templom használati tárgyait tekinthetik meg a látogatók. Ízelítőül: az altemplom vörösmárvány koporsójában a székesfehérvári királysírokból származó maradványok vannak; Erzsébet királyné – Sissy – carrarai márványból készült szobrát *Zala* György készítette. A szent korona hű másolata *Bartha* Lajos ötvösművész alkotása; a templom egyik legértékesebb műremeke *az erdőfalvi szárnyas oltár* a XV. századból; a *Mátyás-kehely* a középkori kincsek egyetlen képviselője; a XVII. századból származó „Fekete Madonna" *Kollonics* Lipót ajándéka; Erzsébet királyné *menyasszonyi ruhájából* készített miseruha; *Fadrusz* János gyönyörű, fehér márvány Krisztus-feje.

A templom látképe

A Nagyboldogasszony-templom jelenlegi plébánosa *dr. Fábián* János, pápai protonotárius őrkanonok és budavári főesperes. Nagy történelmi tudása és kiváló szervezőképessége révén sokat tett a budavári templom szebbé tétele érdekében. János atya több mint 25 éve áll a Mátyás-templom élén.

Nem mehetünk el szó nélkül a templomot – és rajta keresztül a nemzetet – ért atrocitás mellett sem. 1994. július 23-án *bombamerényletet követtek el a templom ellen*. A robbanás súlyos károkat okozott mind az épületben, mind a színes ablakokban; a szentély kilenc ablaka sérült meg. Azóta *megtörtént a helyreállítás*; az új ablakok megáldása az ünnepi szentmise előtt, október 8-án lesz.

*

A 750 éves budavári Nagyboldogasszony-templom *ünnepi programja:* október 7-én este 18 órakor *Blanckenstein* Miklós pápai prelátus mond szentbeszédet, utána 19 órakor az altemplomban *templomtörténeti kiállítás nyílik*. Október 8-án 10 órakor *ünnepélyes nagymise*, közben bérmálás. A főtemplom ének- és zenekara *Tardy* László karnagy vezetésével *Kodály* Zoltán *Missa brevis* című művét adja elő, a mise végén pedig Kodály *Budavári Te Deum*-át szólaltatja meg. Aznap este vesperás keretében a templom ének- és zenekara *Mozart Vesperae solennes* című művét adja elő. Utána rózsafűzér a *Magyarok Nagyasszonya tiszteletére*, akinek ünnepe október 8-án van.

Hankó Ildikó

Fotók: Simon és Kun Kft.

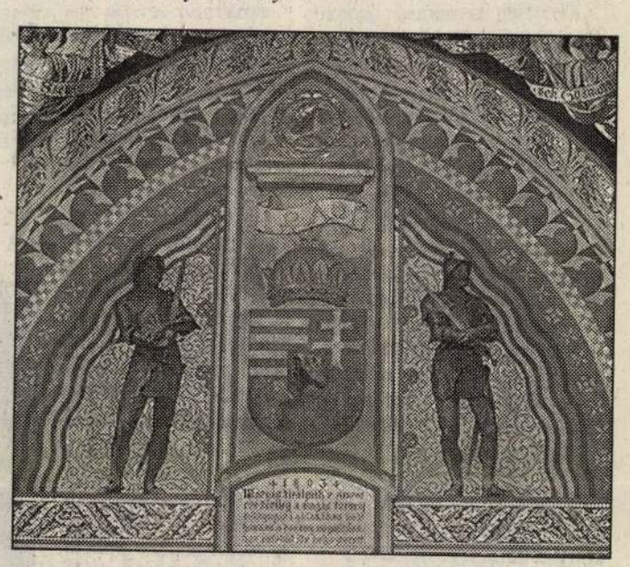

Mátyás király birodalmi címere 1470-ből – felül a király portréjával

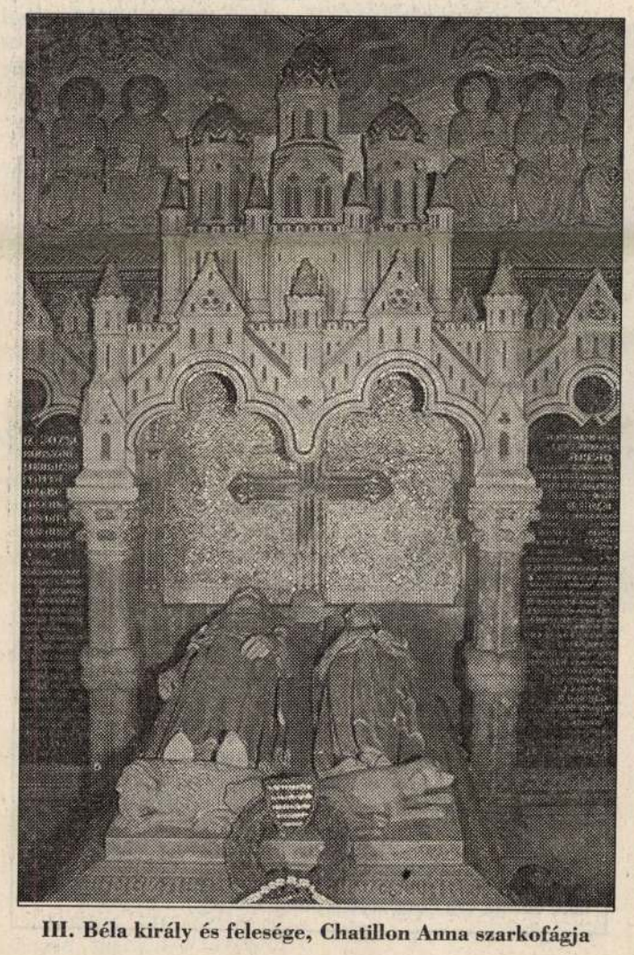

III. Béla király és felesége, Chatillon Anna szarkofágja

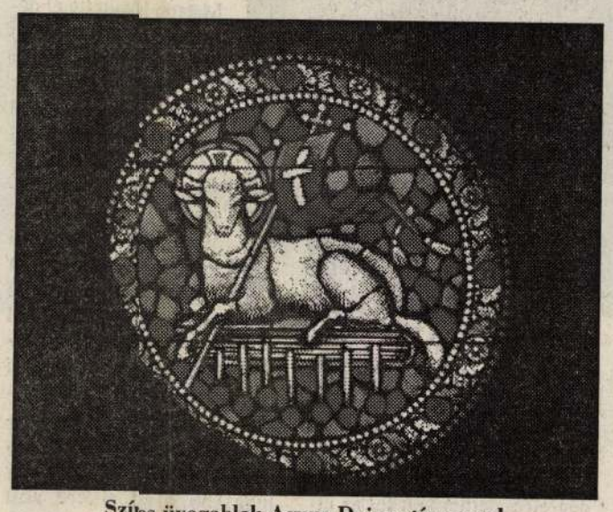

Színes üvegablak Agnus Dei-motívummal

Az első magyar gyorsíró-világbajnok

Négyszáznegyven szótag percenként

Ritkán fordul elő az ember lányával, hogy férjet kapjon ajándékba. Márpedig az újdonsült világbajnoknő, a 28 éves *Lestár* Éva néhány nappal amszterdami diadala után a kecskeméti városházán mondta ki a boldogító igent. Éva egyébként sporttörténelmet írt a németalföldi városban, ő az első magyar gyorsíró-világbajnok(nő).

Hajlamosak vagyunk, hogy a kevéssé ismert dolgokra rálegyintsünk, mondván: ez is valami? A gyorsírással is így vagyunk, pedig a legjobbak eredménye nehezen felfogható. Néhány sor erejéig idézzük vissza a világbajnokságon történteket: harmincöt ország gyorsan írója – köztük négy magyar – fogta kezébe puha hegyű ceruzáját, hogy tízperces, egyre gyorsuló sebességű diktálás útján a legtöbbet írjon le az információáramlásról, a mikroelektronikáról szóló szövegből. Majd a leírt szöveget kellett három óra alatt minél kevesebb hibával mindenki számára olvashatóvá tenni. Éva végig bírta, *végsebessége 440 szótag* volt (ez rajta kívül még négy versenyzőnek sikerült), és összesen 48 hibapontot „gyűjtött" (a második helyezett Manfred *Kehrer* héttel többet). S e helyütt egy kis kitérő: a történeti hűség kedvéért *Jakab* Katalin a harmadik, *Kanyár* Erika a negyedik helyen végzett, míg *Árvayné, Dani* Juli hetedikként zárta a vébét. Bár nem versenyzett, de mégis kiérdemelte, hogy nevét ideírjuk: *Szabadiné Raj* Anikó kristálytiszta kiejtésével, nagyszerű diktálásával segítette a magyar kvartettet.

A gyorsíró-világbajnoknő pályafutásában nincs semmi rendkívüli, hacsak az nem, hogy szinte legyőzhetetlen. A kecskeméti Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola második osztályát járta, amikor tanára, *dr. Saskői* Ernőné felfigyelt gyòrs, ügyes kezére, pontos írására, azaz tehetségére. Klári nénivel aztán fel is készült az első hazai versenyére, amit megnyert. Közös munkájuk következő eredménye az 1985-ös szófiai ifjúsági világbajnoki elsőség (az összehasonlításért: ez idő tájt percenként háromszáz szótagos sebességgel írt), ezt pedig számtalan első hely és helyezés (a harmadiknál sosem rosszabb) követte. A '93-as isztambuli világversenyen már a felnőttek között indult: a hatodik helyen végzett, nyolc perc után letette a ceruzát, feladta a túl gyors tempót. Amszterdamban tanára, szakmai vezetője viszont már a dobogó harmadik fokára várta, saját magának – talán okulva a korábbi évek nehézségeiből – szerényebb célt állított: helyezésben nem gondolkodott, csak a diktátumot akarta végigírni és áttenni.

Hogy ez az elhatározás mit is jelentett a valóságban? Több hónapos kimerítő fizikai és szellemi felkészülést! Naponta öt-hat órát írt, majd a szövegeket feldolgozta, saját rövidítések tucatjait alkotta.

S íme, a kikötővárosban Lestár Éva világbajnok lett. Amikor megkérdeztem, hogy a sebességét még meddig lehet fokozni, rövid s tömör volt a válasz: „doktor Kappa György 500 szótagos rekordjának elérése a célom". De rögtön hozzátette, hogy a parlamenti gyorsírói munka elfoglaltsága mellett kevés az ideje, nehéz gyakorolni, fejlődni.

Lestár Éva munka közben, a Parlamentben

(bersényi)

Csak a száraz dohány meg a huzat lehet az ellenfél

Világkupára készülnek a hazai pipások

Miután szeptember elején Zalaegerszegen megrendezték az 1995. évi magyar pipaszívó bajnokságot, amelyen harmincöt férfi- és öt női versenyző vett részt, eldőlt az is, hogy kik képviselik a hazai füstölgőket a pipaszívók október elején sorra kerülő svájci világkupáján. Olvasóink – akik előtt már bizonyára ismert a kaposvári *Darin* Juditnak, a pipaszívás magyar női bajnokának neve – feltehetően sejtik: idén is a szőke somogyi gyógyszerésznő képviseli a rangos világversenyen a gyengébbik nem füstölgőit.

– Ön két óra két másodperces idővel tartja a magyar női pipaszívási csúcsot, ugyanakkor a zalai megyeszékhelyen csak 1.55 perces eredménnyel győzött. Mivel magyarázza ezt?

– Pierre Gardin dohánnyal kellett megtöltenünk a pipánkat, amely rendkívül illatos, ám ezzel együtt igen száraz volt. Ennek tulajdonítható, hogy nem tudtam beállítani a saját csúcsomat, ugyanakkor a női mezőnyben első, a férfiakat is magában foglaló vegyesben pedig a harmadik lettem. A férfiak versenyét *Keszthelyi* Tamás, a budapesti Aranyfüst pipaklub tagja 1.32-es idővel nyerte.

– Csodálatos helyszínen lesz a svájci világkupa, a Bern melletti Interlaken Casino Kursaalja – legalábbis a prospektusból ítélve – Közép-Európa egyik legpompásabb szállodakomplexuma.

– Nagyon szép helyen fogunk versengeni, és miután a tavalyi dániai világbajnokságon csaknem félezren álltunk, illetve ültünk rajthoz, Svájcban biztosan többen leszünk. A Pipe News és az amszterdami Royal dohánycég – a verseny rendezői – minden bizonnyal kitesznek magukért.

– Kiktől tart leginkább a magyar női bajnok?

– Az olaszoktól, a dánoktól és természetesen a hazaiaktól, a svájciaktól.

– Ki lesz a legnagyobb ellenfél?

– A huzat. Dániában azzal birkóztunk meg legnehezebben. No és azt sem szeretném, ha túl száraz lenne az amszterdami dohány.

– Miként készül a versenyre?

– Esténként a férjemmel füstölgök. Tekintve, hogy nem tudjuk, milyen pipát adnak a szánkba, a háromgrammnyi dohányt minden este másfajta pipába töltöm, hogy ne érjen meglepetés.

– Milyen díjakat kapnak a legjobbak egy nemzetközi viadalon?

– Intarziás pipakölteményt, különleges anyagból készült hamutartókat és csodálatos pipaszekrényeket.

Sikeres füstölgést kívánunk Svájcban és további relikviákat az immár pipamúzeummá vált kaposvári otthonába.

Darin Judit egyik pipájával

(gulyás)

Az alapítók között a magyarok is ott voltak

Bélyegek a postai világnapra

A Bélyegmúzeumban október másodikán ünnepélyes keretek között alkalmi bélyegkiállítással emlékeztek meg a postai világnapról, amelyet az *Egyetemes Postaegyesület* (Union Postale Universelle – UPU) kezdeményezett. Az UPU 1874. október 9-én Bernben alakult meg, ahol az egyetemességet jelképező emlékmű a kontinenseknek a postai kapcsolatok révén megvalósuló egységét fejezi ki. *„Az egyesülés célja a postaszolgálat megszervezésének és tökéletesítésének biztosítása s ezen a téren a nemzetközi együttműködés fejlesztése. Az egyesület a lehetőségekhez képest részt vesz a tagországok által kért szakmai segélynyújtásban"* – hangzik az alapokmány I. cikkelyének 2. és 3. pontja. A Magyar Posta, mint az alapítók egyike, kezdettől fogva részt vesz az egyesület munkájában.

A tagországok egységes postai területet alkotnak, országukon keresztül biztosítják a postai küldemények átszállítását, s elfogadják a küldeményfajtákra, az egységes súlyfokozatokra, díjszabásra, a szabványosításra stb. vonatkozó határozatokat. Az Egyetemes Postaegyesület munkássága eredményeként az egész világot átfogó postahálózat alakult ki.

A Tokióban 1969-ben megtartott postakongresszus ajánlását követve a tagországok postaigazgatásai az egyesület alapításának évfordulójáról, az UPU napjáról világszerte rendezvénysorozattal emlékeznek meg, hogy ráirányítsák a figyelmet arra a fontos szerepre, amelyet a posta a nemzetek kulturális, gazdasági és szociális fejlődése terén betölt. Az 1984-es hamburgi postakongresszus az emléknap nevét postai világnapra változtatta.

A postai világnap alkalmi bélyegkiállításán első helyen Heinrich von *Stephan* német főpostamesternek, az Egyetemes Postaegyesület létrehozójának portréja látható, mellette *Gervay* Mihály egykori országos postafőigazgató arcképe, aki az első postakongresszuson a magyar postaigazgatást képviselte. Az ezt követő tablókon az Egyetemes Postaegyesület alapítására emlékező hazai és külföldi bélyegkibocsátások sorakoznak.

E kiállítás megtekintése a Bélyegmúzeum egyéb gyűjteményeinek megtekintésével is hasznosan összekapcsolható.

*

„68. bélyegnap" elnevezéssel szeptember 29-én *62 Ft* össznévértékű bélyegsorozatot és 100+30 Ft névértékű sorszámozott feláras bélyegblokkot bocsátott forgalomba a Magyar Posta Részvénytársaság. Mindkét kibocsátás *Varga* Pál grafikusművész terve alapján, többszínű ofszetnyomással az Állami Nyomda Rt.-ben készült. A bélyegsorozat 550 000 példányban, 50 bélyeget tartalmazó ívekben került kibocsátásra. A fekvő téglalap alakú bélyegek fogazási mérete 45x30,8 mm.

A *22 Ft névértékű* bélyegen egy, a XIX. század első felében használt delizsánsz, hátterében postajárati térkép látható. A térkép bal felső sarkában korabeli postakürt, jobb felső sarkában pedig a „68. Bélyegnap" felirat olvasható.

M. B.

Cukrászok és édességek

Déryné, Vízváry Mariska és a többiek

Művészek szakácskötényben

A színésznők között mindig sok volt a jó háziasszony. Kedvelték a jó társaságot – de nem mindegyiküknek adatott meg, hogy vendéglőből, cukrászdából vagy szakácsnői és cselédsegítséggel lássa el étellel-itallal vendégeit. Gondoljunk csak *Dérynére*. Naplója számos étkezését örökítette meg – amit természetesen vendégként evett végig. Ám sok ételnél jegyzi meg, mint pl. a töltött káposztánál, hogy olyan, „amilyent mi is főzni szoktunk". Ugyanígy remek háziasszony volt *Jókainé Laborfalvy* Róza, aki – feljegyzések szerint – vendégeit szívesen traktálta a francia konyha különlegességeivel.

Ebben az időben még nem vajas, krémes, túlhabos-túlédes édességköltemények divatoztak a délelőtti vendégfogadások vagy a délutáni, az ún. ozsonnák idején. A tortákat is leginkább lekvárokkal vagy friss gyümölcsökkel töltötték-ízesítették, bár szárazabb diós, mogyorós, mákos sütemények is divatoztak. Ezek is inkább tea mellé valók voltak, a kevésbé édes fajtákból. A kor háziasszonyai (és természetesen a vendéglátóhelyek is) versengtek egymással, ki tud jobb sós tésztákat (pogácsákat, sajtos tésztákat) és a legkülönfélébb kalácsokat, kuglófokat készíteni. A férfiak is szívesen fogyasztottak ezekből. (Ránk maradt pl. *Deák Ferenc mazsolás-vaníliás-kakaós, porcukorral behintett kuglófjának receptje, amelyet az „Angol királynő"-ben készítettek számára a legjobban.* A szállodát tréfásan „a kiegyezés szülőházá"-nak is elkeresztelték, mert Deák sok politikai döntése született benne fehér asztal mellett.)

A múlt század második felétől irányult egyre inkább a figyelem a szakácskötényes írók, művészek felé. Megjelennek a receptkönyvekben a külföldi mellett a hazai színpadi hírességek ételei, közöttük az édességeik is. Az első világháború előtti időben néhány szakácskönyv közölt bizonyos ischli (más leírásokban marienbadi) nevű tortaféleség receptjét. Meg nem erősített krónikák azt írták róla, hogy a Ferenc József szívéhez annyira közel álló kitűnő művésznő, *Schratt* Katalin csemegéje volt... Vagy pl. *Blaha* Lujza nevezetes tortája mellett közölték az első János vitéz, *Fedák* Sári (1879–1955) tortáját is. Aranytollú írónk, Móra Ferenc feleségének az első világháború végén írott és később tíz kiadást megért szakácskönyve pedig (egyedül!) leírja Fedák művésznő vajas-tojásos-mandulás lepényét.

A két világháború közötti időszak kitűnő színésznője, *Vízváry* Mariska (1877–1945) olyan szakácskönyvet állított össze és jelentetett meg a '20-as évek végén, mely az akkori idők tisztes polgári háztartásaira készülő gazdasszonyképzők növendékeit is remekül felkészítette önként vállalt „hivatásuk"-ra.

„A jó gazdasszonynak olyannak kell lenni, mint a pacsirtának, frissnek, ébernek és mindenekfelett vidámnak, zengő dalos szavúnak" – írta előszavában. Ételei, süteményei mind olyanok, ami után akár a családtag, akár a vendég elégedetten kelt fel az étkezőasztal mellől...

Hatvany Lili

Kosztolányi versben is megénekelt Ilonája, felesége is színésznőként kereste kenyerét, mielőtt jeles költőnkhöz kötötte sorsát. Az ő kedvence a tejszínhabos, darált mandulás, maraszkinóval ízesített, meggyel díszített ananászszelet volt, melynek készítési módját az egykori Hungária Szálló korabeli főszakácsának, *Henrich* Antalnak leírása őrizte meg számunkra. (A finomság *„Ananász Szép Ilonka módra"* néven került be néhány, két világháború közötti szakácskönyvbe.)

A legutóbbi idők neves művésznői közül hasonló közönségsikert is arattak *Gyurkovics* Mária palacsintái. (A nemrég elhunyt kitűnő mesterszakács, Jung Márton híresítette el néhányát kínálatában.) Meg kell emlékezni az ún. *Operett szeletről*, mely sok színésznő kedvence, és receptbéli megjelenítését *Rátonyi* Róbertnek köszönhetjük!

A szakácskönyvbeli leírások alapján sokan készítik ma is *Gobbi* Hilda feketekávéval ízesített diótortáját, szívesen kóstolgatják *Neményi* Lili rummal, vodkával, jaffaszörppel és teával készített, pikáns ízű italát, amiről azt vallotta a jeles művésznő, hogy legalább olyan sikere volt mindig a kínálásával, mint régen a Pillangókisasszonnyal. A nemrég elhunyt *Fónay* Márta almatortája és meggyes pitéje is kiállta még a legigényesebb édességínyencek kritikáját is. Napjaink művésznői gyakran szerepelnek készítményeikkel nemcsak a színházlátogató nagyközönség előtt. Az ő különlegességeiket majd a holnap édességhistórikusa szedi csokorba, hogy unoká(n)k is kóstolhasák, és nosztalgiázhassanak...

Dr. Draveczky Balázs

*

Arra a kérdésre, hogy hány országból közöl nemzeti receptet az ÉDES ÉVKÖNYV, nem lehetett különösen nehéz a válasz, feltéve, hogy az ember birtokában van az évkönyvnek, és türelmesen számol. A türelem pedig valóban kell: 71 országból találunk receptet. Ilyen széles választékot valóban nem igen találunk gasztronómiai irodalmunkban.

Úgy tűnik, annál nehezebb volt olyan országot találni, ahonnan nem közöltünk receptet. A kivétel azért meglepő: éppen a csokoládé nagyhatalma maradt ki! Ezt majd egy tucat olvasónk „kiszúrta", mindjárt receptet is mellékelve. Szinte találomra kellett most egyet választani ezek közül, reméljük, sokan kipróbálják, és ízlik is majd.

Tóth Tihaméné (Budapest):

Svájci sárgarépatorta

Hozzávalók a tésztához:

25 dkg reszelt sárgarépa, 6 tojás, 20 dkg cukor, egy csipet só, 1/2 citrom leve, 15 dkg darált mandula, 15 dkg liszt, 1 csomag sütőpor. Hozzávalók a cukormázhoz: 20 dkg porcukor, 3 evőkanál citromlé, 2 evőkanál cseresznyepálinka.

Elkészítés: A tojás sárgáját és fehérjét külön-külön felverjük, majd hozzákeverünk 12 dkg darált mandulát, és a többit hozzáadjuk. Rövid pihentetés után kisütjük. Elkészítjük a cukormázat, és bevonjuk vele a tortát. Tálalásig hűtőszekrényben tartjuk, majd a tortát a maradék mandulával díszítjük.

Ananász Szép Ilona módra

4 tojás fehérjéből kemény habot verünk, 12 deka porcukrot, 2 tojás sárgáját és 14 deka világosra pirított darált mandulát keverünk hozzá óvatosan. Ezt a masszát 6 részben, ananász nagyságú gömbölyű formában tepsire kenjük. Lassú tűznél világosbarnára sütjük. Ha a tészta kihűlt, az ananászszeleteket rárakjuk. Közben 4 tojásnak a fehérjét 10 deka porcukorral keményre felverjük, negyeddeci maraszkinót adunk hozzá. Ezt a habos masszát az ananászszeletekre kenjük, egyenlően elosztva. Jól megcukrozzuk, mindegyik közepére egy darab meggykompótot helyezünk, kétoldalt hosszában negyedekre vágott, tisztított mandulát tüzdelünk, és erős tűz mellett a sütőben hirtelen világosbarnára pirítjuk.

Heinrich Antal
a Hungária Szálló
főszakácsa

A MAGYAR NEMZET ÉS AZ ÉDES ÉVKÖNYV közös ÉDES PÁLYÁZATA

Az idei sorozatunk utolsó két kérdését tesszük fel a kedves olvasónak:

1. Hányféle tésztát tud felsorolni (megmaradva a cukrászatnál)?

2. Mi a hörzsölés?

Változatlanul biztatunk mindenkit, hogy ragadjon tollat és írjon, mert egyrészt minden válaszolónak kisebb-nagyobb ajándékot küldünk, másrészt a közérdeklődésre számot tartó írásokat (információkat, recepteket) akár ebben a sorozatban, akár az Édes Évkönyv második kiadásában közkinccsé teszszük. (Természetesen a beküldő hozzájárulása esetén. Mivel a közlést közóhajnak tekinthetjük, úgy vesszük, hogy ha a beküldő kifejezetten nem tiltja meg számunkra írása ilyetén hasznosítását, hozzá is járult az esetleges publikáláshoz.)

A válaszokat szíveskedjenek az Édes Évkönyv címére megküldeni: ÚTMUTATÓ Kiadó., Budapest, Váci út 54. 1132 Fontos: ajándékot csak akkor tudunk küldeni, ha a levelére (levelezőlapjára) ráragasztja jelen pályázatunk emblémáját, és azt a megjelenéstől számított 10 napon belül feladja.

(Sokan újra és újra kérdezik: hol szerezhetik be az Édes Évkönyvet. Ha azt a megszokott könyvkereskedőjüknél nem találják, megrendelhetik utánvéttel közvetlenül a kiadótól, a fenti címen, 490 Ft-os áron + postai költség.)

Schulek Frigyes

restaurálási tervének hossz és keresztmetszete a visegrádi várról 1873-ból; fehete-fehér reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, V. (1967-68.) Budapest, 1970. 320 f.

Schulek Frigyes

Budapesti építész a jónosi-i templom viaszpapír rajzót adja ót a „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottságónak", 1872-ben.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V (1967-68) Bpest, 1970. 521.

Schulek Frigyes

Az országos mintarajztanoda tanára 1872-ben a „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottságának" bizottsági építésze nevezik ki.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb: M. műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest. 1970.

448

SCHULEK FRIGYES, műépitész

A Szombathelyi Múzeum felavatásán, 1908. okt. 11-én Többek között részt vett: Benczúrx, Ströbl Alajos, Székely Bertalan, Thán Károly, Schulek Frigyes, stb. 304. old.

S. PAVEL JUDIT: A Szombathelyi Savaria Múzeum Története. Szombathely első archeologiai gyüjteménye. 293. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I. kötet. Szombathely, 1963

Schulek Frigyes, építész

MDK

Eredeti Halászbástya terve szerint szent István szobra álló alak lett volna fedett csarnokban, nem pedig szabad térségben. — Az ellen véleménnyel győztek: „István király lóra került."

György István: A Budai Vár 6.

[7.]

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 11.

Schuller Frigyes

50 éve halt meg

Nógrádi 1969 szeptember 5
4. old

Schulek Frigyes

Ünnepi beszéd az Eötvös Kollégium új épületének felavatásán (1911. X. 26.) - Képét közli.

dr. Tóth Gábor: A 75 éves Eötvös József kollégium. Budapest, 1970. 1o. sz. 12-14. l.

Schulek Frigyes

nevét említi

Bronts Lajos: Hol legyen a Nemzetközi Vásár végleges helye? - Budapest, 1970. 12.sz. 30. l.

Schulek Frigyes
építén

1872 – 75. Dolgozott a deáki, román templ. vestaurálásán, bőrítette az e-vedeti templomot.

Radocsenő: Magyar ~~műv~~ építészettörténet
Műszaki Könyvkiadó 1971. 62-old.

Schulek Frigyes
építén

~ vezetésével vestaváltak a jáki
templomot.

Rados Jenő: Magyar építéstörténet 65. old.
Műszaki könyvkiadó 1971.

Schulek Frigyes
építész

~ restaurált a Budavári Nagyboldogasszony
templomot.

Rados Lenő: Magyar építészettőt. 85. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Schulek Frigyes

építén

~ restaurálta a XIX. n. végén az eperjesi ~~t~~ Szt. Miklós templomot.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet 99. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Schulek Frigyes

v a lőcsei várház restaurálásával

dolgozott.

Radocsa Lenő: Magyar építészettőrt. 156.

Műszaki Könyvkiadó 1971.

1) Schulek Frigyes
építész

/1841 - 1919/

Restaurálásai: lőbec vár ... repr.
eperjesi Szt. Miklós templ.
visegrádi Salamon torony
regensburgi dóm kiépítésében vé-
sze
Budavári Nagyboldogasszony templ.
~~1903 - 1906~~

Ro-dos: Magyar építészet 304.
Műszaki kiadó 1971.

2) Schulek Frigyes
építész

Műve a Halászbástya /1903-1906/

Repr.

Radó: Magyar építészettört. 304. 361. kép.
Műszaki kiadó 1991.

SCHULEK FRIGYES

Ő restaurálta a Mátyás templomot, s terverte a templom oltárait és a szószéket
a Szt. István lovasszobor talapratának alkotója
a Halászbástya terverője (1901-1902, neoromán stílusban)

U

A budai vár Bp., 1958.

31, 32

Schulek Frigyes

és Foerk Ernő tervezték a szegedi Fogadalmi templomot. 1914-30. 37 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

331

Schulek Frigyes

Tervezte a Halászbástyát, (1900-03).
27. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest, 1970.

281

Schulek Frigyes

Friedrich Schmidt tanítványaként a bécsi akadémián tanult.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

Schulek Frigyes
építész

1841–1914.

Halászbástya.

Magyar műv. tört. 7. 19.
Képzőműv. kiad. 1971.

Schulek Frigyes
építész

Halászbástya, 1901-1902.

Repr.

Magyar műtört. 7. 19.
Képzőműv. Kiad. 1971.

Sokulek Frigyes
a'jute'a

Hadalaptaja, 1901-1902

Rep.

Nagyar nem'vtört. f. 13.
Képvisem'v. lu'ad. 1924.

Schulek Frigyes

A jánoshegyi Erzsébet-kilátó tervezője Schulek Frigy
/Klunczinger Pál és Hofbauer János mérnökök segitsé
gével/. Kivitelező Wellisch Hugó épitőmester, kőfara
gó: Král Gyula, asztal osmunkák: Kovács Zsigmond,
lakatosmunka: Wachter Antal.

dr. Seenger Ervin: Hatvanéves a János-hegyi Erzsébe
kilátó.

Budapest, 197c. 6.sz. 48. l.

Schulek Frigyes

helyreállítási munkáját és elképzeléseit a visegrádi lokátorral kapcsolatban említi

Gerő László: A magyar várak helyreállításának mértékéről és módjáról.

Műemlékvédelem, 1970. 1.sz. 23-38. l.

30.1.

Schulek Frigyes

1919-ig a Műemlékek Országos Bizottságának elnöke.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 238.

Schulek Frigyes
építén

~ restaurálta a nagyszombati Salamon tor-
nyot.

Rados: Magyar építészettört. 313.
Műszaki kiadó 1971.

Schulek Frigyes
építész

~ restaurálta a Budavári Koronázó
főtemplomot /1874-96/,
a jáki templomot /Gyalussal,
1896-1904/

Rados: Magyar építészettört. 313.
Műszaki kiadó 1971.

Mdk

Schulek Frigyes

irányításával készült el a végső tervezés, helyszíni megbeszélés alapján Czobor Bilával 1895-ben a ferences templom átalakításához

Magyar Műemlékek: Keszthely Műemlékei
1962, 91 l

MDK

Schulek Frigyes

Janszky Béla épitész. E. G. I. 505.l.

Schulek Frigyes

rajzolta Tóth István tervei alapján Hunyadi János c. emlékmű talapzatát.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 49 l.

M.D.K.

Schulek Frigyes

és Stróbl Alajos müvészek együttes müvéről
ir a lap "Szent István király szobra" cimmel.

Magyar Salon, Bp. 19o6. junius hó. 44. kötet
625. lp

Schulek Frigyes

tervezte Hézely Bertalan szadai emlékmúzeumát

-ny-: Látogatás a mesternél

Pest megyei Hírlap 1968. jún. 20. 5. o.

Schulek Frigyes

mint az üveg művésze.

Gergely György: Az üveg művészetéről"

Magyar Nemzet, 1967. XI. 26. 14. o.

Tisztelt Szerkesztőség!

1.

Schulek Frigyes (1854-1919)

a puzizmus jegyében restaurálta az eredetileg háromhajós, álhereszházas, poligon fő- és két egyenszárodású melléknevtélyes, bazilikális, majd vasznok templommá átépített, gótikus budapesti Nagyboldogasszony-templomot (1873-1896), (a megmaradt eredeti részek megtartásával).

Major Máté: Építészettörténet. Tőkés és szocializmust építő társadalmak építészete. Bp. 1960. Müszaki k., 589 l., 388 kép.

225. l.

2.

Schulek Frigyes

1901-1902-ben épitette a Halászbástyát.

Major Máté: Építészettörténet. Tőkés és szocializmust építő társadalmak építészete. Bp. 1960. Műszaki k., 589 l., 388 kép.

225.l.

Schulek Frigyes

Kozmázó vagy Mátyás-templom
(13. századtól - 1873-1896). (repr.)
Halászbástya (1901-1902) (repr.)
Halászbástya (1901-1902) (repr.)

Major Máté: Építészettörténet. Tőke és asszociációt építő társadalmak építészete. Bp. 1960. Műszaki K., 509 l., 388 kép.

147-149. ábra 227-229. l.

Schulek Frigyes

Tervezte a Halászbástyán álló, Stróbl Alajos által megmintázott Szent István szobor talapzatát.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 47 l.

MDK

Schulek Frigyes, építész

Az új Budapest-Atlasz adatközléseinek illusztrálására felhasznált példákban szerepel.
(A Mátyás templom adatai közül.)

52. R.: Hol van az az utca ...? 4

ESTI HIRLAP Bp. 1969. febr. 20.

MDK

Schulek Frigyes

Hankiss 225.1.

Schulek Frigyes, építész (1841-1919) M.D.K.

Budapest látványosságává lett Halászbástyája, román árkád-sorával, szép lépcsőfeljárójával és fehér csipkeszerű tornyocskáival, szintén az Erzedéves Kiállítás alkalmából épült meg. Schulek egyike volt a hor legriválóbb építészeinek, ári a középkori építészet formavilágába beleméljedve, múltatatlan érdemeket szerzett középkori műemlékek helyreállítása terén.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 226. old.

A Halászbástya képe: 221. "

M.D.K.

Schulek Friegyes épitész

Székely Bertalan barátja és szadai müte mének tervezője

m.l.: Székely Bertalan Zrinyi-vázlatai a szadai emlékünnepélyen

Pest megyei H irlap 1966. febr. 17. 2. 1.

Schulek Frigyes épitész

A visegrádi temetőben van besüppedt sirja.

Pesten született 1841-ben .

A pesti reáliskolában tanodába járt, a nyári szünetben kőmivesinasként dolgozott.

Megszerezte a kőmüves-segéd-levelet,

alig 25 éves korában résztvett a regensburgi dóm hlyreállitási terveinek készitésében

Pest megyei Hiralp 1966. márc. 29. 3.l.

./.

Sc hulek Frigyes épitész

A bécsi akadémián tanult,

Romániában és Olaszországban töltött hosszabb időt.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága hivta meg épitésznek.

Vajdahunya d ujjáépitése,

Visegrád ujjáépitése

Pest megyei Hirlap 1966. márc. 29. 3.1. /.

Schulek Frigyyes épitész

A mult század 70-es éveiben kezdte meg visegrádi munkáját,

Telket vásárolt a vár tövében levő faluban, lakóházat épitett magának., családjával oda költözött.

H alála / 1919 / után fia Schulek János folytatta munkáját.

Pest megyei Hirlap 1966. márc. 29. 3.1.

Schulek Frigyes épitész M.D.K.

A Müe gyetem tanára v olt.

Magyar László: Restaurálásra vár a nagy restaurátor sirja

Pest megyei Hirlap 1966. márc. 29. 3.1.

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész

A Halászbástya építője, a Nagyboldogasszony templom megújítása. 476.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Schulek Frigyes épitész

1871-ben a visegrádi Salamon-torony helyreállitása

Magyar Épitőművészet 1967/3. 47.1.

Schulek Frigyes (1841–1919) építész

Szélhely Bertalan meghitt barátja volt.

Szélhely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makay László.) Bp. 1962. Képzőműv. Alap Kiadóv. – 214. l., 32 t. (A művészettörténet forrásai) 210. l.

SCHULEK FRIGYES

restaurálta a Mátyástemplomot, s tervei szerint épitették a Halászbástyát.

Gerő László: Magyar épitészet a XIX. század második felében, Bp. 1955. 40. l. TIT Utmutató 37.

M.D.K.

Schulek Frigyes, építés

Jbl, Lecrner, a fiatal Lajta, stb. vonalába állítja be a szerző Korcsa Lajos Kucsékhel hőrös grafikai működését.

Szij Rezső: A Kner nyomda és kiadó ~~xxxxxxxx~~ könyvmüvészeti törekvései

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.
109. old.

Schulek Frigyes

Szélyi Bertalan. legközelebbi barátai közé tartozott.

Szélyi Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makkay László.) Bp. 1962. Képző-műv. Alap Kiadóv. -214 l., 32 t. (A művészetkritika forrásai.) - 201. l.

Schulek Frigyes

A Mélyás tengelyem oltárait és a hosszélet tervezte.

A Szt. István Lovasszobor talapzatánál megalkotása is az ő műve.

33 o.

32 o.

A Budai Vár, Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal, Bp 1958

Schulek Frigyes

190-1 1902 épitette a Halon bás-
sát. A törökök meggyeté-
hely volt az ennek old.

A Budai Vár, Föv. Idegenforgalmi Hivatal, Bp 1958

34.

Schubert

Schulek Frigyes

Emléket állítanak neki a negedi Nemzeti Emlékcsarnokban.

PH. 1930 - X 26

M.D.K.

Schulek Frigyes épitész

A visegrádi lakótorony kiépitési terve, 1873, repr.

187k-1878-ig folyt a helyreállitási munka.

1915-17 között vasbeton védőfödém

Lux Kálmán tergei szerint, a 20-as évek ben Schulek János tervei szerint folytatják, de csak ideiglenes jelleggel.

Müemlékvédelem 1966/1. 17.1..

M.D.K.

Schulek Frigyes épitész

A visegrádi lakótorony NY. toldalékának felmérése. 1872, repr.

a torony első helyreállitási terve. repr.

Müemlékvédelem, 1966. 1. 5.1. 6.1.

M.D.K.

Schulek Frigyes épitész

A visegrádi lakótorony restaurálása , 1872.

Müemlékvédelem,1966. 1. , 2.1.

Schulek Frigyes épitész M.D.E.

Müemlékhelyreállitások a XIX sz.ban

Czagány István: Müemlékhelyreállitásunk elveinek ...
Magyar müemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966 53.l.

M.D.K.

Schulek [Frigyes] építész

„Célekből fakadó művészete ellen" hadakorik Hauszmann professor „iskolás reprodukáló művészete a Duna feletti hegemóniáért.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 396. o.
/a cikk megj.: „Világ", 1913. aug. 24.
„A magyar építészet veszedelme" cím

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész (1841-1919)

a neo-román stílusnak volt kiváló művelője. Legjelentősebb műve a Halászbástya és építése, mely jellegzetessége lett Budapest városképének.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,
Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 929-930. old.

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész/1841-1919/

1903-ban épitette a Halászbástyát. Kép9297.o.

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek, Corvina, Kiadó Budapest, 1966

M.D.K.

Schulek
xxxxx Frigyes.épitész

1903-ban épitette a Halászbástyát.Kép297.o.8.kép
fekete repr.

M.Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek,Corvina,Budapest.1966

Schulek Frigyes

Munkásságának bemutatása szerepel a magyar képzőművészek egyesületének jubiláris kiáll.-án.

M.934.XII.8.

Schulek Frigyes, építész

MDK

Születésének 125. évfordulója alkalmából ünnepséget tartottak Szegeden. (Schulek tervezte többek között a Halászbástyát, a szegedi ref. templomot stb)

12

—: Hír

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. nov. 20.

MDK

Schulek Frigyes

Vámos Ferenc: A magyar formanyelv építészetünkben.
MMÉEKözl 1929. márc. 3. 59.l.

MDK

Schulek Frigyes

Építészet és Iparmüvészet 1911. 12. sz. 6.l.

MDK

Schulek Frigyes

három évre az országos képzőművészeti tanács tagjává nevezték ki

A magyar orsz. képzőm. tanács. Épitő Ipar 1908. jul. 12. 285.l.

Schulek Friggyes

l.

Gerő Bvár

21. l.

Schulek Frigyes

l.

Gerő Bvár

52.l

53.l.

M.D.K.

Schulek Frigyes.

Müépitész tervei szerint kesdték épiteni a szegedi Fogadalmi templomot 1913-ban. Halála meggatolta, hogy müvét befejezhesse.

Városok Lapja.1937.XXXII.évf. 1.szám. 7.oldal
Szeged.

M.D.K.

SCHULEK Frigyes építész

Bp. Halászbástya (1901-1902)

Gerő László: Építészeti stíluskor
Bp. 1957. 123.l
132.l

MDK

Schulek Frigyes müegy.tanárt

a kereak.ügyi m.kir.min. az "Orsz.Középitési Tanács" tagjául öt évi időtartamra kinevezte.

Az Orsz.Középitési Tanács.
VK. 1906 máj.16. 9.l.

MDK

Schulek Frigyes, kir.tan.
müépitész, rajztanár-képző intézeti tanár

a m.kir.vall.és közokt.miniszter a rajztanitásra képesitö vizsgálatok országos bizottságának egyik alelnökévé ___ nevezte ki.

Rajztanár-jelöltek vizsgáló-bizottsága.

"Mücsarnok" 1899. 373.l.

M. P. 1.

SCHULEK Frigyes elvétén

Bp. T. Szentháromság-tér u. n. Mátyás

templom restaurálása

Gerő László: Magyar építészet haladó

hagyományai Bp. 1957. 15. l.

le. D. K.

SCHULEK Frigyes épületén

Bp. Halászbástya (1901-02)

Gerő László: Magyar épületeket bol-
dó hagyományai Bp. 1951. 63. l.

M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész
1873-96 Mátyás templom. restaurálása
Ai a János restaurálta a bá-
tyás templomot 1936-44.

Halászbástya

Gerő László: A budai vár helyreáli-
tása Bu. 1951. 52. l. 53. l. 84. l. 90. l.

M. D. K

SCHULEK Frigyes építész

A mátyás templom átalakításának

tervezője (1882.)

A Huszár-Torony keresztjét tartó

gömbben elhelyezett feljegyzés tanusága

szerint

üzenet az utókornak

Magyar Nemzet 1961. jún. 13. 6. l.

M.D.K

SCHULEK Frigyes epilén

Bp. Mátyástemplom restaurálása

Gerő László: A budai vár helyreáll-
tása Bp. 1957. 21. l.

21.

M. D. L.

SCHULEK Frigyes építész

Halaiszbástya

Granasztói Pál: A magyar építészet
kilenc évszázada
Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 6. sz.
193. l.

le. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

Született 1841. nov. 19.

Magyar Épőművészet 1960. 6. sz. 59. l.

Schulek Frigyes épitén M.D.K.

1879 ben és 1881 ben megbizzák a harinai templom helyszíni nemléjével.

Entz G: Harina (Herina) románkori temploma. Művtört. Ért. 1954 1 n. 30

Schulek Frigyes MDK

Dr./~~Éber~~ Éber László a Müemlékek Országos Bizottságánál alkalmazott előadó épitész állást az ujjászervezett müemléki hivatalban mellőzendőnek tartja s ezét Schulek részére 5510/1907 sz.a. kiutalt tiszteletdij megszüntetését javasolja. /1919 jun 18./

107.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

 M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

megh. 1919. szept. 5.

Debrecenben diákoskodott, majd a pesti bőreálisiolában

Szúnidőben a kőműves mesterséget gyakorolta, hogy a kézi művességet is elsajátítsa

1861-ben a budapesti műegyetemen, ré sőbb Bécsben tanul

./.

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 319. l.

— 2. — M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

1866-ban tanulmányútra indul (Párizs, Olaszország), azután ismét Bécsben élt

29 éves korában végleg Budapesten telepedett le.

1871-ben a Mintarajziskolába (a Későbbi Képzőművészeti Főiskola) tanít./

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 319 l.

 M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész
az Ehítményes és Építészeti rajztanára
1902-ben Steindl Imre halála után
a Műegyetemen professzor a Középkori
építőművészet tanszéken.
Az 1872-ben megalakult Műemlé-
kek Országos Bizottságának kez-
dettől fogva építésze. E minőségben
az országlegelső restaurátora ./.
Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 319. l.

— 4. — M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

Tervei és gondozása nyomán állítottak helyre:

a visegrádi Salamon tornyot

Vajdahunyad várát

szegedi ref. templomat

a budavári Koronázó Főtemplomat

ezzel kapcsolatos városrendezési beladat kapcsán. Halászbástya ./.

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 319. l.

— 5. — M.D.K.

SCHULEK Frigyes építész

Halászbástya tervezésénél 3-as feladat

1/ a hegyoldal védelmé

2, gyalogközlekedés lehetővé tétele

3, esztetikai szempontok

sírja a balatonszelesi temetőben

Szalai Imre: A Halászbástya alkotója halálának évfordulójára

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 319. l

M.D.K.

Schulek Frigyes tanár

A Mátyástemplom„ujjáépitésével Schulek Frigyes tanár remekelt... a halászbástya főváros másik épitészeti remeke... az oszlopos, tornyos folyosókat, a nagyszerü lépcsőt ugyancsak Schulek tanár épitette."

Gerő Ödön: Budapest. Bp. 1904. 19. l.

M.D.K.

Schulek Frigyes

A pécsi Városstemplom restaurálását akarták eredetileg Schulek Frigyessel és Roskovics Ignáccal elvégeztetni, de anyagiak hiányában a város, "mint kegyur saját hatáskörében a városi mérnöki hivatallal karöltve hajtotta végre."

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 44.l.

MDK

Schulek Frigyes

Képzőművészet. 1935. 12.o. kép

MDK

Schulek Frigyes

Fábián Gáspár dr. cikke. Városkultura, 1955. 354-356. o.

Schulek [Frigyes], építész MDK

Sokat ócsárolták a Mátyás-templom építészét, mert nem ismerte ötven év előtt mai álláspontunkat a helyes műemléki helyreállításokról.

Gerő László: A XIX. sz. végi későeklektikus építészet jelentősége Budapesten 162-175. l

MÜEMLÉKvédelem Bp. 1960. 3. sz.

Schulek [Frigyes], építész

MDk

Két kép: 1., A budavári koronázó templom a Schulek féle helyreállítás előtt

2., a templom a helyreállítás után.

Budai Antal: A műemlékek értékelésének különböző szempontjairól (I.n.) 72-77.l

MŰEMLÉKvédelem, évf. 1961. 2. sz.

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész

tervei alapján, és Gyalus László vezetésével hajtották végre a járási templom restaurálását 1896-ban.

Hoefelmayr-Straube, Truppdorp: Fák und die normannische Ornamentik in Europa. Birkeneck bei Freising, 1954. [Diss.]. 13. old.

M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

Halászbástya kiépítése (1901–1902)

középkori alapra a régi Hiradás-

bástyára

Csorna Antal: Budavári tertek

műemlékvédelem 1960. 4. sz. 204. l.

M. D. U.

SCHULEK Frigyes évítés

Möller István megemlékezést írt róla

DÜMMERLING Ödön: Möller István

Műemlékvédelem 1960. 4. sz. 232-233 ff

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész

volt eredetileg terobe véve a pécsi Várostemplom 1901-1906-közt végre hajtott átalakítási munkálataira (Roskovics Ignáccal együtt), de anyagiak hiányában a város a munkákat saját hatáskörében végeztette el.

Gosztonyi Gyula: A várostemplom építéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, [1942]. 44.old.

MDK

Schulek Frigyes (építész)

A koronakótemplom újjáépítője. Pergolát emeltetett a budavári dominikánus konvent temploma ~~[illegible]~~ kiásott szentélyfalai fölé.

– ts.: A budavári szent Miklós-torony műemlék és környékének városképe.

Városi Szemle, Bp 1927. 1118. l.

Schulek Frigyes, építész

vezeti a Mátyás templom 1873-1895 közötti restaurálási munkáit. Az akkori déli oldalon lévő kaput, a restaurálás folyamán Ströbl Alajos szakértelme mentette át az Erzsikerbe.

Hoefelmayr-Straube, Ingeborg: Ják und die normannische Ornamentik in Ungarn. Birkeneck bei Freising, 1954. /Dies./. 33. old.

M. D. K.

SCHULEK Frigyes építész

Arcképe Madarassy Walter szobrász

jól

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./B. r.

Pb. 1959. 25. l.

M. D. K

SCHULEK Frigyes építész

Mulképe Stróbl szajóstól

Hsz.: 6440.

A M. N. Galéria állagjegyzéke. T./b. rész

Bp. 1959. 184. l.

MDK

Schulek Frigyes épitész

Thököly sirkápolna Késmárkon. Vállalk. Közl. 1908.
okt. 21. 7.1.

Ujhuta
Zemplén m.

%" ÉVES MAGYAR A

Schulek [Frigyes], építész 17 Dk

Megemlíti a cikk.

Halászbástya (1901-1902) Repr.

Nem valószínű, hogy jelentéktelenebb lett volna a kor képzőművészeinél.

Gerő László: A XIX. sz. végi Későeklektikus Építészet jelentősége Budapesten 162-175. l.

Bp. 1960. 3. sz.

MÜEMLÉKvédelem

M. D. U.

SCHULEK [Frigyes] építén

Halászbástya (1901–1902) Repr.

Gerő László: A XIX. sz. végi kisöcklek-
tikus építészet jelentősége Budapesten
Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 168. l.
169. l.

M. D. K

SCHULEK Frigyes építész

Mátyás Templom helyreállítása

Gerő László: A XIX. sz. végi rizsőeklektikus

építészet jelentősége Budapesten

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 171-

Schulek Frigyes.

A Koronázó Főtemplom (Mátyás templom) restaurálása.

Vasúti és Hajózási Hetilap, 1934. márc. hó, XL. évf. 45-48 sz.

Schulek Frigyes, Lotz Károly és
Székely Bertalan

e hatalmas müvészi triumvirátus alkották a leg
pompásabb katolikus templombelsöt: Mátyás Templo
/A magyar felekezeti egyetértés csodálatos találkozása. Egyikük sem volt katolikus. A millwnium dicsöségére ünnepi keretet akartak komponálni a koronázás számára.

Köszegi Lajos: Müvészetünk világértékei. 37-5o.l
Bpest. 1935. Kókai Lajos kiadása.

1)

Schuhler Frigyes, építész.

A régi bástyarészből formálta Sch. a feljáróját a Mátyás-templomhoz. Mint valami magyar Propylaeát a mi Akropoliszunkra. Monumentális mestere a román stilusnak / hanem ötvöse is, a bástyák óriási tagolásait mint csipkézik helyenként a részleteket!/ A Halászbástya nem csak feljáró, hanem rajtajárásunk is van, országot átfogó szép kilátásokkal.

Kőszegi László: Müvészetünk világértékei.
Bpest.1935. 37-50.l.

MDK

2.) Schulek Frigyes, müépitész.

Tharaud-testvérek,kik érzéketlenek könyvükben nemzeti kulturánk finomabb forrásai iránt/ ők az Eötvös-kollegiumban sokáig laktak, ott nem tárták fel elöttük eléggé hagyományainkat,történelmi multunk tiszteletbentartását. Tiltakoznak a rekonstruálások ellen!

Egy koronázó templom , egy teljes, ezer éves multját felölelö nemzet számára készült alkotás.

Kőszegi László: Művészetünk világértékei. Bpest.1935. 37-38.l.

MDK

3.)

Schulek Frigyes, müépitész.

tervezte Stróbl Alajos Szent István király lovas szobrának/ Szemben a Mátyás-templommal/ bizanciás-román gyönyörü talapzatát.

Mátyás király épittette az árpádkori román-stilü maradványokon át az Anjouk idejében épült templom nyolcszögletü déli tornyát. Sch. az egész templomot sokkal diszesebb formákba teremtette át; a tornyot is késö gótikus feldolgozással.

Kőszegi László: Müvészetünk világértékei.
Bpest. 1935. 37-50.l.

MDK

Schulek Frigyes müépitész.

belevitte minden szépérzését és tudását az épitészeti részbe a Mátyás -templom restaurálásánál.

Asszisztensének neve: Kovách Géza, ki a legföntről ránk mélázó ötágu csillagablakot és a déli szentély zöld ablakainál közremüködött.

Kőszegi László: Müvészetünk világértékei.
Bpest.1935. 37-50.l.

MDK

Schulek Frigyes, ép.müv. -t

Müvészeink sorában szaporán szedi áldozatait a halál. Néhány hónap alatt elvesztettük .
XXXX

MDK

W.D.K

SCHULEK Frigyes építész

Deáki, (Diakovce) apátsági Templom bővítése és restaurálása (1872-75)

Ják, apátsági templom restaurálásának irányítása, Gyulas László tervei szerint.

Ra dos Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

56, 58, 80, 96, 154, 291, 292, 293, 303, 366
364

-2-

M.D.K.

SCHULEK Frigyes építész

Budavári Nagyboldogasszony templom (Mátyás t.) restaurálása (1873-96) Repr.

Eperjes (Presov) Szt. Miklós templom restaurálása XIX. n. v.

Lőcse, városháza restaurálása - Repr.

II. emeleti lető felepítmennyel ziegészítése

Rados Jenő: Magyar építészettörtém t Bp. 1961. 80.

96.

154.

- 3 -

M.D.K.

SCHULEK Frigyes építész

(1841-1919)

Halászbástya (1903-1906) Repr.

(1901-9) →

Visegrád, Salomon torony helyreállítása.

Budavári, Nagyboldogasszony templom restaurálása, Gara kápolna pótlása

(1873-96) / 291.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 292.

293.

4-

M.D.K.

SCHULEK Frigyes építész

közreműködött a regensburgi dóm

kiásásánál

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 292.

MDK

Schulek Frigyes, müép.

Károly király apostoli királlyá koronáztatása alkalmából magyobb kitüntetéseket adományozott. Sch.F.-t a Pro Litteris et Artibus díszjelvénnyel ékesitette fel a választmány.

Királyi kitüntetések a Társulat kebelében. Művészet. 1917. 44.l.

Schulek Frigyes

A Magy.Képzőművészek Egyesülete jub.kiállítása.

P.H.934.XII.8.

Schulek Frigyes

tervezte a Stróbl Alajos által alkotott
szt. István szobor talapzatán szereplő
jelenetéket.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970. 4631

991

1)

Schulek Frigyes
építén

1841–1919. A Műemlékek Országos Bizottságának építéne, egy sor műemléket restaurált
A budai Mátyás templ. + melynek restaurátova volt – mai formájában az ő műve.
1903 + halászbástya.
A magyarországi műv. tört. I. 446.
Corvina 1970.

2) Schulek Frigyes
építész

Jánosi-hegyi kilátó.

A magyarországi műv. tört. I. 446.
Corvina 1980.

Schulek Frigyes
építész.

A Halászbástya. 1901–1902. Repr.

A magyarországi mű. to A-II Kép n. 671.
Corvina 1970.

Schulek Frigyes

kapott megbízást 1907-ben a János
hegyi Erzsébet hiláló felépítésére.

Tóth. Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970. 463l

120l

Schulek Frigyes

a Képzőművészeti Főiskola első tanárának egyike.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1271

Schulek Frigyes

épített 1874-79 között a Mátyás templomot.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1741

Schulek Frigyes

Steindl Imrével együtt részt vesz a
a Wiener Bauhütte megalapításában.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1

231

Schulek Frigyes

a budavári Nagyboldogasszony (Mátyás) – templom homlokzatterve, 1875. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

Fol

Schulek Frigyes

mint müegyetemi tanár nevét emliti

Major Máté: Sipos Béla épitészről. - Magyar Épitőművészet, 1969.3.s6. 60.l.

Schulek Frigyes

rajzi hagyatéka révén lehetővé vált a budavári főtemplom történetének megírása.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb.: Magyar Műemlékvédelem, I (1949-1959) Budapest, 1960.

2351.

Schulek János

tervei alapján állitottak helyre a visegrádi palota egyes részeit.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-59) Budapest, 1960. 218 l.

MDK

Schulek Frigyes

A szegedi fogadalmi templom épitése. Vállalkozók Közlönye 19o9. dec. 15. 7.l.

Schulek Frigyes

A XIX. sz. végén a Mátyás tpl. restaurálásával kapcsolatban az épület déli végét lebontva, a tpl-tól elválasztotta.

Lócsy Erzsébet: A budavári Nagyboldogasszony
Képzőm. Alap Bp. 1961.

~~Foerk Ernő~~

tovább Schulek Frigyes

U. 1299.

Szegedi Napló

1914. márc. 4.

(Schulek nem vállalja a felelősséget Foerk tetteiért.)

6. [illegible]
7. Kőszegi gimn.
8. Pécsi püspök
9. Fogarasi gimn.
10. Szatmárnémeti
11. Czeglédi gimn.
12. dr. Roth Viktor 89/914. sz. alatt.
13. Nagy József, Debrec. 95/914 " "
14. Alsófehér vm.
15. Trencsén város
16. Zombori kotár
17. Csaplovits-kotár
18. Tordai gimnáz.
19. Temes vmegye
20.
21.
22.
23.
24.
25.

M.D.K.

Schulek Frigyes, épitész

a Halász bástya tervezőjének nevét, azzal kapcsolatban emliti a szerző, hogy a romantikának történelmi stilusokat feltámasztó áramlata sok művészünknek adott ihletet, kiváló és jelentős müvek megalkotására.

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie. Debrecen, 1936. 8.old.

MDK

Schulek Frigyes

Hunyadi Jánosról álló szobra a Hunyadi János uton. Tóth István müve a talpazat Schulek Frigyestől. Lelepleztók 1903 nov. 24.én.

Zakariás G. Sándor.: Budapest. Bp. 1961.
30.1.

Schulek Frigyes

MDK

Halászbástya épült 1895-1902 között Schulek Frigyes tervei alapján. 1954-ben Borsos László helyreállitotta.

Repr. 42. kép.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

28.1.

MDK

Schulek Frigyes

A Halász - /volt Jezsuita/-lépcső ujjáépitése.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

28.1.

M.D.K.

Schulek Frigyes.

Épitőművész megbizást kap a Müemlékek Orsz. Bizottságától Thököly Imre hamvai számára sirkápol na épitésére Késmárkon.

Thököly sirkápolna Késmárkon.

Városok Lapja. 1908. 3.évf. 21.szám. J. o

Schulek Frigyes

MDK

Szt István király bronz lovasszobra.
/Szentháromság tér/

Stróbl Alajos műve.
Talpazat: Schulek Frigyes.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
47.l.

Schulek Frigyes MDK

Budavári Nagyboldogasszony-templom.
1687-1773 között a jezsuiták. Ebben az időben a bécsi Christian Alexander Oedtl és Hölbling János átépitették.
1873-1896 között Schulek Frigyes épitette ujjá.
1950-1960-ig helyreállitotta Borsos László.

Repr.: 75. kép.
75.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 45-46.l.

Schulek Frigyes MDK

Szentháromság tér 5. Volt jezsuita kollégium.

Kerschensteiner Konrád irányitása mellett épült 1696-97-ben kollégiumnak egyemeletesre, a Nagyboldogasszonytemplomhoz csatlakozó rész háromemeletesre. A rend feloszlatása /1773/ után a nyugati és északi szárny is háromemeletesre épült Fr. A. Hillebrandt tervei alapján.
A Mátyás templom épitésekor a templomhoz csatlakozó részt lebontották. A Templom felőli , ujonnan kialakitott homlokzat Schulek Frigyes terve. Romos, kiégve.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 47.l.

MDK

Schulek Frigyes

Reáltanoda u. 7. Iskolaépület

Épitette Hild József / 1855-56/

Itt tanult Lechner Odön és Schulek Frigyes

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

120.l.

Schulek Frigyes

l.

Egyházm. Lap

1885. 32. l.

1 8 6 8 .
----------I.
M . E .

Möller István müépitész értesitése végett a müemlékek országos bizottsága elnökével közöltetik.

BUDAPEST, 1908. évi junius hó 13-án.

A ministerelnök helyett :

államtitkár.

Schulek Frigyes

l.

Magy. Müemlékei

III 221. l. 223. l.
225. l. 226. l. 228. l.
233. l. 236. l. 251. l. 254. l.
260. l. 266. l. 273. l.

Schulek Frigyes

orvod

Váradi Antal =

A régi Pest emlékei-
ből. Bp. 1926. 289. l.

tott téves felfogás még jobban meggyökeresedett. Burckhardt pompás korképének központjában már nem az antik felfedezése vagy a klasszikus kultúra újjászületése, hanem az ember öntudatra ébredése áll. Az olasz reneszánszt mint az emberiség, az olasz kultúra csodálatos kivirágzását ábrázolja, mely bizonyos fokig független a multtól és nincs folytatása a jövőben. Lényegében «a zseniális dilettáns» műve az olasz humanizmus szemléletének végső diadala, annak a szellemnek, melyből Vasari is kinőtt, bár merev konstrukcióját az antik újjászületéséről nem vette át. Burckhardt meglátja már, hogy a középkorban is vannak «reneszánszok». Egy mondatban felemlíti Nagy Károly korában és a román művészetben érezhető klasszicizáló törekvéseket, II. Frigyes udvarát pedig a reneszánsz előjátékának tekinti, de ugyanekkor a középkor barbárságáról beszél.

Burckhardt szemlélete, a középkor és reneszánsz viszonyát illetőleg legalább is annyira hamis, mint Vasarié, amikor a két korszakot mint egymás szöges ellentétét állítja be. A történelem nem ismer ugrásokat, nem respektálja a mereven

Schůlek Trigges

erst

Horvtemplép

56. l.

Schulek Frigyes

rod

Csemegi József ifj.:

Adatok a budavári
főtemplom középkori
építéstörténetéhez.
Tanulmányok Bp.
Múltjából. VIII.
118–167. l. számos
képpel.

Babinger Franz: Stambuler Buchwesen im 18. Jahrhundert. Ism. Dr. Zsinka Ferenc 124
Dr. Gyulai Ágost: A népiskolai ifjúsági könyvtárak számára ajánlott művek magyarázatos jegyzéke. Ism. Gyalus István 121
Dr. Hoffmann Edith: Cseh miniatürök a Szépművészeti Múzeumban. Ism. Dr. Gulyás Pál 123
Dr. Trócsányi Zoltán: Régi magyar nyomtatványok változatai. Ism. Lugasy Péter 126

4. KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

La bibliofilia. XVII. évf. 7—12. szám 129
Zentralblatt für Bibliothekswesen. XXXIV. évf. 3—4. sz. 131

5. VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Az Orsz. Széchényi-Könyvtár új igazgatója 139
Tóth József † (F. V.-tól) 139
Kinevezések és áthelyezések a M. N. Múzeum könyvtárában 139

Schulek Frigyes

U. 2059

Szegedi Hiradó.

1911. okt. 28. (A fogadalmi templom. Miért kedvetlenedett el S.?) —

M.

MAGYAR FI

CZVEK

Telefon: 145-510 BUDAPEST, VIII,

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Rendelés száma.....

Szá

Tekintetes

.....Műemlékek Országo

Van szerencsénk .....nb. megrendelései

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*melléklet*

Schulek Frigyes

U. 2031

Az Est. 1917. jan. 4.
(S. Lanár a Mátyás-templom koronázási elrutitásáról.)

ÉVTÁR VI-ik 1939. évi
egrendelésére!

apcsán a

EK mintegy 600 városa
za az anyahazába,

sonka-Magyarországon

) község (más községgel
lytán) megszűnt,
ve változott meg, ezenkívül

zőségi és anyakönyvi körzeti) beosztásában,
stb. stb. területi hatáskörében, valamint az
tállomások kijelölésében,

ltozás állott be

rkesztett Csonka-Magyarországi Közigazgatási

J, 1939. évi kiadása

Schulek Frigyes †

U 2277

Lechner Jenő dr.: Schulek Frigyes.

Reggeli Hírek.

1919. szept. 10.

Megható részletek
1919. szept. elején

I. – XI. + 1. – 556. ll., I. – XXIX. képes tábla

Budapest,
Lampel R.
1906.

II. kötet. Középkor. Isták: Csányi Károly, Csaszár Elemér,
Divald Kornél, Herz Miksa bey, Zsámboki Gyula

I. – VIII. + 1. – 604. ll., I. – XLIX. képes
tábla, 1 melléklet ——— u. o., 1907

M.D.K.

Schulek Frigyes, építész

átalakító munkája után 1908-1910 körök épült meg a szá-zadfordulós éveiben tervezett János-hegyi kilátó, a Halászbástyára emlékeztető neo-román stílusu 23.5 m. magas építmény.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek
Bp./1960/. Panoráma, /Magyarország irásban éa képben
1.köt./

140. old.
+ 1 kép 141. "

Schulek Frigyes

restaurálta a Mátyás-templomot, ami jelentős átalakításokkal járt

Artner Tivadar: Évszázadok művészete. Bp. 1965. Gondolat K., 605 l., ill.

149.l.

Schulek Frigyes

Halászbástya, részlet (fényhép)

Artnér Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

383. l.

Schuler Frigyes

Sárvári Márta: „Restaurálják a Mátyás-templom belsejét". c. cikkben.

Magyar Hírek, 1967. III. 26.

M.D.K.

Schulek Frigyes épitész

/ 1841- 1919 /

"Mátyás" templom ujjáépitése,

Halászbástya,

Lyka: A müvészetek története, Bp. 1965. 195.1.

M.D.K.

Schulek Frigyes szobrász

Szent István emlékszobor talapzata / szobrász: Stróbl Alajos/

Henszlmann Lilla: Stróbl Alajos, Bp. 1955. 41.l.

Schulek Frigyes

Mátyás-
cvád templom

Gárdonyi Albert dr.

Ötven esztendő Budapest
székesfőváros történetéből.
Bp. 1925. 84. l. – 86. l.

irása váltja fel. A kéziratok művészi díszítésében, különösen azoknál a díszmunkáknál, melyek állítólag a császár használatára készültek, az antik mintaképek követése szembeötlő. Pontosabban itt is inkább az ókeresztény korszak kimagasló emlékeinek stílusát újítják fel, amiben az antik művészet legtisztább megjelenési formáját látják.

A mintakép követése természetesen nem jelenti egyben a másolást is. Amint az építészetben vagy a plasztikában találunk egyéni vonásokat, fokozott mértékben a könyvfestészetben, melynek végeredményben az íf miniaturában, akár a sokkal alacsonyabb nívón álló meroving-kori könyvfestészetben már multja, hagyománya volt. Nagyjában megkísérlik visszaadni a mintakép legfontosabb stiláris sajátosságait. De az alakok arányából már hiányzik az antik mesterek biztonsága, túl nagy lábak és kezek, a fejtípus más formái, nagy kerek szemek, a széles orr rajza már a karoling művész számlájára irandó. Az alakok rendszerint tájképi

Schulek Frigyes

vöd
2 Edvi Bp
105. l — 110. l.
kepekkel és
alaprajzokkal

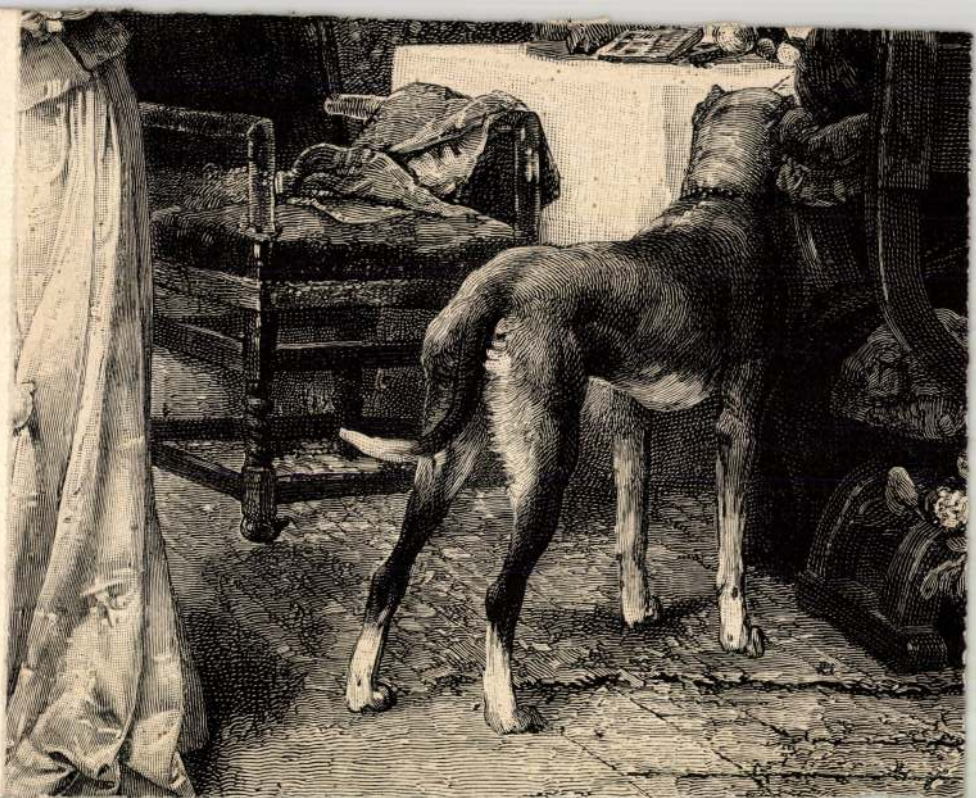

Schulek Frigyes

vöd

1

Kiss Szeged

zui. l.

GERŐ ERNŐ

közlekedésügyi miniszter
irodalmi pályázatot hirdet

„MIT LÁTTAM A KÖZLEKEDÉSI KIÁLLÍTÁSON”

Schulek Frigyes

l. Kalmüenel

50, 51 l. 52. l.

63. l.

MDK

Schulek Frigyes
építész

A Mátyás templom
átépítője.

Jánosy István: Unesco, műemlék, turisták.
Élet és Irodalom, 1966. junius 4 - 1 lap

Schulek Frigyes építész

Szöveg művet nem említ

Békés István
„Az epreskert felfedezése"

Tükör, 1966. aug. 9.

Schulek Frigyes,építész

85.Emlékplakett./Műemlékek Orsz.Bizottsága/.Trevrajz fölé hajló építőmester/Schulek/.Alúl:SCHULEK FRIGYESNEK 1911 NOVEMBER 19 A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA Jobbsarokban fent:BÁNSZKY/Sándor/.Hátlap sima.Bronz öntvény.80+103 mm.Téglalapalakú. 175.old

Csongor Győző-Dr.Simon Ilona: Szegedi emléktárnek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Schulek Frigyes
építész

Inkább hisztorizáló, mint
műcsoklatánt felujított
Mátyás templom ujgót
körvezhatának tervezője.

Kiss Ákos: A hisztorizmus..
Művészet, 1970 junius - 13 lap.

Schulek Frigyes
épitész

A hisztorizáló stílusok formáira
az ipawsok egész sorát tanította

Kiss Ákos: A hisztorizmus . . .
Művészet, 1970. junius - 13 lap

MDK

Schulek Frigyes, építész

„Szerencsére a Kiscelli-múzeumban megtalálták Székely (Bertalan) és Schulek régi rajzait, kartonjait, színes vázlatait."

Pakots György: A Mátyás-templom újra szép 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 16.

Schalek Friggs

testi és nellemi frisseségét élete végéig megőrizte.
utolsó éveinek jevét Balaton-lelkén töltötte. Ott is temetkét el a magaterveste /aragott/a sírcsukát alatt.
1-sö eredeti alkotása az 1883-ban elkészült nagedi református templom terve volt.

Szalai Imre, A Hatánbáslya, Bp. 1962, 9-10 l.

Schulek Frigyes

A szegedi református templom neogótikus stílusban készült, kerek kaputoronnyal.

Közismert műve a neoromán Jánosheggi kilátó.

Megbízták a szegedi új Fogadalmi templom tervezésével, a tervek általános letrést arakat, de tulmérekzeknek találtát, vizsut az átalakítást nem vállalta.

Szalai Imre, A halánbástyc, Bp. 1962. 12 l.

Schulek Frigyes

1.)

Számos vidéki templom helyreállítási tervét és építéneti vizsgálatát részletekre el – megbalálhatók a Műemlékek Orsz. Bizottsa. Ugyanúgy a budavári Mátyás templom restaurálását és újjáépítését, melyet 1893-ban fejezett be.

1895-ben a M. Tud. Akad. levelező majd 1917-ben tiszteleti tagja lett.

folyt.,

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 9l.

Schulet Friges

2

1902-ben Steindl halála után a Műegyetem professzora lett a Középkori Építőművészet tanszéken.

1913-ben nyugdíjazzák, azonban nem lévén rinevezett utódja, tovább tanít.

1954.

Szalai Imre, A Helán Vástya, Bp., 1962. 9l.

Schulek Frigyes

5.

1867-ik párisi kiállításón nagy sikernel mutatkozik be regensburgi székesegyházról készített felmérését és rajzait.

Bécsből Steindl Imre hívására lett vissza Bpestre. Steindl az akkori Lipót utcai új városháza lesvezési munkáihoz vette maga mellé Schuleket munkatársként folyt.

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 8 l.

~~Schulek Ferenc~~

MDK

Schulek Frigyes, építész

Születésének 125. évfordulója alkalmával félhasábos nagyon hasznos, tömör ismertetést ad a lap: Kora, pályája, alkotásai, főműve → tagolások alatt.

— : Schulek

6

ESTI HIRLAP Bp. 1956 nov. 18.

Schulek Ferenc 4

1866 - ban tanulmányútra indul, Párisba, Olaszországba, Bécsbe. Rése volt a Wiener Bauhütte megalapításában.
A festésetben is rajzolásban gyarapítja tudását. Művészelősténeti előadásokat hallgat a bécsi Szépm. Akad-án. folyt.

Szalai Imre, A Halánbástyás, Bp. 1962. 8 lap.

Schuler Ferenc

Készítette egy Árpád-emlékmű tervet, amelyet az óbudai Fehérhegyre tervezett, ez hasonló volt a Holánbáslya vázoszerűbbési tervéhez – méretében. azonban az 1-ső világháborúra megalapozódott a megvalósítás ban.
Főműve tehát az 1894-ben megtervezett és 1903-ban elkészült Holánbáslya.
Szalai Imre, A Holánbáslya, Bp. 1962, 12 l.

Schuler Friggs.

Iránygelvit lefektette egy emlékiratában 1894-ben. Címe: A budavári főegyházi törvgyiténet rendezése és Szt. István király emlékének kérdése". Építéséti elvekkel sajnos kevéssé foglalkozik. A feladat megoldásának 3 főrendése: 1.) a hegyoldal védelme, 2. a gyalogzörlekedés, a várhegyre, 3. az emlékiratai nem-ratok.

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 13 l.

Schuler Friggs 2.)

Apja Sch. Ágoston a szabadsegharc buzása után hátrányos hefzetbe került, szerint Bpestől ismét Debreczenbe zöltözött. Itt diákra zodott Friggs majd 1857-a pesti föreál. is zolában. Szünidőben Kőmüves mesterseget tanult, h. az épitémet mesterségbeli kézi müvességétis elsajátitsa, most 2 ra ifjucsegétől rendve zénült az épitémeti pályára. folyt.

Szalai Imre, A Halószbáslya, Bp. 1962. 8 l.

Schulek Frigyes

(3)

Kőműves-gyakorlati készültségéről segédi bizonyítvány + zapott. 1861-ben a budai Polytechnikumban, majd Steindl Imrével, az Országház későbbi tervezőjével együtt Bécsben tanult, Schmidt Friggesnek, a kiszeves dom-építőnek tanítványaként, akitől a középkori építőművészet ismeretét és szeretetet elsajátította

Polyt.

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962, 8 l.

Schulek Frigyes 7.

A Műemlékek Orsz. Bizottságának megalakulásától kezdve építésze volt 1872-től. Alapítója dr Henszlmann Imre.

Sch. F. az ország első restaurátora

A visegrádi Salamon-tornyot az ő tervei nyomán állítokás hafve. Ezeket a terveit Bécsben ziállítokás a nemzettőzi zsuzi érmével tüntette ri. ~~folyt. 9/l.~~

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 8 l.

Schulek Frigyes (6

29 éves korában végleg megtelepedett Bpesten.
Az ulmi szérescsarnok restaurációs munkáira szóló meghívást visszautasította 1871-ben a Mintarajz iskolába, a későbbi képz. Fő isk. nevezés ki az Ékítményes és Építészeti rajztanárának. Ott tanított azzal keleti gunkár, szérely Berkelem, Lotz Károly, Izsó Miklós.
folyt.
Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 8l.

Schulek Friges 1.)

1841-1919. Felvidéki, szlovák
szalódból származott. 184-1 nov.
19-én szül. Bpesten. Anyja Zsig-
mondy Augusta, apja Ágoston,
kereszedő és körgazdász, az időben
Kossuth lajos pénzügy minintersége
alatt a minintérium osztály tiltók
volt. Az 1848-48-as szabadsághar
idejére Sch. Ágoston a kormánnyal
együtt Debrecenbe leke át hivatali székhe-
lyét. (folyt.)

Szalai Imre, A Halánbástya, Bp. 1962, 8 l.

Schulek Frigyes

1894-ben körrétett emlékiratában
Bánffy Dessó miniszterelnök a Föv.
Kormunkát Tanácsának véleményezésél
kérte a költséget illetőleg.
A első költségvetési előirányzat
800.000 ft-ot tan ki
végülis a teljeges költséget 1 millió
165.000 ft ot ~~[illegible]~~ fel
az épitkezést ~~1901-ben~~ 1899-ben
rendtér, 1905-ben az egészmüvet.
Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 32 l.

Schulek Figyes

Az érzéki torony csoport hetése eredetileg a millénium emlékműnek szánt Hét Vezér szobrcsoport az terveste, mely – Schickedanz Albert építész és Zala György szobrányunk elgondolása szerint – a liget szélén az akkori Gugán út lezárásaként volódult meg.

Szalai Imre, A Halász bástya, Bp. 1962, 22–23 l.

Schulefa Friges

A punktuló félben levő bástya-
falnak még ép és hasznavehető
szakaszait az ujonnan létesített
bástyafal~~nak~~ tömegeivel egyetlen
megszakítatlan, de arányosan
tagolt tömegbe fogta össze
a régi falak merevségét felleréi-
tota és támaszfalrént és vázszerépi-
tő elemrént megfelelő bárist
alkotott.

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 14 l.

Schulek Frigyes

A gránitszöböl lénült egyszerű lépcsőfeljáró-alapzaton ülnek – dinilést Sch. F. csak a kemény szöböl faragott szorlátokon alkalmazott, tagosott és ákost formáltal. A lépcsőfeljáró déli szárnyának lezárásaként jobb és baloldalt 3-3 – szülőbőrő fegyvermenetet zipviselő Árpád-házi királyok korabeli harcosokat ábrázoló szobor van.

Helai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 16 l.

Schulek Frigyes

A Szentháromság-tér és a Hunyadi János út közötti szintek magasságkülönbségét a gyalogkörlekedés számára lépcsőzetekkel hidalta át. A lépcsőzet 3 szakaszból áll. Az 1-ső érnek-déli irányban tér-jedve 2 oldalról indul- s megkörelítően merőlegesen csatlakozik a 2-ik szakaszt alkotó lépcsőszakaszt folyt.

Szelei Zsuzsa, A Kalocsaiság, Bp. 1962. 16 l.

Schulet Friggs

A Helén bástya felépítéséig a várba
egy hosszú szakasz azt a bástya
déli falába szorulós ún. Jezsuita
lépcsőn lehetett feljárni.
Sch. F. megváltoztatta a feljára-
tot, falait tégesebb ablak vilá-
sokkal tőle át, alsó kapuja hang-
súlyott dinitést és stilusos orom-
zatot kapott – egy románkosi
köörömlán – dombormüvet.
Szelei June, A Helén bástya, Br. 1762. 16 l.

Schulet Friggs

A Halánbástya lépcsőzetet szerette volna egészen a Dunáig levezetni, helyszínrajzot és vázlatokat is rézített, azonban nem valósult [illegible]. Az eredetileg hadi célokat szolgáló bástyafalat bérés sétányá és kiléló objektumma alakultak át.

Szalai Imre, A Halánbástya, Bp. 1962. 16 l.

Schulek Frigyes

* Előírása szerint a falat, pilléret bolliret és boltrat anyaga durva felületű, de időtálló szintégla csak a lábazatot, párkányzatot és lefödést anyaga faragott kő. Az oltopocstát pirogránitból készült –

Szalay Imre, ~~A barokk~~ A Halánbástya, Bp. 1962. 22 l.

~~20~~

Schuler Frigyes

Az István kiáj nobat majdéve
foglaló jedett kupolacsarnok
nem valósult meg.
A déli udvarrész közepen állt
a nobor. Strobl ~~Zsi~~ Alajos
kénitette. 1898-ben. Rendte
és 1906-ban leteplezték

Szalai Imre, A Halászbástya, Bp. 1962. 22 l.

Schulet Friges

A Tóth István által Zénilett Hunyadi János mobor alap. zatát kénilette. A mobor leleplezése 1903-ba volt.

Szalai Imre, A Halál Vásárya, Bp. 1967. 23 l.

Schulek Frigyes

1874-ben, a Mátyás-templom körül végzett kutatási munkáról nálá benámolójában megemlíti, h. a templom nyomott arányai miatt meg kellene tartani a kiásás által elért alacsonyabb talajszintet és a rö-jeket rendezni. A Mátyás templom elkészülte utan a rendezés haladéstalanul mükrefejezése vált.

Szalai Imre, A Kalán Vásvár, Bp. 1962 14 l.

Schulek Frigyes

„A bástyát tagolatlan nagy tömege-
valamint hosszan elnyúló vis-
szintes záróvonalának merev-
sége, ridegen ellentétben állott a
templom rezgő ~~[illegible]~~ vonal-
rendszerével és részleteinek gaz-
dagságával – azt az ellentétet,
megfelelő kiképzés útján, ki kellett
egyenlíteni" – hangsúlyozta Sch. F.

Szalai Imre, A Kolán bástya, Bp. 1962. 14 l.

Schulek Frigyes

Strobl Alajos

tovább

u. 1862.

Vas. u. 5.

1906. 21. x.

Schulet Frigs

A szobad lépcső szélessége
8,00 méter, a fogosít belső
szélessége 3,60 m.
A déli fogosószár, hossza kb. 40 m,
az énatié 65 m,
a középső mell védfal 35 m.
Az egész bástyát a Dunával
párhuzamos főhomlokzata összesen 140 m.

Szalai Imre, A Holló-bástya, Bp. 1962. 22 l.

Schulek Frigyes

u. 1794

Vas. Lyc. 1906.
ápr. 1

1.15

2 köt 8-ad r.

Vegyes

JEDLICSKA

Pál

Kiskárpáti emlékek.

Hely- s művelődéstörténeti tanulmány.

/I./ Vöröskőtől - Szomolányig.

Egy térképpel s több fametszettel.1.-343. 11., 1 térkép

Budapest

"Hunyadi Mátyás" 1883.

II. Élaskőtől - Vágyuihelyig.I-XLIV+1.-590.11., 1térkép

Schulek Frigyes

Arad

Erődi-Bodnár

195. l.

RÖVIDÍ

AÉ = Archeologiai Értesítő.

AK = Archaeologiai Közlemények.

Árvízkárosultak 1876 = A magyarországi árvízkárosultak javára Budapesten gr. Károlyi Alajos palotájában 1876. évi májusban rendezett műipari és történelmi emlék-kiállítás tárgyainak lajstroma. Bp. 1876.

Benesch Belved = Benesch, Otto: Die Fürsterzbischöfliche Gemäldegalerie in Gran. Belvedere, VIII. évf. Bécs 1929, 67—70 l.

Berenson = Berenson, Bernhard: Italien pictures of the Renaissance. A list of the principal artists and their works with an index of places. Oxford, 1932.

Berti Toesca = Elena Berti Toesca: Arte italiana a Strigonia. Dedalo, XII. évf. Milano—Roma 1932, 933—960. l. (Különlenyomat is).

Bock = Bock: Der Schatz der Metropolitankirche zu Gran. Jahrbuch der k. k. Central-

~~Foerk Ernő~~

tovább 2

Schulek Frigyes

2c. 1292.

Délmagyarország

1914. márc. 19.

(Foerk megdolgozta a nagybirtokügyet.)

formation. Dass Sie noch als S
Bericht über den letzten Denkm

Aber es ist nicht bloss das!
über ihre Organisation und ih
sollte, so möchte ich um Zuse
Kosten umgehend begleichen. E
Sprache verfasst ist, da ich
ziemlich leicht ungarische We
Da ich diese Informationen se
che, der wir beide das Leben
Verzeihung, dass ich Ihre kos

Schulek Frigyes

K

erről

Bánffy Miklós

Székely Bertalanról

Pesti Napló 1935. dec. 8.

Cikkére nézve a budai Halászbástya tervét Székely Bertalan vázlata alapján bevitette Schulek. Ezt Strobl Alajos mondta neki, akit szavahihető embernek ismer.

Schulek Frigyes
nagyasszabol
épitészeti rajzait
Schulek János a
a főiskolának aján-
dékozta

Ferk pzomfoiskèvk
1935-36. 60 d.

C Vagyságos

Dr Szentiványi Gyuláné

nőnőnek

Budapest

Lágymányosi u. 16

Schulek Frigyes, építész

L: Ybl Miklós

Bor Ambrus: Elveszett művészet 1.

Élet és Irodalom Bp. 1984. febr. 24 XXVIII/8

Schulek Frigyes, építész

a Mátyás templom megalkotója

Schulek Frigyes építő művész

Művészeti Magazin

1976. XII. 30. 21.15 D. TV.

Schulek Frigyes

A Zsolnay emlékművet 1907 október 13-án leplezték le ünnepélyesen, összel állitották fel.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolny

Corvina 1974

194.o.

Schulek Frigyes építész 2.) Folytatás.

A Mátyás templom Béla terminben lévő örökmécses ugyanak barokkori és itt látható a híres Schulek kereszt. A ~~IX~~ XIX. század végén, amikor a Mátyás templomot Schulek terve szerint átépítették, akkor készült az ő terve szerint a kereszt.

Művészeti Magazin 75/12

1975. XII. 19. TV. 21.35 Gué.

Schulek Frigyes építész 1.)

A várban a Mátyás templomat két bavokk épület fogta közre. Schulek Frigyes a múlt század végén kiszabadította a templomat a két bavokk kolostor szorító öleléséből, leválasztja és újra visszaállítja a középkori templom önállóságát. Ez a Szentháromság tér keleti oldala.

Művészeti Magazin 45/12

1945. XII. 19. TV. 21'35 Gué

Schulek Frigyes

készitette el a Zsolnay szobor kerámiából készitett talapzatát.

Zsolnay Terézia,M. Zsolnay Margit:Zsolny

Corvina 1974

193.o.

Schulek

Steindl Imre és Schulek Frigyes felhasználták a Zsolnay kerámiát.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay
Corvina 1974 155.o.

Schulek

Schulek Frigyes és Lechner Ödön gyakori vendég volt Pécsett a Zsolnay családnál.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay
Corvina 1974 159.o.

Schulek

azért tervezte a Zsolnay Vilmos tevékenységét szimbolizáló öt mellékalakot tartalmazó talapzatot ötszögüre, hogy el lehessen helyezni rajza a fazekasmesterséget, vegyészetet, szobrászatot, festészetet és az épitészetet.

Zsolnay Dezsőné, M. Zsolnay Margit: Zsolnay Corvina 1974

194.o.

SCHULEK FRIGYES, épitész

A polgármester a Fogadalmi Templom Bizottság egyetértése alapján fel vette a kapcsolatot Schulekkel, a budai Mátyás templom és a Halászbástya tervezőjével. A megbeszélések eredményeként Schulek vállalta a tervek elkészitését, s apolgármesteri intézkedést 1908. nov. 25-iki ülésén a közgyülés is jóvahagyta. 12.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974.

SCHULEK FRIGYES, épitész

A szegedi Fogadalmi Templom épitése.1912.aug.9-én a polgármestert kérte,hogy a még akkor is hiányzó néhány részlettervet,statikai számitásokat,készitse el,adja ki az épitési megbizásokat,és kezdje meg a templom alapozását.De Schulek váratlanul néhány nappal később a szerződés felbontását kérte. 14.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old.

A Móra Ferenc Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

SCHULEK FRIGYES, épitész

A szegedi Fogadalmi Templom épitésekor Schulek kikötése
Ha Schulek az épitkezés közben munkaképtelenné válna.
vag elhalálozna,akkor fai Schulek János épitészre szál
a szerződés minden pontja,aki ezt most alairásával is
megerősitette.Egyben a z épitkezés vezetését ,mint
Schulek Frigyes megbizottja átveszi. 14.old.

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom
épitéstörténetéhez 7.old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974.

SCHULEK FRIGYES, épitész

A szegedi Fogadalmi Templom első vázlattervét 1909. dec 6-án mutatta be a tanácsnak, amely azt elfogadta, de kérte a mellékhajók kibővitését, mellékkápolnakkal való kiegészitését és még néhány lényegtelen módositást. Schulek pedig igényelte a templomnak egy magasitott terraszon való elhelyezését.. 13.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974.

SCHULEK FRIGYES, épitész

A szegedi Fogadalmi Templom terveiben a homlokzatot és a tornyokat egy sikban tervezte elhelyezniés a főhajó homlokzatát két szárnyfal segitségével összekapcsolta a tornyokkal,az előcsarnok árkádjait pedig öt bejárati nyilással az egész homlokzaton végigvitte. Foerk a tornyokat két méterrel hátrább tette.Ez kedvezőtlen hatást ért el vele. 16.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old.

A Móra Ferenc Múzeum évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974.

SCHULEK FRIGYES, épitész

Schulek egyértelmüen fogalmaz, mikor Foerk tevékenységét az ő művének más szellemü interpretálásának minősiti, amely főleg azért hat rá kedvezően, mert látja, "hogy Foerk Foerk úr buzgón foglalkozik a szép feladat változatai vai". Foerk után még nehezebb a módositó inditványok kerésztülvitele a Fogadalmi Templom bizottságban, és a közgyülésben. 17.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom építéstörténetéhez 7.old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974.

Schulek Frigyes

1884-1885-ben kezdte a Mátyás templom restaurálását.

xxxx Ehheza munkához szállitott cserépszállitmányt a Zsolnay gyár

Zsonlay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974

133.o.

Schulek Frigyes

Halászbástya, Mátyás templom. Szent István szobor terve és elrendezése nehéken fűződik.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor. 11 p.

Schulek Frigyes

A Halászbástya rendezési terve 1878. (foto)

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítéskor 144p.

Schulek Frigyes

1873-ban meghívást kap a váci Nagyboldogasszony plébániatemplom restaurálására.

Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesítésig 86p.

Schulek Frigyes

fia János műépítész.

Csekc László: Dunakonyar, Budapest,

1973 139 l

59 l

Schulek Frigyes

Servei alapján épült 1910-ben a János hegyi kilátó.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

3021

Schulek Frigyes

építette a jelenlegi Nagyboldogasszony templomot.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

13351

1449

Schulek Frigyes, építész

Székely Bertalan a Pest megyei Szadán 1899-ben vásárolt házat; műtermét a Halászbástya építője, Schulek Frigyes építette hozzá.

L. Y.: Székely Bertalan emlékei Szadán
Élet és Tudomány, Budapest, 1977. júl. 8.

Schulek Frigyes

Mélzatics

Tolnás Áron: Tabálkozás Kós Károlyal

Tühör, 1977. szeptember 4 – 11 lap.

Schulek Frigyes, építész

L: Ottovay István

dr Bátyai ~~Jenő~~: Ottovay István

Élet és Tudomány, Bp. 1977. jan. 14.

34.

XXXII/2

Schulek Frigyes, épitész

1907-ben állitottak fel Pécsett Zsolnay szobrát. Schulek Frigyes romanizáló, eklektikus csillagalakú pirogránit talapzatára a Horvay Janos mintazta főalak köré Abt formazta jelképes bronzalakok kerültek. 318.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Schulek Frigyes, építész

L: Zsolnay Vilmos

Bajkóné Révén Zsuzsa: „Nem öntökélt soha nyerénhedés" 2.

Esti Hírlap B, p. 1978 ápr. 19.

Schulek Frigyes, építész

meg emlí tve

Székely András: A gótika

14.

Népszabadság Bp. 1978 márc. 19.

Schulek Frigyes, építész

megemlítve

Ujlaki László: A Mongit-híd történetéből 4.

Népszabadság, Bp. 1978 ápr. 29.

Schulek Frigyes, építész

L.: Székely Bertalan

L. J.: Székely Bertalan emlékei hazán 862.

Élet és Tudomány, B p. 1977. júl 8. XXXII/27.

Schulek Frigyes, építész

A Mátyás-templom ról szólva: [1838-ban] „természetesen semmi sem látszik az átala-kításokból, amelyeket Schulek Frigyes végzett rajta 1873 s' 1896 között."

—: Pest – Buda, anno 1838

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1972. dec. 4.

Schulek Frigyes

nevét, életmüvének egységét és épitészeti szemléletének osztathatlanságát említi az épitészet-belsőépitészet problémával kapcsolatban, a magyar belsőépitészet történetét áttekintve

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépitész kiállitás - belsőépitész hivatás. - Magyar Épitőművészet, 1971.4.sz. 58-63.l.

Sch. Hist. 2

Schulek Frigyes

Schulek Frigyes, Lux Kálmán és Schulek János részben elkészült, különböző müemléki elvek alapján történt restaurálásai sokban nehezitették a visegrádi lakótorony helyreállitását.

Gerő László: Váraink müemléki védelméről.

34-43.1.

Magyar Épitőművészet, 1972.2.sz.

Schulek Frigyes

terveinek leegyszerűsítésével lejezte be Foerk Ernő a szegedi Fogadalmi templomot.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

331

Schulek Frigyes

figyelemreméltó alkotása a Gp-i Halászbástya és az újjáépített Mátyás templom.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1970. Budapest 1970.

301

Schulek Frigyes

1871-ben a visegrádi alsóvár kaputornyát állitotto helyre, majd megkezdte a lakótorony restaurálását.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

241

Schulek Frigyes

Helyreállítási tervek a visegrádi Solamon toronyról, 1873. /reprodukciók/

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mérey Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-1970. Budapest 1972

191

Schulek Frigyes

a Visegrád-i donjon helyreállítási terve
1873-ból. /: Reprodukció :/.

Dercsényi Dezső: Les centres de la protection
des monuments en Hongrie. Acta Historiae
Artium, Budapest, 1972. 1-2 p.

151

Schulek Frigyes
építész

Schulek Frigyes a Mátyás-templom
elkészítése után a Halászbástya
átalakítását tervezte meg.

Matthy Bence: Aki megépítette a Halászbástyát
Nők Lapja, 1971. november – 47. szám

Schulek Frigyes

Iskolába előbb Orsován, Lőcsén és Debrecenben járt, majd 1857-ben a pesti reáliskola növendéke lett.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. evf. 198 sz. 6 p.

Schulek Frigyes

1841. nov. 19-én rületett Pesten.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. evf. 198sz. 6p.

Schulek Frigyes

1871-ben a Mintarajziskola tanára lett, majd 1872-ben a Műemlékek Országos Bizottságának építésze.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. erf. 198 sz. Ep

Schulek Frigyes

Pesten 1870-ben telepedett le, s elősször Steindl Imre mellett dolgozott az Új Városháza építkezésén.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. évf. 198 sz. 6 p.

Schulek Frigyes

1919. szept. 5-én halt meg Balatonbellén.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. evf. 198 sz. 6 p.

Schuler Frigyes

A MTA 1895-ben levelező, 1917-ben pedig tiszte-
letbeli tagjává választotta.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. evf. 198 sz. 6 p.

Schulek Frigyes

1903-ban a Bp.-i Műegyetem középkori építészeti tanszékére professzornak kinevezik meg.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. évf. 198. sz. Gy.

Schulek Frigyes

Ő tervezte a János-hegyi Erzsébet kilátót, a negedi református templomot; s a jáki és a kisszebeni templom, a lőcsei városháza ~~is~~ helyreállítása is hozzá fűződik.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. evf. 198 sz. 6p.

Schuler Frigyes

1874-ben megbízatást kapott a Mátyás templom
újjáépítésére.

Néprajz, 1974. aug. 25. 102. ef. 108 tr. Gr.

Schulek Frigyes

Megtervezte a Halászbástyát, mely 1901 és 1903 között épült fel.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. ev. 198 r. 6 p.

Schulek Frigyes

1873-ben a pusztuló visegrádi vár feltárására kapott megbízást.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. sz. 198 sz. 6 p.

Schuler Friggers

Neue erhitze.

Nedpsana, 1974. szept. 6. 102. erf. 208 n. 6p.

Schuler Frigyes

Bécsben a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait. Körber nagy ösmegű ösztöndíjat nyert, majd 1866-ban meghívást kapott a Regensburgban felépítendő dóm szobrai kivitelezésére.

Népszava, 1974. aug. 25. 102. cf. 198n. Gr.

Schulek Friggs, épitén

L.: Stróbl Alajos.

M. Szántó Judit: Új Nereidák .... 3.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. jún. 6.

Schulek Frigyes építész

A szentháromság téren található István király-emlékműve, Stróbl Alajos alkotása. A nőt különös érdekessége, hogy figurájának modellje korabeli hűvességek, a figyelmes szemlélő felfedezheti az építész portréját. (emlétve)

M. Szántó Judit: Budapesti vétak
Esti Hírlap, 1975. jún. 16.

Schulek Frigyes
épiteszt

Schulek Frigyes nevéhez fűződik
a lőcsei város házának és az
eidelyi Vajdahunyadnak ujjáé-
pitési terve.

Martny Barna: Ahi megépitette a Halászkástyát

ők Lapja, 1971. nov. - 47 szám

Schulek Frigyes
éjszaki

A Jánoshegyi kilátó serveretit
addig módosítottan Schulek
professzor míg az esztetikum-
nak és a praktikumnak is
megfelelt.

Matthy Barna: Aki megépítette a Halászbástyát.
Nál Lapja, 1971 nov. – 47 szám

Schulek Frigyes
epítész

Schulek Pesten született, Bécsben tanult, majd Itáliába járt tanulmányúton. Pest és Buda egyesítése hoz tért vara.

Martiny Barna: Aki megépítette a Halászbástyát
Nők Lapja, 1971 nov. – 47 szám

Schulek Frigyes

építész

A Mátyás templom, Halászbástya és a Jánoshegyi kilátó tervezője Schulek Frigyes volt

Marthy Bama: Ahi megépítette a Halászbástyát

Nők Lapja, 1971. nov - 47 szám

Schulek Frigyes
építés

Schulek Frigyes 1874-ben kezdte
a Mátyás templomot átalakítani,
lebontani a mellék boldalikokat
és egy pompás gótikus műnet al-
kotott

Marthy Barna: Aki megépítette a Halászbástyát
Nők Lapja, 1971 nov. – 47 szám

SCHULEK FRIGYES, építész

A Magyar eklektikus építészet legkiemelkedőbb képviselője.-Ő tervezte a pécsi Zsolnay emlékművet.- 317.old. 17.jegyz.

KŐHEGYI MIHÁLY: Zsolnay Vilmos két levél Székely Bertalanhoz 315.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

SCHULEK FRIGYES, építész

Zsolnay Vilmos 1894.II.9-én Székely Bertalanhoz irt levelében, melyben örül annak, hogy Székely a húsvétot Zsolnyainál tölti, irja, hogy Schulek tanár ur is megigérte, hogy ő is lelátogat akkor Pécsre. 317.old.

~

KÖHEGYI MIHÁLY: Zsolnay Vilmos két levele Székely Bertalanhoz 315.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

Schuller Frigyes épített

130 évvel ezelőtt, 1841

november 19. én született

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19

S. Old.

Schulek Frigyes

2

építészeti akadémiai tanulmányait Bécsben végezte van der Nüllnél, majd Schmidt Frigyes mesteriskolájában

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19
S. old.

Schuller Frigyes 3

1870-ben Pesten telepedett le és
Steindl Imre irodájában dolgozott.

Pestmegyei Hirlap 1971 november 19
5. old.

Schulek Frigyes

4

Előbb a Mintarajziskola tanára (1871) lett, 1872-től a Műemlékek Országos Bizottságának építésze

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19

5. old.

Schuber Frigyes

5

1903-11-ig a Gp.-i Műegyetemen
a Középkori építészet tanára

Pestmegyei Hírlap 1971 november 13
5. old.

Schulek Frigyes 6

Nevéhez fűződik a budavári

Mátyás tpl. átépítése (1873-1896)

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19

5. old.

Schulek Frigyes 7

Nevéhez fűződik a jáki tpl.

~~átépi~~ rekonstrukciója

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19
5. old.

Schubel Frigyes

8

a csütörtökhelyi

Képolvasó c. műve emlékére

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19

i. old.

Schuld Frigyes 9

Kisszebeni templom c. mure emlitve

Pestmegyei Hirlap 1971 november 19
S. old.

Schulek Frigyes 10

Nevéhez fűződik
a lőcsei városháza
rekonstrukciója

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19
5. old.

Schulek Frigyes

11

Tervei szerint épült a szegedi
református templom (1880-83)

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19
5. old.

Schulek Frigyes 12

Az 1903-ban felavatott
Budai Halászbástya a tervei szerint
épült

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19
5. old.

Schuler Frigyes 13

Tervei szerint épült
a budapesti Jánoshegyi
Erzsébet Vilato (1910)

Pestmegyei Hirlap 1971 november 19
5. old.

Schuler Frigyes

14

1919 szeptemberében

Balatonfelléről hallt meg

Pestmegyei Hírlap 1971 november 19

S. Ad.

Schulek Frigyes

nevét említi

V.É: A Mátyás templom gótikus építészete

Budapest, 1971. 12.sz. 23-25.l.

25.l.

Schulek Frigyes

eredeti Halánbástya-elképzelését (a lépcsős tetejű Dunáig való meghosszabbítását) említi

Kotsis Iván, id.: Gondolatok Granasztói Pál 1970. december 6-i előadásával kapcsolatban.

60-61.11

Magyar Ép. műv. 1971. 3.sz.

Schuler Frigyes

1874-ben tervelet végzi
a karcsai református templom
helyreállítására

Műemlékvédelem
204. old. 1971/4

SCHULEK FRIGYES, műépitész

Jellemző az épitészetről való újabb vélekedésre, hogy a margitszigeti un. művészsétányon, annak kibővitési tervében nem szerepelt épitész, a költők, zenemüvészek, képzőművészek portréi sorában; ilyen elvi vita után Granasztói Pál épitész javaslatára Schulek Frigyes képmását tervbe vették. 12.old

GRANASZTÓI PÁL: Művészet-e ma az épitészet ? 9.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973. 6.sz. Bp.

Schulek Frigyes

az 1871-ben megnyílt Magyar Királyi Országos Mintarajztanoda és Rajztanárképezde első tanári karának tagja.

Római György: Gondolatok művészetnevelésünk intézményesítésének centenáriumán. Művtört.Ért.1971.3.sz.204-212.l.

206.l.

Schulek Frigyes

"Ybl Miklós, Schikedanz, Szkalniczky, Wéber, Petschacher, Schulek, Steindl, a Stornók működése a legszorosabban függ össze a kor diszitőművészetével."

Kiss Ákos: A Historizmus a magyar iparművészetben.
Művtört.Ért.1972.2.sz.lo4-119.l.
lo5.l.

Schulek Frigyes

életének és munkásságának rövid összefoglaló méltatása:

Major Máté: A százéves Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.müv.1972.4.sz. 58-61.l.

Schulek Frigyes

az 1902. be elhunyt Steindl utóda lett a műépítéstani tanszéken

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építészképzés történetéhez. - Éptud, 1971 /III/, 4.sz.439-465.l.

Schulek Frigyes
építész

A Mátyás templom XIX. századi
régi restaurálásakor Schulek Fri-
gyes az épületet kiválasztotta a
templomról.

Dercsényi Dezső: MATHIAS REX Szálló avagy HILTON HOTEL?
Művészet, 1973. október - 35.oldal

Schulek Frigyes

Schulek tanitványa volt Ócsvár Rezső rajztanár.

Paál Ákos:Ócsvár Rezső
Rajztanitás 1968/3 27.old.

Schulek Frigyes, építész

„Izsó Miklós és Schulek Frigyes a margitszigeti pillérre 36-66 méter magas tornyot tervezett..."

Dolecska Kornélia: Margit kaszsú és erős 6-7.

Esti Hírlap, Bp. 1972. ápr. 1.

Schulek Frigyes

A visegrádi királyi palota feltárását 1934-ben kezdte el a dísznudvar felfedezésével.

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 199 p.

Schulek Frigyes

A XIX. sz.-ban építtette a budai Nagyboldogasszony-templomot. (föld) (1874-1896 között)

Entz Géza: Gótikus építészet Magyarországon – Corvina 1974. 8. kép.

Schulek Frigyes

tervei szerint épitették át I. Vármegyed Holászbástyáját (1895-1902).

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

4191

Schulek Frigyes

tervezte a Halászbástya mellett álló Szent István lovasszobrának talapzatát.

Bejza László, Bernát György, Erdei Ferenc szb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

4201

Schulek Frigyes

a műemlékvédelem ideiglenes bizottságában munkálkodott.

a műemlékvédelem 100 éve.

1972. ápr. 9. Petőfi, 19.35/11/M.

Schulek Frigyes, építész

Megemlítve: fenn magyaros ízű stílus-törekvéseinek folytatója.

A Halászbástya és a Mátyás-templom : Repr.

Nagy Tibor: Hajdúböszörmény főtere 944-950.

Élet s Tudomány, Ba. 1973. máj. 18. XXVIII 20.

Schulek Frigyes műépítész

130 éve született

Népszava 1971 november 19
4. old.

SCHULEK FRIGYES, műépitész

A margitszigeti művészsétányon neki portrét szantak. A választás azért esett rea, mert Ybl Miklósnak és Lechner Ödönnek szobra van, Hauszmannak a volt Kuria épületén emléktáblája van, Hild Józsefről, Pollack Mihályról teret neveztek el, de Schulekről, a századvég egyik legelmélyültebb alkotójáról a fővárosban semmiféle megemlékezés nincs. Szöveg: 12.old. 5.jegyz. 20.old

GRANASZTÓI PÁL: Művészet-e ma az építészet ? 9.old

VALÓSÁG, a TIT. folyóirata, 1973. 6.sz. Bp.

SCHULEK FRIGYES, műépitész

A szózadvég kiemelkedő épitészei, mint Feszl Frigyes, Ybl Miklós, Schulek, Hauszmann Alajos még elvitathatatlan művészi rangot mondhattak magukénak, s a többé-kevésbé a kisebb jelentőségü épitészek is, akik sok esetben maig el ismert művészi alkotásokat hoztak létre, bár alkotásaik zöme rutinfeladatokból állt, a kor által igényelt és elismert formai szabványokat követte. 9.old

GRANASZTÓI PÁL: Művészet-e ma az épitészet ? 9.old

VALÓSÁG, A K TIT. folyóirata, 1973. 6.sz. Bp.

SCHULEK FRIGYES, műépitész

Az épitőművészet és az épitészet feletti viták során Schulek Frigyest, a Mátyás-templom helyreállitása, a Halászbástya és ezek együttese alkotóját-bár e művek később vitatottá váltak- elfogadták épitőművésznek. 12.old. 5.jegyz.

GRANASZTÓI PÁL: Művészet-e ma az épitészet ? 9.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973. 6.sz. Bp.

Schulek Frigyes

Ö – Ö: /Gerő Ödön/: "A restaurálók" cimmel ir a müvész munkájáról, a Mátyás-templom restaurátoráról: "...a mult desztillált szépségét adja vissza, segit, ha kell beleépit az öreg dóm, például a kassai dóm repedt, vihartól és századoktól vert falaiba, de nem ugy, hogy ezért a mult s az öreg dóm jogaiban sértve érezze magát..." Ugyanezen a hangon ir a Mátyás-templom restaurálásáról a müvész munkáját kiemelve: "a mult formanyelvén stilizált gyönyörü fohász..." A francia flamboyant /gótika/ mestereihez hasonlitja a müvészt.

A HÉT, Bp. 1910. juli. 10. XXI. évf. 28. sz. 454-455. lap.

Schulek Frigyes, építész

Halálának 55. évfordulóján

hegeden megkonoríztak nobrát.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 6.

Schulek Frigyes

építész, számos művet állított helyre; az eklektikus építészet jelentős képviselője.

Bierza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 13351

10251

Schöpf-Merei

Schulek Frigyes

mellett dolgozott Pecz Samu.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

927 l

Schulek Frigyes

1873-96 között restaurálta, részben átépítette az I. Szentháromság téri Nagyboldogasszony templomot.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

1335

8181

SCHULEK FRIGYES, épitész

Budapest jelképévé vált mű a budavári Nagyboldogas -on-
plébánia-főtemplom-a Mátyás templom-Schulek Frigyes ter
vei alapjan emelték arégi alapfalakra,a gotikus mü hü
másolataként.-Déli hajójában Lotz Károly festménye.
6.old

MÉSZÁROS OTTÓ: Budapest évszazadai 3.old

Múzsak, Múzeumi Magazin, 4.sz. 1972 Bp.

SCHULEK FRIGYES, épitész

Egy valamikori várszakaszon, amelyet a halász céh tagjai védtek a török ellen, Schulek tervei alapján 1901-1903 között alakitották ki a Halászbástya romantikus épitményét. 7.old

MÉSZÁROS OTTÓ: Budapest évszazadai 3.old

Müvsák, Müzeumi Magazin, 4.sz. 1972 Bp.

Schulek Frigyes

Az 1905-6-os években középkori építési alaptant oktatott a József Műegyetemen a fiatal hallgatóknak.

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai Kiadó

179. old.

Schulek Frigyes müépitész

"A Szegedi Fogadalmi templom vitás tervei" cimmel a lap bemutatja két épitőművész terveit:
Schulek Frigyes: fenti templom homlokzata és az oldalrészlete a müvész tervei szerint készült.

Foerk Ernő: "A Szegedi Fogadalmi templom oltárképe",
A templom homlokzata és oldalrészlete a művész tervei szerint készült.
A lap bemutatja mind a négy képet.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1914. márc. 22. VI. évf. 12. sz. 358, 359, 360, 361 lap.

Schulek Frigyes, építész.

Rados Jenő édesapja, ki a mérnöképítészetnek dékánja volt, együtt dolgozott és szoros barátságban volt a kor egykori építészeivel: Lechner Ödönnel - aki a haladó szellemiséget képviselte -, Schulek Frigyessel, aki a Mátyás Templom helyreállítása után a Halász Bástyát álmodta meg. (említve).

Látogatában Rados Jenőnél.

1998. márc. 31. TV. 22:10 (V Gné).

Schulek Frigyes építész

L: Gerle Dezső

12-24

Polónyi Károly: A Duna – part változásai

Magyar
Építőművészet 1983.

83/3

Schulek Frigyes

Zrumeczky Dezső: „Schulek Frigyes" cimmel felsorolja a müvész néhány alkotását: a bikali, körösfői, valkói, kalotaszegi templomokat, a Halászbástyát .
Kép: "A budai Halászbástya" cimmel, az erkélyes kilátó tornyot a Mátyás templom mögött és a hajdani Halászbástya rajzát hozza a lap, valamint Schulek Frigyesről készült arcképet.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1911. dec. 3. III. évf.
49. sz. 1474-1475. lap.

SCHULEK Frigyes építész

HÉGRÁTH László - H.GÁLFFY Erzsébet: A budai Halászbástya. In. Müemlékvédelem, XXXIV.évf. 3.sz. 1990. 153 - 160. p., ill.

Telefon: 176-148
Iroda: 373-643
Táviratcím: Kamara Budapest
Telexszám: 22-4745

Budapest,1990.06.17.

t egy kiadványra, amely várha-
ődésére, s reményeink szerint
t az Intézményükben dolgozó

almi tájékoztató című kiadvá

Schulek Frigyes, építész (1841–1919.) 2.) Folytatás.

P. Szabó Erő: István Király Budapesten

1906. máj. 21.-én avatták fel Stróbl Alajos lovasszobrát a Mátyás templom és a Halászbástya között; a jobb oldalon látható Szent István koronázása, elől pedig a törvényhozás jelenete. A baloldali domboru Bécs hódolatát mutatja be, míg a hátsón, a székesfehérvári templom alapításán Stróbl az építész alakjában Schulekot ábrázolja és saját arcvonásait is megörökíti. (repr.)

Budapest folyóirat, 1988., 8., 8-old.

Schulek Frigyes, épitész (1841–1919). 4.) Folytatás.

P. Szabó Ernő: István király Budapesten.

1906. máj. 21.-én avatták fel Stróbl Alajos lovas-szobrát a Mátyás-templom és a Halászbástya között. A király lovas alakja a századforduló közismert alkotása. Veverebben veszik szemügyre a Schulek Frigyes tervezte talapzatot, díszítő márvány domborműveket. A jobb oldalon látható Szent István koronázása. (repr.)

Budapest folyóirat, 1988., 8., 8-old.

Schulek Frigyes, építész, |1841–1919|. 1.) Folytatás.

Guba Zoltán: Süllyed a Várnegyed?

Olvastuk: „a Halászbástya a Híradás toronytól a Jezsuita lépcsőig terjedő várszakaszra épült. Hadászati célokra készült, később Schulek tervei alapján lehetőség nyílt a várfalak esztétikai igényű átalakítására. Az épületegyüttes a budai városkép, a „Vár meghatározó eleme. Szimbólum, nemzettudatunk része."

a Schulek lépcső megindult a Duna felé. Gyanítják hogy a rétegvíz alámosása okozza a repedéseket, elmozdulásokat.

Budapest folyóirat, 1988., 4., 16-old:

Schulek Frigyes

építén

építette át a Budavári Mátyás templomot.
és még sok más műemléket

Láttuk, hallottuk
1981 XII. 2. Petőfi 10⁴⁵

SCHULEK FRIGYES

Karcsa, ref.templom

TAKÁCS Béla: „Uram, hajlékodat, szeretem házadat..." : Református művészet Magyarországon. Bp. : Officina Nova, 1991 32.p.

Schulek Frigyes, építész

megemlítve

2.

Fazekas Ágnes: Petőfi-, Kossuth-, Luther- kezirátok

Esti Hirlap, Bp. 1979 júl. 27.

SCHULEK Frigyes

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Hegyi & Tsa., 1991 LIV, LV

SCHULEK Frigyes épitész

FRODL, Walter: Idee und Verwirklichung : Das Werden der staatlichen Denkmalpflege in Österreich. Wien ; Köln ; Graz : Böhlau, 1988 149.p.

SCHULEK Frigyes

BOROS László: A pécsi Székesegyház 1882-1891. évi átépitésének inditékai. = Baranya, III. évf. 1/2. 1991 259 - 263.p. és ill.

happiness of the people.

deutsche Gemeindeverwaltung
n Kreis-Ordnung. Leipzig,

sonlóság, a kismintatörvények és
árhető eredmények. Bp, 1955,

Smüvek. Bp, 1949, Egyetemi ny.

SCHULEK Frigyes épitész

HORLER Miklós: Schulek Frigyes emlékkiállításának megnyitója. = Műemlékvédelmi Szemle, 1991. 2. 72 - 75.p. E.G.

ál, mint a szobafestő. Óvakodik,
nak a közhelyszerű motívumok-
ta megállapodott érzelmi tarta-
év nélküli mesterségi gyakorlat,
szta színek unalmas összhangja
hhoz, hogy a fejletlen művészi
öm gyullad ki a járatlan szemlé-
osan tisztában van, hogy mi hat
vezete legelsősorban a *tárgyi fel-*
ó ereje, ha egybevág a vevő em-
s nem él benne az a vágy, hogy
ő akkor érzi magát szellemi biz-
onlít az általa ismert valósághoz,
rzelgősségével rokon.
mészetrajzi ábrázolásnak örül, s
a képe pedig akkor tetszik neki,
ális valóságelemek gyönyörköd-
ést". Kandikáljon ki például az
nyben az sem rossz, ha a hársfa
aszi hajnal, ragyogó nyári naple-
el, merengő holdfény – mindez
sában a festő nem tér el a bevált
sebzett szarvas, szelídebb lelkü-
t, tehéncsordát, baromfiudvart,
oszerű *interieur*ök öreg bútorok-
zernyi gondosan kicirkalmazott
njai vannak az *emberábrázolás-*
ncúrozó mindkét nembeli uno-
uszáratillás, harcias aprósággal

SCHULEK Frigyes

APRÓ Ferenc- ifj. Bartha Tibor: Száz éves a Szeged - Kávin téri templom. In: Confessio, 8.évf. 1.sz. 1984 112- 118.p. ill.

Schulek Frigyes

tűzet	1 000 g-ig	20,–	32,–
	2 000 g-ig	25,–	38,–

Csomag

	Csomag súlydíja	Szabványcsomag súlydíja
5 kg-ig	45,–	30,–
10 kg-ig	54,–	36,–
20 kg-ig	75,–	50,–

A terjedelmes és a törékeny csomag pótdíja a szabványcsomag súlydíjának 50 %-a.

A csomag értéknyilvánítási díját lásd a biztosítási díjnál!

A csomag házhoz kézbesítési díja 20,– Ft.

A bérmentetlenül feladott csomag pótdíja 10,– Ft.

5 000 Ft-ig	40,–
10 000 Ft-ig	50,–

Az utalványlevelezőlap díja egység eladási ár magában foglalja.

Utánvétel

100 Ft-ig	25,–
500 Ft-ig	33,–
1 000 Ft-ig	40,–
5 000 Ft-ig	50,–
10 000 Ft-ig	60,–

Címezetlen nyomtc

Helyi:	20 g-ig	0,60
	100 g-ig	1,40
	250 g-ig	2,–

Vidéki: Darabszám alapján a hel díj és még kötegenként (1 vidéki 2 kg-os nyomtatván

Különszolgáltatások belföldre és külföldre

Ajánlott	15,–	Tértivevény könyvelt küldeménynél	10,–
Expressz	20,–	(Belföldre közönséges hivatalos irathoz	20,–)
Saját kezéhez (csak tértivevényes küldeménynél kérhető)	8,–	Gyorsan romló csomag	20,–

Légiposta
- levél, levelező 10 g-onként
- egyéb levélpo 20 g-onként

Kiadja: a Magyar Posta Vállalat Vezérigazgatósága.

Biztosítsa küldeményét

SCHULEK Frigyes

Halásbástya terve

BASICS Beatrix: Széchenyi és a kulturpolitika.
Pavilon 7 (1992) 30.

Mindez tehát az áramlatok sokfél
mutat. Az okok gyökerét nemcsak az
tásában kell látnunk, hanem az izlé
eddig nem eléggé feldolgozott - befo

Ugyancsak keveset tudunk a polgá
/Alföldi, Ugrai stb./ akikben a köz
ki kell mutatni.

Kedvezőbb a helyzet az 181o után
terén. Művelői céhkeretben működő p
Bizottság mint felügyeleti szerv eg
sel, de ezen felül áttételesen /pl.
révén/ kapcsolata van a középitkezé
183o után - tehát az érett klasszic
A fő mesterek működésére vonatkozó
pesti anyagon kivül feldolgozatlan
akár Debrecenre /Péchy Mihály/ gon

SCHULEK Frigyes

Szeged, Kálvin téri ref.t, 1884

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 374 - 377,, ill.

Schulek Frigyes

Basics = Nejm. Eit. 1995 151-152. ll

Halászbástya

és 20. századból, Sárvár, Nádasdy Ferenc Múzeum, 1986. szeptember 25. - november 30. A kiáll. rend. és a kat. írta Tompos Lilla. Szombathely, 1986 30 p., ill. (Vas megyei múzeumok katalógusai, 124.)

Kisművészetek

1086. DÓKA Klára: A pesti könyvkötők 1855-ben. = Magyar Könyvszemle, 102, 1986, 2-3. 226-233.
1087. RÉGI gyermekjátékok. Bp., Kiscelli Múzeum, 1986 **ism.** TORMA Tamás: Régi gyermekjátékok. = Új Tükör, 1986. február 2. 4.
1088. SZABADFALVI József: Mézeskalácsosság Debrecenben. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Múzeumi Igazgatóság, 1986 135 p., ill. (Hajdú-Bihar megyei múzeumok közleményei, 46.)

Művészeti oktatás, művészeti szervezetek és intézmények

Egri Mária: Művészközösségek az 1900-as években. > 918

A művészet határterületei

1089. FALUS László: A százéves budai határkövek. = Műemlékvédelem, 30, 1986, 1. 86-95. ill.
1090. BENCZE Géza: Zala megye leírása a reformkorban két korabeli forrás alapján. = Zalai Gyűjtemény, 23, 1986 3-188. ill.
1091. SKERLETZ István: Árvízi jelek Dunabogdányban.

SCHULEK Frigyes

Mátyás-templom helyreállításának kritikája

Deák Zoltán: Hamis és hamisítás képzetek a magyar műemlékvédelemben.
= Tusnád 1995. Sepsiszentgyörgy, 1996.
43. és ll

látott kéziratában
ű élclapot, „mely-
ájus első hete!) a
mar, megírván:
z országban nem
ndő Somogyi Ká-
ias nagy áldozat-
ötetből álló drága
ozá, s annak fenn-
intot biztosított, –
ban, hol a szegé-
latára éhlázt kap-
ad legyen Pál for-
hogy Esztergom
gen – mostoha." ...
egednek az ado-
miért? Tehát, Esz-
incs módja magát

gényebb sorsúak, sem a hozza nem értők
létre nem hozhatnak. Egy, minden életbevág
dományszakot képviselő könyvtár, nem merő
maza esetleg áruba bocsátott mindenféle be
és becstelen könyveknek; hanem rendsz
összeillesztése azon kútfőknek, melyekből a
den időkbeli értelmi s erkölcsi haladás bizony
nyait és (a tudatlanokra nézve) kútfőit, kézik
veit merítjük: hogy minden, ki valamely, a kö
nézve is, de az egyénnek is hasznos, üdvös
pályát választ, s nem képes az erre szolgá
könyveket megszerezni, e neki is megnyito
tézetben czélravezető útmutatást nyerjen.

Én nemcsak minden idők és nemzetek ir
mából igyekeztem a legjelesebbet (mi nem
legdrágábbal), a leghasználhatóbbat megsz
ni, hanem főleg azon korszak jellemző
akartam az ez időbeli munkákban lehető
vebben előtüntetni, mely korszakot, még
mint magyar és kath. pap megéltem. E ko
elég nevezetes arra, hogy a világtörténele
szerepeljen. ...

SCHULEK Fugyes

felkérése a szegedi dom
tervezésére

Szeged, 1995/7-12. 59.

esebbet számlaló gyűjtemények megoszlása
rint Németországban 13, Ausztriában 7, Olasz-
zágban 6, Hollandiában, Finnországban 4-4,
gy-Britanniában 3, Franciaországban, Svédor-
gban 2-2, Dániában 1 tartozik ebbe a kategó-
a.

Részletezve:

metország	
aats- und Universitätsbibliothek Bremen (Bremen)	3500
ilip-Universität (Marburg)	3500
chbereich Geschichtswissenschaften. Seminar ur Osteuropäische Geschichte. Bibliothek	2500
teuropa Institut. Bibliothek (München)	2000
iversitäts- und Stadtbibliothek (Köln)	1500
iversität Konstanz. Bibliothek (Konstanz)	1500
rttembergische Landesbibliothek (Stuttgart)	1500
iversität Dortmund, Forschungsstelle Ost-mittel-uropa. Bibliothek (Dortmund)	1250
ie Universität Berlin. Osteuropa Institut. eilung Soziologie und Philosophie. Bibliothek Berlin)	1000
eilung Südosteuropäische Geschichte. Bibliothek Berlin)	1000
versitätsbibliothek Giessen (Giessen)	1000
versitätsbibliothek Hannover (Hannover)	1000
versitätsbibliothek Heidelberg (Heidelberg)	1000

SCHULEK Frigyes építész

Ákos, ref. tpl. rest. 1896 Blanzó Wilmosnal.

Kiss Imola – Tóth Géza hor:
Ákos, ref. tpl. Kolozsvár, 1996
4–6. ill

SCHULEK Frigyes

9 1 8 75

Új Művészet

SCHULEK Frigyes

CSORBA László - SISA József - SZALAY Zsolt: Az Országház. Bp., 1993

rec. P.SZABÓ Ernő: Vonzó, hiteles kép. = Uj Magyarország, 1993. május 13. 9.

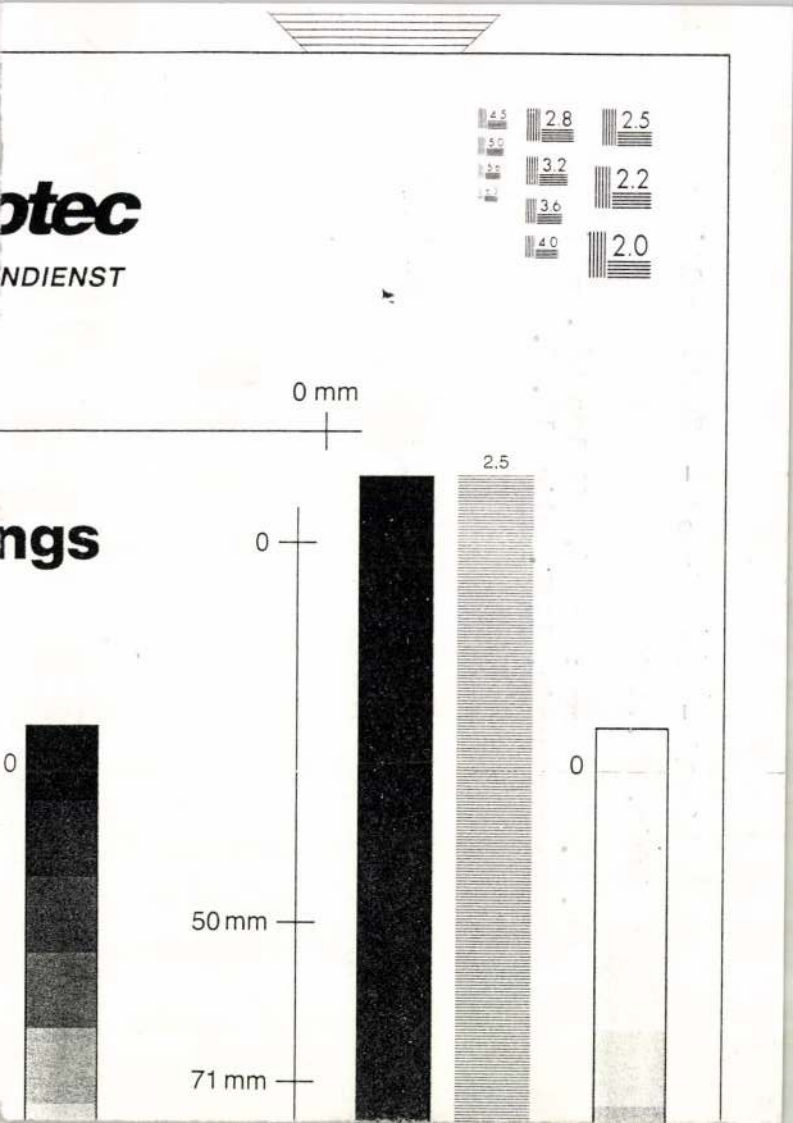

otec

NDIENST

ngs